

Petru Popescu

Prins

Roman

Ediția a doua

Editura Eminescu
București, 1971

PARTEA ÎNTÂI

TREC CÂTEVA ZILE DE LA CRĂCIUNUL

luminat de brazi, și reveionul cade pe București ca o maladie. Sfârșitul anului se răspândește în oraș ca un gaz subtil, și după el iar începutul, imediat, așa cum un minut alb ar urma unui minut negru. De altfel, nici începutul, nici sfârșitul nu interesează cu adevărat, esențialul rămâne febra aceasta, care aprinde obrajii și ochii.

Pisica se hotărâse să nu uite pe nimeni din prietenii de altădată și e de mirare cum îi redescoperise aproape pe toți, ascunși în agende cu numere de telefon vechi. Câteva fete își schimbaseră numele, despre unii băieți nu mai știa nimic, și ceilalți primiră misiunea să-i readucă la suprafață, dar încet-încet pe lista aruncată pe capul patului și mereu reluată pentru tăieturi și adăugiri se adunară mai toți colegii din clasa despărțită acum zece ani. Prietenia lor se dovedise o dată mai mult durabilă. Da-uri entuziaste urmau invitațiilor Pisicii, băieții se ofereau să facă cumpărături, fetele să dea o mână de ajutor la bucătărie, trei zile (s-ar putea spune chiar trei zile și trei nopți) telefonul și soneria ei țipaseră cu furie, ba pentru vin, ba pentru vreun șampon nemaivăzut, sau pentru o rochie ușoară de parcă ar fi fost cusută din fluturi. În fine, vineri treizeci și unu, după prânz (prânz foarte frugal, cum se obișnuiește în asemenea ocazie), Pisica dăduse semnalul somnului dinaintea marilor bătaii, blocase telefonul și se culcase, rezervând câteva ore de îngrijire spre seară părului ei negru, care acum inunda pernele și marea întunericul odăii. Băieții, care n-aveau de ce să stea la coadă la coafor, puteau dormi chiar mai mult. Așa și făcură. În bucătării și camere dormeau pâini, șunci, conserve de ton și sardele, portocale și mere, și pe balcoane, suflate cu zăpadă, damigene și sifoane. Astfel încât la trei după-amiază toată lumea dormea, iar

orașul ieșea pustiu și singur în lumina nehotărâtă a cerului.

O iarnă uscată și rece. Căzuse foarte puțină zăpadă, și vântul o spulberase repede, dezvelind trotuarele ca pe niște chelii de sub părul alb, pieptănat ca să le ascundă. Acum, vântul pornea în goană dinspre Pipera și Andronache, peste acoperișurile satului bizar care face marginea Bucureștiului, aluneca pe gheața lacurilor Colentinei, îndoia copacii pustii de pe malurile lor, apoi cădea cu viteză prin oraș, în jos spre Dâmbovița, ca să scape dincolo de ea, în câmpie, și de-acolo în altă țară. Dar coborând pe șosele și bulevarde spre inima orașului, el lovea cu piciorul în uși, chinuia crengile și sârmele, intra pe străzi înguste și se rezema, beat, cu umerii de balcoane și streșini, palmuia pe tot trupul lor gol statuile. Foarte frig. Aerul rece se așeza peste tot: pe fațadele și flancurile de piatră ale clădirilor, pe băncile parcurilor, pe grătarele de fier ale canalelor – piatră rece, lemn rece, fier rece. Gunoaiele orașului, mineralizate, căpătaseră curățenia zgârcită a iernii. Turnat întreg în somnul lui rece, orașul naviga încet prin timp și spațiu, o dată cu toată planeta, inconștient.

Vântul era mulțumit. Fluieratul lui o spunea. El păși eliberat în Piața Romană, o înconjură, vrând parcă să se convingă că se afla singur acolo, apoi reîncepu pe bulevardul deschis larg în fața lui. Cafenelele și cofetăriile luceau de-o parte și de alta, dar el continuă egal în josul bulevardului, se lovi în dreapta de vaporul masiv al Universității, și atunci se răsuci, intră în Piața Universității, zdrențuindu-se de copaci și de cele patru statui mari și disarmonice. O altă întoarcere, și alunecă pe Calea Victoriei, până când se încurcă în coloanele Palatului Poștelor. Foarte bine. Ieși pe Cheiul Gârlei, sări peste Palatul Justiției, înfășură spitalul Brâncovenesc și, din nou la loc deschis, se uită în toate părțile și păru că ezită o clipă. Numai una, căci îndată încalecă Piața Mare și Dâmbovița și se scurse pe asfaltul corect al unei magistrale noi (cenușiu

parcă și mai rece fără zăpadă, întrerupt de săgeți de circulație albe), printre blocurile exacte și confundabile, spre sud, spre periferia nivelată și odihnitoare. Depăși un restaurant mare și nou, plin de lumina neonilor ca de o apă verzuie, clădire de vară, din sticlă sclipitoare, care iarna își mărește florii. Se așază un moment pe un automobil acoperit cu o prelată, oprit sub un bloc singuratic între case mai joase ca un om care s-a ridicat deodată în picioare în mijlocul unei cete de prieteni adormiți. Apoi, cu un ultim efort, se înalță peste coșurile cu fum și pieri în spatele lor. Închis în prelată, automobilul rămase singur ca un orb. Înăuntru, în întuneric, vulpea roșie de pluș agățată sub oglinda retrovizoare căzuse într-un echilibru stabil și, imobilă, ocupa acum doar spațiul egal cu propriul ei volum și nimic mai mult. Materia plastică în care era îmbrăcat interiorul mirosea tare și nou, iar pe volan, petele de grăsime umană lăsate de mâinile inginerului cu o zi înainte scăzuseră sub frig până într-atât încât nu se mai cunoșteau.

Toate astea, jos, la piciorul blocului. Iar sus în bloc, într-un etaj, într-un apartament, în două paturi într-o cameră, inginerul și Bibi, prietenul lui din copilărie, dormeau, dormeau ca să fie vioi și proaspeți câteva ore mai târziu. Trupurile lor, în cele două paturi, ca niște nave de carne, drepte, lungi de 186 de centimetri prima, la 196 de centimetri a doua, cu inimile încetinite de somn, cu toate funcțiile reduse de somn. Odaia plutea în întuneric, după-masa de iarnă mărea acest întuneric în mod constant și repede, și băieții, în paturile lor, abia se mai ghiceau. În patul lui larg și lung, inginerul dormea pe spate, drept, cu brațele întinse corect pe lângă trup, cu gura întredeschisă foarte ușor, cu fruntea și pleoapele destinse. Dormea și durerea lui de cap, care-l chinuia de șase luni, de care încerca să fugă în somn, să plece departe de ea pe coridoarele întortocheate ale somnului. (Dar, atenție! Singur prin acest labirint, câteodată el își încorda auzul și prindea ecourile pașilor durerii lui de cap, care îl căuta,

Încerca să-l ajungă din urmă, șovăitoare și tenace totodată. Din fericire, nu și acum: acum el i-o luase mult înainte pe căile incerte și primejdioase ale somnului, și ea se pierduse în urmă, și poate de data aceasta — o dată, fie măcar o dată – renunțase și se mărturisise învinsă.) Sub plapuma albastră, sub pijama albastră, sub părul trupului – trupul însuși. Cu visele și amintirile lui, care-l făceau să se deosebească atât de mult de oricare alt trup. Sub trup cearșaful și salteaua, între trup și ele căldura blândă care ieșea prin pori și se aduna mai ales sub spinarea largă, sub omoplații, talia și coapsele inginerului adormit. Băiat frumos inginerul! Bibi, care dormea în patul de campanie scos special pentru zilele când pica în București, era și el inginer. Dormea tot pe spate, cu membrele atât de larg desfăcute cât îngăduia patul de campanie îngust și cam scurt pentru el. De sub pătură îi ieșiseră picioarele musculoase și încă bronzate de soarele ultimei veri, și stângul apărea de la genunchi, gol (dormea numai în chiloți și într-un maiou de bumbac), afară din pat, atingând podeaua. Crucea mică de aur pe care o purta la gât se sucise în somn și atârna acum de lanțul ei subțire în mica prăpastie dintre gât și umăr.

Băieții se culcaseră pe la cinci și erau obosiți de alergătura ultimelor zile. Dormiră mai bine de trei ceasuri. În liniștea odăii, aproape s-ar fi putut auzi cum pe obraji le crește barba nerasă de azi-dimineață. Prin transparența albă a pleoapelor închise, ochii lor se bănuiau mari și întunecați. Din timp în timp, unul dintre ei înghițea în somn, și atunci respirația i se modifica un moment, apoi își relua cursa normală, însoțindu-l în drumul pe care-l făcea în somn și în vis. Uneori, mobila din lemn nou trosnea, alteori parchetul scotea o tuse scurtă, iar din ascunzișurile blocului, din subsolurile de ciment umed, din țevile care se căutau și fugeau una de alta în pereți se stârnea din când în când o neliniște, susure incerte, geamătul vreunei conducte, zvâcnetul de cabluri întinse al ascensoarelor,

veneau pe coridoare și scări, se strecurau pe sub trei uși închise și cădeau pe timpanul lor, ca zgomotele unui mare vapor ancorat și abandonat, dar care din însăși ființa lui, niciodată destul de cercetată, își poate prelungi viața sonoră.

Puțin după opt, inginerul se trezi dintr-o dată, deschizând brusc pleoapele, și privirea i se înfipse decisă în întuneric, de parcă el ar fi așteptat de mult, treaz sub pleoapele închise, un moment special, în care să poată privi deschizând neașteptat ochii un punct anumit al întunericului, și pleoapele lăsate ar fi fost numai o mască a acestei intenții. Nu făcu însă niciun alt gest. Întunericul îl strângea din toate părțile. Mișcă rotund pupilele, dar oriunde ar fi privit, câmpul vizual rămânea omogen și negru. Din întuneric, durerea de cap veni imediat și se așează pe tâmpla lui dreaptă, ca o pasăre domesticită pe o treaptă anume, apăsându-l ușor, familiar, binevoitor aproape, bucuroasă parcă de regăsire după despărțirea din somn. Inginerul ridică mâna stângă în dreptul ochilor și mișcă degetele, dar nu izbuti să le vadă deși știa care dintre ele se mișcă mai întâi, care le urmează, răspunzând comenzii creierului. Atunci, el întinse mâna cu o precizie de automat, nimeri în plin cu arătătorul butonul lămpii de la capul patului și cu aceeași mișcare îl îngropă în lemnul piciorului lămpii și luminează camera. Acum, lampa cădea peste chipul lui, umbra respira pe perete, cu nasul mărit și fruntea lărgită, un platou și un munte pe cerul peretelui. Drept în fața ochilor se întindea trupul lui, câmpia pieptului și a pântecelui, apoi două coline lungi și paralele – coapsele și genunchii, între care plapuma cădea ca o vale. Trecu razant cu ochiul peste trupul lui, încercând un sentiment al copilăriei – cap rămas fără trup, așezat de-a dreptul pe un pământ albastru, cap ieșind dintr-o tranșee și trupul o țară a nimănui întinsă în față. Mișcă un picior, și întregul relief se cutremură, ridică genunchii, și deodată perspectiva fu astupată de un munte albastru, cu două piscuri egale

despărțite printr-o șea mică. Se întinse din nou și își privi mâna cu ceasul, pe care nu și-l scotea niciodată (când se trezea noaptea, îl auzea bătând chiar sub cap, legat de mâna întinsă sub ceafă, ca un ceas al creierului). Opt și douăzeci. Respirația lui Bibi continua egal. Întinse mâna spre capul patului și apucă, fără să-l vadă, un roman nou, format de buzunar, cu coperti violente. Citi un paragraf pe care-l mai citise cu o seară înainte, îl recunosc pe la jumătate, și privirea îi căzu printre litere în josul paginii, el uită să citească, reveni, reciti ultimul paragraf, nemulțumit că-l recunoaște încă o dată, iar se pierdu printre litere, literele se uitau în ochii lui, lăsă cartea, închise ochii. Peste ceva mai mult de trei ceasuri, Anul Nou. Se simțea fără chef și obosit de parcă nu dormise, puse mâna pe tâmplă și mângâie durerea de cap, care pulsă mai tare o clipă. An nou, sfârșit și început. Poate numai sentimentul de sfârșit și început, pe care omul îl simte periodic, ca o funcție organică mai mult. (Și atunci de ce să mai dormim după masă ca să fim seara odihniți și bine dispuși, îmi voi pune o cravată cât mai închisă și mă voi îmbrăca în negru, știu eu? poate că hainele vor da un sens acestei nopți, Bibi doarme prea mult, excesul ăsta de sănătate e curată obrăznicie.)

— Bibi, sus! ordonă inginerul, și el însuși sări din pat în mijlocul odăii, tresări de frig, luptă cu amețeala mișcării prea bruște, intră în baie și se privi în ochi în oglinda de deasupra chiuvetei.

Chip palid de somn. Ochii încercănați ardeau mai tare, ca un foc înconjurat de mlaștini. Baia îl înconjura, luminându-l din toate colțurile ei, lumină care se amplifică întâlnindu-se cu ea însăși, lumină în care nu încăpea nicio umbră, depusă în straturi, ca un sediment, pe pereți și pe mozaicul podelei. Becul plutea în propria lui strălucire, ca o vietate care inspiră aer și expiră lumină. Inginerul își spală fața cu apă rece, curățându-și ochii de lacrimile adunate la colțuri în somn, apăsă cu prosopul obrazii, ieși din baie și se îndreptă spre patul lui Bibi.

— Sus, Bibi, ajunge!

Și-l împinse cu genunchiul în coaste, dar Bibi se întoarse spre perete și încercă să se ascundă cu totul sub pled.

— Dumnezeule mare, nu se poate dormi în casa asta, abia am închis ochii și... De ce-ai lăsat caloriferul închis? O să răcim cu siguranță.

Încă dezbrăcați, începură să se miște amândoi prin apartament, astupând pe rând ușile cu corpurile lor mari și zdravene, trezind cu pașii sonoritatea parchetului, vorbind monosilabic și neglijent, chiar cam vulgar câteodată, ca doi bărbați singuri și care pe deasupra se cunosc de mult timp. Bibi se interesa de lista invitațiilor la reveion, celălalt îi răspundea, și după fiecare mume se adăugau comentarii cu privire la inteligența, portretul fizic sau moralitatea bărbatului sau femeii respective. Apoi se bărbieriră amândoi deodată în fața oglinzii din baie, căutând să nu se jeneze unul pe altul, unul săpunindu-se îndelung și cu grijă, în timp ce celălalt își rădea săpunul și barba de pe obraz cu aceeași mișcare, cu nările astupate de clăbuc și respirând pe gura deschisă, cu privirea fixă, cercetându-și apoi, cu o frumoasă seriozitate bărbătească, chipul întinerit, care trebuia să rămână neted toată noaptea. Urmară dușuri energice, cu fricționări reciproce pe spate, și după ele o scurtă pauză și o țigară fumată de Bibi, în halate de baie, înainte de reînceperea pregătirilor. Când erau curați și gata să se îmbrace, descoperiră că nu-și făcuseră pantofii, și inginerul intră înaintea lui Bibi în bucătărie, o lumină și trase de sub dulapul cu vase o cutie de carton în care se găseau patru cutii de cremă de ghet: (două nuanțe de cafeniu, două nuanțe de negru), câteva perii, chiar și niște periute de dinți tocite, excelente pentru operațiile mai gingașe ale lustruitului pantofilor, o bucată de catifea și tot felul de cârpe. Așezați unul, în fața altuia pe două scaune de bucătărie, ei începură să acopere cu cremă neagră zgârieturile pantofilor, unificând apoi într-o singură strălucire, cu îndemânare de burlaci, culoarea veche și

culoarea nouă. Umerii lor rotunzi și atletici ieșeau din maiourile de bumbac, brațele se mișcau numai pentru pantofii ușori și negri, și masele de mușchi le urmau mișcărilor, inutile. Bibi, care era bucureștean și el, povestea noutăți din Constanța, orașul unde îl dusesese slujba, și cerea iar noutăți despre amicii din București, râzând și mirându-se când i se povestea ceva neașteptat. Inginerul, pe jumătate atent la dialogul cu Bibi, pe jumătate atent la durerea lui de cap, care, dintr-o cauză încă necunoscută lui, nu vroia de luni de zile să-l părăsească nicio clipă, tocmai terminase de lustruit pantoful stâng și începuse să treacă bucata de catifea peste cel drept, când i se întâmplă ceva foarte bizar, în chip hotărât foarte bizar, necunoscut și nebănuț de el ca posibil până în clipa aceea, și cu totul neașteptat.

Pusese jos, pe cimentul bucătăriei (alb împărțit în pătrate de o rețea roșie), pantoful stâng. Becul de sus cădea drept în el, luminându-i pielea interioară, lucitoare, adusă la un roșu cu reflexe negre de fricțiunea intimă cu piciorul. Pantoful părea o curioasă barcă neagră, al cărei interior, făcut pentru un singur vâslaș, se vede roșu, dintr-un lemn deosebit, în lipsa omului.

Și deodată, totul în jurul inginerului încremeni, ca într-o poveste pentru copii, împietri cu totul, atât de profund și de puternic, încât până și obiectele nemișcate, ca pantoful lustruit pe care inginerul îl zărea jos pe ciment, între piciorul lui și piciorul alb al scaunului, deveniră de două ori mai nemișcate, excluzând ideea de mișcare, evocând o imobilitate imemorială. Lumina care cădea de sus, din becul gol, neapărat de nimic, se opri în căderea ei și atârna în aer deasupra lor. Aerul care circula între ei se opri, blocând o dată cu el sunetele cuvintelor pe care le spuneau. Zgomotele care veneau de afară, prin pereți și pe sub uși (toată lumea se trezise doar, era în plină pregătire, și nimănui nu-i trecea prin cap să coboare tonul ca să nu deranjeze pe cineva) se opriră în punctele la care

ajunseseră în drumul lor spre urechile băieților. Ceasul se opri, întunericul de afară se opri, Bibi se opri, așa cum era, cu amândouă mâinile ridicate deasupra genunchilor, una ținând pe dinăuntru un pantof, cealaltă o perie, râsul lui se opri, arătându-i dinții regulați și frumoși, strălucind de umezeala gurii, privirea i se opri și nu mai ieși din golul negru al pupilei, gol rotund prin care cu o clipă înainte privirea lui ieșea în privirea inginerului, și privirea inginerului intra în a lui, pupilă de gol în care acum nu mai intra nimic, nici lumini, nici privire, închisă, posedată de o puternică graniță care nu exista. Totul se opri așadar, stătu pe loc brusc și atât de tare, încât între pereții cu mobile, ușă și fereastra neagră acoperită cu o perdea de tifon, bucătăria cu ei doi păru singurul lor luminat într-un spațiu larg, umplut de corpuri și de forme fără sens. Căci, desigur, în jur se oprise toată casa, în jurul ei se oprise orașul, și așa mai departe, totul murise concentric, poate toată planeta, poate universul, în jurul inginerului, care se oprise cu un pantof într-o mână și cu o bucată de catifea în alta, aici și acum, înaintea acestui (acestui? cum “acestui”, dacă au dispărut apropierea și depărtarea, și toate s-au oprit?) an nou.

Căci, cum am spus, totul se oprise pe neașteptate, dar mai presus de orice se oprise inginerul însuși, întreg, gând și senzație, ca într-un coșmar. Odată cu celelalte i se opri și împotrivirea, și înțelegerea, i se opri chiar durerea de cap. Dar aici trebuie o explicație. Spuneam că *se opriseră* zgomotele, timpul, glumele lui Bibi, durerea de cap. E poate o exprimare improprie. Nu se opriseră *dispărând*, ci se opriseră *continuând*, adică rămăseseră în scenă, nemișcate, așa cum o muzică s-ar opri pe o notă, prelungind-o. Procesele nu se terminau, nu dispăreau, ci se imobilizau, se eternizau. Gluma lui Bibi oprită într-un punct al ei rămânea în acel punct, continua, ce e drept fără niciun progres, fără niciun câștig de sens sau de haz, dar continua. Și tot așa toate celelalte. Inginerul se opri în toate interioarele lui (dar

nimic nu se opri, în sensul că nu dispăru) și, trăsnet de uimire (dar nu înfricoșat), el făcu în acest fel un scurt contact cu eternitatea.

Era, oricum, primul lui contact cu eternitatea. Oprit cu mâinile în aer, fără ca mușchii să facă un efort suplimentar sau să ceară un punct de sprijin, cu toate lichidele secrete oprite în destinul lor, cu tot corpul gemând surd, neauzit de el însuși, ca la apropierea morții. Fenomenul nu aparținea timpului, ieșea din el, nu se putea măsura cu timpul. Ce însemna asta? Ce se întâmplase? Ce înțeles nou al vieții era pe cale să se dezvăluie? Aceste întrebări se opriră fără răspuns în mintea inginerului și adăstară acolo, ocupând-o, se culcară în mintea lui ca într-un pat firesc al somnului întrebărilor. "Doamne!" șopti reflex și fără înțeles mintea inginerului, și exclamația se culcă și ea lângă întrebări, ca o fiară obosită în cușcă, alături de celelalte, după ce a măsurat și ea zadarnic, în căutarea unei ieșiri, pereții de gratii. "Cât va ține asta?" Dar aceasta întrebare răsună chiar mai slab decât toate celelalte, și somnul ei era mai imperios decât al celorlalte. "Pace!" spuse un glas nou, și inginerul îl simți cucerindu-l, umplându-l cu totul, gata să i se reverse prin ochi și prin respirație.

Pace. Fără timp, inginerul cădea prin straturile adormite ale propriei lui conștiințe, ca într-un gol de aer, toate în el se înmuiau, se omogenizau, cedau, gândul învins se transforma într-un mare surâs interior, dulce și împăcat. Privea cele din fața ochilor lui, recunoscându-le: Bibi, oprit în râsul lui pe fondul dulapului verde cu vase, deasupra căruia apărea coșul roșu de adus pâine la masă, râșnița de cafea turcească din alamă galbenă și doi cilindri de *instant coffee*, unul plin cu cafea, altul cu zahăr. Pupilele lui nemișcate prindeau în marginile câmpului vizual: sus peretele galben tăiat de o conductă, în dreapta polița de marmoră cu pahare întoarse cu gura în jos (le spălase chiar el după prânz, îi șopti o amintire vagă), în stânga aragazul și chiuveta, iar deasupra marginii de jos mâinile lui

ocupate. Liniște. Pace. Liniște. Pace. Liniște. Pace. (Moarte. Dar inginerul n-avea cum s-o știe și s-o recunoască.)

Ce se mai poate spune, ce se mai poate scrie într-o și despre o asemenea situație? Fenomenul care i s-a întâmplat inginerului se refuză analizei, de fapt însuși inginerul se refuză analizei, în situația aceasta el nici măcar nu poate fi descris prea amănunțit, pentru că mișcările în jurul lui s-au oprit, ca și muștele trezite din hibernare de căldura bucătăriei, care au rămas suspendate în propriul lor zbor. Nici despre Bibi nu se pot spune mai multe, nici prin el situația nu devine mai de înțeles; în cazul lui, lucrurile sunt chiar mai confuze, pentru că nu se știe dacă ceea ce i s-a întâmplat inginerului i s-a întâmplat și lui sau dacă el a rămas tot timpul același și pare nemișcat numai pentru că inginerul proiectează asupra lui o stare proprie și unică. Evenimentul se petrece dinăuntru inginerului în afara lui, sau invers? Lumea din jur e spectatoare, sau participantă? Toate acestea sunt, sau par? Nu se poate răspunde deocamdată nimic.

Se vede însă că nu chiar toate se opriseră în jur, așa cum i se părea inginerului. Telefonul sună, cu un zgomot care nu exista în momentul producerii aceluia fenomen ciudat, și prin urmare nu avea de gând să se oprească și el ca celelalte, să se integreze. El se exprimă foarte normal și ca atare în apartamentul inginerului, și atunci toate reintră în normal, numai Bibi continuă o clipă să-l privească pe inginer cu curiozitate, și deodată întinse spre el mâna cu peria, strigând:

— Telefonul, n-auzi? Să răspund eu?

Și fiindcă celălalt încă nu mișca, iar apelul insista, el abandonează peria, pantoful și pe inginer, sări de pe scaun și se repezi dincolo, de unde i se auzi vocea răspunzând și începând o conversație.

Încă zăpăcit de ce i se întâmplase, inginerul întoarse în

fine capul, privi în jur, reînțelese lumea în care se afla, și în aceeași clipă uită cam tot ce era mai important din revelația pe care a avusese, căci cum poți ține minte eternitatea când ești perisabil și ai reintrat în ordinea perisabilă? Nu-i rămase în memorie decât primul moment, acea împietrire de care se îngrozi abia acum. Puse jos pantoful fără să-i mai dea lustrul final, se ridică, se clătină, atinse cu mâna dulapul, și-o trecu apoi peste față, respiră, se duse în baie, nu înțelegea nimic și nu-și dădea seama ce întrebare trebuia să-și pună întâi, aprinse și se privi lung și cu lăcomie în oglindă, dar nu se putea vedea decât pe sine, neschimbat și cu ochii tot mai holbați, la fel de comun și de omenesc ca și până acum, i se făcu aproape frică de familiaritatea atât de declarată a propriului lui chip, de lipsa oricărei metamorfoze, se spălă iar cu apă rece și-și rupse obrajii cu prosopul aspru și, roșu la față dar istovit, intră în sufrageria neluminată și se lăsă pe furiș într-un fotoliu, cu prosopul încă în mână, chiar în spatele lui Bibi, care, la telefon, încheia un dialog.

— Da, spunea el, sigur, am înțeles. Snagov. Altceva? Nu, se gătește, întotdeauna a fost un tip cochet. Cine? Nu mănnebuni, cum ai dat de ea? Lasă, că-mi spui când venim. Chiar acum ne urcăm în mașină. Pa!

Se întoarse, trecu pe lângă inginer fără să-l vadă în întuneric, intră în bucătărie, strigă:

— Unde ești?

Inginerul se sculă din fotoliu, se apropie de fereastră, privi fără scop prin ea într-o casă al cărei ultim etaj era la înălțimea etajului lor, drept în dormitorul frumoasei Nina, vecina lui. Privirea lui era încă pustie și speriată și cădea de pe obiectele întâlnite, în gol. Nina nu se vedea în cameră, dar pe pat erau întinse o rochie, o pereche de ciorapi și una de mănuși, iar lângă pat se vedeau niște pantofi negri, și deodată ușa din dreapta, de lângă dulapul din perete, se deschise, apăru Nina înfășurată într-un prosop și fugi desculță până la telefon. Probabil cineva sunase suficient

de mult ca s-o scoată din baie, dar inginerul nu putea auzi telefonul prin cele două ferestre, a lui și a ei; ea răspunse și zâmbi după prima replică a celuilalt, tăcu puțin, concentrată, apoi păru că se sfătuiește cu el (era un bărbat, nici vorbă, altădată inginerul ar fi băgat mâna-n foc), că refuză o soluție și propune alta. Sări în sus alarmată, dar nu se așezase nici pe rochie, nici pe ciorapi, se reașează, privi spre fereastra ei cu perdele netrase, și prin ea drept spre inginer, dar nevăzându-l în întuneric și-l închipui plecat deja, și atunci, fără să se mai obosească să tragă perdelele, începu să miște prosopul cu mâna stângă, ștergându-și grăbită apa de pe coapse și șolduri în timp ce continua să vorbească la telefon. Corpul ei apărea uneori gol cu totul, alb ca marmora, redispărea sub prosopul galben, apărea din nou, iar inginerul se uita la ea în tăcere, drept și imobil în fața geamului, prin care se simțea, ca o răcoare, iarna de afară.

— Ce dracu, mă, te-ai băgat sub pat? țipă Bibi intrând în sufragerie, și în aceeași clipă glasul i se întrerupse, el închise gura și se apropie de inginer, oprindu-se alături. Acum, Nina închisese telefonul și se mișca în vârful picioarelor prin cameră, dansând parcă (poate din cauza grabei). Cei doi contemplară corpul ei, gleznele foarte subțiri, din care înfloreau pulpele rotunde și tot corpul poate puțin prea greu, umerii, pieptul, coapsele puțin prea pline pe picioarele lungi cu gleznele prea subțiri. Dar finețea încheieturilor corecta greutatea trupului, Nina se mișca prin cameră ca un paradox al greutateii ei dulci, susținută de membre aristocratice, ușoara nepotrivire devenea farmec.

— Ei, îți place? întrebă inginerul, fără să-și ia ochii de la femeia care se îmbrăca.

— Cine-i asta? spuse Bibi drept răspuns.

— Îți place, sau nu-ți place? repetă inginerul.

Și Bibi din nou:

— Cine-i asta, domnule? N-am mai văzut-o prin cartier.

— S-a mutat de curând. Lucrează la Televiziune, spuse inginerul.

— Au ales-o bine! făcu Bibi.

Ea se îmbrăcase cu totul, trăgând rochia roșie peste lenjeria sclipitoare și neagră, și acum făcu doi pași în ciorapi pe covorul din fața patului și intră în pantofi. Porni spre dulapul din perete, dar își întrerupse mișcarea și ridică receptorul (sunase din nou, și ei nu putuseră auzi), răspunse foarte scurt (probabil un “da” sau un “bine”), închise, reluă mișcarea spre dulap, din care scoase cu umeraș cu tot o haină de blană.

— Pozitivă! exclamă Bibi, ca un rezultat al unei complicate reflecții, apoi, cu schimbare de ton: Gata cu fleacurile, ne așteaptă! Scoate cravatele, să-mi aleg și eu una, că a mea s-a mototolit de tot pe drum, și du-te și ia husa de pe mașină!

După ce-și legară cravatele cu noduri mici sub albul țeapăn al gulerelor, îmbrăcară sacourile, făcând mișcări din umeri și din brațe ca să îndrepte cutele cămășilor, traseră pe umeri paltoanele, Bibi luă de pe balcon o sacoșă cu niște sticle de vin adus de la Constanța, “vin adevărat, nu ca pe-aici”, își puseră pălăriile, stinseră luminile și ieșiră din apartament. Ingerul încuie, Bibi deschise ușa ascensorului, intrară amândoi în el abia încăpând de paltoane și căzură de-a lungul etajelor în jos, ieșiră în holul mare și rece, pe lângă ușa portarului și cutiile de scrisori, unele încuiate, altele descuiate, goale și triste, și de-acolo afară în stradă. Pe ușa casei vecine ieșea Nina în haina de blană, care o făcea parcă mai grea pe picioarele mai lungi, cu părul ei atât de blond sub o basma de mătase, fugind pe tocuri spre o mașină oprită în fața mașinii lor. Cât pe ce să se lovească piept în piept cu Bibi, care nu se feri de loc și profită de ocazie ca să-i rânjească larg, drept în față, cu dinții lui frumoși, iar ea, aproape atingându-l și fără să pară supărată, răspunse zâmbind la salutul vecinului ei, inginerul, și puse mâna pe clanța portierei. Individul de la

volan se aplecă să-i deschidă ușa, băieții putură să-l vadă o clipă, un tip distins fără îndoială, peste patruzeci și cinci, foarte elegant, chel ca o lună din păcate, ce să-i faci, de altfel ce importanță are, asta nu te împiedică să inviți în mașina ta, și așa mai departe, o femeie atât de frumoasă. Băieții se urcară și ei și porniră imediat în urma lor, Bibi uitându-se atent ca să vadă capul Ninei aplecându-se vag prin geamuri spre al bărbatului acela cu înfățișare de director, dar inginerul îi depăși dintr-o dată, intră înaintea lor în Piața Mare, largă și cețoasă, și urcă împotriva vântului Bulevardul 1848. Lipscanii sclipiră în stânga, ca o aluzie la sărbătoarea care se pregătea. Hotărât lucru, românii țin să primească Anul Nou cum se cuvine, iar bucureștenii sunt în privința asta mai români decât toți ceilalți, în frigul serii fulgi rari începeau să se lipească de parbrizul mașinii, era chiar foarte frig, un frig adevărat, ca pe vremuri, străzile erau pline de lume cu saci de hârtie colorată pe care scria firma magazinelor și din care ieșeau gâturi de sticle, autobuzele erau atât de pline încât luminile dinăuntru lor nu mai răzbăteau de trupuri, iar la intersecții mașinile se tăiau unele pe altele în sensuri contrarii, vibrând în ființa lor metalică și strictă de agitația oamenilor dinăuntru. Bibi era într-o dispoziție de zile mari, o adevărată dispoziție de reveion, se sucea pe scaun după femeile din mașinile pe care le depășeau, zâmbindu-le când distanța era suficient de mică, fluiera, vorbea singur, iar mașina în care erau închiși ei doi strălucea între timp pe sub case și blocuri, ferestre și stopuri își aruncau lumina repede pe luciul ei, mitraliind-o cu reflexe, din când în când o umbră de stâlp sau de creangă desfrunzită cădea și ea pe capotă, apoi pe acoperiș, și fuga mașinii o spăla ca o apă, cu cât mai iute cu atât mai bine, pe pârtia celor patru bulevarde care se continuă tăind Bucureștiul, cu atât mai lin, cu atât mai aproape de nemișcare, o viteză care crește într-atât încât până la urmă se neagă pe sine, ca și circuitul orb al planetelor, care e sigur că nu mișcă, nu mișcă de loc, cine a

spus vreodată că ele mișcă? “Și dacă, se gândi inginerul, toate s-ar opri din nou, uite, chiar în clipa asta, ca acum un ceas?” Trebui să încetinească în spatele unui autobuz care părea uriaș de la nivelul lor, și sus, prin geamul lui din spate, figuri de bărbați și femei păreau turtite acolo și galbene, și veselia lor nefirească – o veselie împăiată... Parcă nici nu mișcau.

— Cum te descurci cu legea asta nouă a circulației?

— Prost.

(Nu, Bibi se mișca, și el însuși continua să se miște, uite, chiar acum întoarse capul, dinadins, spre Bibi. O privire repede în sus, la cei din autobuz: parcă tot nemișcați, dar era cu siguranță o iluzie.)

— Nu-și dau seama că orașul ăsta e prea strâmt pentru atâtea semne, și la viteze mari...

Făcea un efort să răspundă cât mai firesc, și își dădu seama că își asculta atent vocea.

(“Dacă toate s-ar opri din nou chiar acum, uite, noi, autobuzul, casele?”)

— Aoleo! făcu Bibi. Am uitat de țigări! Trebuie să căutăm la Ambasador!

— În centru mi-era greu să opresc. Zicem că n-am găsit, trebuie să mai aibă băieții ceva.

Eliberat, automobilul ieși în Piața Victoriei. Președinția, luminată invizibil, nemișcată între ostașii ei nemișcați, dar ăștia chiar așa trebuiau să fie, nemișcați, pe orice vreme la posturi și nemișcați. Chiar la intrarea pe bulevardul Aviatorilor îi depăși o mașină lungă și largă, condusă de un tip în negru, un diplomat probabil, caraghios de mic în mașina aceea imensă, pe care o conducea cu capul foarte dat pe spate, ca și cum ar fi dormit în ea. Băieții abia avură timp să vadă volanul roșu în mâinile lui albe, interiorul de un roșu foarte deschis, ca un miez de fruct despicat, apoi farurile triple din spate. Bibi fluieră cu admirație.

— Tot pozitivă, Bibi? întrebă inginerul, iar Bibi zâmbi mașinii cu toată gura, ca și cum ar fi zâmbit unei femei.

— Intens pozitivă! A noastră...

— A noastră e bună pentru noi, replică inginerul pe tonul lui echilibrat, tonul unui om care nu invidiază pe nimeni pentru nimic, pentru că el avea o mașină și nu-și dorea alta, iar Bibi n-avea niciuna și le dorea pe toate, așa cum dorești toate femeile când n-ai niciuna. Cotiră la dreapta, pe sub aripa neagra desfăcută a Statuii Aviatorilor. Aici, inginerul se încurcă în mulțimea de străzi mici ale unuia din cartierele aristocratice ale Bucureștiului, foarte neunitar în fond ca stil, dar armonizat prin relativul gust al proprietarilor de altădată ai caselor și prin trecerea timpului, își dădu seama că greșise și că ar fi trebuit s-o ia la dreapta mai devreme, dar în cele din urmă, printre grilaje acoperite poetic de arbuști și garduri vii acum țepoase și uscate, ajunse pe strada Ankara. În fața casei pe care o căutau mai erau două automobile, fulgi rari cădeau și dispăreau imediat la contactul cu asfaltul sau cu acoperișurile, becul unui stâlp înfipt chiar pe colțul trotuarului arunca o lumină teatrală, albastră-verde, totul părea decor sau o liniștită gravură de acum o jumătate de secol. Dar liniște nu era de loc, din toate părțile se auzeau jazuri, luminile ardeau tamizat prin storuri pe jumătate trase, la ferestre apăreau cupluri cu pahare în mâini, unii bărbați, deja încălziți, chiar în cămașă. Bibi luă sticlele din mașină, apoi urmări mișcările inginerului care încuia portiera: își scosese mânușile, și degetele lui (două ținând cheia mică, de care atârna un pachet de alte chei, celelalte libere și despărțite de ele) păreau foarte delicate și subțiri lângă automobilul întunecat.

— Dacă ar fi nins cum trebuie! suspină Bibi. Și, lovit de o idee: Vine și Irina?

— Cred că n-o lasă bărbat-su, spuse inginerul, înfiorat de această posibilitate.

— S-a măritat?

— Cu un doctor. Hai, că se face douăsprezece.

Deschiseră porțița de fier, urcară treptele în spirală, se

opriră sub un bec mat și mare, în fața ușii, inginerul apăsa soneria. Muzică dinăuntru. Le deschise Pisica, superbă într-o rochie foarte decoltată, țipă fericită:

— Băieți! Bine c-ați venit, Bibi, nebunule, nu mă strânge așa, mă sufoci, vin de la Constanța, vai, ce drăguț, haideți înăuntru, au venit toți și nu știu ce-i cu ei, parcă nu s-ar cunoaște, abia-și vorbesc, s-au speriat de timpul care a trecut, nu face nimic, la toți le-am spus să mai aducă țigări, haideți!

Vestibulul era plin de paltoane. Din sufragerie dispăruseră masa și covorul, iar scaunele fuseseră lipite de pereți. Da, într-adevăr veniseră toți, ba chiar și alți câțiva, bărbați și femei, necunoscuți lor. Băieții făcură ocolul casei pentru sărutări și străngeri de mâini și, după cum câte-un necunoscut surâdea stânjenit de familiaritățile lor de vechi prieteni, își dădură seama că vreo doi băieți veniseră cu nevestele, că nu mai erau deci burlaci, iar câteva fete își aduseseră logodnicii. Oricum, casa era plină de bărbați și femei, cei mai mulți în picioare, cu paharele în mâini, bărbații în culori închise, femeile parcă îmbrăcate în flori, câțiva, în fața televizorului deschis, urmăreau discursul primului-ministru, două fete aprindeau într-un colț lumânările pomului, totul era așa cum trebuie să fie, și inginerul străbătea casa în îmbrățișări și zâmbete, purtându-și durerea de cap printre toți ceilalți. Dar în clipa de față nu se mai gândea la durerea de cap, ci la cu totul altceva.

— Luați-vă paharele, cine n-are, să ia din bucătărie, comanda Pisica. Bibi, vino-ncoa', tu te pricepi! și-i puse în mâna o sticlă de șampanie. Și tu, Puiule! Gata pomul? Stingeti luminile! Bibi, Puiu, să nu dați cu dopul în ferestre ori în oglindă! *Acum*, liniște!

Cei care băuseră altceva înainte abia avură timp să-și schimbe paharele. Radioul deschis bătea ca un ceas, un alt ceas se consuma pe ecranul televizorului. Singura lumină venea de la pomul aprins, făcea să strălucească cerceii și

părul metalic de fixativ al fetelor și cravatele și batistele din buzunarul de sus al hainelor.

— Unu, doi, trei... numără tare Pisica.

“Poate mi s-a părut”, gândi inginerul, și tresări când o fată care se afla în fața lui, cu spatele la el, se întorsese brusc pe călcâie, îi lovi paharul cu al ei și-l sărută drept pe gură. Bău din paharul pe care cineva i-l umpluse pe nesimțite, el nici măcar nu auzise dopurile pocnind. În jur, îmbrățișări și un cor de “La mulți ani!” Se îndreptă spre Pisica, făcând eforturi să-și lărgască zâmbetul, îi ură tot ce-și dorea ea, o sărută. Peste o clipă, casa vui de vocile lor, de magnetofonul deschis la maximum, de tot Anul Nou care venise.

TOATĂ BANDA INSISTASE PENTRU muzica de acum zece ani. Când se întâlneau atât de des, când erau încă tineri și fericiți, când Bill Haley, gras, cu o virgulă grasă de păr pe frunte, ținând ghitara pe burtă ca pe-o armă, surâdea pe coperta discurilor *microsillon*. Acum, Bibi dansa (*Rock around the Clock*) cu Pisica, atât de repede, învârtindu-se atât de complicat pe sub șerpui brațelor cu degete întrețesute, încât cei care-i priveau amețeau. Toți erau lac de căldură, băieții își scosese ră de mult hainele, își desfăcuseră cravatele, își suflecaseră mânecile cămășilor, fetele își făceau vânt cu poala rochiilor. Se așezaseră pe scaune și pe jos, sprijiniți de pereți în cerc ca la un foc de tabără, dar flacăra erau Bibi și Pisica, apropiindu-se și depărtându-se de ochii privitorilor. Rămăsese aprinsă numai o lampă, și cei doi treceau mereu ca fulgerul prin fața ei, tăindu-i lumina. Cămașa strălucitoare de nylon a lui Bibi era udă, pantalonii negri i se lipeau de coapse, pantofii înguști nu atingeau pământul, uneori se apleca mult pe spate, alteori se așeza iar în aer și se ridica foarte repede, gura-i deschisă mușca aerul, părul i se lipise de frunte, mișcările lui erau o minune de echilibru, parcă s-ar fi sprijinit pe invizibile suporturi, conducându-și dens mâinile și picioarele, într-un ritm perfect. Pisica pășea atât de repede de parcă parchetul i-ar fi ars picioarele, Bibi o învârtea și-i ridica rochia, arătând-o celorlalți până la mijloc, peste tot erau haine și cravate, farfurii cu felii de tort mâncate pe jumătate, părăsite așa la începutul vreunui dans, pahare goale, noaptea se dizolva încet în dimineată, durerea de cap pulsa încet în tâmpla inginerului, și inginerul însuși pulsa în mijlocul rockului demential. Vorbise puțin, mâncase puțin, nu dansase aproape de loc, băuse mult toată seara, de la lucrurile cele mai slabe, gradat, la cele

mai tari, devenind tot mai închis și mai rigid, așa cum i se întâmpla de obicei când se îmbăta. Acum își simțea capul foarte greu și foarte limpede în același timp, gândea extrem de iute și de precis, dar în același timp îl stăpânea o mare oroare de a vorbi, de a transforma gândul în cuvânt mincinos, se așezase pe ultimele trepte ale scării de lemn care ducea la etajul de sus și considera cu paharul în mână petrecerea de la picioarele lui.

“Ce s-ar întâmpla dacă Bibi s-ar opri acum, contorsionat în aer, dacă dansul lui s-ar fixa instantaneu într-una din secunde lui scurte și irepetabile, o împietrire ca aceea care m-a cuprins anul trecut? Anul trecut? Da, într-adevăr anul trecut, un an care a trecut numai de câteva ore, dar tot trecut e. Uite, chiar acum, Bibi să rămână cu piciorul drept pe podea, cu stângul ridicat în aer, cu zâmbetul înghețat pe dinți, cu brațele legate de ale Pisicii, care ar rămâne și ea cu picioarele desculțe în ciorapii atât de transparente încât nu se mai văd (unde naiba și-a aruncat pantofii ca să danseze mai ușor?), suspendate în aer în săritura pe care o face acum, cu rochia umflată ca o parașută care lasă să i se vadă chiloții negri, cu părul dansându-i pe cap, cu sânii agitați de mișcare, prinsă toată, captivă într-o atitudine instantanee, devenind astfel, din mobilă și vie, înspăimântătoare și inexplicabilă? Și cum, Doamne, arătam eu însumi în situația greu de amintit prin care am trecut parcă acum câteva ore, ieri, în anul care s-a terminat, și ce-o fi însemnând asta, și de ce mi s-o fi întâmplat prima oară tocmai acum, când mă apropii de treizeci de ani și viața a luat o înfățișare durabilă, pe care de mult o doream și o așteptam?”

Se întreba în timp ce sorbea din paharul înalt, privindu-i pe cei doi care dansau, când prin fundul paharului, ca să-i vadă deformați grotesc și îngălbeniți de culoarea mișcătoare a băuturii, când peste marginea lui, tăindu-i sub cap sau sub talie cu transparența rotundă a sticlei. Ei dansau jos, el îi privea, și rememora puținele date ale stării

tulburătoare prin care trecuse și încerca să le aplice acum lor, fără să se grăbească, răbdător, gândind metodic multe cauze, efecte și variante, cu liniștea cu care ar fi încercat să rezolve o problemă de matematică. Apoi își încorda cât putea privirea și și-o așeza grea asupra lor, ca și cum ar fi vrut să-i imobilizeze numai prin autoritatea acestei priviri, și i se părea că ar fi fost suficient să gândească destul de stăruitor, să dorească perseverent, pentru ca cei doi să se oprească. Dar ceva nu se potrivea, ceva lipsea sau era de prisos, căci fenomenul nu se repeta. “Nu cumva am visat?? N-ar trebui poate să-l întreb pe Bibi dacă a băgat de seamă ceva deosebit?” Puse pe treaptă paharul gol, căută în sticla pe care o adusese cu el, dar și ea se golise, așeză totul lângă el pe treaptă și își masă cu amândouă mâinile tâmplile, cea stângă, sănătoasă, cea dreaptă, care îl durea, în același timp. Discretă dar permanentă, uneori durerea era o apăsare delicată, alteori parcă se rupea ceva sub tâmplă, încet, fir cu fir, plăcut aproape, alteori era violentă și venea chiar din măruntaiele capului, atunci avea capul greu, ochii împăienjeniți, simțea că nu se poate mișca sau nu poate gândi, îl apuca teama că ar putea fi serios bolnav, apoi revenea starea suportabilă, care părea normală față de cea acută, și viața continua. Acum, de pildă. Durerea se spărgea în valuri mici de pereții capului, fiecare spargere aducea o febră ușoară în cap, ba parcă și în toate membrele, un fior de scârbă și de voluptate în același timp, val după val bătând în tâmplă ca un ceas.

În cele din urmă se săturară toți de nebunia rockului. Cineva puse o altă bandă, o bandă plină de jaz, jaz veritabil, bucăți vechi, pe care azi le cântă alți negri, cu aceeași gravitate și concentrare, cu aceeași resemnare și speranță. Jos se făcură din nou perechi de corpuri topite unele în altele în întuneric, se auzeau dialoguri tulburi, mici râsete de femei mișcate de câte-un cuvânt bine spus, ba chiar uneori un suspin. Bibi, mai activ decât toți ceilalți, apărea și dispărea printre alte cupluri, insinuat în urechea

unei fete brune. Toți își aminteau probabil de nopțile ultimelor clase de liceu, când îi visaseră pe acești magicieni cerșetori care au străbătut America punându-și plămânii în cântece, încercând să le trimită cât mai sus, până la urechea lui Dumnezeu dacă se poate. Își închipuiau concertele lor în stradă pentru bani de chirie, iubirile lor neomenești, între boli care i-au pândit și nenorociri care i-au stors de vlagă, genii care au strălucit cinci ani, cinci luni, o singură seară. Ce va fi fost în capul lor pe când cântau, înconjurați de sunetele colegilor de orchestră, de bătaii din palme, de ochi arzători, negri cântând altor negri, care le țineau isonul, cu dinții albi în marochinul negru al gurii, cu nările dilatate feroce, cu inima rupându-se în bucăți, toți fragili, exotici, de o mare finețe a rasei, trupuri care nu s-au hrănit niciodată decât cu dorințe și mâncare proastă și iubire de frumos?

Fata care-l sărutase drept pe gură în clipa trecerii dintr-un an într-altul se uitase de câteva ori la el în cursul serii, refuzase câteva dansuri și dăduse târcoale scării pe care stătea el, apoi, după ce vorbi ceva cu Pisica, spuse tare:

— S-ar putea să mai fie câteva pe sus! și începu să urce treptele spre celălalt etaj.

Inginerul, cu obrazul rezemat în pumnul mâinii drepte, o privea drept în față, și ea roși urcând scara și murmură un cuvânt de scuză când ajunse în fața lui. El își feri sticla și paharul și-i făcu loc fără să se ridice de pe treaptă, dar ea trecu intenționat foarte aproape de el, atingându-i obrazul cu rochia și aproape și cu genunchiul, și pieri în etajul de sus. Inginerul se ridică de pe treapta lui, coborî, puse sticla goală pe o masa plină cu farfurii, găsi o sticlă de whisky plină pe sfert, o luă și intră în bucătărie, surprinse o pereche îmbrățișată, cei doi îl lăsară singuri acolo. I se făcuse foame. Găsi o salată de ton neatinsă, bucăți dintr-un curcan, un sifon, un sfert de pâine albă, le așază pe toate în fața lui, își trase un scaun, mănca încet și temeinic, ca să risipească tăria alcoolului. Da, fusese un reveion foarte

reușit. Adică foarte reușit pentru ceilalți. Pentru el fusese destul de nereușit. Sigur, i se întâmpla oricui să nu fie în formă, și cu el tocmai asta se întâmplase: nu fusese în formă. Altă explicație nu era. Salata de ton era sărată și foarte bună, coaja curcanului, rumenită frumos, trosnea între dinți, pâinea se uscaser puțin, sifonul era foarte rece, totul era în ordine. Adună firimiturile și resturile într-o farfurie, puse totul la loc, se uită în frigider după ceva dulce, dar nu mai era nimic, puse gheață și sifon într-un pahar de whisky și deschise fereastra bucătăriei. Afară nu mai ninge, zăpada se topise complet, pe pavajul uscat țăcăneau perechi sau se clătinau solitari, o explozie de râs și un chiot imens se auzi din casa vecină (cineva făcuse o glumă foarte reușită), lumina cerului se accentua. Probabil că fata coborâse de mult de sus și fusese dezamăgită că nu-l mai găsise acolo și că nu-i putuse face a doua oară figura cu rochia, sau poate acum avusese în gând ceva mai declarat, să se împiedice de el și să-i cadă în brațe de pildă. Nu-și amintea să fi fost colegi, deși în ultima clasă veniseră o mulțime de elevi de pe la alte școli pe care acum nu-i mai ținea minte. Eh, om vedea.

Stătea cu o mână în buzunar, cu paharul în cealaltă, la fereastră, și așa îl descoperi Pisica.

— Ce faci aici? Bei de unul singur? Cici te caută peste tot, de ce te faci că nu bagi de seamă, du-te și-o invită, nu-i frumos!

Vru să-i spună că nu-l interesa Cici de loc, că abia acum îi aflate numele și că atenția ei pentru el i se părea deplasată, sau orice altceva, dar simți că nu poate deschide gura, că nu poate scoate niciun sunet, că-i e silă să vorbească, mai bine să se supună, ce bine e să te supui, docil își strânse cravata la gât, își încheie haina, bău paharul până la fund, ieși în urma ei în întunericul sufrageriei.

— Ura! Uite-l! L-ai găsit dormind?

Bibi, firește. Unde era fata? Aici, chiar în fața lui, cu o

țigară, parcă-i tremura puțin mâna. Emoționată? De ce dracu? Ea duse țigara la gură, dar o lăsă repede în jos, fără să tragă din ea, și o strivi întreagă în scrumieră. El se duse drept la ea, începură să danseze fără ca vreunul să fi spus un cuvânt.

Nu era de loc dezagreabilă. Corpul subțire și ferm, mâna moale, părul parfumat; încercă de mai multe ori s-o apropie de el, dar ea rezista și nu li se atingeau decât hainele, și parfumul îi lovea nările din când în când. Se uita la el, așteptând să înceapă o conversație, dar el tăcea. Muzica era acum foarte slabă și se puteau auzi cuvintele celor din jur. Cineva spunea o anecdotă cu un câine. Îi era iar sete, ar fi băut un pahar plin până sus cu ceva tare. În jur dansau foștii colegi de liceu, cu figurile lor cunoscute, abia ușor încărcate de timpul trecut, cu numele lor, care de fapt nu erau decât niște porecle, o, ce însemnau numele și titlurile într-un salon de altădată și cât de ușor se cunosc oamenii acum prin diminutive din cele mai curioase: Bibi, pe care de fapt îl chema Bogdan, și Pisica, pe care o chema Maria, și Cici, pe care cine știe cum o chema de fapt, poate Cecilia, dar poate cu totul altfel, azi tinerii din București se știu și se strigă cu cuvinte, silabe și sunete de necrezut, Cici îl opri strângându-l de mână.

— Ce e?

— N-auzi că s-a terminat?

— Să mai dansăm unul.

Nu-i dăduse drumul din brațe, și ea roși iar, sau era numai lumina roșie pe chipul ei palid? Așteptară o clipă, dar o altă melodie întârzia, ceilalți țipară, un tânăr cu fața și nasul mare pline de alunițe se repezi să umble la magnetofon. Inginerul se înclină și se îndepărtă de perechea lui, păși în mijlocul sufrageriei și ridică mâinile în semn de atenție.

— Ascultați-mă toți! (Nu-l auziră decât câțiva; ceilalți — fiecare ocupat în vreun fel sau altul.) Ascultați-mă, vă rog să mă ascultați! (Aproape se făcu tăcere.) Puiule, fii dulce,

taci și tu puțin! (Voci: "Da ce-i cu el?" "S-a îmbătat.") Uite, peste o clipă o să fie iar muzică, o să puteți dansa din nou. ("Și ce-i cu asta?") Vă rog chiar să dansați toți! Pe urmă, așa pe la sfârșitul melodiei, tu, Puiule, să stingi magnetofonul, dar deodată, și voi să vă opriți, tot brusc, și să stați așa, numai o clipă, n-am să vă țin mult, ca și cum ați dansa, dar nemișcați! ("Vrea să ne fotografieze?" "Are haz!") Vă rog, vă rog mult de tot, faceți asta pentru mine, nu v-am cerut ceva de atâta timp, suntem prieteni, nu?

— Ce are, dragă? Întrebă alarmată Pisica, și Bibi ridică din umeri.

— Figuri de-ale lui, nu-l știi?

În jur, toți râdeau, dar nu într-un mod prea evident, gândindu-se că s-ar putea supăra, că ar putea izbucni un scandal, și Pisica le făcea semne discrete să se supună, nu pierdeau nimic. Și-i făcură pe plac cu zâmbete îngăduitoare, ca unui copil, încet, executând cu efort parcă primele măsuri, un *cambo* începu ceva, toți își reluară fetele în brațe, trupuri, inimi, ochi, nume, ani, dorințe, prin cameră, dând ocol inginerului, care stătea chiar în mijloc, cu Cici zăpăcită de ce se întâmpla lângă el. Cu picioarele desfăcute, cu mâinile depărtate de corp, cu ochii dilatați, cu nările-n freamăt, inginerul părea că vrea să prindă nu notele magnetofonului, ci cu totul altceva, un cântec secret, special. Câteva minute se învârtiră în jurul lui, tăcând sau vorbindu-și cu voce scăzută, și Puiu aștepta cu degetul deasupra butonului, gata să oprească. Negrii din *combo* cântau înainte, nepăsători, fără să știe ce se întâmplă aici, pe alt meridian, stropi de note picau inegal și neașteptat din instrumentele lor, se împlineau într-o melodie veselă și tristă. Băieții și fetele se mișcau pe orbitele lor, inginerul în centru îi rotea în jurul lui, și cântecul, cântecul neașteptat de blând și de sentimental, care te face să te simți moale și golit chiar dacă ești de felul tău hotărât și rece, cântecul cădea pe ei, ca o ploaie de flori tropicale pe un pământ binecuvântat.

Mușcându-și buzele, Puiu gâtui deodată vocile negre. Pe loc, toți se opriră, încercând să rămână cât mai nemișcați, în tăcere, ciulind urechea ca să audă ce avea să spună inginerul.

— Nu-i asta! murmură el, schimbându-se la față, și se rupse cu pași mari din mijlocul sufrageriei, spre paharul și sticla care rămăseseră în bucătărie pe masă.

— A-nnebunit complet!

— O viață de abuzuri!

— Lăsați-l, ce e răutatea asta, nu vedeți că nu e-n toanele lui?

— Atunci să nu vină, să nu ne strice cheful?

— Termină cu prostiile! pe toate tonurile de compătimire și batjocură în urma lui, dar inginerul bău un pahar mare de whisky sec pentru că se simțea istovit, închise toate ușile în jur, puse capul pe masa de bucătărie, încercă să scape de toate cu ochii închiși.

Cici deschise de două ori ușa; văzându-l cu capul îngropat în mâini, nu îndrăzni să intre. Alergă la Bibi, apoi la Puiu, apoi la Pisica, primi asigurări de la toți că așa e el când bea ceva mai mult, are o beție mai originală, nimic îngrijorător în fond. Fiecare își văzu mai departe de treabă, cu râvnă sporită pentru că timpul înainta.

Trecu încă un ceas.

Trebuia să plece, nu mai era nimic de făcut aici, un răspuns tot nu fusese pronunțat. Intră iar în casă, căutându-l pe Bibi. Nu prea se mai vedea multă lume, unii stăteau pe jos, alții se ascuseseră în vreun fotoliu, chicoteli veneau de pe un pat, ceilalți trebuie să fi fost pe sus, în camera de dormit a Pisicii, sau, încinși, ieșiseră pe balcon. Printre scrumiere revărsate, pahare goale, tacâmuri murdare, șervețele de hârtie pline de roșu de buze, inginerul își căuta prietenul și nu-l găsea nicăieri, – doar n-o fi plecat! Puse întrebări, dar unii se îmbătaseră prea tare, alții moțăiau, alții făceau aluzii și râdeau.

— O fi vomitând pe undeva! spuse Puiu.

O idee rezonabilă. Inginerul urcă la etaj, apăsă ușa dormitorului, dar era încuiată, și o luă la stânga, spre baie. Bătu, și nu răspunse nimeni. Deschise.

Pe un fel de canapea (ce dracu caută o canapea într-o baie?), o fată într-o rochie albă, fără pantofi, dispărând aproape sub o masă întunecată – bine, dar masa asta era chiar Bibi, ai cărui pantaloni șifonau rochia fetei și a cărui față dispăruse aproape complet în gura fetei și părea că face eforturi disperate să nu se înece în ea. Fereastra băii nu avea nici oblon, nici perdea. Afară era zi albă. Inginerul își înhăță prietenul de cot.

— Gata? făcu Bibi, ca trezit din somn.

— Gata, că altfel te las aici și te-ntorci acasă pe jos.

Jos, Cici era îmbufnată. Aștepta ceva, dar inginerul îi spusese la revedere foarte corect, ceru scuze Pisicii pentru fanteziile de adineauri, scutură mâna tuturor, se îmbrăcă, ieșiră. Bibi, mahmur, se uită la cer.

Înapoi, pe pârtia lunecoasă a bulevardelor. Acum, de peste tot apăreau femei cu fardul stricat, bărbați încercănați și cu țigara în gură, de la ferestre se goleau scrumiere, prin curți se aruncau resturi în lăzile de gunoi pline, cete întârziu aici-colo pe stradă, pentru rămas bun sau vreo anecdotă, automobile cu bărbați posaci și femei care moțăiau ieșeau în bulevarde din arterele laterale, inginerul dădu drumul la radio și auziră ultimele note din *How High the Moon* și apoi știrile, o catastrofă de cale ferată în Europa Centrală, noi victime de ambele părți în războaiele din Asia, prevestirea unui ger strașnic pentru zilele următoare.

— Am plecat prea devreme, spuse Bibi.

— E opt fără un sfert, cât ai fi vrut să stai?!

— Opt fără un sfert! la te uită! Dar n-are importanță, tot prea devreme am plecat!

— Lasă, că ai nevoie să te odihnești, diseară ai să vrei s-o iei de la început.

— De ce să nu vreau? Ce, nu suntem invitați la “resturi”?

Inginerul zâmbi și opri sub blocul lui.

Dându-se jos din mașină, Bibi se mișca stângaci, cu o mână sub palton.

— Ce-i cu tine, mă, ce-ascunzi acolo?

Era o sticlă de whisky, pe care Bibi o scoase victorios din haină.

— Ești formidabil! Când ți s-a lipit mâna de ea?

— M-am gândit să avem ceva cu noi, dacă m-ai zorit atâta, oricum, la ora asta, dimineața, doi domni singuri...

Intrară râzând în holul blocului și se opriră în mijlocul unei mari gălăgii – da, aici revelionul încă nu se terminase. Pe scară stăteau cupluri, în hol și pe paliere se dansa, liftul circula neîntrerupt, când în sus, când în jos, oprindu-se la fiecare etaj, și din el ieșea un tip mic și gras, care ținea discursuri confuze și făcea semne cu o sticlă de șampanie. Inginerul îl identifică: era, îmbrăcat de sărbătoare și foarte beat, chiar portarul blocului.

— Să trăiți, să trăiți! țipă el frenetic din interiorul liftului, trecând în sus pe lângă cei doi, care se opriseră blocați pe scară de un grup; țipa probabil foarte tare, acolo, în lift, pentru că în afară vocea schimonosită de geamuri era un adevărat muget. Ajunseră, călcând peste trupuri, descuiară, intrară, în fine vacarmul de-afară scăzu la un sfert.

— Tari vecini ai! spuse Bibi.

Aruncară hainele și cravatele, răsuflară ușurați.

— Ce fel de whisky ai adus?

— Bourbon, dragă, cel mai bun.

— Îți place ție ăsta? Eu prefer alea englezești.

— Nici nu te gândi? ăsta e mai gros, mai pâinos, chiar mai dulce puțin, simți secara în gât. Unde-i gheața?

Puseră paharele și sticla pe o tavă, adăugară un pahar cu bucăți de gheață și un sifon, așezară băutura pe masă, se tolăniră pe două fotolii, inginerul puse o placă, băură prima înghițitură și se arseră în gât cu alcoolul rece și proaspăt, tăcură. Bibi se descălță, își urcă picioarele pe masă, își rezemă paharul gol de obraz, închise ochii. Inginerul asculta

neatent vocile și instrumentele, din timp în timp sorbea, și secara transformată subtil într-un aur roșu și lichid îl lovea în stomac și în creier în același timp. Cerul gri de afară intra pe fereastră și se culca blând pe figurile lor galbene de nesomn.

Iată deci și casa în care locuiesc (de cât timp? de trei ani, nu e prea mult timp, dar e ca și cum aș fi trăit de când lumea aici, asta pentru că înainte am locuit în condiții penibile, de care nu vreau să-mi amintesc, claie peste grămadă cu părinții și vecinii). Iată camera în care am dormit ieri, din care am văzut-o pe Nina îmbrăcându-se, dulci trebuie să fie brațele ei atunci când te cuprind, și, ce straniu, gândul ăsta nu are niciun efect asupra mea în clipa asta. Iată ușa prin care se ajunge în bucătărie, bucătăria în care mi s-a întâmplat un lucru atât de ciudat anul trecut. Ce lucru? Eu singur nu pot spune. Aș vrea poate să mi se întâmple din nou, numai ca să-mi dau seama. Dar dacă mi s-ar întâmpla iar, dacă m-aș opri din nou, dacă de data asta m-aș opri de tot? Hm! Iată-l pe Bibi, a închis ochii și e nemișcat, dar dacă l-aș striga ar tresări. Placa s-a oprit? Nu, continuă, muzica merge mai departe, chiar dacă eu n-o ascult, ea nu știe că eu n-o ascult, ea nu știe nimic despre mine și la fel eu pot să nu știu nimic despre ea. Tot așa, mă pot opri fără ca nimeni să-și dea seama sau să se intereseze de asta, căci fiecare lucru pe lume își are și trebuite să-și păstreze numai locul lui. E obositor gândul despre așa ceva. Nu vreau să mă gândesc la asta, nu sunt făcut pentru așa ceva, viața mea e alta, vreau să rămân mai departe în viața mea. E liniște acum, dar asta pentru că placa s-a terminat, nici n-am auzit când, acul s-a oprit automat, placa e nemișcată de parcă nu s-ar fi rotit niciodată. Nu mi-e somn. De cât timp n-am dormit?

Vru să râdă de el însuși, de monologul neobișnuit pe care-l spunea în sine, vru să râdă pentru că asta i se părea atitudinea normală față de asemenea fleacuri și nerozii. Se ridică în vârful picioarelor, ca să nu-l deranjeze pe Bibi, care

poate că ațipise, trecu în bucătărie. Aprinse lumina, încercă să refacă atmosfera de ieri. Uite chiar și scaunul de bucătărie pe care șezuse lustruindu-și pantofii. Se așază pe el, căutând poziția de ieri. Privi lucrurile din fața lui, recunoscându-le: dulapul verde cu vase, pe al cărui fond râsese Bibi ieri, sus pe el – coșul roșu de adus pâine la masă, râșnița de cafea turcească din alamă galbenă și cei doi cilindri de *instant coffee* – unul plin cu cafea, altul cu zahăr. Pupilele lui nemișcate prindeau în marginile câmpului vizual: sus peretele galben tăiat de o conductă, în dreapta polița de marmoră cu paharele spălate întoarse cu gura-n jos, în stânga aragazul și chiuveta, iar deasupra marginii de jos mâinile lui, așezate gânditor pe genunchi. Vecinii parcă nu se mai auzeau. Stătu cât putu mai nemișcat, încercând să respire fără să-și umple pieptul, să nu clipească, să nu tresară, să nu gândească nimic. Dar era imposibil să nu audă nimic: își auzea respirația, oricât de ușoară ar fi fost ea; era imposibil să nu vadă nimic: dulapul verde din fața lui nu-și pierdea sensul, iar mintea lui, măcinând în gol, începu să îngâne, întâi încet, apoi tot mai repede: dulap verde, dulap verde, dulap verde, dulap verde, stai, n-are niciun rost, nu e bine, doar n-am înnebunit! Înapoi în casă. Bibi adormise și sforăia în fotoliu, cu paharul încleștat în mână. I-l luă delicat și-l puse pe masă. Se uită pe fereastră.

Sosea un automobil, care opri chiar lângă casa vecină. Cu el venea Nina. Ea deschise, urmată de un bărbat. Intrară, și inginerul își mută privirea pe fereastra Ninei, urmărind prin ea garsoniera, care se vedea goală. Se deschise ușa dinspre micul vestibul, și Nina intră parcă gonită din spate, îndată după ea individul cu mașina, care o și înhăță de talie, sărutând-o pe ceafă. Ea se apăra râzând. Apoi se întoarse și se topi toată în brațele lui. Se sărutară lacom, își dădură drumul o clipă, ca să respire, începură iar. Individul avusese noroc, bravo lui, își zise inginerul, și în aceeași clipă își dădu seama că nu era același individ, că nu

era omul din seara trecută, acela era chel ca o lună, ăsta avea un pompon zdravăn și negru în mijlocul craniului sclipitor. Se uită repede la mașină. Da, nici mașina nu era aceeași. Ei, nu face nimic, se întâmplă, și așa e bine, Nina băgă de seamă că inginerul o privește de la fereastra lui, se smulse din îmbrățișare și amenință cu degetul spre inginer, apoi coborî decisă storurile. Prin crăpături se mai vedeau dungi subțiri de lumină galbenă. Aveau să se stingă curând.

Bibi pierduse spectacolul. Acum se trezea, înecându-se.

— Dumnezeule, ce rău îmi e!

— Ce e, mă?

— Doamne, mi-e îngrozitor de rău.

— Încearcă să verși!

Se sculă și se duse la baie, de unde se întoarse peste zece minute, cu fața udă de apă.

— S-a făcut?

— Nu, n-am putut.

— Mai bea ceva.

— Bibi se strâmbă cu spaimă.

— Știu eu ce-o sa te pună pe picioare.

— Ce?

— Niște bere.

— BERE?

— Da, e cel mai bun lucru. O bere rece și ceva de mâncare. Berea strânge toată tăria din stomac și-o dă afară, - ai să vezi.

— Ești nebun; în fond, mi-e indiferent.

Inginerul avea o remarcabilă experiență a alcoolului, se pregătise pentru orice eventualitate, îl sili pe Bibi să bea o ciorbă înăcrită cu zeamă de varză, să mănânce niște piftie și să bea bere. Cu burta plină, Bibi declară că se simte mult mai bine.

— Dar acum mi-e somn, ce mă fac dacă adorm?

— N-avea nicio grijă, n-ai să faci în pat. Am să te trezesc eu peste câteva ore.

Lui Bibi atât îi trebuia. Smulse de pe el toate hainele

rămase, se aruncă pe burtă în pat și sforăi instantaneu. Inginerul îl privi o clipă, apoi coborî obloanele. Simțea gust de mâncare în gură. Se înfioră și se repezi să se spele pe dinți, cât mai bine și mai tare, până scuipă sânge din gingiile zgâriate. Acum, scârba îl mai părăsise, luă o linguriță de bicarbonat, potrivi ceasul deșteptător și se culcă el însuși.

Peste câteva ore îl trezi pe Bibi și-l duse la baie ca pe-un copil. Apoi se culcară iar, ca toată lumea din oraș. La prânz, orașul ieșea iar pustiu și singur în lumina nehotărâtă a cerului, exact ca anul trecut, turnat întreg în somnul lui rece, navigând încet prin timp și spațiu, inconștient, o dată cu toată planeta.

De data asta, cel care se trezi primul fu Bibi. Când inginerul deschise ochii, acesta vorbea la telefon.

— Da, sigur că venim. Dar ce, a dezertat careva? Nicio grijă, îl conving eu, cu mine nu merg bancurile astea, venim repede, că mi-e foame, pa!

— Bibi, iar? mormăi inginerul.

Se întinse, și toate oasele îi vibrară.

— Dar ce vrei să facem toată seara asta, să stăm și să ne uităm unul la altul? Hai că mi-e foame, ăilalți au și început să se adune, Cici abia așteaptă să vii.

— S-o ia dracu pe Cici asta cu care mă pisați toți! strigă deodată inginerul, atât de violent, încât Bibi rămase cu gura căscată. Ce, altceva n-am de făcut decât să-i fac conversație lui Cici, cine știe de unde a mai scos-o Pisica, așa descoperă ea tot felul de caraghioase, și n-am chef, mă înțelegi, de loc n-am chef! Du-te tu. la mașina și întinde-o. Am să stau acasă, și cu asta, basta!

Urmă o liniște nefirească. Bibi, ca de obicei când inginerul se enerva, tăcu mîlc. Dar numai pentru un sfert de oră. Apoi reîncepu, persuasiv, teorii despre tinerețea care nu se mai întoarce, despre teoria de bună dispoziție și înțelegere față de prietenii vechi etc., etc. Peste un ceas

coborau împreună, se urcau în mașină, porneau pe drumul de ieri, iar pe inginer impresia de repetiție îl mina ca o greață, și apăsa pe accelerator, să ajungă cât mai repede, să se întoarcă și mai repede, să sfârșască.

Astfel încât pe acest drum îi fu dat să împietrească a doua oară, să încremenească din nou în mijlocul unei lumi încremenite. Mergeau cu patruzeci pe oră într-un șarpe de automobile, lăsaseră în stânga vechiul observator astronomic, în dreapta strada Povernei, se găseau între, strada Orlando și strada Clopotarii Vechi, cu casele lor rezidențiale, când mâinile inginerului înlemniră pe volan, el însuși înlemni tot în mașină, Bibi alături încetă și el orice mișcare, șarpele de mașini se imobiliză și el în spatele și în fața lor, casele, copacii, cerul se opriră.

Ce frumos oraș era Bucureștiul pe vremuri, și frumusețea lui cum s-a schimbat! Tablourile, fotografiile vechi, ba chiar și unele imagini din albumul lui Aurel Băuh fixează un oraș de străzi patriarhale, îndrumate între partere, peste care plouă copaci de câmpie, salcâmi, plop, oțetari, castani. Curți de fier, prinzând în grilaje, felinare și porți, câte-o casă cu intrare la mijloc, ca un cap adormit între două aripi mari și obosite. Se vedea de afară prin ferestre lemnul întunecat al bibliotecilor, undeva lângă focul lămpilor trăiau stăpânii, pe trepte se tolăneau câini mari, azi unde poți ține un câine în blocurile astea agresive? Orașul de grădini și vile se luptă cu cel de bulevarde și blocuri, se dărâmă o reședință de vară, și un turn face un pas înainte din spatele ei, ca un fiu rămas fără tată. Blocurile plutesc peste casele mici, ca niște transatlantice pe o mare acoperită cu sampane, perspective largi și egale se desfac cu cruzime în amestecătura timpurilor care se ceartă. Dar câte-un loc binecuvântat de Dumnezeu armonizează trecutul și viitorul, așa și acel punct de pe bulevardul Ana Ipătescu în care nu mai mișca nimic acum, cu un automobil la mijloc, în care automobil un inginer și un vechi prieten al său.

Depășind colțul străzii Povernei, automobilul se

micșorase o clipă lângă flancul unui bloc portocaliu, foarte mare, plin de ferestre și terase și fumegând gros dintr-un coș negru, piatră de graniță spre cartierele boierești, punct de echilibru între orașul occidental și cel oriental. Acum, perspectiva se deschidea în spate către Piața Romană, din care orașul creștea în spațiu ca un copac cu sute de mii de cuiburi luminate așezate în planuri, sus, jos și în toate părțile. În față, peisajul cădea și se îneca spre Piața Victoriei, case tot mai scunde, grădini, lumini blânde, ferestre care atrag tristețea trecătorilor. În stânga se vedea un palat întunecat și baroc (parcă direcția unui minister? ba nu, o editură sau așa ceva). Iar prin geamul automobilului se vedea în alte automobile, prin ele se vedea mai departe lumina indicatorului din colțul străzii Grigore Alexandrescu, lumina era verde – verde, nu roșie, semn al mișcării, și totuși inginerul nu se clintea de loc, cu ochii lărgiți atât de tare încât nu mai semănau a ochi, încât nu mai erau decât un strigăt al ochilor, un răcnet nebun al privirii pe care glasul nu o poate ajuta. Căci stopul acela cosmic avea loc din nou. Vru să sucească gâtul, să se uite la Bibi, să strige ajutor dar nu putu, vru să gândească dar nu putu, vru să trăiască dar nu putu, lumina era verde dar totul stătea pe loc, era îngrozitor, mai îngrozitor decât cel mai îngrozitor coșmar, și de data asta inginerul se sperie cu adevărat, spaima îl contractă tot. Oare inima îi mai bătea, oare creierul mai gândea, creierul, trandafir de mătăsuri carnale străbătut mereu de o vrajă de argint-viu? Și atunci, prin mintea lui pietrificată trecură ca fulgerul două halucinații: în una, el însuși se văzu nemișcat, cu Bibi alături absolut nemișcat și el, ca două mumii într-un bizar sarcofag modern, dar strada defila sub ei și în jurul lor, și mașina intra din bulevard în piață și din piață pe Șosea; în cealaltă, numai el era nemișcat, în timp ce mașina mergea, și Bibi își aprindea foarte firesc alături de el o țigară. Dispărură ca fulgerul din mintea lui. Nici măcar fiorii nu-l trecură, nici toate nădușelile, pentru că porii erau închiși de nemișcarea

întregului. AJUTOR! striga tot adâncul inginerului, disperat și ultim, fără întoarcere, iar liniștea îi spărgea capul, îi topea tâmplele, îl ștergea din lume, îl sufoca, orice ar fi fost mai bine, o bombă chiar, din cer pe mașina lor, să-i facă țândări într-o moarte cu zgomot, țipete, carne strivită, sânge țâșnind de dureri, o moarte adevărată, o moarte vie. Pașnic, verdele felinarului de circulație licărea prin copacii goi și automobilele înghețate pe drum, pietoni pe trotuare se sprijineau nefiresc în aer pe o mână sau un picior, caraghioși ca în fotografiile care surprind mersul și gesturile; concentric de jur împrejur Capitala, țara română și lumea, sistemul, galaxia, universul, toate înfășurate în substanța lui Dumnezeu-tatăl, plutind ca o nebuloasă primară în jurul propriei opere.

Ca și rândul trecut, restabilirea se făcu pe neașteptate și pe nesimțite, dar inginerul încremenit nu spera în ea și nu o aștepta. E drept însă, nici gândul "Iată, aceasta ar putea fi moartea" nu-i trecu prin cap. Mașina lăsase în urmă blocul cel mare și mergea înainte, în viteză, depășind întretăierile, Bibi mușca filtrul țigării uitându-se pe fereastră, inginerul accelera ca să poată trece pe verde, dar culoarea se schimbă.

— Oprește, mă, e roșu!

Inutil. Accelerând cât putea, inginerul nesocoti culoarea, depăși incorect toate automobilele din fața lui, rupse piața sub roți, se angajă nebunește pe Șosea și devie de pe drumul drept, gata să încalece trotuarul cu roțile. Tăindu-și țigara cu dinții, Bibi se aruncă spre volan, imobiliză brațele inginerului, le întoarse apoi cu autoritate, scoase mașina din Șosea, spre dreapta, o împinse pe Aleea Alexandru, strivi cu pantoful piciorul inginerului pe frână, opri, îi trase un pumn zdravăn inginerului în piept. Amândoi suflau greu.

— Nu trebuie... să ne... oprim... bâlbâi inginerul, și lăsă capul moale pe volan, cu ochii închiși.

Bibi îl descheie la gât, îi slăbi cravata, căută sub haină și-i dădu drumul la cureaua de la pantaloni, îi suflă în față, îl

pălmui ușor. Un leșin scurt. Se trezi pe jumătate, când mașina rula încet spre strada Ankara, se găsea pe scaunul lui Bibi, Bibi conducea pe locul lui, aruncându-i mereu priviri îngrijorate.

— Ce faci, mă, ai înnebunit de tot? dar pe un ton de afectuoasă brutalitate, zâmbindu-i, luând dreapta de pe volan ca să-l bată pe umăr.

Nici nu știu când ajunsese, când Bibi îl trase afară din mașina, ducându-l mai mult în brațe în casă, când fu culcat pe un pat. În toată banda erau doi doctori, care se repezira imediat la pulsul lui.

— Absolut normal. E hipotensiv cumva?

Inginerul negă slab din cap.

— N-a mâncat nimic la prânz, explică Bibi.

— Unde-i coniacul? Pisica îl ridică de sub ceafă și-l făcu să bea. Te simți prost?

Nu, nu se simțea de loc prost, ba chiar se simțea foarte bine, ușor, nelegat de nimic, drace, te pomenesti că asta nu-i altceva decât acea euforie, atât de dorită, unică, de după. Lăsa să-i cadă mâna dreaptă peste marginea patului, și ea se opri pe o palmă moale și feminină, dulce la pipăit ca o țesătură veche, transmițându-i o căldură timidă, ezitantă, de vase sanguine fine și mici de tot în care circulă un sânge subțire. Da, era Cici, care-l privea intens, cu ochi umezi. Îl cuprinse o vagă enervare, dar n-avea putere să se împotrivească, nici mâna nu și-o putea lua din palma ei. Magnetofonul, slab, ca dintr-o mare depărtare; inginerul încercă să urmărească numai saxofonul tenor, o bucată veche, Illinois Jaquet, sau altul care cânta ca el. Melodia fu reluată de toate instrumentele, apoi ea urcă, și ele o părăsiră treptat, până nu mai rămase decât o singură notă prelungă, un flux de metal subțire și perseverent, în aer.

Era totuși prea slăbit, nu era bun de nimic.

— Îl duc eu înapoi, voi dați-i înainte, ce v-ați aflat așa? (Bibi era supărat, dar își ascundea supărarea.)

În mașină se așează unul dintre doctori, iar în spate fu

culcat inginerul, cu capul pe genunchii lui Cici, care ținuse morțiș să se facă utilă, “fie și numai pentru cafea”. Mă rog. În ochii deschiși ai inginerului, culcat pe spate, cădeau prin fereastra mașinii crengile, neonii regulați, firele troleibuzelor, peretele galben-roșu al unui autobuz se apropie brutal, ca o balenă de ochiul unui batiscaf, apoi dispăru, fu înlocuit de un taxi din care țipau vesel doi bărbați și două femei, apoi iar lămpi și crengi negre pustiite de frunze, apoi un copac rămas prin minune plin de frunze moarte, ca niște burți de pești, unele de un verde palid, altele de un galben putred, otrăvit, apoi streșini, ciocuri de metal, cornișe, ferestre de mansardă, inginerul ghicea după forma lor prin fața căror case treceau, o terasă cu bărbați în cămașă (altă seară de resturi), un obraz răsturnat de agent de circulație, un Renault roșu care-i depăși (sigur că acum Bibi se ambiționa să-l ajungă și să-l întreacă el, unul după altul, o pată de alb urmărind o pată de roșu), Cici îi puse mâna pe frunte ca și cum ar fi vrut să vadă dacă nu are febră, parfumul ei lovi nările inginerului, un parfum generos, îmbătător chiar, și totuși, nu știu cum, parcă pe undeva și puțin acru. Făcu un mare efort de voință și reuși să se ridice, dar trebui să se rezeme cu umărul de umărul fetei. Cici de altfel, devotată, îl sprijini imediat. O fată îngrozitor de lipicioasă. Lipicioasă? De ce? Și de ce-am blama-o pentru asta? Poate e singură, poate e sinceră. Îl susținură între ei în lift, înăuntru îl dezbrăcară (cu ocazia asta, Bibi reuși s-o dea puțin pe Cici afara din cameră), îi puseră termometrul, nici urmă de febră. Îl durea însă capul foarte tare, iar tâmplă și mai tare, era atât de moleșit încât abia putea vorbi, răspunse fără șir la toate întrebările doctorului.

— O migrenă pasageră. Pare el voinic, dar asta nu înseamnă că nu poate fi anemic. Ar trebui să-și facă toate analizele, numărătoarea globulelor etc.

Cici făcu cafele pentru ei și o cafea mai mare inginerului. Era foarte drăguță, era chiar frumoasă sosind cu tava cu

cafele: părul de acaju, gura care parcă i se împlinea când era, ca acum, ușor tristă – ușor speriată, brațele albe și goale, fără nicio brățară, chiar și fără ceas, ieșind din rochia neagra, șoldurile rotunde și coapsele care încălzeau rochia pe dinăuntru, gleznele cât încheieturile mâinilor, picioarele cu tălpi înguste și roze (se descălțase de cum intraseră, dar era un exces, tot n-ar fi făcut zgomot pe covoare). Inginerul căzu într-un mare mutism. Ceilalți se învârtteau prin cameră, speriați, deși li se părea mereu că exagerează un fleac, iar bolnavul nu făcea nimic ca să-i liniștească.

— Mergeam deja repede, povestea Bibi. A mărit viteza cât a putut, a trecut peste stop (să vezi că mâine ne pomenim cu băieții de la circulație, ai văzut c-am luat-o prin altă parte la întors), am crezut că-i scapă volanul și ne ducem dracului într-un pom, holbase ochii parcă văzuse nu știu ce, și doar nu băuse nimic, n-ai idee ce greu mi-a fost să opresc, i se încleștaseră mâinile pe volan parcă erau de fier!

Cici înghețase la auzul unei povești atât de înfiorătoare.

— Ei, ne simțim mai bine, nu-i așa? Acum putem chiar să le explicăm prietenilor de ce-am vrut să-i speriem, făcu doctorul spre inginer cu un zâmbet fals.

Inginerul se ridică în capul oaselor în pat.

— N-auzi, mă? strigă Bibi, exasperat. Ne mai fierbi mult? Ce dracu ți s-a năzărit? Spune măcar un cuvânt, limba o mai ai în gură, nu?

— Nu mai țipa ca un idiot, spuse inginerul, slăbit dar surprinzător de echilibrat. Doctore, iartă-mă că nu-ți pot explica nimic. Cred că mi-e mai bine acum.

— Slavă Domnului! oftă Bibi cu ochii la ceas, ne freci de mai bine de-o oră!

Totul părea că reintră în normal, de aceea doctorul dorea să plece. Dar acum se ivea o problemă: Bibi nu-i putea duce pe amândoi acasă cu mașina – ar fi însemnat să-și lase prietenul singur.

— Du-l pe doctor. Stau eu cu el până te întorci, propuse

Cici.

— Și pe urmă cu tine ce fac? se strâmbă Bibi.

— Pot să rămân aici, poate e nevoie, cine știe...

— Nu e nevoie, dragă, nu vezi că nu-i nimic? (Bibi se decisese să i-o taie scurt.)

— Mă rog, spuse fata jignită. Când te întorci am să plec singură.

— Cum vrei.

Doctorul nici nu interveni în conversație, vroia să plece, toată povestea începuse să-l plictisească grozav.

Cei doi plecară, și Cici închise ușa în urma lor. Îi auzi vorbind pe scară și apoi stingându-se în vârtejul liftului. Rămase încă o clipă cu mâna pe clanță, cu fruntea atingând ușa tare, simțind cum cimentul rece al antreului îi urcă în corp și o înfioară. Se întoarse, își aranjă părul cu mâna, intră în cameră, tresări. El o privea fix, cu capul puțin dat pe spate și rezemat de perete, cu gura întredeschisă, cu nările lărgite. Simți că-i era foarte greu să înainteze sub privirea lui, și el îi vorbi imediat, cu vocea fortificată față de adineauri:

— De ce ții neapărat să faci ceva pentru mine? De ce nu te gândești că poate nu-mi place să mă vadă bolnav cineva necunoscut?

— *Necunoscut?* Ții într-adevăr să mă rănești cât poți de tare?

— Vrei să spui că ne cunoaștem?

— Nu ne-am văzut și aseară?

— Vrei să spui că ne-am mai cunoscut?

— De ce te prefaci că ai uitat?

— Nu mă prefac. Chiar am uitat.

— Nu sunt atât de mulți ani de-atunci.

— Nu ții minte câți ani sunt de-atunci, pentru că nu țin minte ce-a fost atunci.

Ea zâmbi deodată bizar, un zâmbet pătruns de o oarecare răutate, dar o răutate îndreptată împotriva ei.

— Spune-mi, pe Irina ai uitat-o la fel de ușor?

Două imagini se ciocniră în capul inginerului. Prima (câți ani sunt de-atunci? foarte puțini, de ce naiba par atât de mulți?) în fața Palatului Mogoșoaia: era septembrie și ploua tare în părul lor, lacul se umfla vânat și negru, stuful fâșâia scârbos, un paznic pipernicit se ținea după ei rugându-i să plece, sezonul turistic se sfârșise, muzeul era închis, n-aveau ce căuta acolo, puteau să se despartă aiurea. Se învârtiseră mult timp în jurul *Infinitului* lui Medrea, Irina își zgâriase genunchii în gardul viu care înconjura statuia, plângea, nu-l întreba nimic, fațada brâncovenească de cărămidă roșie râdea de ei, un râs tăiat de firele ploii, era la prânz și erau nemâncați și obosiți de tristețe, inginerul (pe-atunci era student la Institutul Politehnic) simțea că e un mizerabil, își spunea în gând chiar aceste cuvinte, și încerca să n-o privească. O luaseră la dreapta, ocoliseră vechile chilii, intraseră în pădure, ploua plin, și ea începuse să vorbească întretăiat, pe frunzele îmbibate, în scârțâitul pădurii, acuzându-l că n-o iubise niciodată, că o mințise luni în șir, că ar fi trebuit să-i spună de la început.

Cealaltă era mai veche, în București: vara topea orașul, el pâlpâia nerăbdător la fereastră, jos în stradă, două fete albe în rochiile de vară, una era Irina, cealaltă era, da, era chiar Cici, prietena ei, o fată frumoasă, de fiecare dată când îl întâlnea îl privea cu ochii mari și-i strângea mâna intens (i se păruse o dată că-l place), fetele se sărutau în stradă și se despărțeau, Irina urca, iar el mai rămânea o clipă la fereastră, așteptând soneria Irinei, o urmărea pe Cici cum se depărtează tot mai subțire pe asfalt, nu mai mult de câteva secunde și fără să se gândească la ea.

— Poate că aș fi reușit s-o uit dacă nu mi-ai fi pomenit acum de ea. A fost un lucru cu care ne-am chinuit destul atunci – și ea, și eu. Te rog, Cici!

Ea se cutremură tare când el îi spuse pe nume. Se mișcă prin cameră, frământându-și cu nervozitate degetele.

— Știu. Am încercat de atâtea ori să intru în legătură cu tine, pe-atunci n-aveai nici telefon, nu erai de găsit. N-am

avut curaj să-ți scriu. De altfel, m-ai uitat atât de repede...

— Nu, protestă slab inginerul. Te-ai schimbat foarte mult. De-aia nu te-am recunoscut aseară. Te-ai făcut frumoasă.

— Eram frumoasă și atunci. (Dar se îmbujorase de plăcere?) *Ei* i-am spus ce nu ți-am putut spune ție. Pe urmă ne-am certat.

— Ce vroiai să-mi spui mie?

— Că nu are rost să vă chinuiți. Ai făcut bine atunci. N-ați fi fost fericiți. Nu vă potriveați. Ar fi trebuit să vă ocoliți de la bun început.

Dumnezeule, ce colecție de banalități! Căuta astfel de gânduri, ca să nu-și aducă aminte mai mult, ca să nu se răsucescă în el vreo fibră sentimentală, de când cu starea asta de maladie era mai vulnerabil ca oricând la emoții, la amintiri, la toate fleacurile sufletești.

— Nu-i adevărat. Ar fi fost bine. E numai vina mea.

Ce-o fi în capul ei? După atâta vreme. A căutat momentul ăsta numai ca să-i spună că atunci toate astea nu-i erau indiferente. Și acum?...

— Oare n-am putea de loc să vorbim de altceva? De fapt, îmi pare bine că ne-am întâlnit; m-am purtat urât; iartă-mă. Ești o fată foarte drăguță, mai ales când vorbești despre prezent, nu despre trecut.

Lăsă capul pe pernă, și ea deveni deodată din agitată calmă. Se apropie, se așează pe pat, întinse mâna cu autoritate și i-o lipi pe obraz.

— E curios să ai temperatura asta.

— Sunt și boli care se fac la temperaturi normale.

— Ce te supără acum?

Vocea i se împlânzise cu totul, tenacitatea feroce cu care declarase că el nu se potrivea atunci cu prietena ei căzuse undeva în adâncul ființei. Acum era o fată tânără, zveltă, insidioasă, care stătea tulburător de aproape de inginer, îl învăluisese în aroma ei, îl privea direct, devenise sigură de ea, trecuse la atac.

— Mă simt foarte slab, copleșit. Am un rău foarte ciudat.

Nu știu ce e cu mine.

Ea spuse, cu o provocare foarte subterană în glas:

— Așa e când ești singur. Îți faci tot felul de idei.

— Nu, nu, vorbeam serios. Pe de altă parte, mă doare capul. Tot timpul, și de luni de zile.

— Ai consultat vreun medic?

— N-am prieteni medici și am oroare de cozi la spitale.

— Ți-aș scrie undeva numele unui medic foarte bun.

— Există așa ceva?

— Irina s-a căsătorit cu un medic foarte bun.

— Parcă vă certase-ți.

— Nu vorbi prostii. Ar fi suficient să-i telefonez și să-i spun de cine e vorba.

Nebună complet? Sau avea chef să se joace cu el? Inginerul se ridică în pat, își potrivea perna în spate, se sprijini de ea și abia atunci își dădu seama că stătea în fața ei în maiou, așa cum îl dezbrăcase Bibi.

— Lasă, nu e nevoie să te mai acoperi, spuse ea. Ai stat așa o jumătate de oră. N-ai un creion?

— Am un stilou și o agendă în haină. Dar n-are sens. Tot n-am să mă duc să-l consult.

Ea căută în haină, găsi, notă ceva. Se întoarse, se așeză iar pe marginea patului, mai aproape de el de astă dată, duse brațul gol pe lângă obrazul lui și stinse lampa de la capul patului.

— Vrei să nu te mai văd?

— Tu nici nu trebuie să mă vezi. Iar eu te văd perfect pe întuneric.

Era foarte hotărâtă, era gata să lupte cu el, lupta ar fi fost grea, acum nu-i mai vedea picioarele, care sub ciorapi și în lumina singurei lămpi păruseră de un portocaliu stins, îi vedea doar ochii foarte întunecați, căpșuna neagră a gurii, o dori ieșind din noaptea hainelor, speriată și dulce, goni gândul.

— Ei, acum ce facem pe întuneric?

— Acum aducem timpul înapoi.

— De ce? Nu te-ai schimbat de loc.
— Fără îndoială că nu m-am schimbat din moment ce ai uitat complet cum eram. Tu însă te-ai schimbat mult.

— În rău?

— În rău.

— Ah! Îi scăpă inginerului.

Și ea râse:

— Vezi că nu e bine să fii vanitos?

— Cum eram când m-ai cunoscut?

— O! (Vocea ei se voală, se făcu puțin amară de timp.)
Atunci erai fermecător!

— Un puști de douăzeci și ceva de ani?

— Ce-ai câștigat că ești acum un bărbat?

Inginerul o apucă de braț, mai sus de cot, o strânse tare, brațul era cald.

— Ce vrei de la mine? Ce-i toată comedia asta? Asta vroiai să-mi spui? Că nu mă potriveam cu ea?

Ea vorbi printre dinții încleștați; desigur că o dureau brațul:

— Da, asta vroiam să-ți spun. Că nu te potriveai de loc cu ea!

— Și cu cine m-aș fi potrivit mai bine? Cu tine? Ridicase tonul și o strângea de braț tot mai tare. Ea se ridică de pe marginea patului, încercând să i se smulgă, parcă îi dăduseră lacrimile de durere, și aproape țipă:

— Da, cu mine te-ai fi potrivit mai bine!

— Cici, începu inginerul, și auzi cheia înșurubându-se în broasca ușii.

Bibi intră, se împiedică de ceva în casa întunecată și înjură *sotto voce*. Fata se smulse din mâna inginerului și aprinse lumina cea mare de sus.

— Da ce-i cu voi? Credeam că s-a ars siguranța.

— Du-o pe Cici acasă, îl luă repede inginerul.

— Aha, ți-a revenit glasul. E, te-ai potolit?

— Fă ce ți-am spus. La revedere.

— La revedere, spuse ea. Sănătate. Dacă te mai doare

capul, numărul de telefon e în agendă. Alături ți l-am scris pe al meu îi dădură inginerului un ceai calmant, și el ațipi pe când ei se îmbrăcau. Deși curios, Bibi n-o întrebă nimic pe drum. Când se întoarse, inginerul dormea adânc.

— Ei drăcie ce lucruri se mai întâmplă în zilele noastre! murmură Bibi, după care își amestecă un whisky, îl bău și se culcă el însuși.

Duminică, inginerul lenevi în pat. Bibi fuma, vorbea, cânta, mai bea un pahar, mai căuta un post la radio sau mai schimba o placă. Ferestrele Ninei erau oblonite.

— N-o fi în oraș.

Priviră tot programul de la televizor. Către seară telefonă Cici și întrebă de sănătatea inginerului, iar Bibi, instruit dinainte, răspunse că e mult mai bine și că nu poate vorbi, din păcate, uite, chiar acum a adormit nițel, a avut o noapte cam proastă. Apoi telefonară ceilalți, cu care inginerul vorbi personal, apoi jucară pocher până pe la unu noaptea. Din când în când telefonul suna, dar nu era decât o greșeală, și o voce de bețiv își cerea scuze; la un moment dat, Bibi se înjură cu un necunoscut. Ascultară ultimele buletine de știri în mai multe limbi, se culcară, dormiră mai puțin adânc decât cu o noapte înainte, pentru că petrecuseră o zi fără niciun fel de efort. Pe inginer îl durea capul, dar parcă ceva mai puțin. Visă o casă pe malul mării, de care se spărgeau valuri verzi și stoluri de pescăruși.

Luni, orașul se sufoca de ceață. Traseră obloanele, deschiseră ferestrele ca să facă gimnastică în fața lor, după zilele de sărbătoare mușchii și oasele se supuneau cântind, băură cafea și mâncară un pic de piftie și niște brânză, apoi decisă să se plimbe. După masă, Bibi avea un *rendez-vous*, solicită deci apartamentul pentru seară:

— Te duci să vezi un film, *trebuie* să fie ceva amuzant prin oraș.

Coborâra și o porniră pe jos spre centru. Ceața se subția

treptat, era un frig plăcut, nu era multă lume, erau tineri, nu erau urâți, aveau ceva bani în buzunar, nu mulți, atât cât îți trebuie ca să te plimbi pe stradă cu pieptul bombat de parcă ai fi proprietarul întregului oraș. Așa se și plimbară, într-o plăcută dispoziție de inactivitate, spunând rar câte-o glumă, urmărind cu privirea femeile. Din Piața Mare cotiră pe cheiul Dâmboviței. Priviră apa de pe Podul Senatului: era ciocolatie, tulbure, o curgere aproape dreaptă; pe un mal, jos, unde panta cădea în apă, se zgribulea o salcie pitică; ce mai vorbă, Bucureștiul n-are o apă pe măsura lui. Asta însă nu le întunecă optimismul. Inginerul se simțea foarte bine, durerea de cap era blândă, uitase toate întâmplările extraordinare din ultimele zile. Urcară fără grabă pe Calea Victoriei. Lângă Capșa, Bibi declară că ar mai bea o cafea. Inginerul n-avea nimic împotrivă, intrară și cerură cafele. Marmora care acoperea mesele era rece, în cafenea pluteau aburii respirațiilor deși era cald, afară, dincolo de catifelele ferestrelor, calea cea mare, măduva Capitalei, se lupta cu iarna. Băură cafelele tăcuți și nostalgici, “doi domni singuri”, cum spunea Bibi, și inginerul zâmbi auzindu-l ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva. Se ridicară apoi, plătiră larg fata care-i servise, ieșiră iar. Frigul înțepa, trotuarul era uscat, curat, băieții își așezau cu satisfacție pe el pantofii negri, țcănind din tocuri. Trecură calea, se uitară pe celălalt trotuar la fotografiile actrițelor de la Fanase, cântărind în ochi corpurile lor. Orașul tușea în ceață. Palatul Telefoanelor vibra tăcut, biserica Crețulescu înroșea ceața în dreptul ei, grilajul Palatului filtra iarna, Bibi își scărpină bărbia și propuse să se tundă și să se radă.

— Te pregătești, nu glumă, am impresia că e ceva mai mult decât o simplă aiureală, mai știi ce iese din asta?

— Mai știi?

În fața hotelului Athenaeum Palace, plin de automobile cu numere străine, intrară în frizerie, se lăsară dezbrăcați de paltoane de o fată îndemnatică și cu ochi șireți și verzi,

întrebară de domnul Toma. Era în fund, juca table, nu prea sunt clienți în zilele astea, apăru imediat zâmbind în mustață, însoțit de încă doi.

— Să trăiți, ne-ați ocolit în ultimul timp, imediat, domnul se tunde și dânsul? Oricare din băieți e liber, Aurel, Sandu...

Aurel se repezi și-l înșurubă pe Bibi în scaun și începu să-i vorbească persuasiv în ureche.

— Pofțiți.

Inginerul se lăsă sugrumat la gât de șervetul alb.

— Va facem cel mai frumos plastic din câte s-au pomenit.

— Nu-i nevoie, tunde-mă ca de obicei, murmură inginerul, și-și dădu seama că obosise puțin și se temu să nu cumva să i se facă rău aici și se certă în gând.

Toma insistă, un tuns plastic nu e cu mult mai scump decât unul clasic, și s-ar potrivi de minune domnului inginer, care are un păr atât de frumos, des, ondulat, negru, fie. Pentru asta însă părul trebuie întâi spălat.

— Pe frigul ăsta?

— Vai de mine, doar avem föhn, imposibil să răciți, clienții care lucrează cu noi nu se mai îmbolnăvesc.

Și Toma îl scufundă în chiuvetă, îl orbi cu săpun, îl frecă strașnic, îl limpezi, îl uscă, apoi începu savant cu briciul, cu foarfeca și cu mașina. Între timp însă, clienții trebuie distrați.

— Ce crede domnul inginer, cine ajunge mai întâi în lună: ăia, sau ăilalți?

— Dumnezeu știe.

— În tot cazul, sunt niște proști și unii, și alții, nu mi-e frică s-o spun, nu le mai ajunge pământul, parcă s-au îmbolnăvit de nu pot sta liniștiți. Da domnișoara ce mai face?

— Domnișoara?

— Ei, da, domnișoara, n-o să-mi spuneți mie că ați rămas singur pe lume! — și Toma surâse inteligent, și ochii aproape îi dispărură în obrajii grași.

Inginerul se uită în stânga lui și văzu că Bibi era supus

aceluiași tratament. Părea însă că se înțelege perfect cu Aurel; râdeau să moară de nu știu ce; inginerul ciuli urechea: o discuție despre sport parcă. Toma îi întoarse delicat capul cu mâna, și inginerul privi drept în fața lui, o oglindă mare, pe tot peretele, în spate alta oglindă, două oglinzi față-n față, înmulțindu-se una pe alta, lungind la nesfârșit frizeria, cu lămpile ei atârinate, frizerii în halate doctorale, clienții în togile albe, casierița, care citea o revistă de modă, fereastra largă, tăiată când într-un sens, când în altul de jumătatea de sus a unor bărbați, a unor femei. Inginerul își vedea capul răsfrânt de mai multe ori în oglinzile confruntate, până când, în fund de tot, toate dispăreau în aburii distanței. Lumina frizeriei, blândă, moale, galbenă, însera ziua de afară. Toma sporovăia alături. Inginerul lăsa capul în piept, ca să fie aranjat la ceafă cât mai bine, și-și privi ființa ascunsă în alb. Dedesubt erau hainele lui, mai dedesubt era el însuși, carnea, virilitatea, care-l durea uneori, o durere, dulce, o amintire a păcatelor tinerești, frizerul sub halat are și el probabil haine și corp. Probabil? Sigur. Sigur? Ce poate fi sigur din ceea ce nu se vede?

— Te doare vreodată capul, domnule Toma?

— Mă rog?

— Am spus: capul ți se întâmplă să te doară?

— Ei, dureri mai am eu: reumatismul, șalele, uneori ficatul. Și ulcer am avut.

— Bine, dar CAPUL?

Toma, categoric:

— Asta nu. Niciodată.

— Nici după beție?

— Nimic. (mândru)

Se gândi ce s-ar întâmpla dacă toate ar încremeni iar, acum în jurul lui: Toma, Aurel, frizeria. Icnii tare în gând: "Hai! Hai! Hai odată!" Dar nu se întâmplă, nimic.

După tuns, rasul. Cu capul pe spate, boierește, cu ochii închiși, schimbând rar și în lehamite câte-o vorbă cu Bibi.

Sandu deschise un radio, dar erau dansuri populare, nepotrivite pentru domnii de pe scaune, așa că închise la loc. Fără treabă, manicuristele, fata de la garderobă și casierita se adunaseră și chicoteau, și Bibi le arunca priviri în oglindă. Toma zbură cu aripa briciului pe obrazul inginerului, ireal, și obrazul își schimba culoarea de la alb la roz, ca prin farmec.

— Cu cine te întâlnești, mă? vorbe inginerul din colțul gurii.

Bibi așteaptă o clipă, ca să poată răspunde fără să-l taie Aurel cu briciul:

— Aia mică, durdulie, pe care o tot pisa Puiu, n-ai văzut?

— I-ai suflat-o?

— Nu era prea greu, Puiu se îmbătase de nu mai știa ce vorbea.

— Ei, ești sigur că are să meargă strună?

— De Anul Nou am întotdeauna noroc.

— Vezi să nu spargi ceva prin casă și să nu țipați prea tare.

— Vezi să nu-mi faci figura să vii pe nepusă masă.

— Domne Toma!

— Pofțiți.

— Ce filme sunt prin oraș?

— Știu eu? Să întrebăm pe fetele astea.

După ras, Bibi ținu însă să-și facă și manichiura.

— Să văd cum e.

— Te-ai apucat de fleacuri la bătrânețe.

Bibi zâmbea, cu o mână scufundată într-un vas cu apă caldă. Cealaltă i-o ținea o fată care-i tăia pieițele, îi rotunjea unghiile cu pila, îi subția cu o piatră ponce pielea îngroșată la încheieturi.

— Ești un caraghios, zise inginerul abia stăpânindu-se să nu pufnească în râs.

Bibi îi făcea ochi dulci manichiuristei. Plătiră, și Toma se repezi să le deschidă ușa, îndemnându-i să mai poftească. Inginerul profită și-i întinse un bacșiș, cum făcea de fiecare

dată.

— Primești bacșiș, domne? întrebă Bibi.

Fără o intenție rea, desigur, numai din preaplinul buneii dispoziții, iar Toma, deși se enervase pe dinăuntru, răspunse surâzător și cu tot tactul profesional:

— De ce n-aș primi, cum o să jignesc un client? Dumnealui așa îi place, dă ca să se simtă domn, toată lumea e mulțumită.

Un răspuns de un eclatant bun-simț. Inginerul se uită dojenitor la Bibi, dar azi nicio chemare la ordine n-ar fi avut efectul ei normal.

Prânzul se apropia.

— Unde mâncăm?

— Putem rămâne aici.

— Nu, ce să stăm în același loc!

— Bine, să nu stăm în același loc. La Capșa. Se mănâncă excelent.

— N-am fost azi-dimineață?

— Da ce, am fost în restaurant? Am băut cafea.

— Nu, nu vreau să mă întorc din drum.

— Hai la Berlin.

— Nu-mi plac nemții de Anul Nou.

— Ce-i cu tine, Bibi, ce ai azi, ești ca un copil!

— Hai la Ambasador.

— Nu se mănâncă bine.

— Hai acolo.

— Nici serviciul nu e grozav.

— Hai.

Nu i se putea rezista. În fața hotelului, o femeie tânără și înaltă, cu aspect de scandinavă, îmbrăcată într-o blană neagră și cu o căciulă neagră pe părul blond, strânsese câțiva oameni în jurul ei, întrebând ceva. Când dădură să intre, se repezi disperată la ei și le spuse ceva din care nu înțeleseseră decât "hotel".

— Uite hotelul, cucoană, nu-l vezi? Hotelul! Nu știi să citești? spuse Bibi, și-i arătă firma cu neoni.

Dar ea protestă cu mâna și cu un torent de cuvinte de neînțeles. Da, părea să spună, ăsta era hotelul, dar asta nu rezolva situația, altceva era la mijloc. Prinseră cuvântul Ambasador.

— Ăsta e! strigă Bibi, și o apucă de mână ca s-o facă să tacă, îi arătă sus, îi citi silabisit: Am-ba-sa-dor!

Nu, ea nu era de acord.

— Dă-o dracului, prea e proastă! Sau s-o fi îmbătat de nu mai vede nici literele, ăștia o iau cu șnapsul de dimineață. N-are decât să stea aici, până la urmă o aranjează cine știe ce golan.

Se așezară într-o lojă, sub o negresă cărnoasă care râdea pe mozaicul de sticlă luminoasă al peretelui, era foarte agreabil pentru că nu era lume de loc, un *maître d'hotel*, care glumea cu o chelneriță lângă masa de serviciu, se reperi imediat cu lista în mână.

— Domnii sunt foarte înfometați! declară Bibi.

— Cu atât mai bine, n-au să plece nemulțumiți de la noi. Șnițel foarte bun, sigur, două?

— Cât mai mari! preciză Bibi.

Un *piccolo* plin de coșuri le turnă un vin alb.

— Hai noroc!

Bibi mânca cât patru, ca să fie în formă la întâlnire, inginerul frunzărea mâncarea și legumea vinul. La țigară, Bibi se amețise puțin. Închină de câteva ori pentru un an nou mai fericit decât cel vechi, în care toate să se împlinească bine și repede și mai mult decât în visul doritorilor, apoi îl întrebă duios pe inginer dacă îl mai doare capul, da, îl durea chiar și în clipa asta.

— Ei lasă, o să treacă până la urmă, nu trebuie să-ți faci griji din fleacuri, îți spun eu că nu poate fi nimic serios, ai încercat totuși să te duci la un doctor?

— Nu, nu văd la cine m-aș duce, și își aminti că Cici îi scrisese în agendă un număr de telefon, parcă așa îi spusese.

Se pipăi în buzunar, scoase agenda, se uită la ea, dar

întârzie s-o deschidă, se hotărî să amâne, o puse la loc. Bibi evoca începutul prieteniei lor, trăinicia acestei prietenii:

— Îți dai seama de cât timp suntem noi prieteni?

Într-adevăr, ultimii ani de liceu, la secția reală, apoi facultatea, apoi fuseseră camarazi la școala de ofițeri de rezervă, în același pluton și dormind unul deasupra altuia în paturile suprapuse ale unui dormitor imens.

— Ți-aduci aminte de maiorul Stoica? de colonelul Slujbașu? de elevul-sergent Negru? Săracul de el, s-a prăpădit acum câțiva ani, pe munte, a căzut într-o prăpastie, ar fi avut azi vârsta noastră. Dumnezeu să-l ierte, noi să fim sănătoși, să rămânem împreună la greu cum suntem astăzi la bine, nu-i așa că suntem prieteni foarte buni, că nimic nu ne poate despărți?

— Nu mai bea, că altfel n-ai să fii bun de nimic diseară!

— Cine, eu? Habar n-ai, Bibi poate bea trei zile și trei nopți și rămâne la fel de bun! O cafea mare! Sau nu! Bem cafea în altă parte!

Băură la Katanga o cafea și un whisky, pe care Bibi ținu să-l ofere el, iar inginerul răsfoi *Informația*, căutând un film care să nu ruleze prea departe.

Orele, minutele, secundele zilei treceau astfel într-un ritm de vacanță, ducându-i pe amândoi mai departe, înrădăcinându-i și mai adânc în viața lor, dar nu destul ca să nu se simtă la fel de tineri ca azi de dimineață, ca ieri, ca anul trecut, erau plăcute aceste localuri goale de lume, cu personalul tăcut, ei doi cădeau bine în pacea lor și adăstau în ele ca niște vase în porturi, odihnindu-și bordul încercat de valuri și furtuni. Azi fusese prima zi de lucru după reveion, oamenii se duseseră acasă și se culcaseră obosiți de reluarea vieții normale, mâine urma o nouă zi de lucru, cei mai mulți n-aveau deci timp să se distreze, dar inginerul și prietenul lui erau încă în concediu, pentru că se întâmplase să-și lase amândoi câteva zile din concediu în iarnă, n-aveau nicio treabă, nu-i apăsă nimic, și asta i se părea ciudat inginerului. Totul perfect, prevestiri de bine,

trecutul încheiat, viitorul curat, tinerețe, sănătate, și acest alcool tare și roșu din grânele bune ale altui pământ. Tinerețea lor era o rază care pornise acum mai bine de douăzeci de ani, și iat-o încă și azi tăind continuu distanța, atingând în fiecare clipă atâtea care cădeau în câmpul ei de acțiune, atingând desigur și oameni, și femei tinere multe, și nu există ocazii pierdute, pentru că fiecare moment e prevăzut cu ocazia lui, există numai deșteptări ale atenției, care sunt sau nu sunt fructificate. Cât despre sutele de imagini, zâmbete, profiluri, picioare lungi și trupuri elastice, ele toate, chiar dacă nu intră fizic în existența lor de oameni, totuși se continuă în ei, se transformă, trec în substanța memoriei, dispoziției, spontaneității, despărțindu-se de propria lor carne, depășindu-se pe ele însele.

Se despărțiră, Bibi spre strada Polonă, inginerul spre bulevardul 6 Martie, bulevardul cinematografelor, unde, înalt într-o coadă de puști, își luă un bilet categoria întâia la Capitol. Când se aplecă, arătându-i vânzătoarei de bilete ce loc ar vrea pe schema sălii, aproape intră cu capul și cu umerii în cușca pe care scria CASA, și femeia (vopsită, plictisită) zâmbi. Se uită absent la fotografiile din holul plin de țigări strivite, îl priviră două fete în haine de ploaie (pe frigul ăsta!) negre, cu luciu ieftin, prost fardate, cu ciorapi închiși și pantofi fără tocuri, tinere, drăguțe, murdare, el intră în sală, încurcându-se o clipă, din lumina urâtă a holului, în perdelele care miroseau tare a praf, apoi ecranul îl lovi în ochi cu un furnal gigantic. Îl înlocui un chip cu ochelari de protecție, mărit și el până la monstruos. În rândul întâi ședea un bătrân al cărui cap alb strălucea sub raza aparatului, minuscul lângă gâtul de pe ecran, uriaș, agitat, cu porii vizibili. Călcă pe țigări și pungi goale de bomboane pe care călcaseră alții înaintea lui și-și găsi scaunul. Lumină. În spatele lui – câteva perechi, la distanță unele de altele, părând să aștepte începutul cu nerăbdare. Întuneric. Unde se petrecea filmul? Un oraș mare de tot, plin de cețuri, străbătut de un estuar, într-o insulă, Londra,

amestec de case vechi și automobile noi, sinteză a Europei, Angliei și Americii, inginerul se uita cu interes la podurile mari, la parcurile verzi și reci, la câinii de rasă care pășeau pe trotuarele impecabile ținută în lesă de fete cu pielea albă, iată un oraș pe care el nu-l cunoștea, eroii erau niște inadaptați care sfârșeau rău, foarte tineri, închiși în baruri fără cer, iubind sub tavanuri joase cu becuri aprinse, apărându-și orizontul strâmt împotriva unui orizont mai larg, care amenința să-i invadeze din afară, beție cu jaz, lascivitate neîmplinită, boemă tristă a unei clime reci. Buza de jos a inginerului ieși în afară, într-o înconștientă strâmbătură de dispreț, pe ochii lui balcanici dansa filmul din celălalt capăt al continentului, înțelepciunea lui rezista freneziilor pronunțate într-o limbă scurtă, dar filmul nu era totuși rău, în fond treaba lor, lucrurile astea pot fi adevărate, acolo unde sunt. Pe ecran, un adolescent și o fată se sărutară ca într-un vis. Ingerul își culcă capul, cu ochii închiși, pe mâinile împreunate pe marginea scaunului din față și, sub raza albă, în zgomotul filmului, nu se gândi la nimic, îl cuprinse o ceață a creierului. Ce vor fi zicând oare acei oameni din sală care-l vedeau? Foșnete, ca și cum s-ar fi apropiat o ființă făcută din frunze, cineva care căuta un foc, deodată cineva se așeză în fața lui, prinzându-i mâinile cu carnea spatelui și nările cu o părere de parfum. Tresări, dar nu ridică fruntea. Șoapte, spatele se depărtă, el deschise ochii, privi ecranul: un individ mergea cu o chitară în mână pe traversele unei căi ferate, cu hainele pline de praf și obrazul tumefiat ca după o bătaie, și inima inginerului se opri, căci individul se oprise, picioarele îi încremeniseră pe două traverse diferite, filmul se prefăcuse în fotografie, mișcarea se fixase. Sări de pe scaun, și cineva din spate strigă:

— Stai, domne, jos!

Și imediat planul se schimbă, era un magazin mare în care mișuna lumea, nu fusese o oprire ca cea de alaltăieri, ci numai maniera cinematografică proprie a regizorului, dar

fusesse de ajuns, inginerul plecă bolnav din sală, deranjând pe întuneric oameni care protestau.

Găsi un telefon public, făcu propriul lui număr, sună o dată și închise. Asta ca Bibi să știe că e el și să se grăbească. Se plimbă un sfert de oră, apoi același joc. Se mai plimbă un sfert de oră și sună iar, de data asta până când Bibi răspunse. Conveniră să se întoarcă acasă peste o jumătate de oră. Nici nu știu pe unde umblă și cum trecu timpul. De jos, ferestrele lui se vedeau întunecate. Lumina liftului era aprinsă, liftul cobora, îl auzi pe Bibi râzând întrerupt de o femeie, se ascunse în întunericul scării, cei doi ieșiră din lift ținându-se de talie, apoi se auzi mașina.

Sus, patul fusesse făcut la loc în mare grabă, erau mucuri de țigară peste tot, două pahare cu urme de băutură pe fund, o placă oprită pe discul patefonului, în baie prosoapele răvășite, inginerul curăță totul și deschise ferestrele.

Bibi se întoarse fluierând pe scară.

— Ei, cum a fost?

— Admirabil, nu ți-am spus că sunt norocos de Anul Nou? Uite, am oprit în colț și am luat niște bere, astă-seară gătesc eu, câte ouă ai?

Dezbătură ideea unei omlete de șase sau opt ouă, se opriă la opt, Bibi găsi în cămară niște ceapă uscată, brânză aveau.

— Nimic nu merge mai bine cu berea, să vezi ce-o să mai dormim!

Și dormiră într-adevăr foarte bine, deși la un moment dat inginerul țipă în somn:

— Mergi înainte! Nu te opri!

PE CALEA MOȘILOR, ÎNCETININD ÎN

spatele unui tramvai, se uitase în oglindă. Avea, sau i se păruse că are, un ten galben ca de japonez. Căzuse în fine zăpada multașteptată, gerul cedase. Conduse absent pe șosele și bulevarde; iar în marginile largi ale Bucureștiului; un alt oraș înconjurând orașul din mijloc. Strada Sportului era o stradă de țară, cum sunt ulițele principale – asfaltate, pentru că sunt bucăți din șoseaua națională – ale satelor românești; case de țară, o școală nouă, dar cu un aer la fel de rural, fum de țară din coșuri, femei pe la porți, mușcate în ferestre, marginile Bucureștilor, cum se zicea pe vremuri, mai corect decât ale Bucureștiului, pentru că Bucureștii sunt mai multe orașe, unele noi, altele anacronice, trăind simultan. Garduri de lemn, pomi fructiferi, bariere de cale ferată, linii noroioase de tramvai, tutungerii, magazine cu ață și tricotaje, zahanale, grădini de vară închise, femei în papuci și capoturi pe trotuarele înzăpezite, cișmele, fabrici vechi, mori, depozite, inscripții șterse, stații de autobuze în care așteaptă lume pestriță și multă, cozi, copii ai străzii, cerșetori, țigani, provincia Capitalei, ce fel de viață or fi trăind oamenii de pe-aici? La capătul Străzii Sportului ieși Spitalul Clinic Fundeni, cenușiu, înalt, plin de el în arhitectura aceea monstruoasă care s-a practicat în România imediat după război. Acest drum, portarul, funcționarii de la informații, fata în uniformă albă din liftul mare, de metal alb, sinistru, un lift de închisoare, de cât timp, de mai bine de o săptămână, doctorii și surorile, încă niciun răspuns, teste și analize și zâmbete încurajatoare, februarie înainta, Bibi, care își amânase plecarea la Constanța, nu știa ce să spună, ce să facă, ce sfat să dea. Inginerul înjură cu glas tare în automobil, intră în curtea spitalului, parcă lângă mașinile doctorilor, ieși pe zăpada

scârțâitoare, ocoli un bord gri, abrupt, al clădirii, intră. Era punctual, Sorin îl aștepta după cum conveniseră, iată-l că se ridica de pe fotoliul roșu de plastic, cu brațe metalice, se întorcea pe călcâie și se depărta pe coridor, lăsându-l pe inginer să-l ajungă din urmă. Inginerul mări pasul, după halatul alb al doctorului, din care ieșea ceafa brună și părul mai negru și mai ondulat decât al inginerului. Îl ajunse și se salutară monosilabic, Sorin părea preocupat și nervos, mergea repede, deși făcuse puțină burtă în ultimii ani, de când nu-l mai văzuse.

— Să urcăm, să vedem dacă sunt gata rezultatele.

Avea o voce fără intonație, catedratică, inginerul se simțea student când i-o auzea. Halatul foarte alb, numele brodat cu fir roșu pe buzunarul de la piept, din care ieșea un stilou, medic din cap până-n picioare, fruntea, privirea, glasul – și ele niște instrumente, un medic din cei mai stimabili, eminent profesionist, lângă care crezi că nu poți muri, că viața e definitiv în siguranță.

Îi pusese electrozi pe cap, trăgându-l de părul des, inginerul suporta strâmbându-și colțurile gurii, o infirmieră îi tampona cu spirt pielea capului, apoi glasul: “Fii liniștit, nu te gânde la nimic!”, de-i venea să sară de pe patul îngust și tare. Apoi să lăsase în voia lor, simțea cum creierul i se scurge afară din cap prin fire electrice, cum se duce și se înscrie singur pe foaia de hârtie, era absolut oribil, își închipuise zborul în cosmos, cu toate contactele acelea sugând corpul astronautului, în cască și sub costumul special, corp orb, astronaut orb, se gândise pentru prima oară, el, omul tehnicii, că voiajul cosmic e urât și inuman. Sorin supraveghea mersul creionului pe foaia de hârtie, chemase doi colegi, o dată unul spuse:

— Foarte interesant, am mai văzut unul ca ăsta numai în cincizeci și patru! (pe un ton de specialist).

Apoi radiografiile în întunericul în care nu mai supraviețuia decât o lampă roșie minusculă și voci de medici care vorbeau o limbă a lor. Toți erau deosebit de

politicoși, îl apreciau pe Sorin și vroiau să-l servească, făceau puțină conversație cu pacientul, după ce înainte se cunoscuseră în modul cel mai protocolar, spunându-și “domnule”, răspunzând “încântat”, strângându-și mâinile cu gravitate și în surâsuri formale care nu țin să-și ascundă calitatea formală. Inginerul dădea și el din cap, strângea mâini, zâmbea, își pronunța scurt și discret numele, încheia cu “Mi-a părut bine”, sub ochii de oficianț ai lui Sorin. Scopul prezenței inginerului la spital, rezultatul tuturor acestor experiențe, părea îndepărtat și neînsemnat, se vorbea mereu de altceva, de politică mai ales (subiect în care doctorii erau foarte pricepuți), de automobile, de vacanțe în străinătate. Apăreau studenți la medicină care se uitau la inginer cu neprefăcută curiozitate, totul avea aerul unei conspirații, dar al unei conspirații binevoitoare, și inginerul o suporta și el binevoitor. Nu i se prescria niciun medicament, nici măcar pastile antinevralgice pentru cefalee, poate că toate aceste consultații aveau să aducă ele singure vindecarea, poate că ele constituiau însuși tratamentul; Sorin se ascundea de el în ceremonialul social, părea că se teme de el la fel de mult ca pe vremuri, inginerul simțea că l-ar putea supune imediat, din nou, cu autoritatea lui veche de băiat frumos și dinamic, care gândește viața numai în datele ei esențiale. Pașii se înecau în covoare, pe coridoare ardea neîntrerupt aceeași lumină, afară albul câmpului, albul cerului luau ochii. Departe – o biserică. Străzile pe care venise cu mașina spre spital. Paloarea soarelui, paloarea pământului. Aerul era medicamentos. Nu se simțea prea rău. Oare nu s-ar fi putut simți chiar mai bine, numai să fi vrut? Își pipăi durerea de cap. Era obosit azi. Îl durea capul, sau i se părea? Dacă ar fi luat hotărârea că nu-l doare capul, poate că ăsta ar fi fost sfârșitul întregii povești. Nu, nu-l durea capul. Își închipuia. Și în aceeași clipă, durerea pulsă mai tare, apoi se pierdu iar: Fixă de pe scaun cele două uși din fața lui, fiecare cu o tăbliță de sticlă, pe care scria, alb pe albastru, numele

specialistului: “Profesor doctor George Călimănescu”. “Conferențiar doctor Sorin Weltmann”. Călimănescu. Weltmann. Doi doctori, fiecare în felul lui, cu ale lui, existență și trecut, familie și caracteristici, convingeri și destin, dar în rezumat tot doi doctori, cu drept de viață și de moarte asupra pacienților lor, fiindcă ei descopereau, primii și fără greș, dacă bolnavul respectiv va trăi sau va muri, deci ei îl omorau sau îi cruțau viața, ce e moartea dacă nu intuiția umană a unei opriri pe care altfel nu o poți aștepta, nu o poți prevedea, nu o simți când vine, cu atât mai puțin după ce a venit, deci nu există?

Sorin ieși brusc din cabinet, era foarte posomorât, inginerul se ridică în întâmpinarea lui, Sorin îl luă de braț și-l antrena pe coridor, îndepărtându-l de ușa cabinetului.

— Ei, care-i situația? Întrebă inginerul.

Și Sorin îi răspunse precipitat, aproape nedându-i voie să termine:

— Dragă, uite ce e, nu e nimic serios, îți trebuie un tratament... mai îndelungat, poate... nu trebuie să te sperii (îl băgase deja în lift și coborau), totul e să ai răbdare, moralul joacă un rol imens, e exact ce mă așteptam să fie...

— Ce? Îl tăie inginerul.

— Nimic grav... un lucru oarecum mai rar... la noi (ajunseseră jos), ar trebui să-ți dau explicații de specialitate, tu nu te pricepi. Du-te acum, ți-ai pierdut toată ziua aici! Am să-ți aduc eu rețeta: ezit încă asupra medicamentelor, vreau să mă sfătuiesc cu un coleg. Îți telefonez eu, chiar mâine, atunci la revedere și pe mâine, nu?

Se întorcea, când inginerul îl înhăță de cot și-l ținu pe loc, cu o asemenea forță încât îi albiră degetele pe mâneca albă a halatului celui alt.

— Ce e? făcu doctorul.

Sub tenul lui bronzat urca o undă verzuie, și vocea i se transformă.

— Iartă-mă, trebuie să fug sus, am...

— Lasă tot, zise inginerul.

Vorbea foarte încet, nu-l auzea decât Sorin, așeza foarte precis cuvintele în fraze, și frazele în urechea doctorului.

— Poftim?

— Lasă tot azi, vino cu mine. Vino să stăm de vorbă serios. Îmi datorezi îndeostul o conversație, nu ești de acord?

Mică pauză. Sorin se posomorî mai tare, colțurile gurii îi căzură, își lăsă mâinile în buzunarul halatului, ridică privirea și susținu privirea inginerului. O teamă nelămurită, o ușoară rușine se mărturiseau parcă în ochii lui, și supărarea că nu le poate ascunde; în același timp, o anumită răutate satisfăcută, o superioritate? Inginerul le citi repede pe toate, băgă și el mâinile în buzunarele halatului alb, care-i acoperea hainele de oraș, și se simți prins în el, ăsta era regatul lui Sorin, cu convențiile și deghizările lui, și sufletul lui lovit trebuia acum, culmea, să lupte în halatul alb cu care se îmbrăca dușmanul.

— Despre ce să vorbim? întrebă Sorin. N-are niciun rost. Trecutul oricum nu-l mai putem întoarce sau schimba. Ar fi numai penibil pentru amândoi.

Și băgă de seamă expresia inginerului, care mai găsisese forța să zâmbească.

— Nu despre asta vreau să vorbim.

— Dar despre ce?

— Despre ce-mi mai rămâne de făcut.

Abia acum doctorul se schimbă abrupt la față. Arătă ca după o lovitură de grație.

— Lasă prostiile, n-am nimic de adăugat.

Dar pe un ton învins, care nu mai poate nega.

— Ei, vezi? făcu triumfător inginerul. Ai scrupule profesionale, nu? Secretele voastre, morala, atitudinea umanitară față de bolnavi. Dar am și eu atâta noroc. Mă urăști destul ca să nu mă minți până la capăt. Nu e vina ta, te ascunzi în spatele sorții. Hai, du-te, spune-le ceva ca să poți pleca, schimbă-te, te aștept.

Sorin îl privi foarte lung, parcă vrând să-i răspundă, dar

privirea inginerului era iar mai puternică decât a lui, schiță gestul de a se întoarce, reveni.

— Bine, poate că mă duc acum sus ca să le spun că nu mai stau azi, vin cu tine. Asta ar fi o dovadă că te urăsc, sau dimpotrivă?

— Vezi că mărturisești? spuse inginerul.

Sorin ridică mâna, apoi o lăasă în jos; da, aproape mărturisise, nu-și mai putea lua vorba înapoi, – și chiar așa celălalt nu l-ar fi crezut. Plecă, se opri salvat de un gând.

— N-avem cu ce pleca, mașina mea nu e aici.

— Ea mea.

— A ta?

— Ce, nu știai că am una?

— Ba da, nu asta vroiam să spun...

— Poți să vii cu mine, arată-mi că ești curajos, ce, crezi că am să mă reped cu ea într-un stâlp? N-am de gând să mă sinucid numai ca să te curăț pe tine! Poate că totuși, deși ai fost primul în promoția ta, așa-ți umblă vorba, te-ai înșelat.

— Aș vrea mult să mă fi înșelat, spuse doctorul, și dispăru în sus pe scară.

Se așezară alături în mașină, dar în loc să pornească, inginerul se întoarse spre doctor, lăsându-și brațul drept să atârne peste speteaza scaunului. Prins definitiv, Sorin nu-i mai ocolea privirea, vorbiră acum unul după altul, răspuns și întrebare, fără cuvinte de prisos:

— Cât timp mai poate dura?

— Un an, cel mult un an și jumătate.

— Crezi într-o operație, într-un tratament?

— Personal, nu. Cunosc bine cazul ăsta. Tatăl meu l-a făcut într-o formă aproape identică. E drept, la altă vârstă, dar asta nu schimbă nimic. Orice specialist îți va spune ce-ți spun eu. O operație poate numai grăbi procesul, în loc să-l frâneze, și poate să-ți răpească luciditatea, facultățile, să te facă neom în mod cu totul inutil.

— Nici măcar în străinătate?

— În materia asta, străinii nu sunt mai avansați decât noi. Cele mai perfecționate aparate schingiuesc pacientul, și atât.

— Ești convins că nu te-ai înșelat?

— Judecând după toate datele, colegii mei...

— Lasă-i pe ei. Care-i părerea ta?

— Toate indiciile se potrivesc. De obicei, în asemenea cazuri...

— Care-i părerea ta, ce crezi tu despre asta?

— Ți-am spus ce cred.

— Sunt condamnat?

— Numai Dumnezeu poate face o minune.

Biserica din depărtare se vedea acum altfel decât de sus, turtită între case de țară, undeva cerul se subție, ieși un soare de purpură care coloră zăpada și spitalul, era foarte frumos, un bărbat într-un palton bine tăiat trecu pe lângă automobil și-i privi cu curiozitate pe cei doi, care cine știe ce puneau la cale înăuntru?! În prima clipă după ce ți s-a spus nu poți face nimic, nu reacționezi, ca și cum n-ai fi aflat nimic, ca și cum n-ai fi aflat adevărul, pentru că ești viu, încă viu, și nu înțelegeți fraza care-ți spune contrariul. Dar inginerul crezuse că se familiarizase cu gândul, de atâtea ori pe coridoarele spitalului, spunându-și că e mai bine să fii pregătit pentru orice, însă nu; coridoarele îl deveniseră cunoscute, cu gândul nu se obișnuise, adică se obișnuise să-l gândească în afara lui, să asiste la el, dar era pentru altcineva, nu pentru el, era o emoție abstractă. Acum, gândul cădea pe un teren pregătit, posibilitatea se confirma așa cum el însuși își spusese că s-ar putea întâmpla. Totuși, trebuia să se comporte ca și cum ar fi înțeles. Acum, eliberată de secret, privirea lui Sorin se umanizase, conștiința lui de medic suferea, pe de altă parte era uimit de pasivitatea inginerului, deși și asemenea atitudini pot traduce mari prăbușiri.

— Știi? Te-a mai consultat cineva?

— Nimeni.

— Bănuiai?

Inginerul făcu semn că nu, și simți că-i vine greață, o greață puternică, strânse tare din fălci. N-avea niciun rost să lupte cu trupul, bălălia cea mare cu sufletul avea să se dea. Sorin îi ținu capul, și inginerul vomită, stricând zăpada, la zece pași de automobil, în spate cu spitalul sumbru în care alți oameni erau readuși la viață, privi cu dezgust craterul colorat pe care-l săpase în zăpadă, dezgustul de el însuși îl ajută să-și revină.

— Să mergem.

— Unde?

— Unde-mi poți explica mai bine toate astea.

— Dacă-i așa, atunci putem merge la mine. Nu-ți fie teamă, Irina e plecată la schi.

— În fond, de ce nu?

Vru să se așeze la volan, dar doctorul îl împiedică.

— Tot ți-e frică? Chiar dacă conduci tu, pot să-ți sucesc volanul din mână, am fost întotdeauna mai tare decât tine.

— N-ai să poți conduce.

— Da, poate ai dreptate.

Sorin conducea într-un mod la fel de profesional, repede și foarte corect, ca un manual de circulație, îl duse pe lângă Gara Obor, în strada Amiral Murgescu, unde stătea într-o casă mare, veche, îl așează într-un *living-room* plin de lucruri de gust, chiar și o foarte reușită icoană folclorică pe sticlă, de care inginerul se miră în prima clipă și apoi își aduse aminte că are de-a face cu un iubitor de frumos. Se purta cu el cu o grijă și o amabilitate excesivă, salonul era destul de întunecos, probabil fiindcă obloanele erau pe jumătate închise, inginerul mulțumi în gând întunericului, care-i ascundea unul de altul. Vroia să știe câte ceva despre maladia lui, câteva date, nu detalii, nu le-ar fi înțeles și l-ar fi înspăimântat degeaba, ci generalități. Sorin se ridică de pe scaun și se plimbă în cerc în fața inginerului. Întâi își puse degetele în scobiturile vestei, apoi își încrucișă brațele pe piept. În haine de oraș părea mai mic și mai gras.

— Tot ce am să-ți spun sunt numai rezultatele experiențelor mele, opinii personale, poate am să le notez odată; orice boală are, ca să zic așa, filosofia ei, iar asta are filosofia cea mai cuprinzătoare, explică o mulțime de taine ale omului. Practic, e vorba de o creștere autonomă; cauza de bază nu e cunoscută. Ai auzit de explicarea prin răspunsul la stimuli repetați. Cele mai mici dezechilibre interne pot provoca o situație de tensiune chimică la care organismul trebuie să se adapteze, și asta poate aduce tulburări, creșteri de felul ăsta. De fapt, se pot da o mie de explicații. La buză se zice că e din cauza pipei, la esofag din cauza supei fierbinți. Eu am explicația mea: omul face această boală pentru că e într-adevăr o boală a omului, o boală care îl reprezintă pe om. Sigur că o poți întâlni și la floarea-soarelui, la tomate, la insecte, la pești, la șerpi, la păsări, la cai și la maimuțe. Dar la om ea pare o adevărată regulă a ființei, o obligație fiziologică, o trăsătură a întregului organic. Știi că ea constituie un risc pentru orice om, de la naștere până la moarte. E o boală a vieții noastre, un simbol al omului.

Camera era într-adevăr cotropită de întuneric, erau momente când inginerul nu mai vedea nimic, doar departe, plutind înstrăinată, icoana. Sunt asemenea case, asemenea interioare în București în care timpul s-a oprit, și penumbra aduce atmosfere amintite, citite, întrezărite la cinematograful, iată, de pildă acum ți-ai putea închipui că afară sunt ultimii ani ai războiului, o vreme când nu era lumină și oamenii discutau interminabil despre situații fără ieșire și un viitor care nu mai venea, și ascultau posturile de radio ale celorlalți aliați. O clipă de lumină trecu și se văzu Sorin plimbându-se prin cameră, vocea îi era gânditoare, albă, egală, stăpânea subiectul, un subiect de meditație vechi, se vedea, un subiect preferat. Iar întuneric. Fraze detașate soseau prin aer, inima inginerului se strânsese ca un animal înaintea unui salt suprem, trupul îi era rece ca iarna de afară, poate lacrimi urcau acum în el, încerca să

asculte explicațiile pe care le ceruse el însuși, să nu se asculte pe sine.

— Nici nu știi ce răspândită e. De două ori mai frecventă însă în Elveția și Anglia decât în Italia și Japonia.

Într-adevăr? Iată un lucru pe care nu și l-ar fi închipuit!

— Are tot atât de multe varietăți câte organe și țesuturi există în corpul omului: mușchi, grăsime, țesut conectiv, oase, tendoane, cartilagii. Chinezii au cazuri frecvente la nasofaringe, malaezii mai mult la ficat, mediteraneenii la piele.

Mediterraneenii la piele. Visase întotdeauna să vadă Mediterana. Țărâmul celei mai străvechi fericiri. Prin urmare, și acolo se pot întâmpla asemenea tragedii, pe care le spală o mare eternă.

— Forma localizată la penis e mai rară la popoarele circumcise.

— Cazuri la testicule - la bărbații sub treizeci de ani.

Nimic nu e iertat, cu atât mai puțin sediul vieții noi. Nenorociri care încep să moară acolo unde s-au bucurat, unde au năzuit infinitul rasei!

— Anumiți autori consideră că boala poate fi transmisă. Alții - că poate fi moștenită; se zice că forma la ochi care se dezvoltă în copilărie e cu siguranță moștenită.

Am trecut cu bine, deci, pe lângă alte momente ale vieții mele în care răul se putea declara. Poate că au fost multe, înainte se zicea că nu e o boală de tinerețe. Acum, aproape se spune contrariul. Cum de-am avut noroc până acum?

— Interesantă e comportarea celulei de la care pornește totul. O celulă normală, oarecare, indiferentă, care deodată începe să se dividă cu o viteză neobișnuită, o viteză asemănătoare sau egală cu cea pe care o observăm înaintea nașterii. Totul pe neașteptate, fără cauză aparentă, *fără cauză*: celula se plictisește de viața ei firească, la fel ca omul. Un timp, proliferația menține o anumită armonie cu organismul, se integrează în echilibrul lui. Se creează oarecare tensiune, oarecare nervozitate

organică, dar din afară ea poate părea chiar o manifestare de energie. Apoi, celulele astea, care sunt din ce în ce mai degenerate, din ce în ce mai primitive, pot începe să rătăcească prin corp, departe de locul în care au originar, prin sânge și limfă, instalându-se în alte organe, generalizând răul.

O pauză, Sorin se așează și-și aprinse o țigară, trase câteva fumuri, se uită absent la el, apoi dispăru încă o dată în întuneric, lăsându-și cuvintele în urechea inginerului.

— O boală a omului. Nu există vârstă, grup social-economic care să n-o cuprindă. E o autentică parte a însăși persoanei care o adăpostește. Are tot atâta îndreptățire biologică de a se găsi în corp câtă are orice organ sau țesut.

Doamne, era oare posibil să fie într-adevăr bolnav, tocmai de această boală care înseamnă moarte? Era oare posibil să fie bolnav de această moarte? La fel ca în cărți pe care le citise, în întâmplări pe care le auzise, în filme triste pe care le uitase văzând altele vesele? Și dacă era chiar așa, oare astfel se ia cunoștință de acest adevăr, într-un mod atât de scârbos, de meschin, de penibil, grăbit, într-o clipă, fără nicio noblețe? Oare moartea poate încăpea între treptele unui spital, volanul automobilului, scaunul pe care stătea, omul care-i explica, icoana rece din depărtarea întunericului? Și dacă e așa, de ce simțea mai ales o imensă, colosală, groaznică plictiseală, un dezgust fără nume, ca un miros care asasinează nările? Pentru că se vorbește prea mult, se scrie prea mult, se despică prea mult firul în patru pe subiectul ăsta, despre care ar trebui păstrat un categoric secret, toți știu totul despre el, mai ales de la război încoace, cunosc întregul ritual, întreaga ceremonie, le-au aprobat, și îi plictisește să afle despre alții că mor, și știu că și pe alții i-ar plictisi deopotrivă moartea altora. Plictiseala, plictiseala de a muri. Dintre toate de pe lume, tocmai asta trebuia să i se întâmple; prea era idiot și fără sens! Dar inginerul simți, nu gândi toate acestea,

pentru ca era într-o stare de prea mare gol mintal și sufletesc. Iar pe de altă parte, continuase să-l urmărească în întuneric pe Sorin, care-și termina expunerea cu aceste idei:

— Cred că e inutil să încercăm să descoperim rădăcinile bolii, ele sunt prea adânci în noi, ar însemna să încercăm să ne desfacem pe noi înșine prea devreme. Dacă trebuie să se descopere, boala asta se va descoperi singură.

Din pustiul înghețat al inginerului răsună o voce mecanică, rod al unui creier care gândește în mijlocul dezastrelor:

— Nu vorbești de loc ca un medic.

— Nu pot fi medic în fața unei asemenea maladii, replică Sorin. La spital e altceva, joc rolul omului care apără viața. Aici suntem între noi, mi-ai cerut să fiu sincer, am fost.

Sorin. Sorin Weltmann. Conferențiar doctor. Cu ochii lui reci, pe care acum îi îmblânzește întunericul, cu manierele lui, cu capul lui, care nu e lipsit de o anumită frumusețe, mai degrabă o slăbiciune frumoasă, ieșită pe neașteptate dintr-un sânge târziu. Acest evreu care s-a subțiat în mâinile timpului e totuși sănătos și nici nu se gândește la moarte, asta bineînțeles azi, cine știe ce aduce ziua de mâine?! Părinții lui erau poate din Bucovina, necunoscută inginerului, dar el a căzut spre sud, picătura lui de sânge a alunecat prin vinele țării până în marele vas de sânge al Bucureștiului, unde toți se întâlnesc și se amestecă. Inteligența, răbdarea, forța de lucru l-au dus la facultate și în fruntea promoției, l-au făcut să salveze oameni, iată-l azi, părând atât de transparent, rămânând în fond atât de enigmatic, și mai ales cu totul sănătos, sănătos tun, ce imbecili vorbeau de nesănătatea raselor vechi, dar cine poate preciza cât de vechi sunt înșiși românii? Oricum, Irina putea fi la fel de fericită cu el cât ar fi fost și cu inginerul, în niciun caz nu era nefericită, copiii lor vor fi sănătoși, vor trăi sănătoși și fericiți. Un creștin, un evreu, ce importanță mai are, dar ce importanță avusese înainte, în clipa de față ei se

ridicau și stăteau față-n față numai ca doi bărbați, femeia care îi despărțise odată lipsea. Inginerul întinse mâna doctorului, care deodată se clarifică din întuneric, se văzu limpede, era mișcat, speriat, dezorientat, un regret ascuțit îi schimba trăsăturile, vru să spună ceva, înghiți nervos, și el întrezărea abia acum realitatea situației, nici el nu crezuse până acum, totul fusese prea repede și prea uscat, urât, searbăd, și doar aici începea gândul că un adevăr s-ar ascunde în comedia pe care o jucaseră amândoi și căreia îi puneau punct în picioare unul în fața altuia.

— Unde te duci? șopti Sorin, răgușit, umanizat cu totul, cu ochii vinovați.

— Unde aș putea să mă duc? Acasă, răspunse inginerul, tot în șoaptă.

— Ce vrei să faci?

— Nimic de nereparat. Vreau să-mi adun gândurile, să văd ce mai e de făcut. Să iau o hotărâre.

— Te conduc.

— Nu e nevoie, nu vezi că mă pot stăpâni?

— Atunci, mai stai o clipă, vreau să-ți mai spun ceva.

Inginerul se așează iar, scaunul era cald de trupul lui, de trupul lui viu.

— Spune!

Sorin se frământă prin cameră, fața i se răvășise, făcea eforturi ca să vorbească limpede.

— Dragul meu! Ți-am spus un lucru îngrozitor! Tu mi l-ai cerut. Dar e foarte posibil ca dacă nimic n-ar fi existat între noi, să nu-ți fi spus, să fi făcut cum îmi cere meseria. Am călcat cea mai elementară morală profesională, m-am făcut vinovat față de tine și de mine însumi. Mi-am... încărcat conștiința. E idiot să-ți spun că regret. Poate că tu... fiind un om puternic... e mai bine să știi. În sfârșit. Mi-ai cerut-o, știind că ai putea afla așa ceva. Am fost slab. Vreau să nu mă urăști pentru asta. Vreau să mă ierți. Nu acum. Acum ți se pare că poți fi tare... demn... că poți merge singur până la capăt... dar mai târziu? E o boală înceată, abia peste luni

de zile vei lupta cu ea cu adevărat. Atunci însă vreau să mă ierți. Atunci poate că am să-ți mai pot fi... de folos. Să nu eziți să mă chemi.

— Am sa te chem, murmură inginerul.

— Numai tu singur poți hotărî cum trebuie trăit acest timp, oribil de scurt și poate nu îndeajuns de scurt. Orice serviciu îmi ceri, am să ți-l fac.

— Da, chiar vreau să-mi faci un prim serviciu, spuse inginerul.

— Te rog.

— Vreau să stau de vorbă cu nevasta ta. Ajută-mă s-o revăd.

Sorin își ascunse cum putu mai bine surâsul rănit.

— Firește. Cum se întoarce în București, am s-o pun în legătură cu tine... Dar... să-i spun?

— Desigur, altfel tot am să-i spun eu, de ce oare vreau s-o văd?

— Am să te anunț.

Stătură iar un moment față-n față, amândoi în picioare, cu mâna în mâna celuilalt, apoi și-o strânsură, strânsoarea inginerului era mai puternică. Înfățișarea lui Sorin era foarte pătrunsă; pe a inginerului însă nu se putea citi nimic, decât întuneric, și o uimire cu care lupta, să n-o lase să-l cotopească, să se scrie pe toată ființa lui. Inginerul se pomeni în stradă; nu ținea minte scara, nici cum ieșise pe ușă, se pomeni la volan, se pomeni cu mașina pe Șoseaua Nordului - cum dracu ajunsese aici de la Obor, și ce căuta aici? Vag, lacul înghețat prin copaci și grilajul de sârmă împletită în stânga, clubul, biblioteca de vară, niște caiace învelite cu rogojini sub un acoperiș de lemn, în dreapta o cârciumă coșcovită și pitorească. ("Am fost aici? De multe ori, desigur"), depăși un troleibuz gol, un camion Bucegi nou de tot pe care scria "Rodaj", trecu calea ferată, o luă (nu știa nici el de ce) la dreapta, apoi la stânga pe bulevardul Robert, traversă șoseaua București - Ploiești, dori o clipă să revadă Aeroportul Băneasa, renunță, se

Întoarse pe șoseaua Străulești, margini gri ale marelui oraș, stații terminale, lămpioane înghețate, chioșcuri închise, amintiri ale verii, cupluri vinete de frig, țesături de cer și copaci și fire electrice și trolee, structuri de fier și beton și lemn și lumini iernatice în plină zi și ciori negre, lacul înghețat, scaunele colorate, sticlele goale de bere, lăzile sparte, cișmele uscate, asfaltul rece și negru-verzui (ca Marea Neagră uneori iarna sub nori și printre fâșiile de gheață), stațiile de benzină în mai multe limbi, deodată sus în dreapta biserica Sf. Nicolae-Băneasa, două sute de ani de înțelepciune a zidului alb, a turnului cu cruce, aici pe tâmpla Bucureștiului, inginerului i se păru că are o halucinație, adineauri era pe șoseaua Străulești – cum de ajunsese aici, o luase înapoi? Nu avusese pe unde s-o ia înapoi, totuși în clipa aceasta se depărta de biserica Sf. Nicolae, întoarse iute capul ca să se convingă, da, biserica îi făcu un semn scurt din spate ca o mână albă a lui Dumnezeu, ce vroia să spună mâna, încotro arăta? Prea târziu, inginerul se precipită cu automobilul sub podul mare al liniei spre Constanța, tună cu motorul și pneurile sub bolțile lui răsunătoare, ocoli Miorița neagră și secată de iarnă, fulgeră Muzeul Minovici, pe care goana mașinii îl îngusta și-l înălța, transfigurându-l într-un gotic țărănesc, fugi de combinatul poligrafic hidos de mare, șterse piața (aici, în dreapta, a fost odată un hipodrom cu sânge pur în caii care alergau, în femeile care-i iubeau din tribune), se angajă spre arcul de Triumf. Printr-o spărtură în boschetele adormite se văzu intrarea Muzeului Satului ca o aluzie voievodală, acum Arcul, “după secole de suferințe creștinește îndurate și lupte grele pentru păstrarea ființei naționale” “se îndeplini dreptatea și pentru poporul român” “cu ajutorul întregii națiuni și gândul reginei Maria”, acum Institutul Geologic de o parte și Muzeul Memorial de alta, două nave de stil românesc monumental, pe aici prin apropiere sunt niște parcuri întinse în care memoria zboară ca o pasăre, pe aici au fost duminici și sărbători și rochii

foșnitoare și sărutări schimbate ca niște inele, nu prea de mult, pe aici e Bufetul, care a împlinit mai mult de o jumătate de secol de legături făcute și desfăcute sub umbrare la mese și de tristeți înecate în cerul roșu al vinului. Automobile multe, tot mai multe în centru, inginerul băgă de seamă că nasul mare al mașinii lui aproape atingea o mașină din față, se sperie, se reculese, se controlă. Acasă? Rătăci cu mașina prin oraș, fără să mai recunoască locurile pe unde trecea. Un bulevard patriarhal, cu multe ambasade și legații străine, fanioane, steaguri, scuturi cu armorii, culori exotice, o piață mică și rotundă cu berării, o statuie înverzită (vreun primar de pe vremuri?), o vespasiană pompoasă (un adevărat succes edilitar), case de raport galbene, o poartă severă de fabrică, prăvălii vechi întinerite cu neoni și firme roșii de sticlă, trecu pe lângă un scuar cu un bust romantic de poet cu crinieră și ochii orbiți de orizont, apoi blocuri, o femeie înaltă și voinică, într-o blană de nurci, se grăbi în fața mașinii, o stradă lungă și îngustă ca un coridor lung, îngust și neregulat, cu pereții plini de tablouri vechi (ferestrele întunecate) ale căror stinse culori nu mai spun nimic despre contururile care au fost. Sus, apăsând pe acoperișuri, tavanul de nori groși, nori de zăpadă, din care mai pica câte-un fulg, iar inginerul mergea pe lângă copaci, unii încă plini de frunze negre, chircite, părând rătăciți în această galerie medievală, haotică, obscură și cu tavanul spart. Colțurile caselor ieșeau în afară, balcoanele etajelor înaintau mult spre stradă, atârnavu ude deasupra ei, evocând parcă arhitectura fantastică a unui timp grosolan și arhaic. Departe, spre capătul incert, lumina unei piețe. Se făcuse aproape întuneric între casele înalte, cum se întâmplă uneori în București sub norii de zăpadă către orele trei după masa, inginerul încetini, căzu la douăzeci pe oră, se lăsă depășit, privi gânditor pereții de case, trecu pe altă stradă, semnaliză la o întretăiere, continuă, de ce, unde, n-are importanță, cât mai departe, dorință de pierdere în

largul oraşului, vis de dispariţie, de pace. La un moment dat ajunse din nou aproape de marele sistem de corpuri, lumini, zgomote, semne şi semnale ale centrului, simţi că se apropie de el şi îl ocoli, restrăbătu culorile oraşului spre străzile lui, benzina îl ducea fidel mai departe, automobilul îi răspundea; Bucureştiul se înălăbăstrea tot mai tare, oamenii se înnegreau pe zăpadă. Destul. Opri sub blocul lui şi se odihni o clipă, cu volanul încă în mâini, în automobilul stins.

De dimineaţă trecuseră numai câteva ore. Câteva ore în care încăpuseră şi ultimele ştiri, pe care acum le auzea distant la radio, iar morţi şi răniţi, unii nu prea departe de marginile ţării. Apoi ştirea că fusese prins un criminal sadic, care înspăimântase tot oraşul asasinând un copil. Câteva ore în care încăpuse şi vestea extraordinară despre el însuşi. Extraordinară, dar, aducându-şi aminte de ea, plictiseala îi strânse inima încă o dată. Da, plictiseala. Prea multe boli, prea mulţi morţi. El, inginerul, se săturase de aşa ceva. El avea chef să trăiască, toată povestea asta începea să-l enerveze. Bine, dar situaţia lui se schimbase acum, înclinaţiile şi capriciile lui nu mai contau, trebuia să accepte realitatea. Bine, dar realitatea se putea exprima într-un mod atât de banal, de cenuşiu, de plicticos, cum se exprimase azi de dimineaţă? Nici nu găsea cuvinte ca s-o califice. Vestе penibilă, spusă pe un ton penibil, în condiţii penibile. Sorin se mai emoţionase puţin, e adevărat, fusese ceva mai omenesc. Dar asta numai către sfârşitul întrevederii, ca şi cum şi-ar fi adus aminte că era dator să aibă o atitudine. Şi el? Mai nimic, locuri comune, clişee, poncife. Nimic mai patetic, mai zgomotos, e oare cu putinţă? Nu se moare într-un chip atât de inferior, nu e admisibil. Inginerul se simţea foarte dezamăgit. Nu numai dezamăgit. Şi surprins. Nu se aşteptase. Oricât se gândise în ultimul timp la cele mai grave eventualităţi. Mie? De ce mie? Absurd. Toată scena de azi de dimineaţă era de necrezut, nu cumva i se năzărise? De după un colţ apăru pe

trotuar Nina, așezându-și grațios cizmele albe de zăpada albă. Il văzu pe inginer stând în mașina și se uită la el. Cum el însă, preocupat, nu făcu nicio mișcare ca s-o salute, întoarse capul și-și continuă drumul spre ușa ei, purtându-și corpul, pe care inginerul îl dorise de câteva ori, chiar pe lângă corpul inginerului, care odată, vara la un ștrand, nu o lăsase chiar indiferentă. Oricum, lucrurile nu trebuie forțate, împinse afară din matca lor. Azi, cine știe ce i s-o fi întâmplat, dar mâine el va fi, când o va întâlni, la fel de atent ca și înainte, iar acum trebuie să mă culc, pentru că vreau să arăt bine diseară, știu eu pentru ce, am eu motivele mele.

Gândind la întâmplare, inginerul își aminti de Bibi. “Ce va zice Bibi?” se întrebă în ascensor. Din apartament se auzea un fluierat prelung, cu frumoase tremolouri, o melodie dintr-un film recent, cât de repede le prinde Bibi pe toate! Inginerul descuie și văzu cu mirare că Bibi se găsea în patru labe în mijlocul casei, între două valize deschise în care înghesuia haine și lenjerie. Ridică ochii și strigă vesel la el:

— Salut, bătrâne, bine c-ai venit, altfel chemam un taxi, mâncarea e caldă, abia avem timp să luăm ceva în gură și mă duci la gară în viteza a patra!

— Da ce s-a întâmplat de pleci?

— Tâmpitul de director general, cum era de așteptat. “Destul cu atâta vacanță.” Am încercat eu niște motive, n-a mers. Dacă mâine nu mă prezint la slujbă, îmi desface contractul. A telefonat imediat după ce-ai plecat tu la spital.

— Cum naiba a găsit numărul? Și de unde știa că ești aici?

— M-a căutat la Mihaela. (Mihaela era prietena lui din Constanța.) Iar ea, proasta, i-a spus numărul. După ce-ai plecat tu, m-am culcat la loc și abia adormisem când a sunat el în persoană! M-am prefăcut eu că e o greșeală, dar îmi cunoaște vocea dintr-o mie.

— Și de ce nu te dau afară? Nu mai pot trăi fără tine?

— După cum vezi.

Închise gâfâind valizele, apăsându-le cu genunchiul, și se repezi la bucătărie, strigând în urma lui:

— Ce-a spus doctorul, n-ai nimic, nu?

“N-am nimic. Nimic de făcut. Nu mai am nimic de făcut.”

— N-ai nimic, nu-i așa? N-auzi, mă? răcni Bibi din bucătărie.

Inginerul făcu o sforțare.

— N-am nimic. De ce dracu țipi așa?

Bibi reintră cu o tigaie și cu două farfurii.

— Pune iute fața de masă!

Și turnă niște ouă în farfurii, despărțindu-le cu cuțitul. Apoi aduse pâine, o jumătate de vin roșu rămas într-o sticlă, sarea, salamul, brânza, măslinile, le împinse una lângă alta pe masă, se așeză, răsuflă adânc, apoi începu să mănânce repede și cu poftă, vorbind cu gura plină:

— Știam eu că n-ai nici pe dracu. Arăți excelent. Ai pierdut vremea de pomană cu doctorii ăștia, care nu sunt buni de nimic, mai bine pot pune eu un diagnostic decât ei.

Oare e imposibil să fie chiar așa? Și ce bine ar fi!

— “Gata cu vacanța.” Auzi ce scârbos! Oricum, a fost plăcut aici, împreună. Da de ce nu mănânci, ai luat ceva în oraș? Dacă știam, nu mă mai osteneam.

— Iar ai făcut ouă. Ouă și brânză. Numai asta știi să faci.

— Și ce, ți s-a urât? Nu există nimic mai sănătos. Vezi că dacă nu le mănânci, ți le mănânc eu.

— Poți să le mănânci tu. Am să-mi fac o cafea. Vrei?

— Da. Vezi că abia am râșnit niște cafea proaspătă.

Cafea proaspătă. Un strat generos pe apa rece, apoi ibricul pe foc mic, apoi zahărul când începe să se bănuie înfierbântarea apei, apoi încă un strop de apă rece, ca să lase zațul la fund. Când se întoarse cu ele, Bibi se despărțea la telefon de cineva:

— Fără îndoială, ce-ți trece prin cap? Ești o comoară. Am să bag de seamă, dar să știi că la Constanța e mai cald ca aici. La vară. Te sărut de o mie de ori. Ei, un *week-end* mai ciupec eu; am să-ți telefonez. Rămâi cu bine, să te găsesc

sănătoasă!

Fata pe care i-o suflase lui Puiu la reveion, probabil. Bibi își derulă mânecile cămășii și le prinse în butonii pe care scria "BP" ("Bogdan Pogoneanu. British Petroleum" – răsese de el inginerul când și-i făcuse), apoi își puse cravata, vesta, haina.

— Mergem?

Ajunseră la gară cu maximum de viteză, Bibi își lăsa valizele lângă genunchiul inginerului, care încuia mașina, și zbughi pe scări în sus, să-și cumpere biletul. Inginerul luă în fiecare mână câte-o valiză, erau grele, îl găsi la casa de bilete pe Bibi, cumpără un bilet de peron pentru el. Trenul era tras, dar aproape gol, îl instalează pe Bibi într-un compartiment de a întâia, mai era un minut până la plecare, coborî pe peron, Bibi scoase spre el pe fereastră capul cu pălăria de piele cochetă și mică, plină de insigne colorate (mania lui), îi zâmbi. Inginerul zâmbi și el, mai aveau un minut și nu știa ce să-și spună.

— Aoleo, și n-am o carte, n-am o revistă! se îngrijoră Bibi, și inginerul avu scurt imaginea unui voiaj tern pe câmpii care hibernau, spre o mare vânătă, ore care nu se mai sfârșeau.

— Să-ți iau o revistă?

Fugi la capătul peronului, găsi un chioșc, luă un *Contemporanul*, i-l aduse, Bibi se cam strâmbă, trenul se puse în mișcare, își făcură cu mâna.

— Bibi! strigă deodată inginerul, mărind pasul pe lângă tren.

— Ce e, ai uitat să-mi spui ceva?

— Nu.

Trenul se grăbi.

— BIBI! făcu inginerul a doua oara.

— Ce e?

— Dacă am uitat ceva, și îmi aduc aminte, făcu inginerul fugind pe lângă tren, am să-ți telegrafiez.

— Bine, surâse Bibi (bunul lui surâs de orișicând, larg,

dulce, iubitor de prieteni, fermecător), oricând vrei, sănătate, la revedere!

Și atunci, trenul ieși din gară ca o perdea care se trage la o parte, peronul se luminează, se văzură farurile verzi și roșii de sub Podul Grant, perspectiva se eliberă, trenul se micșoră și dispăru, inginerul se întoarse pe călcâie, pași înapoi în răgușeala difuzorului, care anunța alte trenuri, ocoli femeii de serviciu cu măști și grămăjoare mici de gunoi, își lăsa biletul de peron în mâinile unui portar, ieși. Un șir lung de taxiuri cu "Liber"-ul aprins. "Să iau un taxi", își spuse, și se urcă în primul. Șoferul puse la o parte gazeta pe care o citea, dădu drumul contorului, se întoarse spre el:

— Unde?

— Piața Mare.

Taxiul ieși pe Witting, trecu pe Calea Plevnei, găsi Dâmbovița, merse pe chei. Blocurile de pe Splaiul Independenței se aprinseseră toate, cerul era tot mai violet, feliile neregulate de oraș ieșeau una câte una în goana mașinii, apoi se aliniau la loc, orașul creștea și scădea, cobora și suia, ferestrele și lămpile, tăiate cu foarfeca în pânza cerului, lipite în cer, automobilele, apa murdară în care se topeau lumini, sentiment de oraș mare și urât, nu prea curat, căruia de altfel prea puțin îi pasă de ce se spune despre el, prea personal ca să poată fi primitor, piatră, metal și istorie pe același pământ răbdător, inginerul cuprins în taxiul cuprins în oraș se căută în buzunare de bani și abia acum găsi cheia propriului lui automobil, pe care-l uitase încuiat lângă treptele Gării de Nord. Uitase că pământul, se urcase în taxi cum făcea cu ani în urmă când se întorcea cu trenul în București, trăise câteva momente în cu totul alt timp.

— Meștere, înapoi la gară.

Indiferent, șoferul întoarse și-l aduse iar la peronul pe care-l coborâse cu zece minute înainte.

Mașina lui, răbdătoare, îi zâmbea așteptându-l, cu surâsul ei nichelat, cu farurile ca niște nări, cu parbrizul ca

o privire goală, îi rânjea complice, era a lui, și el al ei, îl invita la o cursă cu moartea, o descuie, se urcă în ea, încotro? Din nou acasă? Zăpăceala cu taxiul îl săturase de apartamentul în care nu ajunsese. Benzină avea. Ținu motorul pe loc, gândindu-se. Își privi mâna cu ceasul. Deja întuneric? Numai șase fără un sfert. Numai câteva ceasuri de azi-dimineață. Nu putea rămâne așa, trebuia să pornească. Porni iar la întâmplare.

În oraș, respectând mecanic străzile, sensurile, semnele, prioritățile, nu simțea nimic, ba chiar la un moment dat simți acut că nu simte nimic. O pasivitate care nu mai cuprindea nicio surpriză, niciun dezgust. Sau poate ele mai existau încă, dar căzuseră la fund. Era foarte bine așa, nu-l durea nimic, nu-l supăra nimic, oare nu cumva era mereu gata să uite ce i se întâmplase? Mai bine zis, ce avea să i se întâmple? De ce se simțea așa de bine, nu, bine nu era cuvântul. Ușor, atunci? Nu, nici ăsta. Nici bine, nici ușor. Eliberat parcă. Eliberat? Da, da, eliberat! într-adevăr, eliberat. Foarte curios. Adică, poate nici măcar atât de curios. Ca după un examen pe care-l aștepti luni de zile, îl pregătești penibil și îndelungat, apoi îl dai și-l iei într-o oră, el trece ridicol de iute față de propriile lui pregătiri, iar a doua zi de dimineață te trezești liber și totuși te repezi în panică la masa de lucru, să studiezi, să nu pierzi timpul, ca abia atunci să-ți aduci aminte că totul s-a terminat, și să nu te poți obișnui cu ideea, și să te simți de aceea deseori vesel și eliberat, fără nicio datorie, cu tot orizontul deschis limpede în față.

Mergea pe o stradă în sens unic, când din direcția contrară apărură neașteptat un automobil mic, cu număr străin, vopsit violent în mai multe culori, cu farurile orbitoare, mergând repede, și inginerul strivi frâna și opri ciocnindu-l aproape, dar fără să fie smuls din gândurile lui. Își dădu seama numai când din el se dădură jos doi băieți și o fată, foarte tineri și zvelți, nu prea frumoși altfel, îmbrăcați cu o neglijență sportivă (*jeans* pătați, pulovere

din care ieșeau gulere colorate, ghete de baschet), care, furioși și vociferând, bătura cu pumnii în parbrizul și în geamul portierei inginerului. De pe trotuare se adună lume, nu prea mult însă și păstrând oarecare distanță față de cei trei străini. Inginerul, fără să se deranjeze de la volan, notă cu privirea marca mașinii, apoi faptul că avea volanul pe dreapta. Cei trei protestau într-o limbă pe care n-o cunoștea, păreau să nu-și dea de loc seama că ei erau de vină, unul dintre ei încercă să deschidă pe dinafară portiera, și atunci inginerul se sculă voinic din mașină și ieși în fața lor, cu trăsăturile închise și încă fără să spună o vorbă. Ieșirea lui îi potoli pe străini. Fata se retrase cu totul, adolescenții făcură doi pași înapoi. Chiar atunci apărură un agent de circulație care lămuririle, era foarte greu să li se explice celor trei afacerea cu sensul, pe deasupra veneau dintr-o țară în care circulația se face pe stânga. Inginerul se așeză iar în mașina lui, peste câteva minute plutea din nou prin oraș, și nu-și amintea să fi spus ceva.

Auzi telefonul din ascensor. Descuie repede, intră, alergă pe întuneric și-l ridică, ca să nu audă decât tonul. Îl puse la loc, aprinse luminile, se dezbracă. Sună din nou. Îl deschise.

— Slavă Domnului! spuse Sorin din partea cealaltă.

— Slavă Domnului ce?

— Slavă Domnului că te-am găsit. Te-am căutat de mai multe ori.

— S-a întâmplat ceva?

— Nu.

— Atunci, de ce m-ai căutat?

— Credeam... Am vrut să... să văd...

— Ai constatat că te-ai înșelat?

— Nu m-am înșelat, am...

— Dacă nu te-ai înșelat, de ce-mi telefonezi?

Tonul sec îl făcu pe Sorin să reacționeze.

— Ei bine, te-am căutat să văd în ce dispoziție mai ești! În ce dispoziție sunt? De ce e, faci o experiență asupra mea?

— Doamne, cum poți să mă răstălmăcești!

— Nu te răstălmăcesc de loc. Gestul tău e cu totul deplasat. Mă simt foarte bine, după cum vezi. N-am nevoie de nimic.

O pauză. Inginerul simți că Sorin vrea să vorbească și i-o luă înainte.

— Iartă-mă, aveam puțina treabă, mai vrei să-mi spui ceva?

— Irina e aici, spuse Sorin pe un ton scăzut.

— E în București?

— A venit la prânz.

— I-ai spus?

— Vrea să te vadă. Vrei să vorbești cu ea?

Își încordă supraomenește auzul și i se păru că distinge încă o respirație în umbra respirației lui Sorin. Dar poate i se părea. Poate își asculta propria lui respirație. Ea ar fi stat lângă telefon, palidă, într-o rochie de casă, cu ochii adânci, și Sorin s-ar fi uitat la ea în timp ce vorbea cu el și s-ar fi chinuit puțin și ar fi fost mândru că se poate stăpâni într-un mod admirabil, că poate fi generos. Nu, nu se simțea în stare să vorbească cu ea.

— Am să telefonez eu într-o zi. Roag-o să mă ierte, iartă-mă și tu, zilele astea... înțelegi.

— Înțeleg, înțeles, se grăbi Sorin, parcă ușurat. Nu uita, de orice ai nevoie...

— Nu uit, îl asigură inginerul, și închise peste vocea lui.

Liniștea recăzu în casă, ca pe-un vapor pe care a încetat o alarmă. Navigație tăcută, în care vocile sună întotdeauna brusc, întotdeauna nefiresc. Casa trosni singură. Mobilele tușiră. Parchetul rezistă sub pașii inginerului, care de pe el trecu pe cimentul bucătăriei, scoase o sticlă de coniac și un pahar, își turnă, bău.

Dacă moartea e într-adevăr tot timpul prezentă peste tot, în viață, în noi înșine, atunci putem muri în orice clipă, chiar acum, cu paharul în mână. Poate că acesta a fost ultimul pahar de coniac. Râse de el însuși, dar îndată își turnă un

alt pahar și-l dădu grăbit peste cap. Nu ultimul deci. Penultimul. Dar ăsta? Bău iar dintr-o înghițitură un pahar. Dar ăsta? Nu, așa ajungea prea departe, spălă paharul, astupă sticla, le puse pe amândouă în dulap. Numai șapte jumătate, prea devreme pentru somn, prea târziu pentru altceva. Dar îi era foame, nu mâncase mai nimic la prânz. Deschise o conservă de ardei umpluți cu orez, legume reci și sos gros, care, cu pâine, ține de foame dacă ești băiat vrednic. Tehnică studențească, o masă din pâine și sos. Spălă vasele, gustă un biscuit dintr-un pachet deschis în dulap, îl găsi fad, bău sifon, stinse, trecu în camera lui, se descălță, deschise televizorul, se întinse îmbrăcat pe pat. Totul era foarte bine, era în ordine, nu-l supăra nimic.

Atunci, privind o prezentatoare care făcea pe fetița anunțând un film de desene animate, inginerul își dădu seama că nu-l mai doare capul. Dădu jos picioarele din pat, se așază pe marginea lui, stătu o clipă ca și cum ar fi ascultat un ecou depărtat, ca să verifice dacă nu se înșelase. Alarmat, își duse mâinile la tâmpile. Dar capul nu-l mai durea. Ca atunci când te culci cu un sunet obsesiv în urechi, o sirenă de pildă, și te trezești în liniște, te trezești pentru că zgomotul a încetat, iar liniștea nu te mai lasă să dormi. Nu-l mai durea. Durerea de o jumătate de an și mai bine pierise. Nu-și dădea seama în care moment anume, poate la gară, poate când îl înjuraseră străinii aceia, poate la telefon, poate mai înainte, azi de dimineață. Totuși, nu se simțise bine azi de dimineață. Își aduse aminte că vomitase pe zăpadă. Dar acum, stomacul lui era în perfectă regulă. Dar de ce dispăruse durerea? Să fi fost o prevestire a adevărului, de dimineață, cum fuseseră, poate, opririle străinii de la reveion? Nu-l mai durea, și își regăsea tâmplă de acum o jumătate de an, o simțea ca atunci, carnea și osul din nou sănătoase. Aproape nu-și simțea tâmpla, pentru că acum dispăruse evidența durerii.

Sări în picioare, deschise larg fereastra, își deschise larg gulerul, respiră adânc noaptea cu felinare violete și asfalt

poleit de lumina lor și oraș singur pe lumea și nostalgie a căilor fără sfârșit. Simți că e el însuși singur, dori ceva, dori să-și dea seama ce, nu reuși. Disparația durerii de cap îl răscolise însă, mai adânc decât era firesc, mai adânc poate decât toate celelalte semne. Dispăruse ceva din el, murise ceva din el, fie și o durere de cap. Izbuti să-și țină firea, dar aceasta fu clipa în care ceva începu să se surpe înăuntru, iar televizorul deschis, orașul deschis umpleau degeaba noaptea cu viața lor. Într-o asemenea clipă, numai o femeie, cu intuiția ei deosebită, despre care se vorbește atât încât. Trebuie să fie un adevăr la mijloc, ar fi putut descifra exact acest frumos cap închis în propriul său profil, pe care începea să-l desfigureze o întrebare.

— AU FĂCUT FOARTE BINE, SPUSE

roșcata.

— Fugi de-acolo, replici bruna, vorbești fără să te gândești. Oricât ar fi vina de mare, există alte pedepse, la fel de grele, poate chiar mai grele. Gândește-te că așa nu mai simte nimic. Ce fel de pedeapsă e asta? Și apoi, era bolnav.

— Cum bolnav?

— Adică nebun.

— Nu era de loc nebun. Era un monstru, asta era. Nu un om, un monstru. Țștia sunt un pericol pentru societate, trebuie eliminați din ea.

— Și atunci, pedepsești un omor printr-un alt omor?

— Nu mă lua ca-n Biblie! Numai o pedeapsă ca asta îi poate ține în frâu pe astfel de oameni.

— Adineauri spuneai că nu sunt oameni.

Fetele de la C.E.C. În halatele lor albastre, scriind cifre, ascuțind creioane, hârjonindu-se în dosul birourilor, și acum, ca toată lumea, dezbătând cazul asasinului sadic al unui copil, care, prins, fusese condamnat la pedeapsa capitală. Două dintre ele ajunseseră să se certe de-a binelea din cauza asta, și se repeziră să ceara opinia doamnei Bălan, cea mai vârstnică din oficiu, o femeie serioasă, muncitoare și echilibrată, unanim stimată de colege. Roșcata descrie avocățeste tragedia copilului și aștepta cu speranță să i se dea dreptate, știind că doamna Bălan pierduse doi copii la o vârstă foarte fragedă. Doamna Bălan oftă însă și spuse că și victima și călăul erau la fel de loviți de destin și că, după ea, pedeapsa cu moartea nu vindecă răul mai mult decât o alta. Roșcata se bosumflă și încercă să argumenteze, dar doamna Bălan o dojeni. Cum putea ea, la vârsta ei, să mai vorbească cu atâta ușurință?

Numai inocența o putea face atât de crudă, dar viața schimbă într-atât oamenii, îi face să înțeleagă și să aprobe ce nu s-ar fi gândit, să încercăm să trăim curat, să fim buni, să ne ferească Dumnezeu să fim puși să-i judecăm pe alții, mai bine să ne judece alții pe noi.

Pe acest ultim adevăr, intră inginerul. Echilibrat, egal, la fel de cuprins în sine ca orișicând, dădu bună ziua binevoitor și în același timp rezervat, iar fetele îl serviră cu entuziasm, întotdeauna impresionate de manierele lui, un adevărat domn, azi, într-o lume în care nu mai există domni. Inginerul își scoase de la C.E.C. toți banii pe care-i avea, rodul economiilor de mai mulți ani.

— Vă schimbați mașina? întrebă bruna.

Asta pentru că inginerul păstrase tot aici banii cu care-și cumpărase automobilul, iar bruna cunoștea sistemul schimbării mașinii pe una mai mare, mai nouă, contra o diferență. Inginerul răspunse că nu. Renunța și la carnet. Pleca cumva într-un voiaj mai lung?

— Poate, răspunse inginerul, și mulțumi la fel de politicos și ieși, dar înainte de a ieși cuprinsă într-o privire oficiul și pe fiecare fată (tinere și drăgălașe, toată viața înaintea lor), ca și cum ar fi vrut să le țină minte bine, să și le reamintească într-un alt loc, într-un alt moment.

Pentru început, moartea aceasta avea aerul unei vacanțe. Reglase tot felul de socoteli încurcate, lichidase lucruri rămase în suspensie, își notase în agendă câteva scrisori pe care trebuia să le scrie, își părăsise slujba lui bună, pe care o iubea și la care ajunsese cu oarecari eforturi și împins de o firească ambiție. Directorul se arătase surprins; era însă mulțumit de fapt, ca mulți directori care suportă greu subalterni demni și cu personalitate chiar atunci când calificarea lor e ireproșabilă. Colegii se bucuraseră că plecarea lui aducea un val de înaintări, din post în post de-a lungul ierarhiei. Doar câțiva, care făcuseră *week-end-uri* cu automobilul inginerului, se întristară de formă. Dar inginerul, închis și bizuindu-se

numai pe sine, cum devenise tot mai mult în ultimii ani, rezolvă repede despărțirea și plecă, afectând realmente numai pe o dactilografă care odată îi pusese niște flori pe birou de ziua lui. Acum, cerul se curățase cu totul de nori, sfârșit de februarie, început de martie, albastru aspru de cobalt, soarele înflora blocurile, vântul era călduț, inginerul ieșise pentru prima oară fără pălărie și mai erau și alți tineri pe străzi fără pălării sau căciuli, scurta de piele îl apăsa. Până acum câteva zile, gerul și zăpada, care înghețau omul sub haine, înțepeneau reci cămășile de nylon pe trupuri, rupeau obrajii și urechile, coborau frigul până în stomac, îl urcau până în creier, lumea lupta împotriva frigului mâncând mai mult, adunându-se la cinematograf și la teatru, deschizând total caloriferele, scoțând aburi pe nări în taxiuri și autobuze, și azi? Azi scârțâiau paturile în mansarde și apartamente, și oamenii săreau desculți pe o podea caldă, și aerul de afară chema. Inginerul traversă, trecu oglindindu-se în vitrina vastă a companiei Air France, acum mai mulți ani se simțise într-o dimineață foarte tânăr, tânăr și frumos și întreprinzător, când intrase în agenție ca să-și cumpere un bilet de avion, voiajul la Paris, care e pentru mulți tineri români un moment important al existenței. Inginerul depăși agenția, barul Katanga strâns acum de iarnă între sticlele albastre ale geamurilor (vara, picioarele fetelor sub mesele de pe trotuar topesc ochii trecătorilor), așteptă un stop, se încordă de parcă ar fi vrut să împingă timpul cu încruntarea feței, și într-adevăr reuși să prefacă roșul în verde numai prin efortul voinței. Intră la Lido pe lângă portarul-mareșal, pe lângă recepția colorată cu fotografii de mânăstiri și de hoteluri la Mamaia, pe lângă străinii cu valize în pătrate scoțiene și mine adormite și vagi, își dădu drumul în jos pe scări și se uită în bar. Ea nu venise încă. Se uită la ceas, nu era în întârziere, urcă iar, își lăasă haina de piele și luă un număr, alunecă iar în bar, se așează pe un scaun înalt, ascuns în spatele ușii, își lăasă coatele pe bar în jurul unui Amalfi și ochii pe reclamele de

băuturi din dosul barului. De la o masă se ridicară doi și plecară, și barul rămase gol. Undeva, în hotel poate, muri într-o melodie vocea de negru a lui Nat King Cole.

Bău mult mai încet al doilea Amalfi, în bar nu ardeau decât câteva lămpi, care nu cădeau pe toate mesele, peretele de sticlă din fund era luminat ca un acvariu, ai fi bănuiră îndărătul lui apă și pești, dar nu era decât un strat de becuri pe zidul la fel de gol și de obtuz ca și dincolo de haina de lemn odihnitor care îmbrăca restul barului. Își amintea tulbure că aici scrisese o scrisoare cândva, dar cuprinsul ei cădea în trecut, nu supraviețuia. Bar prea mic, ca o cutie, totuși își avea și el farmecul lui, era de un prost gust somptuos, care azi trece deseori drept bun gust. Sorbi ultima picătură din pahar, și atunci ea apărură în ușă, de parcă golirea paharului ar fi fost o vrajă, privi fără să vadă, pentru că lumina de afară prefăcea lumina de aici într-un adevărat întuneric.

Asta îi dădu inginerului o clipă de răgaz. Ea purta un pardesiu alb, dintr-o lână orbitoare, o rochie închisă chema din deschizătura lui, i se vedeau genunchii în niște ciorapi cu desen, cizmele erau atât de negre încât schimbau locul pe care călcau. Își lăsase părul să crească, părea mai în vârstă așa. Nu-l văzu pe inginer, și strălucirea feței îi păli. Strânse buzele, trase aer în piept, îl căută iar cu ochii la toate mesele. Nu era la niciuna. Ce se întâmplase cu el? Trăsăturile îi căzură, era tristă, tristă de tot, părea pe marginea lacrimilor.

— Irina! o strigă inginerul de pe scaunul lui.

Nimeni nu moare de bucurie. Ingerul notă cu o îndepărtată satisfacție că arăta la fel, că era elegantă, pentru el desigur, îi luă mâna și i-o strânse peste masa sticloasă de bar, pe obraji ei curseră lacrimi, barmanul, care se apropiase să ia comanda, înțelese și se retrase discret. Ea plângea din ochii căprui, părul la fel de roșu stins, mai bogat, mai greu parcă; pieptul i se ridica și cobora sub rochie, genunchii li se atinseră electric sub

masă.

— Doamne, cum mi-a fost dat să te revăd! și inginerul mai mult ghici cuvintele după mișcarea gurii.

Ce-ar fi putut să-i răspundă? Dar ea ce-ar fi putut spune mai mult? Plângea acum liniștit, deschise poșeta neagră și căută în ea, cu degetele subțiri, o batistă subțire ca aerul, își șterse ochii, care rămaseră la fel de înlăcrimați, nu purta decât foarte puțin fard, ca pe vremuri (sau poate se obișnuise altfel între timp, și azi dorise să fie ca înainte?), nu-și vopsise de loc ochii și gura, plânsul îi limpezea fața, inginerul se aplecă peste masa și-i șterse lacrimile de pe obraji. Nu făcuse bine, ea plângea și mai tare, deși la fel de tăcut, plânsul ei îl amețea.

— Nu mai plânge! spuse, cu o voce care se clătina.

— Iartă-mă! cu un surâs printre lacrimi.

Îi surâse larg, îi surâse lui, și faptul că-i putea surâde iar lui după mult timp o doborî cu totul. Își ascunse fața în batistă. Inginerul strânse maxilarele ca să se stăpânească, făcu semn barmanului și-i dădu o hârtie, pe care acesta o luă, și se depărta în vârful picioarelor. Puse mâna pe umărul Irinei.

— Hai să mergem.

Ea, răvășită, se uită la el, apoi într-o oglindă mică, dar nu-și putea opri lacrimile, plânse pe umărul lui în timp ce el o sprijinea pe stradă, până la Cina, unde-și parcase automobilul, plânse pe umărul lui în automobil, în timp ce el o întreba unde ar fi fost mai potrivit să meargă. Cât mai departe, unde e lume mai puțină, afară din București. Ceasul se îndepărta spre prânz, iarna nu e nimeni în restaurantele de la Băneasa, Parcul Privighetorilor îi primi absolut gol. Aleseră o masă lângă o fereastră, și inginerul văzu prin ea că soarele se ascunsese, promisiunea primăverii era gonită de nori. Ținu scaunul Irinei până când ea se așeză, ocoli masa, se așeză în fața ei. Nu mai plângea. Genele însă îi erau ude de lacrimi. Inginerul îi zâmbi, dar privirea ei fixă îl făcea să se simtă bizar,

zâmbetul i se stinse, o privi și el stăruitor, încercând să-i interpreteze expresia, ea îl privea cu o mare băgare de seamă, o adevărată privire de început, care pătrunde omul și-l fură cu ea în același timp. Trebuia să aibă răbdare. Încrucișa mâinile pe masă și se lăsă privit.

Din cauza mutismului lor, chelnerul crezu că are de-a face cu doi străini care nu știu românește și le arătă o listă tipărită în mai multe limbi, apoi începu să indice pe ea, și ei aprobau din cap tot ce spunea el. El își notă ce aprobaseră ei și dispăru.

— Ce se întâmplă cu tine? întrebă ea.

Expresia i se schimbase, nu-l mai privea fix și ca dintr-o depărtare, ci iar imediat și intens. Tenul îi era foarte alb, sub albul ei obișnuit lucra fuga sângelui spre inimă.

— Doamne, ce se întâmplă cu tine? repetă ea.

Inginerul fugi de sub privirea ei.

— Ce să se întâmple?... nimic... deosebit... am să mor mai curând decât alții... mai curând decât credeam... am să mor curând.

Cu un surâs încurcat, modest parcă, de om căruia nu-i place să vorbească despre sine.

— Am să mor peste aproximativ un an. Poate ceva mai mult. Puțin mai mult. Poate mai puțin.

Simplu, firesc, omenesc. De fapt, asta era. Atât și nimic mai mult.

— E posibil? murmură ea.

— Ca să mor? răsă încet inginerul în restaurantul mare și gol. Ca să mor tocmai eu? Uite-așa, ca-ntr-un roman, ca la cinema? De ce n-ar fi?

— Știi ce zi e azi?

— Azi? Da. Azi e...

Dar nu continuă. Îi era pur și simplu cu neputință să-și dea seama în ce zi erau.

— Patru martie, spuse ea.

— Patru martie, repetă mecanic inginerul, fără să-și dea seama ce putea însemna 4 martie. Ziua ei, poate?

- Data la care ne-am cunoscut.
- Nu se poate!
- Ba da! Ne-am cunoscut în ziua de 4 martie.

Ce coincidență! Se cunoscuseră într-o zi de 4 martie, și azi, tot într-o zi de 4 martie, poate că se vedeau pentru ultima oară. Într-adevăr, inginerul își dădu seama că venise la această întâlnire cu sentimentul că avea s-o vadă pe Irina pentru ultima oară. Pe vremuri, asemenea întâmplări se numeau destin. Privirea i se umplu de ceață, se uită la Irina fără s-o vadă, gândul i se rătăci. Ea în acest timp îl privea mereu, intens, ca și cum ochii ei ar fi fost gata să explodeze dintr-o clipă-n alta, nemaiputând adăposti privirea care ardea în ei.

Un prânz foarte puțin obișnuit. Uitau să mănânce, sau nici nu se atingeau de farfurii, aburul mâncării se ridica un timp între ei, apoi se domolea, chelnerul venea și pleca, aducând și ducând farfurii pline, voia să toarne în pahare, dar paharele erau mereu pline, rămăseseră pline de la început, inginerul fărâmița pe masă o chiflă, chelnerul o înlocuia cu alta, inginerul reîncepea același joc. În cele din urmă, renunțară. Masa fu degajată de farfurii. Cafele și coniac. Și ea spuse, învârtind paharul de coniac pe olanda albă, puțin tocită, puțin mai strălucitoare, a feței de masă:

— În prima clipă mi-am spus că trebuie să ai un curaj imens. M-am gândit ce puțin te-am cunoscut, totuși. Nu-mi închipuiam să ai un asemenea curaj.

(Curaj? Asta se poate numi curaj? Sau altfel? Sau ce altceva se poate numi curaj? Dar ce altceva se poate numi în orice alt fel?)

— Acum, continuă ea, îmi dau seama că totuși nu e curaj.

Fața de masă, foarte proaspăt spălată, orbitoare, era într-adevăr puțin obosita. De atâtea tacâmuri și pahare, de atâtea coate și mâini. Dar asta o apropia parcă, o încălzea, o îndulcea. Bătrânețea ei era înțelegătoare. Inginerul, ascultând-o pe Irina, își întinse pe furiș palmele pe albul feței de masă, le apăsă de ea, răcorindu-le; pielea brună se

întunecă mai tare pe fondul alb; o senzație de curat și rece, o amintire a senzației sănătoase pe care o dau mâinile spălate proaspăt pe pânda pură. Era foarte agreabil. Și cu această mișcare, toc și el puțin, - fiecare la rândul lui, - olanda feței de masă.

— Dar de ce?

— Dar nu-ți dai seama? Ce ai? Până și vocea nu-ți mai sună plin. Ești gol pe dinăuntru? Cum se poate să nu spui nimic, să nu faci nimic?

De undeva din fundul localului se auziră două voci certându-se, una de bărbat și una de femeie. Dar ele pieriră repede, strivite de închiderea unei uși.

— Iartă-mă, făcu inginerul, dar ce vrei să spun? Ce vrei să fac? Ce-aș putea să spun sau să fac?

Părea atins de vorbele ei ca de o jignire.

— Nu, într-adevăr, ce pot face? Să fac gesturi? Să spun lucruri patetice? Unor oameni li se întâmplă să trăiască. Mie mi se va întâmpla să mor. Oare am vrut să te văd ca să te emoționez?

Și pe loc se temu că ea îl va întreba adevăratul motiv. Ceea ce ea și făcu.

— Bine, dar atunci de ce m-ai chemat?

De ce-o chemase? Sentimentul ultimității, al adevărului final? Sau vroia chiar s-o înduioșeze, exact dimpotrivă de cum se dezvinovățise adineauri? Nu, vrusesse s-o mai vadă ultima dată, și mai ales vrusesse să vadă dacă iubirea rezistă întorsăturii acesteia, dacă nu apare chiar ca un infantil joc fără sens în fața morții. Voise să-și dea seama că azi, când încheia cu atâtea lucruri, nu o mai iubea și putea încheia și cu ea. Dar voise și lacrimile ei, măcar față de el însuși trebuia să recunoască. Voise cu egoism lacrimile ei, ca și cum le-ar fi putut lua cu el de pe pământ, vroia de fapt să mai fure câte ceva din jurul lui, să nu lase în jur atâtea pe care nu putuse încă să le atingă, să le consume.

— Voisem să te revăd. Ultima dată.

Din fericire, atât fu de ajuns. Ea se luptă din greu ca să

nu plângă din nou.

— Minți, crezi că nu te simt? Ești la fel de gol față de mine pe cât ești de gol față de moarte!

Da de unde, nici pomeneală să fi fost de ajuns! Inginerul se ascunse în cafeaua lui și se strâmbă, pentru că lui îi plăcea cafeaua mai dulce, lăsă ceașca de la gură, și Irina aproape i-o smulse din mână, îl apucă amândouă mâinile cu mâinile ei, strânse. Dar mâinile lui erau tari, își făcu rău ei strângând.

— Spune-mi ce simți. Ce simți tu... acum?

Inginerul nu putea lupta cu disperarea ei. Spuse cu o voce fără ton, cu neplăcere, simțindu-se penibil:

— Nu m-am așteptat să fie așa. Cât au durat analizele, până când mi-a spus Sorin, m-am întrebat de câteva ori, ba chiar deseori, ce-aș putea simți dacă aș afla vestea asta. Dar când am aflat că e adevărat am simțit cu totul altceva. Nu te speria, sunt lucruri la care m-am gândit mai temeinic de atunci încoace, de aceea le vorbesc așa de liniștit. La început am simțit...

Se opri, se uită peste umăr, apoi în jur. Dacă ar fi fost cineva, poate că n-ar mai fi putut vorbi. Nu era însă nimeni, iarna răcea mesele, paharele, locul din jurul lor. Ca și cum ar fi închiriat întregul local, numai pentru ei, pereche de îndrăgostiți cărora nu le mai ajunge nicio singurătate.

— La început am simțit numai surpriza. Dar nici măcar o imensă surpriză. O surpriză doar puțin mai mare decât nu știu care alta. Pe urmă m-am obișnuit cu ideea; te obișnuiești până la urmă cu orice idee, nu? Au trecut ore, zile, săptămâni de când am aflat. Atunci am fost nedumerit. Mă obișnuisem cu gândul, dar nu-l înțelegeam.

Se gândise foarte des la toate astea. Își dădea seama acum, când cuvintele ieșeau din el atât de normal, aproape frumos. Ea vru să spună ceva, și el i-o luă înainte, crezând că ghicește ce vrea să spună ea:

— N-am întrebat tot timpul “De ce tocmai eu?” N-am fost indignat. Nu eram nedumerit că mi se întâmpla mie, ar fi

putut să se întâmple în același timp întregii omeniri. N-am fost nedumerit nici măcar că se poate întâmpla. Nu știu de fapt de ce-am fost nedumerit, nu pot explica, e foarte greu de explicat.

Încet, mâinile ei se topiseră în mâinile lui, iar între genunchii lui încăpuse sub masă unul dintre genunchii ei, acum și al doilea, se apropiaseră foarte mult peste masă, respirația inginerului, parfumată de coniac, atingea nările ei.

— De altfel, în prima clipă după ce am aflat (și asta poate că-mi explică până la un punct pasivitatea) am simțit o foarte mare plictiseală. Ideea morții mă plictisea. Poate pentru că mă gândisem prea mult la ea. Dar mai ales pentru că e, nu știu cum, azi, un adevărat refren. Peste tot mor oameni; mereu în condiții tragice, și cum de mai sunt posibile asemenea condiții, dar cum de mai e posibilă moartea însăși, în orice condiții, moartea bună chiar, mereu și mereu, în cărți, în ziare, la cinema, peste tot? Ca și cum lucrurile n-ar sta așa de sute de ani.

— Bine, dar acum – îi tăie ea filosofia – acum ce simți?

— Acum? O, Doamne! Irina, parcă n-ai ști, am dus o viață atât de obositoare, atât de plicticoasă... Nu știu de ce naiba, e ca un început de vacanță, după mult timp de muncă. Mă simt liber, mă simt cu toate treburile încheiate, e o senzație nouă.

— Te simți bine!

— Da, de ce să te mint? Am uneori momente când uit, și mă simt foarte bine.

— Bine, dar ai înnebunit sau te prefaci! Cum să te simți bine trăind mereu cu gândul ăsta?

— Dar nu mă gândesc la asta tot timpul. Refuz să mă gândesc la asta tot timpul. Și nu trebuie să fac un efort prea mare ca să mă gândesc la altceva.

Aceste adevăruri se spuneau, această conversație se gândea și se traducea în cuvinte. Ca și cum ei doi ar fi vorbit despre un al treilea; ca și cum ar fi repetat, fără

grabă și fără pasiune, numai pentru consolidarea memoriei, o piesă de teatru a unui autor cu subiecte macabre.

— Doamne Dumnezeule, e înspăimântător ce spui! Nu! Nu poate fi adevărat!

— De ce să nu fie adevărat? Și ce-ai tu împotrivă să fie chiar așa? Ar trebui să te bucuri că simt asta. Ai vrea să mă chinuiesc?

— Cum se poate și nu te gândești mereu la asta?

Nici vorbă, ea se gândea acum numai la moartea lui. În permanență, de când îi povestise Sorin. Se gândea și suferea. Trăia tragedia lui. O femeie admirabilă. Care-l iubise și-l mai iubea și acum. Și simți o undă de antipatie pentru ea, pentru tortura ei, atât de evidentă, prea evidentă, care pe el nu-l putea ajuta cu nimic, care nu-i putea dăruia nici măcar o oră în plus. Ca pe vremuri, ea avea din nou între ei doi, sentimente nobile și o comportare ireproșabilă, era din nou o femeie care nu poate greși.

— Nu știu.

De undeva se aprinse lumina în sală, era și momentul, începeau să-și distingă trăsăturile cu greu. Afară, norii stăpâneau pe o lume de gri. Lumina dinăuntru ajungea până la ei, își spărgea cercul în așa fel încât ochii Irinei rămâneau în întuneric, străluceau numai prin propria lor forță, iar obrazul și gura se dezvăluiau complet. Dar iată că ea, chiar în clipa asta, aplecă capul spre masă, aproape atingând-o cu părul, care părea acum lemnos, închise pleoapele întunecate de nesomn, începu să-și treacă cu neglijență peste păr mâna dreaptă, în care ținea o țigară neaprinasă. Mâna intra și ieșea din cercul de lumină, verigheta lui Sorin sclipea o dată cu ea, inginerul își aminti un concert de jaz la care fuseseră de mult împreună, mâna neagră a negrului cu trompeta, care și ea se mișca, făcând să sclipească un inel gros de aur și brățara dintr-un metal orbitor a ceasului.

— Nu știu cum de nu mă gândesc mereu la asta. Poate că nu sunt pregătit să mă gândesc la așa ceva.

Ea ridică fruntea, apoi strivi în scrumieră țigara nefumată.

— Poate că nu sunt destul de deștept ca să mă gândesc la așa ceva.

— Te-ai schimbat foarte mult.

Îi mai spusese cineva fraza asta, nu prea de multă vreme.

— Cum m-am schimbat?

— Erai numai flăcări; și acum parcă vorbești în somn. Cum poți fi așa de mort?

Amândoi își dădură seama în același timp de ce spusese ea.

— Irina! gemu cu reproș inginerul.

Ca după o lovitură de pumnal de unde te așteptai mai puțin. Dar în loc să tacă, ea țipă, sufocându-se de emoție:

— Ești mort, ești mort, ești deja mort! Cum poți fi așa de MORT?

— Taci! strigă inginerul ca s-o acopere. Se ridică de pe scaun în fața ei, cu corpul zvâcnind, cu tot sângele fugit din figură, lăsând doar tenul măsliniu-gălbui, de român care a uitat că în el se mai luptă încă greci și turci. Cu pumnii strângându-se ca în fața unui bărbat, cu dinții explodând de încheștare, cu ochii fulgerători: TACI!

Ea căzu cu fața pe brațe, hohotind. Inginerul respiră adânc și se așeză iar, întâlni genunchii ei sub masă, îi simți adânc, dar ea și-i retrase îndată, ca o străină în autobuz. Pentru că acum plângea disperat, ca pe un țărm fără întoarcere. Plângea tare, hohotele ei se auzeau în restaurantul gol, le auzeau probabil și chelnerii, câți se găseau astăzi aici, pe lângă uși, în mijlocul sezonului mort. Inginerul își mușcă buzele, se uită în jur. Nu se vedea nimeni, dar erau probabil ascultați. Cu o stângăcie subită, îi atinse mâna.

— Irina, te rog! încetează! Nu suntem singuri! Nu mai plânge, te rog!

Irina plângea. Suspinele o cutremurau toată: păr răvășit

pe masă, umeri, sâni, genunchi. Plângea pentru moartea lui; plângea și pentru moartea celui pe care-l cunoscuse tânăr, pe care-l vedea acum transformat: somnolent, rece, nefiresc. Plângea pentru că-l iubise, și acum nu-l recunoștea, și toată iubirea trecută nu se mai justifica. Dar și inginerul o recunoștea cu greu. După câte-și dădea seama, ea nu se schimbase prea mult. Se schimbase însă el față de ea. N-o mai iubea probabil. Asta era. O iubise și n-o mai iubea. O dorință obscură urcă brusc în el. Și dacă ea l-ar chema acum? Așa, ultima oară, să mai aibă parte o dată unul de altul. Gândi întâmplarea la fel cum ar fi gândit-o dacă ar fi fost perfect sănătos: o voluptate gratuită și comodă, fără trecut și fără viitor, o adevărată plăcere, o vacanță. Și pe acest gând al lui, ea ridică ochii înlăcrimați și șopti:

— Ia-mă, du-mă de-aici!

— Unde? mormăi inginerul cu gura deodată uscată.

Dorința se realiza. Trebuia numai să fie atent.

— Nu mai stau tot acolo, spuse cu vocea scăzută inginerul, prudent de parcă ar fi călcat pe un câmp de mine.

— Atunci, oriunde vrei în altă parte.

Tuși ca să-și omoare zâmbetul care vroia să-i spargă chipul, întoarse iute capul și zâmbi chelnerului, care se vedea minuscul și nemișcat în fundul sălii. Chelnerul se uita la un televizor mic, dar îl simți cu un simț special de inginer, și într-o clipă fu lângă masa lor.

Afară, pe treptele care duceau spre locul de parcare, ezită s-o ia în brațe și se hotărî prea târziu. Ea fugise cu cizmele ei negre (de catifea parcă?), și acum era lângă ușa automobilului. Descuind și deschizându-i ușa, se întrebă dacă nu se înșelase asupra gândului ei. Dar nu; logic vorbind, era cel mai normal lucru pe care-l aveau de făcut.

Locul unde mai fuseseră împreună era o cameră într-un bloc de pe strada Vasile Lascăr. O cameră strâmtă, cu o fereastră mică, în care era mereu întuneric, în care se intra

printr-o baie cu rufele unui prieten al inginerului agățate deasupra căzii, în care răsunau toate zgomotele căminelor din jur, toate radiourile și televizoarele, toate iubirile obscene, toate țipetele de copii, în care încerca să intre peste ei tot universul urât și violator de intimitate din jur. N-aveau nici măcar unde să-și pună hainele; și le agățau unele peste altele de un cui mare, bătut în ușă. Irina venea întotdeauna în întârziere și cu respirația întreruptă de fugă; pleca întotdeauna în goană, cu o expresie de panică pe față. El se apropia de sfârșitul Politehnicii, ea era studentă la Filologie în primul an. Ce-ar fi spus părinții ei dacă și-ar fi închipuit măcar? Vara, când canicula încingea camera, spre seară, cădeau pe ei prin fereastra îngustă primele stele, ei stăteau întinși, și transpirația li se amesteca. O dată, cu o singură țigară a ei, căzută aprinsă lângă pat pe niște jurnale, erau cât pe-acți să provoace un incendiu. Dinadins părăsi drumul drept, întoarse complicat pe străzi mici și trecu cu mașina chiar pe Vasile Lascăr, pe lângă același bloc. Pe atunci nu avea automobil. Dar nici nu-i trebuia, pentru că ardea cu picioarele, nu altceva, pavajul pe care-l călca spre locul de întâlnire. Trase cu coada ochiului spre Irina, curios dacă trecerea pe lângă vechiul loc o emoționează. Dar nu s-ar fi putut spune nici da, nici nu. Trăsăturile profilului ei erau întinse și reci, ochiul ei privea fix înainte, cufundându-și privirea în viteza mașinii, o hotărâre se așternuse parcă pe tot trupul ei. Foarte bine. Ingerul urcă iar în arterele mari. Se întuneca tot mai tare. Orașul îi privi alunecând în mașină prin mijlocul lui, își aduse aminte de ceva, vru să le amintească și lor, și apoi, nu se știe din ce pricină, tăcu, nu le mai spuse nimic.

În ascensor, Irina se rezemă de perete cu un aer complet rătăcit. Ochii îi erau uscați, buzele strânse, respirația i se auzea. Ascensorul porni repede, încetini brusc, dându-i inginerului acel șoc în stomac cu care nu se putuse obișnui de când se mutase aici, mai urcă puțin, săltând sub efectul frânei, și opri.

Singur, apartamentul aștepta pe întuneric, și când inginerul aprinse lumina cea mare din sufragerie, mobilele zâmbiră imperceptibil, un zâmbet secret și profetic, care știa tot ce avea să se întâmple. Dar inginerul nu aprinse decât pentru ca Irina să poată intra fără să se lovească de mobile. După ce ea închise ușa vestibulului, el, mereu înaintea ei, stinse lumina și merse în camera lui, unde aprinse lampa mică de la capătul patului. Lumina lămpii venea prin ușa camerei lui în sufragerie, ca o chemare limpede, pe care ea o ascultă, și păși în camera inginerului, oprindu-se în mijlocul ei. Neprivind-o, inginerul trecu apoi pe lângă ea, aproape atingând-o, și închise ușa către sufragerie. Apoi se întoarse, privind-o; începu, fără să aibă aerul că e conștient de ce face, să-și lărgască nodul de la cravată.

Ea își puse pe masă poșeta. Se uită încă rătăcită în jurul ei.

— Aici stai?

Nu se putea înțelege din întrebare nici surpriză, nici aprobare, nici neplăcere. O cameră banală cu un pat mare. De altfel, el nu stătea numai aici. Stătea și în restul apartamentului. Dar n-o lăsase să vadă restul. De teamă că ea s-ar fi putut opri în altă cameră.

Inginerul înclină din cap, da. El îl privi scurt, parcă amintindu-și de el, parcă mirându-se de prezența lui, și el se simți străin. Foarte străin, foarte vulgar. Un bărbat pur. Avu un sentiment de eșec. Și dorința de a învinge totuși. De a îneca în victoria lui împotrivirea ei. De a o face să nu regrete după aceea ce s-a întâmplat, să nu-și aducă aminte că s-a împotrivit. Se duse foarte hotărât la oblon, îl coborî brutal și cu zgomot. Zgomotul strică atmosfera și mai mult. Și se văzu în geamul devenit deodată oglindă tulbure: era palid, ochii îi ardeau în cap, cravata îi atârna de gât, și haina de umeri și mâneci.

Când o căuta cu privirea, primi lovitura drept în piept. Nu mai era în mijlocul camerei; nu dispăruse ca prin minune,

geanta era încă pe masă. Era așezată pe patul lui, sus, pe perne, cu spatele rezemat de tăblia patului, cu cizmele pe pat, rochia îi descoperea picioarele, și el se miră, inconștient, undeva în spatele minții. Se așezase pe pat. Dar îmbrăcată. Acum era momentul să lucreze cu tot firescul; să facă numai gesturi naturale, ca și cum s-ar fi înțeles dinainte asupra lor, la dorința ei.

Dar nu putea s-o sărute. Între gurile lor era un ocean de gheață. Și atunci cum?

— Te rog! spuse el deodată în liniștea roșie de învelitoare roșie a lămpii; nu se aștepta la ce spusese; nu se aștepta s-o spună pe un asemenea ton.

— Bine, răspunse ea. Sec, sigur, un răspuns care nu lasă îndoieli, ca și cum și-ar fi luat o obligație pe care în clipa de față o respecta.

Inginerul mișcă din umeri și se eliberă de sacou. Îl luă și îmbracă în el umerii unui scaun. Foarte ordonat, așa cum devenise tot mai mult în ultimii ani. Își trecu mâna dreaptă peste nasturii cămășii. Își descolăci cravata din jurul gâtului și o așeză pe umărul hainei, jumătate spânzurând în față, jumătate în spate, în echilibru. Se întoarse la cămașă. Într-o clipă desfăcu butonii de la manșete, descheie toți nasturii, și-o trase afară din betelia pantalonilor, lăsând-o să cadă dizgrațios în jurul lui. Se uită la ea, ea îl urmărea, își scoase cămașa și îmbracă în albul ei umerii hainei. Avea umeri frumoși, rotunzi, atletici, piept triumfător sub bumbacul maioului, părul de pe piept îi strălucea în lumina mică a lămpii, cruciulița de aur ortodox, legată cu un lanț aproape invizibil de subțire ce era, sclipi și ea. Și se opri. Își dădea seama că în ritmul ăsta se dezbrăca mult mai repede decât ea.

Căci ea nici nu se mișcase. Dar când el se opri, îl întrebă:

— Ce e? De ce te-ai oprit?

— Dar tu?

— Eu?

Neștiind cum să precizeze, inginerul vru să râdă și nu

putu. Surâsul i se contractă pe gură într-o strâmbătură penibilă, de om care suferă de o durere de dinți.

— De ce te-ai oprit? Mergi mai departe. E atâta timp de când nu te-am mai văzut...

Ca să-i poată vorbi, inginerul ridică tonul.

— Și tu te uiți la mine?

— De ce nu? Ce-o să se întâmple dacă ai să fii tu gata întâi?

Irina, o femeie care nu spusese niciodată în viața ei o grosolanie; nici măcar nu drăcuia când avea un necaz. Nu, acum nu era grosolană. Era numai sinceră, și în clipa asta faptele încetau să se împartă în delicate și nedelicate.

Oricum, provocat, inginerul se schimbă la față. Dar reîncepu să se dezbrace, termină într-o clipă, își scoase și ceasul și-l puse pe masă, lângă poșeta ei, și așteptă ostentativ și întorcându-i privirea, mijlocul podelei, înalt, voinic, gol, băiat frumos. Ea îl privea ca adineauri la restaurant. Se lăsă iar privit.

Era frig în cameră. Adică nu chiar frig. Răcoare. În orice caz, senzație de iarnă. Suficient ca să te înfiori.

— Ce faci?

— Imediat, ai răbdare.

Tot o intonație liniștitoare, o asigurare că viața avea să se desfășoare firesc, și pe inginer îl inundă iar o fericire joasă, subterană. Încercă să aibă răbdare. Ea îl părăsi cu privirea, oftă, coborî de pe pat, de cealaltă parte a lui: patul rămase între ei. Își scutură întâi cizmele din picioare, ca pe niște stropi de apă mari și negri, călcă afară din ele și fu mai mica. Apoi își scoase rochia. Repede, amețindu-l. Dacă ar fi purtat un *deux pieces*, o fustă și încă ceva, șocul ar fi fost împărțit, mai ușor de suportat. Din combinezon îi ieșeau acum umerii. Brațele goale și albe. Și mai ales genunchii, el ar fi vrut ca ea să se dezbrace mai încet, ca și cum i-ar fi povestit treptat trupul ei, dar ea se și aplecă să-și scoată ciorapii, încât inginerului aproape îi veni să întoarcă ochii. Își arunca lucrurile, le lăsa să cadă pe covor

în jurul ei, nu-i mai pasa de ele. Avu sânii goi, și abia atunci inginerul văzu că se schimbaseră ceva în ea, sânii erau mai grei, puțin toropiți, nu aceiași. Era aproape goală, și acum era chiar goală. Își scotea ultima bucată de lenjerie, transparentă încât o vedea toată prin ea. Cu un aer supus, resemnat, cu o tristă inteligență. Inginerului i se întoarse inima pe dos de expresia ei, omorî în el un violator și o salvă. Era goală ca și el, ocoli decisă patul, veni spre el, el ridică mâinile ca s-o întâmpine, dar ea îl împinse din drum, merse la hainele lui, le smulse de pe scaun, din ordinea lor, le risipi peste tot, le amestecă cu ale ei, apoi desfăcu patul, se întinse în el, îl așteptă.

El se apropie de pat, îndoi un genunchi și-l puse pe marginea lui, se culcă lângă ea, erau acum unul lângă altul, întinși pe spate. El se suci însă pe o coastă, își făcu loc, corpul ei era rece, al lui frigea. Rămăsese exact ca pe vremuri. Tulbure, inginerul, simți deodată că ea încă nu-i răspundea. El însă nu se descurajă. Se mișcă singur o clipă, apoi o apăsă tare, tare de tot, ca s-o doară, ca să-i facă rău.

— Lampa! gemu ea, și el întinse mâna dreaptă și goni lumina, apoi aduse mâna la loc, o îngropa sub părul ei, îmbrățișând-o strâns pe sub omoplați.

Atunci se întâmplă minunea întunericului. Corpurile lor își comunicau căldura, plutind în patul larg, scuturate de valuri la unison, respirația ei devenea gâfâitoare, timpul dispărea, amândoi trăiră în trecut, un tremur sentimental îl cuprinse pe inginer. Încleștând-o cu brațele, se uită în întuneric, vrând parcă să înțeleagă, și nu văzu decât întunericul, în care lumina ochiului deschidea coridoare, uși, ferestre și firide. Fu prizonierul întregii obișnuințe, întregii memorii adolescente. O strângea în brațe tot mai tare, ea îi răspundea tot mai mult, el își pierdea respirația pe corpul ei. Și, sub puterea obișnuinței bărbătești, o întreabă dacă-i place.

— Nu știu.

— Spune-mi că-ți place.

— Taci, nu știu.

— Spune-mi că-ți place. Spune-mi că-ți place, spune-mi, spune-mi că-ți place!

— Taci, taci, TACI DIN GURA!

El simți deodată că nu poate merge mai departe. Nu putu, rămase întins, cu brațele desfăcute, mizerabil, fără niciun sens.

Se dădu la o parte. Ea aprinse lampa.

După atâta timp, aproape îi uitase culoarea. Piept plin, carne rotundă, femeie sănătoasă, matură și echilibrată, lângă un soț care o iubește, o îngrijește, o apără.

Părul avea, în lumina roșcată a lămpii, aceeași culoare arsă. La subțiori era ras, nu se vedeau decât punctele firelor retezate, asta nu-i plăcea inginerului, o manie igienică pe care n-o înțelesese niciodată. Pubisul delicat, de aceeași culoare cu șuvițele care-i acoperă ochii. Stătea imobilă, cu picioarele ușor întredeschise, fără să-i pese de el. Ce urma acum? El se ridică într-un cot și-i studie expresia, dar nu află nimic. Ochii ei erau închiși. Privi gânditor desenul pleoapelor, aproape străvezii de cearcăne. Linia cărnii din care nășteau genele lăsate și lungi. Colțul ochilor. Pleoapele vibrară foarte ușor, genele se înfiorară pe obraz, colțul ochilor păru că se mișcă și crește într-o boabă, un strop care așteaptă pe marginea golului, crescând, își rupse apoi echilibrul, căzu repede pe față în jos, străluci și lăsă o cărare strălucitoare, o lacrimă.

Nu se uitau la ceasurile așezate unul lângă altul, îmbrățișându-și zgomotul. Se făcuse târziu? Fiecare hrănindu-și gândurile lui, dar privindu-l pe celălalt.

Pe vremea când se iubeau, căldura lui se ascundea în ea ca un soare într-un ocean, și toate păsările întrebărilor se înecau. Dar adineauri nu reușise s-o topească în brațe, cuvintele stricaseră totul, prezentul revenise cu ele, întunericul nu mai putea fi reparat. Pe neașteptate, ea îl atinse cu mâna, el se întoarse să-i scape, dar era prea

târziu, intră în ea fără să vrea, se luptară din nou.

Acum, la lumina aprinsă, îi vedea fața foarte bine. Ca și ea pe a lui. De aceea, lipiți, se opriră amândoi și se ogindiră fiecare în ochii celuilalt. El se pierdu în ochii ei. Pieptul lui cedă, nervii i se destinseră. Se văzu în ochii ei mult mai întreg decât îl puteau înfățișa ochii ei, poate același lucru se întâmplă și cu ea, căci izbucniră amândoi, și în aceeași clipă se sărutară pe gură, tare încât le scârțâiră dinți! o sărutare care nu mai avea gust, numai disperare și forță. Și în lacrimi, penibil, din răspuțeri, cu durere, aproape țipând, se bucurară unul de altul.

— Nu ne mai iubim, spuse ea, mângâindu-i părul, după un moment.

El, cu capul pe sânii ei, încuviință în șoaptă:

— Da, nu ne mai iubim.

— Poate că e mai bine că totul s-a terminat cum s-a terminat atunci.

— Pentru că ar fi putut să se termine mai rău acum?

Ea nu-și dăduse seama ce spune, uitase și ea o clipă ceea ce nu putea să uite. Dar el continuă:

— Asta mi-a spus și Cici, acum câteva săptămâni.

— Ai întâlnit-o? făcu ea cu o fantomă de interes.

— La reveion.

— A fost îndrăgostită de tine.

— Mi-am dat seama.

— Poate că mai e și acum.

— Acum ce mai poate fi schimbat?

— Nimic, recunosc eu ea, ștergându-i cu palma stropii de transpirație de pe frunte.

— Vezi? — și inginerul surâse cu o melancolică superioritate.

— Deci e adevărat tot ce mi-ai spus.

— Nu ți-a confirmat Sorin?

— Nu asta. Despre tine. Despre ce simți tu acum.

— Da. E chiar cum ți-am spus. Probabil că de asta nu mă poți ajuta în niciun fel.

Ea se ridică să se îmbrace, și mișcându-se prin cameră avea o culoare de pâine coaptă. Dar era încă goală când el o întrebă:

— Ascultă, ce e cu ochii tăi?

— Cu ochii mei?

— Da; ochii tăi nu erau așa de obicei.

Ea, deși speriată de ideea lui, încercă o scăpare.

— Îmi ții minte ochii așa de bine de când nu ne-am văzut?

— Cât se poate de bine. Știi ce memorie am pentru lucrurile care mă interesează. Nu te-am văzut niciodată atât de încercănată; și ai pleoapele umflate.

Ea păli. Iar el, ca un vânător care știe să ochească tocmai acolo unde se înfioară tufișul, se repezi drept la țintă:

— Ai un copil cu el! Un copil! Recunoaște!

Palidă, cu mâinile în lungul trupului, pălind nu numai pe obraz, ci pe tot corpul gol, Irina se uită la el ca o condamnată.

— Ei bine, da, voi avea un copil.

— Un copil cu el!

Inginerul sări din pat și nu mai avea astâmpăr, gura i se despicase într-un rânjel plin de dinți, ochii lui mușcau femeia goală din fața lui.

— Un copil cu el! Cu molâul ăla! Iată bărbatul căruia trebuia să-i faci copii!

Striga tot mai tare. Ea, încremenită, uită să se mai îmbrace, iar pe el îl apucase o inexplicabilă răutate, îi venea s-o strângă de gât, sau s-o bată măr, sau nici el nu știa ce altceva ar fi putut să-i facă.

— Un copil cu ăla! O să fie un copil reușit, o să-i semene!

Ea, de uimire, abia putu articula, sufocată și cu dinții strânși:

— E bărbatul meu!

— Tocmai! Bărbatul tău! Bărbatul cu care dormi noaptea într-un pat! Uneori se trezește și te trezește și pe tine, și îți place atunci!

Deodată, ea se întoarse și începu să se îmbrace. Repede și energic, chiar în fața lui, ignorându-l complet, de parcă s-ar fi îmbrăcat în fața unei chiuvete de baie, având darul să-l trezească pe el instantaneu, să-l facă să îngăime:

— Ce e... doar nu vrei să pleci?

Într-o clipă fu gata, și trecu pe lângă el fără să-l vadă.

— Stai! strigă el, și se repezi după ea, dar ea și trecuse prin sufragerie și, fără să-i pese că se lovea în întuneric de mobile, aproape ajunsese la ușa apartamentului.

— Irina, stai! strigă el, sărind în pantaloni cât putea de repede, și se năpusti după ea desculț și cu pieptul gol.

Prea târziu. Prin ușa deschisă, frigul îl lovi drept în piept, pe scară scădeau tocurile ei.

— IRINA! strigă el iar, și ușa opusă ușii lui se deschise, și generalul Istrate, pensionar curios, se uită afară. Nimic de făcut. Se întoarse în casă.

Patul și perna mai păstrau mirosul ei. Se îndreptă spre telefon. Dar era absurd, ea nu putuse ajunge acasă. Și ce s-ar fi făcut cu Sorin, presupunând că ea ar fi vrut să-i răspundă?

În baie, se spală îngânând vorbe fără șir, apoi își înecă în palmele pline cu apă rece fața muiată de sudoare, inima îl durea, avea părul vâlvoi, cruciulița i se sucise la gât. Se liniști greu, se îmbracă, stinse, încuie, ieși.

La colț era o cofetărie unde se ducea uneori ca să termine o seară care altfel n-ar fi avut sens. O cofetărie bună și mică, unde era cunoscut, se duse acolo. Era plină, ceru voie și se așeză la masa unor necunoscuți, luă un trigon.

O cofetărie mică și bună. Nuți, fata de la casă, îi zâmbi ca unei cunoștințe vechi. Cei doi cu care stătea la masă nu mai erau tineri. Un bărbat îmbrăcat în haine frumos tăiate, dar cam roase, cu păr alb purtat cu mândrie, o femeie care fusese frumoasă și rămăsese impunătoare. Se țineau de mână de parcă se revedeau după mult timp. Frânturi de conversație: un voiaj în Italia prin anii treizeci, războiul, un

copil al ei, care murise, apoi greutăți pentru el, reieșea chiar că fusese judecat și închis un timp, și ce mai face X, vai, dacă ai ști cât a îmbătrânit, Y se ține mult mai bine, viața de azi nu seamănă cu cea de ieri, Dumnezeu știe, totul e să fim sănătoși, Rozica, cealaltă fată, veni și-i servi cu un cataif și o indiană și-i zâmbi și ea clientului lor mai vechi.

O rușine profundă îl cuprinse pe inginer. Aducându-și aminte, roși în cofetăria aglomerată, lângă bătrânii cu amintiri. De mult, când făceau planuri despre căsătoria lor, ea acceptase să se creștineze dacă așa voia el, era de acord să boteze copiii, îl iubea suficient ca să accepte chiar ceea ce i se părea o prejudecată. Și dacă azi nu o mai iubea și nu-l mai iubea, nu avea niciun sens s-o lovească, și ce-i venise s-o lovească, pe ce se răzbuna, cu ce-i rămăsese ea datoare, cu viața ei mai lungă decât a lui? Se sculă și ieși, lăsând pe farfurie o jumătate de trigon și paharul cu apă rece neatins. Afară se făcuse mai frig. Își înfundă mâinile în buzunarele scurtei. Coti de pe stradă pe magistrală. În întuneric recunosc un vecin care-l saluta ridicându-și pălăria; ridică și el pălăria, salutându-l, și-l lăsă în urmă. Magistrala venea spre el cu automobile și lumini, iar el își așeza cu o exagerată grijă întâi tocurile, apoi toată talpa pantofilor pe trotuarul care se uscase. Mergea încet spre oraș, nu departe râul noroios curgea, sub podul care suporta o piață, tramvaie, autobuze, prăvălii, oameni cu interioarele lor. Trecu chiar pe lângă mașina lui, oprită, pe care o contempla un băiețel în uniformă școlară. Se opri o clipă. Nasul puștiului curgea, dar nu-l putea determina să plece; el se uită în sus la inginer, dar, cum acesta nu-și mărturisea prin nimic legătura cu mașina, se întoarse cu ochii înapoi.

Toate acestea erau neobișnuite. Și moartea lui, strălucind la orizont ca o stea care se apropie încet, părând încă imobilă din cauza distanței, dar devenind tot mai evident mișcătoare pe măsură ce se apropia. Și încercarea lui de a

se comporta firesc (era să zică în gând chiar “corect”) într-o asemenea împrejurare. Și răutatea nemotivată față de Irina.

Trebuia să se decidă, să gândească serios la toate astea. Poate un bilanț, o analiză serioasă a întregului trecut, să ducă la un răspuns. Se hotărî ca de mâine să se întoarcă cu gândul înapoi. Să caute să înțeleagă. Poate acolo se ascundea cauza. Poate de acolo avea să vină liniștea și calea dreaptă. Fără să-și dea seama, încet dar constant, se cufunda tot mai mult în oraș. Se trezi în dreptul Colței și luă un autobuz înapoi, fiindcă era obosit.

Când ajunse la el, telefonul tocmai înceta să sune. Îl ridică, dar dincolo nu răspunse nimeni, și nu-și putu da seama dacă cine era închisese dinadins când îi auzise vocea, sau nici nu i-o auzise și renunțase, descurajat.

Reuși să doarmă și se trezi în mijlocul nopții, cu o puternică, grețosă senzație de impuritate.

VENEA DINTR-O FAMILIE FUNDAMENTAL burgheză. Din partea mamei – negustori de cereale. Un străbunic, Nestor, poreclit Grecul, făcea comerț cu caicul pe Dunăre. Era Nestor Grecul grec sadea? Așa se spunea în familie. O străbunică se născuse Pașa, zice-se dintr-o familie de turci creștinați. Totuși, românii erau cei mai mulți în neamul mamei; străinii se topiseră repede în sângele național, sub părinteasca apăsare a bisericii autocefale. Negustorii așezați într-un port dunărean suiseră la începutul secolului în Capitală, întâlniseră neamul tatei. Tatăl era bucureștean get-beget, de șapte generații, cum îi plăcea chiar lui să spună. Tatăl avea doisprezece frați și surori. Unchii erau toți avocați, preoți sau ofițeri de carieră. Ce putea fi pe vremea aceea mai normal, mai românesc? Ce fuseseră rudele tatei cu o generație, cu două generații mai înainte? Funcționari, proprietari de case. Ce fuseseră cu patru, cinci generații înainte? Mitocani. *Curriculum* bucureștean tipic în toate detaliile lui.

Mătușile, surorile tatei, se măritaseră, născuseră copii, nu avuseseră profesii. Unchii avocați făcuseră bani (nu mulți, sume care nu supărau pe nimeni). Unchii preoți crezuseră în Dumnezeu și-i făcuseră și pe alții să creadă. Unchii ofițeri căzuseră (era normal, și lor li se păruse normală perspectiva), tineri și abia mușcați de viață, în 1913, în 1916, în 1919, în 1942. Tatăl inginerului, cel mai mic dintre frați, însurat prea tânăr cu o femeie voluntară și mai în vârstă decât el, murise într-o catastrofă de cale ferată la un an după căsătorie, fără să-și vadă fiul, care avea să se nască peste câteva săptămâni. Mama inginerului se recăsătorise imediat, rupând orice legătură cu familia tribală a soțului defunct. Unchii și mătușile, adunați în casa bătrânească de pe strada Bateriilor, suspinaseră un timp

după nepot, apoi îl dăduseră uitării, familie prea unită ca să nu-și ajungă ei însăși. Mama inginerului avea oarecari proprietăți, se remăritase cu un om de același nivel social, și el cu oarecare stare; inginerul crescuse cu guvernante și cam părăsit de părinți.

Războiul venise și se terminase, revoluția venise și se terminase, țara își regăsi încet-încet pacea, se așează la loc, societatea românească reîncepu să funcționeze, tatăl vitreg al inginerului căzu la un moment dat la poziția socială de vânzător într-o alimentară, mama făcu dactilografie un timp. Apoi, tatăl vitreg fu arestat și deținut câțiva ani, nu se știe prea bine pentru ce, după care reveni la aceeași alimentară. Fiind însă un individ energic, ajunse iute responsabil, apoi personaj cu răspunderi în alimentație, apoi chiar director al unui trust (îl ajuta cineva, altfel, pentru un fost deținut, asemenea evoluție n-ar fi fost posibilă), și peste câțiva ani prosperitatea surâdea din nou casei lor. Între timp, mama îi dăruise soțului un fiu, și inginerului un frate vitreg.

Inginerul depășise destul de ușor vârsta critică. De loc ambițios, ba chiar indolent și pierde-vară în liceu, se dovedi inteligent și plin de succes în facultate. Termină între primii, i se propuse un post în învățământul universitar, căruia, practic și fără false vanități, el îi preferă unul într-o întreprindere, în inima producției, cum spunea el însuși, încât nu-ți puteai da seama dacă-și bate joc de formulă, sau o ia în serios. Foarte conștiincios la locul de muncă, avea relații minime cu subalternii și neutre cu șefii. Reuși să nu pară nici prea deștept, nici prea ambițios. Era ascultător întotdeauna când era nevoie, niciodată mai mult, vorbea despre sport, vinuri, automobile, cu câțiva colegi chiar despre femei. La început fusese destul de prietenos, dar pe măsură ce avansa în ierarhie se închidea tot mai mult, se controla, fiecare gest al lui avea efect, și începu să nu mai facă decât mișcări pozitive, încununate de succes. Totuși, fiindcă era demn, îi ieșiră vorbe ca are caracter, ba, chiar

că e greu accesibil, directorul îi reproșa mereu că nu are relații largi cu restul personalului, că nu contribuie la închegarea colectivului, iar inginerul îl asculta deferent, dar nici nu promitea nimic, nici nu-i urma sfaturile. Dacă nu s-ar fi dovedit priceput și util ar fi avut fără îndoială dificultăți. Pe de altă parte, era norocos. Căpătă printre primii și cel mai tânăr din întreprindere un apartament într-un bloc abia construit, aproape de centru, își cumpără un automobil mic, destul de nou, pe care un coleg strâmtorat îl vindea în pierdere. Citea uneori o carte cu totul depărtată de câmpul lui de specialitate. Altfel, slujba, vara la mare, iarna o săptămână la schi, numai câțiva prieteni buni și vechi (unii, ca Bibi de pildă, încă din liceu), excursii, *week-end-uri*, pescuit câteodată, cinema, meciuri, ceaiuri dansante. Și aventuri. Cât mai multe, cât mai scurte cu puțință, fără trecut și fără viitor, simple, pline de căldură umană și de nostalgia duratei. Și viața continua, în același oraș, verde, frumos, bizar, pestriț, murdar vara, înghețat iarna, vechi, înțelept, ipocrit. Câteodată mergea cu prietenii la revistă, alteori la un concert deosebit, pe care nu-l înțelegeau prea bine, dar îl ascultau cu răbdare, satisfăcuți că pot face și așa ceva; eterna conversație politică, între gazete și radiouri, la cafenea și bodegă, făcând strategie cu măslina și scobitoarea pe harta farfuriei. Apoi un costum nou, o cravată din străinătate, niște pantofi exotici. Apoi iar o femeie, iar o fugă undeva la țară, iar o gelozie, o surprindere, o despărțire. Din când în când un scandal, poate chiar o bătaie, un ochi vânăt sau un dinte rupt, dar niciodată ceva serios sau încurcături cu legea. Timpul trecea, deocamdată fără să-i umfle stomacul, să-i îngreuneze burta, să-i doboare fălcile, să-i otrăvească părul. An după an, arăta încă neschimbat. Când și când, o călătorie într-o țară vecină, o dată chiar într-una mai depărtată, comparația uneori disprețuitoare, alteori entuziastă cu alte civilizații, cu alte societăți, dar până la urmă, și mereu, întoarcerea în acest oraș, al cărui asfalt îl

supsesse o dată cu laptele mamei, distilat într-un lichid ireal și viu și nepieritor.

Anii lui călătoreau spre treizeci. Dar el încă nu-l urmăse în cursa lor, ei îl duceau adormit ca pe-un pasager indiferent la peisaj. Conștiința vârstei încă nu atacase liniștea inginerului. Cel puțin până nu de mult. Oglinda în care se bărbiera făcea un rămășag cu timpul, pe care-l câștiga în fiecare dimineață. Asta îi aduse aminte, acum, nemișcat pe scaun cu stiloul uitat în pumnul închis, de oglinda din camera lui de adolescent, cu mai bine de zece ani în urmă, în altă casă, veche, plină de oameni aduși acolo claie peste grămadă de război. O cămăruță mică, în care se apăra cu greu de restul casei. Pe-atunci avea unele porniri romanțioase, și într-o zi agățase lângă oglindă o mare reproducere după un portret al lui Simon Jose Antonio de la Santissima Trinidad Bolívar. Desenat de Kepper, la Bogota, acum un secol și jumătate, înfășurat într-o manta din care ieșea gulerul cu frunze de aur al uniformei, Eliberatorul înclina spre umărul stâng o frumusețe de cap brun, buclat, cu ochi mari și feminini, păstrând în genele lungi și întoarse un fel de seducție încremenită, prăfuită de timp. I se păruse că figurile lor seamănă, o agățase lângă oglindă ca pe-o altă oglindă mai profundă. Când se uita în oglindă, capul lui lângă al lui Bolivar făcea o suită. Mantaua, mustățile lungi, privirea moartă cădeau, și el se regăsea lângă portretul eroului, închis într-o viață diferită și mai bătrân cu o sută cincizeci de ani. Acelea erau zilele când, trezindu-se, spunea portretului: *Buenas días, Bolívar!*

Fără să fie scriitor, avea o inteligență care depășea media. Studiile nu constituiseră niciodată o dificultate pentru el. Nici înțelegerea lumii. Dar poate că nu era omul ideilor, poate că era doar omul vieții. Citise o istorie a filosofiilor, ca introducere la textele originale, dar ajunsese la concluzia că toate filosofiile sunt la fel de ineficiente în fața misterului ultim, și de textele originale nu se mai

apucase. Orice ar fi descoperit, nu erau lucruri pe care nu le putea imagina și singur. Asta îi dădu un timp o febrilitate de a găsi adevărul, o dezolare că nu-l poate descoperi. Apoi un dispreț. Adevărul nu există. Noul nu există, sau cel puțin nu are aspectul unei surprize totale. Întâi o tristețe resemnată că nu putea fi surprins de nimic; apoi o mulțumire posacă; apoi senzația normalității. Inteligența se aplica, în acest caz, existenței practice. Un post, o casă, un automobil, o femeie, iată date reale și suficiente chiar unui om superior (de altfel, inginerul nu se considera superior, decât în mică măsură, prin nivel social și educație, în rest nu-și găsea deosebite calități). Astfel, maladiile adolescenței el le făcu în forme foarte benigne. Adera echilibrat la câteva mari cauze, fără să le pună în discuție, fără să fie alarmat de faptul că alții se îndoiau de soliditatea lor. Jocul politic îl fascina ca un sport. Nu avea o conștiință politică din acelea care se traduc în gesturi și atitudini, și viața lui era politică numai prin participarea la istorie fără crize și întrebări.

Evident, dând o asemenea importanță realului, credea în știință. Un savant poate ajunge la o mistică a științei; poate hrăni în el în aceeași măsură raționalul și iraționalul; se poate chiar îndoii de știință, o poate combate chiar cu armele ei. Ancorat ferm în surâsul lui de tehnician, inginerul credea în știință așa cum omul modern crede în telefon sau în radioactivitate, pentru că le folosește, fără să le chestioneze nicio clipă nefirescul și absurditatea. Pentru ingineri, matematica își pierde abstracția, își pierde noblețea. Inginerul știa că undeva există niște orizonturi mai largi, nu le nega și nu încerca să ajungă la ele, onest în suficiența lui.

Dar lumea, o lume de forțe și de subjugări, cum o percepea el, era totuși mai mult infernală decât paradisiacă. Ei și? Omul poate folosi lumea oricând, în orice condiție se poate apăra de încercarea ei permanentă de a-i viola intimitatea. Esențialul este să-și păstreze neatinse interioarele. Depozitele spirituale. Suportul vital. Universul

propriu. Sau oricum vrea lumea să-l numească. Esențialul e să cedezi vieții cât mai puțin, smulgându-i cât mai mult. Pentru inginer, banalitatea acestei concepții era încă un semn al sănătății ei. Despre Dumnezeu și despre puterea întinericului nu știa mai nimic, ca un școlar cinstit care nu are curiozitatea în clasa a patra să citească o carte de clasa a cincea. Morala lui practică nu contrazicea anumite trăsături mai adânci. Nu era mincinos, nici lacom, nu făcea rău; ca cetățean era chiar un patriot; pe de altă parte, iubea frumosul pe cât îl putea înțelege el; pe de altă parte, era deschis, la experiențe. Dar tinerețea lui se îngreuna și îmbătrânea de o forță reală a corpului și caracterului, o forță a vieții naturale și plene, o substanță, o densitate. Și el fusese, adolescent, un derbedeu vital și gălăgios, cum continua Bibi să fie și astăzi; acum, ceremonia socială, conștiința propriei forțe, luciditatea, îi îngroșau în mers și în voce o virilitate pe care o simțeau toți bărbații și toate femeile cu care era pus față-n față și ochi în ochi, zilnic, la lucru, pe stradă, în societate, peste tot pe unde îl duceau pașii.

Iubise mult câțiva oameni. Mama mai întâi. Dar mama lui era o femeie incomodă, autoritară și sufocantă prin devotamentul ei; și, deși iubitoare și devotată, uneori surprinzător de absentă și de neatentă cu cei apropiați. Copilăria inginerului avusese faze în care mama nu-l lăsa singur o clipă, alternând cu părăsiri, când copilul alerga la ea și era respins cu enervare. Dorința ei de a-l conduce și control devenise, cu anii, din ce în ce mai greu de împlinit, băiatul creștea și se revolta tot mai des, apoi devenise licențiat, apoi începuse să câștige. Își luase zborul definitiv. La fel de voluntar ca și mama lui, inginerul o vedea acum destul de rar, dar oricât de rar s-ar fi văzut, personalitățile lor puse în contact scoteau de fiecare dată scânteii. În singurătate însă, inginerul își descoperea întregul sentiment familial, tânjea statornic și ascuns după imaginea mamei,

blândă și înțelegătoare și altfel de cum o cunoscuse el, și totuși unică și aceeași. Și pentru ca nu o vedea îi scria, îi trimitea ilustrate, uneori flori sau alte fleacuri, urări de sărbători sau de ziua ei dacă se întâmpla să nu se găsească în București în acea zi.

Își iubea fratele vitreg. Un puști încă. Recunoștea foarte puține însușiri ale mamei, sau chiar ale lui, în el. Semăna cu tatăl vitreg. Blond și cu ochi verzi. Înalt aproape cât inginerul, foarte zvelt și elastic, jucaseră de câteva ori baschet împreună. Băiat de treabă, simpatic, cu capul încă plin de nimic. Întrezărindu-se vag în el, inginerul îi oferea câte-o halbă de bere, îi alegea cravata și cămașa cu care să întâlnească o fată, îl lua cu el cu mașina și-l depunea în poarta liceului, spre hazul uimit al colegilor lui. Puștiul îl adora, încerca să-l imite în toate, îl asculta orbește. Nu se apucase de fumat pe ascuns pentru că nici inginerul nu fuma. Se iubeau poate mai mult decât doi frați adevărați; dar, în fond, erau frați de mamă, ce poate fi mai sigur ca legătură de sânge?

Își iubea deci mama, fratele, iubise o femeie, pe care se gândise chiar s-o ia de nevastă. Povestea ei era mai complicată, nu vroia să și-o amintească acum, sări în gând peste ea. Iubea câțiva prieteni vechi. Ce-o fi făcând Bibi acum? Desigur, la slujbă, se ceartă cu șeful lui direct; sau poate a ieșit din birou, ca să nu dea telefoane intime de față cu subordonații, și acum inventă ceva în urechea vreunei fete naive, ca să-și explice absența de aseară. Dragul de el! Un om cald, orice s-ar spune, și ce poate fi pe lumea asta mai de preț decât căldura? Dar Bibi era și puternic, avea haz, ridica moralul oricui, ce bine că moartea nu s-a atins de el, dar cum de nu s-a atins tocmai de el?

Deocamdată nu vedea nimic într-un trecut atât de corect și de neutral. Sau poate nu se pricepea să se uite cum trebuie în el, nu putea încă să-i lumineze spațiile de întuneric. Strecurându-se pe sub unghiurile și încheieturile schemei, inginerul nu găsea niciun punct în care să devină

necesară reamintirea detaliilor, mărunțirea timpului. Se depărta și nu mai vedea decât un schelet. Se apropia, dar el nu se acoperea de carne. Să fi fost un trecut atât de meschin, de nesemnificativ? În fond, și asta era posibil. Nu ținea minte evenimente cheie, răscruci, locuri de unde nu mai e întoarcere. Le trăise într-adevăr?

Numai el și orașul. Lipitoarea asta de oraș, care îți sugerează trecutul, prezentul și viitorul, pentru că vrea să te păstreze omul lui, în loc să-și amintească momente ale vieții lui, își amintea scene din acest oraș, își amintea decorul acțiunii, nu acțiunea însăși. Străzi pe care le știa piatră cu piatră, cârciumi în care s-ar fi putut mișca și cu ochii închiși. Felinare sub care se oprise beat, iarna în zori, când ieșea de la o petrecere sau de la o femeie, pe scări murdare, pe lângă geamuri tulburi, alunecând pe balustrade tocite, pe trepte sparte, până afară, sub cerul hidos în care crăpau stelele, stelele care crăpau și explodau și în creierul lui. Pârtia lucioasă a bulevardelor pe care căzuse și se dăduse de-a dura sub pumnii ridicați ai unei bande geloase și dezlănțuite; și acum aluneca și se rostogolea în gând, în vis, pe prăpastia pavajului, spre piețele împușcate de automobile, se îmbrățișa mortal cu cenușiul rece cu săgeți de circulație și treceri, își lipea piepții cămășii între roți, își strivea cravata de pielea orașului, își mânca pantofii de spinarea lui, își țâșnea sângele în toate părțile în oraș, prins și dezalcătuit în colții lui.

Un oraș ca un vis, un oraș ca o sinucidere. Mesele de pe trotuarele bulevardelor în albastrul mediteran al după-mesei, norii albi de timp frumos peste stâlpi și antene ca peste niște catarge. Bucureștiul de câmpie te face uneori să crezi, numai când te uiți la norii care-i dau târcoale, că dincolo de colț e un ocean și un port cu vapoare. Ferestrele acestea duc spre port, femeile acestea sunt un port. E prea frumos ca să fie adevărat. De aceea, iar pe străzi, cât mai sus și mai departe, marginile se înconjoară cu trenuri de

fum, se survolează cu avioane de argint și de pace. Și peste tot orașul zboară tropical pomii, în care toamna verde se ascunde cu neoni violenți, otrăvitori. E destul, luminile se sting, ora închiderii, să plecăm de aici, să mergem la o bună prietenă a mea, pe care o putem trezi noaptea din somn în atelierul ei de pictoriță, fără să se supere, ea ne va face cafele și muzică de jaz bună, largă în ritmuri și veche, și va săruta la întâmplare pe cel mai frumos dintre noi când vom pleca, întorcându-i umerii în prag spre siluetele celorlalți, care se depărtează deja în orizontul străzii, râzând și glumind și neluând în seamă întârzierea, absența celui mai bun. Cine vede Bucureștiul înțelege Europa în taina ei, duce orașul cu el în camera fotografică, englez monosilabic sau neamț roșcovan, pentru care dramele pământului sunt un jurnal pitoresc de vacanță. Cine înțelege Bucureștiul înțelege Europa, cine nu le înțelege pe amândouă la ce s-a mai născut? Cel mai bine e însă să oprești mașina uite chiar aici, fără să te sperii de protestele ipocrite ale femeii de lângă tine, să te întorci spre ea sărutând-o cât pe-aci să-i frângi gâtul pe marginea scaunului, să nu-ți pese de oamenii care te-ar putea vedea dacă nu s-ar zgribuli atâta de ploaie, lângă parcul Icoanei despicându-se iar de primăvară, să-ți duci cât mai departe sărutul până când capul ei aproape iese afară prin portiera cu geamul coborât, și părul îi atârnă afară din mașină, să te lovească briza ploii în față, să vezi peste buzele ei, ca peste un pahar, colțul Școlii Centrale, unde s-au sinucis eleve îndrăgostite, și colțul bodegii Moldova, unde-și beau trecutul în fereastră vecini din cartier. Mașina nu e a ta, e a unui prieten, haina pe care ea ți-o descheie febril și cu ochii leșinați e a prietenului în al cărui pat străin ai dormit azi-noapte, sărutul acesta nu e al tău, viața aceasta nu e a ta, moartea aceasta nu e a ta, femeia aceasta e căsătorită sau se va căsători cu altul, și corpul ei, care te va primi și te va adăposti, te va strânge și te va ține mai mult decât poți, nu e al ei.

În mijlocul câmpiei române, într-un loc fericit și ales de providență, a căzut într-o noapte un oraș. Pe-atunci, printre luncile largi și pădurile de stejari trecea un mănunchi de râuri dese, câmpurile se adânceau în văi și lacuri, de sus curgea soare mult, în depărtare dealurile se adunau ca o turmă de bivoli, și respirația lor făcea zarea să tremure. Nu se poate spune dacă orașul a căzut din cer mare și plin așa cum e azi, era poate un început de oraș, era poate numai sămânța lui, dar chiar sămânța lui era neobișnuită, umflată, plină și neîncăpătoare de atâta viitor. Deodată bivolii plesniră speriați din cozi, deodată trecură în fuga mare cinci sute de ani, cinci sute de ani care părură lungi după mileniile scurte, ignorate, inexistente, numărate doar de pietre și de copaci. După o noapte de cinci sute de ani, ochiul ultimei generații se deșteaptă ca un vas adânc și plin până sus de zgomote și lumini, torente de fier și cascade de piatră, toate lovite de un ciocan gigantic în nicovala orașului, tot orașul prăbușindu-se în viață și timp, antrenând în căderea lui atâtea care sunt și au fost. Aceasta e o cafenea pe ale cărei mese a căzut umbra poetului și boala lui de geniu răspândită gingaș în fiecare deget al mâinii. Durerea de cap, capul rezemat de perete, ochii în odaie ca un fulger într-o noapte, ca un tablou într-o epocă. Trupul se ridică, eliberat în hainele noi, pasul scapă din cuib, peste prag, coboară pe scară, și zumzetul altor cuiburi îl învăluie în treacăt de dincolo de uși. De curând însă, a început o dramă în acest mare oraș. Drama fără spectatori a unui singur om, dar asta nu-i scade interesul și importanța. Se întâmplă în oraș evenimente fericite și nefericite, și primele sunt probabil cele mai multe din moment ce nu se produc tulburări în ritmul general, iar celelalte sosesc când nu te aștepți. Dacă acesta ar fi un oraș fără acoperișuri; cu case, cu apartamente, cu familii, cu iubiri, cu scandaluri, dar fără acoperișuri? O privire de sus ar putea să surprindă, să prevină, să corecteze atâtea! Dar nu. Lucrurile au început, și dacă au început trebuie să

meargă până la sfârșit, ce contează un atom uman în alte două milioane, tot ce e rău e spre bine, tot orașul câștigă până la urmă, cu străzile lui atât de diferite una de alta, oraș cuprinzând toate orașele din toate țările, îmbolnăvind-și oamenii de imaginea altor locuri, pe care nu o pot verifica, nu o pot compara niciodată, de aceea pornesc tot pe străzile lui, cu speranță până-n ultima oră a bătrâneții, tablă roșie încinsă de soare pe care fac plajă costume de baie, streșini și pahare, lucarne și suflete, București al lumii.

FETE? ASTA DA, ÎNTR-ADEVĂR. DACĂ trăise o viață fără fond (deși nu era convins că lucrurile stau chiar așa), era cu atât mai natural ca siluetele, taliile, gleznele, umerii să se reliefeze și mai puternic în ea. Da, la asta se putea gândi oricând, își putea odihni gândul mereu pe amintiri noi, erau atât de multe întâmplări, încât, ieșind mereu proaspete din trecut, aproape alcătuiau un viitor, nerepetate destul ca să-și piardă parfumul. Aici își amintea chiar momente cruciale, revelații. Ca orice bucureștean, inginerul fusese un erotic precoc. La paisprezece ani, înalt, juca baschet sărind la coș mai sus decât toți, curtea liceului și alături un teren de sport în care vedea printre zăbrele fete cam de vârsta lui, în costume de gimnastică din care ieșeau membre albe, neatinse de soare, era primăvară, era încă frig, erau urâte, unele cu sâni prea mari, care și începuseră să cadă, aveau picioare prea groase, pline de păr, sportive, el sărea la minge, și corpul i se umfla de enervarea jocului, Bibi sărea în fața lui, atât de precis de parcă ar fi jucat în somn, pieptul, pânțelele i se întindeau, netede, purta un costum de baie strâns sub pantalonii de sport. Baschet în primăvară ca un joc de delfini într-o mare rece. Săreau amândoi deodată, pumnii li se loveau sub minge, Bibi țipa: – La ce dracu te gândești, nu juca singur, ce ai azi de le pierzi pe toate? Dogaru, profesorul lor de română, bucovinean de origine, compromitea prin pronunție toate cuvintele nobile: — Ierotica lui Ieminescu... Pe-atunci își transforma camera de câteva ori pe săptămână, patul făcea înconjurul pereților, masa trecea de la fereastră sub lampă și înapoi, agăța pe pereți tot felul de fleacuri, apoi se enerva și-i dezgolea fără milă, și într-o zi Bibi îi aduse o fată goală de carton. Desenară pe ea o țintă mare: pubisul era centrul, cercurile o tăiau peste coapse,

peste sâni, peste umeri. Se trânteau pe pat și o ocheau pe rând cu un pistol cu gloanțe de plastic, în fiecare seară, Bibi însemna punctele într-un carnet, meciul devenea din ce în ce mai strâns, căpătaseră amândoi o mare precizie a tirului, să se îndobitocescă și mai multe nu. O privea, închizând ochiul stâng ca s-o ochească mai bine, și nu-i mai înțelegea de loc strugurii sânilor, nici șoldurile, nimic. În cele din urmă, fata își pierdu un picior. Acum, când era oloagă, competiția deveni și mai înverșunată, morbidă; îi rupseră amândouă picioarele și aruncară în sfârșit resturile de carton la gunoi, dar mergând pe stradă și făcându-și loc cu umerii printre două femei prietene care vorbeau despre cine știe ce își închipuiau ținta cu cercuri pe corpurile lor. Ce toamnă caldă, uite câte fete fără ciorapi în ușile tramvaiului care se deschid înaintea opririi cu zgomot de fier târât pe fier, ei urcau și furau cu nările mirosul genunchilor care cădeau asupra lor coborând, apoi luau bilete atingând degetele taxatoarei. Se dădeau jos departe, urmăreau câte-o fată fără să îndrăznească, scormoneau cu vârful pantofilor în rigole frunze moarte portocalii, când era copil inginerul credea că frunzele moarte sunt cartofi prăjiți sau foi de plăcintă și-i venea să le mănânce pe toate, și acum? Se adunau toți, șapte, opt, zece perechi, magnetofonul înnebunea, din cinci în cinci minute se strigau câte doi, intrau și se sărutau într-o cameră cu becul deșurubat, ca să nu poată nimeni să calce regula jocului, fix cinci minute fiecare, el cădea mereu, nu-și dădea seama dacă era o întâmplare, sau așa aranjau lucrurile fetele între ele, cu Lucila, ea intra, aștepta un moment și intra și el, nu se vedea nimic, de după ușă se auzea un *bula* înfundat și Puiu strigând ceva. Cu mâinile întinse, o găsea pe pat, da întâi de un pantof, apoi de o gleznă, ea se lăsa pe spate, îl trăgea, îi răsturna capul, saliva ei îi curgea în gură, era umedă toată de dans, până și coapsele îi transpiraseră, pielea coapselor era dezagreabil de aspră, mușchii încordați făceau carnea ca piatra, ea îi mușca mâna, el i-o apăsa pe

gură, o desfăcea cu mâna cealaltă.

— Ieșiți afară, bestiilor!

Se strânseseră toți la ușă, făceau un scandal nemaipomenit, se ridicase, deschisese larg, smulgând ușa de sub pumnii lor, Bibi, Puiu, Sicsache năvăliseră peste el și aproape îl dăărâmaseră la pământ.

— Ce faceți aici?

— Ce făceați și voi, ia mâna!

Se dusesse la haina lui atârnată pe un scaun, o îmbrăcase, îndesase cravata în buzunar, ieșise trântind ușa.

— STAI!

Bibi alerga după el pe scară.

— Pleacă de-aici, du-te înapoi, EȘTI BEAT!

— Ce-ai vrut să-i faci?

— Ce te privește?

— Porcule, știa că-îni place, de ce te-ai băgat?

Se întorsese să-i răspundă și-l izbise un pumn strașnic drept între ochi. Văzuse alb, se repezise înainte orbește, Bibi îl izbise din nou, cu sete, cu răutate, eficient, în același loc. Căzuse pe spate, lovindu-se cu capul de marginea unei trepte, gura i se umpluse de sânge, îl vedea ca prin ceață pe Bibi, cu trei trepte mai sus decât el, imens! Picioarele lungi nemișcate. Umerii lați ca o ramă prea largă, de care atârneau corpul, hainele. Prea tare. Își închipuise zgomotul pumnului lui înfundat, în pieptul lui Bibi, durerea pumnului după o asemenea lovitură, toate într-o secundă. Bibi deasupra rânjea ca o gorilă, statura îi vibra, vedea că celălalt se ridică, se repezise să-l lovească iar. El îi proptise talpa pantofului în genunchi, dar Bibi, deși lovit dureros, reușise să-l atingă iar, tot în față închisese ochii de durere și lovise și el cât putuse de tare, încât, îl duruseră toate oasele pumnului, deschisese ochii și văzuse din nou pumnul lui Bibi, de care pumnul lui se ciocnise, încât avusese senzația că i se rup degetele, se repezise cu genunchiul îndoit în stomacul lui Bibi, și în aceeași clipă îl mai lovise o dată cu pumnul în piept (parcă ar fi lovit fier, și pumnul lui

se pierdea, mic, în pieptul lui Bibi). Bibi părea amețit, se clătina, el profitase și-l lovise în plin, repede, altfel lupta e pierdută, se avântase iar, nu-l nimerise, se avântase a doua oară, nici atât, se repezise a treia oară, îl lovise în plin, îl apucase de guler, degetele, unghiile alunecau, scârțâiau pe stofa hainei, se înfipseseră, îl mai lovise o dată în plin, strivind sub osul pumnului nasul moale. Căzuseră amândoi jos pe scară, răsuflau ca niște locomotive.

— Stai, te rog!

Bibi gemea, vinul și bătaia îl turtiseră de tot, întindea mâna rugător spre el, plângea.

— Nu-i așa că n-ai vrut să-i faci nimic?

Inginerul îngenunchease, ștersese cu batista fața lui Bibi, plină de sânge și de lacrimi, apoi pusese batista pe fața lui, tot atât de plină de sânge. Tensiunea îi depășise: stăteau amândoi pe scară, spate la spate, și plângeau.

— Prostule, cum puteam să-i fac ceva, doar știam că-ți place ție!

— Ești cel mai bun prieten al meu, cel mai bun pe care l-am avut vreodată!

leșiseră clătînându-se pe stradă, ținându-se de umeri și de talie, sprijinindu-se unul pe altul, pe stradă treceau măturătoare în uniforme cenușii, o, dacă toate astea ar fi însemnat ceva!

Nu-i venea să creadă că nemișcarea prin care trecea se va rupe într-o zi, în niște mari violențe. Femeile apăreau lângă el, la doi pași, gata să cadă pradă oricărui contact direct, și mâna lui nu se întindea, tocmai pentru că știa că poate s-o facă, trebuie s-o facă. Dimineața urina spermă, apoi pleca la școală, se spăla de zece ori pe zi, se simțea unsuros, își trăgea iar pantalonii, se plimba singur prin cameră, desculț, Bolivar în locul lui s-ar fi descurcat mai bine, pantalonii ăștia albaștri care se făcuseră albi de atâta purtat, *blue jeans* cu șase buzunare, cu ținte, cu o curea lată, uniforma tineretului internațional, atât de tari (n-au moarte), strâmți, singurii care parcă îl linișteau, îl țineau,

ieșea din ei cu picioarele goale, înguste, bronzate, cu degete lungi, se ducea la ușă, nu se gândea la nimic, nu se gândea cine sunase în spatele ușii, trecea prin aer ca prin sticlă lichidă, care nu-i împiedica mișcările, întindea mâna surprins că gestul răspunde gândului, deschidea ușa surprins că o poate deschide. Maseuza mamei!

— Nu-i nimic, o aștept, am să mă schimb până vine, îmi dai voie, nu?

Îl împinsese ușor cu umărul, avea un păr de un negru albastru, și când întorcea capul se vedea retezat la ceafă, arătând pielea gâtului, pe care începeau să crească fire noi, lui nu-i plăceau femeile care-și tund părul și remarcase ca prin vis că și ea făcea parte dintre ele, se repezise și o înhățase cu amândouă mâinile, o sărutase făcând-o să cadă pe spate pe canapea, o frământase sălbatic cu palmele larg deschise, îi apucase sânii, apoi coapsele, ar fi vrut s-o poată mângâia toată deodată, se oprise speriat de nerezistența ei, atât de caldă încât îl frigea, o lovise cu tâmpla de tocul ușii, ducând-o în brațe, a lui, de necrezut, se regăsise singur în pantalonii strâmți, trecuse o jumătate de oră, sau prea puțin mai mult, nu le povestise nimic băieților, era ceva prea ireal.

Un drum lung de la sărutul pe obraz, umed, gros, zgomotos, de copil. Discuțiile de la Izvorul Vechi cu Bibi, Puiu, Sicsache. Aveau masa lor, veneau aproape în fiecare seară, punctuali de parcă ar fi trebuit să semneze o condică. La masa lor se ajungea aplecându-te pe sub o arcadă, iar locul lui era cu spatele la o fereastră deschisă în curtea interioară a blocului la parterul căruia se găsea cârciuma. Până noaptea târziu, bătând câmpii despre dragoste, despre oamenii care se iubesc, bărbat și femeie, apropiindu-se, atingându-se, cu paharele astea două, sunt identice, nu? sunt umplute cu același lichid, nu? până la confundare, uite, să închidem ochii, mai putem ști care a fost unul și care celălalt? Pentru că ele nu comunică *nicio clipă* (așa și noi), chiar dacă sunt pline de același lichid,

țuică, iubire, sau dracu mai știe ce! Nu-ți bate capul. Treaba asta n-au putut s-o rezolve alții. Mai deștepți decât tine. Asta e viața. Cu pachetul de prezervative în buzunar.

Nu ajungeau niciodată nicăieri, ieșeau împiedicându-se unul de altul, pe stradă ploaia îi aștepta, răbdătoare, cădea pe ei, promptă, în chiar clipa în care treceau pragul, suspinând beți după femeia ideală.

În jurul lor – orașul.

Intrase astfel în lumea fetelor neobișnuite și sălbatice care au crescut în București după război. Tăcute sau spunând cu naturalețe cuvinte bărbătești și vulgare, sportive și nereceptive la frumos, independente, cu ochi mari și immobili, parcă ostili, parcă indiferenți, cu gura buzată ușor întredeschisă peste ferocitatea dinților albi, cu un aer de pasivitate suverană și neinteligentă, excitante și impudice și în același timp glaciale și nefeminine. Trecea cu ele prin ritual: plimbări la Șosea, cinematograf, alcooluri scumpe la Katanga sau pe terasă la Lido, dans pe pistele mici și forțând intimitatea în parcul Herăstrău sau la Băneasa, uneori un meci ca să aplaude echipa favorită amândurora, o petrecere, și taxiul complice cu sărutări somnoroase spre patul indiferent și fără memorie, în vârful picioarelor la sosire și la plecare, ca să nu trezească familia și vecinii. Apoi a doua întâlnire, uneori chiar a treia, deseori numai un telefon de scuze și orizontul liber în față. Numai prietenii se mențineau, la masă înțelepți, cu paharele în mâini, îmbrăcați cu o neglijență sportivă, cu o extravaganță monotonă, pulovere, cămăși colorate, ghete de baschet. Se amesteca între ei, se ascundea în mijlocul lor, își ascundea numele între numele lor, își amesteca țigara în fumul țigărilor lor, își rătăcea sufletul în sufletul lor.

Se întâmplă, când refaci mental un drum pe care l-ai străbătut cu adevărat, să ajungi în memorie la acel loc și moment în care te-ai oprit și ți-ai amintit lucruri și mai vechi. Ca și cum, uitându-te într-o oglindă, ai scoate din buzunar o alta mai mică și ai pune-o față-n față cu prima. Îți

amintești ce ți-ai amintit atunci, timpul acțiunilor se schimbă, se întâmplă ca lucrurile cele mai vechi să se apropie de prezent cel mai tare. O data, într-o dimineață, se simțise rău. Nu-i nimic. Băieții râdeau de el. Trecuseră mai multe zile, spre surpriza lui, durerea nu scădea, urina flăcări, nu altceva.

— Un doctor, spuseră băieții.

Urcase treptele încercând să pară calm, era o casă veche într-un stil pretențios, cine știe a cui fusese înainte de război, doctor înalt, cu umeri pătrați, chel și cu tâmplele rase, cu ochelari mari, care nu-i alterau aerul de *sportsman*, la masa cu dosare o femeie frumoasă de vreo patruzeci de ani, cu picioarele goale în niște papuci roșii sub masă, lângă un dulap cu medicamente o soră durdulie, nostimă, cabinetul înalt și rece, curat, inconfortabil, gol.

— Dezbracă-te. Câți ani ai?

Se supusese examinării, tremurând, ca un animal tânăr care suferă. Ieșise umilit de sănătatea lor, trecuse pe coridor prin fața a patru scaune, pe care stăteau tăcuți patru tineri ca toți tinerii: înalți, subțiri, musculoși sub aerul de fragilitate, așteptând. Îl urmăriseră cu privirea, și el ieșise în stradă și se lovise de o pereche de fete elegante, pe stradă treceau femei frumoase, unele privindu-l, toate zâmbind, mișcându-se și părând atât de sănătoase, uite-le la brațul unor bărbați care râd și ei fără nicio grijă, și cine a spus că omul nu e bolnav, adică nu se comportă ca atare, decât în măsura în care singur devine conștient de boala care-l macină?

De atunci trecuse în altă lume feminină, lumea femeilor singure din București, mai în vârstă decât el, care ies de la slujbe la orele trei și patru după masa, inundând orașul cu ochii lor nestrăbătuți de bărbați, în drum spre un prânz rece, spre o soacră sau o mamă paralică, sau un copil, secretare, proiectante, dactilografe, contabile, ce pradă ușoară pentru un băiat frumos! Învățase multe de la ele – cum să se miște, ce cuvinte să spună, când și cu ce

intonație anume, cât să-și dea sentimentele pe față și cât să pozeze, cum să intre în scenă și cum să se retragă din ea, căpătase frecventându-le o remarcabilă siguranță, o intuiție precisă a persoanelor și situațiilor, o solidă experiență tehnică și acel ton ușor profesionist, cinic-binevoitor, care poate să devină un element cheie al farmecului personal. Puține idei în viață, citise parcă într-un scriitor odată, dar cât de multe femei și cât de variate! Iar lui îi plăceau femeile. Când existența devenea complicată, sau dimpotrivă prea simplă, ele erau soluția la care recurgea întotdeauna, un zâmbet, un telefon, un buchet de flori, o întâlnire ratată, o ceartă, și astfel trece timpul. Îi plăceau fără să le înțeleagă adânc, fără să-și bată capul cu problemele lor veritabile, cerându-le puțin, neluptând niciodată excesiv pentru vreuna dintre ele, mai deseori lăsându-se ales și jucând atât cât trebuia de transparent comedia candorii. La optsprezece ani făcea performanțe, la nouăsprezece își cunoștea atât de bine propria fiziologie încât începea să caute divertismentele și curiozitățile. Oricum, tot timpul i se agăța de braț cineva, o dovadă de lipsă de imaginație poate, dar el așa era făcut și cel puțin o recunoștea, nu mințea decât ca să nu calce regula jocului, dar și aceea era o minciună sinceră. Uneori de altfel nici nu se obosea să joace teatru, spunea drept ce avea de spus, privind cu ochii mari în fața lui, era destul. În pat cu o femeie ușoară, discutând obscenități, se apuca să laude virilitatea lui Bibi. Îi trezea curiozitate. Peste câteva zile i-l și prezenta, așa, ca din întâmplare. Apoi nu se ducea la o întâlnire, sosea Bibi și-i explica fetei de ce nu putuse el veni. În fine, fata îi ceda lui Bibi, care, în pat, exalta calitățile lui Puiu sau ale lui Sicsache. O dată ajunsă la Puiu sau la Sicsache, aceștia îi vorbeau iar de inginer, și cercul se închidea de obicei cu un scandal. Pe calea asta aflaseră unul despre altul surprinzătoare amănunte intime. Glume de bucureșteni.

O experiență atât de timpurie, atât de completă, nu-l alterase totuși. Se îndrăgostea din când în când, și avea atunci nostalgia mariajului. Cât pe ce să se lase prins o dată. Deși totul începuse în joacă. Ea îl plăcea, el era curios, îl excita aproape ideea rasei ei. Dar asta nu durase mai mult decât primul moment, acela al intoxicației sexuale pure. Irina era o evreică inteligentă și lipsită de conștiința rasei, recăzuseră iute amândoi pe terenul etern. Ea îl iubea. Poate și el o iubea. O iubise? Sunt momente în care nu poți spune decât "Te iubesc", chiar dacă în spatele acestor cuvinte nu se ascunde nimic. Iar el i-o spusese prima dată și fusese de ajuns, o dată trăgea pe alta, nu mai putea spune decât asta, chiar și în el însuși. Formula se instalase și căpătase ființă. Visurile de aur:

— O să ne căsătorim, o să avem copii frumoși, au să semene cu tine.

— Cu *tine!* replica plin de generozitate celălalt.

— O să avem un băiat și o fată! Doi băieți și două fete! Trei băieți și trei fete!

Totuși, uneori aștepta la scara autobuzului ca o femeie să-i treacă înaintea, s-o poată privi în voie și apropiindu-se tare de ea în înghesuială să-i poată respira parfumul, alteori, la cinematograful cu Irina, vorbea mai tare ca de obicei, ca să-l audă câte-o necunoscută de lângă el sau din spate. Ajunseseră departe: familia ei se împăcase cu gândul și toți aveau o figură de înmormântare, ai lui nu aveau nimic împotriva cu condiția botezării copiilor, ea nu se opunea la asta, nu credea în Dumnezeu, și pe de altă parte îl iubea prea mult, el cumpăraseră aur pentru verighete. De ce se prefăcuse visul frumos într-un coșmar? Se simțise deodată înhățat, înghesuit, strâns cu ușa, gâfâise să scape, sărea noaptea din somn, nu mai putea, Dumnezeule mare, ce avea? Dar nu putuse explica nimănui, nici lui însuși. Brusc, cu spaima că i se vor stinge cuvintele pe buze, că nu se va putea face auzit, că nu mai există întoarcere, îi strigase în față adevărul, se întorsese

pe călcâie și plecase cât putuse de repede, să n-o mai vadă, de teamă că s-ar întoarce la ea, fugise lăsând totul în urma lui, scrisori și fotografii, cărți, o haină uitată o dată la ea și alte mărunțișuri. Și aurul pentru verighete. Într-adevăr, ce se întâmplase oare cu aurul? Poate că-și făcuse din el un inel gros. Și iar îl apuca un sentiment de vinovăție, de rușine că nu se purtase ca un bărbat, de îndoială. Poate că ar fi fost mai bine dacă s-ar fi luat, s-ar fi bucurat și el măcar câțiva ani de dulceața unui cămin. Câțiva ani, nu mai mult, căci boala nu l-ar fi iertat nici dacă ar fi fost însurat. Nu, poate că era mai bine așa, ar fi lăsat o tragedie în urma lui. De ce? Nu, nici pomeneală, Irina era tânără, s-ar fi recăsătorit, și-ar fi refăcut viața. În schimb, ar fi avut poate un copil. Un copil care să-l continue. Dar asta ar fi creat alte probleme: cine ar fi urmat apoi educația copilului, cum ar fi crescut copilul cu un tată vitreg? În clipa de față, ea tot nu-l mai iubea, povestea era moartă pentru amândoi. Dar dacă ar fi ajuns la nuntă, poate că totul ar fi continuat, ar fi fost acum viu și puternic și adevărat. Dar boala? Dar dacă boala l-ar fi iertat?

Ajuns aici, se opri. Era într-un bar mic și mereu plin, pe la unsprezece dimineața, în Piața Romană, vedea prin ferestre în fața lui, pe celălalt mal al pieței, silueta cenușie și îmbâcsită a Academiei de Științe Economice, bea o cafea mare, în care turna din când în când picături dintr-un pahar de coniac, în jur – lume și zgomote. Dacă însurat cu ea boala l-ar fi iertat? Din acest trecut fără pată, iată până acum singurul punct care se putea dezbate. Bău cafeaua fără s-o simtă, întrebându-se dacă dăduse de o greșală suficientă ca să motiveze cruzimea destinului.

Îi era însă imposibil să decidă într-un sens sau în altul. Nu avea repere, timpul trecuse, întâlnirea lui de acum câteva săptămâni cu ea compromisese trecutul, cel puțin în ceea ce-l privea. Se căută de hârtie și stilou, nu le găsi în buzunare, își dădu seama că și cu ele n-ar fi realizat mare lucru. Respiră adânc și se uită în jur, dar cine l-ar fi putut

ajuta?

Cum sta astfel, auzind vag chiar lângă cotul lui dialogul a doi adolescenți care ceruseră voie să se așeze la aceeași masă, arăta la fel ca oricând, domn spre treizeci de ani, impunător, pătruns de sine, singur cu gândurile lui, și nu băgă de seamă o femeie care intrase în bar, se uitase la toată lumea, se oprise cu ochii pe el, și acum înainta spre masa lui. Inginerul stătea în dreapta, lângă fereastră, cu fața spre intrare, alături de el – unul dintre tineri, față-n față cu primul tânăr, de partea cealaltă al doilea; rămăsese un loc chiar în fața inginerului, și cum în asemenea localuri uzanța e să te așezi pe orice scaun liber, femeia veni și-l întrebă pe unul dintre băieți dacă se poate așeza. Firește. Ea se așeză.

O femeie tânără intrând singură la ora asta într-un bar atât de mic încât toți se freacă unii de alții? Dar, deși era foarte tânără, arăta foarte “doamnă”, era îmbrăcată scump și chiar cu seriozitate (nu, asta nu însemna vreo lipsă de grație), era sigură de ea, dădea de la început impresia unei solitudini voite. Înaltă. Cu mâini lungi, degete și unghii strâmte, cu gene închise, cu o înfățișare de profesoară. O profesoară tânără și frumoasă, sobră în comportare, discret pedagogică în fiecare gest, așa li se păru băieților de la masa inginerului, pentru că imediat începură să se controleze, trăgând cu coada ochiului spre ea, și conversația lor suferi.

Părea cu desăvârșire abstrasă din barul de fum. Se juca ba cu șnurul poșetei, ba cu mânușile. Părul castaniu și, pe cât se părea, foarte moale, îi cădea pe umeri, gura îi tăcea, chelnerița îi aduse o cafea, ea luă zahărul învelit în foiță, îl desfăcu, lăsă o bucată în cafea, fără să se uite la ce face, pentru că-l fixa pe inginer. Îl fixa de când intrase. Părea că-l cunoaște. Că așteaptă să fie recunoscută ea însăși, dar inginerul nu o văzu, prea prins de ale lui, de altfel trecuse de vârsta când mușca din ochi fiecare cucoană tânără și frumoasă care se apropia de el.

În bar se prelinse o clipă de liniște, și atunci ea luă a doua bucată de zahăr, ezită o clipă ținând-o în mână, și deodată o băgă în gură și o mesteca, o strivi cu zgomot între dinți, ostentativ, suficient de tare la masa mică pentru ca toți s-o audă. Puștii se întoarseră spre ea. Avea o expresie senină și continua să-l observe pe inginer. El nu făcu nicio mișcare. Puștii întoarseră capetele și-și văzură de treabă, deși erau foarte intrigăți. Trecu un moment. Trecu încă unul. Și ea mănca din nou, în același mod intim-zgomotos, ultima bucățică de zahăr. Și inginerul tot nu tresări.

Când chelnerița se apropie, inginerul îi făcu semn că vrea să plătească. Chelnerița răspunse "da" din cap, luă niște pahare și cești de pe alte mese și dispăru iar. Inginerul vroia să plece, nu mai avea nimic de făcut aici, greșeala cu Irina nu era convingătoare, nu de-aici puteau să i se tragă toate. Obosit, închise ochii o clipă, tăindu-și ultima șansă de a o vedea pe femeia din fața lui. Ea profită de moment, puse o bancnotă lângă cafeaua nebăută, se ridică, își făcu loc între scaune și mese, ieși.

Când sosi chelnerița să-i ia banii, inginerul văzu în fața lui o ceașcă de cafea. Probabil că acolo stătuse cineva. Uită îndată gândul, trecu prin ușă, își strânse fularul la gât. Un soare roșcat colora bulevardul. Se întoarse la dreapta și porni încet pe trotuar. În dreptul Cinematecii, ea îl și ajunsesese și mergea pe trotuar la doi pași distanță în urma lui.

Merseră astfel, în formație, câțva timp. La fiecare pas, inginerul s-ar fi putut întoarce, ar fi putut-o vedea. Cum n-o văzuse, absent, în barul cel mic, n-ar fi putut să facă nicio legătură între cucoana de adineauri și urmăritoarea de acum. I-ar fi remarcat numai trăsăturile, tenul, părul care-i bătea umerii, ar fi comparat-o poate în gând cu altcineva, dacă i-ar fi adus aminte de altcineva.

Când ei doi depășiră colțul străzii Franklin, un bărbat se luă după ea, văzând-o singură și nebănuind vreo relație cu

individul înalt și îmbufnat care măsura pavajul câțiva pași mai în față. Se apropie din spate, merse o clipă în urma ei, aproape atingând-o, o depăși prin dreapta și o privi puternic și cu intenție, o lasă să-i treacă înaintea, veni iar în stânga ei, îi zâmbi. Ea grăbi puțin pasul, ajunsese în linie cu inginerul și merse chiar lângă el. Ai fi putut crede că sunt doi soți care s-au certat și în mod demonstrativ se ignoră reciproc. Celălalt mai încercă de câteva ori să se apropie, dar, cum nu putea s-o separe de inginer și nu era sigur că ea nu e împreună cu el, renunță, rămase în urmă, se pierdu de ei, ei singuri înaintau în același pas, se opriră alături într-un grup mare de trecători care așteptau să treacă fluxul de automobile din strada Aristide Briand, și ea, împinsă de mulțime poate, se sprijini de umărul lui. Se sprijini de umărul lui destul de tare și întoarse ochii spre el, așteptând ca el s-o privească, așteptând să-i poată adresa un surâs de scuză.

Inginerul era și acum cufundat în ale lui. Nu o simți, sau o simți dar nu socoti potrivit să se întrebe cine-l atingea, făcu numai un pas lateral, și umerii lor se despărțiră iar.

Automobilele trecură. El se mișcă, se rupse de ea, traversă. Ea rămase pe loc. Îl văzu depărtându-se, ceafa dreaptă, parul întunecat, umerii zdraveni, corpul demn și stăpân pe el, hainele purtate bine de un om care știe să poarte haine, își lipi privirea de el până când capul lui, apărând și dispărând, înotând între valuri de alte capete, nu se mai văzu de loc, până când, absența lui ar fi putut să dea loc la întrebarea dacă el fusese vreodată acolo într-adevăr.

Atunci se mișcă și ea, dar nu în aceeași direcție. Se amestecă în oraș în sens opus, cu o anumită melancolie răspândită pe chip.

SĂ CĂUTAM UN SENS, SA ÎNȚELEGEM, dar care poate fi sensul, și dacă nu e niciunul? Într-un secol atât de plin de moarte, oamenii s-au dezvățat să mai contemple moartea, înțelesul morții scade pentru ei, paradoxal. Pe acest pământ a fost război, și oamenii care au dus războiul acestui pământ acum se duc la cinematograful și văd filme despre război. Filme verosimile, în care moartea e cât se poate de convingătoare, din moment ce îi convinge pe aceia care s-au întâlnit cu ea. Și totuși, nu e aceeași moarte, cea adevărată. Oamenii o văd și o recunosc, și în același timp nu uită că nu e ea. Cei mai specifici în aceste filme sunt soldații germani. Nu se știe de ce, întotdeauna când intră ei în scenă atmosfera se schimbă, acțiunea se precipită, subiectul se lămurește, povestea capătă sens. Un personaj sau altul tocmai spunea vorbe mari și adevărate, despre el, despre patria lui, despre viață și moarte. Și deodată apare camionul în plină viteză, din al cărui mers sar soldații germani, abia debarcați, uite-i cum se reped în fuga mare să ocupe o poziție cheie, scoțându-și armele de pe umeri și trăgând din fugă, întotdeauna sportivi, veseli, eficienți. Inevitabil, aliații mai numeroși îi împresoară, trag în ei, nemții răspund cu foc, din când în când unul din ei se îndoiește și cade, – târându-și în praf părul blond și pur, ceilalți continuă lupta cu moartea, inteligent și metodic, întotdeauna făcând tot ce se poate și mai mult decât atât într-o situație disperată, în fine câțiva supraviețuiesc și cad prizonieri, și privirea lor spune ofițerilor inamici ceea ce spunea și ofițerilor lor: “Am făcut tot ce-am putut”. Așa apar mereu, și publicul nu se mai satură de clișeul ăsta, în toate filmele – italienești, rusești, americane, românești. Numai în filmele lor nu apar așa. Cum dracu n-au aflat până-n ziua de azi ce știe toată lumea

despre ei?

Bilanțul nu arată nimic, nu se aude niciun răspuns din trecut. Poate că ar fi trebuit să se decidă asupra unei alte laturi a existenței, să urmărească înapoi alte date. Dar care? Din două una: sau totul avea o explicație, atunci destinul era logic și acceptabil, sau nu avea niciuna, și atunci era absurd și odios. Iar el era un om fără pată, nu avea niciun păcat. Prin urmare?

Marți, 11 aprilie: Lipirea obiectelor de faianță se face cu o soluție pe bază de acetone. Vineri, 14 aprilie: Se întâmplă uneori ca frigiderele cu absorbție (FRAM, ALKA etc.) să funcționeze, fără să producă însă frig, semn că echilibrul de gaze din interiorul agregatului s-a deranjat. Duminică, 16 aprilie: Vasele de cristal se curăță cu un cartof crud ras. Luni, 17 aprilie: Pentru incubatie, ouăle nu trebuie să fie mai vechi de 5—8 zile (3—5 zile la rațe). Miercuri, 3 mai: Spălarea rochiilor în neofalină se face numai afară, în aer liber, într-un loc ferit de orice sursă de foc. Joi, 18 mai: Țesăturile de mătase vegetală se calcă bine umezite și cu un fier nu prea fierbinte: căldura puternică atacă fibrele. Vineri, 19 mai: La aparatele electrice care au indicație de legare la pământ, operația trebuie făcută neapărat cu un conductor de cupru, având secțiunea de minimum 1,5 mm², izolat cu cauciuc. Sâmbătă, 20 mai: Pentru a înlesni pătrunderea cremelor în piele vom freca obrazul, înainte de aplicarea cremei, cu un burete sau cu o mânășă de pânză. Luni, 22 mai: în cazurile de constipație, ceaiul de mușetel se dă îndulcit cu miere de albine. Marți, 23 mai: Cântăritul sugarului e bine să se facă după evacuări (urinat, defecat) și la aceleași ore. Joi, 25 mai: Căpșunii, fragii, zmeura sunt fructe care conțin cantități mari de calciu, fosfor, potasiu și fier și sunt bogate în vitamina B și C. Zile trecute: 145. Zile ramase: 220.

Din fericire, toate aceste zile încă nu trecuseră. Dar cum de se gândiseră ăștia care făcuseră calendarul (ce inteligență!) că în aceste zile anume va avea nevoie tocmai

de asemenea sfaturi? Trebuia să fie atent duminică 16 aprilie și, deși nu era zi de lucru, să se uite pe dosul paginii. Avea să găsească un admirabil adevăr din neprețuita enciclopedie casnică. Va lua un cartof crud, îl va rade și va curăța cristalele cu el. Atârnă calendarul la loc în perete, dădu drumul la radio și se culcă iar în pat.

Da, timpul trecea, trebuia să țină seama și de asta. Pentru unii timpul, chiar timpul unei vieți, însemna doar o serie de acțiuni cu rost; tipii cu calendarul, de pildă. Se întinse mai bine în pat, își aduse aminte de soarta lui. Simți mai tare decât oricând plictiseala, oboseala, dezgustul, senzația de cunoscut, de lucru deja trăit. Era poate mai bine dacă se termina mai repede? N-ar fi avut timp de atâtea întrebări? Avea să se plictisească până-n ziua morții? Ce îl oprea, în fond, să dea plapuma la o parte, să se ridice din pat, să se ducă la fereastră, s-o deschidă, să iasă pe ea? (Să cadă şuierând prin aer, să se spargă în stradă, să moară?) Se sperie puțin gândindu-se. Nu, încă nu, avea tot timpul înaintea lui. Ce să facă? De ce să se apuce?

Poftim de te mai descurcă dacă poți, în situația nou creată. I-ar fi trebuit sfatul unui om inteligent, cu experiență. Ei drace, nu există experiență în cazul ăsta. Se uită la ceas, era șase și cinci, iar o noapte de numai câteva ore de somn. Viața i sa păruse odată o viață de nesomn, azi omul e mereu nedormit, mereu tânjește după o vacanță lungă în care să piardă în pat șirul zilelor. Dar el nu mai avea nicio obligație, acum ar fi putut dormi. Și nu era în stare. Către dimineață visase niște apartamente ciudate, vechi și mucegăite, prin care se mișcau tineri lăptoși cu sticle în mâini, de undeva dintr-o cameră se auzea țipătul violentat al unei femei, și el se trezise și se bucurase că a fost numai un vis. Alungarea spiritului, trăirea în vital. Nu-i venea însă de loc, mai degrabă ar fi zăcut lingav în pat, cu ochii în tavan și gândul nicăieri.

Se terminase vacanța.

Pe la nouă, nemaisuportând patul, se spală, ieși,

cumpără gazetele, înregistrează absent evenimentele, se uită la rubrica spectacolelor, la cronică sportivă – nimic. Merse pe jos. Soare nu era. Încet, ajunse în centru, în pas de plimbare, de un timp ieșea astfel deseori, dimineața, ca să obosească, să-și facă poftă de mâncare. Pe strada Episcopiei se opri și respiră aerul tare, urmări întorcându-se spre zidul întunecat al unui bloc aburii pe care-i scotea. Mai departe își cumpără două cornuri. Mușcă înfometat din primul (mâncase puțin seara, nimic dimineața), porni iar, ținându-l în mână pe al doilea. Rări pasul lângă Biserica Amzei, privi crucile în cer, mușcă din al doilea corn, se opri pe trotuar și contemplă piața.

Era lume multă în piață, ca de obicei. Țărani, gospodine. Zgomotul lor ajungea slab până aici. Culoarele lor se mișcau, se amestecau. Pe treptele primăriei se formă un grup mare, în pardesie, cu flori în jurul unei perechi, un individ filma de jos cu o cameră de mână, imagini de care să se bucure familia la bătrânețe. Plecară în mai multe mașini.

Un tip scund și urât ieși din stația de benzină, se uită la cer, băgă mâinile în buzunarele salopetei murdare, scuipă dezgustat lângă trotuar. Trecu o fetiță cu ghiozdan, cu ochii în lacrimi, strânsă de mână de o femeie înaltă care o certa. Trecu un bărbat nebărbierit, galben și foarte slab, îmbrăcat mizerabil, cu petice și fire atârând din marginea de jos a paltonului ros. Trecu un câine.

Nu se întâmpla mare lucru pe lume. Pompistul fără clienți reintră în benzinărie. În spatele inginerului, Biserica Amzei, mare, burtoasă, ca o pagodă balcanică, mocnea. Prin fața și prin spatele inginerului imobil pe trotuar își făceau cruce trecătorii mai în vârstă, uneori chiar cei tineri. Inginerul întoarse spatele pieței și privi și el biserica, atât de nepotrivit așezată, cu intrarea într-un zid. Băgă în gură ultima îmbucătura de corn, își trase la loc mânușa, se întoarse din nou cu fața spre piață, cu gura plină. Atunci, pe lângă el traversă un bărbat mare și gras, îmbrăcat numai în haină, deși primăvara abia încolțea, iar haina direct pe

cămașă, căci burta mare îi despica haina, arătând cămașa albă murdară și o cravată albastră mototolită, și cum el trecea strada, un automobil model vechi veni din contrasens, frână și-l lovi răbindu-l probabil tare cu aripile de metal de pe capotă, încât sângele tipului țâșni într-un jet, care păta geamul și tulbură imaginea șoferului care se vedea prin el.

După asta, grăsanul se prăbuși imediat, chiar lângă radiator, care tremura mișcat de motorul încă în funcțiune. Căzu pe partea dreaptă, se răsturnă pe spate, încercă să se ridice, întinse o mână, deschise gura, tuși și alt val de sânge țâșni din el. Rana îngrozitoare poate că era la gât. Izbuti să se ridice într-un genunchi, se agăță supraomenește de bara din față, degetele lui zgâriară radiatorul. Fruntea aproape ajungea lângă marginea capotei când forța lipsi pe dinăuntru, omul căzu definitiv înapoi, capul i se lovi de caldarâm cu un zgomot lemnos, nu mai mișcă.

Într-o secundă.

Scuipând restul de corn, inginerul se repezi spre victimă, și în spatele lui găfâia scundul urât de la benzină. Ajunseră o dată, inginerul întinse mâinile, dar, văzându-și-le înmănușate, își smulse instantaneu, fără să-și dea seama de ce, mănușile. Astfel, pompistul i-o luă înainte. Ridica victima pe sub omoplați, când șoferul mașinii, galben ca turta de ceară, se găsi și el alături.

— Vino-ncoace! comandă pompistul, dar era de prisos, șoferul tot l-ar fi ajutat.

Până să treacă pe partea cealaltă, să-l ridice de sub genunchi, inginerul atinse cu mâna părul cleios de sânge al victimei și se cutremură. Șoferul și celălalt săltaseră din umeri, inginerul răspunse din partea cealaltă, dar când îl mișcară din loc sângele izbucni iar, mai îngrozitor.

— Lasă-l jos! strigă pompistul.

Îl întinseră la loc în propriul lui sânge, și picioarele aproape îi intrau sub mașină. Șoferul se repezi grăbit spre

portiera rămasă deschisă, era aproape înăuntru când omul de la benzină îl trase afară cu toată forța brațelor, ca și cum ar fi tras de cablu ca să aducă un balon mare pe pământ.

— Unde-o ștergeai?

Tras cu atâta putere, șoferul, un băiat foarte tânăr, voinic, blond, cu un aer copilăresc, coborî, roși, bâlbâi:

— Eu? Nu, am vrut doar... să trag la o parte... să aibă loc... să... e prea aproape... și în aceeași clipă pompistul își făcu vânt și-l palmui cât putu de tare, cu amândouă mâinile, peste toată fața și peste ochi, încât celălalt țipă și-și îngropă figura în mâini. De unde venise toată lumea? Câțiva bărbați îl îmbrânciră pe inginer, îl dădură brutal la o parte, într-o clipă șoferul fu înșfăcat de brațe și ținut pe loc cu forța, peste capetele goale sau cu pălării și căciuli pluti repede un chipiu, încă unul, mașina nu se mai vedea de spinări de oameni care se striveau unul pe altul.

— IORDANE!

Inginerul se întoarse, rămas singur la marginea cercului, de trupuri și văzu o femeie desfigurată care sosea în goană din piață. Nu mai era tânără, era grasă și fugea cu greutate, se împiedica într-un pardesiu demodat și lung, în mâna stângă îi atârna un coș cu cumpărături, care cădeau și se risipeau pe drum. Cu părul ieșit de sub pălăria caraghioasă, ajunse fără coș la locul accidentului și răcnind mereu "lordane! lordane!" se repezi ca o fiară, dădu oamenilor la o parte, dispăru în cercul care se închise iar în jurul ei. Poate nevasta lui; poate el, trecând adineauri strada cu imprudența care avea să-i fie fatală, o văzuse pe ea, se grăbise în întâmpinarea ei, și tocmai de aceea, neatent, primise automobilul drept în piept; poate că ea văzuse de la depărtare totul, văzuse și că accidentul i s-a tras din clipa de atenție dăruită numai ei.

— lordane! lordane! Apoi tot mai lung, tot mai hohotit: lo-ho-ho-hor-da-a-a-ne!

Iordan nu-i răspundea. Inginerul își făcu loc pe urma ei în cerc, deodată ea țipă mai tare, și cercul se lărgi, și văzu.

Ea era trântită pe jos, cu brațele desfăcute pe tot trupul lui, cu fața ascunsă în pântecul lui, care și acum părea imens. Iar fața lui era toată liberă și se vedea. Deși corpul era mânjit tot cu sânge, aici doar bărbia se murdărise puțin. Tenul era pământiu. Un ochi era închis, și pe pleoapa lui se vedea, pașnic, un neg mare, un neg de om gras și hazliu și cumsecade. Celălalt ochi era deschis și deja vitros. Ca un ochi fals. Se uita drept în soarele primăvărat.

Drept în lumina soarelui, strălucind de ea. Se uita în ea, fix, decis, tenace, cu intenție. Și nu clipea. Era imposibil să mai reziste astfel mult timp. Trebuia să clipească. Și nu clipea. Trebuia să clipească. Și nu clipea. Trebuia să clipească. Și nu clipea.

Nu era posibil, avea o halucinație. Închise proprii lui ochi, dar când îi deschise văzu aceeași scenă, același ochi împietrit, neclipitor, ca și cum pleoapele i-ar fi fost reținute pe dinăuntru cine știe cum. Avea chiar aerul că lumina îl supără și că face eforturi să nu clipească; era nemișcat, dar părea că se căznește să rămână nemișcat. Și dacă, brusc ar fi sărit în sus, s-ar fi mișcat surprinzător și violent? Nu. Mai presus de orice, ochiul. Ochiul care trebuia să clipească. Ochiul care trebuia să clipească și nu clipea. NU CLIPEA.

— Clipește, CLIPEȘTE, DUMINICA MĂ-TI! zbieră demential inginerul, uitând unde e și ce face, și vocea i se pierdu în claxonul asurzitor al ambulanței. Trezit, se împletici afară din mulțime, păși pe trotuar lângă stația de benzină și se despartă de sine însuși.

Când își reveni, luă cunoștință mai întâi de mirosul puternic de praf. De unde naiba venea? Deschise ochii, își văzu pălăria turtită alături, își văzu corpul culcat în dezordine pe trotuar, își aminti. Se sprijini pe cot și pe mâna dreaptă și simți o durere vie, probabil își scrântise mâna în cădere, două femei trecură, și una spuse tare, ca el s-o audă:

— Ziua-n amiaza mare! Ce nerușinat! Și e tânăr!

Iordan dispăruse. Poate plecase pe picioarele lui, speră

nebunește inginerul. Mulțimea se risipise, ambulanța nu se vedea. Poate plecase pe picioarele lui. Și se opri brusc, cât pe-aci să cadă, ca să nu calce în balta de sânge rămasă pe stradă.

La margini, sângele începuse să se adune în cheaguri, să se sleiască. La mijloc era lichid, și spume mici pluteau pe el. Se oglinzi în sângele lui Iordan, și în întunecarea lui părea un negru cu trăsături europene crispate de groază.

Își puse pe cap pălăria plină de praf, se întoarse, plecă clătînându-se de leșin. Blocurile, etajele, parterele, tutungeriile, florăriile, cofetăriile, loteriile îl alungau, cârciumile îl speriau, autoservirile îi făceau vânt, studiourile de artă fotografică se strâmbau la el, fugi. Întâi mai încet. Apoi din ce în ce mai repede, nemaisimțind pământul, cu puricele inimii sărind în piept, înghițind orașul în fantele ochilor, rânjind cu dinții strălucitori, în care se aduna lumina zilei, cu hainele zburând în jurul lui, cu creierul liliac orb izbindu-se de oase ca de niște ziduri.

Fugi printre case, troleibuze, tramvaie, oameni, sări peste stopuri, scăpă de automobile, căzu în parcuri, respirația îl chinuia, o auzea ca un scrâșnet de saci grei trași înainte și înapoi pe nisip, tălpile îi ardeau pantofii, gulerul îl strangula, se opri și se descheie, porni și mai repede, ca și cum ar fi vrut să recâștige timpul pierdut, răsturnă un copil la un colț, dar nici nu se întoarse la țipetele lui, continuă. Aerul îl lovea în față, orașul se deschidea, ceda nebuniei lui, un tunet tot mai puternic îi umplea auzul, până când crescua la paroxism și nu mai auzi nimic. Atunci fu o goană într-un vid colorat, cu amintiri pământești. Dar parcă nici ochii nu-l mai ajutau. O provă imensă sui deodată spre el și se feri la timp ca să nu-l șteargă în neant, apoi valuri verzi urcând și coborând, o ramură neagră cu fantome săritoare (mămuțe?) aproape îl atinse în treacăt, apoi i se păru că alerga drept în cer.

Dârdâind de groază ca de un frig de neînchipuit, se regăsi în Cișmigiu. Parcul mic și vechi, cu un anume stil al

lui, de literatură comic-sentimentală, acum tot mai scufundat între clădirile înalte, dar încă ascunzător pentru cine vrea. Privi în susul perspectivei celei mari spre turla care se ridica în fund, o luă pe sub crengile răsucite artistic, trecu prin cercul poeziilor, coti la dreapta spre cuștile golite de iarnă, nu se vedea nicio pasăre, niciun animal, pe apa tulbure pluteau pete verzi, ieși pe alei spre scaunele ruginite și goale, lăsă monumentul franțujilor căzuți în marele război, se îndreptă spre Liceul Lazăr, se văzu într-o oglindă dintr-o cofetărie de pe bulevardul Schitu Măgureanu, nu mai avea pălărie, nici mănuși, obrazul îi era cenușiu de praf, gulerul cămășii înnegrit de praf, avea pe fața și urmele unei tumefieri, poate se lovise în cădere, nu se privi în ochi și fugi de frica lui însuși, trecu un pod, începu iar să se grăbească și iar nu mai știu pe unde trecea, Bucureștiul e mare, egal cu Parisul la întindere, numai picioare să ai și groaza să te mâne din spate, și poți s-o ții așa săptămâni și luni de-a rândul.

Puiu stătea în ușa Izvorului Vechi. Nu era nimeni înăuntru și nu știa dacă să plece sau să mai aștepte. Tresări: departe, la capătul străzii, ca la capătul unui coridor îngust și neregulat, de piatră, apăru o umbră. Ea se mișcă în fuga mare, modificându-și forma, se apropie umplând repede coridorul, respirația gâfâitoare se auzi distinct, bine, dar ăsta numai semăna, sau era chiar inginerul? Dar ce era cu el în halul ăsta?

— Unde fugi, bă? strigă Puiu, înaintând spre mijlocul străzii ca să-l oprească.

— A murit Iordan! țipă inginerul, ferindu-se ca Puiu să nu-l apuce, și într-o clipă pieri după colț, încât Puiu aproape că nu se putu hotărî dacă fusese chiar el, sau altcineva care numai îi semăna într-un mod uimitor.

Poate că-l mai văzură câțiva cunoscuți fugind atât de amarnic, mai amarnic decât dacă l-ar fi urmărit cel mai monstruos urmăritor. Debușând în strada Sfântul Ion Nou, ciocni o femeie înaltă și atrăgătoare, puțin cam rece și

profesorală însă (dar poate era numai o impresie pe care o dădea observatorilor neatenți), care se uită după el cu aerul că-l știe de undeva și, ca și Puiu, nu se decide dacă era el într-adevăr, sau nu. Dar alergătorul muri în încurcătura străzii, și ea, după ce mai privi o clipă în urma lui, ridică din umeri și-și continuă drumul.

El fugi mai departe. Nu-și mai simțea corpul. Dar mecanismul încă funcționa. Avu norocul să-l țină puterile până acasă. Prăbușit îmbrăcat pe covor în mijlocul apartamentului (îi lipsiseră ultimii metri, până la pat), încă mai zvâcnea din genunchi, încă mai fugea în el însuși.

Groaza.

Cum e posibil, cum e posibil, cum e posibil, cum e posibil? Apoi: Nu, nu poate fi posibil, nu e posibil, nu e posibil. Apoi: Ba da, totuși e posibil, e posibil, e oribil, dar e posibil. Apoi iar: Cum e posibil, cum poate fi posibil, Doamne, cum poate fi posibil?

Se zvârcolea prin casă ca o găină tăiată. Mereu și mereu.

O clipă îl lăsau puterile, se prăbușea pe scaun, apoi reîncepea, înfigându-și mâinile în pieptii cămășii, umbla împleticit, lovindu-se de mese și de scaune, tăindu-se rău la genunchi de marginea patului, aplecat din mijloc, cu ochii orbiți. Își frângea mâinile, își lovea tâmplele cu pumnii, se trăgea singur de păr, se lovea cu fruntea de perete, la un moment dat deschise ochii și recunoscă mozaicul băii, altă dată bucătăria, se dădu un pas înapoi și se năpusti, se lovi cumplit de dureros, dar capul nu-i crăpă, nici măcar nu-și pierdu cunoștința. Lovi cu pumnul într-un raft cu pahare, îl dărâcă, se răni. Urlă.

Urlă. Întâi slab, sub piept, crescă, tot mai tare, ca un animal care-și simte sfârșitul. Atât de neomenesc, încât dărdăiră geamurile. Își înfundă toată batista în gură, ca să nu se mai audă. Dar se sufoca. Și afară de asta, trebuia să urle, era o nevoie imperioasă, vitală. Una din nevoile vitale rămase pe care și le mai putea satisface. Trebuia să urle.

Dar se înspăimântă mai tare auzindu-se. Deschise simultan, la volumul maxim, magnetofonul și radioul. Pe bandă cânta Cliff Richard, la radio se transmitea o înregistrare a lui Joan Baez; amândouă mărite până la limită deveneau neomenești; instrumentele și vocile explodau și se izbeau în cataclisme sonore, bufnituri și plesnete țâșneau din fond, erau două nebunii, și în mijlocul lor inginerul căzu în genunchi pe parchet, se prăbuși cu fruntea în mâini și urlă în voia inimii.

Când obosi, urletul se îngroșă, scăzu, se tulbură, deveni aproape un grohăit, se înlocui cu un oftat zgomotos, cu un suspin greu. Aruncă hainele, se repezi în pat, trase peste el plapuma, se ghemui tremurând. Inima îl durea. Tare de tot, îi simțea foarte limpede durerea, ca la o strângere din două părți între corpuri tari, senzația atât de descrisă și de dezbătută, nici vorbă că era ea, nu putea să fie ceva funcțional, inima nu doare la cele mai grele afecțiuni cardiace. Era o durere a spaimei, era strângerea inimii îngrozite. Simțea o presiune mortală în coșul pieptului, între omoplați, în coaste. Era apucat și strâns din toate părțile, într-o clipă trebuia să pocnească, să nu mai reziste, era o minune că încă mai rezista. Încleștă dinții și strânse atât de tare cât putu, strâmbându-și fața, desplicându-și buzele peste dinții întâlniți, închizând ochii. Urechile îi vâjâiau, capul îi crăpa, simțea cum smalțul dinților se fărâmițează și se topește de apăsare, cum dinții pătrund, foarte încet, unul în altul, cum merg spre aglutinare. Nu mai putu, dădu drumul, gâfâi. Dar nici nu se auzea pocnitura oaselor, înfrângerea trupului, nici presiunea nu înceta. Nu se producea o eliberare în niciun sens. Era mult mai odios așa. Și cât mai putea el să rabde în starea asta?

Groaza. Numai gândul îi făcea rău, îl amețea, îl îmbolnăvea. Numai spaima îi dădea grețuri, îl leșina, îl strica, îl omora. Cum de nu vomitase? Și își aduse aminte ziua când aflase și vomitase pe zăpadă în curtea spitalului, o, ce frumoasă era încă viața atunci! Și atunci era

condamnat, dar ce calm, ce liniștit, ce sănătos era încă, cât de bine se simțea față de ziua de azi, când se simțea mizerabil! Ce mai vorbă, era o altă viață, care durase până azi, dimineața încă își mai ținea firea, Doamne, dă-mi orbirea de mai înainte!

Și acum, strivit de teroare, înțelegea sensul la fel de puțin ca și înainte. Dar acum nu la asta se gândea. De fapt, nici nu se gândea. Teroarea îl umplea tot, stăpână în creier ca și în trup; nu gândea decât cuvintele “Nu!” și “Doamne!”, dar pentru el, care nu credea, “Doamne!” era un alt “Nu”!

Închipuiri care abia acum căpătau înțeles deplin. Să fii, de pildă, condamnat la moarte. Chiar la moarte! Știi că vei fi condamnat la moarte dacă vei fi prins. Deocamdată ești încă în libertate, te ascunzi sub alt nume, numeri timpul care trece, și o dată cu trecerea lui devii mai liniștit, începi să uiți uneori, nervii torturați obolesc, se vindecă de nevoie, pentru că rezistența lor e limitată, și organismul are nebănuite resurse și mai ales tainice sisteme de echilibru, și omul trebuie să se adapteze la orice, asta e legea existenței sale. Cade o rază de soare pe tine, te simți o clipă din nou cel din trecut, apoi o seară pașnică, un oftat mulțumit, o recunoștință în tot sufletul, o împlinire a speranței, și pumnii în ușă, vocile legale, deschide, nu te împotrivi, casa e înconjurată, e în zadar. Sari pe fereastră, cazi ca prin minune pe acoperiș, fugi numai în cămașă prin vântul tomnatic, faci echilibristică pe coșuri, te agăți de streșini, lupti nebunește, până-n ultimul moment, cu ultima forță, îți pierzi cunoștința în brațele lor, care sunt la fel de sigure ca plutonul de execuție, ești dus în mașina verde, strâns între dușmani pe străzile întunecoase și plânse, împins din spate înaintea tribunalului. Procesul încă n-a început, s-ar zice că-l mai poți pierde sau câștiga, dar știi dinainte verdictul, nu te poți ridica în picioare când ți se strigă numele, te sprijină gardienii, ca prin ceață observi că un martor se bâlbâie, că altul are gușă, că judecătorul

vorbește cu un accent de om incult, dar cu convingere, aproape cu patimă, că știe că omorându-te pe tine face o faptă bună, întâi pentru el, apoi pentru alții. Ai ceva de spus, acuzat? Ai ceva de adăugat la sentință? Nu? Foarte bine că nu ai, lucrurile s-ar fi lungit inutil, așa, fiindcă ai fost băiat înțeleghător și nu ne-ai pus bețe-n roate, mai putem judeca astă-seară pe unul ca tine și ne ducem cu un ceas mai devreme la nevestele care ne așteaptă, săracele, cum tânjesc ele după noi, bărbații lor, care dăruim binelui obștii fericirea căminului!

Ești împins pe coridoarele verzi murdare, parcă vopsite cu puroi, îmbrâncit la stânga pe niște trepte, tăvălit înapoi în celulă. Pat cu saltea de paie mirosind a murdăria altui condamnat, cineva a desenat pe un perete o cruce, ce mai poți face, de groază și milă de tine însuși nici nu mai poți scoate un sunet. Pentru că ăsta e sentimentul care pur și simplu te omoară, te omoară cu clipe, căci nu mai poți spune că te omoară cu zile: mila de tine însuși. O milă sfâșietoare. Peste câteva ore – sfârșitul. Și totuși, respiri, gândești, clipești din ochi, ai chiar necesități fiziologice care trebuie satisfăcute, e extraordinar cum toate astea mai pot avea loc, chiar și oftatul și plânsul ar trebui să fie imposibile în aceste momente. Și iată că într-adevăr devin imposibile. Corpul devine rigid și înghețat, îți cauți inima și nu o mai găsești, a încetat, să bată, gâtlejul e pustiu de sunete, privirea fixă, mâna de lemn. Vin să te ia, tropăind tare pe coridor, te înhață, te scot, ușa celulei rămâne deschisă în spate, la ce-ar mai înclua-o, nu mai poți fugi, celula e goală, nu mai are cine. Fugi din ea. Nu poți merge, te duc pe brațe. Nu vezi nimic, simți o pală de aer proaspăt. Ca prin farmec, te regăsești, deodată mergi singur, nelegat, între arme, și printre zăbrelele gardului se văd clar chipuri de prieteni, familia, o femeie pe care o iubești (încă o iubești), toți având aceeași privire de condamnați, exact ca și tine. Pasul îți încetinește, șovăie, garda încă nu te împinge cu patul armei, te oprești, te întorci spre cei cunoscuți, îi

incendiezi cu privirea. “MĂ DUC!” strigi din fundul plămânilor, și ei îți răspund “Du-te!” și plâng. Vrei să adaugi ceva definitiv, să zbori tot strâns în propria ta privire și să te ascunzi în ei, cei liberi, să fugi tot din propriul tău trup și să sari, închis în proprii tăi ochi, în prietenii de dincolo, să te agăți în părul iubitei, să atârni de gâtul ei ca două pietre prețioase semănând cu niște ochi, faci un efort uriaș, dar un pat de armă te precipită dincolo de colțul zidului. În acest triumf de piatră se va consuma sfârșitul.

Ce straniu e stâlpul ăsta! Gol, lustruit, de fricțiunea cu atâtea trupuri, plin de pete închise, ce fel de pete sunt astea, sânge? Da, chiar sânge e. Într-o clipă, te leagă brutal, încolăcind stâlpul cu brațele tale, care dor, sucite împotriva naturii. Aproape strigi de suferința frânghiei care taie carnea și amortește mădulele, și unul din zbiri, mai uman, spune cu jumătate de voce:

— Haide-haide, acum tot nu mai ai mult!

Atenție deci la spectacol. Zbirii așteaptă, plictisiți, încrucișează brațele, îți dai seama la o privire mai atentă că sunt epuizați: bărbi crescute pe obraji scofâlciți, ochi injectați, cearcăne, oamenii ăștia muncesc zi și noapte, nu stau o clipă, muncesc prea mult, de ce naiba muncesc atât de neomenesc, nu se găsește nimeni care să-i înlocuiască? Dar și ei vorbesc o limbă, poate chiar limba țării tale, ei sunt de-ai tăi, poate oboseala asta să însemne că ei sunt printre prea puținii trădători?

Din fundul curții, declanșați ritmic, vin în formație strânsă de marș soldații dușmani. Nu se văd decât uniforme, iar între gulerele tunicilor și bonete – golul fețelor confundate de distanță. Se apropie, crescând atât de egal de parcă ar sta. Șuvoiul de cizme curge chiar aproape de tine, izbind privirea, zguduind caldarâmul curții, defilează prin fața ta, capetele se suprapun, frunțile bronzate, nasurile cojite, buzele arse, bărbile înnegrite, o linie a unei fețe lovește și înlocuiește pe o alta și toate figurile se dizolvă într-un singur profil în mișcare, la fel brațele legănate, purtând

îndoirea ușoară a cotului, la fel picioarele muiate din genunchi, și soldatul mișcător scade în înălțime, trecând dintr-o parte în alta a ochilor tăi, de la cei mai înalți, rândul întâi, la cei mai scunzi, rândul din urmă. STAI! Soldatul se cutremură drept, redevine unul singur și concret din noțiunea de trupuri adunate și suprapuse de mișcare. Pe loc, fiecare are o atitudine a lui. Jumătate din efectiv pleacă mai departe, cadențând curtea. Rămâne o subunitate, cât să fie, un pluton parcă, da, e numai un pluton.

Plutonul se mișcă iar, se depărtează puțin, schimbă direcția frontului. De ce face toate aceste manevre, aceste pregătiri? Ca să te poată împușca mai bine. Mai comod, mai eficace, mai definitiv.

Pluton - STAI! La dreapta-TA! Sunt soldați care abia au terminat o campanie fulger și încă nu gustă din dulceața victoriei. Uite un ofițer, foarte tânăr și cochet în uniforma inamică, cu epoleții ca un lan de grâu, ras bine, blond și cu ochi verzi, cu cizmele lună, ăsta e genul de ofițer care, ca să dea un exemplu subordonaților, își face cizmele oglindă și apoi se bărbierește oglindindu-se în carâmbul lor orbitor. Ce dracu citește, de nu se înțelege nimic? Cum dracu să se înțeleagă, limba asta n-ai știut-o niciodată, deși poate de vreo zece ori te-ai apucat s-o înveți și te-ai lăsat păgubaș. Gata, a și terminat de citit.

Simți iar strângerea aceea oribilă, din toate părțile, îți vine să strigi. "Nu, nu, nu, nu, nu!" E imposibil, nu mai ai coarde vocale, nu mai ai putere, nu mai ai corp, nu mai ai nimic, deja nu mai ești. Te uiți cât poți de tare la ce vezi, atât de tare încât îți ies ochii din cap, înnebunești de cât te uiți. Spui NU cu ochii, dar e ciudat, lăcomia cu care privești înseamnă în același timp și un DA. Pe cine să mai crezi? Se apropie cu fâșia neagră. Vei fi legat, vei simți pânza aspră, vei privi intens în negrul ei, vei avea senzația ridicolă că negrul ei te apără, că fața ți-e protejată și numai trupul ți-e expus, cum în copilărie terorizat de întuneric te băgai tot sub plapumă și numai un deget scos afară ți se părea

amenințat de marile primejdii ale întunericului. Vei da din cap, nu. Cu un surâs amuzat-disprețuitor, ofițerul va pune la loc în buzunar cârpa neagră. Primul rând e deja în genunchi.

Armele astea sunt arme de câștigat un război, de dat atacuri, de apărare, în minunea ochitului și a mecanismului lor stă uneori soarta soldatului. Ce imoral, ce urât, ce dezgustător ca toate să se îndrepte acum asupra unui singur dușman nemișcat, să tragă la țintă numai în el! Și te pomenești că între toți ăștia o să se găsească un tâmpit care să greșească ținta! Și pentru atâta lucru au venit aici în formație de marș, în echipament de război, sugrumați de curelele căștilor, când un singur glonț bine ochit era suficient! Uită-te bine în puștile lor! Nu ți se pare că ochiul tău le lărgeste ușa minusculă a țevii, că scormonește și sapă în ele un coridor negru prin tare te poți târî dincolo? Uită-te pe țeava puștii acum, cât e liberă, în scurt timp glonțul va porni, se va ciocni în drumul lui prin țeavă de privirea ta, privirea ta va încerca să se ascundă de el, să-i scape între plinurile și golurile țevii, dar nu va reuși. Glonțul o va da peste cap și o va înșfăca, ți-o va aduce înapoi fulgerător prin aer și o va înfige iar adânc acolo de unde a plecat, în străfundul creierului.

Se dă comanda, și când o auzi faci o ultimă efortare de a primi lumea în așa fel încât să rezolvi printr-o privire totul: să nu-ți mai fie frică de ce e dincolo, sau să nu-ți mai fie frică de nimicul de dincolo, să nu-ți mai pară rău, să epuizezi tot ce a rămas nefolositor în tine, să spui nu și da cui trebuie, să rămâi pe pământ plutind nemuritor cine știe cum, într-un abur ori într-o idee ori în amintirea omenirii, să nu regreți trupul aruncat, cu alte cuvinte să-i învingi tu pe ei, totuși și mai presus de orice, cu alte cuvinte să nu mori. Vezi flacăra la gura țevii, vezi cum din ea se declanșează glonțul minuscul și iute ca un gând, uite-l cum vine, taie straturile reci ale dimineții de toamnă, se apropie, e aici, pătrunde acum, nu doare prea tare, mai puțin decât se

povestește, cazi în legături, legăturile te țin încă, dar cineva le taie, cazi definitiv, încerci să mai gândești ceva, orice, un lucru cât de meschin și de scurt, și asta numai așa, ca să-ți dovedești ție însuți că ești mai tare ca moartea, și nu poți decât până la jumătate, ai vrea să poți zâmbi amar de propria ta neputință, de spulberarea finală a unei atât de vechi iluzii, și mori.

Bine cel puțin că lucrurile s-au petrecut așa cum s-au petrecut. Cu o urmă de demnitate prezintă până la sfârșit. Deși din afară nimeni nu-și putea da seama că această demnitate nu e decât o pietrificare, rod numai al spaimei. Dar sunt și cazuri penibile, când condamnatul plânge neomenesc, urlă, se zbate, se agață, lovește cu pumnii și cu picioarele ca o fiară dezlănțuită, apoi imploră iertarea, se umilește inimaginabil, promite orice, iar când e dus și pus la zid zbiară și horcăie ca un porc înjunghiat, încât cei care-l execută se trezesc din rutina lor, nu mai pot suporta zgomotul, se enervează, devin aproape oameni, îl urăsc pe condamnatul care le face sarcina atât de ingrată și de obositoare, și de aceea îl termină mai repede, cât pot de repede, și când l-au terminat sunt mulțumiți că s-a terminat și găsesc chiar că omul a meritat-o cu vârf și-ndesat. După cum sunt și cazuri în care condamnatul se duce la moarte ca la plimbare, sfidează până-n ultima clipă pe cei care-lucid, moare cu fruntea sus, uneori cu discursuri demascatoare pe buze. Și sunt alții care nici măcar nu deschid gura ca să-și acuze călăii. Nu vorbesc de loc. Poate că prea puțin le pasă. Dar ce ne facem cu cei cărora le pasă, cărora viața li se pare încântătoare, și totuși acceptă moartea fără să li se clintească un mușchi? Un asemenea individ existase chiar în familia inginerului, și gândindu-se uneori la el își imaginase inginerul scene ca cele de mai sus. O rudă din partea mamei; unchi al mamei, frate mai mare al tatălui ei, al bunicului inginerului. Negustor în București, om de cincizeci de ani, de mare vigoare, fusese executat de autoritățile germane în 1917, în timpul

ocupației Capitalei, pentru că rănise un ofițer german. Reacționase la faptul că neamțul îi insultase în public nevasta. Judecata militară fusese scurtă, în preziua execuției fusese vizitat de nevastă și de preot, pe care-i primise cu totul senin, deși era un om sănătos și în putere, avea doi copii, și viața nu-l dezgusta cu nimic. Se spovedise și se împărtășise, lăsase totul nevastei printr-un testament scris în celulă, lăcrimase o clipă la gândul copiilor, dar se regăsise repede și chiar dormise în ultima noapte. În zori aștepta în celulă, plimbându-se liniștit prin ea, cu hainele potrivite corect pe trup. Ieșise între sentinele, depășindu-le aproape, pentru că era un om înalt care mergea cu pași mari, urcase și coborâse trepte, străbătuse culoare, ieșise, mereu cu mersul maiestuos, cu fruntea albă, cu pieptul umflat, strivitor de sănătate, siguranță și forță masculină. Impresionat, un alt neamț îl întrebase dacă are cumva vreo dorință, dacă vrea să transmită vreun mesaj, el negase din cap, se lăsase legat la ochi, primise în pieptul puternic descărcătura, mai trăise încă și fusese nevoie de o împușcătură de grație, și după aceea dădea senzația că murise din propria lui voință, că găurile însângerate din trup nu-l asasinaseră mai mult decât propria lui hotărâre.

La mulți li se păruse că un asemenea calm e monstruos, că poate să însemne chiar disperarea și scârba de viață a unui om neobișnuit de stăpân pe sine. Dar cei mai inteligenți își dădură seama că era vorba numai de o colosală forță, de o feroce ambiție de a răspunde brutal brutalităților vieții, ambiție în împlinirea căreia defunctul găsea o secretă, dar nu mai puțin copleșitoare satisfacție. Autoritățile de ocupație autorizară familia să îngroape trupul, atrăgându-le totodată atenția că orice dezordine avea să fie sancționată de poliția militară germană. Negustorul era cunoscut, scandalul de la care începuse totul se petrecuse cu martori, noblețea morții se aflate, înmormântarea ar fi putut, prin proporții, să capete o semnificație. Fu dus la groapă de o mulțime de lume.

Altfel se întâmplă lucrurile la război. Dar parcă totuși nu e mare deosebire. În război, soldații se simt toți niște condamnați. Armata, oricât de concretă pare ea, e de fapt o instituție foarte teoretică. E totuși o instituție de pace, care se pregătește de război, e drept, dar pentru care războiul rămâne o ipoteză depărtată și improbabilă. O campanie modifică fundamental toate principiile, convingerile, regulile și procedeele celei mai bine instruite și dotate armate. Orice instructor militar insistă pe bună dreptate asupra “realității câmpului de luptă”. Dar, cu toată asistența tehnică, o poate el realiza cu adevărat? Lipsește moartea. Moartea o aduce numi războiul, dând peste cap prin iminența ei toate deprinderile de pace. Plecând la atac, toți soldații se simt condamnați, ba chiar unii, ca să le fie poate mai ușor, își spun limpede că nu vor scăpa. Șansa e cea pe care ar avea-o condamnații: plutonul de execuție să fie atât de prost instruit încât niciun glonț să nu nimerească ținta, sau gloanțele să fie, printr-o minune, oarbe. (Da, dar atât nu e destul. Execuția se va relua mâine, de câte ori e nevoie, până la reușită.) O șansă mică. Și unii repetă abrutizant *Tatăl nostru*, de zeci și sute de ori, până la încetarea atacului, alții își fac cruce cu limba tot timpul, alții se împușcă în mână sau în picior, sau binecuvântează răni care le provoacă invalidități hidoase. E atunci vreo deosebire între ei și condamnații care, deși au luptat curajos până au fost prinși, o dată în captivitate ling cizmele dușmanilor de teama morții, sărută mâna care-i torturează, imploră jalnic, cu inteligența distrusă de apropierea sfârșitului, sperând că o rugă animalică poate să miște inimi să determine grația călăilor, înhățând febril orice speranță aberantă, orice promisiune neverosimilă, interpretând fericit fiecare gest benign, fiecare cuvânt fără conținut, fiecare expresie întâmplătoare, nu se știe, doar-doar, poate totuși, în ultimul moment, de aceea esențialul e să câștigăm timp văicărindu-ne, poate o vorbă, un accent, un ton, o bâlbâială să zdruncine pe cineva, și acela să

spună: "Opriți! E destul! Țsta nu!" sau măcar: "Țsta mai târziu!"

Țstea toate sunt fraze. Groaza însă? Groaza dezalcătuitoare? Cum se învață cu ea soldații, de reușesc să se comporte normal, să mănânce cu poftă, să bea, să doarmă liniștit și fără vise, să ducă un război lung de mai mulți ani, după aceea să se întoarcă acasă și să povestească minuni?

Altă scenă. Singur prin junglă. Coridoare carnoase și umede prin care râd păsări și lucrează insecte. Șerpi de copaci, flori carnivore cu fabuloase deschideri, joc de maimuțe întunecând ploaia de soare înfiptă prin frunze. Verde, verde, cancer de verde. Cu groaza în suflet, groază care îngheață tresăririle la frumos, aștepți în orice clipă răgetul tigrului. Auzi-l. Prea târziu să mai fugi. Te întorci totuși și o iei la goană, împiedicându-te în rădăcini și împăienjenindu-te în liane. Vrei să te pui la adăpost și fugi chiar în gura tigrului. Deodată, vezi în față goana lui roșie în frunzele verzi, el își oprește saltul o clipă, atât cât să-l poți vedea bine, paralizat de groază, e la fel de frumos ca în pozele de abecedar, apoi se repede, te apucă și te doboară sub greutatea lui, masa lui e elastică și caldă, fremătând de mușchi, îți apucă întâi brațul drept, cu care ai vrut să-ți aperi chipul, sau poate ai vrut să-ți acoperi ochii îngroziți, să nu vezi, ți-l sfărâmă dintr-o singură mișcare a fălcilor, țipi, și fiara se sperie de țipătul tău și te rănește iar, mai adânc, cu colții și ghearele. Ești încă în viață și simți cum ești ucis, simți chiar cum vei fi mâncat, te lupți cu fiara, inundat tot de groaza morții, pe care însă nu ți-o mai exprimi distinct, pentru că durerea și efortul au alungat gândul, și te zbați mecanic, condus doar de instinct, în fine ghearele sau dinții taie o comunicație sanguină mai importantă, și mori, dar în momentul premergător morții nu mai ești îngrozit, durerea a alungat groaza, eforturile sunt prea puternice ca să mai simți și să mai gândești, mișcându-te din răputeri transpiri, transpiri de efort chiar

în gura tigrului care te mănâncă, îi sărezi masa pe care tot tu i-ai dat-o.

Dar până în acele clipe când moartea întunecă omul, îmbătându-l, falsificându-i cele mai normale reacții, groaza, numai groaza, te poate ucide, numai din groaza de moarte ți se poate trage chiar moartea; să mori de frică nu e doar o metaforă. Dar atunci, ce fel de oameni sunt aceia care primesc în zâmbetul lor disprețuitor gloanțele execuției, sau care se reped primii din tranșee la atac, blestemând în gând că nu pot alergera mai repede să spintece dușmanul, turbați de furie dacă vreun alt camarad de arme le-o ia înaintea, sau care pleacă singuri la vânătoare de tigri, cu un unic glonț în țeava puștii, cum parcă citise o dată inginerul într-o carte englezească de vânătoare? Ce e stricat în acești oameni, sau dimpotrivă, Ce au ei în plus față de alții? Curajul lor, neînfricarea lor în fața morții e poate la fel de îngrozitoare ca moartea însăși.

Moartea lui Iordan, azi-dimineață, trezise în el amintirea celorlalți oameni morți pe care-i văzuse în viața lui. Cu ochii lui, îndeaproape, nu în fotografiile ziarelor sau la cinematograful. Moartea bunicii. Era încă mic. Bătrâna murise în somn la nouăzeci și trei de ani. Când o ridicaseră din pat, spatele ei încă era cald, deși obrazul înghețase, pentru că sub cearșafuri se păstrase căldura. În urma celorlalți, urcase și el pe scara îngustă și întortocheată, înfricoșat că va vedea prima oară în viață un om mort. În cameră era o lumină foarte puternică, îi fusese teamă să se arate în acea lumină, pășise totuși înăuntru, și nu se putuse feri să vadă totul chiar din ușă. Bătrâna părea de ceară verde, cu buzele învinețite ca de niște lovituri, cu unghiile degetelor atât de vinete, încât crezuse o clipă că le-au vopsit cu ceva, că așa e obiceiul, degetele celor două mâini erau legate unele de altele cu fâșii înguste de: pânză albă, ca mâinile să stea pe piept. Era foarte cald, august. Ceea ce-l surprinse cel mai tare era comportarea a trei sau patru bătrâne, prietene

bune, din copilărie, ale bunicii. În loc să jelească, sau să-și arate durerea în oricare alt fel, ele trebuiau calme prin cameră, una la un moment dat se certă cu mama băiatului: de ce nu se grăbiseră, înmormântarea trebuia să aibă loc cât mai repede, nu vedeau că a început să miroasă? Ca și cum moartea lor, mirosul lor nu era la fel de aproape. Pe băiat îl apucă o scârbă infinită și chiar atunci una dintre bătrâne trecu pe lângă el și, cu mâna cu care o clipă înainte potrivise ceva pe trupul moartei, îl mângâie pe obraz și spuse câteva fraze, dar el nu înțelese decât “nepoțel” din știrbenia gurii ei, și scârba îi crescuse înnebunitor, fugi afară. Jos în curte, între chiliile apartamentelor indecent de mici și de apropiate, toți locatarii fără treabă o fericeau pe bătrână, care murise de o atât de bună moarte. O lăptăreasă voinică intră în curte, își făcu cruce văzând semnele înmormântării, era roșie în obraji chiar și pe căldura asta, care-i făcea pe toți livizi, roșie și zdravănă ca un cal nemțesc, băiatul își odihni ochiul pe corpul ei, și un sentiment obscur, pe care avea să-l înțeleagă mai târziu, îi dădu iar viață.

La cimitirul Sfânta Vineri, mergând încet în urma trupului, pe prundișul scârțâitor, în uniforma de elev de liceu, la care mama adăugase, de dimineață o cravată neagră. Un personaj bizar îi așteptase surâzând larg – surâs de petrecere, nu de înmormântare – la poarta cimitirului, îi salutase cam zgomotos, sărutase tot zgomotos și cu intenție parcă mâna mamei, unchiul Codru îl întrebase familiar, ca pe-o cunoștință veche:

— Ce mai faci, Ică?

Ică răspunsese făcând misterios cu ochiul:

— Să n-ai nicio grijă, totul merge strună, am avut grijă de cele mai mici amănunte.

Jumătate maestru de ceremonii, jumătate misit. Apoi dăduse mâna cu băiatul, îl numise solemn “Tinere domn!”, își făcuse loc alături de el în convoiul mic și negru, explicase că el iubește tineretul, că de fapt numai cu tinerii

se înțelege într-un mod mai autentic, însuși fiind un iremediabil tânăr, apoi îl întrebase profesoral pe băiat dacă știe ce înseamnă moartea. Cum băiatul nu știa, îl luminase. Moartea e trecerea în mineral, lumea de dincolo nu există, Dumnezeu e o invenție naivă a fricoșilor, folosită de trântori împotriva progresului, totul nu e decât biologie, biologia însăși nu e decât chimie și fizică, totul se înțelege prin știință și emană din natură. Apoi îi povesti cum li se fac morților injecții cu formol ca să nu se scofâlcească prea repede, ca să se creeze un rudiment de circulație, ca până la închiderea sicriului, rudele, “oameni slabi de înger”, să păstreze tot o imagine cunoscută a celui drag.

— Obiceiuri mic-burgheze sunt de fapt înmormântările astea. Oamenii ar trebui arși!

În capelă, în timpul “Stâlpilor”, râdea necuviincios când preoții cântau prea pe nas. Ce rol avea el oare aici? Plătise cumva preoții? Sau poate groparii? Sau te pomenești că mijlocise procurarea locului de veci; locurile de veci erau acum rare la Sfânta Vineri, se dădeau șperțuri uneori și pentru locuri de șapte ani. În capelă mai era un catafalc pe care era un tânăr, atât de verde încât părea mucegăit, și trecând pe lângă el, băiatul observă că-i creștea foarte mult păr. În nas și în urechi. Altfel, părea cufundat într-un somn adânc, atât de adânc încât nu mai simțea că se înverzește la față, că-și pierde toată căldura, că începe să se descompună, singur de tot în clipa de față, părăsit, cine știe de ce?

După slujbă, imediat înainte de scoaterea sicriului, familia trecuse pe lângă sicriu, se aplecaseră toți în sicriu și sărutaseră moarta, mai ales mama și unchiul Codru, ei o făcură cel mai îndelung, unchiul Codru hohotea tare, de parcă n-ar fi avut cincizeci de ani trecuți. Băiatul, codindu-se, rămase ultimul, spera ca sicriul să fie ridicat, să trebuiască toți să se grăbească, și deodată mama lui îl împunse în spate, violent, cu două degete, și când el se întoarse mirat spre ea îl fulgeră tiranic cu privirea – ce, el n-

avea de gând. Să facă așa cum trebuia făcut? Urcă cele două trepte ale catafalcului și, închizând ochii ca să nu vadă, apropie fața de mâinile bunicii, îi fu frică pe drum că le-ar putea atinge într-adevăr, își zgârci gâtul, sărută în aer, cu buzele atât de strânse încât albiseră, coborî, tot cu ochii închiși, de lângă sicriu, și când îi deschise întâlni privirea nemulțumită a mamei lui. Gata. Sicriul fu ridicat, dus, el încercă iar să rămână în urmă, reuși chiar la un moment dat, atunci mama lui se uită iar negru la el. Și tot așa, o îngropară pe bunică.

Mai târziu, se dusesse la Ateneul Român, unde era expus Mihail Sadoveanu, toamna, într-un șir lung de oameni de toate vârstele, o afluență care determinase măsuri de ordine.

Coloana care înconjura pe trotuar tot Ateneul, ca un șarpe care intră încet-încet într-o scorbură, se mișca din jumătate-n jumătate de ceas, când se dizloca din ea încă un grup căruia i se dădea voie înăuntru. În cele din urmă ajunsese și el, catafalcul pe care dormea acest mare scriitor ale cărui cărți de fapt el nu le prea iubise (nici nu le citise pe cele mai bune — așa sunt lecturile școlare), dar pentru care continua să conserve o stimă aproape religioasă, era înconjurat de scriitori, deputați, membri ai Academiei și ai guvernului, și în mijloc se zărea însuși marele scriitor, mare și la trup, prăbușind catafalcul sub el. Ridicol, dar primul gând al adolescentului fu “Ce bine arată!” Așa cum gândești despre un om viu, fie că-l vezi în fiecare zi (“Ce bine arată azi! Ce bine arăta ieri, azi e cam obosit”), fie că-l vezi rar (“Nu l-am mai văzut de mult timp”), fie că-l vezi într-o situație mai neobișnuită și-ți dai seama că nici așa nu-i stă prea rău (“Îi stă bine în costum de baie. În frac. Tuns scurt. Cu mustață. Cu mustața rasă. În uniformă. În alb. În negru. Gras. Slab. Cărunț.”). După cum se vede, unora le stă bine și morți. Într-adevăr, colosul adormit de catafalc arăta foarte bine. Capul alb, părând de statuie, mâinile pufoase și grele, pieptul înalt, toate la un loc se

uneau într-o pașnică măreție, marele scriitor își merita porecla de “zimbru”, parcă era un zimbru bătrân și alb, neschimonosit de vânătoria lungă cât viața, care-l ucisese în sfârșit.

Omul acesta și moartea sa nu se contraziceau de loc. Ai fi putut să crezi că toată viața trăise, poate și scrisese în cine știe ce mod ingenios, culcat pe un pat înalt și plin de flori, ca ăsta, cu ochii închiși. Privindu-l oricât de atent, nu-ți puteai da seama dacă pieptul i se umflă sau nu în ritmul unei respirații. Mergând încet, lăsând alți oameni să-l depășească, inginerul fixase pieptul mortului, dar nu-și putuse da seama, ba la un anumit moment fusese chiar convins că văzuse cum haina neagră și cămașa albă se înălță și scad. Era limpede. Mortul respira. Se oprise ca să se asigure, dar acum nu mai putuse surprinde nicio mișcare. Totuși, era sigur că adineauri nu i se păruse. Nu cumva mortul își ținea acum dinadins respirația, ca să-l zăpăcească cu totul?

Împins de lume, nu putu sta mult timp pe loc. Înghesuit spre ieșire, se uită la domnii în haine negre și cu figuri întristate care făceau de gardă, încercă să-și dea seama cât de vizibilă e respirația lor, trecu, dus de ceilalți, chiar pe lângă unul dintre ei și-i văzu limpede profilul, dar și aici – imposibil de precizat dacă se producea sau nu vreo mișcare. Ieșise tulburat din Ateneu și, rupându-se din mulțime, auzi o femeie spunându-i alteia, pe un ton care parcă suna plăcut surprins:

— Ai băgat de seamă ce bine arăta?

Mai văzuse înmormântări. Un șef de catedră de la Politehnică, bătrân și venerat ca un zeu, întreținând o legendă personală, murise de ciroza ficatului, și toți ceilalți profesori dădeau mecanic din cap spre studenți.

— Vai, ce grea pierdere pentru știință, pentru țară!

Și apoi, ridicând sentențios un deget:

— Fiți, prevăzători, băieți, alcoolul...

Mort după o boală fulgerătoare, profesorul nu semăna de

loc cu cel care fusese. Nasul drept i se coroiase uimitor, trăsăturile îi căzuseră, era de nerecunoscut, nu era el. O studentă, la un pas de catafalc, fotografia, plângând atât de tare, încât trebuia să-și șteargă ochii ca să poată viza. Plângea tare, deci îl iubise; atunci, cum putea să-l fotografieze mort? Era o contradicție morbidă și indecentă. Studentul de atunci simțise că moartea e o rușine pentru om, că e dezonorant să te vadă mort cei care te știau viu. Coșciugul fusese ridicat, și studenta fotografă se repezise să mai ducă o dată aparatul la ochi. Dar atunci inginerul întinsese mâna și acoperise obiectivul cu palma, după ce plecase tremurând la gândul că nu va putea să și-l mai amintească pe maestru decât așa cum îl văzuse ultima oară. Într-adevăr, nu putuse să-l uite mort, dar imaginea vie nu fusese întunecată de cealaltă, le ținea minte pe amândouă ca și cum ar fi aparținut unor oameni deosebiți. Din fericire.

Înspăimântătoare era într-adevăr, așa cum scrie în orice carte, imobilitatea morților. Nu atât gândul că nu vei mai vedea niciodată un anumit om. Asta se întâmplă și cu oamenii vii. Mai ales gândul că nu-l vei mai vedea pentru că de acum înainte va zăcea nemișcat în coșciug sub pământ. Nemișcat complet. Morții care mai așteaptă deasupra pământului coborârea sub el nu vor să se miște. Poate că ar putea s-o mai facă, dar nu vor. Zăcea strânsă în limitele trupului, între linii și contururi, zăcere grea înăuntru, hotărâtă să nu se trădeze nicio clipă, să nu dea înapoi, să nu cedeze vechilor obiceiuri. Privești un mort și aștepti cât poți mai mult, doar-doar vei avea mai multă răbdare decât el. Dar el are întotdeauna o răbdare mai mare, cea mai mare, e nebunie să crezi că el va scăpa vreo mișcare cât timp se simte sub ochiul tău; până la urmă oftezi, te trezești din iubitoarea dorință de a-l readuce, îți faci cruce și pleci, el rămâne la fel, și dacă te întorci din prag cât poți de neașteptat, tot nu-l vei surprinde schimbat cât de cât, nici măcar zâmbind abia perceptibil la încheietura buzelor

ca o trimitere ironică spre lumea care a mai rămas în viață pentru un timp.

Încă student, turist la Praga cu un grup de colegi, într-o dimineață văzuse dintre statuile podului Carol un înecat plutind pe Vltava. Un soare mare se îneca în minunea de oraș ascuțit, prin cuiburile lui gotice mișunau americani cu ghiduri turistice, uimindu-se respectuoși de cultura europeană, băteau clopote, Praga, întinsă între clopote, legănată între clopote, sărea în caii regilor de piatră, mesteca timpul în copitele lor.

— Un om! strigară deodată mai multe glasuri, în mai multe limbi.

Un om, ei și? Plin de oameni în jur. Dar brațele cu degetele întinse arătau sub pod, grupul gălăgios de studenți români se repezi să-și strivească piepturile de balustrada groasă, da. Plutea un om pe Vltava, într-o poziție neașteptată. Din apă ieșea doar spatele îmbrăcat într-o bluză de piele, ca de motociclist, și ceafa. Tot restul, trupul de la talie în jos, capul – scufundate în apă. Poate plutea de mai multe zile, căci fusese blond, și mâlul vegetal al apei îi făcuse pielea gâtului de negru, și părul devenise cenușiu-murdar. Plutea foarte încet, legănat puțin de valuri mici, care amenințau părțile de la suprafață, fără să treacă însă peste ele. Îl văzură intrând sub pod și avură timp să treacă fără să alerge la cealaltă balustradă, și peste o clipă el apăru și dincolo, ieși în umbra pe care o arunca podul pe apă, apoi în soare, și se depărtă foarte încet. Tot timpul, inginerul se întrebă prostește cum de poate rezista atâta timp fără să respire, cum de nu-i plesnesc plămânii de presiunea aerului ținut în piept. Părea gata în fiecare secundă să ridice capul, să tragă aer, apoi să-și lase fața din nou în apa râului. Dar nu o făcea, parcă dinadins, depărtându-se chinuitor de încet, și deodată, pe inginer îl izbise ideea: de fapt era mort, era chiar un om mort, mort de-a binelea, mort definitiv, indiferent prin urmare la orice de acum înainte, la respirație sau la altceva.

Peste două zile aflară la hotel că victima ieșise beată dintr-o cârciumă de pe mal, căzuse în apă și se înecase, trecuse în moarte din veselia halbelor și a chelnerițelor blonde și îngăduitoare.

Ultima oară la armată. Un camarad de arme, fost coleg de facultate, avusese un accident mortal în timpul unei aplicații. Din propria lui neglijență. Dar nu-l văzuse decât acoperit de o pătură cazonă pătată întunecat, și își închipuise numai cum în locul capului mai era acum doar un terci de carne, oase, nervi, ochi, dinți, sânge. Era ca și cum n-ar fi fost el acolo, mort sub pătură, ci altul purtând același nume. Cel adevărat plecase. La fel de îngrozitoare însă nemișcarea genunchilor, a picioarelor în bocancii mari; se plângea mereu că în talpa unuia dintre ei îl înțeapă un cui pe care nu izbutește să-l suprimе, și acum cuiul se putea înfige liniștit în carnea moale, moartă. Un maior care făcuse campania în Ungaria și Cehoslovacia pălise cu buze cu tot. Poate era primul mort în uniformă pe care-l vedea după mai multă vreme. În jur, elevii ofițeri de rezervă, amuțiți, înțelegeau prima oară eficiența armelor.

Iar azi de dimineață din nou. Dar acum cu un alt înțeles. Se schimbaseră lucrurile. Se schimbaseră mult. El însuși se simțea schimbat. Acum era capabil să înțeleagă masca de groază a maiorului. Îl apuca amețea gândindu-se că nemișcarea acelor pe care-i văzuse morți îl va cuprinde și pe el, că poate și el va trezi gândurile pe care i le trezise Iordan, cine știe cui, poate fratelui său vitreg, pe care-l iubise ca pe-un frate adevărat.

Spre seară nu-și mai amintea ce făcuse din clipa când intrase în casă, la prânz. Groaza nu scădea, și el rătăcea prin apartament, uneori aproape târându-se sleit de puteri, ca un împușcat care agonizează prea mult. Un an. UN AN. Bine, dar era deja mort, din moment ce-și aflase sfârșitul. Ești mort din clipa în care știi să mori. Trăiești numai când ai uitat de moarte. Cum te gândești, măcar o clipă, la moartea ta, ea se și instalează.

I se făcu frig. Se înfofoli în halat, deși caloriferul frigea. Apoi transpiră cu stropi cât strugurii. Se gândi vag să facă un duș. Uită, era zgomot în casă. Închise radioul. Tot mai rămăsese zgomot, de unde naiba venise? Găsi magnetofonul care era încins. Îl stinse. Acum era liniște. Era prea liniște. Vru să spună ceva cu glas tare, dar încercă degeaba, nu mai avea glas de loc, răgușise de atâta urlat. Tuși dureros, își dresă glasul de câteva ori, spuse tare:

— Un an.

Ferestrele Ninei erau luminate, se vedea prin ele înăuntru. Nina, în pantaloni de catifea neagră, ghicea în cafeaua unei prietene tolănite într-un fotoliu. Despre viitor, despre bărbații care le iubeau, despre bani, despre posibilitatea unui mariaj strălucit. Despre viață. Două femei tinere și frumoase care nu se gândesc la moarte, - nici la a lor, nici la a altcuiva.

Se chinuia atât de îngrozitor, spaima fizică îl tortura într-un asemenea hal, încât ar fi vrut nu să trăiască o viață lungă, ci doar să nu-i mai fie frică de moarte. Nu mai vroia viață; nu vroia decât să poată suporta o moarte atât de apropiată. Cerea atât de puțin, și totuși nimeni, de jos sau de sus, nu-l auzea. Citise despre cazne rafinate. I se părea că le-ar fi putut suporta pe toate zâmbind, toate, una după alta, și chiar și moartea la sfârșit, numai să nu-i mai fie teamă. Să nu-l mai strivească singurul gând al morții.

Înșurubat în groaza lui ca un vapor într-un taifun. Lovit de plinurile și supt în golurile furtunii. Pârâind din toate încheieturile. Dat peste cap și pus iar în picioare de oceanul orb. Făcut jucăria răului. Nevinovat.

Propria lui inocență îl ducea mai rău decât restul. Își mușca pumnii, își apuca beregata, își însângera pieptul cu unghiile. De mila lui. Îi venea să se omoare. Cu ce greșise? Cu prea puțin. Moartea se înșelase în privința lui, era sigur, dar cum s-o găsească, să-i vorbească, s-o răzgândească?

Odios era și faptul că reacționa atât de distrugător abia acum. Trecuse timp de când aflase. Ce somn dormise până

azi-dimineată? De unde liniștea, experiența, oboseala cu care întâmpinase la început vestea că e bolnav de boala morții? Ce se întâmplase cu el atunci? Dar acum?

Otrăvit de întrebări, horcăia prin odăi. Cum nu mai lua seama la nimic, casa se răvăși indescrribibil. Covoarele luate în picioare, fața de masă mototolită, aruncată pe jos, luminile aprinse pretutindeni, un robinet lăsat deschis în baie, haine risipite, cioburi, cărți căzute din bibliotecă, dezordine pe masa de lucru, hârtii peste tot. Tot așa cum hainele de pe al se pierdeau încetul cu încetul. Ciorapii, halatul, maioul. La un moment dat era aproape gol.

Ce să spună familiei? Prietenilor? Abia acum se gândea serios la asta. Își pusese întrebarea cu câteva săptămâni înainte, o studiasse superficial, o amânase. În fond, poate nici nu avea să le spună dacă nu avea chef. În clipa de față însă, o asemenea soluție era de negândit. Nu putea să nu le spună. Dar cum? Și simțea că-i va fi rușine să le spună așa ceva. Și compătimirea lor îl va rușina și mai mult. Doamne, Doamne, ce rușine să mori!

La un moment dat, telefonul sună tocmai când trecea pe lângă el. Îl ridică și-l așază la loc pe furcă. Nu putea răspunde, nici zgomotul nu-l suporta. Sună din nou. Îl blocă.

Ar fi putut să dea foc casei, așa rătăcit cum era. Îi exploda creierul, îi săreau ochii, sângele bătea să-i țâșnească singur afară din trup, îi săreau mâinile din umeri, îi ieșea limba din gură de-un cot după aer, îi crăpau porii, îi pocnea părul în cap, electricizat. Înnebunea. Vedea culori. Auzea voci. Simțea gusturi. Pipăia forme. Mirosea otrăvuri.

O dată își ridică mâinile la ochi, le privi. Erau pline de sânge. Spărsese ceva și le rănise. Sânge nou, roșu. Dar și sânge mai vechi, cafeniu, murdar, noroios. Sângele lui Iordan, nespălat de azi-dimineată, împărțit în liniile pielii!

Zbierând, se repezi în baie și aproape căzu cu capul înainte în cadă. Dădu drumul deodată la apa caldă și la cea rece. Se îneacă în ea și se frecă sălbatic, parcă luptându-se cu un dușman care-i pătrunsese sub piele. Ieși, intră cu

mersul înjunghiat în dormitor, reîncepu să măsoare dușumeaua, lăsând urmele tălpilor ude.

Până la urmă, nu mai putu. Se prăbuși pe pat. Avea febră. Gura îi era uscată, dar nu se putea ridica să bea. Zăcu mort.

N-ar fi vrut să vadă pe nimeni în clipa asta, nimeni nu-l putea ajuta, era dezgustat de orice cuvânt, vroia să fie singur. Era singur, singur complet, minuscul în fața unui val uriaș și cenușiu care se ridica infinit și nu se mai gândea să cadă odată, să se spargă pe el, să-l îngroape.

Valul se înălță până la punctul în care nu mai sunt cuvinte. Stătu un timp în echilibru acolo. Începu iar în jos, încet, repede. Tună apocaliptic, îl găsi, îl ucise.

Acum, totul se terminase, era liniște și pace, murise, și moartea trecuse, era liber și nu mai avea nimic de făcut. Înotă singur, în ceață, fără de fapt să facă mișcări, ușor, purtat. Singur, fără trup, fără gând, rămas fără nimic, rămas chiar nimic, nimic, înțeles și cuvânt, apoi doar cuvânt, apoi nici atât, pauză. Pauză lungă. Tăcere. Nici tăcere.

O ZI VENI ȘI TRECUI. O ALTA ZI O

urmă și trecu și ea.

Poate că fusese chiar mai mult decât două zile. Patru? Cinci? Cândva în acest timp adormi, doborât. Visă scena. Iordan prăbușit sub mașină, vopsit în sângele lui, cu un ochi închis și celălalt deschis. "Clipește!" încerca să strige inginerul, și niciun sunet nu-i ieșea din gură. Știa însă intens că dacă nu strigă, dacă nu-i dă ideea, se va întâmpla ceva tragic și irevocabil. "Clipește, clipește odată!" Dar îl striga pe dinăuntru. Bietul Iordan, cum ar fi vrut să-l audă, dar nu putea. Și nu avea nicio vină, el nu precupețea niciun efort, ciulise cât putea urechile moarte; cuvântul salvator nu venea, toată vina era a inginerului. Inginerul încerca să-și amintească o rugăciune care i-ar fi redat glasul. Nici asta nu putea. Și dacă nu putea, urma o nenorocire iremediabilă. Își spărgea capul încercând. Și atunci, ochiul lui Iordan plesnea. Din el apărea un vârful verde, ca o spadă. Vârful își făcea loc în orbită, umplea tot ochiul, creștea atotputernic, crăpa țeasta, o plantă uriașă se desfășura vijelios din capul mortului, întuneca cerul, împânzea totul, sfârșea lumea.

Răcni și sări din pat. Era spre prânz. Stomacul îi era așa de gol, încât parcă era plin cu un arici mare, înghițit cine știe cum. Se târî în bucătărie, zgârie ușa frigiderului. Nu avea pâine; era unt, brânză, cafea nerâșnită, niște biscuiți, o sticlă de pepsi-cola. Mușcă din brânză ca dintr-un măr. Roase, linse, înghiți, supse, nu lăsa nimic, mestecă până și boabele de cafea. Apoi se clătină până-n baie. Dacă nu s-ar fi trezit, poate că ar fi făcut în pat.

Din nou în odaie, trecu întâmplător prin fața oglinzii, se uită în ea. Bărbos, cu ochii scăldați în cearcăne, cu obrajii topiți, cu gura rănită, brăzdat, Isus îl privi din oglindă. Când

lărgi ochii, nu mai era decât el însuși. Cu tenul lui de grec uleios, cu părul încâlcit, nespălat. Inginerul era un om cu secreții foarte abundente; părul și-l spăla o dată la două zile, altfel se îmbâcsea și risca să-l piardă, pe față se spăla de multe ori pe zi, altfel, pielea i-ar fi strălucit. Își simțea acum puternic mirosul propriului trup. Se spălă. Se rase. Acum, oglinda îi trimitea, slăbit, obișnuitul lui chip. Se regăsea. Nasul drept și bine proporționat, gura puternică, bărbia ca o provă, fruntea înaltă. Înfățișarea lui veche, cu care se obișnuise, cu care se înțelegea, care-i plăcuse, care plăcuse și altora. Își trecu mâna tremurătoare peste toată figura, apăsă obrazii și fruntea, urmări linia nasului, mângâie bărbia cu dosul palmei. Se pipăi pe el însuși, se simți pe el însuși.

Deodată, nu se mai văzu clar. Lacrimile îi sparseră privirea. Plânse tare. Hohoti. Căzu în genunchi în fața oglinzii, apoi în patru labe, se prăbuși cu fața la pământ, se lungi pe covor. Plânse disperat, udând covorul, oprindu-se ca să respire, să tragă pe nas, mirosind praful covorului, plânse de mila lui, de tristețea vieții, de absurditatea destinului, de tot ce făcuse și nu făcuse.

Plânse mult timp. La început violent. Apoi liniștit și egal, o curgere constantă a durerii din el. Plângea și-și plângea afară tot trecutul, se topea întreg în acest plâns, adormea plângând și se trezea pe perna udă de lacrimi, se mișca puțin prin cameră, ușor și fără zgomot, continuând să plângă; nu dorea nimic, nu avea nevoie de nimic, nu cerea nimic de la viață, nu supăra pe nimeni, plângea. Bland, fără viitor, definitiv, asta e, n-ai ce-i face. Uneori, forța îi lipsea; atunci plângea culcat sau așezat pe un scaun. Alteori se simțea mai în putere; atunci plângea plimbându-se domol prin cameră, răsucind în mână o batistă udă s-o storci. Din când în când își sufla nasul, sau bea un ceai, sau urina, totul în acest plâns pașnic, atât de pașnic încât ar fi putut părea normal. Plângea așa cum făcuse pe vremuri alte lucruri, în felul lui obișnuit: harnic și conștiincios.

Ce se petrecea în el? Mai nimic. O mare tristețe, care deocamdată nu se mai poate manifesta brutal, pentru că trupul a obosit. O mare de lacrimi. Glandele lucrau, ochii i se umflaseră, nasul i se înroșise, gura îi crescuse, cărnosă, plină, tremurătoare. Prietenii nu l-ar fi recunoscut pe stradă. Trecură alte ore, zile poate. Pe orașul de afară plângea anotimpul, cântând în burlane, netezind pietrele.

Se trezi într-o dimineață în mâinile lui Sorin. Doctorul forțase ușa. Rămase lângă el două zile, îngrijindu-l în toate felurile, hrănindu-l în gură ca pe-un copil mic, înainte ca inginerul să poată pronunța câteva cuvinte. Boala plânsului continua. Apoi apărură pauze, momente de odihnă. În fine, ochii se uscară, iar din calendar căzuseră două săptămâni, filă după filă zburând dezordonat prin aer, ca niște păsări împușcate, îngropându-se în gunoiul anului, al acestui an de pe urmă.

PARTEA A DOUA

SINGUR REVENI LA SUPRAFAȚĂ,

încet, ca un convalescent după o boală lungă și plină de complicații. O natură puternică, slavă Domnului, o adevărată natură masculină, nu îndeajuns de subtilă poate, ceea ce într-un asemenea caz e sigur un avantaj. Se trezi în dimineața de mai, intră într-o baie fierbinte, stătu în ea aproape trei sferturi de oră, fără să facă vreo mișcare, uitându-se la trupul lui deformat și turtit sub apa verzuie. Soarele prin fereastra băii cădea drept pe el, și în căldura lui și a apei simțea că se desface, lent, plăcut, fir cu fir. Își acoperi ochii cu mâna, și degetele, striate, cu amprentele adâncite de apă, i se părură niște frunze lungi, trandafirii. Ieși din baie ca pe vremuri: luminos ca un lemn tânăr. Se duse la masa de lucru, trase din teancul de coli de hârtie albă una, deschise stiloul, se gândi puțin, notă:

“Am douăzeci și nouă de ani. Încă n-am făcut în viață lucruri serioase. Mi-au mai rămas câteva luni. Poate mai mult, dar e mai bine să scriu mai puțin, să nu am vreo dureroasă surpriză. Înainte nu mă gândeam la moarte. Rareori doar, fără adâncime. Acum mă gândesc numai la moarte. La cea generală, sau la a mea. Mă aflu într-un dreptunghi foarte lung, sunt împins către capătul lui. Capătul de început a rămas mult în urmă, nu-l țin minte, e ca și cum n-ar exista. Poate nici nu există, poate viața mea nu se înscrie într-o figură geometrică perfectă. Dar faptul că mă îndepărtez inexorabil de început, împins de invincibile forțe, face ca acest început să fie un zid virtual, opus sfârșitului. Norocul meu că dreptunghiul a fost destul de lung; merg între laturile paralele ale lungimii lui și îl scurtez în mersul meu. În curând va deveni însă chinuitor de scurt, voi atinge zidul de sfârșit și voi dispărea în el așa cum am apărut din opusul lui. Limpede și logic. Fără măcar să las o

pată pe zidul sfârșitului. În toate astea, o singură întrebare: Ce este moartea?”

Se opri aici și, gânditor, apucă în gură capătul stiloului. Îl coborî iar, îl puse pe hârtie, nu scrisese, îl închise, îl așeză alături, se ridică, se mișcă prin cameră.

Ușor de spus; de ce nu “Ce e adevărul?”, sau altele la fel? Se înapoie la masă, se uită la foaia de hârtie, apoi o întoarse pe dos și o puse deasupra teancului. Acum era la fel de albă ca și mai înainte, neatinsă, putea să uite că scrisese ceva pe dos, putea să scrie altceva pe partea asta.

Iar singur în fața valului enorm, un val zgârie-nori. Dacă dădea capul pe spate să-l privească, amețea. Valul urca infinit, adăsta, se făcea liniște, echilibrul mut dura, aproape ai fi putut să uiți amenințarea suspendată deasupra capului. Apoi începea să decline, bucla de spumă cobora, se auzea o șoapta de zgomot, ireală la început, distinctă, tot mai puternică, năucitoare, mortală. Valul se spărgea pe el, îl îngropa în adânc, trecea, atunci reîncepea înotul în ceață, singur în orizontul crud, fără scop, fără țarm.

Singur. Mare adevăr. Se îmbracă oftând, ieși, răsuci cheia, alege scara și coborî mecanic etajele, cu capul înclinat pe umărul drept, clătinat ritmic de fiecare pas. Pe lângă uși cafenii cu cărți de vizită (doctor, arhitect, profesor), pe lângă ficuși și lămâi pitici aduși din curtea din spatele blocului, adăpostiți din iarnă aici, în căldura scării, pe lângă ferestrele cu geamuri groase și galbene scaldând scara într-o eternă amiază. Trecu pe lângă un ochi de geam deschis: afară – orașul însorit în cerul marin, neașteptat față de ce ți-ai fi putut închipui în penumbra gălbuie a scării. Ar fi trebuit scoși ficușii și lămâii, s-a făcut destul de cald. Inginerul deodată se opri efectiv, cu un picior drept pe o treaptă, cu altul ușor îndoit pe treapta de mai sus, în lumina de lampă chinezească. Se uită drept în fața lui, și în aceeași clipă, de după tubul opac al ascensorului, apărură o femeie tânără care urcă pe lângă el, sună la o ușă și dispărură în ea.

Ce simplu! Femeia pe care tocmai o văzuse și pe care n-avea s-o mai vadă făcea deja parte din viața lui, se adăuga ca o literă în cartea vie pe care inginerul o scrisese în jurul lui toată viața. Înțelese din nou, mai limpede decât altădată, că tot ce atingea, auzea, vedea sau deducea cădea în aceeași clipă sub puterea lui, cădea în cartea pe care o scria. I se păru că trăiește un moment deosebit, mai întârzie puțin pe scară, nemulțumit de istoricitatea atât de neevidentă a momentului. Foame de spectacol? Foame de public? Oamenii care rămân singuri, regretând, se iubesc pe ei înșiși mai tare – compensație pentru nedreptatea singurătății. I se păru că a prins o idee fundamentală, se repezi în ascensor, urcă, se năpusti asupra stiloului și colii de hârtie, scrise pe partea ei albă, citi:

“Singur în fața valului, singur în val, singur înotând în ceață.”

Nu era asta. Privi cuvintele. Le rescrise, repetându-le în șoaptă. Poate că numai eufonia dă importanță cuvintelor. Rostirea, în fond, e viața limbii, nu scrisul. Scria și se vedea scriind, repeta și se auzea pronunțând. Gândul și vorbirea gândului, vorbirea și auzirea vorbirii, scrierea și vederea scrierii. Scrierea vorbirii, vorbirea scrierii, scrierea vorbirii, gândirii, vederea scrierii vorbirii gândirii, auzirea rostirii scrierii gândirii. Gândirevorbireauzirescriere. Tot așa se poate chiar înnebuni.

La cine intrase femeia de adineauri? Simțise nevoia să-i spună ceva mișcător și frumos, cu o voce sentimentală sau numai politicoasă. Coborî iar. Când își descuia mașina, văzu parcată câțiva metri mai sus o alta, mai mare, neagră. În ea stăteau patru bărbați. Unul cu mâna mângâind leneș volanul, altul fumând, pe cei doi din spate nu-i vedea prea bine, dar parcă unul citea un jurnal. Cei doi din față, era clar, se uitau drept spre el, nu-și ascundeau de loc privirile. Puțin dezorientat, inginerul se uită la ușa lui, totul era normal, se zărea mustața cărămizie a lui Gyula, mecanicul blocului, care, întinzându-și picioarele încălțate cu cizme

negre, stătea pe un scaun în fața intrării și privea lumea care trecea pe trotuar, cu un aer de honved depeizat. Pe partea cealaltă a magistralei nu era nimeni, un camion mare urui pe lângă el, tipii din mașină îl priveau. Ei, drăcie! Inginerul îi privi și el, dar ei nu cedară privirii lui. Se înfruntară o clipă. Dar inginerul avea altceva mai bun de făcut. Smulse deodată portiera, se aruncă înăuntru, înfipse cheia, dizlocă strada cu roțile, scăpă.

Abia peste un sfert de oră, pe Șoseaua Giurgiului, îi dădu prin cap să se uite înapoi. Punctul mașinii negre creștea din urmă. Merse mai încet și se apropiară și mai mult. Ei erau. Îi lăsa până când le distinseseră în oglindă gurile mișcându-se în ritmul conversației. Frână brusc, și ceilalți abia putură frâna și ei, țipând din pneuri. Dar nu vroiau să i-o ia înainte. Stătură cinci minute pe loc, pe șoseaua plină de vehicule, arătați cu pumnul strâns de alți șoferi. Inginerul întoarse spre București, ceilalți la fel. Opri să ia benzină. Se uită peste acoperișul automobilului la câmpurile care flancau șoseaua. Verde la dreapta, verde la stânga, țara se trezise, copacii zgâriau mirajul cerului. Salopeta albastră, lucitor de nouă, a băiatului de la benzină se mișcă în peisaj ca un alt semn al primăverii. Inginerul sprijini brațele și bărbia pe mașină, se duse departe cu, ochii. Bine, cald de mai, descheind hainele, încingând părul, albastru întors, singur. Orașul-punct, închis asupra prăzii lui. O idee bună să vină aici. Toate problemele rămăseseră în oraș, orașul se vedea, se cuprindea în privire, întrebările deveneau una singură, așa cum și orașul era unul singur. Se simțea clarificat, aici e enigma, să-i căutăm răspunsul, aici e nodul, să-l tăiem. Căpăta parcă o nouă încredere, un curaj de a relua întrebarea. Strânse orașul în ochi, îl amenință, se simți gata să pornească iar spre el, avea mai multe șanse acum, poate chiar – cine știe? — avea să câștige.

Dar ăștia când naiba ajunseseră și ei aici? Nu-i văzuse el adineauri, când încetinise lângă benzină, cum îl depășesc și se duc mai departe, înapoi? Erau chiar în spatele mașinii

lui, stăteau pe loc, cum de nici nu-i auzise? Cei patru dinăuntru îl priveau. Se uită la ei. Se uitară mai departe la el. Inginerul se dezlipi de mașina lui, o înconjură, se apropie de a lor, se aplecă și se uită atent în ea.

Toți patru purtau costume închise, cam mototolite la vedere, în nuanțe terne, cravate fără gust pe cămăși de nylon, și ele mototolite, ba parcă și murdare. Înfățișări de plebei. Tenuri măslinii, unsuroase, păr umed și creț, țigănesc, îi vedea foarte bine, nu-l despărțea de ei decât geamul portierei. Șoferul își arăta în jurul țigaretului verde dinții ruinați de tutun. Ochii le erau foarte încercănați, ca ai unor oameni care muncesc noaptea. Unul avea ochelari de soare, pe care și-i îndreptă cu mâna, și inginerul văzu că purta un inel de aur pe un deget gras. Nu aveau nimic cu ei în mașină. Numai câteva jurnale împăturite pe banchete, lângă ei. Jurnale cu care își omorâseră timpul așteptându-l.

Se uită în ochii șoferului și aproape se cutremură. Celălalt îi răspundea cu privirea de gheață, plină de un cinism infinit, de o mare înțelepciune crudă, îl făcea să simtă că nu înseamnă nimic, că-i sunt numărate clipele, că ei, cei patru urmăritori, știu asta, că se află în mâna lor. Trecu la chipul celui de lângă șofer, apoi la un al treilea, aceiași ochi asasin, aceleași fălci sigure de ele, aceeași bărbie ca o ghilotină, aceleași urechi scârboase, lipite pe cap ca niște aparate. Reci, siguri de ei, știind punct cu punct ce aveau de făcut, neriscând nimic, lenți în mișcări, îngrășați de viața pe care o duceau. Cine erau și ce vroiau? Dar i se părea că-i cunoscuse deja, că știe de fapt ce vor de la el, dar nu-și mai aduce aminte prea bine, și asta pentru că ceea ce vroiau de la el era monstruos. Să deschidă portiera? Puse mâna pe clanță, repetând în gând o întrebare ca să n-o bâlbâie cu glas tare, și atunci toți patru zâmbiră, batjocoritor, dar și cu o anumită milă, cu un dispreț și o dezamăgire de oameni care știau la ce să se aștepte. Asta de fapt și doreau, ca inginerul să deschidă ușa și să li se adreseze, și atunci inginerul ridică fript mâna de pe clanță, se clătină câțiva

pași înapoi, și într-un început de fugă urcă în mașina lui și demară.

În zadar încercă să-i lase în drum, să-i înșele apucându-l pe străzi mici. Erau mereu în urma lui. Mergând însă, redeveni mai stăpân pe el. Nu cumva i se părea? Poate că nu era nimic care să-l privească pe el. Se enervă chiar puțin, și asta îi făcu bine. Ajunse la spital, parcă mașina lângă o salvare, urcă.

— Nu. E îngrozitor că trebuie să-ți spun asta. Dar nu. Nu există nicio posibilitate să mă fi înșelat. De altfel, dacă vrei, mergem împreună la profesor, sau te duc la alți specialiști.

Au să fie furioși că ți-am spus, desigur. Dar, din moment ce nu există alt mod de a te convinge...

Vocea lui Sorin era rugătoare și dezolată. Stătea dezarmat pe scaun, în halat, în spatele biroului profesional. Inginerul se plimba cu pași mici prin cabinet, cu bărbia în piept, cu mâinile în buzunarele sacoului.

— Ascultă! Dacă într-adevăr nu te-ai înșelat în privința diagnosticului, poate că te-ai înșelat în privința inutilității operației. Poate că se poate totuși face o intervenție. Un tratament. Ceva!

Sorin surâse chinuit, un surâs sec de forță.

— Dacă m-aș fi dus la alt doctor? Ar fi fost poate mai bine pentru mine! M-ar fi mințit. Mi-ar fi spus că mai există o șansă. Mi-ar fi dat să iau ceva. Nu importă ce. Chiar și laxative! Numai să cred că mă pot ajuta cu un medicament. Că nu sunt singur, cu totul singur, în fața morții!

Se opri la fereastră, dădu la o parte perdeaua, se uită în curte. Își văzu în parcaj mașina lui, iar lângă ea – o mașină neagră, care nu era acolo în clipa când sosise.

Sorin se ridică.

— Dacă vrei, mergem chiar acum la Călimănescu. N-avem decât de urcat un etaj. Dar te previn că nu poți afla altceva. Am fost elevul lui, el m-a învățat tot ce știu. Dacă te-am examinat eu, e ca și cum te-ar fi examinat el.

Inginerul se smulse de la fereastră și-și reluă cercurile

prin cabinet.

— Ții să mergem?

Se gândi o clipă și i se făcu frică să mai audă aceleași lucruri dintr-o altă gură, dădu din cap, nu. Profesorul era mijlociu de statură, i se bănuia sub halat o musculatură impresionantă. Vorbea repezit și scurt și părea puțin surd, sau poate cu gândul în altă parte. O umbră de accent țărănesc îi înota în vorbă. Se uita autoritar la Sorin și la toți ceilalți medici. Îl cunoscuse acum câteva luni. Ce rost avea să urce până la el? — n-ar fi aflat ceva nou.

Sorin se apropie și-i puse mâna pe braț.

— Hai să mergem. Tot e târziu și nu mai avem nimic azi. De ce să stăm aici?

— Bine, murmură absent inginerul, și se lăsă luat de braț, antrenat în ascensor, jos la garderobă, afară.

Mașina neagră era la locul ei. Lângă a lui. Nu o privi, dar simți privirile din ea.

— Unde mănânci? întrebă Sorin.

— Oriunde, n-are importanță.

— E o cârciumă bună pe Ștefan cel Mare, hai acolo.

Urcară fiecare în mașina lui. Dar aici, inginerul reuși să demareze primul, cu Sorin după el, și băieții din mașina neagră nu mai putură să-l ajungă. Inginerul se uita înapoi, dar nu putea vedea dincolo de mașina lui Sorin. La întretăierea cu Ștefan cel Mare îl lăsă însă pe Sorin înaintea, ca să arate drumul, și imediat cei patru în mașina lor neagră se lipiră de farurile lui din spate. Sorin opri peste cinci minute, se dădură jos, inginerul fără să se uite înapoi, și coborâră într-un fel da pivniță, strâmtă, numai cu cinci mese mici, totul curat, agreabil și intim. Sorin era probabil cunoscut aici.

— Imediat, domnule doctor, spuse chelnerul, și-i servi cu o deferență specială.

Localul mic și bun, clienții puțini și siguri, iată secretul prosperității, și chiar atunci intrară în pivniță și se instalară la masa de alături tipii suspecti din mașina neagră.

Inginerul, cu spatele la ei, îi auzi așezându-se, apoi nu mai auzi nimic; doar pe Sorin și pe el însuși, ceea ce auzeau și cei patru. Trăgeau cu urechea la masa lor? Inginerului nu-i tihni mâncarea, vorbi alandala, la un moment dat nu mai rezistă, se întoarce spre masa lor, și constată că ei nu consumau nimic, numai fumau. Cum de-i lăsase chelnerul în pace, dacă ei nu ceruseră nimic? Foarte curios.

Sorin îi observă nervozitatea, dar nu i-o puse în legătura cu masa vecină. Iar inginerul nu se explică. Vorbiră de lucruri cât mai îndepărtate de viețile lor, și numai către sfârșit Sorin scoase din buzunar o rețetă de somnifere și una de calmante și i le întinse. Inginerul nici nu simțise ce mâncase. Plecară, dar în timp ce Sorin plătea, inginerul urmări reacțiile chelnerului: nu părea în niciun fel preocupat sau măcar conștient de indivizii aceia. Iar ei păreau că exclud posibilitatea ca vreunul din personalul restaurantului să le adreseze măcar o întrebare.

Sorin și inginerul se despărțiră pe trotuar, apoi fiecare conduse într-o direcție opusă. Inginerul se uită în oglindă și se asigură că e urmărit. Opri la o farmacie, cumpără medicamentele, porni spre casă. Pe ultima sută de metri întoarce iar capul: în spate nu era nimeni.

Când ajunse sus la el, văzu în stradă un individ care citește un ziar pe trotuar, dar de la înălțimea asta îi era imposibil să precizeze dacă e unul din cei de adineauri. Se dezbracă. Parcă își aducea acum aminte că figura unuia dintre ei îi era cunoscută. Căută cu gândul. Un coleg parcă. De facultate? Își rememora vag figura unsuroasă, trăsând a transpirație de băiat care doarme în cămine studentești. Nu putea fi el.

Neatent, luă un somnifer, care își făcu neașteptat de repede efectul. Adormi neînvelit și se zgribuli de câteva ori în timpul somnului.

Se trezi.

Seară. Se auzeau televizoarele când se deschideau pe

palieri ușile altor apartamente. Dormise prea mult. Ce putea face acum? Se uită prin cameră, căutând să-și amintească ceva. Își aminti. Se duse la fereastră, se uită în stradă. Treceau oameni, dar nimeni nu stătea pe loc, plantat în fața ușii lui.

Își pipăi barba. Se duse și făcu un duș, se ferchezui, mai mult așa, ca să omoare timpul. Termină, uscă pământul, șterse lama de ras, puse aparatul în cutia lui. Apoi îi veni ideea să se spele pe cap. Făcu și asta. Reintră în halat în dormitor, își puse o placă, stoarse o lămâie într-un pahar, puse zahăr și apă, amestecă, bău.

Își înroșise urechile frecându-și părul cu prosopul aspru și avea plăcuta senzație de a fi cu totul curat. Pentru ce aceste pregătiri? Se așeză la masă, se hotărî, începu o scrisoare.

O scrisoare către Bibi. Se gândise întâi să-i telefoneze. Sau să-l cheme telegrafic la București și să-i spună totul când se vor vedea. Dar numai gândul figurii lui Bibi la aflarea unei asemenea vești, gândul întretăierii vocii lui la telefon, la auzirea unei asemenea noutăți, îl îmbolnăvea. Nu, mai bine să-i scrie totul, sincer și în amănunt, să nu se înduioșeze în scrisoare de propria lui soartă, să-l roage să vină la București, să-l ajute ca un prieten adevărat în situația asta neașteptată. Și uite, aici, mai jos de semnătura cu îmbrățișări, ca oricând, ca pe vremuri (cu adevărat “pe vremuri”), când încă nimic nu se întâmplase, să-i atragă atenția că e mai bine ca în clipa când se vor revedea să trateze cât mai firesc situația, să nu vorbească des despre latura ei tragică; să se comporte așa cum o cerea starea nouă creată, desigur, dar în mod tacit, înțelegeți dinainte. În felul ăsta și nu în altul, i-ar putea fi de cel mai mare ajutor. Dacă nu putea suporta, avea fără îndoială dreptul să-i răspundă negativ, și inginerul îl asigura în ultimul rând al scrisorii că ar înțelege un asemenea răspuns și l-ar judeca tot ca pe o dovadă de prietenie și de participare la drama lui.

Îl obosi îndeajuns scrisoarea, mai mult decât s-ar fi așteptat, îi trebui un efort ca să găsească tonul potrivit, cuvintele normale, raționamentul convingător, ca să-l încredințeze pe Bibi că în urma veștii pe care o aflate despre sine însuși nu căpătase o formă aparent rațională și echilibrată de nebunie. Termină cu un suspin de ușurare, închise stiloul, căută un plic prin casă, nu găsi, nu face nimic, avea să cumpere unul la poștă, înainte de expediere, o dată cu timbrele. Se uită pe fereastră și tresări. Jos aștepta un individ.

Un individ înalt, ascuns într-un pardesiu cu guler ridicat, sub borul coborât al unei pălării. Drept și nemișcat, într-o poză rigidă, parcă ar fi fost împăiat. Se uita în sus? La el? Unghiul pălăriei s-ar fi zis că nu permite decât supravegherea parterului. Dar dacă lăsase capul în jos în clipa când îl zărise pe inginer apropiind fruntea de sticlă ca să privească în stradă? Inginerul pieri din fereastră, se învârti cu neastâmpăr prin casă; brusc, privi din nou. Omul nu-și schimbase poziția, nu era de crezut că avusese și a doua oară aceeași promptitudine a mișcării. Sau poate urmărea ușa blocului, îl aștepta să iasă pe ea?

Din ușa vecină apărură Nina, individul se descoperi imediat și alergă să-i sărute mâna, contrastant de sprinten după înțepeneala de adineauri, iar inginerul se lăsă în fotoliu, turtit.

— Am înnebunit, șopti, în odaia goală.

Se îmbracă și coborî. Se încheia la haina de ploaie, oprit în pragul ușii blocului, când prin fața lui trecu foarte repede o mașină neagră. Dar nu putea fi în legătură cu el. Cum ar fi aflat cei din ea ora precisă la care el s-ar fi arătat în ușa ca să părăsească casa? Se stăpâni și plecă pe jos la poștă.

În clipa când urca treptele poștei, o altă mașină neagră (poate aceeași, n-avea cum să-și dea seama) trecu pe stradă și i se păru că un cap se lipește de unul din geamuri ca să-l vadă mai bine pe el. Înjură în gând, sări câte două trepte, intră, făcu coadă la un ghișeu, trimise scrisoarea.

Cumpără câteva reviste, un joc de cuvinte încrucișate, programul de radio și televiziune, se îndreaptă spre ieșirea cu ușă turnantă și, ca să se amuze, intră într-unu din sferturile ușii o dată cu o femeie, care îl privi cu suspiciune și făcu toate eforturile să nu-l atingă de loc cât timp se găseau strânși împreună în ușă. Ea scăpă prima afară, pe peronul rece, fugi printre stâlpii groși de susținere, el mări pasul după ea, începând un zâmbet, și iar trecu o mașină neagră jos în stradă, ca fulgerul, dar se văzu distinct chipul lipit de geam al cuiva de pe bancheta din spate, care se uita drept în sus, căutându-l pe inginer între stâlpi.

Femeia profitase ca să dispară. El coborî, o luă spre casă. Din când în când treceau pe lângă el automobile, într-un sens sau în altul, unele dintre ele negre. Inginerul se grăbi, la un moment dat se opri să privească strada, nu erau decât oameni, vehicule nu se vedeau, un miracol! Singurul era un taxi cu becul "Liber", aprins, rulând încet, fără scop, pe lângă inginer, și fulgerător inginerul sări în el și spionă strada prin geamuri; oameni peste tot; dar automobile nu, ca și o clipă mai înainte, miracolul continua. Se lăsă pe spate pe banchetă, cât mai jos, ca să nu poată fi văzut de afară, dădu adresa.

Peste câteva clipe ajunsese la el, doar nu era prea departe; șoferul păru surprins de scurtimea drumului, dar acceptă bacșișul și nu spuse nimic. Inginerul coborî hoțeste din taxi. Dar chiar când pășea pe trotuar, pe lângă el trecu o mașină neagră, aproape ștergând trotuarul cu cauciucurile, și inginerul trebui să facă un salt ca să se ferească de ea. Se întoarse s-o privească și abia avu timp să-i mai apuce imaginea pierind spre oraș.

Când potrivea cheia în ușă, auzi cum murea telefonul, sunet lung, și abandonat, evocând încăperi pustii. Dar, evident, tăcu înainte să poată ajunge la el. Se întoarse în vestibul, își agăță haina de ploaie. Sună iar. Se repezi să-l deschidă și strigă "Alo!" cât putu de tare.

În prima clipă nu auzi nimic. Repetă: "Alo!" Distinse

zgomotul de fond, un abur de zgomot din care se reliefa când și când pocnete, fluierături, apoi se auzi o desfundătură, ca și cum s-ar fi desfăcut o scoică undeva, apoi o înfundătură, un sunet lipicios, de aderență, ca și cum contactul s-ar fi reînchis.

— Alooo! strigă inginerul.

Se auzi iar deschiderea scoicii, apoi un fel de flux și reflux îndepărtat. Ca o locomotivă, ca o respirație – dar era chiar o respirație, o respirație de om! Cineva îl asculta, fără să se ostenească să pronunțe un singur cuvânt, prea puțin păsându-i de țipetele inginerului, poate chiar zâmbind batjocoritor de ele, acolo, la capătul firului.

— Imbecilule! zbieră inginerul cât putu, și trânti receptorul peste respirația calmă a celuilalt.

Îi vâjâiau tâmplele, îi tremurau mâinile de enervare. Luă de pe masă flaconul de material plastic plin cu tranchilizantele pe care i le dăduse Sorin, puse unul în gură și-l înghiți fără apă, neatent la zgârietura pe care i-o făcu în gâtlee, zgudui podeaua sub pași, căutând parcă prin casă pe cineva pe care să-l bată.

Pilula își făcu însă efectul. Din nou își zise că nu s-a întâmplat nimic într-adevăr anormal. Și apoi, dacă moartea îi înconjura din toate părțile, ea putea foarte bine, nu-i așa, să ia toate înfățișările, chiar să-l asculte la telefon și să-i facă farse.

Somnul o să topească și criza asta, somnul care netezește totul. Cum și timpul netezește totul, căci poate că a trăi cu conștiința timpului, a trăi în timp, înseamnă tot a dormi. Ca să adoarmă, luă un alt somnifer.

Dormi ca o stană, absurd de mult. Se trezi la prânz, buimac. Obosise de atâta somn. Se dădu jos din pat, pocnind și scârțâind din toate încheieturile, ridică storurile, aerisi odaia. Făcu câteva mișcări în fața ferestrei, văzu jos o limuzină neagră așteptând, își întrerupse gimnastica și se așeză pe marginea patului.

Să coboare la ei, să le caute ceartă? Dar dacă într-adevăr erau închipuiri și se făcea de râs? De cât timp așteptau în mașina aia? Poate de dis-de-diminează îi tot păzeau somnul. Dar de ce “păzeau”? Nu putea fi sigur că erau mai mulți. Se duse iar la geam, se aplecă mult afară, fără să-i pese că mișcarea lui putea fi văzută și înțeleasă, și-și dădu seama că erau cel puțin trei. Se întoarse, căzu cu privirea pe telefon. Desigur că el suna chiar în clipa asta. Îl despiedică, și un țârâit gătit se eliberă la jumătate, sună până la sfârșit, fu urmat de altele. Îl ridică fără să spună alo și ascultă.

— Salut.

O voce dezagreabil de sigură pe sine. O voce de bărbat puternică. Și aspră ca un fier. Cunoscută?

— Cine-i acolo?

— Ghici! spusese vocea; calm, pronunțând foarte încet chiar și un cuvânt atât de scurt.

— Ce, domne, ai timp de glume? Cine e acolo?

Se auzi un râs neplăcut.

— Credeam că am fost destul de prieteni ca să mă recunoști.

— După cum vezi, te-ai înșelat! Și dacă nu-mi spui cine ești, te înjur de nu te vezi!

— Ei, hai - hai, nu bănuiești de loc?

— Mile? întrebă inginerul, încă nesigur.

Același râs antipatic, fals și nefăcând niciun efort ca să-și ascundă falsitatea, arogant, cu o aroganță de om inferior.

— Știam eu că până la urmă ai să-ți dai seama.

— Ce vrei?

— Ce prietenos ești!

Avea pretenția de a fi ironic, nici mai mult, nici mai puțin, și asta îl exasperă pe inginer.

— Închid dacă nu spui ce poțesteți!

— O, nimic. Nimic deosebit. Îmi ziceam doar că am putea sta de vorbă într-o zi.

— N-am ce vorbi cu tine! și închise.

Mile! De la Emil. Un fost coleg de facultate pe care sperase să nu-l mai revadă. Originar din Arad parcă? Mirosea întotdeauna a student nespălat care joacă noaptea pocher prin paturile căminului, a tutun mizerabil. Era pârâtor, și toți îl ocoleau. Avea capul mic și lat, cu ochi galbeni și nu lipsiți de oarecare atracție, nasul cârn, de câine, părul murdar și negru căzut ba într-o parte, ba în cealaltă a capului, înecând o cărare uitată. Mic, cu umeri și șolduri pătrate, cu mâini groase, construit urât și temeinic, întotdeauna indecent alături de o femeie. Mile. Ca o viperă care mișcă sub un trunchi. El și inginerul se detestaseră din prima clipă când se văzuseră.

Nu trecu niciun minut, și sună din nou.

— De ce nu vrei să înțelegi? Încerca să-l persuadeze vocea neplăcută. E vorba de ceva care te interesează foarte îndeaproape.

— Nimic nu mă interesează destul de îndeaproape!

— De ce vrei să-mi pui bețe-n roate? Tu, un tip atât de inteligent! Nu mă așteptam.

Inginerul făcu iar un efort ca să se stăpânească.

— Spune despre ce anume e vorba!

— Nu pot să-ți spun prin telefon.

— De ce nu? Te aud foarte bine.

— Ei! Parcă n-ai ști că există și lucruri care nu se discută prin telefon...

Inginerul ridică tonul furios.

— Ce lucruri nu se pot spune prin telefon? Ce sunt misterele astea?

— Nu te enerva, îți face rău.

Avea o îngerească răbdare. Dar inginerul se hotărî să termine.

— Uite ce e: ori îmi spui acum, ori bună ziua!

— Haide, spuse celălalt, o să-ți spun totul când o să ne întâlnim, nu mă refuza. Mai ales că...

— Mai ales că?

Vocea avea o bunăvoință amenințătoare.

- Mai ales că e spre binele tău!
- Spre binele meu? se descumpăni inginerul.
- Da, da. Spre binele tău.

Inginerul tăcu.

— Am să-ți fac un serviciu. Ai să-mi fii recunoscător. Ai să vezi.

Inginerul tăcu mai departe.

— Alo, mă auzi?

— Te aud. Poți să-mi spui ce e tonul ăsta de șantajist?

— Șantajist? Mile părea jignit de-a binelea. Vai, ce urât vorbești! Dar, în sfârșit, între prieteni vechi... Spune, azi după masă e bine? Unde ne întâlnim?

— La... și își dădu seama că în loc să închidă telefonul era gata să accepte, prins de tonul subversiv al celuilalt, de neliniștea pe care o trezise în el.

— Alo, unde?

(“Doamne, dă-mi putere!”)

— La dracu ne întâlnim! Poți să te duci la dracu cu serviciile tale!

— Bine! se resemnă celălalt. Eu am făcut tot ce-am putut. Dar să știi că o să-ți pară rău!

Era prea mult. Inginerul se sufocă.

— Dobitocule! Dacă o să ne mai întâlnim vreodată, ție o să-ți pară rău! Am să-ți scot toate măselele din gura aia de cretin!

Blocă telefonul la loc, își șterse fruntea cu palma, ce era de făcut? Îi era parcă foame. Plicticos lucru să-ți fie foame de trei ori pe zi, să-ți fie sete de trei ori pe zi, și tot felul de alte nevoi, plicticos lucru să ai corp, să ai tot timpul un corp care își face simțită existența! Plicticos și să te speli, și să te îmbraci, să cobori iar scările, să le urci la loc, să ieși uneori cu gândul din somnul vieții și să te întorci înapoi în el. Când coborî, mașina neagră era tot la locul ei. Poate făcea și ea parte din ceremonia, din ceremonialul cu care se umple viața. Inginerul porni pe trotuar, mașina porni în urma lui, la pas; inginerul mări pasul, mașina se grăbi și ea

puțin; inginerul sări într-un autobuz și văzu prin geamul din spate cum șoferul schimbă viteza.

În oraș, însă, nu se mai țineau după el într-un mod la fel de evident. Și inginerul alegea dinadins locurile cele mai populate, ca să le dea de furcă. La un moment dat o luă la picior și se topi în mulțimea de pe Lipscani, ieși prin pasajul Nicolae Șelari, pe sub ferestre, lămpi și firme vechi (cafea Pașalică), fugi spre strada Stavropoleos, dădu buzna în Carul cu bere și-l văzu pe Puiu, singur la o masă, cufundat într-o halbă.

Se așează lângă el. Puiu îi răspunse mormăit la salut, părea supărat, inginerul de altfel bănuia cauza, o cauză mai veche, o fată pe care Puiu o cerea în căsătorie de vreo doi ani și era refuzat sistematic. Îi părea bine însă că a găsit un amic la a cărui masă să stea, să nu fie singur în clipa când, în sfârșit, vor intra pe ușă "băieții". Căci până la urmă, era sigur, aveau să-l găsească și aici. Încercă o conversație:

- Ce mai faci, Puișor?
- Nimic.
- Ce-i nou?
- Nimic.
- Da ce-i cu tine? Ești trist? Ce ai?
- N-am nimic.
- Ți s-a întâmplat ceva?
- Nu.
- Atunci, de ce ești așa de prăpădit?
- Așa sunt eu azi.

Dintre ei doi, el avea dreptate, Puiu. Ingerul se uită în halba de ceramică, lichidul era spumos și galben, dezgustător.

— Nu merge treaba cu Gina, spuse deodată Puiu, și își scutură țigara.

— Nu merge? repetă mecanic inginerul.

Puiu își umflă obrajii cu fum, făcu colaci, apoi negă din cap: nu, nu mergea treaba cu Gina. Nu mergea de loc.

— Tot nu vrea să se mărite cu tine?

Puiu se uită lung la el.

— Ce, ești nebun? Ne-am căsătorit de trei luni. Uiți că ne-ai trimis felicitări?

— Ai dreptate.

Să-l bată Dumnezeu dacă-și mai aducea aminte! Dar dacă așa spunea Puiu... Și acum, dacă visul de ani de zile se realizase, ce mai era?

E geloasă, explică Puiu. E îngrozitor de geloasă.

— Ei, asta nu-i chiar atât de neplăcut.

— Pe naiba! Nu mă pot uita la o femeie pe stradă! Dacă îmi telefonează la slujbă și-i răspunde vreo colegă de-a mea, plânge două zile, nu vrea să mă mai vadă, amenință că pleacă!

— Ce vorbești!

Puiu dădu din cap: da, da, chestie serioasă, domnule. Așa nu se mai poate continua.

— Și ce-ai de gând să faci?

— Ei vezi? Asta e: nu mă hotărâsc ce să fac.

— Poate că dacă i-ai face un copil...

— Nu vrea copii. Nici eu nu vreau încă. Să-mi mărească leafa întâi. Dar dacă aș ști că asta ar aranja lucrurile...

O pauză pe care inginerul nu știa cum s-o umple. Îngână prostește:

— Cine-ar fi crezut!

Și Puiu, satisfăcut de idee, o reluă îndată:

— Într-adevăr! Cine-ar fi crezut?

Pe gânduri, se uită o clipă prin sala neogotică, fals germanică, care însă lor, români, li se părea foarte autentică și convingătoare, apoi se scutură.

— Hai să mergem! Sunt în orele de serviciu. Și către un chelner care trecea: *Metrădragă!*

Chelnerul se auzi chemat și sosi, inginerul se căută de portofel, Puiu băgă de seamă și-l opri:

— Lasă fleacurile!

Ieșind, inginerul văzu din ușă mașina neagră. Apărea foarte încet, de pe strada Poștei, ca un cap alunecos de

rechin, pălind cu umbra ei obrazul brâncovenesc al Bisericii Stavropoleos. Se întoarse iute spre Puiu.

— Te conduc.

Nu aveau însă prea mult de mers împreună. Puiu lucra la Mineralimportexport, în colțul străzii Ion Ghica; mașina mârâia blând după ei, cu motorul redus, inginerul se agăța de Puiu, dar era atât de agitat, încât nu mai era în stare să susțină un dialog. Rosti:

— Va să zică, nu se mai poate face nimic?

Și Puiu îi răspunse cu un firesc condamnat:

— Ce să se mai poată face? Nu se mai poate face nimic, nu mai e nimic de făcut.

Ajunseră. Inginerul căuta un pretext. Îl găsi:

— La tine sus se poate bea o cafea? — și se rugă în gând.

— Ba bine că nu! Am o secretară care face niște cafele fantastice. Hai!

Secretara era tânără, Puiu îl prezentă, inginerul sărută mâna. Secretara plecă să pună de cafele, și când se întoarse, inginerul și-ar fi putut da seama, dacă n-ar fi fost atât de zăpăcit, că își înnoise roșul buzelor și își aranjase părul.

O cafea însă nu poate dura cine știe cât. Puiu își vârî capul într-un teanc de dosare. Apoi sună unul din telefoanele de pe birou, fu chemat la director, se scuză și plecă. Inginerul rămase singur cu secretara. Vorbiră câteva fleacuri.

Unde să plece de-aici? Și iar singur? Ția erau cu siguranță jos. Chiar dacă se pierdea de ei, îi regăsea probabil acasă, în fața ușii. Sosi Puiu, inginerul îi ceru un jurnal de spectacolele zilei, se uită la ceas, alese, îl rugă pe Puiu să-i comande telefonic un taxi, plecă în taxi, acoperindu-și ochii cu palmele, intră într-un cinematograf, văzu ceva, n-ar fi putut spune ce, ieși și trecu drumul la alt cinematograf, văzu și acolo ceva. În al treilea cinematograf ațipi și se trezi la reaprinderea luminii, lovit în genunchi de spectatorii care ieșeau. Se uită la ceas: era unsprezece.

Totul era să găsească un taxi în drum spre casă. Dar uitându-se în susul și-n josul străzii după unul, simți că nu mâncase nimic. Un lacto-bar. Ochiuri românești și mămăligă cu brânză și smântână. Dar dacă nu s-ar duce acasă? Dar unde să se ducă? Acasă era cu siguranță așteptat. Doar în lumini și în mulțime putea să-i țină la distanță pe ciudații urmăritori. Acasă la el nu se simțea în siguranță. Ei, asta-i acum! Viața, fie ea cât de scurtă, atât de scurtă câtă ne-a mai rămas, nu poate fi totuși petrecută toată în locuri publice! Și de ce nu? Să te plimbi pe bulevardele cele mai aglomerate, să mănânci în localuri pline, apoi să faci o vizită unei femei sau unui prieten, apoi să dormi la teatru sau într-un bar, sau chiar în tramvai, mereu din una în alta, dintr-un mediu social în altul, niciodată singur, mereu fugind prin coridoarele vieții, pândind toate colțurile și ușile, să nu te întâlnești cu moartea față-n față, să nu fii singur cu ea nici măcar două secunde, căci dacă se întâmplă așa ceva, atunci adio, atunci ești curățat, ești sfârșit, cu adevărat sfârșit.

După fuga în lume, fuga în somn. Ajuns acasă într-un taxi, fugi pe trotuar, astupându-și privirea cu mâna, ca, să nu vadă ceea ce era sigur că se afla chiar lângă ușa lui, scăpă sus, înghiți două somnifere, muri fără vise în patul rece până a doua zi către prânz.

Astfel trecură încă două zile, poate chiar trei, în care ba se ridiculiza pe sine, strivind sub forța logicii ciudata psihoză, ba cădea pradă cu totul unei spaima bolnave, care învingea orice raționament.

A patra zi (sau a cincea?) contempla tavanul, treaz, din când în când scotea o mână de sub cap, o pune pe cealaltă, încerca să fluiera ceva, nu-i venea în cap nimic, rămânea cu buzele țuguiate, dar mut, încerca iar, uneori își trecea mâna peste obrajii zgrunțuroși de barbă. Iar să se radă? Iar să se îmbrace? O, viața asta, obositoare e, obositoare, obositoare, obositoare! Se simțea atât de

dezorientat, atât de dezechilibrat, și mai presus de toate atât de scârbit și de sătul, și deodată sună la ușă, de două ori, scurt, brutal, și inginerul sări din pat, cu inima bătând.

Ascultă. Liniște. Ascultă liniștea și așeză cu închipuirea în ea încă un țiș de sonerie, apoi pașii dezamăgiți pe scară ai celui (sau celor) de dincolo de ușă.

Nimic. Respiră și se întinse la loc în pat. Împinse timpul înainte cu mintea și-și spuse că trecuse destul ca acela sau aceia să-și fi pierdut răbdarea. Închise ochii, obosit de tresărirea de adineauri. Parcă-i era iar somn. O părere de somn. Dar poate că, stând așa, liniștit, cu membrele desfăcute în cruce, negândindu-se la nimic...

Sună iar, acum de trei ori, și mai lung, cu enervare, și pleoapele inginerului se zbatură ca de-o lovitură brutală în cap. Se sculă iar. Și iar sună. Se zvârcoli prin casă, din nou sună, nu mai avu putere, se duse în vârful picioarelor și-și lipi ochiul de vizetă, hoțește, înspăimântat, și mai ales simțindu-se gol și neapărat, aproape cu o senzație de nuditate fizică, de rușine, de parcă nu ochiul lui s-ar fi lipit de vizetă, ci tot trupul lui, descoperit și neprotejat, cu toate slăbiciunile puse în evidență.

Văzu palierul cu pereți galbeni, deformat, bombat de lentilele vizetei. Și partea de sus a unui chipiu! Purtătorul lui era probabil un om foarte mic de stat, poate chiar plăpând, dar oricum un chipiu e un chipiu! Și pe când privea înghețat chipiul, celălalt întinse mâna de partea cealaltă a ușii, despărțit de inginer numai prin câțiva centimetri, și sună atât de tare, încât aproape îi sparse urechile. Inginerul se simți iar demascat, și mai ales rușinat, simți cum i se urcă sângele în obraz închipuindu-se pe sine pitulat iepurește în dosul ușii, terorizat de individul care suna ignorant candid, dincolo de ea. Fie ce-o fi, se simți sinucigaș și deschise ușa și avu o halucinație și halucinația se prefăcu în adevăr, adevărul nu se putea tăgădui, inima, care i se pierduse în trup, topită în toate membrele, se aduna acum în fiecare celulă, urca iar la locul ei, bătea. Era

poștașul.

— Semnați aici, domnu' inginer!

Îi tremurau mâinile citind telegrama. "Vineri nouă nord Bibi." Ce însemna asta? Închise ușa în urma poștașului, se așează prăpădit la masă, reciti, înțelese. Bibi, cu geniul prescurtării economice, îl anunța că sosește a doua zi dimineață la nouă, în Gara de Nord. Bunul Bibi, dragul de el, alesese un tren de noapte, probabil ca să ajungă mai repede! Bibi îi venea în ajutor, ca un prieten adevărat, citise scrisoarea, înțelesese, se hotărâse, mâine avea să fie aici, inginerul fu mișcat.

Dar se făcuse târziu! Îi mai rămânea foarte puțin timp ca să pregătească ceva? Nu avea de nici unele! Trebuiau făcute cumpărături, una-alta, în casă, nici măcar țigări nu erau! Neras, inginerul se îmbracă aiurea, cu un ciorap de-un fel și unul de altul, se avântă pe scări în jos cu o plasă în fiecare mână, descuie mașina, fugi cu ea, uitând de toate, la prima autoservire mare, intră înghesuind lumea.

Ce-i place mai mult lui Bibi? Deodată se căută disperat de portofel, doar nu-l uitase acasă? Nu, îl avea asupra lui, avea și bani, cât? O sută optzeci și opt de lei, destul. Cu un cărucior, alese tot felul de bunătăți, încoronă opera cu o sticlă de coniac bun, plăti rămânând aproape lefter, le duse pe toate în mașină, se întoarse acasă conducând ștremgărește, cu inima eliberată o clipă, cu o mare vacanță răsândită peste tot în el.

Ajunse și se uită în toate părțile când ieși din mașină. Treceau oameni și automobile, dar nu se vedea nicăieri o mașină neagră sau vreun individ cu aerul pânditor. Și atunci își dădu seama că totul fusese o fantezie, ce-i venise să se sperie din senin, nervii îi erau zdruncinați și făcea din țăntar armăsar, toată spaima în care petrecuse mai bine de o săptămână era caraghioasă, râse de el însuși în ascensor, descuie apartamentul, intră, închise ușa în urma lui.

Cum era încărcat de pachete, bâjbâi în întuneric după comutator. Deodată, cineva tuși în apartament. Și atunci

(ERA CINEVA STRĂIN ÎN CASĂ!!), inginerul într-adevăr urlă de groază. Lăsă totul din mina, lovi butonul cu pumnul și luminează casa.

Erau trei. Stăteau unul pe fotoliul de lângă televizor, celălalt pe scaunul mesei de lucru, pe care-l întorsese, al treilea – chiar tolănit pe pat. Dar se ridicară repede la intrarea lui, deferenți și cordiali. Primul și ajunsese lângă el și, strângând pachetele risipite pe jos, spunea:

— Bună seara, domnule inginer. Vai de mine și de mine, dar se poate să vă speriați atât de tare când intrați în propria dumneavoastră casă? Ați aruncat totul pe jos. Coniac Milcov! Bine că nu s-a spart!

Așeza totul, grijuliu și îndemânatic, pe bufet. Era înalt, cărunț-chel, cu burta mare. Purta un costum de o culoare care nu putea fi definită, o cravată roșie ca focul, o cămașă mototolită de parcă dormise în ea. Pantalonii cam scurți, sau poate numai trași în sus de curea și de burtă, arătau nu numai pantofii negri, ieftini, umflați de picior, ci și șosetele ațoase și răsucite.

Ceilalți doi erau mai tineri. Bruni-țigănoși, cu cămăși de nylon cam murdare la colțurile gulerelor, unul cu ochelari de soare, pe care tocmai ridică mâna și și-i scoase. Nu, nici el nu era Mile. Al patrulea nu se vedea.

Stătuseră mai mult timp aici; stinseseră lumina doar când îl văzuseră pe geam venind, era limpede; scrumierele erau pline cu mucuri de Mărășești; camera era răvășită.

— Dar de ce-ați rămas acolo, domnule inginer? Ce, vă e teamă de noi? Și noi, care vă așteptam cu atâta nerăbdare...

I se părea că vede trei păianjeni măriți monstruos la microscop. Unul mai bătrân, mai plin, mai puțin negru, decolorat de vârstă, cu pielea subțiată, devenită transparentă, arătând măruntaiele grase și albe. Ceilalți doi – încă sprinteni, mai lacomi, dar mai nesiguri, mai stângaci. Avu scârba întâlnirii cu Diavolul și spaima privirii morții în față.

— Vă sosește mâine dimineață prietenul. Ce pregătiri! Ca pentru o femeie. Țineți mult unul la altul!

Tot grasul vorbea. Când uleios, când scârțâitor ca o ușă. Se opri și tuși, o explozie bronhică îi zgudui mașinăria mare, își apăsă palma cărnoasă, cu degetele ca niște banane mici pe piept, oftă extenuat, cu aerul unui om pentru care viața e o povară.

— Tutunul. Ce bine că dumneavoastră nu fumați! Om inteligent... Dar vă puteți permite. Noi... în munca noastră...

Ceilalți doi tăceau și-l strângeau cu privirea.

— Dumnezeule mare, doar nu cumva ați uitat să vorbiți? Ori nu vreți să vorbiți cu noi?

Inginerul înaintă spre ei. Foarte încet, șovăind la fiecare pas. Din cauza bății inimii, aproape nu-și auzi vorbele.

— Cu ce drept ați intrat? Ce căutați aici?

Grasul se întoarse spre ceilalți doi, trăsnit de uimire.

— Asta-i bună, ce căutăm aici?! Doar noi vă cunoaștem! Vă cunoaștem de mult, domnule inginer. Și ținem la dumneavoastră! Vă apreciem!

— Ei și, și dacă mă apreciați?

Grasul ridică brațele și se întoarse iar spre cei doi, luându-i drept martori:

— Păi dacă vă apreciem, trebuie și noi să avem grijă de dumneavoastră!

— Să aveți grijă? De ce?

— Ei, de ce! Așa, să vă apărăm, să vă ferim de neplăceri!

— Neplăceri? Ce neplăceri? Ce, m-am făcut vinovat de ceva? Ce-am făcut?

Adineauri, abia se ținea pe picioare. Dar acum, vorbind, ba chiar asprindu-și vocea, parcă își revenea.

— Vinovat! Vai, ce vorbă mare! Nici pomeneală de așa ceva! Știm că sunteți un om cult, deștept, care n-ar face niciodată o imprudență, o prostie. Da, cine-a zis că ați greșit cu ceva? Noi sigur nu. Nu-i așa, băieți?

Băieții aproară prompt din cap: Nu, ei nu, în niciun caz.

— Atunci, ce vreți?

Dar tocmai asta, probabil, nu voiau să-i spună. Grasul, ca la el acasă, se așează la loc unde stătuse și-și prinse în mână grasă glezna piciorului drept, îmbrăcată în șoseta aceea scârboasă, și-i zâmbi inocent inginerului.

— Ei, uite-așa, ne-am gândit și noi... să venim... să mai stăm de vorbă...

— Nu stau de vorbă cu necunoscuți.

De data asta, grasul era adânc jignit.

— Necunoscuți! Se poate să ne spuneți așa? Dar cine nu ne cunoaște pe noi? E pe lume cineva care să nu ne cunoască? Ei, se vede că domnul inginer e prea prost dispus și vrea să-și bată joc de noi.

Ceilalți doi dădură iar din cap, ca niște înțelepți chinezi într-o pantomină: sigur, inginerul își bătea joc de ei.

Dar grasul vroia să schimbe subiectul, să împace spiritele.

— Lucruri foarte interesante de citit, domnule inginer, aici, în casa dumneavoastră. Jurnalul ăsta, de pildă. Pasionant. V-a spus vreodată cineva că aveți calități literare? Nu? Păcat! Și când te gândești cine scrie cărțile în ziua de azi...

Inginerul desfăcu pumnii, îi strânse, îi desfăcu iar, simți că nu se va mai putea împotrivi impulsului mult timp; și deodată se hotărî să cedeze. Și simți o mare liniște interioară. Calmat, nu-i mai rămânea decât să aștepte momentul favorabil. Era mult mai bine așa.

— De pildă: “Înainte nu mă gândeam la moarte. Rareori doar, fără adâncime. Acum mă gândesc numai la moarte. La cea generală, sau la a mea. Mă aflu într-un dreptunghi foarte lung, sunt împins către capătul lui. Capătul de început a rămas mult în urmă, nu-l țin minte, ea ca și cum n-ar exista.” Ce bine exprimat! Și mai jos: “Norocul meu că dreptunghiul a fost destul de lung; merg între laturile paralele ale lungimii lui și-l scurtez în mersul meu. În curând va deveni însă chinuitor de scurt: voi atinge zidul de sfârșit, și voi dispărea în el așa cum am apărut din opusul

lui.” Ce adânc! Ce frumos! Și mai ales, ce adevărat!

La auzul ultimelor cuvinte, cei doi mai tineri rânjiră. Zâmbi și inginerul, apropiindu-se de cel care citea, cu un aer oarecum neîncrezător și timid, de autor măgulit, care auzindu-și textul în gura altuia se întreabă: “Oare eu am scris asta?” Se apleca ușor spre pagina pe care o ținea grasul, ca și cum ar fi vrut să vadă, i-o luă cu mâna stângă și o duse în spate, spre birou. Și în clipa când o lăsa să pice pe birou îl cârpi pe gras cu dreapta, din răsuputeri, topindu-și degetele în obrazul lui. PLAFF! făcu palma, și grasul se duse din ea drept pe pat și-l turti sub masa lui formidabilă pe acolitul tolănit acolo.

Celălalt sări în picioare și-l atacă pe inginer pe la spate, îl lovi în ceafă, încât inginerul avu impresia că pumnul a trecut pe partea cealaltă, aruncându-i afară beregata. Se întoarse să-i facă față, evită un pumn, care-i vâjâi, pe lângă ureche, și-i turti nasul individului. Țsta era cel mai firav, pumnul îi dărmă grămadă pe spate și nu mai mișcă. Dar ceilalți doi îl pocniră dinapoi, atât de tare, că aproape îi dădură lacrimile. N-avea șansa unei lupte egale. De câteva ori lovi în plin pe câte unul dintre ei, neutralizându-l pentru o clipă, dar celălalt sărea și-l ataca imediat, așa că nu se putea, până la urmă, decât să fie scos din luptă el însuși.

Dură totuși mai mult decât ar fi fost de așteptat. Deodată fu izbit în tâmplă, genunchii i se muiară, căzu pe covor, pumnii i se desfăcură. Ceilalți îl înconjură și-l loviră cu picioarele. Ingerul horcăia, mișca slab brațele, neputând scăpa loviturilor. Îl lăsară, gâfâiră liniștindu-și respirațiile, își potriviră hainele pe trupuri.

— Haidem, spuse unul, n-a fost atât de tare cum mă așteptam.

Se înșela. Umilința, durerea, ura îl făceau pe cel căzut să-și revină. Primul tocmai atingea ușa când inginerul se adună de pe covor și se năpusti răcnind în urma lor. Cu stânga îl întoarse de umăr pe ultimul, se întâmplă să fie însuși șeful, cu dreapta îi rupse chipul gras, și omul căzu

peste ceilalți doi, ei loviră ușa și ușa bubui ca un tun. Grasul părea deocamdată eliminat; ceilalți doi îl împinseră pe inginer în cameră, ca să aibă, desigur loc mai mult să-l sfârșească. Loveau și ei cât puteau, dar adversarul era prea înnebunit de durere și de ură și izbea ca o fiară, cu toată viteza, forța și răutatea de care era în stare. Într-o clipă le scoase sângele la amândoi, izbindu-i în același timp și cu coatele în stomac și cu picioarele în fluier. Unul țipă. Celălalt fugi prin casă. Inginerul dădu să-l urmărească. Dar se scula din vestibul grăsunul, care înaintă însângerat și groaznic la vedere. Îl pisă cu pumnii pe inginer, ochind mereu capul. Nimeni n-ar fi putut rezista la așa ceva. Însă inginerul își uni amândoi pumnii și-i strivi dinții, și când îi văzu pe jos călcă pe el.

Când îl loviră cu o sticlă pe la spate, inginerul căzu în nesimțire. Văzu în ceața ochilor cum dușmanii dispar. Atunci, în fine, se întunecă totul în el. Își pierdu cunoștința. Dar cu inima vindecată de un fel de mândrie care urca prin vasele sângelui din pumnii sfâșiați și chipul de nerecunoscut.

TELEFONUL ÎL SCOASE DE PĂR DIN

marea somnului, ca pe-un înecat:

— Alo, bine te-am găsit! Ce-i cu tine? Ți-e rău cumva? Bibi!

— N-ai primit telegrama mea?

Se uită la ceas: nouă și jumătate. Se precipită să răspundă:

— Ba da, ba da, cum să nu, să vezi însă ce mi s-a întâmplat! Adică nu, stai acolo, vin eu la tine, îți povestesc când ne vedem!

— Stai puțin! Să nu vin eu? Poți veni tu?

— Ce vorbă-i asta, cum să nu pot?

— Adică... cum să-ți spun... nu ești obosit? Ești...?

— Cum o să fiu obosit, ce-ți trece prin cap? Imediat!

Sări din pat, se repezi să se spele. Să nu-l înspăimânte pe Bibi prea rău așa, desfigurat de lovituri. Aprinse în baie și căscă ochii la el însuși în oglindă.

Nici urmă de vreo vânătaie sau vreo tumefiere, nicio ruptură la nas sau la gură, ochii nu erau umflați decât de somn, tenul normal, părul încâlcit și strivit de pernă. Aruncă pijama și se privi tot: nimic!

Gol, se întoarce în cameră. Ordine oriunde, nici măcar un scaun mutat de la locul lui. Dar atunci, unde erau cumpărăturile de ieri? Le găsi în cămară și în frigider, așezate chibzuit, cum era mai bine.

I se păru că înnebunește de-a binelea. Se zgribuli gol în fața frigiderului deschis, ținut locul cu mâna pe ușa albă, incapabil să gândească ceva. Strănută, își aminti de Bibi, amănă enigma, trânti ușa frigiderului și se îmbracă în goană.

Ajunse în viteză și frână brutal lângă peron, sări din mașină, îl văzu pe Bibi, înalt între două valize, amândoi

alergară, se îmbrățișară pe trepte, dezechilibrându-se unul pe altul, cât pe-aci să cadă. Nici nu putură vorbi în prima clipă. Se îndepărtară unul de altul și se priviră.

Amândoi se schimbaseră. Inginerul slăbise, dar mai ales expresia îi era cu totul transformată. Dincolo de bucuria revederii, ochii îi ardeau febril, cu o lumină inchizitivă și în același timp patetică. Gesturile, abia stăpânite, așteptau oricând să se poată rupe într-o vivacitate de om bolnav. Numai un efort puternic, mărturisit în strângerea gurii, în scobirea obrazilor, în reliefarea maxilarelor, mai asigura figurii echilibrul ei din trecut. De altfel, chiar mersul prin strângerea mâinii erau frenetice. Toată ființa lui, toată comportarea lui evocau un înot într-o mare potrivnică, înot care devine furios și spasmodic tocmai pentru că simte că nu va putea ajunge la țarm.

Bibi se schimbase și el. Se apropie de vechiul prieten cu emoție, timid, îl îmbrățișă puternic, dar stângaci; nu-și găsea cuvintele, era prevenitor în toate, era lovit, zăpăcit, trăsnit de situație; își revenise din surpriza scrisorii, dar asta nu însemna că pe dinăuntru el nu continua să fie fundamental dezorientat de datele noi în care intra prietenia lor. Privirea i se adâncise, vocea îi scăzuse, era palid, părea într-un mod curios mai tânăr parcă, o anumită modestie se înscrisese pe toată făptura lui..

Ținu să conducă el, inginerul îl lăsă, și pe drum nu vorbiră, înlăturând sentimentul revederii, inginerul își aminti iar de scena de aseară, care părea acum un vis. De altfel, toate dovedeau că fusese chiar un vis. Afară de un singur lucru: durerea din tot trupul, intensificată la fiecare mișcare, de parcă ar fi fost într-adevăr snopit în bătaie cu o zi înainte. Dar e imposibil ca o asemenea bătaie să nu lase urme; iar pe de altă parte, asemenea dureri pot veni și dintr-o astenie generalizată, nu numai din lovituri. Nu se hotărî să-i povestească lui Bibi; Bibi putea să creadă că nu mai e zdravăn, că frica de moarte îi îmbolnăvisese nervii de tot. Și era totuși sigur că n-a visat, își amintea totul în cele

mai mici amănunte cu o covârșitoare senzație de realitate. Și iar își spunea că până și o asemenea senzație, atât de convingătoare, poate să ascundă un vis, o psihoză, o proiectare în afară a spaimelor lăuntrice.

Când coborâră din mașină, amândoi se întoarseră unul spre celălalt, se priviră în ochi, spunându-și parcă: "Gata, acum începe dialogul adevărului, nu mai putem ocoli, doar pentru asta suntem iar împreună, învelișul cade, rămâne doar esența, a sosit clipa".

Ajunseră sus, desfăcură o parte din bagaje, Bibi făcu un duș, timp în care inginerul puse de cafele, tăie tartine, amestecă băuturi. Bibi ieși din baie, se îmbracă, traseră două fotolii, așezară între ele pe o masă joasă farfuriile, băuturile.

Inginerul puse în funcțiune magnetofonul, așeză o rolă cu o bandă virgină și apăsă clapa de imprimat, întrebându-se în gând dacă nu era un păcat să-și imprime cu bună-știință vocea azi, când avea de gând să-i vorbească lui Bibi despre moartea lui. Bibi coborî storurile și aprinse lampa mică de pe masa de lucru. În fine, se așezară față-n față, ca doi reprezentanți de state la niște tratative. Inginerul vorbi. Ziua înaintă, scrumierele se umplură, paharele și farfuriile se goliră, și Bibi le umplu și pe ele de scrum și de mucuri, ținuta li se răvăși, ochii li se încercănară, părul li se răzvrăti, cravatele li se desfăcură, cămășile li se descheiară. Continuară să soarbă până când ajunseră să sugă fiecare gâtul câte unei sticle. Inginerul vorbea, lumea mergea înainte, în jur orașul, Bibi pe fotoliul opus, totul funcționa normal, chiar și organismul inginerului, cu un ceas care pierde mereu o unitate, din ce în ce tot mai mare, mai nerecuperabilă, dar care deocamdată arată încă o oră apropiată de realitate.

— NU POT GĂSI NICIUN DOCTOR

care să facă o încercare să mă salveze. Am fost la cei mai mari. Cazul e limpede și definitiv: nu vor să riște. M-au prevenit că o operație n-are șanse să mă scape, dar în schimb are toate șansele să mă schilodească pentru tot timpul cât mi-a mai rămas. Se poate să se fi înșelat numai în privința timpului. Dar asta cine poate ști? Nici eu, nici ei. Sorin mi-a spus că nu se aștepta să rezist atât de bine, și boala să evolueze atât de lent. Cred că era sincer. Se întâmplă ca unii indivizi să reziste surprinzător la început, să dea chiar medicilor iluzia erorii de diagnostic; și pe urmă, crac... și gata! Scrie în literatura de specialitate. Habar n-ai câte am învățat despre boala mea. Cred că aș fi în stare să țin și o conferință unui public mai neinițiat, cam așa ca tine. Știi, ce mi-a plăcut mai mult e faptul că totul pornește de la o simplă celulă. Numai una. Care într-o zi, tam-nesam, începe să se comporte aiurea. Exact așa. O celulă care deodată începe să facă pe nebuna. Și nimeni nu știe de ce. Vreau să zic, nimeni din afară. Mă întreb dacă ea însăși știe de ce. Cred că nu știe. Deocamdată mă simt încă bine. Fizicește, vreau să spun. Bine. Adică nu foarte rău, binișor. Mai obosit. Cum eram uneori când munceam mai mult. În sesiune la facultate. La slujbă în perioadele de bilanț. Am slăbit, sunt mai nervos, iau ceva pentru somn. Asta-i tot. Îmi vine uneori să mă sfâșii cu mâinile mele, să scormonesc răul cu degetele mele, să-l adun din mine, să-l smulg afară, să-l privesc. Aberație. E ca și cum n-aș fi bolnav, și încă de un morb incurabil. Unde e răul, unde sălășluiește el în corp, cum să mă deschid și să-l arunc afară? Boala mea seamănă încă a sănătate și abia acum mă gândesc ce înșelătoare e sănătatea, înșelătoare ca viața și amândouă pline de moarte.

— Mi-e frică de sfârșit. Nu mi-e frică. Mi-e groază. Nu te uita că vorbesc cu șir. Fac un efort supraomenesc și nu m-am stăpânit mereu la fel. Am avut crize înspăimântătoare la vedere. Și totuși, mi se pare că nu mi-a fost niciodată atât de groază pe cât ar fi putut să-mi fie, pe cât ar fi trebuit să-mi fie. În clipa asta, tu crezi că mint. Toată discuția asta sună ca o minciună. Moartea mea sună ca o minciună. Ar trebui să nu vorbim de loc. Dar te-am chemat ca să pot avea cu tine o asemenea dezbatere, să pot spune în fața ta lucruri inutile, care nu mă apropie de adevăr. Vorbesc despre moartea mea și răsucesc cuțitul în rană, dar în același timp mi se pare că mă mai liniștesc, că mă înțeleg. Oricum, tot nu voi spune decât lucruri dintre cele mai normale. Moartea mea nu iese din normal. Toate reacțiile, sentimentele, spaimele, îndoielile, cuvintele mele în legătură cu ea sunt obișnuite, cum obișnuite, au fost și ale tale când ai primit scrisoarea mea. Nu nega, voi ghici tot ce ți-a trecut prin minte atunci. Întâi n-ai putut crede, n-ai vrut să crezi; e prima oară când așa ceva se întâmplă atât de aproape de tine; și tocmai mie. Acum te înspăimântă că vorbesc atât de firesc, de indiferent despre moartea mea. Și asta e normal, în orice caz, niciunul dintre noi nu-și poate da seama dacă atinge sau nu adevărul; cum să vorbești despre moarte când ești încă viu, deci cum să înțelegi moartea când o contrazici integral, chiar dacă știi că ești condamnat la ea?

— Suntem prieteni vechi și buni. Te iubesc, mă iubești. Suntem oameni potriviți pentru o asemenea destăinuire. Nu mă îndoiesc că ești lovit sincer. Cât despre sinceritatea mea, nimeni nu se poate îndoii de ea în situația asta, nu-i așa? Și totuși, vorbim amândoi, și vorbele noastre sună ca niște minciuni. Parcă am vorbi pe scenă. Ba nu, nici măcar; o piesă bună tot poate transmite un anumit fior. Parcă am vorbi într-un film. Repede și sărac, pentru că pelicula e scurtă și scumpă. Ca un fragment de film, tăiat de rest, fără

muzică, fără susținerea începutului și sfârșitului. Sterp. Neconvingător. Fals. Mi se întâmplă acum, vorbind cu tine, mi s-a mai întâmplat când am vorbit și cu alții, sau când m-am mărturisit mie însumi, sau când am încercat să scriu câte ceva din ce simt, așa, nici măcar un jurnal, niște însemnări. De fiecare dată sună așa de fals, de parcă n-aș muri! Dar în același timp îmi dau seama că e adevărat. Atunci, falsul acestui adevăr, sau adevărul acestui fals, cum vrei să-i spui, mă scoate din minți.

Chiar așa, tu mă asculți acum, și nu mă înțelegi, cum m-ai înțelege, nu suntem același om, e logic, nu? Și totuși, mă înțelegi foarte bine, nu-ți scapă niciun sens, dar tot nu poți trece barierele dintre noi. În cazul ăsta, e limpede că nu mai are rost să vorbim, să mă spovedesc ție sau altcuiva. Dar pe de altă parte e singurul lucru sănătos, singurul lucru cu sens pe care-l pot face. Cum naiba să mă mai descurc atunci, în dubla natură a tuturor lucrurilor, pe care n-o observasem niciodată până acum? Și știi că nu sunt eu omul care să mă las dus de vorbe. Niciodată nu am avut o prea mare încredere în vorbe; acum nu mai am încredere în ele chiar de loc, ele mă dezgustă.

Bagă bine de seamă: nu spun că nu mă înțelegi fiindcă eu mor, iar tu încă trăiești. Puteam s-o spun. Puteam spune orice. Am constatat că în fața morții totul devine adevărat, de un adevăr incontestabil. Dar în aceeași măsură devine fals. Prin urmare, ca să închei problema asta, frazele pe care le auzi nu mă exprimă. Dar nici nu găsesc nimic în schimb. Deci, tot la ele rămân. De altfel, poate că dacă aș vrea să-mi exprim întreaga spaimă de moarte, uimirea, oroarea și *boala* de moarte ar trebui să mă sinucid. Și mi-e teamă că și ăsta ar putea fi un neadevăr.

Dar minunea asta se prelungește la tot ce mă atinge și-mi aparține. Toate acțiunile, senzațiile, ideile. Într-un cuvânt, eu sunt, și în același timp nu mai sunt eu. Prin contrastul ei, moartea m-a făcut real. Dar în același timp, nu știu cum, m-a falsificat. E o senzație oribilă. Cred că nu

înțelegi. De altfel, nu-ți spun astea toate ca să le înțelegi. Poate că de fapt ți le spun numai ca să te miri.

Mi se întâmplă uneori să mă privesc cu totul din afara mea. Și am impresia că această tragedie nu mi se întâmplă mie, ci cu totul altcuiva. Că frica de moarte nu e a mea, ci a altcuiva. Atunci simt un impuls nebun să caut înfrigurat, să mă rup tot cu mâinile mele, să pătrund cu unghiile în piept, poate voi găsi pe altcineva în mine. N-o fac, și-mi vine să râd de o asemenea pornire, patetică, și regret infinit că-mi vine să râd, că nici măcar nu pot gândi iluzia, copilăreasca iluzie că în mine ar fi un altul, apropiat sau străin.

— Sigur că mi-e groază. Mă îmbolnăvește groaza morții. Nu știi prin ce clipe am trecut. Am simțit, de când nu te-am văzut, cât de adânci sunt toate expresiile pe care le folosim atât de curent și care ni se par pitorești, dar golite de sens. Mi-a înghețat într-adevăr sângele-n vine. Mi s-a făcut într-adevăr părul măciucă. M-am făcut într-adevăr galben ca turta de ceară. Am trăit cea mai oribilă groază fizică. Îmi mușcam pumnii, mă izbeam cu capul de pereți, mă sufocam, mă târam în coate și-n genunchi, imploram cerul să-mi dea pe cineva în fața căruia să plâng, să cerșesc amânarea cu prețul a orice. Am urlat, am gemut, am horcăit. În unele clipe extreme îmi venea să mă arunc pe fereastră. Îmi ziceam: Ce simplu ar fi să mă sinucid! Nu trebuie decât să încalec balustrada balconului și să mă las în aer. Pot, dacă mi-e prea frica, să închid ochii. O prăbușire pe care nici n-ai timp s-o numești scurtă, de scurtă ce e. O durere imensă în toate oasele explodate, și pe urmă... Pe urmă, ce? Pe urmă nimic. Cum nimic? Nimic, chiar nimic, nu că nu mai auzi, nu mai vezi etc., ci nu mai ești și nici măcar nu-ți mai poți da seama că nu mai ești. Deci într-adevăr nu mai ești. Și nici atât nu se mai poate spune. Nu "nu mai ești". Nu mai *nimic*. Nu mai *loc alb*. Nimic Gol. Alb.

Cum? Eu? Țasta care vorbește acum? Nu, e nebunie, nu se poate. Doamne, ferește-mă de ideea nebună, ferește-mă să

cad pradă gândului, dă-mi curaj să nu mor de spaimă și să mă pierd singur pe mine însumi. Nu! în ruptul capului nu! Nu trebuie să-mi scurtez viața nici măcar cu o clipă dintr-o secundă! Ar fi cel mai de neiertat păcat!

Dar groaza asta, deși puternică și durabilă, revenind des, nu coboară mai jos sau nu urcă mai sus de carnea mea. De când am aflat, mintea nu mi s-a îngrozit niciodată. Așa că, încet, parcă m-am obișnuit, m-am resemnat, am obosit. Mă doare sufletul cum m-ar dura ficatul. Semnificația durerii se îndepărtează de mine, se desparte de mine. Deodată, mi-e groază de moarte, și am o senzație familiară, așa, ca un fel de reumatism mai ciudat, dar în fond nu foarte deosebit de celelalte.

Or, vezi tu, aici e-aici. Am auzit de atâtea ori, și eu însumi îmi închipuiam asta, înainte (bagi de seamă cu ce accent spun "înainte"), că anunțarea morții provoacă oricui o mare dezbateră mintală. Că pe unii îi transformă chiar fundamental. Vezi altfel lumea, te înțelegi altfel pe tine însuși, într-un cuvânt: începi să apreciezi diferit, fie dintr-un punct de vedere filosofic, fie moral, ori poate sentimental. Și, cum să-ți explic, nu pot spune că nu se întâmplă și cu mine așa ceva. Dar se întâmplă cu totul altfel decât mă așteptam. Atât de altfel încât parcă nu se întâmplă. De fapt, nu se întâmplă.

Atunci, însăși groaza animalică de moarte devine neconcludentă, aproape se transformă în contrariul ei. Îmi vine uneori să cred că nu voi muri, că totul e o comedie, și asta din cauză că lucrurile se petrec așa cum se petrec, că au căpătat înfățișarea pe care tocmai încerc să ți-o descriu.

— După ce Sorin a rostit fraza în care se confirma condamnarea mea, am simțit o mare plictiseală. Mi se întâmpla unul dintre cele mai plicticoase lucruri care se pot întâmpla în viața unui om: să moară. Eram îngrozitor de obosit de ideea morții mele. Tocmai asta să mi se întâmple! Prea era de tot! Simțeam și un fel de greață, eram scârbit

de moartea mea, eram și scârbit de mine însumi, scârbit că mor, scârbit că pot muri. Mi-ar fi fost rușine să mărturisesc cuiva. Dar mai ales simțeam oboseala. Exact ce m-aș fi putut aștepta, în modul în care m-aș fi putut aștepta. Poate că într-adevăr, subconștient, mă așteptam să se întâmple, și chiar în forma asta. Mă obosea ca o repetiție, ca o rutină, mă călca pe nervi. O lume modernă, o lume a consumului, în care și moartea a devenit un bun de consum. Și nu numai moartea. Bănuiala ei. Spaima de ea. Confirmarea ei. Disperarea. Revenirea. Încercarea unei ultime atitudini morale. Redescoperirea lumii sub o altă înfățișare. Refacerea scării de valori. Sfârșitul demn. Sau, dimpotrivă, sfârșitul cu năruirea oricărei stăpâniri, cu pierderea înfățișării de om. Sau sfârșitul iluminat de regăsirea lui Dumnezeu, să zicem. Sau sfârșitul în care agonizantul îl blestemă pe Dumnezeu, îl acuză, îl înjură, numește lumea absurdă și imbecilă, destinul – orb și hidos. Sau chiar moartea ca o eliberare, ca o mare bucurie a spiritului și cărnii. Sau orice altceva. Toate se cunosc, sunt la îndemâna oricui, le găsești de vânzare în colț, în cantități de masă și la prețuri de masă. Toată lumea știe azi ce trebuie să facă în orice domeniu, știe deci ce trebuie să facă și în cazul morții. Dacă nu știe, caută în dicționar. Dar de obicei știe. Chiar dacă n-a citit, a auzit, i s-a povestit, a văzut la cinema, a prins la televiziune, la patru după masa sâmbăta, când vine de la slujbă și deschide aparatul și trage cu ochiul în timp ce mănâncă, află adevărul în timp ce bagă lingura în gură, înainte să doarmă ca să arate frumos în seara de sâmbătă, la operă ori la teatru ori la pocher ori la cine știe ce petrecere. Toți știu totul despre moarte. Vina războiului probabil. Prea mulți au fost omorâți, striviți de bombe, otrăviți de gaze, străbătuți de gloanțe, prea mulți au văzut-o cu ochii lor, au făcut-o cu mâna lor, au povestit-o, atâția s-au sinucis, în fiecare familie e câte unul care știe cum stă treaba cu moartea, așa cum pe vremuri în fiecare familie o femeie știa să coacă pâine. Mor apoi și aceia, dar

știința lor o moștenesc cei tineri. Așa și eu. Știu tot, știam din prima clipă tot. Îmi dau foarte bine seama, nicio clipă nu m-am îndoit, că ce știu nu e adevărat, sau în orice caz nu e lucrul cel mai adânc, nu e esența. Așa e. Ce știm despre moarte e cu totul fals, dar, simultan, e suficient de adevărat ca să nu mai căutăm și noi, fiecare în felul lui, în viața lui proprie, adică în moartea lui proprie, un adevăr mai solid. Eu știu că aș putea afla și altceva despre moarte. Că aș putea afla cu totul altceva despre moarte. Există cărți rare, științe ciudate, oameni înțelepți, învățăături și credințe pe care ar ajunge numai să le consult. Dar cum să le consult? De ce să le consult? Ceea ce a murit cu adevărat în mine e tocmai încrederea că aș putea afla ceva nou, ceva esențial, că aș putea găsi un adevăr salutar, o magică formulă de mântuire. Sunt prea obișnuit cu moartea de toate zilele, cu durerea ei, cu cuvintele ei, cu adevărul ei, cu falsul ei, ca să cred că mai există o moarte, o moarte specială, o moarte de sărbătoare, o moarte care se împarte, ca un premiu, numai celor care o merită pentru că au căutat-o. Societatea modernă e o societate de consum a morții, e societatea morții la televizor; politicieni împușcați din mulțime, budiști stropindu-se cu benzină și dându-și foc, tancuri strivind studenți. Trăim moartea de mii de ori. Mie cel puțin mi se pare că mi-am trăit moartea de mii de ori. E un ceremonial. E un rol pe care toți știm cum să-l jucăm. Și-l jucăm perfect. Eu cel puțin, fără falsă modestie, sunt foarte mulțumit de performanța mea. Asta e. După o viață mecanică – o moarte mecanică. Americanii, care au manuale de cum se face amor, cum se conversează, cum se trăiește, mă mir că n-au făcut și manuale de cum se moare.

Îți vorbesc foarte fluent, foarte coerent. Dar în același timp plat, neinteresant. E sigur că nu te cutremur. Asta pentru că spun exact ce trebuie spus, exact ce era de așteptat să se audă din gura mea într-o asemenea situație. Și auzindu-mă pe mine însumi, îmi dau seama încă o dată că totul e așa cum trebuie să fie, că totul e perfect, că

merită nota maximă; dar de aceea totul e cum nu trebuie, e greșit din temelie, e fals cu desăvârșire.

— Poate ciudățeniile astea să însemne că eu, deși mor, deși trupul se pregătește să moară, totuși nu sunt pregătit să mor. Dacă aș fi fost pregătit să mor, dacă în conștiința mea s-ar fi făcut loc și morții, printr-o educație anume ori printr-un accident cu valoare de revelație, ori dacă aș fi avut vreo trăsătură structurală, vreo înclinație, măcar vreo curiozitate... Dar înainte nu m-am gândit niciodată la moarte cu un interes special, și întotdeauna am fost silit s-o fac de vreun element din afară. Niciodată n-am fost purtat spre o asemenea meditație. Și iată, acum, murind, nu pot contempla moartea. Ea se înalță în fața mea ca un val uriaș, cenușiu-verzui ca ceața mării, înălțarea ei e destul de înceată, se apleacă asupra mea, începând să coboare ca să mă îngroape, și eu, cuprins în rotunjirea valului, aș avea timp suficient ca să mă uit la el, să-l studiez, să-l apreciez, să mi se pară frumos sau oribil. Și chiar mă uit la el, dar cu privirea oarbă. Îl văd, îi mășor, îi înțeleg mișcarea. Și asta nu înseamnă nimic. Între el și ochii mei e un filtru care absoarbe privirea, o desparte de creier, o înstrăinează de inimă. Între mine însumi și moartea mea, care îmi pare atât de cunoscută, de familiară, e o graniță de netrecut.

Acum câțva timp, într-o dimineață, priveam lumea, undeva într-o piață a acestui oraș. Pe neașteptate, în ochii mei a fost înfipt un accident mortal. Un om a sfârșit sub ochii mei, m-a mânjit cu sângele morții lui. Moartea lui a fost pentru mine mult mai înfiorătoare decât anunțarea morții mele. Ce-aș putea să-ți spun? Nu există cuvinte care să descrie așa ceva. Am fugit urlând, m-am clătinat, m-am prăbușit și m-am târât beat de groaza morții. Beția cu moarte, cea mai cumplită beție, fericeste-te că n-ai încă parte de ea. Am fost bolnav un timp pe care nici acum, privind înapoi, nu-l pot măsura. Atunci am fost zguduit realmente, pătruns efectiv, clintit cu adevărat din mine

Însumi, din obișnuința cu mine însumi. Poate că obișnuința cu mine însumi e responsabilă de obișnuința cu moartea mea. Poate nu e așa, poate e cu totul altfel.

Dar când slăbiciunea a trecut, când m-am adunat din mine însumi, când m-am putut din nou înțelege, am văzut că groaza mea e pur fizică, o groază de animal, nu una de om. Că mă împotrivesc doar cu trupul, nu cu un principiu al vieții sau cu o înaltă idee omenească. Dar m-am obișnuit și cu groaza, și mi-am dat seama că o dată mai mult nu înțelegeam nimic din tragedia mea, că o dată mai mult rămâneam în afara morții, chiar în afara propriei mele morți, din care înțelegeam la fel de puțin decât din moartea oricui. Nu sunt pregătit să contemp lu moartea și s-o înțeleg. Poate de aceea mă împotrivesc morții numai cu carnea, nu și cu spiritul. Să fie așa pentru că eu sunt un simplu inginer, neinstruit în subiecte mai adânci. Sau poate că oamenii din generația mea sunt la fel peste tot, semănând cu mine orișunde pe lumea asta?

— Unii spun: N-am cunoscut prețul vieți până când n-am fost amenințat cu moartea. La mine e exact pe dos. Cunoșteam, înainte de a afla că boala mea e mortală, prețul vieții. Acum, viața mi se pare sărăcită de orice valoare. Aș vrea să nu mai mor doar ca să înțeleg iar care e prețul vieții, așa ca înainte. Înainte, viața avea sens. Un sens care unea trecutul viitorul. Acum mă uit în viața mea – câtă a fost și câtă a rămas – și nu găsesc sensuri nici în viitor, nici în trecut. Nu înțeleg nimic, nu mă înțeleg. Viitorul nu există, trecutul se pierde, viața dispare, și atunci nici nu trăiesc, nici nu mor. M-am uitat zile de-a rândul, acum câteva săptămâni, în trecutul meu. Căutam un răspuns, o greșeală, o vină, o justificare pentru condamnarea mea. Stăteam ore la masa de lucru, în fața unei coli de hârtie albă, cu stiloul deschis în mână, ca un revolver încărcat și gata de tragere, și încercam să rezolv problema ca pe vremuri la Școala Politehnică. Asta pentru că mă apucase o

neliniște, o neliniște a lipsei de reacție emotivă, o neliniște a lipsei de neliniște. Mă speria propria mea pasivitate. Pe de altă parte, consideram că moartea mea nu poate fi inexplicabilă. Prea obișnuit cu cauze și efecte, mă zdruncina o realitate fără cauză și fără efect. Poate căderea în trecut să aducă o lumină. Repetam acest gând fără să pot clădi deasupra lui o speranță adevărată. Mă gândeam, și cerneala se usca încet pe penița stiloului deschis, iar primăvara cu înfățișare de iarnă lumina incolor odaia. Mă oglindeam în foaia albă de hârtie fără să găsesc în ea niciun chip, niciun răspuns. Nu vedeam nimic într-un trecut atât de corect, atât de neutru. Sau poate nu mă pricepeam să mă uit cum trebuie în el, să-i luminez spațiile de întuneric. Strecurându-mă pe sub unghiurile și încheieturile schemei, nu găseam niciun punct în care să devină necesară reamintirea detaliilor, mărunțirea timpului. Dacă mă îndepărtam, nu mai vedeam decât un schelet. Mă apropiam, dar el nu se acoperea de carne. Trecutul meu e prea meschin, prea nesemnificativ, fără evenimente-cheie, fără răscruci, fără locuri de unde nu mai e întoarcere. Și dacă trecutul meu e acesta, cum pot spune că l-am trăit cu adevărat? Altfel, amintindu-mi viața mea și orașul în care am trăit-o, treceau zile și mă simțeam la capătul lor obosit ca la capătul unor adevărate zile de muncă, poate și pentru că am gândit în acele zile mai intens decât de obicei. Degeaba mă uitam însă hipnotizat la foaia albă de hârtie: rațiunea morții mele refuza să se înscrie pe ea. Sunt un om fără păcate. Singura mea greșală mai importantă s-a săvârșit față de o femeie cu care nu m-am căsătorit, dar atâta nu e destul ca să fiu condamnat. Iarăși e adevărat că nu am luptat împotriva acelui gen de confuzii prin care poate trece întreaga națiune, sau chiar întreaga Europă. Însă câți nu sunt ca mine, incapabili să influențeze cu ceva istoria? Nu, nici asta nu e un motiv. În rest, nicio pată. Dacă e așa, atunci de ce, cu ce drept, în ce scop? Nu văd niciun răspuns. Moartea mea are o înfățișare perfect nemotivată,

ilegitimă, absurdă. Dar trebuie să existe ceva, dincolo de toate astea, ceva adevărat, ori de ce natură ar fi el. Cum să-l ajung însă? Cum să-l înțeleg? N-am făcut încă niciun pas înainte, înăuntrul morții, n-am aflat nimic de la ea, nimic nou și sortit doar mie. Și vreau de la moartea mea un cuvânt, un semn, un adevăr *numai pentru mine*, sau așa nu mai e moartea mea! Dacă moartea mea mi s-ar adresa dintr-o dată, numai mie, aș renunța să mai cer o explicație, m-aș supune destinului, pentru că l-aș recunoaște al meu. Dar spaimă mi-e că până la sfârșit nu mi se va da niciun semn, că voi muri de această moarte incertă, care nu se știe de unde vine, pe cine reprezintă și pe cine caută. Poate să fie așa pentru că toți avem de la ultimul război încoace o conștiință a morții colective, care înlocuiește sentimentele firești stârnite de fireasca moarte individuală. Vinovat sau nevinovat, mă îndoiesc de această moarte, pentru că nu o simt a mea, numai a mea.

— A trebuit să mor ca să-mi dau seama că de fapt n-am trăit. În clipa de față, nici nu trăiesc, nici nu mor; viața nu e a mea, cum nici moartea nu e a mea. Nu mai exist în fața morții mele. Nu mai exist ca trup, e firesc, dar nu mai exist nici ca univers omenesc, și asta e odios. Îmi pierd identitatea în fața morții, nu mai sunt eu, mă pierd pe mine însumi. Atunci mă pipăi cu mâna, mă ciupesc, mă înțep cu un ac, și astfel revin tot la datele corporale, date inferioare, cele mai facile și mai perisabile, ca să mă conving că încă exist. E oribil. Oare cine gândește în creierul meu, cine se neliniștește acolo, cine se plimbă prin creierul meu în nopți de insomnie, ca într-un turn, și mă zguduie și mă îmbolnăvește cu pașii lui? Să fiu eu acela? Ce dovadă am că gândul meu și carnea mea sunt una? Moartea le-a despărțit și le-a gonit pe fiecare în altă parte, ca să le poată ucide mai ușor, pe rând, întâi gândul, în curând și carnea. Și acum, în fața morții, nu mă văd, nu mă simt, nu mă am, nu sunt, sunt nimic. Oamenii altor epoci opuneau morții ceva –

o idee, o speranță, un cult naiv –, iar eu, omul epocii celei mai civilizate din istoria omenirii, nu-i pot opune nimic. Durerea mea fuge din câmpul analizei și mă găsesc în fața unei morți fără chip. Am senzația că toată povestea s-a terminat, s-a terminat cu desăvârșire, și-mi vine chiar să uit totul, să trăiesc într-o compactă uitare până la sfârșit, pentru că absența oricărei explicații finale, a oricărei concluzii (ce explicație se poate da, ce concluzie se poate trage?) gonește totul din memorie cu deosebită eficiență. Desigur, dacă aș fi deprins o învățătură, totul ar fi continuat normal în memorie și în viață, atâta memorie și atâta viață câtă mai îmi e dată pe pământ. Dar așa, ce-a fost nu se înțelege, iar ceva cu sens nu se mai poate întâmpla; nu cred că mai pot trece prin evenimente care să restabilească logica existenței mele, ființei mele, morții mele, pentru că pur și simplu nu mai e timpul necesar întâmplării unor asemenea evenimente.

— Simt cum îmi curg pe creștet pulberea și cenușa trecutului; orbirea, greșelile; începutul divin, desfășurarea înșelătoare, deznodământul hidos. Zac în mine însumi, dărâmat de gândul că ăsta nu e decât începutul, că mi se pregătește o boală a sufletului mult mai grea și mai tristă, că toate măsurile nu o vor putea stăvili, că ea va merge înainte, inexorabilă, până la moartea ei și a mea. Gândurile mușcă din mine ca niște câini. Ce gest neașteptat, ce manevră brutală să fac ca să eșuez pe o insulă de pace și disciplină, cu bucurii monotone și reci? Într-o noapte m-am gândit la mine ca și cum aș fi fost mort. N-am simțit o emoție deosebită. Apoi m-am gândit la tine, și la alți prieteni, ca și cum v-ați fi sfârșit. Și cum încercam să-mi imaginez că eu am murit și au murit și toți prietenii mei, și mi se părea un lucru foarte posibil și logic, deodată memoria mea s-a golit, pentru că moartea suflase în ea și ne alungase pe toți cu respirația ei, și nu mi-am mai putut aduce aminte nici de mine, nici de tine, nici de alții.

Răsuceam în creierul virgin numele noastre și-mi spuneam: Cine au fost ăștia? Niște oameni ca mine, niște români, niște tineri, care, firesc, au trăit și au murit și au fost uitați ca oameni și sunt amintiți doar ca nume. Și gândul era ca o smulgere a unui membru din corpul meu, smulgere rapidă și brutală, după care acel membru nu mai poate exista nici în imaginație, nici în amintire. M-am uitat în trecutul meu ca într-o cameră lungă din care oamenii ieșeau pe ușile multe din toți pereții, lăsând-o pustie și rece, întorcându-mi spatele. M-am uitat și în viitorul meu și l-am văzut pustiu și cu toate ușile închise ermetic, să nu intre nimeni nou pe vreuna dintre ele; nu departe, la capătul viitorului, crește zidul morții, de care o presiune supraomenească mă va strivi peste câteva luni.

Acesta e adevărul cel mai cutremurător: certitudinea uitării. Nu te împotrivi, nici tu n-ai să mă poți ține minte. Cum să mă poți ține minte, când eu însumi am început să mă uit? Noaptea, cu ochii deschiși în tavan, îmi vorbesc despre mine la trecut, așa cum vei vorbi tu despre mine după ce nu voi mai fi. E foarte ușor, foarte natural, foarte bine. Îmi ascult vorbele despre mine însumi, îmi spun "Dumnezeu să mă ierte!" și "Fie-mi țărâna ușoară!" și mi se umple inima de o mare blândețe, de o mare bunătate, de un mare surâs, abia stropit de o lacrimă care nici măcar nu e tristă, nici măcar nu e melancolică, e numai obosită. Uit apoi de mine, peste câteva zile un amănunt îmi aduce aminte că am fost, și spun despre mine însumi cu mult firesc: "Săracul, nu eram băiat rău, am murit fără copii, ce nenoroc!" Și mi se pare stranie ideea că după moartea mea s-ar putea – cine știe? și Doamne ferește! — ca toată planeta să treacă printr-un cataclism, și atunci morțile noastre nu se vor mai deosebi. Căci dacă o lovitură își atinge obiectivul și-l distruge, niciunul dintre morții făcuți scrum nu-și mai poate aminti că a trăit și în ce mod anume s-a despărțit de viață, și atunci, priviți de o altă civilizație, de pe un alt astru, noi toți vom fi egali în moartea noastră,

eu și oricare altul de pe pământ, tu și oricare altul de pe pământ, eu și cu tine, și toți cei ce au murit în trecut, de-a lungul istoriei mondiale. Și simt o stranie solidaritate cu toți cei ce mor, au murit și vor muri pe pământ, simt cum toți morții trecuți și viitori ai pământului sunt frații mei, cum înotăm toți, fără să ne vedem unii pe alții, dar simțindu-ne alături, în ceața atotputernică a morții.

Poate că dacă n-aș fi trăit într-un secol atât de desacralizat aș fi întors, cutremurat, ochii spre noaptea cerului, strigând: "Doamne, îndreaptă-mi pașii!" Dar, căzut într-un străfund de miasme, trec prin toate lumile tulburi și ies la suprafață năclăit de nămoluri vâscoase. Mă agăț de maluri, urc, umplându-mă de sânge și vărsând pe gură apă rea, ies în focul aerului și aștept chinul purificării. Dar nu se întâmplă nimic. Nările mi se eliberează, ochii mi se deschid, respir, privesc. Dar nu văd o lume reală, respir neant, privesc miraje, nu mă recunosc, și horcăi, beat de lipsa de aer, cu ochii pe sfârșite, apucând cu mâinile zdrențe de paradis.

— E straniu cum, în primele săptămâni, după ce aflasem cât de curând voi muri, am avut un neprefăcut sentiment de eliberare! Da, mă simțeam într-adevăr liber, nereținut de nimic, cu toate treburile încheiate, fără preocupări, fără planuri, fără obligații, forțând pe toată lumea, prin însăși situația mea nouă, să mă lase în pace, cruțat în fine de toți oamenii, de toate lucrurile, de toate evenimentele și legile care îmi vânau atât de necruțător intimitatea înainte, când eram sănătos. Acum, când nu mai am mult de trăit, când e inutil, acum toți sunt prevenitori, discreți, plini de compătimire, buni, umani în sfârșit, cum ar fi trebuit să fie și înainte, mai ales înainte, când trăiam, nu azi, când nu mai are rost. Pentru că dacă astăzi eu mor, și moartea mea e cunoscută celorlalți, ce rost mai are să investești eforturi de comportare, ba uneori chiar emoții sincere, într-un cadavru? Cunoști viața pe care o trăim. O viață atât de

grea, de complicată, de obositoare. Plină de sarcini, de probleme, de obligații și de formalități (mai ales câte formalități!). O viață de examene și concursuri, de bilanțuri și perspective, de idei și forțe călăuzitoare și de sentimente obscure care încearcă să reziste dedesubt. Peste tot în lume, asta e viața modernă. Numai foarte bolnav, sau muribund, poți fi lăsat în pace. Ce e de mirare, în fond, că m-am simțit, la auzul veștii proprii mele morți, eliberat?

De curând însă, acest sentiment s-a schimbat. Acum nu mă mai simt liber, ci prins. Prins din toate părțile și fără scăpare. Prins în viața mea, prins în moartea mea. Moartea e forma cea mai absolută a lipsei de libertate. E uimitor, dar luptând împotriva morții mele îmi dau seama că lupt pentru libertate, lupt pentru libertate într-un mod destul de indirect și de original, totuși nu mai puțin autentic! Tocmai eu, care n-am crezut niciodată serios în cuvintele astea, pe care le-am auzit și le-am citit de atâtea ori, în toate cărțile, filmele și jurnalele, în toate discursurile politice, debaterile și expunerile de atitudine!

Dar sunt, cum îți spuneam, prins. Prins, imobilizat, în viața mea, în moartea mea, ce importanță are, ele două sunt confundabile în clipa de față. Esențialul e că sunt prins. Prins, Bibi, înțelegi? PRINS. Înainte mă simțeam liber, mai bine zis nu mă simțeam în niciun fel, libertatea era pentru mine un simplu subiect de conversație, pe care îl ocoleam de altfel cât puteam. Acum sunt prins și simt din când în când nevoia de a mă revolta. Și nu pot. Ar trebui să sufăr de lipsa de libertate. Și nu sufăr. E atroce, e înfiorător, dar această lipsă absolută de libertate care e moartea nu mă poate face să mă revolt, nu mă obosește de ajuns, nu mă scârbește de ajuns, nu-mi trezește niciun sentiment mai violent. Și totuși, mi-e scârbă de moartea mea, o disprețuiesc, mă plictisește ca o glumă proastă și prea cunoscută. Dar asta nu mă face să doresc contrariul. Nu-mi doresc, în clipa asta cel puțin, să fiu liber, fie chiar și prin moarte, nu-mi doresc să fiu liber dincolo de moarte, nu

doresc să-mi continui viața printr-o minune, nu doresc nimic. Nimic, Bibi, nimic, prietene, nimic. Lumea se închide asupra mea, mă prinde și mă strivește în închiderea ei, cade ca o ușă grea pe corpul meu, pe acest corp care a avut odată o viață a lui. Dar moartea nu e pentru mine o eliberare. Cum nici viața n-ar fi, dacă mi-ar fi redată întreagă în chiar acest moment. Atunci, unde să fug, printre ce gratii să mă strecur, în ce ape să mă topesc ca să mă simt cu inima împăcată, ușor, curat, mântuit?

Nu-mi înțeleg moartea și nici nu sufăr destul de ea.

— Ce-i de făcut atunci? Să mă sfârșesc eu singur mai repede, decât mi-e dat?

Mă obosește moartea. Mă dezgustă. Mă revoltă. Mă disperă. Dar nimic destul de puternic ca să ies din acest somn în care mă mișc de când am aflat. Chiar și moartea acelui om, oroarea fizică pe care mi-a provocat-o, nu m-am zguduit de ajuns. Rămân eu însumi, nu pot trece de mine, nu mă pot cunoaște mai mult, nu mă pot surprinde cu o ieșire neașteptată. Și atunci, ce să fac, ce e omenește de făcut? Tu nu-mi poți da un răspuns. Îmi poți spune o mie de fraze, unele foarte convingătoare, dar niciuna care să poată lupta cu moartea mea, meschină, penibilă, inferioară.

Singur în moartea mea, rătăcit în moartea mea, mă plimb prin ea cu pași șovăitori, golit de gând și putere. Om prins în moartea lui. Iată propoziția care mă descrie perfect. Om. Moarte. Dar asta se pot înlocui cu sinonime. Sinonimul morții ar fi “nimic”. Și sinonimul meu tot ăsta ar fi. Nimic. Nimic prins în nimic. Mi-e groază de moarte. Mi-e nimic de nimic. Mi-a rămas o viață foarte scurtă. Mi-a rămas un nimic foarte scurt. Nimic nu mă scapă de moarte. Nimic nu mă scapă de nimic. Moartea e scârboasă, indecentă. Nimicul e scârbos, indecent. Viața e o moarte, moartea e o viață, nimicul e un nimic.

Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât moartea devine mai nimic.

Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât moartea devine mai abstractă, mai teoretică, mai greu de crezut. Mă va doborî totuși. Mă uit la tine, Bibi, și mă întreb în secunda asta chiar: Oare dacă aş întinde mâna ca să te ating, nu aş trece cu degetele prin fumul ființei tale, nu m-aş lovi de fantoma ta?

— Valul se înalță în fața mea. Până sus, până când linge stelele din cer. Apoi încremenește. Singur și fără corp, înot spre rădăcina lui. Prin apă, aud surd cum valul începe să se prăbușească asupra mea. Cade amețitor. Zgomotul lui, muzica morții, îmi năucește auzul. Iată, m-a atins, m-a ghilotinat, m-a nimic și s-a dus, a pierit, undeva în spate.

Nimic, înot prins în oceanul de ceață verde-albastră. Nu simt, nu văd, nu nimic. Nu simt nevoia să întreb unde e Domnul. Am simțit-o poate odată, poate ea mocnește încă în mine, dar tace. Înot în ceață, ceața se subțiază, se albește, înot într-un fel de lapte, nu e rău, nu e nici bine, nu e nimic, nimeni în apropierea mea. Nici măcar tu, care ai fost lângă mine întotdeauna, de mai bine de cincisprezece ani. Prietene, totul e foarte greu.

MÂNCARĂ TĂCUȚI, FĂRĂ POFTĂ,
epuizați amândoi – inginerul de cât vorbise, Bibi de cât ascultase. Ieșiră fără o vorbă din restaurant, și inginerul se lăsă moale pe scaunul mașinii. Bibi conduse spre casă, mișcând nervos volanul. Ajunși sus, Bibi se uită la ceas. Era zece fără un sfert. Nici nu ținea minte de câtă vreme nu se mai culcase atât de devreme. Se gândi o clipă, apoi îi ceru inginerului un somnifer, remarcând cu un surâs palid că era prima oară când lua ceva pentru somn. Inginerul îi dădu o pilulă, se lungi în pat, închise ochii. Bibi îl veghe un timp. În cele din urmă, convins că inginerul doarme, înghiți pilula, se culcă, se chinui puțin în pat și adormi.

Inginerul nu dormea.

Trecu un timp, lung poate de câteva ore. Inginerul era obosit, își simțea ochii bătuți, pleoapele strivite de greutatea zilei care trecuse, membrele îi erau paralizate, numai gândul mișcării degetelor mâinii îl durea. Dar nu putea să adoarmă. Somnul se apropie de el, și atunci inginerul dori în adâncul sufletului să fie cuprins de somn. Imagini vagi îi străbăteau ochii, gânduri nelegate i se topeau în cap, simți că era cât pe-acî să adoarmă, mulțumi în gând cerului că-i dăruie somnul. Tavanul odăii plouă încet, răcoritor, deasupra patului lui, îi alunecă pe frunte, îi mângâie chipul. Odihnitor, aerian, tandru...

Se zbătu deodată violent și sări din somnul care-l sugea ca o mlaștină. Se pomeni așezat în capul oaselor în pat, treaz, cu privirea larg deschisă, devorând întunericul, înspăimântat ca de un coșmar. Inima îi bătea tare. Rătăci cu mâna la capul patului, găsi lampa, o aprinse.

Lumina surprinse obiectele în pozițiile lor obișnuite. Și totuși, inginerul avu senzația că în întuneric toată camera se mișcase, toate obiectele trăiau subversiv, amenințându-l

pe el; intuiseră gestul lui și-și reluaseră locurile și nemișcarea cu o fracțiune de secundă înainte de izbucnirea luminii.

Bibi dormea cu fața-n sus, cu profilul foarte clar desenat pe perete, complet imobil. Respirația nu i se auzea.

Inginerul oftă, stinse, se culcă la loc, își simți iar oboseala, nădăndu-se ca somnul să revină. Încet, gândurile lui obosiră, mintea îi lucra tot mai confuz, curând avea să adoarmă. Era încă semiconștient, își dădea seama că mai gândește și deci nu e adormit. Peste câteva clipe nu va mai gândi, și asta va însemna că doarme. Uite, gândurile luptă cu toropeala, sunt învinse, se culcă în paturile creierului, adorm. Nu mai gândești, dormi, nu mai ești, e foarte bine așa.

Sări iar și abia își stăpâni un țipăt. Căută frenetic lumina, lumină odaia. Ca și rândul trecut, toate alergaseră la locul lor cu o fracțiune de secundă mai înainte. Bibi dormea în aceeași poziție. Respirația tot nu i se auzea. Lampa îi dădea o paloare de cadavru.

“Doarme”, gândi inginerul. “Doarme, despărțit de conștiința lui, neapărat de nimic împotriva puterii întunericului. Doarme și poate nici măcar nu visează. Absolut inconstient. Doarme ca un mort.”

Se lăsă pe spate pe pernă, fără să stingă lumina, se analizează, se înțelegea: îi era frică de somn, vedea în somn o formă a morții.

Închise cu hotărâre ochii, se sili să respire adânc și regulat, metodă străveche de instalare a somnului, își relaxa toate fibrele trupului și căută să-și golească mintea de cuvintele cu înțeles, să gândească lucruri odihnitoare. “Femeie.” “Iubire.” “Vară.” “Nisip.” “Cer adânc.” “Mare.” Deodată, din marea în culori de vacanță se înalță un val uriaș, care se echilibra o clipă, atingând cerul, apoi tună pe el și-l îngropă. Se regăsi plutind în ceața apei; apa era moale și vâscoasă, nu-l atinge, deși îl înconjură strâns din toate părțile; nu-l uda, nu făcea valuri; apa dormea în jurul

lui, somnolența lui se cuprindea în somnul mării, și amândouă se uneau în neant.

Spaima cumplită de neființă îl aruncă din pat, îl purtă în pași clătinați prin cameră, îl lipi de fereastră. Fereastra Ninei era oblonită. Nina dormea desigur, strânsă poate în îmbrățișarea unui bărbat cunoscut doar cu câteva ore mai înainte, dormea netulburată de comparația clasică a somnului cu moartea, a morții cu somnul. În jurul ei dormea tot orașul, mort în noaptea indiferentă, plină de oameni pentru care întreruperea conștiinței nu e nicio nenorocire, oameni care chiar și-ar dori o întrerupere a conștiinței mai lungă decât cea pe care o asigură somnul în fiecare noapte, opt ore din douăzeci și patru.

Se întoarse și se apropie din nou de Bibi. Dormea, dormea curajos, învingând teama că acest somn ar fi putut – de ce nu? — să se prelungească, să treacă în altceva, învingând teama pe care ar trebui s-o aibă orice om ori de câte ori se lungește în pat: teama că s-ar putea să nu se mai trezească. Pentru că știm când ne culcăm, așa cum știm când pornim la drum, dar nu știm când ne deșteptăm, așa cum nu știm când ne întoarcem, și uneori în somn se oprește fără motiv chiar inima unor oameni tineri și sănătoși, și doctorii dau din cap nedumeriți la autopsie și recunosc că există cazuri pe care numai bunul Dumnezeu le-ar putea explica.

Aplecându-se asupra prietenului adormit, inginerul încercă să-i prindă ritmul respirației. Îi privi atent mărimile, colțurile gurii, pieptul, ciuli urechile și încercă să prindă suieratul aerului.

Nu se vedea nimic, nu se auzea nimic.

Întinse mâna ca să-l atingă, să-i simtă căldura corpului. O apropie până la câțiva centimetri, i se făcu frică de contactul cu un corp rece, și-o retrase.

Se dădu câțiva pași înapoi și-l cuprinse cu privirea. Bibi era frumos, dormea frumos, într-o nemișcare grațioasă, semăna cu semizeii atletici morți la asfințit pe câmpuri de

bătaie antice, în tablouri pictate de maeștri.

Un zâmbet vag, nelocalizat, părea că-i plutește răspândit în toate trăsăturile feței.

Inginerul îl contemplă, cu sentimentul că-l vede pentru ultima dată, că mâine avea să-l urmeze în spatele sicriului legănat de dric. Simți că vrea să plângă de o covârșitoare milă pentru Bibi, prietenul bun, băiatul frumos și tânăr, deștept, cinstit, admirabil, secerat prea repede de o boală necruțătoare, simți că vrea să plângă de mila lui Bibi cum ar fi vrut să plângă chiar de mila lui însuși, pentru că ei doi semănau în fond atât de mult. Dar nu găsi o lacrimă. Se uită la Bibi și trăi în clipa și locul acesta durerea cuvenită la moartea lui, moartea unui prieten adevărat, anticipă durerea pe care nu va putea s-o exprime la timpul ei, pur și simplu pentru că se întâmplase ca boala numită moarte să-l aleagă pe el întâi.

Zdrobit de oboseală, se culcă iar. Dar acum, insomnia, fortificată, îi ținui pe perete ochii deschiși, și stătu astfel până spre ziuă. La cinci, simți că nu mai rezistă. Creierul istovit amenința cu explozia. Corpul întreg plângea de oboseală. Biruit, întinse mâna, luă tubul cu somnifere, intra cu el în baie, umplu un pahar cu apă, puse o pastilă pe limbă, dar, înghițind-o pe jumătate, avu senzația că se condamnă singur, că se sinucide, pricepu că acum într-adevăr nu mai are nicio certitudine că se va trezi din somn peste un număr oarecare de ore, se clătină deasupra chiuvetei, încercând să scuie pastila, dar o contracție a gâtului o făcu să alunece de-a binelea în stomac. Avu sentimentul că s-a împușcat, i se păru că întunericul somnului îl și cuprinde, despărțind carnea de gând, horcăi disperat și se văzu în oglinda băii: palid, încercănat, cu ochii scoși din cap, gâfâind pe gura căscată. Își înfundă două degete pe gât, vomită pilula, bău tremurând puțină apă, se împletici înapoi în cameră.

Adormi pe neașteptate, când nu mai credea. Deschise ochii peste trei ceasuri, niște ochi umeziți de recunoștință,

și ziua cenușie care filtra prin storuri i se păru una dintre cele mai frumoase din câte-i fuseseră date. Obosit, nu coborî din pat. Bibi făcu cumpărături, îi citi ziarul, găti. După masă, inginerul dormi iar două ore. Și-și dădu seama că spaima de somn se micșora atunci când afară era încă lumină, când somnul nu se însoțea de un întuneric total. O descoperire nouă și uimitoare pentru el, care nu se temuse niciodată, nici de somn, nici de nesomn, nici de lumină, nici de întuneric.

Pe la zece însă, spaima de o noapte asemănătoare puse iar stăpânire pe el. Observându-l, Bibi băgă de seamă că e agitat.

— Ce ai? Să-ți dau ceva?

— Nimic. Nu mi-e prea bine la stomac.

— E drept, gătesc și eu ca un burlac.

— Nu, nu, a fost foarte bine, cred însă că am mâncat prea mult.

Sentimentul era atât de nou, încât și-l formula cu greu în cuvinte și nu-i venea să-l mărturisească. Pe la unsprezece stinseră. Bibi adormi îndată. Inginerul așteptă cu inima strânsă somnul și spaima de somn.

Somnul nu veni. Veni spaima de o nouă insomnie, crescând pe măsură ce trecea timpul, și apăsarea oboselii devenea tot mai puternică. Căzu într-o stare de paralizie; nu putea să miște un deget, nu putea să-și ridice pleoapele. Totuși, nu dormea. Ar fi vrut să se scoale din pat, să facă ceva, orice, dar o mare reavoință a întregului organism îl împiedica. Până la urmă reuși să aprindă lumina, să se uite la ceas.

Era șase și douăzeci.

Se îngrozi. Când trecuse timpul? Nici nu-l simțise, ca și cum ar fi dormit. Dar nu dormise, tocmai asta era, nu dormise, sau oare se doarme într-adevăr cu ochii deschiși, sau poate viața e toată un somn, din care nu te poate trezi decât moartea, un somn când cu ochii deschiși, când cu

ochii închiși, un somn când conștient, când inconștient?

Poate că lumea e numai de somn, poate că omul nu face decât să doarmă, nu se trezește de loc între două nopți, trăind o viață de somn, și atunci de ce să nu dormim de-adevăratelea, de ce să mai pretindem că suntem uneori treji? “Prin somn să te obișnuiești cu moartea” – gândi inginerul privind tubul frumos colorat, dintr-o substanță plastică, în care dormeau încuiate somniferele. Agită tubul, și pastilele mici și albe săriră înăuntru, cu un zgomot limpede.

Îi trebui aproape o jumătate de oră ca să se hotărască. La un moment dat, puse tubul la loc. Ideea continuării unei nopți albe era însă insuportabilă. Insomniile pot da adevărate momente de disperare, când îți vine pur și simplu să te arunci pe fereastră, să te despici pe trotuar și să dormi acolo, în patul propriului tău sânge. Ce altceva să încerce? Un duș liniștitor? Plimbări înainte de culcare? Numai gândul unei asemenea terapii îl scârbea. La capătul unei jumătăți de oră înghiți un somnifer și-și impuse să nu se dea jos din pat, să nu-l scuipe la baie.

Așteptă să-l cuprindă somnul, adormind și întrebarea “Oare mă voi trezi mâine? Oare va mai fi mâine?” Dar în ultima clipă înainte de a adormi avu iar senzația că s-a sinucis. Cu ultima forță, aprinse lampa de la capul patului. Ca și cum o parte din conștiința lui, o fărâma din creierul lui treaz ar fi continuat să ardă. Becul aprins, spunându-i că nu e singur în fața întunericului, că e vegheat, că e apărat. Apoi cedă și adormi.

Ziua dormea însă cu ușurință, de parcă moartea nu l-ar fi pândit. Dormi de câteva ori bine noaptea, pentru că Bibi îi promisese că-l va veghea treaz. Cât timp se ținea Bibi de cuvânt, nu se putea ști. Dimineața îl găsea invariabil sforăind. Întotdeauna se scuza la fel:

— Am adormit acum zece minute!

Singur trebuia să învingă teama. Se brutaliza; în fiecare

seară, luând somnifere și aruncându-se în pat. Așteptând, încolțit de spaimă, efectul.

Într-o dimineață, deșteptându-se dintr-o noapte surprinzător de puțin chinuitoare, îl văzu pe Bibi cotrobăind în fundul unui geamantan.

— Ce faci acolo?

— Îți adusesem ceva. Un fleac. Am uitat să ți-l dau.

— Ce. Mi-ai adus?

— Așteaptă. Trebuie să fie în celălalt geamantan.

Găsi ce căuta și veni zâmbi tor spre patul inginerului, ținând în fiecare mână o cutie.

— Ce-i asta?

— Un *View-Master*.

— Ce mai înseamnă și asta?

— Deschide, și ai să vezi.

Era un fel de binoclu cu o deschizătură laterală, în care Bibi îi arătă cum să potrivească niște pelicule în culori, pe care le scosese din cealaltă cutie.

— L-am luat la Constanța. Foarte ieftin. De la un suedez care nu mai avea bani.

Inginerul potrivi un clișeu în aparat, apropie ochii de vizoare, privi. Printr-un sistem de suprapunere, aparatul dădea senzația reliefului. Toate se vedeau în adâncime, exact ca în realitate. Era o stradă dintr-un oraș sudic, coborând către obiective plină de femei în rochii colorate, surprinse în mișcarea lor, detașate perfect de fundalul de case pitorești și cer pur. Scena era tridimensională, ca viața. Inginerul auzise despre asemenea aparate dar vedea pentru prima oară unul. Perfecția lui îl impresiona.

— Îți închipui ce poate însemna un film realizat cu procedeul asta? făcu Bibi.

Altă scenă. Zebre străbătând ierburile înalte ale Africii. Aici, senzația de adâncime era copleșitoare. Obiectivul fusese așezat între firele de iarbă, și decupa, cu o fantastică precizie, fiecare linie verde din masa celorlalte. Mai tare decât cea mai artistică fotografie.

— Îți place?

New York-ul noaptea, ca un pom de Crăciun imens, miraj electric văzut de pe puntea unui vas. O turmă de bizoni într-o rezervație, cu coarneau desprinse fin pe verdele colinelor înconjurătoare. Un automobil sport, plin de oameni tineri, coborând o faleză cu serpentine, spre o mare însorită. Flancul unui vapor lângă un far. Un tânăr cu un câine lângă o statuie, într-o piață gotică. Un vânzător ambulant de pește, undeva în Extremul Orient. Perechi dansând într-un bar, lângă o formație de jaz de șase negri zâmbitori. Un avion urcând de pe un aeroport, înșurubându-se în aer ca un drum frumos și inutil între naștere și moarte.

Erau foarte multe fotografii din țările scandinave și din America. Opere de arhitectură pe care aparatul le putea exploata din plin. Poduri, viaducte, zgârie-nori, stadioane. Erau și oameni destui. Frumoși, convingători, veseli. Și împietriți. Bibi era transportat de performanța aparatului.

— E formidabil ce pot să inventeze în fiecare zi șmecherii ăștia de americani! Te dă peste cap, nu? Uită-te, la oameni! Până și părul li se vede în relief. Până și nasturii, de, pe cămașă ies în afară. Colosal!

Colosal. Deodată, inginerul văzu un automobil pe un bulevard străjuit de copaci pustii de frunze, într-o seară de iarnă, în automobil se aflau doi tineri. Cel care conducea era crispat, cu o expresie pe care o încremenise parcă o mare uimire. Celălalt era bine dispus și privea încrezător înainte prin parbriz. Automobilul mergea în viteză, dar imaginea îl reproducea nemișcat, ca și cum ar fi fost oprit brusc, de cine știe ce forță misterioasă. Straturile de adâncime se deosebeau fascinant de bine. Prin parbriz se vedeau cei doi, așezați în mașină; prin geamul din spate, dincolo de capetele lor, se vedeau contururi de alte automobile tot în goană, tot împietrite în arta imaginii; copacii și blocurile care flancau bulevardul păstrau și ele toate distanțele realității.

Exact, ca în noaptea de, reveion, când mașina cu ei doi încremenise deodată pe bulevardul Ana Ipătescu, și în ea murise inginerul, pietrificând tot universul în jur.

Da, tocmai oamenii stricau efectul. Oamenii ăștia morți, împăiați. Continuând nefiresc o mișcare a vieții. Ca în niște diorame excelent executate; ca într-un muzeu de antropologie, ca într-o galerie de figuri de ceară.

— Sunt morți, spuse inginerul cu glas scăzut.

— Poftim?

— Sunt morți, repetă inginerul.

— Cine?

— Oamenii ăștia, reproduși așa de bine. Cu nasul reliefat pe obraz. Cu cravata desprinsă pe albul cămășii. Imobili. Morți. Mumii.

Bibi își mușcat buzele.

— Ia-le de-aici. Sunt foarte frumoase, spuse inginerul, și căzu la loc pe pernă, închizând ochii.

Bibi strânse de pe pat aparatul și clișeele. Se apropie de fereastră, se uita la unul dintre ele, îl înlocui, se uită la altul.

— Ai dreptate parcă sunt niște morți. În haine de sărbătoare, sprijiniți cine știe cum, ca să nu cadă. Abia acum îmi dau seama.

Se mai uită o dată și spuse pe alt ton, tonul schimbat al unei descoperiri:

— De fapt, așa e arta.

— Așa cum?

— Așa e arta: omoară omul.

— Artă, oftă inginerul, ce știm noi despre ea?

— Sunt totuși reușite, spuse Bibi cu regret, și le așeză la loc în geamantan, după care se întoarse la fereastră, își puse mâinile în buzunarele pantalonilor, se uită afară cu un aer dezorientat.

— Sigur, nu știm nimic despre artă. Altceva ar fi dacă am fi artiști. Dar pentru asta trebuie talent, și așa mai departe.

— Și dacă am fi artiști?...

— Dacă am fi? Dar nu suntem.

- Dar dacă am fi?... insistă inginerul.
- Ce vrei să spui?
- Vreau să spun: dacă am fi artiști, cu ce-am fi mai câștigați?
- Am cunoaște viața mai bine, ne-am conduce mai inteligent...
- Crezi?
- Fără îndoială.
- Dar moartea crezi că am putea-o cunoaște mai bine?
- Dacă am fi artiști?
- Exact. Crezi că am putea să cunoaștem și moartea mai bine?
- Nu știu. Nu m-am gândit.
- Gândește-te.

Preocupat, Bibi se așează pe patul inginerului, își aprinde o țigară, își scoase picioarele din pantofi și le urcă pe pat.

— Dracu știe! La urma urmei, da, de ce nu, nici vorbă că am putea cunoaște și moartea mai bine! Artiștii sunt mai sensibili, mai complecși, mai pătrunzători decât noi...

— Ai cunoscut vreodată un artist?

— Hm. Nu. Ba da, stai! Ți-l mai aduci aminte pe zăpăcitul ăla de Plopescu? Unul înalt, slab, plin de el? A fost coleg cu noi până-n anul doi, și pe urmă a abandonat, zicea că Politehnica nu-i de el, că el are altele mai grozave în cap.

— Ei?...

— Ei, mi se pare că a ajuns scriitor, sau cam așa ceva. În orice caz, lucrează la o revistă literară. Dar nu mai știu la care. Aici în București.

— Ai putea să dai de el?

— Da, cred că da.

— În ce relații erai cu el?

— În ce relații? În general bune. Cădea la colocviile cu Godeanu și învăța la restanțe după cursurile mele.

— Nu pot de loc să mi-l amintesc.

— Pe naiba! Unul înalt, palid, cu un mers cam împrăștiat, care se uita la tine mereu de parcă atunci te vedea prima

oară, așa era stilul lui. Nu era băiat rău, nici prost, dar Doamne, ce: îngâmfat! Nu ții minte că Godeanu l-a prins scriind altceva la un seminar și s-au certat? Godeanu l-a făcut poet și și-a bătut joc de el, și Plopescu s-a supărat și i-a spus că e mărginit și incult. Nici asta nu ții minte?

— Vag.

— Fie vorba între noi, a avut dreptate. Godeanu era un tâmpit și habar n-avea de domeniul lui. Până și un tip atât de în afară ca Plopescu își putea da seama de asta. Ei, Plopescu a avut curajul să i-o spună, și Godeanu a început să-l pice sistematic, până când Plopescu s-a plictisit și și-a luat câmpii.

— Și ce-a făcut după aia?

— Filologia. Nu mai știu ce secție. L-am întâlnit acum vreun an la *Atenepalas*, era cu una foarte frumușică. Nici nu m-aș fi așteptat să aibă asemenea succes unul ca el. Atunci mi-a spus că e redactor undeva, și mi-a dat și numărul lui de telefon.

— Și-l mai ai?

— Ce? Numărul? Dar ascultă, ce-ți vine acum cu ăsta? Dacă tu nu-l mai ții minte, crezi că el te mai ține minte pe tine?

— Uite, aș fi vrut să cunosc și eu un scriitor. Înainte să... înțelegi. Să văd și eu ce poate gândi un scriitor despre toate astea.

— Mai simplu și mai normal ar fi să-l citești.

— Nu, nu. Nu mai am vreme. Poate că el scrie despre cine știe ce; chestie deșteaptă, viața e făcută din chibrituri, sau mai știu eu ce, or pe mine mă interesează cu totul altceva. De altfel, nici nu știu ce-a publicat.

— Mă rog. Dacă vrei, pot să caut numărul ăla de telefon.

— Fii dulce. Am să încerc să ațipesc puțin.

— La ora asta?

— Pentru mine, toate orele sunt bune.

Se trezi la prânz și-l văzu pe Bibi cu o agendă de telefoane în mână.

— Gata?

— Gata.

— Ei! Ce te uiți așa la mine? Dă-i drumul! Dă-i telefon!

Bibi ezită.

— Ții așa de mult? În fond, ce crezi că poți afla de la el? Și dacă ne răspunde grosolan? Știi cum sunt scriitorii ăștia? Și dacă e acasă, ce să-i spun?

— Lasă prostiile, Bibi. De când te-ai făcut atât de timid? Dă-i telefon, spune-i cine ești, spune-i că vrei să-l vezi și că o să aduci cu tine un prieten, un fost coleg. Dacă vrea, bine; dacă nu, și mai bine.

Bibi suspină adânc, apoi smulse cu putere telefonul și formă numărul. La urma urmei, putea să nu răspundă, sau să sune ocupat, sau să-i refuze.

— Alo, casa Plopescu? Întrebă el cu o voce pomădată. Probabil i se răspunse afirmativ, căci își îngrijă vocea și mai mult. Aș vrea să vorbesc cu domnul Plopescu? Tuși și se grăbi să precizeze: cu domnul *scriitor* Plopescu.

La telefon răspunsese chiar domnul scriitor Plopescu. Sigur că își aducea aminte de Bibi, dar își aducea aminte perfect și de prietenul lui cel mai bun, un băiat simpatic, nu-l mai văzuse de mult, oare ce mai făcea?

— E chiar aici lângă mine, vroiam împreună să ne revedem... să te revedem - nu știa cum să i se adreseze.

Celălalt răspunse foarte amabil. De ce nu, cu plăcere, vineri seară, de pildă, dacă erau liberi.

Bibi se uită la inginer, și acesta îi confirmă din ochi.

Foarte bine, vineri seară la opt. N-au să se supere dacă au să mai fie de față câțiva prieteni de-ai lui, nu? Oameni interesanți de altfel, aveau să vadă, de loc plicticoși. Vai de mine, o să fie cu atât mai plăcut. Perfect. Bibi își notă adresa, închise, lăsă capul moale pe speteaza scaunului și-l căută din ochi pe inginer, cu o expresie care vroia să însemne: "Vezi ce fac eu pentru tine?" Mulțumit, inginerul se dădu jos din pat, își îmbracă halatul, trecu în baie și începu să se radă.

Se săpunea a doua oară, ca să dea contra, când Bibi bătu la ușă.

— Intră, mormăi inginerul, cu buzele pline de clăbuc.

Bibi intră, se așează pe capacul închis al closetului, deschise gura ca să spună ceva, dar inginerul i-o luă înainte:

— Scoală-te de-acolo, alt loc n-ai mai găsit să te așezi? Capacul e de plastic; ai să-l rupi!

Bibi se așează pe marginea căzii.

— Acum fă-mă și pe mine să înțeleg! De ce ți s-a năzărit din senin să-l vezi pe Plopescu?

Răstrângându-și înăuntrul gurii buza de jos, ca să-și poată rade mai bine bărbia, inginerul nu răspunse.

— Crezi că în situația în care ești tu te poate ajuta experiența altora? Mai ales aceea a unor oameni sănătoși?

Inginerul se întrerupsese din ras.

— Parcă adineauri aveai încredere în intuiția artiștilor.

— Aveam, desigur. Am și acum. Dar aici nu e vorba de intuiție. Poate că ei știu mai multe decât tine despre viață. Dar despre moarte? Despre moartea ta? Crezi că ei pot ști mai multe decât tine despre moartea ta? Crezi că ei te pot ajuta cu ceva ca să suferi mai puțin de moartea ta?

— Nu, răspunse inginerul.

— Ei, vezi? Spuneam adineauri că dacă tu ai fi un artist ți-ai înțelege mult mai bine situația și tragedia personală decât ți-o înțelegi acum. Dar numai dacă *tu* ai fi un artist. Dar așa, cei mai geniali artiști ai lumii nu cred că pot interveni într-o tragedie care nu e a lor.

— Nici n-am sperat așa ceva.

— Atunci, ce te-a apucat?

— Vreau să mă instruiesc, declară inginerul, și trecu la celălalt obraz.

— Acum, la...

Inginerul izbucni în râs, cât pe-aci să se taie.

— Acum la bătrânețe! La spartul târgului! în ceasul al doisprezecelea! Înainte să mă înec ca țiganul la mal! Și

râsul i se prefăcu într-o grimasă, trăsăturile feței îi căzură ca ele unei măști tragice pe care cineva o mănjise cu săpun. Își cufundă capul în chiuvetă, își smulse clăbucul rămas pe obraz, se întoarse plin de apă spre Bibi.

— Înțelege! Există mii de drame pe pământul ăsta, fiecare poate; mai importantă decât a mea. Dar pe a mea o pot înțelege numai eu. Și nici măcar eu. Oare toată înțelepciunea lumii m-ar putea ajuta să nu mai mor? Nicio carte, oricât de genială, nu-mi poate fi folositoare. Nu știința, nu filosofia, nu ideile mari, nu cuvintele îmi pot aduce pacea cu mine, pacea cu moartea mea. Dar trăiesc încă pe lângă mine și alți muritori. Care-și rezolvă fiecare deosebit moartea lui. Și nici măcar nu am pentru ei un adevărat interes. Doar o curiozitate. Sunt curios să văd ce gândesc acești oameni despre moartea lor. Să-mi închipui ce vor născoci ei când vor afla că sunt atinși de boala morții, cu cât vor fi mai deștepți ei decât mine, care mă sting azi într-un chip atât de mediocru, atât de meschin. Să mă conving măcar că există oameni superiori mie, mai inteligenți, mai culti, mai puternici, mai curați, pe care moartea, moartea lor nu-i proteste la fel de ușor cum m-a prostit pe mine moartea mea! Și în fond, până când mor, trebuie să-mi umplu și eu timpul cu ceva. Trebuie să mă fac că vreau să găsesc un sens, chiar dacă nu vreau să găsesc niciunul, chiar dacă mi-e greață de orice sens! Trebuie să joc rolul întreg, să mă prefac înfometat de un adevăr, de o cale, de o soluție, ascunsă în artă, în Dumnezeu, în copiii pe care i-aș putea lăsa orfani după moartea mea și așa mai departe. Trebuie să mă prefac convins că de undeva – dintr-o întâmplare, dintr-o discuție, dintr-o întâlnire – mai poate răsări o lumină! Și după ce-am să mă prefac că am căutat, poate că am să mă prefac și că am găsit. Am să cad în extaz, am să plâng de emoție, am să mulțumesc destinului că am înțeles. Atunci am să-mi părăsesc resemnarea, obișnuința, oboseala. Am să fiu cuprins de entuziasm. Am să-mi aplaud frenetic soarta oribilă. Am să-

mi accept cu bucurie condamnarea. Am să spun că vreau să mor, am să-mi chem moartea, am s-o implor să nu mai întârzie, am să declar pe un ton convingător că mă simt liber pentru că m-am supus condamnării, am să mint că libertatea înseamnă înțelegerea condamnării, aprobarea necesității ei. Și, în fine, drept pedeapsă pentru minciunile mele, pentru minciuna întregii mele vieți, am să mor. Și atunci, abia atunci, îngropat în moartea mea, înăbușit în adâncul morții mele, topit în îmbrățișarea ei cleioasă, nimic în nimicul ei, gura mea, pregătită să strige nu, ochii mei, pregătiți să fulgere judecata nemiloasă, creierul meu, pregătit să respingă imbecilitatea morții, toate vor tăcea, deși încă neruinat de moarte, încă neputrezite. Vor tăcea, vor accepta, se vor supune, vor confirma tocmai adevărul pe care erau sortite sa-l combată. Vor aproba tâmpenia morții, stupiditatea, meschinăria, îngustimea, obtuzitatea morții. Căci moartea nu e, în fond, tragică, tristă, absurdă. Moartea e șancrul prostiei, rozând lumea în care trăim! Moartea e imbecilă, imbecilă, imbecilă! Imbecilitatea ei e flagrantă, mă sufocă, mă ucide! Ah, Doamne, de ce nu mă iei mai repede? De ce mă faci să plătesc pentru păcatele omenirii? Oare l-am omorât pe tata? De ce grozăvie m-am făcut vinovat? Ia-mă repede, ia-mă, în clipa asta, să nu mai sufăr, să nu mai știu, să nu mai fiu! Cufundă-mă în imbecilitatea morții, imbecilizează-mă și pe mine, poate aceasta să fie mântuirea!

Tipătul lui răsună în apartament, amplificat de pereți, și omul se împiedică și se agăță de brațele prietenului lui, iar acesta îl ajută să se așeze, să-și tragă sufletul. Inginerul văzu în fața lui camera albă, parchetul drept și larg, mobila geometrică, pereții reci. Rătăcit, trecu peste ele, legănat în propria lui privire, se întoarse cu ochii la Bibi, care, speriat de criză, îi zâmbi. Inginerul îi întoarse zâmbetul, ca să-l liniștească.

— Nu-i nimic, prietene. Astea sunt ultimele răbufniri. Încet-încet, mă acomodez tot mai mult. Soarta mea începe

să mi se pară firească, necesară, singura posibilă. Într-o zi, după toate aceste pregătiri, va veni la mine însăși moartea. Mă va găsi perfect domesticit.

IARNA, ORAȘUL E PALID CA UN BOLNAV, înfășurat în șaluri de ceață, cu obrazul tăiat de ninsoarea rară. O zăpadă căzută într-o noapte, o dimineată albă, un moment de puritate. Apoi automobilele și oamenii prefac zăpada în cenușă, în nisip, în noroi. Iarna sau vara, Bucureștiul e un oraș murdar, un oraș care curge, care se prelinge din el însuși în el însuși. Puține sunt locurile, casele (noi de cele mai multe ori) prin care domnește o curățenie străină. Au început să se înmulțească în ultimul timp, dar orașul le pândește, abia așteaptă să treacă vremea, să le prindă și pe ele în lava lui. Așa sunt orașele mari. Murdare. Iarna, curțile mici și mirositoare care se scufundă încet sub nivelul străzilor se ascund din când în când în zăpadă, ca niște mâini nespălate sub pudra altui veac. Apoi ies iar la lumină, plutesc iar pe apa tulbure a orașului. Iarna, Bucureștiul își pierde parfumul. Parfumul lui de femeie care se trezește la prânz, mirosind a somn greu și târziu, întretăiat de vise tulburi, buimacă; părul răvășit, ochii sugrumați de cearcăne, tenul otrăvit, urâțit de pat; dar la fiecare mișcare, din capotul mototolit, călcâiele de aur și pulpele care pătrund până-n inimă.

Iarna Bucureștiului e o boală grea. Vântul pustiește bulevardele, mâinile se întind tremurând după sticlele cu alcool, prin case încălzite cu lemne, prietenii intră și rămân cu fularul la gât și pălăria pe cap, bărbații se culcă cu nevestele lor sub un maldăr de plăpumi, și sărutările lor trimit aburi până-n tavan în întunericul în care trupurile se caută, se găsesc. Cerul opac strivește casele, întunecă sufletul. E sezonul degradării sentimentelor, al rupturilor, al dezgustului de sine. În viața de interior, oamenii se depărtează unii de alții în loc să se apropie. Luminile, teatrul, cinematograful, paharele, râsetele, corpurile goale

nu sunt destul. Frigul cade pe ascuțișul orașului, se înțeapă în turnuri, se dă de-a dura pe acoperișuri, își pierde echilibrul la marginea streșinilor, cade și se face țândări, se face praf, și pătrunde, ca praful, peste tot. Ochiul lui Dumnezeu, zugrăvit în oraș în zecile de biserici răsăritene, se răcește încet, îngheață, se închide. Orașul se sleiește în frig, respirația lui se face țurțuri, secrețiile lui se mineralizează. Tuse adâncă din pieptul boltit, ca o aducere-aminte a bătrâneții noastre.

Iarna noastră, neîncrederea noastră în viitor, neîncrederea în toate, înțelepciunea noastră melancolică, experiența noastră tristă, zâmbetul de dureroasă politețe, neputința, cerul plin de păduri cețoase în care visăm să ne pierdem o dată pentru totdeauna, gheața groasă sub care curgem încet, ca un râu încetinit în viața lui de vremea vitregă.

O convalescență lungă apoi. Semne de îndreptare, speranțe înșelătoare, iar semne de îndreptare, și mugurul soarelui plesnind pe cer. Primăvara.

Atunci, orașul se topește deodată. Foarte repede. Iese din iarna lui ca un șarpe din pielea anului trecut. Se scutură, strănută, se cuprinde de neastâmpăr, ca de o mâncărime ciudată, se scarpină, își înroșește pielea, se strâmbă, se miră de iarna pe care a străbătut-o, aleargă gol, transpiră în briza primăverii, face guturai, nimic nu-l mai poate întoarce în pat. Casele mari, cu calcane roase, blocurile mărginite în peisajul pestriț, palatele bombate, maghernițele râioase, parcurile pitice, statuile ridicole, ca niște jucării, toate se dezbracă indecent și triumfător, se aruncă în baia tare a cerului, își scaldă în ea sănătatea și plăgile, ies șiroind de apa cerului, zâmbesc știrb și vesel. Vorbele se rup din gâturi ca niște păsări din cuiburi; pe trotuare, actrițele taie inima contabililor; pe stadioane, mingea arde ochii în orbite; în Cișmigiu reîncep șahul și tablele între pensionari cleioși; bărbații și femeile se înșală zâbind. Primăvara, fiecare primăvară a Bucureștiului, se

deschide pe un oraș ruinat de iarnă, dă mereu sentimentul unui război care abia s-a terminat. Iarba verde-galbenă a anului trecut surpă zăpada. Verdele nou iese pe crengi ca primii dinți într-o gingie goală. Bucureștiul e un oraș fără gust, ca o femeie îmbrăcată cu haine salvate dintr-un incendiu. Dar mai ales primăvara, în el se ciocnesc toate culorile, toate gusturile, toate stilurile. Primăvara, Bucureștiul are o mie de culori, un farmec unic al dizarmoniei perfecte.

Căldura vine cu pași mari. În aprilie, la prânz, oamenii se reped până la colț să dea telefon sau să cumpere pâine în cămașă, la ferestre se văd clipind bărbați pitorești, îmbrăcați în maiouri de bumbac din care iese părul pieptului. Reîncepe viața publică. Sportul. Știrile. Politica. Anecdotele. Zvonurile. Bârfele. Între pereții jupuiți ai blocurilor, sub nouă-zece etaje portocalii-roz de lumina care asfințește, grădinițe cu pereți verzi împlețiți, cu lăzi de sticle goale, cu mese metalice sub care pantofi negri ieftini, deformați de picioare butucănoase, înfundă în pietrișul murdar hârtii și dopuri de bere. Pe malul Dâmboviței, pantofi frumoși de vară se așază timpuriu în praful care abia s-a uscat, praf de acum un an. Haine elegante, prea subțiri însă în reînvierile vântului rece. Ce să-i faci, nu poți avea haine frumoase pentru toate anotimpurile, cele subțiri costă mai puțin, bucureștenii le poartă și se zgribulesc în ele, răcesc și mestecă aspirine prin birourile în care lucrează, dar dorința de frumos e mereu cea mai tare.

O primăvară cu bani puțini, fără iluzii, cu o perfectă cunoaștere a răului, a situației fără ieșire. Și o feroce sete de viață, în odăile mici în care se dezbracă pe paturi scorjite sportivi și fete în ultimele clase de liceu, în cârciumile ude, în cinematografele păduchioase, peste tot, o nouă încredere veche, un străvechi nou optimism. Orașul aleargă nebun, dansează frenetic, se scufundă până la genunchi în mlaștina perfidă care-l suge dedesubt, râde, agonizează și moare cu râsul victoriei în gât. Apoi se

liniștește, plânge, adoarme, se trezește, renaște. Cade seara, lucind cu automobile pe străzi, și deodată Bibi opri mașina brusc, încât inginerul sări în scaun și spuse arătând spre o casă îngropată în mijlocul unei grădini:

— Numărul 39, asta trebuie să fie.

Poarta scârțâi tare când o deschiseră. În ferestre se vedea o lumină ca o muzică de cameră. Casa putea să aibă o sută de ani.

— Ca să vezi unde stă ăsta! Și eu, care credeam că e plin de bani!

— Ești sigur că asta e adresa? Întrebă inginerul.

— Absolut.

Călcară pe pământul ud (vara vor fi flori în aceste locuri), ocoliră o cișmea, se apropiară de ușa mică, era răcoare, dar o răcoare caldă. Dintr-o curte vecină se auzi un câine. O pisică sări ca fulgerul de undeva și tăie curtea prin fața lor, o pisică de culoarea curții, căreia nu i se putea vedea forma, dimensiunea corpului, ci doar mișcarea. Bibi căută zadarnic o sonerie, apoi bătă ușurel în fereastra ușii. Sticla, abia fixată, zornăi. Lumina crescă, în fereastra ușii se văzu o siluetă foarte înaltă și subțire, ușa se deschise, și în prag apără un adolescent slab și palid, îmbrăcat într-un fel de jachetă cu nasturi lucitori și legat la gât cu un fular de mătase a cărui fundă mare se vedea în deschizătura cămășii.

— Bună seara, se înclină Bibi, excesiv de ceremonios. Iertați-ne că vă deranjăm, dar ni s-a spus că aici șade domnul Plopescu. E acasă, nu?

— Ha-ha-ha! râse tânărul din prag. Ce-i cu tine, Bibi, nu mă mai recunoști?

— Paul! strigă Bibi, cu o bucurie prea puternică. Salut! Cum să nu te recunosc? Lumina asta păcătoasă... Amândoi te-am recunoscut, nu-i așa? — și se întoarse spre inginer.

— Firește, spuse inginerul, și strânse mâna întinsă a scriitorului, care-i trase înăuntru.

— Bine-ați venit, ce plăcere, poftiți pe-aici, ușurel, să nu vă loviți de mobilă!

Intrară într-un coridor îngust și scurt, mirosind a mucegai și plin de dulapuri, de comode și de cărți legate în pachete, luminate slab de o lampă mare și demodată, care se vedea că atârnase cândva în altă încăpere, râzând și spunând fraze scurte și fără: greutate, pe care le uitau în chiar clipa în care le pronunțau. O ușă mare era deschisă în fund spre o cameră în care se vedeau scaune, o canapea și multe perne risipite pe jos, iar pe scaune, canapea și perne stăteau tolăniți câțiva bărbați și probabil tocmai încheiau de dezbătut o problemă foarte aprinsă, căci ridicaseră tonul, și cuvintele înfierbântate pe care le spuneau răsunau destul de distinct în coridor:

— Nu există nici măcar urma unei îndoieli! Am spus-o și o repet: americanii...

— Aiureli, dragă prietene! Altceva nu știi să spui decât “americanii”!

— Poftim, am să-ți fac pe plac: nu americanii! Rușii!

— Americanii, rușii, englezii, chinezii! Ca și cum așa ceva pot rezolva marile puteri! Nu, astea nu sunt fenomene trecătoare! Vezi turcii!! Vezi chiar sârbii!

— Turcii! Mă faci să râd.

— Evident! Râzi! Ce poți face altceva!

— Să vă prezint niște prieteni vechi ai mei, spuse Plopescu, intrând între inginer și Bibi, și atunci discuția se sparse, și oamenii din cameră se întoarseră spre ușă, în mâini cu păhărele goale de țuică, surâzând cam forțat, poate enervați pentru că trebuiau să pună punct unui subiect care-i interesa în mod vital.

Camera era nu prea mare, joasă, cu fotolii tocite, perne pătate, zidită cu cărți până-n tavanul afumat, luminată dintr-o parte de un lampion așezat la colțul bibliotecii, într-un fel de nișă mică în perete. În alt colț era o măsuță cu o mașină de scris. Nu, nu erau doar bărbați în cameră. Pe un fotoliu stătea o femeie trecută de patruzeci de ani, zâmbind

cu dinți înnegriți de tutun. Era îmbrăcată cu o rochie neagră, mult decolorată, purtând la gât un colier foarte complicat, care arunca sclipiri și făcea zgomot la orice mișcare. Părul îi era clădit într-o coafură egipteană, înaltă ca un turn, ochii inteligenți și batjocoritori. De loc atrăgătoare.

— Verona! spuse ea cu o intonație care parcă spunea: “Ce să fac, asta, sunt și așa mă cheamă!”, nu cu modestie, ci dimpotrivă, și ridică mâna ca să-i fie sărutată.

Băieții i-o sărutară. Inginerul simți sub buze răceala unui metal, se uită, era o verighetă. O verighetă pe dreapta. Era logodită cu cineva femeia asta, poate chiar cu cineva de față.

Părea foarte improbabil. Erau patru bărbați, toți de aceeași vârstă cu inginerul, dacă nu mai tineri.

Unul era gras, avea mâna ca o piftie. Al doilea era un bubos mititel, cu bărbuță și ochelari. Purta niște *white-jeans* ponosiți și un pulover mare, cu lâna rărită, care-i curgea în jurul șoldurilor. Al treilea era slab, cu ochi fanatici, cu fruntea interzisă de părul creț și negru. Îmbrăcat foarte pestriț, băiat de la țară. Fuma cu un țigaret de chihlimbar, fără să tragă fumul în piept, poate că abia învățase să fumeze. Ultimul era singurul îmbrăcat bine, ba chiar cam ostentativ. Într-un costum închis, cu talia înaltă, stil redingotă, cu o cămașă orbitoare, cu un inel de aur pe degetul mic, cu părul de un castaniu care părea cenușiu în lumina asta, cu nasul lung și trist, cu o posomoreală de bolnav de ficat. Își ținea picior peste picior, ca pe niște obiecte rare, picioarele încălțate cu ghetе cu nasturi și cataramе, ultima modă de cine știe unde. Inginerul dădu mâna cu fiecare, și grasul încercă să i-o strângă în așa fel încât să-i smulgă o exclamație de durere, dar nu-i merse. Strânsoarea îi fu întoarsă îndoit, și el fu acela care încercă primul să-și retragă mâna. Deșirat, călcând stângaci cu picioarele lungi cu labe prea mari, în pantaloni înguști de catifea veche, Paul Plopescu sosi de undeva cu o sticlă

plină. Bibi și inginerul acceptară un pahar de țuică foarte bună și foarte tare, sorbiră rezervați, urmărindu-i cu curiozitate pe scriitori. Ei tăcuseră acum, epuizați poate de contrazicerile prea violente de adineauri. Femeia îi privea foarte direct pe noii-veniți, cântărindu-i. Îl judecă repede pe inginer, apoi trecu la Bibi și stăruie mai mult asupra lui. Intimidat, Bibi schiță un zâmbet, ea îi răspunse, și Bibi, speriat, își mută privirea în altă parte. Grasul lăsase capul în jos și-și privea pantofii. Sclivisitul plutea superior deasupra întregii scene, cu ochii șterși, pe jumătate închiși.

— Băieți, să bem, spuse Plopescu. Poate așa ajungem la o concluzie.

Cu asta erau de acord toți. Chiar și femeia își goli paharul până la fund, dintr-o singură sorbitură.

Se mai vedea o sticlă goală, iar scrumierele erau pline. Ei, sigur că da, ăștia veniseră aici acum cel puțin două ceasuri, ca să poată vorbi în voie despre ale lor, înainte să fie deranjați de străini.

Cei cu bărbuță își puse cu bruschete paharul într-un loc gol, pe un raft al bibliotecii. Se întoarse spre ceilalți cu o agresivitate teatrală.

— De ce să ne înțelegem, în fond? Noi nu trebuie să ne înțelegem. Numai oamenii inferiori se înțeleg. Noi suntem bolnavi de arta noastră. Incurabil bolnavi. Din cauza ei vom muri. Mistuiți de flacăra ei, și singuri. Cei tari rămân singuri. Fiecare duce băătăia pe întuneric, în singurătate. De ce să nu fim mulțumiți? Ați vrea să fim altfel decât suntem?

Roti iute privirea asupra celorlalți. Ei tăceau. Reluă:

— Soarta generală ne atinge, și totuși noi ieșim din ea. Trăim ca și cum am fi fost parașutați de Dumnezeu, aici în locul ăsta, la întâmplare, prin accidentul divin. N-are rost să ne batem capul cu istoria. Noi am murit de mult, și în același timp nu ne-am născut. Pentru că noi ne asumăm, în fiecare clipă, responsabilitatea întregului univers. Suntem, în fiecare clipă, egalii lui Dumnezeu.

Vorbea cu convingere, vocea i se îngrășa de mândrie.

Ceilalți îl ascultau cu seriozitate, pe chipuri nu li se vedea nici măcar umbra unui surâs.

— De fiecare dată când ne înfierbântăm pe câte-o chestiune minoră, mă gândesc: Efortul ăsta ce-ar fi putut adăuga operei? Noi nu putem schimba viața imediată. Nici nu trebuie s-o schimbăm. N-au decît să se împotmolească ceilalți în ea. Noi nu putem crede decît în noi, nu ne putem conduce decît după propriul nostru far. Alții pot să se consume în politică, știință, tehnică, industrie și mai știu eu ce. Noi suntem blestemați să nu coborâm cu adevărat pe pământ. Niciodată. Păsări ca noi mor zburând, și cadavrele lor nu cad niciunde pe planeta oamenilor.

Sfârși cu efect și se așează.

— Bravo! strigă gros grasul.

Ceilalți păreau și ei impresionați. Plopescu încălecăse pe un scaun, își lăsase capul pe spate, pe mâinile împreunate, și nu se putea spune dacă e de acord sau nu.

— Citește-ne ceva, spuse femeia.

Bubosul mic sâsâi ca un șarpe:

— Sunt sleit spiritual astă-seară. Citește tu, Verona.

— Nu-mi vine nimic în cap, spuse femeia.

— Recită-ne ceva vechi.

Femeia lăsă capul pe spate, închise ochii, își cufundă o mână în păr, avu aerul că se concentrează. Ceilalți erau probabil obișnuiți cu asemenea momente de concentrare. Așteptară răbdători. Grasul își descheie încă un nasture de la cămașă și spuse cu voce scăzută, ca să n-o deranjeze pe Verona:

— Problema e: pentru cine? Să recunoaștem deschis: de fapt, nimeni nu merită. ăsta e un gând care ne poate duce la sinucidere. Dacă ne dăm seama de acest adevăr, riscăm să ne pierdem mințile. Nu. Trebuie să ne autosugestionăm că putem fi înțeleși, putem fi apreciați la justa noastră valoare. Chiar dacă nu vor fi niciodată. În tragedia noastră, asta e singura soluție.

Se juca cu mâna grasă prin părul blond și rar de pe piept.

— Poate că totuși cineva ne poate înțelege, spuse Plopescu pe un ton alb.

— Cine? Fii serios, dragă! Pe tine te-a înțeles vreodată cineva?

— O dată o femeie, spuse Plopescu, la fel de impersonal, vorbind ca în vis.

Brunul cu țigaret pufni în răs, se înecă și tuși. Grasul deschise gura să răspundă, apoi răsese și el.

— Uitați-vă la Paul! E gata să creadă că poate fi înțeles! și râseră toți ca de o glumă foarte bună.

Plopescu se ridică să răspundă, căută un cuvânt, făcu un gest de neputință.

— Ce să vă mai explic? E inutil să începem din nou, n-am mai termina până mâine dimineață.

— Ba nu, ba nu! Explică! se agață de el grasul. Povestește-ne cum te-a înțeles!

— I-ai citit? se interesă tânărul elegant, și se întoarse spre inginer, luându-l prima oară în seamă, și-i făcu complice cu ochiul, ca și cum ar fi vrut să-i spună "Ce zici ce năzbâtii spune ăsta? E tare! Făcea să vii de departe ca să-l auzi!"

— Am găsit! anunță femeia.

Pe loc, toți se întoarseră spre ea. Stătea tot răsturnată în fotoliu și cu ochii închiși.

— Ssst! Gata! comandă grasul.

Tăcură și așteptară.

Așteptară așa aproape un minut. Ea nu dădea niciun semn că va ieși din transa ei. Gura îi era închisă. Compunea acum poemul, mental? Îl uitase iar? Inginerul se uita la buzele ei vopsite și i se păru că ele nu se vor mișca niciodată.

Deodată, femeia își îndreptă corpul. Puse coatele pe brațele fotoliului, deschise ochii. Deschise gura. O ținu deschisă cât să pronunțe un cuvânt și o închise la loc. Inginerul nu reuși să audă cuvântul. Ea deschise gura iar, spuse iar ceva, dar se vede că vorbea tot prea încet.

Inginerul ciuli disperat urechile, și în același timp fixă cu stăruință buzele Veronei, căutând să deducă sunetele măcar după mișcarea buzelor. Nu putea însă. Te pomenești că poemul nici nu era în românește?! Ea își schimonosea gura înainte, foarte viu și variat, arătându-și din plin dinții degradați, părând uneori că se bucură, alteori că se teme, alteori că-și amintește. Ca un televizor cu sonorul închis, gândi inginerul, neștiind cu ce altceva ar putea s-o compare. Ea continua, prietenii ei o ascultau cu religiozitate. La un moment dat, fără îndoială într-o parte mai emoționată a poemului, ea păru că e gata să plângă, gura i se deschise cât era de largă, într-un vaier tăcut, i se văzură toate măselele și cerul gurii, sânii fleșcăiți îi tresăltară, picioarele i se zbătură pe podea, tot corpul i se încrâncenă ca de un șoc. Apoi, trăsăturile i se destinseră, ea recăzu extenuată în fotoliu, mișcă ușor din buze, și jocul gurii tăcute reîncepu. Ritmul era acum mai potolit, pauzele mai mari, expresia gânditoare. Apoi o speranță animă chipul poetesei. Ochii îi surâseră. Era limpede, poemul se ridica la un alt registru. Gura fără cuvinte se deschidea acum triumfătoare, uneori tolerant, alteori sarcastic. Depășise cinci minute. Deodată, toată fața i se schimbă, vinele gâtului i se reliefară, ea se înălță iar în fotoliu, ca să dea mai mult volum tăcerii care-i țâșnea din gură, să facă să răsunе mai puternic în odaia plină de fum versurile mute, gândurile fără glas, metaforele fără carne. Sfârși probabil cu o poantă, căci inițiații râseră și o aplaudară entuziasmați.

— Ești mare, Verona! strigă grasul.

Continuau să aplaude, uitându-se unii la alții, uneori și la cei doi străini, cu expresia "Grozav, nu? Formidabil!"

— Dumitale ți-a plăcut? se întoarse brusc femeia spre Bibi.

Luat prin surprindere, Bibi se înecă într-o frază confuză:

— Da, adică... știți că... desigur, foarte, foarte mult, dar... hm... e prima oară când aud așa ceva, și...

Verona zâmbi de parcă i-ar fi fost adresat cel mai categoric elogiu și-l învălui într-o privire patronală.

— Nu te scuza, îți înțeleg tulburarea. E reacția tipică a neinițiaților care iau primul contact cu arta mea. Dar totul e foarte firesc și ușor de înțeles. Artă mea e o artă naturală. Ai să vezi mai târziu. Și dumitale ți-a plăcut? se adresa ea, peste capul lui Bibi, inginerului.

— N-am înțeles poemul, spuse inginerul. I se păru că a fost prea dur și adăugă: Dacă l-aș mai asculta o dată (îi veni să pufnească în râs rostind cuvântul “asculta”, dar se stăpâni), poate că l-aș înțelege; atunci mi-aș putea da seama dacă-mi place sau nu.

Își aduse aminte o frază a altcuiva (o citise; sau o auzise la cinema) și se repezi s-o repete, ca un copil poznaș:

— De fapt, eu nu sunt un tip auditiv. Nu gust poezia decât dacă o citesc. Dacă mi-ați putea arăta textul...

Verona căscă gura, apoi întoarse capul oripilată. Ceilalți se uitară la inginer ca la un monstru cu două capete. Elegantul nu se mai putu stăpâni; luă cuvântul și spuse:

— Domnule, dar nu-ți dai seama că ce spui dumneata este aberant? Artă Veronei nu poate fi descrisă prin cuvinte ca “auzit” sau “citit”! Or, ca să mă cobor la termenii dumitale, artă Veronei își cuprinde muzica și textul într-o singură ființă. Ai fost aici când a recitat Verona. Poți spune că n-ați auzit? Cât despre citit, puteai citi în expresia Veronei întregul text, dacă aveai ochi să vezi! Atâta provincialitate n-am mai pomenit în viața mea!

Și-i întoarse inginerului un profil de zeitate greacă scârbită de viciile muritorilor.

— Ascultă, spuse conciliant Plopescu,. N-are rost să ne certăm. Prietenii mei nu sunt bucureșteni și nu cunosc fenomenul estetic modern. Dar ei nu trebuie jigniți, ci ajutați. Uite, tocmai vroiam să-l rog pe August să facă o expunere, cât de sumară, a ideilor noastre; tocmai pentru ca poemul Veronei să poată fi înțeles, și prietenii mei să-și poată exprima opinia în cunoștință de cauză.

— Da, îl sprijini Verona, poate că am ales o bucată prea grea pentru niște oameni care abia încep să se apropie de artă. Îmi pare rău. Poate că ar fi bine. Ca August să le explice...

— August, arată-le cum stă chestia, făcu grasul.

— Bine, nu mă mai pisați, se învoi bubosul cu bărbuță.

Își trase scaunul în mijlocul odăii, la distanță egală de toți ascultătorii, tuși, se foi, deschise gura și rămase astfel o clipă, și inginerul se întreabă dacă nu cumva după poezia mută aveau să fie nevoiți să înghită și o expunere de principii tot fără cuvinte. Teoreticianul părea însă că tace numai în așteptarea unei inspirații. Inginerul se întoarse spre bibliotecă, căutând un loc în care să-și așeze paharul gol. Într-o doară, trase afară o cărticică foarte subțire. Pe copertă scria: “Constantin Dumitru. *Floare la ureche*. Poeme.” Iar mai jos – data publicării: cu trei ani în urmă. Aruncă o privire pe prima pagină și văzu o dedicație mâzgălită: “Lui Paul, pentru viitorul scrisului nostru”.

— Literatura mimică, domnilor, începu August, căci opera pe care v-a oferit-o Verona ca s-o apreciați astă-seară aici nu e decât un autentic și în același timp tipic exemplar al literaturii mimice, este, la ora la care o dezbatem, singura doctrină literară care mai poate reaprinde o speranță în inima autorilor și publicului, după chinuitoarele încercări prin care a trecut întreaga artă a lumii înainte și în urma ultimului război.

În momentul când anarhia ajunsese la culmea ei, când dezastrul general excludea orice speranță, când iubitorii de altădată se refugiau în masă în plictiseala sinucigașă a științei, atunci...

Își trase răsuflarea. Avea o înfățișare plictisită, de ghid de muzeu care-și cunoaște repertoriul pe de rost.

— Atunci a apărut doctrina Veronei, în România, la Râmnicul-Sărat. O numesc cu zgârcenie doctrina; ea merită într-adevăr numele de “Renaștere”. Verona a conceput, prima în lume și independent de anumite falsuri evidente,

pastișe nerușinate care pâlpâie periodic și apoi mor definitiv în Occident, a conceput, zic, tocmai literatura mimică, ce v-a încântat mințile și inimile astă-seară. Un timp, și-a folosit energia în critica literară, propagând idei care au fost temelia artei ei de azi, și provocând spaima spiritelor inferioare. Activitatea aceasta nu o mulțumea, și deși prestigiul ei începuse să depășească hotarele țării, critichesa a părăsit brusc domeniul critic, sacrificându-se din nou incertitudinilor și suferințelor originalității.

Și iată că s-au găsit adepți care să îmbrățișeze noua mișcare, transformând-o în cel mai important curent al artei românești contemporane. Vom fi astfel martorii unui nou moment în care arta românească va revoluționa arta Europei.

Caracteristica esențială a literaturii mimice sare în ochi, și cred că toți cei de față au observat-o. Suprimând cuvântul, literatura mimică taie dintr-o dată nodul gordian pe care-l împleteau înțelesul, subînțelesul și neînțelesul. Niciuna din capcanele cuvântului nu mai amenință literatura. Ne putem astfel bucura în voie de libertatea, rezonanța, elocvența, frumusețea, expresivitatea și bogăția de sens a tăcerii. În felul acesta, artistul rupe în fine cordonul ombilical care-l lega de auditoriul său. Artistul și publicul se eliberează definitiv unul de celălalt. Bogăția inedită a artei mimice vine tocmai din faptul că ea dă publicului posibilitatea infinită a interpretării și participării, nesupunându-l nici unicității artistului, nici unicității operei și a sensului ei. Căci, uitasem să adaug, literatura mimică e o literatură colectivă. Practicată de o colectivitate, cum e a noastră, în folosul unei alte colectivități. Literatura mimică dă prima lovitură primejdiosului mit al unicității artistului, pune în cauză pentru prima dată indecenta fascinație fizică pe care au exercitat-o sistematic asupra audiențelor lor reprezentanții artei vechi. În spațiul mimic nu există personalități, toți ne amestecăm unii cu alții, pentru a ne regăsi unii în alții. Numai marii oficianți, cum e preoteasa

noastră Verona, au dreptul la o temporară și de altfel foarte restrânsă identitate. În consecință, opera se desparte de autor, autorul de operă; la acest nivel, instinctul de posesiune nu se mai exprimă, sterilele probleme de paternitate dispar, artistul devine indiferent operei, și opera devine indiferentă artistului, trăim realmente în artă, viața noastră devine o viață în artă. Într-un fel, opera suntem noi înșine, noi suntem propriile noastre opere, existența ne e opera, trupul ne e opera, chinul ne e opera, totul devine operă, putem integra orice operei, prin simplul nostru gând, prin simpla noastră voință, simțim că universul e opera noastră, că viața și moartea sunt opera noastră, că Dumnezeu e opera noastră, că suntem Dumnezeu!

Își luase vânt și nu se mai putea opri. Cineva îi întinse un pahar plin. Îl luă, îl sorbi dintr-o înghițitură, reîncepu cu un ton mai jos:

— Numele nostru nu mai are importanță. Dorim și trebuie să dorim să-i pierdem. Dorim să ne pierdem în arta noastră. Poate că ne e dat să trăim cel mai mare moment al artei pământești, poate că acesta e cel mai mare curent artistic, și ultimul.

Căci, urmărind arta Veronei, oricine își poate da seama că tema ei e moartea. Da, moartea, în toate accepțiile, reprezentările și simbolurile ei, formă și fond, materie și semnificație, moartea individuală și moartea generală, ultimul cuvânt despre moarte. Moartea sunetului, moartea sensului, moartea regulilor, moartea personalității! Fiecare moment de expresie al Veronei e un moment care anticipează agonia; nu e vorba de similitudinea exterioară (aceea că în agonie exprimi de obicei cu jocul fizionomiei, și nu cu cuvântul), ci de una adâncă. Numai un public de muribunzi poate de fapt să ducă până la capăt revelația artei Veronei, să-i simtă mesajul până la ultima sa consecință. Da, subiectul nostru e moartea și numai noi putem în lumea modernă să exprimăm moartea, s-o facem înțeleasă și suportabilă, s-o justificăm, să-i demonstrăm

necesitatea și măreția.

Plopescu adusese niște sticle de vin negru și un alt rând de pahare. Inginerul, atent să nu piardă vreun cuvânt al scriitorilor, simți cum i se așază un pahar plin în mâna deschisă, strânse degetele în jurul lui, apoi îl duse la gură și bău fără să-i simtă gustul, îl întoarse gol între degete, și deodată se auzi întrebând:

— Bine, dar atunci de ce vă mai spuneți scriitori, dacă nu mai scrieți nimic? Căci, după câte înțeleg, nu mai scrieți nimic.

De dispreț, cineva fornăi pe nas ca un cal. Grasul răspunse de sus:

— Domnul meu, scrisul e un opium pentru artiști, ca și toate celelalte forme de artă nenaturală, în care expresia nu are loc în chip nemijlocit și fără adjuvantul materiei, fără ispita instrumentelor și tehnicilor. De altfel, noi nici nu ne spunem scriitori. Pentru noi nu există nume. Oamenii îl numesc pe Dumnezeu așa pentru că nu există decât nume omenești pentru el, nume care nu-l pot surprinde în adevărata lui natură. Nouă, tot așa, cuvintele nu ni se potrivesc. Dar istoria nu are la îndemână decât cuvinte, și cum ar putea istoria să nu însemne trecerea noastră? Poate că, într-un viitor mai bun, oamenii nu-și vor mai aminti de noi cu cuvinte, poate că moștenirea noastră va face parte din creierul lor, încă din clipa nașterii, ca o circumvoluție.

— Ai înțeles? Îl întrebă individul elegant pe inginer, direct și familiar, iar inginerul ezită:

— Da, într-un fel cred că încep să înțeleg, dar...

Individul elegant se întoarse spre Plopescu, părând exasperat:

— Ascultă, mă Paul, ce e cu prietenii ăștia ai tăi de înțeleg așa de greu? Se prefac? Ori *nu vor* să înțeleagă? Ori poate că nu sunt destul de deștepți! Te pomenești că asta e! N-or fi destul de deștepți! Că doar nu poți pricepe lucruri care te depășesc, nu? Și la urma urmei, de unde au mai venit și ăștia doi? Până acum nu ne-ai vorbit de ei! Ce caută

ăștia aici, au venit să ne strice seara?

Bibi făcu o mișcare în scaun, gata să se ridice, și chipul lui exprimă clar: “Ușurel, băiețaș, nu fi obraznic, că te scot prin pereți!” Dar inginerul îl privi, și Bibi făcu un efort și rămase pe scaun.

— Domnule, spuse inginerul, nu te supăra, te rog să mă ierți, regret că te-am enervat, am făcut-o fără să vreau. Nici nu știi ce prețioase sunt pentru mine toate lucrurile pe care le-am auzit astă-seară aici. Ele sunt foarte prețioase pentru mine, fiindcă...

Îi aruncă o privire lui Bibi, care părea acum că se luptă să nu caște în gura mare.

— ... fiindcă și eu sunt scriitor! încheie inginerul.

— Asta nu schimbă lucrurile cu nimic. Și apoi, ce fel de scriitor poți fi dumneata? Desigur, nu unul ca noi...

— Nu! Nu! se grăbi inginerul. Desigur, eu nu sunt un scriitor ca dumneavoastră... Eu... scriu. Însă... însă mă interesează foarte mult arta dumneavoastră (cuprinse în gestul mâinii tot grupul) tocmai pentru că – parcă așa spuneți – e o artă care ajută omul să înțeleagă moartea, îl învață să nu se mai teamă de ea. Cel puțin, eu așa am înțeles. Greșesc?

— Nu cine știe cât, se învoi grasul. Da, literatura noastră putem spune că face și asta.

— Dar dumneata despre ce scrii? se interesă Verona.

— Despre moarte, spuse inginerul.

Se auzi un zgomot ușor și ritmic, parcă de sticlă lovită de un deget îndoit. Plopescu se ridică, dispăru în coridor.

Scriitorii se uitau cu interes la inginer. Verona își încrucișa brațele sub sânii ruinați și păru gata să spună un adevăr fundamental.

Plopescu reveni.

— Să nu vă supărați, e vară-mea. Astă-seară s-a întors mai devreme. O să vină aici, n-o să ne deranjeze, puteți spune ce vreți în fața ei. Știi, se întoarce el explicativ spre Bibi, camera e a ei, eu de fapt nu stau aici; dorm aici

numai, uneori. Ea însă e o fată deșteaptă, ne lasă aici în fiecare vineri ca să ne întâlnim și să discutăm.

— Va să zică, ăștia doi sunt scriitori, făcu cel cu țigaret spre Ploescu, cum ar fi spus “Va să zică, ăștia doi sunt niște spioni”. Parcă luasem o hotărâre acum o lună...

— Stai, dragă, nu te grăbi, spuse Ploescu, nici eu nu știam, niciunul dintre ei nu mi-a spus vreodată că scrie. E împotriva principiilor noastre, sigur, dar acum...

Verona se sculă, traversă camera, luă un scaun de lângă perete, îl puse chiar în fața inginerului, se așează dizgrațios pe el și-i zâmbi.

— Iartă-mă curiozitatea, chiar *scrii*? Cu stilou și hârtie?

— Nu, spuse inginerul. Nu cu stilou și hârtie. Am o mașină de scris. Scriu la mașina de scris.

— Ce-ai publicat?

— Nu... nu public. Scriu numai pentru mine.

— Scrii despre moarte?

— Da.

— Numai despre moarte?

— Da.

Bibi, depășit de evenimente, asculta cu gura căscată.

— E foarte interesant. N-aș mai fi crezut că un om ai zilelor noastre mai poate scrie despre moarte. Vreau să spun, mai poate scrie despre moarte cu metodele tradiționale. Dar dumneata pari un om atât de candid, încât... în sfârșit. Nivelul dumitale intelectual pare foarte scăzut, nu te superi că sunt sinceră, nu? (Inginerul negă din cap.) Ce rost ar avea de altfel, să te mint? Recunoaște și dumneata că nu te-aș ajuta cu nimic, nu te pot ajuta decât spunându-ți adevărul. E ciudat ca un om cu nivelul dumitale să atace un subiect atât de pretențios. Nu e exclus ca acest subiect să nu fie, de fapt, subiectul dumitale. Poate ai auzit undeva, ai citit undeva, moartea e o temă artistică la ordinea zilei, cine știe cum ai fost influențat de altcineva, fără să-ți dai seama... Crezi că moartea reprezintă la dumneata o preocupare sinceră?

— Da, spuse inginerul.

— Da, firește ce-ai fi putut să răspunzi dumneata? Dar asta nu înseamnă că ăsta e chiar adevărul. S-ar putea de pildă ca dumneata însuși să nu-ți dai seama că e ceva străin, o influență puternică, dar totuși trecătoare, o ambiție, o modă... Nu-ți seamănă un asemenea subiect. Arăți atât de vital...

Îl mănca din ochi o clipă; vocea îi tremură nostalgic; apoi redeveni netedă și demonstrativă.

— În fine, s-ar putea totuși să mă înșel. Esențialul nu stă aici. Dar ia spune-mi, cum ți se pare dumitale moartea?

— Poftim? făcu inginerul.

— Cum ți se pare moartea?

— Cum mi se pare... Cum să mi se pară? Oare moartea poate părea omului în vreun fel?

— Vai de mine, în o mie de feluri! Asta e trăsătura cea mai caracteristică a morții, are o mie de fețe. Totuși, oamenii obișnuiți se împart, când e vorba de moarte, în două categorii. Unora, moartea li se pare o deschidere, altora li se pare o închidere. Dumneata din care categorie faci parte?

În cameră intră fără zgomot o femeie. O femeie tânără. Vara lui Paul Plopescu, fără îndoială. Înaltă, cu ochii aproape ascunși de gene foarte lungi, cu părul castaniu, lung și probabil foarte moale, bătându-i umerii. Era îmbrăcată într-o rochie închisă, fără nicio bijuterie sau alt fleac lucitor, răspândea în mers o grație foarte discretă, atât de discretă încât la prima vedere ar fi putut părea chiar ștearsă. O femeie statuară, născătoare de tăcere, puțin depărtată. O femeie care avea un vag aer de profesoară, i se păru lui Bibi. Dar o profesoară frumoasă, inteligentă, feminină. Ea se așeză chiar lângă bibliotecă, pe câteva perne clădite una peste alta acolo, și ceilalți n-o băgară în seamă, prinși în dialogul care începuse. Vara lui Plopescu se uită cu atenție la inginer, ca și cum l-ar fi cunoscut de undeva, apoi își atinse părul cu mâna îngustă și albă, cu

degete lungi. Inginerul n-o vedea, prins în dialogul pe care tot el îl provocase, iar Bibi nu se mai uită nici el la ea, intrigat la culme de invențiile absolut neașteptate, și deocamdată fără scop aparent, ale inginerului.

— Nu fac parte din niciuna din aceste categorii, spunea inginerul. Pentru mine, moartea e un dreptunghi foarte lung și strâmt, un coridor prin care trec eu, împins spre capătul lui. Capătul de început e în urmă, nu mi-l mai amintesc, parcă nu l-am cunoscut niciodată, parcă nici n-ar exista. Mă îndepărtez de el, fie că el există sau nu, mă îndepărtez de el iremediabil, împins de forțe invincibile, către zidul sfârșitului. Merg astfel între laturile paralele ale dreptunghiului, și într-o zi voi atinge zidul de sfârșit și mă voi topi în el, lăsându-l gol și imaculat, ca și înainte, neînsemnându-l nici măcar cu o pată.

— Ca metaforă, nu e prea original, aprecie Verona. Alte reprezentări ale morții nu mai ai?

— Uneori, moartea mi se pare un înot într-o mare de ceață. În jur doar cenușiul ceții, plutesc în el, nu mai sunt dimensiuni, puncte cardinale, dreapta și stânga, sus și jos, aproape și departe. Poate asta să fie senzația astronautilor în cosmos, care oricum s-ar întoarce nu ajung să stea cu capul în jos și picioarele în sus. La fel și eu: în infinitul ceții, rămân nemișcat, pentru că nu mai sunt repere, oriunde m-aș uita văd același lucru, oriunde m-aș îndrepta, tot acolo ajung, adică nicăieri, întind brațele în ceață, și deodată le pierd, și nu simt nicio durere, întorc capul, și deodată el se rupe din umeri și începe să plutească independent, și nu mă doare nimic, nu am nicio senzație de neobișnuit, apoi mă rup tot în bucăți mici, care la rândul lor se rup în bucăți și mai mici, din ce în ce mai mici. Unde sunt, unde am rămas, în care fărămă din mine? Nu știu, și mă fărămițez tot mai mult, pulberea mea se amestecă în ceață, ceața mea se dizolvă în ceața din jur, pace, nimic, pacea mea în pacea din jur, nimicul meu în nimicul cel mare.

Verona îl asculta cu un aer circumspect. Ceilalți tăceau,

ostili ca niște specialiști cărora li se expune o ipoteză rivală. Vara lui Plopescu se mișcă fără zgomot pe pernele ei, întinzându-și pe covor picioarele, pe care și le ținuse până atunci adunate sub ea. Picioare lungi, de culoarea ceaiului; sau a unui apus palid; sau a unui miez de fruct tropical; sau a nisipului roșcat și fierbinte pe care cad vara trupurile împușcate de soare.

— Alteori, mi se pare că s-ar putea să mor în somn. Conștiința devine esența vieții, lipsa ei, oricât de scurtă, înseamnă moartea. Groaza de somn mă ține ceasuri întregi deștept, până când obosec atât de tare, încât doresc moartea ca pe-o sinucidere. Apoi, oboseala învinge trupul, învinge creierul, învinge orice, degeaba mă zbat să scap somnului, cad în el ca o piatră într-o prăpastie, vuind în cădere. Fundul îngrozitor al prăpastiei nu se vede, cad cu capul înainte, uneori mă lovesc de pereții ascuțiți, care se îngustează, mă dau peste cap în aer, cad mai departe, însoțit de propriul meu vuiet, mă uit în jos și nu disting nimic, prăpastia e fără fund. Cad cu inima înjunghiată de sentimentul că peste câteva secunde mă voi sfârâma jos, și toată ființa mea trăiește în închipuire această sfârâmare, și încearcă să se strângă în ea însăși, să se ascundă în ea însăși ca să scape. Cum să fac ca să mă întorc întreg pe dos, așa cum se întoarce pe dos o mânășă, să feresc înăuntrul meu toate părțile mele fragile, capul cu ochi, pieptul cu inimă, spinarea, sexul, tot ceea ce m-a însoțit în lume, m-a chinuit în viață, mi-a dat înfățișare unică, tot ceea ce am fost eu? Mâinile cu care am muncit, gura din care am vorbit, tâmpilele din care am gândit, sămânța cu care m-am împrăștiat în cele patru vânturi, toate cad în gol și țipă de groază, și strivirea de jos, moartea tare ca piatra, nu vine, nu vine, nu vine, și toate în mine înnebunesc de întârzierea ei. Vuietul scade, abia se mai aude, dispare, cad în tăcere, pereții dispar, nu se mai vede nimic, nu e nici alb, nici negru, nu e nimic, cad într-un vid total, izbitura nu mai vine, căderea continuă, nu mai pot, vreau să se sfârșească,

plâng după zdrobirea cu sânge și oase străpungând carnea, mă rog să se sfârșească, pic mai departe, nu se mai oprește, înnebunesc, mor de chin, și pic înainte, mort după o oprire care de acum înainte nu va mai veni.

Aceeași senzație o am când insomnia se prelungește. Nici nu sunt treaz, nici nu dorm, nu mai simt patul sub mine, trupul parcă e prins sub o presă imensă, nu poate face nicio mișcare, capul parcă e plin cu câlți, o adevărată moarte vie. Mă cutremur la gândul că moartea ar putea fi așa. Și dacă ar fi așa, atunci ar fi mai îngrozitoare decât orice infern descris în vreo carte. Paul, mai dă-mi puțin vin.

Paul sosi cu sticla, și inginerul bău cu sete. Vara lui Plopescu continua să-l privească cu atenție, o atenție care părea să prelungească o cunoaștere anterioară, ca și cum l-ar mai fi privit și altă dată, ca și cum azi îl revedea. Vorbind, inginerul trecea cu ochii de la unul la altul, se opri și asupra ei, dar, prea posedat de ce spunea, uită în clipa următoare că o văzuse, așa că de fapt nici n-o văzu.

— Modul cel mai fericit în care îmi pot închipui moartea e să fiu culcat în sicriu, purtat la groapă, cufundat în ea, și atunci, chiar în clipa dinaintea primilor bulgări, printr-o minune, ochii să-mi fugă din orbite, să părăsească trupul galben, să sară afară fără ca cineva să bage de seamă, și eu să pot sări afară o dată cu ei. Să pot, adunat în ochii mei, să fug de propriul meu cadavru; să mă ascund în ei de moartea mea.

O, ce fericit aș fi dacă s-ar putea întâmpla un asemenea miracol! Așezat în propria mea privire, tolănit în ea ca într-o litieră, m-aș lăsa purtat peste lume, și n-aș mai fi decât o simplă esență umană strânsă în privirea unor ochi care au trecut, în amintirea unui trup care a fost, a suferit, a iubit. Aș trece încet, gânditor, melancolic, prin lumea pe care am cunoscut-o altfel, aș privi urmele pe care le-am lăsat în ea, aș râde de repeziciunea cu care ele se șterg. Aș surprinde uneori, mai ales la început, conversații despre mine însumi. Prieteni buni, care nu mă vor uita chiar din prima clipă, vor

spune din când în când un cuvânt despre mine în clipele când cineva, ceva le va aduce aminte de mine, sau pur și simplu fără niciun rost. De multe ori, probabil, vor vorbi despre mine numai ca să se simtă bine sufletește, ca să-și dovedească iarăși lor înșile că m-au iubit cu adevărat și că nu mă uită prea repede, și când vor aduce vorba se vor simți mândri, și totuși unii față de alții vor încerca o oarecare stânjeneală, pentru că de fapt își vor da seama că se mint și pe ei înșiși, și unii pe alții. Iar eu i-aș vedea, și poate atunci mi-ar fi mai dragi ca oricând, bunii mei prieteni, pe care și eu i-aș uita dacă ar muri în locul meu. Poate că i-aș surprinde, de exemplu, făcând curte la rândul lor unor femei cărora le-am făcut și eu curte, poate că evocarea mea ar fi un mijloc de apropiere între ei și acele femei. Apoi, încet-încet, toate întâmplările, personale și locurile de care am fost și eu legat se vor despărți, se vor amesteca, se vor uita. Și voi pluti peste ființe și lucruri care nu vor aminti de mine în niciun fel. Atunci mă voi bucura cel mai mult de singurătatea mea, de libertatea mea, de neființa mea. Și voi pluti. Voi pluti, dus de misterioase curente, lin, fără violențe, fără naufragiu, atât de îndelung, încât poate că de la o vreme voi începe să mă întreb dacă într-adevăr nu sunt sortit să plutesc astfel la nesfârșit.

Era frumoasă vara lui Plopescu. De fapt, era foarte frumoasă. Câștiga mult dacă stăruiai cu privirea asupra ei, dacă nu te mulțumeai cu o cuprindere fugară. Buzele ei se întredeschiseră, dar nu într-un surâs, ci mai degrabă într-o crispă de suferință, și dinții înăuntrul gurii erau atât de albi și de strălucitori, încât puteai avea timp de o clipă, privind-o, senzația absurdă că între buzele ei a răsărit o stea.

— Vă spun toate astea foarte sincer, sper că nu vă îndoțiți, deși îmi sunteți străini. Uneori îmi spun că propria mea moarte îmi e mie însumi cutremurător de străină, de rece, de indiferentă. Mă gândesc că altfel nu poate fi; îmi repet o bizară justificare biologică; apoi mă regăsesc, mort

în fața morții mele. Față-n față, nemișcările noastre, a mea și a ei, sunt egale. Poate că toți suntem morți în fața morții noastre. Justificarea biologică e tocmai ceea ce mă disperă, mă revoltă, mi se pare absurd și grotesc. Nu e așa, nu poate fi destul. Fără o asemenea justificare, moartea ar avea o înfățișare omenească, nu s-ar depărta astfel de noi. O moarte naturală, o moarte normală, iată ce ne oferă manualele de anatomie și fiziologie. Cum e posibil? Cum de suportăm?

Avea sâni frumoși, cel puțin așa se ghiceau sub rochie. Așezați sus, plini. Avea talia îngustă, din care se eliberau șoldurile, coapsele, genunchii, avea toată un corp viu și odihnitor, da, acesta era cuvântul: odihnitor. Un corp care în nopțile calde ale verii Bucureștiului își e propriul lui pat.

— Tot ce ne-ai spus dumneata, oricât de patetic ai fi vorbit, opină Verona, nu sunt decât metafore, unele frumoase, multe naive, toate foarte demodate. Care-i părerea voastră? se întoarce ea spre grup.

— Pentru mine, spuse cel cu bărbuță, moartea e un mod de a-i recunoaște pe cei aleși. Numai cei aleși mor, ceilalți trăiesc la nesfârșit, și toată lumea îi uită, îi confundă, apoi le dă nume noi, și ciclul se reia de la capăt. Noi, de pildă, vom muri. Dumneata însă, preastimate domn, n-ar fi exclus ca, dată fiind natura lucrurilor pe care le spui, să continui să trăiești mereu. Tu ce părere ai, Paul?

Paul, în patru labe, căuta ceva în cel mai de jos raft al bibliotecii. Scoase un mic răcnet de victorie și se ridică, în mână cu un volum jerpelit.

— Să citim de aici!

— Paul! strigă scriitorii, consternați, dar Paul deja întorcea febril paginile, muindu-și din când în când un deget în gură.

— Ce-i ăsta? întrebă inginerul.

— Un dicționar de maxime. Ascultați!

— Paul! Grasul se ridică de pe scaun, solemn. E de datoria mea să-ți atrag atenția că te lași târât în mod

inconștient tocmai în starea subspirituală de care am încercat atâta timp, reușind abia recent, să ne eliberăm. Acest domn, fie că e de bună-credință, fie că joacă cu o perfectă falsitate un rol, ne-a scos astă-seară din lumea noastră, cucerită atât de dureros, și e pe cale, să ne întoarcă înapoi, în umilitoarea fundătură de unde am plecat. Sunt luni de zile de când așa ceva nu s-a mai întâmplat. Și e suficient să vină doi necunoscuți, aș putea spune cu îndreptățire doi provocatori, pentru ca să uităm lupta pe care am dus-o, să renunțăm la revoluția spiritului pe altarul căreia jurasem să ne scarificăm viața și opera!

— Țuțule! spuse mângâietor Paul, întristându-și gura și ochii.

— Niciun "Țuțule"! Calci declarația-program a mișcării noastre, pe care ai votat-o și tu alături de noi! Ai uitat ce scria în ea? Grupul nostru, cel mai avansat detașament al spiritului contemporan, singurul capabil să înfăptuiască revoluția totală împotriva artelor neoburgheze?

— Țuțule dragă, exagerezi, spuse Plopescu. De altfel, de ce să nu citesc? Din când în când trebuie să mai citim câte ceva. Dușmanul trebuie cunoscut. Ascultați! Am să citesc la întâmplare, amestecând autorii: "Nu spuneți despre un om că e fericit până când nu e mort". — Eschil. "Deși toate astea pot fi un joc pentru voi, pentru noi înseamnă moarte." — Esop. "Ceea ce numim moarte e un lucru ce smulge lacrimi oamenilor, și totuși ne petrecem o treime din viață în somn." — Byron. "Nu voi muri cu totul." — Horațiu. "Nu ne temem de moarte, ci de ideea morții" — tot Horațiu. "Oamenii care fug de moarte aleargă după ea." — Democrit. "Ora despărțirii a sosit, iar noi trebuie să ne urmăm fiecare calea sa — eu către moarte, voi către viață. Care e mai bună, numai Dumnezeu știe." — Atribuită lui Socrate. "Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat." — Iov. "Să mai dormi puțin, să mai așipești puțin, să mai încrucișezi puțin mâinile ca să dormi." — Pildele lui Solomon. "Acum sunt pe cale să-mi încep ultima

călătorie, care va fi un lung salt în întuneric” — Thomas Hobbes. “Să fie moartea ultimul somn? Nu, ea e ultima deșteptare.” — Scott. “Începem să murim de cum ne-am născut, și sfârșitul e legat de început.” — Manilius. “Nimic în viață nu i s-a potrivit mai bine decât părăsirea ei.” — Shakespeare. “Degetul Domnului îl atinse, și el dormi.” — Tennyson. “Moartea și locuința morților au dat înapoi pe morții care erau în ele. Fiecare a fost judecat după faptele lui.” — Apocalipsa lui Ioan. “Cine trăiește mai multe vieți trebuie să moară de mai multe morți.” — Oscar Wilde. “Moarte, unde îți este ciurma? Locuință a morților, unde îți este nimicirea?” — Osea. “Plata păcatului este moartea.” — Apostolul Pavel.

— Ei, și ce-i cu toate astea? Întrebă grasul. Mie unuia nu-mi spun nimic.

Are dreptate, îl sprijini Verona. Vă dați seama, prieteni, că toate astea sunt vorbe, că ele pot să fie în egală măsură adevăr și minciună, și atunci adevărul și minciuna se neutralizează și nu mai rămâne nimic? Ai avut o foarte bună idee că ai citit, Paul. Se verifică iar că drumul nostru e cel adevărat, că numai el duce repede și fără cotituri până-n inima morții. Dumitale, toate citatele astea ți s-au părut demne de reținut?

Cealaltă își mișcă iar picioarele pe covor, ascultând, dar parcă ascultând de departe, parcă gândindu-se la ale ei. Iar picioarele ei se mișcau cu mândrie în îngustimea rochiei, genunchii rotunzi se frecau unul de altul, coapsele i se văzură o clipă, atât cât să spună: “Degeaba îi pui întrebări; oricâte întrebări i-ai pune, el tot al meu va fi.”

Doamnă, spuse inginerul, ce-aș putea răspunde eu? Paul le-a citit atât de repede, de parcă n-ar fi fost gândite de oameni atât de mari, de parcă n-ar fi avut un înțeles. Pe cât mi se pare mie, omul fuge de cruzimea vieții, dar fugind de cruzimea vieții nu se poate îndrepta decât spre cruzimea morții, nu? Încearcă să prindă moartea în cuvinte, ca să și-o apropie, ca să și-o supună, ca să nu mai fie atât de

despărțit de ea și deci atât de terorizat de necunoscutul ei. Cel puțin așa mi se pare mie. Sigur, oricând putem demonstra că în toate citatele astea nu există niciun adevăr. Dar mie mi se pare că există unul, singur și limpede, chiar și în acele vorbe care vor să spună tocmai contrariul: ne e frică de moarte, luptăm cu ea, și ca s-o învingem suntem gata să facem orice, suntem gata chiar s-o iubim.

Verona respiră adânc, se încruntă, se destinse; dialogul începea s-o obosească. Îi privi pe ceilalți, cerându-le ajutorul. Ei însă nu dădeau semne că vor să intervină. Ea respiră adânc iar, cu o expresie de resemnare, și deschise gura pentru concluzii.

— Mă rog... S-ar putea ca ceea ce spui dumneata să fie adevărat. Dar numai în limitele dumitale. Ai spus aici tot felul de lucruri, în genere neoriginale și naive, ai făcut chiar figuri de stil, foarte demodate, unele având un anumit farmec elementar. Opinia mea e că tema te depășește. Nu o poți exprima nici măcar la un nivel tradițional. Nu spun că nu ești sincer în preocuparea dumitale. Totuși, e limpede că ea nu e de origine structurală. Cu siguranță, ai fost influențat de un fapt real. Aici, oricum, ești între oameni care te privesc cu simpatie, și ai putea să te mărturisești. Ai pierdut recent un prieten mai apropiat? O rudă? O iubită poate? Nu te sfii să ne spui. Noi suntem oameni discreți. Și în afară de asta, mâine vom fi uitat cu siguranță totul. Și pe dumneata. Haide, dacă ne dai suportul material, vom putea și noi să apreciem exact, să te ajutăm cu judecata noastră. Despre cine e vorba?

— Nu e vorba de o altă persoană. Chiar eu... am să mor foarte curând, spuse stânjenit inginerul, și deodată se opri, siderat de expresia care se zăgrăvise pe chipul tânărului cu bărbuță.

Acesta părea îngrozit ca de o fantomă. Ochii i se măriseră monstruos, iar gura lui abia putu articula:

— Cum adică... ai să mori?

— Da... adică... cum să vă explic? Inginerul se simți penibil. Chiar așa: Nu mi-au mai rămas decât poate șase luni. Sunt bolnav. Bolnav de o boală căreia nu i se cunoaște remediul. Cel puțin așa mi s-a spus...

Nu putu continua, pentru că celălalt îl acoperi, țipând isteric:

— Ați văzut? Ați văzut? Dușmanul e în mijlocul nostru! Iată din nou teoria experienței, dusă până la ultimele ei limite! Acest om ne vorbește despre moarte, și apoi ne mărturisește că va muri cu adevărat, că a vorbit despre el însuși! Bine, dar e infernal, nu se mai poate suporta! Acest șantaj oribil cu fapte reale, până și cu morți reale! Vrea să ne convingă că poate ști el mai bine, și asta numai pentru că i s-a întâmplat lui să moară! Ha! Noi, care murim în fiecare secundă arși în combustia noastră genială, ascultăm orăcăiala unei broaște pe care arșița o țintuit-o pe uscat! Dar nu! Nu ne vei putea șantaja cu moartea dumitale adevărată, nu ne vei putea convinge nici cu un milion de morți adevărate! Cine ești dumneata? O pereche de pantofi numerotați la muzeul de la Auschwitz? Și ce dacă mori? Mori printr-un hazard, mori printr-un noroc! Unui om ca dumneata nu i se dăruie moartea! Ai câștigat-o la loterie și te lauzi cu ea, și cui, nouă? Nu merita să mori? Merita să trăiești, și să scrii! Să scrii literatură! Să fii citit! Să dai autografe, în librării, la fete de liceu! Să te cureți din întâmplare într-un accident stupid de avion, și lumea să spună: “Vedeți? Presimțea!” O, am sperat că nu voi mai întâlni rasa aceasta de fanfaroni care se laudă cu dureri autentice, cu suferințe întâmplare, care-și prefac tragediile în învățăminte pentru omenire! Și unde? Aici între noi, în casa pe care ne-o făcusem sanctuar, sfidând altarele frunților noastre?! Ei bine, eu unul strig: NU!

Și ieși în fuga mare, trântind atât de tare ușa cu geam, încât Plopescu se repezi după el, să vadă dacă nu se spărsese.

Chiar și ceilalți păreau jenați. În fotoliul lui, Bibi abia mai

sufila. Tăcerea o sparse chiar inginerul.

— Îmi pare rău, n-aș fi vrut să-l fac să plece. Dacă aș fi știut că-și iese din fire atât de repede...

Verona Marian vorbi cu greu:

— Să nu i-o iei în nume de rău. Nu-ți poți face o idee despre cât de grea e lupta noastră estetică, despre ce fel de oameni avem de înfruntat. Niciunul dintre noi nu crede despre dumneata ce a spus el, te asigur.

— N-ar fi trebuit să fugă așa, spuse inginerul.

— Oricum, tot trebuia să plecăm cu toții. E aproape trei. Mergem, copii, nu?

Ea se ridică, și la semnalul ei se ridicară și toți ceilalți.

— Să mergem și noi, murmură inginerul. Hai, Bibi.

Vara lui Plopescu se ridică elastic de pe pernele ei și stătu, înaltă și subțire, lângă bibliotecă, parcă încolțită în acea clipă dintre cărți.

— Ați plecat? făcu Paul, întorcându-se în cameră. Ați plecat și ați mai lăsat niște vin, ca niciodată. Hai să vă conduc câțiva pași.

Se întoarse spre vara lui și-i șopti câteva cuvinte la ureche. Bibi ciuli urechea ca să-i audă numele, și într-adevăr, Paul i-l rosti, dar atât de încet încât nu se auzi decât sfârșitul lui: "... ina", sau cam așa ceva.

Scriitorii ieșiseră, înghesuindu-se în ușă. Inginerul era pe urmele lor când văzu o femeie lângă bibliotecă. Se îndreptă spre ea.

— Sărut mâinile, domnișoară, noapte bună, v-am deranjat probabil foarte mult.

Pe tonul lui oficial și absent, pentru că nu o spunea decât din politețe, era obosit și cu gândul la cu totul altceva.

Ea îi întinse mâna fără un cuvânt. El se aplecă s-o sărute. Atunci, ea, privindu-i de sus în jos umerii lați și ceafa plecată, se înfioră când el o săruta pe mână și făcu un pas înainte, gata să-l atingă cu pieptul. Dar el se ridică și fu înlocuit de Bibi. Bibi sărută și el mâna și o găsi dulce ca mierea și aducătoare de liniște după toată acea seară

aiuritoare. Se pomeniră apoi în curte.

Toată fundătura (Paul stătea pe Intrarea Forestierilor, care se deschide din Calea Moșilor) mirosea a ierburi crude. Cerul, limpede ca o oglindă nouă, ploua pe oraș cu stele. Se auzi un câine, un tramvai. Răcoare. O ramură atinse obrazul inginerului. Scârțâitul porții, și iar afară, sub un felinar slab, în lumea de drumuri și răscruci.

Scriitorii se adunaseră toți în jurul mașinii. Grasul tocmai își așeza fesele pe capotă, ca să se scoale apoi repede, să le arate celorlalți ce suspensie bună are mașina.

— E grozavă, declară Verona. Mașina, vreau să spun. O ai de mult?

— Nu e a mea, e a lui, spuse Bibi, iar inginerul o lămurii:

— De doi ani.

— Vezi, voi oamenii obișnuiți aveți și voi compensațiile voastre, spuse Verona, combătându-și invidia care-i strica glasul.

— Da, atâta timp cât le putem avea, răspunse inginerul.

În fine, ceilalți plecară. Rămaseră cu Paul Plopescu.

— Vă duceți să vă culcați? întrebă Paul. Dacă nu va culcați chiar acum, aș veni cu voi...

— E târziu, începu Bibi, dar inginerul spuse:

— E-n regulă, hai cu noi, încă nu ne-am spus mare lucru. Trebuie să mai găsim pe-acasă ceva de băut.

Găsiră o sticlă de rom de Cuba, și cum o desfăcură, Bibi bău un pahar mare, apoi îl apucă pe Plopescu de un nasture de la jachetă.

— Ascultă, mă, ce era cu ăștia pe care i-am găsit la tine? Erau nebuni? Sau așa sunt ei mereu?

— De ce să fie nebuni? zâmbi Plopescu. Așa sunt ei de obicei. Mai sar ei peste cal uneori, e drept. Vouă vi se pare ciudat fiindcă nu-i cunoașteți. Eu m-am obișnuit cu ei și-i găsesc interesanți. Sigur că doctrina lor e greu de pus în practică, dar...

— Greu de pus în practică? Aiureala aia? Trebuie să fii dement să vrei să pui în practică așa ceva! Unde-am

ajunge? Asta se poate numi artă?

— De ce nu? Artă se poate numi orice. Nu trebuie s-o respingi dacă n-o înțelegi.

— Ce să înțeleg, domnule? E ceva de înțeles? În viața mea n-am visat să aud asemenea bazaconii! Și pe urâta aia, pe nesatisfăcuta aia care-și dă atâta aere, de unde dracu ați mai scos-o?

Plopescu izbucni în râs.

— Dacă și-ar închipui ce spui tu acum despre ea!

— Rău îmi pare că nu i-am spus-o în față! Nu, Paul, serios! Pe cuvântul meu! Știi ce respect am pentru opiniile tale, și doar tu te pricepi, mă rog, un intelectual! Dar crezi într-adevăr în așa ceva?

— Poate cred, poate nu cred... în orice caz, e foarte util să-i vezi, poți învăța foarte multe lucruri din greșelile lor. Recunoaște că nu te-ai plictisit.

— Nici când văd canibali la cinema nu mă plictisesc! Se poate una ca asta? Nu mai există niciun bun-simț?

— Bunul-simț nu operează în artă, Bibi.

— Pe dracu! și tu (se îndreaptă spre inginer, care tocmai aranja ceva la magnetofon), ție ce ți-a venit să le spui ce le-ai spus?

— A avut o idee mare! spuse Paul. I-a făcut să se dezvăluie complet. Nu-i așa că nu scrii, nu? Știam eu. Dar ei au crezut. Pe urmă, sublimă ideea să le spui că ești bolnav de o boală incurabilă! Nemaipomenit! Doamne! Niciodată nu l-am văzut pe August într-un asemenea hal. Cum naiba ți-a trecut prin cap așa ceva?

— Ascultă asta. Ai să vezi cum.

Puse în mișcare banda înregistrată în prima zi a întoarcerii lui Bibi de la Constanța. Fără să înțeleagă prea bine ce se întâmplă, Plopescu se așează pe un scaun, cu paharul în mână. Ascultă, ascultă din ce în ce mai atent, apoi puse paharul jos și, plin de uimire, nu mai făcu nicio mișcare până la capăt.

Banda se desfășură toată, încet, de la un capăt spre

celălalt, până la sfârșit, fiecare cuvânt la locul lui, exact așa cum se întâmplase; uneori o întrerupere a lui Bibi, o respirație când gura se apropia de microfon, un zgomot de băutură aruncată pe gât, un scârțâit de mobilă, și iar vocea și toată povestea, atât de simplă și de ușor de înțeles.

Inginerul însuși asculta cu mare atenție. Nu-și recunoștea vocea, nici cuvintele. Numai uneori, la câte-o întorsătură a frazei, la câte-o inflexiune, la câte-o creștere sau scădere a tonului, își dădea seama că el însuși face la fel atunci când vorbește ca și străinul cu voce plată și cam dezagreabilă care spune o istorie atât de ciudată și totodată atât de banală încât încetează să fie tristă. Era prima oară când asculta banda, o uitase; la fiecare cuvânt pe care-l spunea necunoscutul, recunoștea un lucru gândit de el, uneori chiar își amintea momentul când îl rostise tare.

Nu era el cel care vorbea. Nu *putea* fi el. Era un altul, care pronunța indiferent și fals vorbele lui. Aceeași senzație ca atunci când găsești un disc vechi, cu vocea unui actor, unui cântăreț, unui scriitor, unui om politic despre care ai auzit, ai citit, ai visat atâtea. E întotdeauna o cădere în real, o dinamitare a mitului printr-o voce strict omenească, uneori neplăcută, slabă, confuză sau fără dicție; un sentiment de farsă, de teatralitate, de gând al marelui om jucat prost de altcineva. Și inginerul surâse singur, în tăcere, de această idee.

— Totul e foarte greu, încheie obosit și se stinse glasul din magnetofon, și urmă tăcerea, o tăcere tulburată foarte puțin, aproape imperceptibil, de cealaltă tăcere, de tăcerea care se auzea de pe banda de magnetofon, învârtindu-se mai departe, către un sfârșit care nu se vede și nu se înțelege; și zgomotele celor două tăceri, tăcerea de azi a camerei pe care o invadea încet ceața verzuie a dimineții, tăcerea de atunci a camerei în care se destăinuise inginerul, se întâlneau, se puseră de acord, foșniră împreună.

Plopescu părea acum și mai adolescent; tenul îi părea și

mai fraged, parcă niciodată străpuns de barbă; sub ochi i se săpaseră niște cearcăne de copil care nu și-a făcut tot somnul de douăsprezece ore (inginerul îi remarcă ochii migdalați și frumoși care se voalau din când în când de o candoare paradisiacă); era palid, își mușca buzele delicat desenate, spuse cu o voce nesigură:

— Va să zică... era adevărat?

— Da, confirmă scurt inginerul, și stinse magnetofonul.

— Și mai ai...

— Poate o jumătate de an. Cu mult noroc, puțin mai mult.

— Și ce faci?

— Absolut nimic.

— E cutremurător!

— Găsești? Da, de fapt e. Ce părere ai de asta? — și făcu un gest imprecis spre magnetofon.

— Când ai înregistrat-o?

— În câte să fi fost, Bibi? Când ai venit tu?

— Cred că nu-s mai mult de două săptămâni, spuse Bibi.

Apoi, cu schimbare de ton, rugător: Să ne culcăm, ești frânt de oboseală, n-are niciun rost, așa n-ai să afli nimic! Să-l mai chemăm pe Paul în altă zi, n-o să se supere. Te epuizezi!

— Nu mă epuizez, trăiesc. Ei, ce părere ai de ea?

— E foarte... frumoasă. Adică... literar vorbind. Cum să-ți spun... Iartă-mă, vorbesc prostii.

— Nu, spune, mă ajută foarte mult.

— E totuși foarte frumoasa. Ca o pagină dintr-o carte bună. Ca un monolog al unui dramaturg bun. Înțelegi? Adică sună nu știu cum... sună...

— Fals, nu?

— Nu, nu sună fals. Mai bine zis, sună destul de făcut, dar simultan sună adevărat. Dracu știe cum. Nu sună nici fals, nici adevărat. Sună straniu. Cred că de asta îți vine să întrebi dacă nu cumva e fals. Nu știu, nu-mi pot da seama, iartă-mă, nu mi s-a întâmplat niciodată să aud așa ceva, un asemenea document... Dacă l-aș fi citit într-o carte... Mi-aș

fi zis atunci poate: la uitate ce autor ingenios, cum știe să ocolească clișeele, cum reușește să fie original, deși lucrează într-un mare loc comun. Dar așa... Aproape îmi vine să spun că minți; am o reacție de respingere, mă îndoiesc că poate fi așa. Nu știu, e ceva neconvingător aici, neconvingător.

— De ce neconvingător? Te asigur că am spus adevărul. Adevărul pe care mi l-a spus un doctor cu diagnostic sigur. Vrei numele lui?

— Dumnezeule, cum îți închipui că nu te cred? Nu de asta e vorba.

Tăcu și-și lăsă privirea în gol. Bibi simți momentul și profită.

— Fata aia era verișoara ta? Foarte frumoasă fată. Ce face?

— Nu face nimic. Vreau să spun: nu scrie. A terminat Arhitectura, dar nu practică. Face pictură pe sticlă, lucrări de artizanat. Are talent la așa ceva.

— Măritată?

— Nu. E foarte retrasă. N-am văzut-o niciodată cu cineva.

— Aha! făcu Bibi, meditativ.

Cerul intra în apartament tot mai mult. În creșterea luminii, orașul se preciza. Oceanul nopții se retrăgea, și din el apărea orașul, ud de noapte, șiroind de întuneric, ca o carcasă neagră de vas scufundat. Bibi se ridică și deschise fereastra. O undă de aer proaspăt căzând pe suflete, o amintire a clipelor de încredere.

— Eu plec, spuse Plopescu.

Nimeni nu-i răspunse. Bibi își ținea o mână la frunte, ca un om bolnav. Inginerul, căzut în fotoliu, părea că doarme cu ochii deschiși.

Plopescu se mișcă spre ușă. Bibi se urni de lângă fereastră.

— Stai, spuse inginerul, și ceilalți doi se întoarseră spre el. Paul, e mai bine să uiți toată afacerea asta. Banda pe care ai auzit-o. Deși totul e adevărat. Dar tu trebuie să uiți

acest adevăr. El nu e valabil decât pentru mine. Cred că și de aceea sună atât de fals. N-are rost să-ți pui întrebări, să-ți crezi îndoieli; uite, înainte de a ne întâlni credeai foarte puternic în anumite lucruri, și te pomenesti că tocmai acelea sunt adevărate. Ce sens ar avea să te îndoiești de ele, numai pentru faptul că eu voi muri cu adevărat?

— Nu te înțeleg, spuse Plopescu.

— Nu mă înțelege, dar fă cum îți spun eu. Am o singură rugămintă: dăruiește-mi mie dicționarul de maxime din care ne-ai citit. Iartă-mă, îl ai cumva de la cineva, e o carte la care ții foarte mult?

— Da, adică... în sfârșit. Fără îndoială că ți-l pot dăruia, dacă ții.

— Țin. Îți mulțumesc. Am să trec eu mâine să-l iau. Adică azi. Mâine e azi.

— Bine. Treci astă-seară oricând.

— N-am să te deranjez. Am să-l iau și am să plec. Du-te acum, te-am obosit foarte mult, și cine știe, poate că azi ai o zi grea și n-ai să mai ai timp să dormi. La revedere. Noi doi n-avem nicio treabă; o să ne culcăm.

“NICIO ÎNTÂMPLARE NU POATE FI mai frumoasă decât întâmplarea morții.” – Walt Whitman. Ce bine exprimat! Se vedea cât de colo că autorul era un poet, un poet mare. Frumos, ciudat, concis. Niciun cuvânt în minus, niciun cuvânt în plus. Un gând frumos ca o floare otrăvitoare, luându-ți ochii cu miracolul nuanțelor ei, luându-ți mințile cu parfumul cărnii ei amare.

Nu, în ruptul capului. O întâmplare, da; o întâmplare hidoasă, teribilă, înspăimântătoare. Cu atât mai mult astfel cu cât e o întâmplare, fără cauză, fără scop. Mai frumoasă decât întâmplarea nașterii, decât întâmplarea împreunării, decât întâmplarea înțelegerii?

“De ce să ne temem de moarte? E cea mai frumoasă aventură a vieții.” – Charles Frohman. Cine dracu mai era și ăsta? Imposibil să-i deducă măcar naționalitatea. Cea mai frumoasă aventură a vieții. De ce a vieții? De ce să fie moartea o parte a vieții, de ce să aparțină vieții? De ce să amestecăm soarele cu noaptea? Cum putem spune așa ceva? Ar trebui să ne fie odios și cuvântul, să nu-l mai pronunțăm, să nu-l mai gândim, să blestemăm pe cei care-l pronunță și-l gândesc. Poate astfel am uita de moarte, am uita că moartea urmează vieții. Și dacă am uita de ea? Oare dacă am uita de ea... Doamne, poate n-ar mai veni! Într-adevăr n-ar mai veni, moartea nu vine decât pentru că știm că vine. Dacă n-am ști că vine, n-ar veni. Dar noi știm că vine, și o chemăm astfel. Care e expresia populară? Da: își cheamă moartea. Își cheamă singur moartea.

Răsfoi iar câteva pagini. “Deprinde-te cu ideea că moartea nu reprezintă nimic pentru noi, fiindcă orice bine și orice rău constă în senzație, în timp ce moartea este tocmai privațiunea completă de senzație. Cunoașterea faptului că moartea nu ne privește întru nimic face ca aceasta să fie

plăcută, nu prin faptul că s-ar mai adăuga existenței o durată de timp nelimitată, ci pentru că face să dispară din viață dorința de nemurire.”

Epicur. Doamne, ce desfrânare științifică, ce infatuare obiectivă, și asta când, într-un secol când știința abia bâlbâia! Nu. Binele o fi constând în senzație, dar lipsa de senzație e răul. Ființa e binele, neființa e răul. Ființa nu poate să cuprindă și răul, și binele. Moartea e plăcută! Cum poate moartea să fie prin ceva plăcută? E plăcută tocmai prin categoricul, prin definitivul ei! Până aici, și nimic mai departe. Foarte plăcut. Aproape ca o glumă. O glumă. Am început să și glumim despre moarte? Totul ne e permis?

Foarte mare om acest Epicur! Admirabilă inteligența, admirabilă suficiența cu care respinge nemurirea! Sunt oameni care nu vor să ridice capul ca să vadă cerul. Nu vor, și pace! Unii o fac din lene. Toți? Nu-i sigur. În orice caz, sunt atât de încăpățânați, încât sunt în stare să inventeze un întreg sistem științific care să le justifice bărbia înfiptă în piept. Există o anumită lene, care împinge la știință. Din această lene se fac descoperiri epocale, se construiesc mașini fantastice, se spun adevăruri, se creează mari nume. Ca al lui Epicur.

“Nici soarele, nici moartea nu pot fi privite fix.” – La Rochefoucauld. Și asta sună frumos. Ce-o fi vrut să spună?

“Vorbind omenește, moartea e bine așezată, întrucât ea pune capăt bătrâneții!” – La Bruyère. Dar moartea mea? Despre moartea mea se poate spune că e bine așezată? Moartea mea nu mă eliberează de chinurile bătrâneții. Nu mă desparte de un trup decrepit și dezgustător. Nu mă limpezește de un gând cleios și ridicol. Nu mă purifică, nu mă eliberează, nu mă vindecă.

“Nu te purta ca și cum ai avea de trăit zece mii de ani. Moartea plutește deasupra capului tău. Așadar, cât mai trăiești și până poți, fii om de bine.” – Marc-Aureliu. Din toți ceilalți, parcă singurul cu miez.

Lumina scădea pe stradă, gonită de seară, nu se mai

putea citi, becurile pâlpâiră violet, apoi roz, apoi crescură la alb, inginerul băgă cartea în buzunar, se desprinsese dintr-un impuls de stâlpul de care stătuse sprijinit. Se sprijinise de el prea mult timp, îl durea puțin umărul. Traversă strada, intră în umbra pe care biserica o arunca pe asfaltul strălucitor, se confundă tot mai adânc în acea umbră și deodată dispăru sub arcadele de piatră, supt în ușa neagră a bisericii.

Mirosul bisericii îl lovi ca o noutate, apoi ca o aducere aminte. Așa e, nu mai intrase într-o biserică de foarte mult timp. În prima clipă i se păru foarte întuneric, dar erau lumânări destule, și lămpi în formă de lumânare, altarul lumina tot ca o bijuterie mare, nu, lumină era. Dar nu ca în alte părți: lumină, și atât. Aici era și lumină, și întuneric, și cu toate că lumina biruia, întunericul izbutea să rămână de față, și lupta luminii cu întunericul era continuă și evidentă. Lângă ușă, o babă cu albeață pe un ochi vindea lumânări, și când se apropie cu doi lei în mână, ca să cumpere, inginerul îi simți mirosul mucegăit, de om bătrân în haine bătrâne într-o încăpere bătrână.

Bătrâna îi întinse două lumânări subțiri și luă banii într-o mână neagră pe care se vedeau și mai negre semilunile unghiilor, și inginerul simți mai puternic revoltătorul miros de mucegai, aproape smulse lumânările, se întoarse și făcu un pas exagerat de mare înainte, ca să le aprindă. Pentru cine oare să le aprindă? Îi fu frică să numească pe cineva, chiar și pe sine, se gândi că Dumnezeu poate înțelege și așa, poate gândi în locul lui, mult mai bine, își făcu cruce, observă că una din lumânări, neînfiptă cum trebuie, aluneca încet într-o parte, întinse mâna și o potrivi din nou.

Acum, lumânările ardeau alături, drepte, sprijinite bine în nisipul de dedesubt, cu flăcările la același nivel, scăzând în același ritm, luminând în jurul lor și primind din jur lumina celorlalte lumânări. Trupul lor portocaliu avea o culoare caldă și carnală, ducând gândul mult înapoi, la o poveste biblică poate, între lumânări, înăuntrul luminii lor, era o

lume îngustă și pură. Dar poate că numai părea astfel. Inginerul își căută din ochi lumânările și tresări. Nu și le mai recunoștea. Ceara lor scăzuse sub flacără, se ascunseseră între celelalte. I se păru că le regăsește, se îndoi, le căută iar, alese două și hotărî că ele erau, zâmbi, închise ochii. Când îi deschise, le pierduse iar, amestecate în buchetul de lumină. Două lumânări. Poate una pentru el, iar cealaltă pentru toți cei dragi, care sunt, care au fost, care vor veni.

Își lăsă privirea să cadă iar în golul bisericii, întuneric și lumină. Mereu întuneric și lumină, chiar și în orele cele mai limpezi ale zilei de vară, când soarele de afară pătrunde verde, albastru, violet, cafeniu prin sfînții pictați pe ferestre. Întuneric și lumină luptându-se, înțelesul cel mai simplu și cel mai adânc al bisericii, căci oricând poți intra sub bolțile afumate ca să trăiești lupta luminii cu întunericul. Se gândi că ar trebui să se roage, simți chiar nevoia să așeze o rugăciune în pustiul lui sufletesc, simți și o slăbiciune a trupului și îi dădu ei ascultare mai întâi, pășind spre cele două grupuri de scaune despărțite de covorul pătat de ceară care se târa spre altar. Niște scaune prăpădite, zgâriate, scârțâitoare, și uite și unul pe spătarul căruia era prinsă în pioaneze chiar o carte de vizită. "Doamna avocat Predoescu" citi inginerul, apoi se așeză pe el.

Așa era foarte bine. Tăcere, numai sfârâitul lumânărilor, uneori un clinchet ușurel din spate, bătrâna desigur, numărând mărunțișul adunat peste zi. Cu o săptămână în urmă (sau poate erau două săptămâni? o, timpul ăsta care se pierde, timp care te părăsește, timp pe care nu te mai poți bizui!) - Paștele. Tot în biserica asta, sufocată de lume, oameni aglutinați laolaltă, cu hainele topite în trup de presiunea din jur, cucoane coșcovite, bărbați cu capete acrite de funcționari, babe și moși rătăciți în extaz senil, fete de liceu cu coșuri, tineri nebărbieriți, cu ochelari, păr lung și aere de studenți fanatici, toți pisându-se unii pe alții în nava îngustă a bisericii, călcându-se pe picioare, ștergând cu umerii zugrăviturile sfinte de pe pereți. Deniile.

Trecerea pe sub masă. Sub masa mică și șubredă care tremura de mișcările îmbulzite ale credincioșilor, inginerul căutase să-și aducă aminte un sentiment al copilăriei, când de fiecare dată încerca să rămână sub masă mai mult, să întârzie, ca pentru o joacă, și era tras afară de mama, și nu înțelegea cum nici măcar cei bătrâni nu au voie să stea sub masă mai mult și nici măcar nu au aerul că regretă, ci trec grăbiți și cu stângace seriozitate pe sub masa de unde se vede atât de interesant o minunată perspectivă de pantofi și picioare, pantaloni și margini de rochii. În urma inginerului, Bibi aproape făcuse masa bucăți cu omoplații lui de atlet. Leșiseră cu hainele sucite pe corp, cu nasturii aproape smulși. La înviere hotărâseră să meargă la Mitropolie și urcaseră dealul absorbiți ca niște atomi în glasul clopotului mare, care umplea jumătate din oraș. Nu se putea decât aștepta în mulțime, se auzea patriarhul cuvântând, difuzoarele împrăștiu vocea Preafericirii Sale peste clocotul de oameni care acoperea dealul, trecură pe lângă niște băieți care râdeau, unul aprinse o lumânare înainte de vreme, cineva se întoarse și i-o smulse cu brutalitate, apoi îl apostrofă, băieții tăcură din râs, cel cu lumânarea ceru chiar scuze, deodată glasul renăscător "Veniți de luați lumină!" Acum, până și în cea mai prăpădită bisericuță din oraș și din țară, preotul ieșind iluminat din altar cu buchetul de flori ale Domnului aprinse în mână și aprinzând de la ele pe credincioși, "Veniți de luați lumină!" ca un strigăt de nepieritoare biruință, și lumânările aprinzându-se una de la alta, flacăra lor propagându-se în biserici, apoi afară din ele, în străzile pline de oameni, cu circulația blocată și insule de automobile pustii, și aici, pe deal, val după val de aprinderi, în lumea care nu se ferea de flăcări, deși uneori în această noapte când Mântuitorul a înviat ard de vii și mor credincioșii aprinși unii de la alții între zidurile fără scăpare, sub bolțile joase, uneori ieșind în flăcări și prăbușindu-se chiar în pragul ușilor prea strâmte. Clopotul spărgându-și inima de bronz într-un delir sfânt de

chemări, oceanul de puncte luminoase.

Cristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând, și Bibi deschizându-și toată gura ca să cânte în înmiita voce pascală, și un evreu întâlnit în mulțime, lașa Kleinberg, fost coleg de facultate, venit ca alți evrei la Paști să privească bucuria necircumcișilor, și ochii lui plini de curiozitate temătoare ațintiți asupra lui Bibi, asupra ochilor lui strălucind de miile de lumânări, asupra dinților lui albi strălucind de miile de lumânări în gura care cânta “Cristooooos aîn viaaaat dinmooorți, cumooaaar teapremoar tecălcăâând, șiceee lordin moormăâân tuuuri viaaa țădăruuîn duuu leee!” Cor imens de mai multe ori, nebunia lui Dumnezeu, apoi ruperea obosită a mulțimii cu lumânările apărate în mâini, coborârea, înfigerea a sute de lumânări în jurul crucii celei mari de piatră de la poalele dealului, și panorama pieței cu oameni traversând printre automobile și tramvaie cu lumânările ferite în cuibul palmelor, și autobuzele, troleibuzele, tramvaiele, automobilele pline de oameni cu lumânări, licărind prin ferestre, și zecile de “Cristos a-nviat!” și “Adevărat a-nviat!” aruncate între prieteni care se încrucișau și se recunoșteau în râurile de oameni, și chiar lângă mașina băieților o mașină de trei ori mai mare, revoltător de mare și de bună și de scumpă, din care descinseseră patru sau cinci indivizi înalți, blonzi, tunși scurt, cu ochelari pătrați și sacouri tăiate drept și colorate altfel decât la noi, toți holbați de uimire în fața acestui fenomen răsăritean, și unul din ei spunând plin de admirație și foarte nazal, într-o limbă pe care băieții o înțelegeau cu greu: *“Like I said, boys, isn’t this the most religious nation in Europe?”* iar altul repezindu-se să-l fotografieze pe Bibi, care se îndrepta spre portiera mașinii lor cu lumânarea adăpostită la piept.

— Zât, fir-ai al dracului, Doamne iartă-mă! scui-pase printre dinți Bibi, și se urcaseră în mașina lor mică, bună pentru ei.

Bibi conducea, inginerul închisese toate ferestrele

mașinii, ca să suprimă orice curent de aer posibil, apoi ținuse la piept lumânările aprinse, merseseră prin lumina pravoslavnică spre casă, uneori depășind câte-un automobil din care străini priveau uimiți – Oare ce-o fi asta? Pe trotuare, românii continuau drumul flăcării Domnului spre căminele lor, cu ochii renăscuți, cu gândurile închise în dreapta credință, inginerul îi privea pe fereastra mașinii și își simțea cruciulița de aur ortodox (un dar al mamei) atârându-i de gât și ascunzându-se în jungla pieptului, și ajunși acasă coborâseră cu lumânările la piept, ca să le ducă până-n prag, dar un flux de aer misterios stinsese în lift lumânarea inginerului și degeaba se repezise Bibi să-i dea din nou foc cu a lui, nu mai era același lucru, și privirile lor se întâlniseră, Bibi avea aerul vinovat, și inginerul zâmbise palid, și intraseră în casă trecând peste prag o singură luminare nestinsă.

Flăcările lumânărilor tremurară în biserică; probabil că intrase cineva pe ușă. Inginerul se desprinsese din amintirea sărbătorilor și privi în dreapta lui, și văzu înaintând pe covorul din mijlocul bisericii un bărbat.

Potrivit de statură, durduliu, într-un pardesiu excentric, foarte scurt, deși era cald afară și se putea ieși în talie, cu părul gominat atât de puternic, încât dădea impresia unei unice picături, imense, de lichid gras și negru care e gata-gata să se desprindă de pe cap, să alunece pe fața roză tăiată de ochi mici și de o mustață subțire și cochetă, ținând în mână grasă o pălăriuță mică de fetru negru, la gât șerpuindu-i o cravată de un albastru prea deschis, în picioare cu pantofi de antilopă, arăta bine hrănit, nemuncit, nelipsit de nimic, o țoapă ajunsă, gândi reflex inginerul.

La a doua privire, individul părea împărțit de sentimente puternice și opuse. Înainta stângaci și încet pe covorul care brăzda la mijloc biserica, totuși cu o hotărâre evidentă, chiar cu aerul unei victorii asupra nu știu cărei rezistențe interioare. Lângă altar, pasul îi șovăi, emoționat. Se uită în urmă, nu-l văzu pe inginer, oftă, ușurat de gândul că

biserica e goală, și se rezezi în genunchi în fața icoanei, eliberat parcă; poate că aștepta de atâta timp să se mărturisească într-un asemenea gest, dar îl oprise cine știe ce. Trupul lui gras, împlântat în fața icoanei, se clătină ușor înainte și înapoi. Individul închise ochii, ridică mâinile împreunate la înălțimea frunții.

Și plânse.

În primele clipe nu se auzi decât un fel de mormăit; ți-ai fi putut închipui că se roagă cu voce tare, o voce foarte înecată; dar mormăitul se preciza și deodată nu mai fu decât un plâns bărbătesc, și încă unul atât de urât și de penibil, încât inginerul se înfioră. Un plâns nici măcar cutremurător, disperat, ci unul strivit și mediocru, traducându-și cutremurul și disperarea tocmai prin opusul lor, printr-o comedie jalnică în locul unei tragedii covârșitoare. Dar ce-are a face maniera? Omul plângea cu adevărat, mototolindu-și în îngenunchere pantalonii de stofă fină, tăvălindu-și în praful bisericii pulpanele frumos tăiate ale pardesiului, abandonându-și pe jos pălăria, abandonându-se pe sine.

Ușurat de orice control, plânsul ținu destul de mult, poate două-trei minute. În fine, omul se reculese, rătăci cu mâna de-a lungul hainelor, scoase de undeva o batistă pe care și-o mototoli sub nas, smiorcăi dezagreabil de câteva ori, și zgomotul pe care îl făcea avea în biserică goală un neplăcut ecou intim, încât inginerul se simți prost și îi veni chiar să se demaște printr-un cuvânt sau printr-o reacție oarecare. Aparent liniștit, celălalt împreunase mâinile iar și reîncepuse să se roage. Umerii îi tremurau; îi tremura chiar și ceafa roșie și plină sub bordura dreaptă a părului tuns cu artă. Cu siguranță că nu știa să se roage. Îngenuncherea îl obosea vizibil; bărbia i se înălța și îi cobora cu nervozitate; închisese ochii ca și cum i-ar fi fost rușine să privească în jur, ori îi era rușine de el însuși? Dar odată ajuns aici, ce mai poți face? Asta păreau să spună mâinile lui, cu degetele împletite febril, buzele care i se mișcau fără sunet,

fruntea contractată într-un efort spiritual probabil neobișnuit. Buzele i se deschideau tot mai mult, schițau cuvinte, un zumzet tulbure urca din gâtlee, deodată se auzi cuvântul "Doamne", urmat de altele, indistincte, apoi iar "Doamne", și limpede, deși foarte slab:

— Ce mă fac fără tine? Ce mă fac fără tine? Unde mă îndrept fără tine? Cine o să mă judece în lipsa ta?

În lipsa cui? Dar mustăciosul tocmai se uită în jur, încă rătăcit, își culese pălăria, se ridică, își brăzdă pieptul cu patru cruci mari, aținti privirea în sus, în turnul înecat de noaptea bisericii adunată cu noaptea de afară, turnul prin care ziua intră lumina lungă și îngustă și colorată în romburi, cercuri și dreptunghiuri de sticlă.

— Doamne, iartă și păcatele mele, spuse mustăciosul, sau înșeală-mă cu o nălucire, să cred că le-ai putut ierta, să pot să trăiesc până la marea Ta judecată! Și arată-Te, Doamne, ori dă-mi de știre dacă Te-ai arătat cumva tocmai în nearătarea Ta!

Când își strânse haina în jurul trupului arăta sigur pe sine, înfipt bine în viață, era altul decât cel care stătuse în genunchi în fața Domnului, și dădea o idee foarte exactă de cum era pe stradă, cu pălăria pe cap, la slujba unde era cu siguranță șef de serviciu, la o ședință de bilanț, sau măsurând cu ochiul o secretară sau o subalternă mai tânără și mai slabă de înger. Zdravăn, neintimidat de nimic, fără întrebări, cu viața bine desenată înaintea lui, pe ce căi ajunsese oare la impasul de acum?

Pieri pe ușă ca și cum niciodată nu ar fi fost.

Inginerul privi în urma lui, privi în biserica pustie. Trecu o clipă. Nimic nu mai amintea acum scena de adineauri. Se ridică de pe scaunul șubred și scârțâitor, se apropie de altar, stătu pe locul pe care cu un moment înainte stătuse celălalt. Se așează în genunchi pe locul pe care îngenunchease el. Își îndreptă privirea acolo unde se îndreptase privirea lui.

Nu văzu nimic. Decât biserica și podoabele ei. Becurile în

formă de lumânare din care pogora electricitatea sfântă. Sfinții înalți. Înalți ca niște jucători de baschet. Și se mustră pe sine pentru gândul lumesc. Sfântul Apostol Petru. Trăsăturile drepte în fața albă nimbată de părul și barba și mai albe, trupul îmbrăcat într-un albastru ceresc, mâinile ca niște pietre prețioase ținând cheile mari, picioarele pure îngropate cuminte în praful iudaic, și departe în spate – cedrii și munții roșcați, fierbinți, ucigași. Sfântul Apostol Pavel. Ochii inteligenți și verzi ca niște solzi șerpești, dreapta pe mânerul săbiei, stânga purtând cartea mare, chelia păzită pe tâmpile de tufe roșii și crețe, în jur – nori fazi. Nazarineanul, regele iudeilor, pe crucea neagră de unsori, de sudoare, de sânge, cu rănilor deschise în corpul curat, feciorelnic, fără un fir de păr, cu părțile bărbătești închise într-o pânză încălzită de carnea omenească și dumnezeiască, la piciorul crucii – un craniu zâmbitor, și jos, la capătul priveliștii muiate în lumina nopții – Ierusalimul cetate, minune, ispită, înfrângere și biruință, moarte și viață, coborâre și înălțare.

Sfinții se uitau la el cu coada ochiului, nevrând să întoarcă grumazul. Cu coada ochiului îngust ca un crenel în obrazul meterez al sfintei zidiri. Se mișcau pe perete, schimbau priviri, își vorbeau în șoaptă, dar încremeneau îndată ce el îndrepta ochii spre ei. Arhanghelii feminini aveau aripi prea mari, prea nefirești, desigur că nu zburau cu ele, aripile erau doar de frumusețe, zburau purtați de propria lor imponderabilitate. Îngerii buclăți se roteau printre norișori, mișcând răsfățat mâinile și picioarele. Un sfânt cu lance avea o expresie foarte critică. Un altul dormea cu ochii deschiși. Ochii. Două pleoape, în care se deschid alte două, în care se deschid alte două, și încă altele, un infinit de pleoape din care crește un miez, și el străpuns, trecând prin perete, dincolo. Unde, în stradă? Automobile, femei, copaci, case. Ochi ca niște flori cu multe petale, subțiri petale acoperindu-se în straturi și strângând tare, până la dispariție aproape, un imperceptibil gol,

singura cale.

Era foarte frumoasă biserica asta veche, veritabil stil românesc, poate chiar o placă pe undeva pe care să scrie că e protejată de comisia națională pentru întreținerea monumentelor de arhitectură. Cu siguranță că scrie așa ceva undeva pe afară. Aici înăuntru sunt scrise alte lucruri. Citate din Scriptură. "Dumnezeu este iubire" deasupra bătrânei scârboase care vinde lumânări. Nu e nevoie să te rogi, nu te ruga dacă nu poți, Dumnezeu e mare și-ți aude chiar și cuvintele pe care nu le rostești.

Ridicându-se din genunchi, inginerul își încrucișă brațele în fața altarului. Nu se auzea decât sfârâitul flăcărilor în ceară.

Acum ar fi momentul. Cel mai bun, un altul mai bun nu putea fi ales. Porțile de lemn aurit ale altarului să se desfacă. Lumina dinăuntru să întreacă închipuirea. Domnul să se arate. O pură fracțiune de secundă, fără să facă un gest, fără să spună ceva. Arătarea ar fi destul.

Dar nu se arată. Deși a venit clipa când gândurile cele mai complicate nu mai pot convinge de nimic, când creierul a obosit, când foamea ochilor să vadă, a urechilor să audă a ajuns la culme, când e nevoie de o prezență, pur și simplu de o prezență. O prezență simplă și mare, care să întreacă subtilitatea cărților, ingeniozitatea explicațiilor.

Sau, dacă nu se poate, dacă nu e bine, dacă nu trebuie, să dea semn că nu se poate, că nu e bine, că nu trebuie, ca să înțelegem prin lipsa lui că el e cu noi.

Dar așa? Lipsiți și de ființa lui, și de neființa lui, vom mai avea puterea să credem că el e chiar și acolo unde ne poruncește cu dumnezeiescul lui glas să nu-l căutăm, căci nu-l vom găsi vreodată? Vom mai putea vedea că și lipsa minunilor lui e o minune, că și lipsa dovezilor lui e o dovadă? Sau unde vom răătăci cu gândul, copii alungați? Și, întorcându-se în prag ca să se închine, inginerul ieși din biserică, o luă la stânga pe lângă zidul ei și se opri în fața ușii căsuței ponosite din fundul curții cu rufe atârdate la

uscat și parcă un miros de coteț de păsări (poate câteva găini, câteva rațe ale sfinției-sale). Se întrebă dacă preotul îl va primi, bătu. Nu răspunse nimeni.

Bătu mai tare.

Zgomotul orașului se auzea aici destul de vag; totuși, nu era departe de centru; între strada Dionisie Lupu și, strada Oțetari; dacă te uital în sus vedeai coame de blocuri dincolo de coroanele proaspăt înverzite; fâșâitul automobilelor tăia când și când auzul, și de ce nu răspundea nimeni la ușa preotului? Inginerul se aplecă într-o fereastră; nu putea vedea nimic prin perdeaua din rețea, decât că în casă era lumină.

Ușa scârțâi, și inginerul se repezi iar în fața ei, tocmai la timp, altfel fata care o deschisese ar fi închis-o la loc. O față zdravănă, cu părul scăpat de sub un tulpă alb amenințându-i ochii, cu un șorț mare și pătat, cu picioare roșii, desculțe în niște papuci ca vai de ei. Deasupra șorțului i se vedeau sânii lați, iar mai sus – gura umflată, o gură de animal.

— Ce doriți dumneavoastră?

— Bună seara... ăă... aș vrea să vorbesc cu părintele, mă poate primi?

— Care părinte?

— Părintele Alexandrescu. Nu stă aici?

— Nu!

Cât pe-aci să-i și trântescă ușa în nas, dar inginerul puse piciorul în ea.

— Pardon, domnișoară, dar nu se poate, părintele Alexandrescu stă aici, mi-a spus lumea care îl cunoaște foarte bine, enoriași de-ai lui!

Fără să răspundă, fata împingea ușa, și inginerul trebui să facă un efort ca să-i reziste. I se vedea puțin pieptul în deschizătura bluzei decolorate, și, observându-i privirea, ea făcu un gest enervat cu mâna stângă ca să-și închidă bluza mai bine. Inginerul profită și împinse ușa mai tare, intrând aproape. Atunci, ea înălță capul și îi aruncă dintre șuvițele

de păr o privire de o dușmănie demnă de o tragedie greacă.

Din casă se auzi deodată o voce de bărbat:

— Maria, ce-i acolo? Ce s-a întâmplat?

Învinsă, fata dădu drumul ușii. Inginerul intră.

— Maria, făcu iar vocea, fără ca totuși posesorul ei să se vadă, dă drumul înăuntru, lasă oamenii să vină la mine, pentru ce te-am certat ieri și alaltăieri?

Fata îl otrăvi pe inginer cu privirea, apoi spuse printre dinți: “Poftiți!”, și inginerul o urmă din antreu într-o cameră în care văzu un om într-un pat.

Cameră mică, multe icoane pe pereți, cărți legate complicat în aur și argint. Aproape fără mobilă. O masă, două scaune de lemn gol. Din pat zâmbea un bărbat. Un bărbat spre patruzeci de ani, cu o barbă mică, părul rărit, un ten de tuberculos, obrații supti și un zâmbet care îl apropie de el îndată pe inginer.

— Fii binevenit, iartă-mă că te primesc astfel, sunt cam suferind în ultimul timp; de fapt, cred că am răcit la slujbă acum două săptămâni, era prima zi când nu am mai făcut focul în biserică și era totuși prea frig. Nădăjduiesc însă să-ți pot fi de folos, ce te aduce? Stai jos.

Vorbea mult și cu ușurință, zâmbind tot timpul surprinzător de plăcut, însănătoșindu-și în zâmbet înfățișarea bolnavă. Se grăbea să vorbească mult, ca să înlătore stânjeneala celuiilalt. Fără să-și ia ochii de la el, inginerul se așează pe unul din scaune, întorcându-l puțin spre pat, și îl simți neobișnuit de tare sub el. Se așează mai bine și spuse:

— Iartă-mă dumneata, părinte, mi se pare că nu e asta clipa cea mai potrivită...

Și se uită spre fata care rămăsese în ușă și îl privea la fel de dușmănos. Mai mult decât dușmănos. Cu ură.

Preotul se îndreptă și el cu ochii spre fata din prag. Zâmbetul îi căzu, dar îl înlocui altul, un zâmbet de copil poznaș.

— Să nu te sperii de Maria, ține mai mult la sănătatea mea decât la datoria mea.

Arăta puțin, dar foarte puțin, rușinat, ca și cum ar fi vorbit despre un lucru intim. Dar când i se adresă ei, vocea îi coborâse și i se încălzise, era aproape mângâietoare, și în același timp, într-un mod bizar, mai virilă:

— Mulțumesc, Maria, lasă-ne.

Ea se uită iar la inginer, cu o ură amestecată cu gelozie acum, și schiță într-adevăr începutul unei retrageri. Dar deodată se opri și izbucni:

— Cum doriți dumneavoastră, părinte! Cum doriți dumneavoastră! Pe mine de ce să mă ascultați? De altfel, nu e treaba mea! Puteți să stați iar toată noaptea dacă vreți, și mâine o să scuipați din nou sânge, cum ați făcut după sfintele Paști!

— Maria, ridică preotul tonul, ce faci, mă judeci?

Medeea-servitoare își încrucișă brațele goale pe sânii lați, încercând să se stăpânească. Dar, se vede, nu putu.

— Vă judec, părinte, vă judec, de ce să nu vă judec o dată și eu? Oare nu spuneți dumneavoastră, chiar la slujbă ați spus, că uneori și judecata prostului îndreaptă pe cel deștept? Toți vin aici și vă mâncați sănătatea cu nimicurile lor, și pe mine nu mă ascultați niciodată. Dar am să plec, Domnul mi-e martor că am să plec! Nu vreau să ajung să văd cu ochii mei ziua în care n-o să vă mai puteți ridica din pat!

— Maria, spuse preotul cu asprime, judecata prostului nu trebuie să mânie pe Domnul. Du-te acum, ai spus destule; mâine, cu voia lui Dumnezeu, voi fi mai în putere, vom vedea dacă ai avut dreptate să-ți ieși din fire sau nu.

Poate că Medeea-servitoare abia împlinise douăzeci de ani; un corp puternic, fără îndoială, care iute, peste câțiva ani, avea să se strice. Acum însă, cu ochii strălucitori, cu gura umedă, cu pieptul tresăltând, era limpede că relația dintre ei doi era mult mai complicată decât părea la început.

La duritatea lui, ea însă se muie ca un covor sub un pas greu.

— Vă simțiți rău, părinte? Doriți ceva?

— Nu, spuse preotul. Adică stai. Bei cafea, domnule dragă? Încă nu sunt atât de sărac cum a fost lov; îți pot oferi cafea.

— Mulțumesc, părinte, spuse inginerul, beau.

— Cafele, Maria, porunci părintele.

Fata pieri.

— Părinte, reluă inginerul, cred că ți-a vorbit de mine părintele Dimoftache: vărul mamei mele. El m-a îndrumat la dumneata.

— Dimoftache, da. A, da, va să zică dumneata ești tânărul acela? Da, da, negreșit, îmi amintesc. Cu ce necaz ai venit la mine?

Era frig în cameră. Un frig rămas poate de peste iarnă. Preotul îl privea încurajator. Era târziu. Îi lipseau cuvintele. Se simțea penibil. Se gândi că acest om, atât de binevoitor, atât de prietenos, cum i-l și descrisese cei care îi trimisese la el, nu merita de loc să se mai împovăreze cu o problemă pe care oricum nu o putea rezolva.

— Ei, făcu preotul, ce e? Acum nu mai vrei să-mi spui?

Să inventeze ceva? Și își luă vânt.

— Am nevoie de sprijinul dumitale, părinte. Ori măcar de sfatul dumitale. Pentru că am să mor foarte curând.

— Și eu, răspunse preotul.

Inginerul se zăpăci.

— Poftim?

— Mi-ai spus că vei muri foarte curând. Ți-am răspuns că și eu voi muri foarte curând.

— Ei bine... (inginerul era și mai încurcat), ei bine... *asta* e.

— Asta te chinuie?

— Da.

— Hm. Moartea, tinere (inginerul făcu mental socoteala că nu era cu foarte mult mai tânăr decât însuși preotul), nu

e un lucru, atât de neobișnuit, nici atât de insuportabil. Credeam că ai venit cu alt necaz, cu un necaz al vieții. Astea și sunt lucrurile pe care le putem dezlega noi; de fapt, nu ar trebui să ne ocupăm decât de lucruri de astea.

— Dar atunci, de moarte cine se ocupă, părinte?

— De moarte se ocupă cine s-a ocupat întotdeauna: de moarte se ocupă Dumnezeu, spuse preotul, și surâse de cuvintele pe care le întrebuițase.

Inginerul făcu un gest de neputință.

— Credeam că stând de vorbă cu dumneata, părinte...

— Nu, nu, vai de mine, să nu crezi că glumesc; cum aş putea vorbi cu ușurință de așa ceva? Uite (mă ierți că vorbesc despre mine, nu?), eu nu știu dacă o să mai apuc încă două primăveri. Poate trei. Sunt foarte bolnav. De o boală de care sufăr din studenție. Am părăsit Filosofia în ultimul an și am trecut la Teologie, și atunci m-am îmbolnăvit, și tot ce-am făcut ca să mă vindec a fost în zadar. Dar nu mă gândesc la moartea mea; deși nu o uit nicio clipă. Trăiesc ca și cum aş mai avea mulți ani. În fiecare zi cu treburile acelei zile. Poate că asta îmi prelungește viața. Știu, toți la un moment dat în tinerețea noastră descoperim că suntem muritori. Uneori e o criză de care suferim foarte adânc. Trebuie să o depășim trăind. Da, mulțumesc, Maria. Du una domnului. Așa. Pe a mea pune-o aici.

Fata ieși iar, atingând cu șoldul canatul ușii.

— Părinte, spuse inginerul, nu m-ai înțeles. Eu am să mor într-adevăr foarte curând. *Mult mai curând decât dumneata.* Peste câteva luni. O știu sigur. Mi-au spus-o doctori mari. Nu mă ajută cu nimic să trăiesc în fiecare zi cu problemele acelei zile. La stadiul la care am ajuns, nici nu-mi mai pot permite așa ceva.

Preotul își mușcă buzele.

— Sigur că totul e foarte clar: mor pentru că sunt bolnav, și anume de o boală incurabilă, al cărei remediu încă n-a fost găsit. E simplu și logic. Dar eu nu caut motivul morții

mele. Eu caut rațiunea morții mele. Înțelesul ei. Scopul ei. Adevărul ei.

Preotul sorbi cu atenție din ceașca lui de cafea, părând concentrat numai asupra ei. Apoi o dădu la o parte și se uită iar la inginer.

— Științific, e foarte explicabil. Dar dacă îmi dau mie însumi explicații științifice, asta nu mă face să mă liniștesc; nu-mi alungă îngrozitoarea spaimă de moarte de care sufăr. Căci sufăr, părinte, sufăr de spaima de moarte, spaima de moarte mă omoară, îmi scurtează viața care mi-a rămas. Și nu mă pot liniști, ca să trăiesc zilele câte mai îmi sunt date. M-aș liniști dacă aș înțelege, dacă aș descoperi rostul morții mele, dacă aș ști că sunt vinovat de ceva, că am fost prins, judecat, condamnat, și urmează execuția. Atunci aș ști să ispășesc. Dar m-am uitat în trecutul meu cu toată atenția și, pe cinstea mea, n-am descoperit niciun păcat destul de mare; m-am uitat în trecutul părinților mei, și nici ei nu s-au făcut vinovați de cine știe ce. Poate că n-am făcut nimic bun în viață, părinte; dar mai mult fiindcă n-am putut să fac, n-am știut să fac, nu fiindcă n-aș fi vrut. Și dacă n-am făcut nimic bun, nici rău n-am făcut. Și atunci, de ce tocmai eu? Sau, pentru că nu trebuie să aruncăm osânda asupra altuia, de ce și eu? De ce noi toți? Știu ce mă poți întreba: Vrei să trăiești la nesfârșit? Doamne, părinte, nu, departe de mine gândul. Dar să mor acum? Am trecut printr-o copilărie grea, printr-o adolescență de refuzuri și sacrificii, m-am luptat să ajung ce sunt, și dacă față de alții par un norocos și chiar un privilegiat, orice privire mai pătrunzătoare arată cât de caraghioase, de iluzorii sunt norocul și privilegiile mele. Nici n-am avut timp să uit de calea dreaptă, cum se spune, să mă îmbăt de vreun preaplin, să-mi pierd măsura, să mă lăcomesc cât de cât, la orice-ar fi. Atunci, de ce? Cui folosește moartea mea? Lui Dumnezeu? Oamenilor? Mie însumi? De ce să mor? Ori lumea are un sens, și atunci am dreptul să-l cunosc, moartea înseamnă ceva, și atunci am

dreptul, înainte de a nu mai fi, să văd prin masca ei, ori... ori nu există niciun sens, și atunci nu mai înțeleg, nu există niciun rost al morții mele, și mor degeaba, și atunci refuz să mă fi născut, refuz să trăiesc, scuipe pe mine însumi și pe minciuna iresponsabilă a lumii din jur.

Preotul își apropie iar ceașca de cafea de buze și bău cu o infinită atenție. Apoi răsturnă ceașca în farfurioară și le așează pe amândouă pe noptieră.

— De aceea am venit la dumneata, părinte. Să-ți spun dumitale, pripit, neconvingător, stupid, ce mă chinuie. Și dumneata să-mi dai un răspuns. O cauză. O justificare. Nu una naturală, biologică, pe aceea o cunosc atât de bine, încât adeseori nu-mi vine să o cred, ba chiar în ultimul timp nu o mai cred de loc. Una înaltă, una care să-mi încrucișeze în pace mâinile pe piept. Și dacă nici dumneata nu-mi poți răspunde, să mă trimiți la acela care poate. Sau să-mi arăți altă sursă. Sau să mă minți în vreun fel, să-mi dai un fel de morfină a sufletului, un fel de somnifer al spaimei de moarte. Ca să nu mă sinucid prostește cu trei săptămâni înainte de adevăratul sfârșit.

— Bea-ți cafeaua, spuse preotul.

Cu gura uscată de cuvinte, inginerul se aplecă în ceașcă. Era foarte bună, amară.

— Aprinde lumina, spuse preotul, abia te mai văd.

Inginerul se ridică, se îndreptă spre comutator, șovăi.

— Nu cumva ai lumânări, părinte? Mă obosește lumina de bec.

— Acolo în colț, arată preotul.

Era un candelabru cu șapte brațe, care i se păru neobișnuit inginerului.

— Ce fel de candelabru e ăsta?

— Un candelabru ovreiesc. N-are a face, e frumos, e de argint, l-am cumpărat de mult. Uneori îl aprind când citesc câte ceva și îmi dă o senzație foarte plăcută, parcă trăiesc acum două mii de ani. Chibriturile trebuie să fie alături.

— Alături era o *Biblie* groasă și, într-adevăr, niște

chibrituri. Inginerul aprinse lumânările albe, și camera pâlpâi în strălucirea *Vechiului Testament*.

— Am să încerc să te ajut, anunță preotul.

Inginerul se întoarse cu violență în loc, cât pe-aci să stingă lumânările.

— Părinte!

— Domol, domol, n-am spus că-ți voi dezvălui taina. Nu mă pot substitui lui Dumnezeu. Am să încerc numai să te liniștesc.

— Părinte, nu e nevoie să-mi dezvălui taina! Convinge-mă numai că există una, fă ca lucrurile să pară că au un rost!

— Să vedem.

Avea un ton profesoral. Se ridică în pat, își potrivea mai bine în spate o pernă mare, tuși, începu foarte metodic, de parcă ciocănea un perete, sondându-i grosimea, în căutarea unui gol.

— Crezi în Domnul nostru Isus Cristos?

— Nu știu. Cred că nu cred. Simt uneori foarte tare lipsa lui. Atât de tare, încât mă conving pentru o clipă că el există; fie și numai pentru că dacă nu ar exista nu i-aș simți lipsa atât de tare. Pe urmă însă se întâmplă altceva, și uit. Domnul se îndepărtează de mine. Niciodată nu l-am simțit prea aproape.

— Crezi că se află ceva dincolo de moarte?

Inginerul ridică din umeri.

— Mă tem că nimic, părinte.

— De câte ori într-o lună calci pragul bisericii?

Inginerul roși.

— Părinte... merg la biserică foarte rar... numai de sărbători.

— Cunoști scrierile sfinților părinți ai bisericii?

— Da... adică nu... am citit de mult... am uitat...

Preotul zâmbi.

— Așa cum mă așteptam. Alergi la Dumnezeu numai când ai nevoie de el. Dar ce e Dumnezeu pentru tine, o

casă de împrumut?

Inginerul plecă ochii, dar luptă cu glasul împotriva omului din pat.

— Părinte, ești rău cu mine. Chiar dacă ce spui e adevărat, nu eu sunt vinovat de asta. Sunt și eu un om ca toți ceilalți, nu pot schimba singur lumea de azi. Așa e lumea de azi, așa e pe tot pământul. Sunt și eu ca ea.

— Dar dacă nu crezi în Dumnezeu, în ce crezi?

Inginerul se gândi o clipă.

— În știință.

— Am văzut și eu, spuse preotul, zâmbind iar cu o anumită ironie față de mărturisirea pe care o făcea, la televizor, la niște nepoți ai mei, zborul în jurul lunii pe care l-au făcut americanii ăia trei, anul trecut.

— A fost grozav, nu? făcu inginerul, neștiind unde vrea să ajungă celălalt.

— Foarte frumos. I-am văzut întâi mâncând, înainte de a se urca în rachetă. Mâncau foarte calm. Admirabil calmul lor înaintea unei asemenea călătorii! Dar de fapt nu erau calmi, erau absenți. Se mișcau ca niște roboți foarte bine puși la punct. Mâncau chiar ca niște roboți.

— Da, încuviință mecanic inginerul, așteptând miezul poveștii.

— Pe urmă au pornit și s-au difuzat niște date. Au lucrat la fabricarea rachetei nu știu câte zeci de mii de ingineri și tehnicieni, s-au cheltuit nu știu câte milioane de dolari. Toate astea pentru un zbor în jurul lunii.

— Un asemenea zbor e o incalculabilă cucerire, declara inginerul.

— Pentru știință. Dar pentru om? Dumneata după o asemenea cucerire te înfricoșezi mai puțin de sfârșitul care se apropie?

— N-are nicio legătură, părinte, murmură inginerul.

— Cum nu? Totul are legătură cu tot. Știința, în care crezi (probabil că e singurul lucru în care crezi), aruncă racheta în cosmos. Dar nu e în stare să rezolve foamea pământului,

inegalitățile lui, crimele lui, comise pentru a confirma realitatea sau irealitatea unor cuvinte. Știința mărește spațiul de acțiune al omului, dar nu poate pătrunde până la capăt natura unei eczeme. În loc să se limpezească, taina omului se adâncește. Omul Renașterii pleca de la realitatea lui, cunoscută, spre realitățile necunoscute ale științei. Azi, această plecare se face din necunoscut în necunoscut. Ba putem zice chiar din necunoscut în cunoscut, pentru că, față de necunoscutul omului, necunoscutul științei aproape nu mai e un necunoscut.

— Părinte, poate că e așa, zău, nu văd legătura...

— Numaidecât. Azi, într-o lume de valori nesigure, știința, în loc să consolideze valorile existente, înmulțește sistemul de referințe, făcând aceste valori mai nesigure. Până acum, natura însăși a omului a putut fi simbolizată printr-o perpetuă revendicare. Printr-o luptă aprigă cu un mediu dușmănos. Poate că azi omul trebuie să-și surdineze revendicarea, să înceapă să renunțe. Ce ne trebuie luna, când încă nu trăim cum trebuie pe pământ?

— Stai, părinte, ce faci, vrei să oprești progresul? făcu inginerul.

— Progresul, zâmbi preotul, amenință să devină una din cele mai periculoase prejudecăți ale zilei de azi. Agresiunea tehnicii ne golește sufletește. Vom crea o lume de superbe mașini de fier și de carne, între care va domni nimicul. Știința ar trebui să se orienteze mai mult către om.

— Părinte, vezi viitorul prea negru. Știința e suficient de orientată spre om.

— Zău? Nu-i simt acțiunea. Dumneata i-o simți?

— Dacă aș fi avut noroc să nu sufăr de ce sufăr, ci de altceva, știința m-ar fi putut ajuta. Dacă aș fi fost, să zicem, cardiac, mi s-ar fi putut face o grefă. Aș fi putut continua să trăiesc.

— Nimic nu mi se pare mai odios, mai diavolesc, decât așa ceva.

— De ce? Medicul care a realizat primul transplant de

inimă e cel mai mare om al timpului nostru. Nu e admirabil să pui în locul unei inimi condamnate una sănătoasă, care-i redă viața bolnavului?

— Să redai viața bolnavului cu o asemenea metodă înseamnă aproape să vrei să te substitui lui Dumnezeu. Știu, pe dumneata nu te poate impresiona o asemenea idee. Dar spune-mi, chiar în scopul salvării unei vieți, ai oare voie să furi inima unui alt om?

— A unui alt om? A unui *mort*, părinte!

Ochii preotului sclipiră de o bucurie infantilă. Se agită în pat, arătându-l pe inginer cu degetul.

— Te-am prins, te-am prins! Uite efectul științei! Mortul nu mai e om! Nu mai e decât trup și descompunere, elemente și bacterii, miros și posibilități de revalorificare!

— Părinte...

— Ba da, ba da, ba da! Inutil să negi! Ești gata să smulgi inima mortului, ca să mai trăiești o clipă atât de scurtă cât e viața! Dar de unde știi că mortul n-are nevoie de inima *lui*?

Îl fixă deodată cu o asemenea intensitate, încât inginerul aproape se sperie.

— Nu-ți dai seama că e o nebunie ce vrei să faci? O crimă? Mortul *are* nevoie de inima lui! Cum o să-și ducă, fără inima lui, viața dincolo? În locul de unde a fugit durerea, întristarea și suspinarea? Și cum poți fi așa de crud? Nu vezi cât de tare îl doare? Strânge din dinți ca să nu țipe, ca să nu-l auzi, dar îl doare! Îți spun eu că îl doare! Eu aud că îl doare! Îl doare îngrozitor când îi smulgi inima din piept, fir cu fir! Când i-o tai arteră cu arteră, nerv după nerv! Nici măcar mâna nu-ți tremură? Nici Cain n-a omorât atât de rece pe fratele lui! Îl înnebunește durerea, îl sfârșește durerea! Nu mai poate rezista, cedează în fața armei diavolești, deschide gura, **ȚIPĂ!**

Se ridicase aproape în pat, răcnind, cu ochii scoși, și în ușa pe care o închisese fata se auzi deodată o bătaie și o chemare disperată:

— Părinte!

— Părinte, Maria! șopti înfricoșat inginerul.

În spatele ușii, chemarea crescă:

— Părinte, m-ați chemat? Nu vă e bine, părinte?

O tuse sfâșiată podidi ființa preotului, care căzu la loc în pat. Maria explodă înăuntru, și într-o clipă fu la capul bolnavului. Dar preotul se trezise și-i aruncă o privire rapidă inginerului. Inginerul înțelese și îi făcu un semn complice. Maria își trecu mâinile sub gâtul bolnavului și îi purtă capul spre pernă ca și cum ar fi fost de sticlă.

— Nu-i nimic, Maria, am tușit, spuse preotul cu o voce de muribund.

Ea se depărtă de pat și îi vorbi inginerului:

— Lăsați-l în pace, vreți să-l omorâți? Cu ce vă poate el ajuta? Ce rost are? Nu vă poate face bine nici el dumneavoastră, nici dumneavoastră lui!

Inginerul se și sculase să plece, dar preotul gemu din pat:

— Nu, nu! Rămâi! Maria, lasă-l, înțelege, o să plece peste zece minute! Te rog!

— Părinte, o să vin altă dată, e mai bine, poate... Începu inginerul.

— Nu, nu, în ruptul capului, ce s-a început trebuie sfârșit! Maria, îți făgăduiesc, du-te acum!

O dată singuri, vorbi înecat, cu ochii stinși:

— Sunt prea slab, am să vorbesc scurt, am să las multe lucruri nelămurite. Nu-ți asuma responsabilități care te depășesc, nu merge cu mândria prea departe; ești om, și nici cea mai perfectă dintre științe nu te poate face să treci dincolo de ființa ta. Chiar dacă știința e gata să nască omul în eprubetă, ferește-te de ce nu e firesc, căci nefirescul e marea erezie a zilelor noastre. Caută să regăsești frumosul, binele, morala, pe care știința fără să vrea le-a alungat din conștiința noastră numai pentru că nu au realitate obiectivă, pentru că nu par necesare, pentru că nu se pot măsura, cântări, împărți. Nu te gândești că orice există se justifică prin pura lui existență. Ajungi la un fatalism

științific care admite răul numai pentru că el există. Știința le face pe toate egale și indiferente, cum face și oamenii egali și indiferenți. Ne îndepărtează până și de moartea noastră, pe care o explică numai ca pe o încetare a funcțiunilor biologice, distrugându-i misterul. Dar moartea e un mister la fel de emoționant ca și nașterea. Știința, paradoxal, omoară spiritul și instaurează o domnie a cunoscutului în care omul are parte numai de gol, numai de nimic suflesc. Luptă să te regăsești, și ca să te regăsești uită de tine. Gândește-te că păcatul l-ai săvârșit și tu și că mai ai vreme să te cureți de el. Gândește-te că, deși lumea modernă ne dă un sentiment de ultimătate, ne face să credem că nu se poate merge mai departe, că suntem condamnați, continuăm să fim oameni, și ca oameni continuăm să fim terenul de experiență al lui Dumnezeu. Înseamnă că sfârșitul pământului încă nu e aproape. Poate însă că omul, care până acum nu a făcut altceva decât să revendice, va trebui să înceapă și să renunțe. Poate că pacea lui viitoare va fi câștigată în umilință, în întoarcerea înapoi, în căutarea în trecut a ceea ce era bun, adevărat, uman.

La început, inginerul ascultase cu mare atenție. Către sfârșit însă, era aproape dezamăgit.

— Părinte, da, bine, ce spui dumneata e foarte interesat, s-ar putea chiar să fie adevărat. Sigur, ca om al bisericii, ți se pare mereu că știința devine primejdioasă, că trebuie ținută în frâu... în sfârșit. Dar asemenea idei, iartă-mă, am citit prin cărți și reviste, și nu asta am vrut să aflu de la dumneata. Eu de la dumneata – și îmi pare rău că trebuie să mă explic atât de brutal – am vrut un antidot împotriva spaimei mele de moarte!

De data asta, deși părând la capătul puterilor, preotul reuși să zâmbească atât de superior, încât inginerul se întrebă dacă nu cumva a spus o prostie ireparabilă.

— Știu că tot ce-am spus poate suna foarte facil, ca o biată filosofie jurnalistică, auzită de la alții, repetată

papagalicește. Singur mă revolt uneori de netrebnicia cuvintelor în care se adăpostește adevărul. Dar adevărul fuge de noi, sare dintr-un cuvânt într-altul, ca să-și rățăcească următorii, se odihnește o clipă într-o vorbă, ca o pasăre într-un copac, dar, cum se apropie larma vânătorilor, repede își ia zborul din nou. Da, ce ți-am spus e pe de-o parte simplist, pe de alta bombastic, oricum neconvingător. Ei, și? Totuși, acesta e adevărul, indiferent cât de infirm a fost exprimat. Căci în lumea noastră nu mai poți surprinde ascultătorii cu lucruri noi într-o haină nouă. Cuvintele și realitățile sunt vechi toate, toate folosite, și trebuie să știi să le deosebești pe cele care par false și sunt de fapt adevărate de cele care par false și chiar sunt false. Azi, lumea e dezgustată de toate cuvintele, și atunci proiectează nedrept dezgustul pe care îl merită cuvintele asupra tuturor adevărilor numite de ele. Ne-ar trebui o altă limbă, în care încrederea ne-ar renaște, și am fi astfel iar fericiți.

— Fleacuri frumoase, părinte.

— Din păcate, nu. Adevărul. Și vinovat ești că nu-l vezi dacă nu ți-a fost dat norocul orbirii.

— Părinte, dar îți jur că vreau să văd, orice, numai să văd! Stau cu ochii deschiși tot timpul, doar-doar! Oare n-aș vedea nimic, dacă ar fi? Uite, convinge-mă dumneata de existența lui Dumnezeu, de realitatea lumii de dincolo, dacă asta e calea, sunt gata s-o urmez!

— Eu nu te pot convinge de existența lui Dumnezeu, fiind om. Puterea mea e numai pământească. Dumnezeu nu se traduce în unitățile cu care lucrăm noi. Nicio matematică nu-l poate pune în ecuație pe Dumnezeu.

Și zâmbi, binevoitor, dar categoric: “Așa e, regret, n-am ce-ți face! Te-ai trezit prea târziu!”

— Și atunci, ce să fac?

— Roagă-te!

— Cum să mă rog? Nu cred!

— Nu crezi! strigă preotul tare, încât inginerul tresări și

Își trase capul înapoi, ca și cum s-ar fi așteptat la o lovitură.

Nu crezi, nemernicule, nu crezi! Faci semnul sfânt al crucii, dar nu crezi! Calci pragul bisericii, dar nu crezi! Vii la mine să te mărturisești, să-mi ceri ajutorul, dar nu crezi! Te urmărește moartea, și tot nu crezi! Ți-e teamă să nu fii caraghios în propriii tăi ochi căzând în genunchi și rugându-te? Cazi în genunchi până mai ai vreme, până nu cade cerul pe umerii tăi, să te îngenunche el cu greutatea lui, care strivește lumea! Cazi și roagă-te cât poți mai fierbinte, chiar dacă nu crezi un cuvânt din ceea ce spui! Ceva din pacea cerului tot o să se risipească și în sufletul tău! Roagă-te numai ca să te liniștești, ca să te cureți, ca să te cunoști. Ai să te simți liniștit și înălțat. Ai să fii om din nou. Poate atunci ai să înțelegi. Poate atunci ai să găsești adevărul.

— Dar există adevărul? Nu e o vorbă? Și măcar dacă ar fi o singură vorbă!

— Există și e unul singur: adevărul bisericii noastre.

Inginerul strânse mâna pe care i-o întindea din pat bolnavul, dar se opri în ușă și se sprijini cu umerii de ea, își mușcă buzele, își dădu drumul:

— Părinte, chiar adevărul unic al bisericii noastre, dacă el există într-adevăr și poate aduce liniștea unui om ca mine, nu mă poate face să trăiesc în șase luni toată viața pe care aș fi trăit-o altfel în șaizeci de ani. Nu mă poate face să cheltuiesc toată energia, toată bucuria, toată curiozitatea, toată tristețea, toată bătrânețea. Mușchii ăștia nu se pot veșteji numai în șase luni. Carnea asta nu se poate potoli numai în șase luni. Gura asta nu poate amuți, creierul ăsta nu se poate topi, sămânța asta nu se poate răspândi. Cum să fac, părinte, ca să înghesui în șase luni toată viața de care sunt în stare, și Doamne! uneori mă simt în stare de o viață lungă de două sute de ani! Cum să fac ca să obosesc, ca să albesc, ca să mă scârbesc de ce nici n-am gustat? Mă gândesc uneori să alerg după femeii de dimineața până seara, până la înțepeneala genunchilor, alteori să mănânc până plesnesc, ori să-mi beau mințile, ori să citesc până la

orbire. Dar nici așa nu m-aș putea consuma, pentru că nu așa trebuie. M-aș omorî numai, aș deveni complice cu moartea mea. Uneori fac ca dumneata, trăiesc fiecare zi în parte. Uite cum primăvara alunecă în vară, cum îmbătrânesc mugurii, cum florile se îngroașă, cum soarele se întetește! Zi după zi, înainte. Dar nici sistemul ăsta nu e bun, pentru că nici sistemul ăsta nu oprește timpul în loc. Îmi dau seama la culcare că a mai trecut o zi, și eu n-am aflat nimic, numai am mai făcut un pas înainte, ah, acest înainte care pentru mine înseamnă moartea, acest progres care mă distruge. Sar disperat jos din pat, mă îmbrac la loc, ies în noaptea orașului viu, eu muribundul, caut să prind ziua care a trecut, făcându-mi groaznice reproșuri că am lăsat-o să-mi scape. Dar unde s-o mai găsesc, în ce nisip să-mi mai caut urma săpând? Dimineața mă găsește istovit, întorcându-mă cu mersul frânt. Adorm cu cenușa dimineții în gură, și somnul e odios, mă fură și el spre moartea mea, și visele îmi bat în urechi: încă o zi, încă o zi, mai aproape, mai aproape, ai să mori, ai să mori! Părinte, spui că nici dumneata nu mai ai mult. Plânge inima în mine când mă gândesc că ai să mori și dumneata. Moartea te aduce lângă mine, mai mult decât viața, mi te face mai drag ca un frate. Părinte, ce faci dumneata ca să fugi de moartea dumitale, cum de nu te-ai îmbolnăvit de ea așa cum m-am îmbolnăvit eu?

— Eu, spuse solemn preotul, eu mă las în voia lui Dumnezeu. El mă apără de mine, de spaima mea. Toate lumânările vieților noastre scad, fiecare ascunsă în purtătorul ei, la fel și a mea. Dar a mea pe măsură ce scade, crește. Crește, rodește, se înalță din propria ei ardere. Eu mă urc pe flacăra mea, zdrelindu-mi genunchii și coatele, rănindu-mi palmele, însângерându-mi viața de muchiile flăcării mele, până voi atinge cerul cu ea. Flacăra mea încălzește inima lui Dumnezeu.

Fără îndoială, și eu am să mor, și de moartea mea se moare. Nu numai de moartea ta, fiule, nu numai de

moartea celorlalți. Dar moartea mea va fi blândă și bună. Înduioșătoare, împăcată și singură. Se va desprinde de trupul meu, mă va lăsa, se va uita în jur, la lumea de lumini, uitând o clipă ce are de făcut. Eu voi rămâne singur în odaie, pe pat, privit de ferestre, mă voi face numai trup și haine străine. Atunci voi trece.

Voi trece prin tavan, prin aer, prin cer, spre gura cea mare, cu vorbele ei știute. Ea se va deschide deasupra mea. Mă va trece prin sita dinților ei repezi, spunând: Numai eu știu, numai eu te iubesc, numai eu sunt tu, numai eu sunt. Domnul va veni, voia lui se va face, lumea lui se va deschide. Dacă voi fi demn. Atunci voi înălța glasul meu spre el și-i voi spune: Doamne, îți mulțumesc că m-ai lăsat între toate minunile tale, pe mine, robul cu nume străvechi. Acum, pacea din cer îmi rupe inima, tristețea fericirii mă îneacă, cuvântul cuvântului mă răpune. Doamne, te slăvesc că m-ai făcut, Doamne, te slăvesc că mă desfaci. Asta-i tot. Caut să-mi fac datoria până la sfârșit. Dumnezeu este, și va veni, căci altfel moartea mea n-ar avea rost, altfel n-aș fi bolnav, altfel nu m-aș sfârși. Mă sfârșesc pentru că Domnul mă vrea la el.

De aceea scad liniștit. Du-te. Am să mă rog pentru odihna ta.

Strada se înecase cu totul în întunericul caselor și copacilor.

Avusese dreptate popa? Sau poate "Fericți cei săraci cu duhul"? Dar popa nu părea sărac cu duhul. Un taxi gol tăie strada, inginerul îl strigă, urcă, și o dată înăuntru se miră că se află acolo, ce motiv avea să urce, nici nu-și mai amintea clipa în care deschisese ușa mașinii.

Șoferul îl întrebă iar adresa. Inginerul o dădu, mașina se sufocă pe străzile mici, apoi respiră în centru, se opri la un stop.

Lume multă pe străzi. Tineret. O femeie traversă prin fața mașinii, și inginerul îi văzu mersul înalt și elastic, părul

întunecat, care-i bătea umerii, apoi figura albă și ochii. I se păru că și-o reamintește vag de undeva, dar ea trecu, și el renunță, obosit de toate gândurile zilei.

Lumina roșie nu se prefăcea în verde. Alături, șoferul înjură printre dinți, și inginerul se întoarse spre el.

Era stafidit bine. Slab, cu obrazul scobit și căzut (probabil nu avea dinți), cu fire albe pe bărbia nerasă, cu tenul mâlos, cu pleoapele negre și fără gene. Pe linia gâtului slab se mișca scârbos nodul lui Adam, în jos, spre gulerul unei cămăși cadrilate. Avea o șapcă turtită care semăna cu un mușuroi de furnici. Strângea furios volanul cu mâinile mari și galbene, cu unghiile sărite, cu un deget îngroșat de un pansament murdar.

Stopul încă nu se clintea, și șoferul înjură iar, vizibil înfuriat de imobilitatea luminii. Ceea ce era cu totul surprinzător. Șoferii din București sunt cei mai placizi din lume, și, în fond, ce au ei de pierdut dacă întârzie clientul? Poate că ăsta se grăbea să iasă din schimb, își explică inginerul.

— Strâmt orașul ăsta, dracu să-l ia! spuse el, ca să spună ceva.

— O! strigă șoferul, încântat probabil să vorbească despre ce-l durea mai tare. Așa e, domne, strâmt, lua-l-ar dracu, prea strimt! Și când e așa de strâmt, nu pui stop la fiecare colț de stradă, și curcani peste tot să mă fluier pe mine, care abia scot un salariu ca vai de capul lui! Au făcut și ăștia niște legi de circulație, să le dea Dumnezeu lor sănătatea pe care mi-o mănânc eu cu ele de dimineața până seara. Înainte și la dreapta, înainte și la dreapta! Altceva nu mai știe! Și curcanii ăștia peste tot, care ia primă dacă greșesc eu și dau din buzunarul meu! Clientul e nemulțumit, ei sunt nemulțumiți, toți are ceva de zis, numai eu trebuie să tac și să-mi înghit fierea! Slavă Domnului, bine că te-ai trezit, arză-te-ar focul! Ții stopul juma de zi până vorbești tu la telefon ce ventuze să-ți puie când te-ntorci acasă!

Trecură pe lângă agentul de circulație, care, firește, nu auzise nimic în adăpostul lui de sticlă, maiestuos și stăpân.

— Vai de bieții șoferi! spuse compătimitor inginerul.

— Așa, domne, așa! Vai de ei! Patruzeci și doi de ani de șoferie, câți am eu, că la șaispe ani țineam volanul în mână, da nu mi-am închipuit să fie tot mai greu să mergi cu mașina!

— Dar cum era pe vremea când ai început dumneata?

— Vaaai de mine! Da ce, dacă-ți aduci aminte, îți mai vine să crezi, chiar dacă le-ai trăit? Ehe, pe vremea aia nu erau stopuri în București. Nu erau, domne! Adică unul singur pusese ei, pe Calea Victoriei, acolo lângă Capșa, da era numai așa, de formă, și ăla. Și nici nu era electric. Se întorcea cu mâna. Pe urmă, agenți de circulație dacă erau câțiva! Ce, se întâmpla pe atunci să te fluiere fiecare nenorocit, așa, ca pe-un câine? A, atunci era frumos de trăit în București: mașini multe nu erau, parcaj unde vrei, clienți darnici, atunci eram și eu piețar, aveam mașina mea, pe urmă mi-am măritat fata tot cu un șofer, acu aveam mașină și eu și ginere-meu, ieșeam amândoi dimineața împreună, câștigam, eram încă tânăr, eram eu stăpânul, nu ca azi, să iau leafă de la alții și să trebuie să viu la oră fixă! Șoferul era șofer, clientul era client, avea și lumea o socoteală! Timpuri, nu glumă! Da așa e-n viață: timpurile bune nu se mai întorc! Pe urmă... Mișcă-te mai repede! țipă el deodată unei fete. Ce, nu vezi mașina? Dacă avea pantaloni ai fi văzut-o imediat! Merg și ăștia ca niște aiuriți, dracu să-i înțeleagă, că eu nu pot, și pentru unul din ăștia mai intri și la pușcărie, acumă cu părul alb, mai mare rușinea!

— Și pe urmă? îi aminti inginerul.

— Pe urmă ce?

— Ai zis: "Pe urmă..."

— Io?

— Ai zis că timpurile bune nu se întorc. Și după aia ai zis: "Pe urmă..."

— A, da, pe urmă! Pe urmă a-nceput războiul, m-a luat și

pe mine, m-am bătut și cu unii și cu alții, m-a rănit și unii și alții, ba chiar rușii era să mă măture de tot, că mi-a băgat o schijă mare în picior, care s-a infectat, de-am bolit săptămâni de zile și la Odesa și în țară, da pe urmă nu m-a clasat invalid, că am dat de un porc de doctor care venea beat la comisie de nici nu vedea bine dacă are în față oameni, ori cai! Pe urmă m-a rănit și nemții, și tot în piciorul ăla, că acum abia îl mai trag.

— Dar frică de moarte nu ți-a fost?

— Uite, vezi, frică de moarte nu mi-a fost! Eu știam că n-am să mor, că dacă viața fusese atât de bună cu mine până atunci, înseamnă că Dumnezeu a vrut să le văd și pe cele rele, să le văd pe toate, până la capăt, și atunci de ce să mă omoare? Însă altora le era scris altfel. Uite, aveam la noi în companie un caporal, cizmar la Galați, vai, ce frumos băiat! Și cum l-am văzut, am știut că nu mai are zile și i-am și spus: “Mă, tu te cureți, mă, nu mai ai mult!” Peste trei zile a călcat pe o mină.

— Dar cum ai știut că o să moară?

— Țsta e un dar al meu. Mă uit la om, și pe loc știu dacă are zile sau nu mai are. Ca și cum i-aș citi în ochi. La câți camarazi nu le-am spus dacă scapă sau nu! Fără greș. Uite (se uită deodată repede la inginer, privi iar în față, apoi iar se uită repede la inginer, avea ochii ca niște broaște strivite), dumitale pot să-ți spun precis: ai să trăiești ani mulți și fericiți!

Inginerul privi nervos pe fereastră, apoi spuse cu o voce care nu-i semăna

— Ei, și după război?

— A! Vremuri mai grele, domne, am îmbătrânit și eu, am început să nu mai înțeleg lumea. Copiii și nepoții s-au risipit. La vârsta mea ce să mai faci?

— Te uiți la televizor, spuse inginerul.

— Aiurea televizor! Eu nici nu-l deschid. Ce să văd? Cât s-a îngrășat unul și altul și ce prostii îndrugă? Că unii de azi parcă și românește au uitat. Biata nevastă-mea ce se mai

uita, că acu nu prea se mai uită nici ea, că i-a slăbit vederea rău de tot.

— Oprește-mă aici, făcu inginerul, simțind că nu mai suportă.

Ascultător, bătrânul frână, apoi trase cu îndemânare lângă trotuar, deși mergeau chiar prin mijloc. Inginerul îi puse banii în mână și coborî cât mai repede, dar bătrânul băgă restul în buzunar, se întinse spre geam și strigă, și avea o voce de fier ruginit:

— Să trăiești o sută de ani!

Merse pe jos ultima sută de metri, urcă, auzi, ținând cheia în broască, vocea crainicului de la televizor:

— Și acum, stimați telespectatori, avem plăcerea a vă oferi, în direct, imagini filmate ale zborului circumlunar al navei “Afrodita-3”. Operațiunile științifice se desfășoară conform programului dinainte stabilit, la bord totul funcționează normal, și dacă toate vor avea loc în condițiile prevăzute, atunci, așa cum ne asigură cunoscutul savant Jack Wolfensohn, acesta e ultimul zbor de cercetări înaintea debarcării pământenilor pe lună!

— Bibi! strigă inginerul pășind în întunericul casei.

Bibi nu-l auzi, din cauza zgomotului televizorului, și inginerul îl văzu, cu un pahar în mână și cu ochii lipiți de micul ecran, și păși singur până la lumină și o aprinse. Bibi se ridică.

— Bine că ai venit, nu mai știam ce-i cu tine, unde ai întârziat așa? Ai mâncat?

— Ce-i cu ăștia de transmit așa de târziu? Întrebă inginerul scoțându-și haina.

— Program special cu zborul ăsta, ce, nu știi? Au anunțat de ieri. Stai jos să vezi, e grozav, îți aduc eu niște sandvișuri.

Leși spre bucătărie, stingând lumina la loc, iar inginerul se așeză în scaunul lui, se sprijini de masă, găsi pe pipăite o sticlă și un pahar. Bău mecanic și simți că e bere.

Nu se vedea bine: niște forme albe, mișcându-se foarte

puțin, ca niște larve grase, într-o lume de puncte. Dar deodată imaginea se clarifică și putu distinge trei astronauți în costume albe, cu drapelul înstelat pictat pe mâneci. În jurul capetelor – căștile rotunde. Poate că astea sunt aureolele sfinților moderni. Fața le era de aceeași culoare cu costumele pe care le purtau, cu materialul din care era făcut peretele navei cosmice. Ochii păreau de metal. Se mișcau foarte măsurat, atingând un buton, apăsând o manetă. Uneori și buzele li se mișcau, dar capetele rămâneau inexpresive.

— Toți trei se resimt încă de pe urma gripei cosmice, deși au luptat împotriva virusului cu cele mai puternice medicamente pe care le aveau la bord, spuse crainicul.

Se pare că niște limite sunt totuși scrise undeva în ființa omului. Dovadă carnea care suferă și se resimte atunci când lăcomia omenească vrea să atingă cerul. Au făcut gripă. Bine că n-au făcut în pantaloni! Și inginerul își aduse aminte de preot și surâse cu ochii pe ecran.

— Vedeți acum în imagine pământul. Planeta noastră, ne informează astronauții, e foarte strălucitoare. Observați coasta de est a Americii de Nord, Oceanul Atlantic, sudul Europei. Putem spune, stimați telespectatori, că ne vedem pe noi înșine, căci în partea vizibilă a planetei se cuprinde și teritoriul patriei noastre.

Dumnezeule! Inginerul se sperie ca de-o fantomă. Iată pământul, iată Europa, iată și locul țării în capitala căreia mor eu! Mă văd pe mine, chiar în clipa aceasta, din afara mea! Dar atunci, ori eu nu mai exist acolo, ori eu nu mai exist aici, în amândouă locurile deodată nu se poate! Dedublarea asta e infernală și nu-i poate urma decât moartea!

— Ei, ce zici? Fantastic, nu?

Bibi venea cu o farfurie cu sandvișuri, pe care i le puse în față, apoi aduse alt scaun și se lipi iar cu ochii de televizor.

— Cabina filmată în spațiul cosmic.

Un astronaut, legat cu un cablu de navă, cu o cameră de

luat vederi în mâini, filma. Nava părea, în lipsa reperelor, nemișcată. Dar iată că ea se răsturnă în spațiu, apoi se învârti în jurul propriei axe. Probabil astronautul făcuse câteva mișcări în jurul ei. Imaginea se clarifică din nou, și inginerul văzu oceanul monstruos de stele care se întindea în toate părțile, auzi tăcerea înfricoșătoare care îngheța cerul în jurul celor trei oameni.

Alături, Bibi sorbea televizorul.

— Te-ai duce în cosmos, Bibi, ca ăștia? întrebă inginerul.

Bibi surâse cu toată constelația dinților, mai strălucitoare decât astrele de pe ecran.

— Parcă am eu bafta să-mi propună cineva așa ceva! M-aș duce, sigur că m-aș duce! M-aș duce chiar și numai pentru un sfert din bănetul pe care o să-l înhațe fiecare din ăștia trei când o să ajungă iar jos!

— Dar e un risc extraordinar, ăștia pot să-și lase oasele pe-acolo, nu ți-ar fi frică?

— Aiurea-n tramvai! Care risc? Totul e calculat jos, la computerele alea care lucrează fără erori. Ascultă-mă pe mine, ăștia riscă mai puțin decât riscăm noi cu mașina prin București.

Iar pământul, văzut prin fereastra navei. Apoi un astronaut jucându-se cu o ceașcă, ca să le arate telespectatorilor din toate colțurile lumii ce este starea de imponderabilitate. Apoi iar nava în spațiu, printre reflexele palide ale astrilor. Da, nava se mișca, aștrii își schimbau poziția față de ea. Însă foarte încet. Uite, chiar acum, o stea foarte apropiată de corpul navei dispăruse în spatele ei.

Dar dacă echilibrul universului, un echilibru pur mecanic, e determinat tocmai de mulțimea neschimbată a corpurilor care se mișcă matematic în el? Și atunci, apariția unui corp în plus ar fi în stare să pericliteze întreg acest echilibru, așa cum la biliard aruncarea pe masă a unei bile suplimentare modifică toate relațiile dintre celelalte trei? Dacă echilibrul s-ar strica, fie și numai din cauza acestui astru fals și nefiresc pe care l-au făcut pământenii, dacă toate și-ar ieși

din pacea lor, dacă planetele ar începe să se ciocnească, și tot universul, scăpat din frâu, să se strângă și să se întindă ca un imens acordeon, și apoi să sfârșească într-o combustie gigantică?

Un minut poate, inginerul așteaptă un cutremur spațial care să terciuiască pământul, o ardere care să topească lumea și pe el. Ori o coliziune cu alt corp ceresc, după care să nu se mai aleagă nimic. Și nici măcar de o coliziune n-ar fi nevoie. Ar fi suficient ca un corp de masă apreciabilă să atingă atmosfera pământească, pentru ca straturile ei perturbate să comprime oamenii ca pe niște foițe de țigară.

— Și acum, familiile astronautilor. Nevasta comandantului echipajului, cu copiii.

Pe ecran zâmbea ca o reclamă de pastă de dinți o blondă cu părul în ondulații permanente, între un adolescent tuns foarte scurt și parcă supărat și o fată cu pistrui și cu ochelari mari, pătrați, cu rame negre, surâzând și ea cu niște dinți lați ca niște lopeți și chiar ieșiți puțin în afară, toți trei în fața unei case mici și însorite, cu arbuști stufoși, lângă un automobil lat.

— Ce e cu imaginea de s-a întunecat așa? Fă-l puțin mai luminos!

Inginerul se sculă și se apropie de televizor. Dar în loc să lumineze imaginea, închise de tot.

— Ce faci?

— E destul, vreau să mă culc.

Și plecă abrupt în baie.

Bibi vru să strige ceva după el. Apoi i se păru că a făcut o gafă. Închise gura la loc, oftă, începu să tragă de nodul cravatei, ca să și-o scoată de la gât.

Se culcară fără să-și vorbească, și inginerul visă pământul alunecând prin spațiu ca o minge de foc. Globul lui se apropia tot mai mult, și se văzu că nu era pământul, era un creier uriaș, care pulsa, zvâcnea, se rotea. Deodată, o insectă zbură în jurul lui.

Cu inima strânsă în somn, inginerul privi zborul insectei.

Bâzâind gras, ea înconjură creierul. O dată, de două ori, de trei ori... Bâzâitul devenea tot mai insistent, și în același timp mai bogat, mai uleios, pe măsură ce insecta zbura tot mai încet, tot mai aproape de pâlparea creierului. Deodată, cu o vibrație scurtă și stridentă, ca un grohăit de poftă și de înfruptare, ea se așează.

În acea clipă, inginerul strânse mâna pumn și găsi în pumnul închis o armă. Ținti punctul negru al insectei și lovi creierul, care explodează în stropi de sânge și fragmente de carne, și inginerul fu stropit umed de ele pe toată fața și mai ales pe frunte.

Sări din somn și-și trecu mâna pe frunte și pe obraji. Era curat. Inima îi bătea, vedea și acum insecta așezându-se, îi auzea bâzâitul satisfăcut, și parcă simțea în creierul lui înțepătura murdară și înfometată. Se înfioră.

Bibi dormea liniștit, în cameră arunca umbre un bec de pe stradă, violet, legănat foarte încet de briza nopții. Se duse la fereastră, spânzură capul afară prin ea.

Magistrala era violetă-verzuie de becuri și de noapte. Pomii cu frunze tinere foșneau foarte ușor. Orașul forfotea încă, în centru. Sus treceau nori repezi peste o lună de lapte. Undeva în jurul ei zburau pământeni care priveau pământul de acolo. Simți mai mult ca oricând că era condamnat. O tristețe blândă. O oboseală a spaimei și durerii. Surâse nopții, apoi își surâse lui, și surâzându-și lui se lovi de o imensă singurătate. Se întristă tare de surâsul primit de el însuși, fără martori, într-un joc închis. Se dori însoțit, se dori iubit, își trecu mâna iar peste trăsături, suferi brusc după o mână de femeie, orice mână de femeie în locul mâinii lui.

Își culcă capul pe pervazul ferestrei, și ochii îi căzură jos, se striviră de cenușiu stins al pavajului. O mașină ultraluxoasă, de numai două locuri, aurie ca un pește tropical, coloră magistrala, fugi spre oraș, pieri. Un bărbat ieși pe ușa casei vecine, și inginerul se gândi că n-ar fi exclus ca individul să plece de la frumoasa Nina. Ba era

chiar foarte probabil, căci el se opri cu picioarele desfăcute pe trotuar, își încheie cămașa, își strânse cravata, își închise haina și și-o netezi, ridică ceasul spre lumina unui felinar, ca să vadă cât era de târziu, păru stimulat de oră, porni grăbit și el spre centru, lovind noaptea cu călcâiele răsunătoare ale pantofilor.

Răcoare, reînnoire, în noaptea care prevestea luna mai. Inginerul ridică fruntea de pe pervaz, privi, încercând să le cuprindă pe toate. Orașul mișcător, cerul cu lună și stele și nori transparenți și nestatornici, copacii veșnici, el însuși. Toate erau la locul lor, și erau frumoase, și bune, și dulci ca un vis, și toate spuneau că nu e nimic de făcut.

— TREBUIE SĂ FII NEBUN SĂ VREI să te duci la manifestație atunci când nu te obligă nimeni! De altfel, ai mai fost de atâtea ori, ce curiozitate te-a apucat acum?

— Dragă Bibi, nu e nevoie să vii cu mine; mă duc și singur. Nu văd însă de ce nu m-aș duce, dacă așa mi s-a năzărit!

— Mă rog, spusese Bibi, să punem ceasul să ne trezească devreme.

— Ba nu, nu pune niciun ceas, ți-am spus că mă pot duce singur.

— Ei, asta-i bună! Cum o să te las singur? N-am venit ca să fim peste tot împreună? Și așa, tot timpul vrei să scapi de mine și să fii singur, niciodată n-ai fost mai puțin comunicativ!

Dar în zori, inginerul se trezise înainte să sune ceasul, întinsese mâna și întorsese la loc butonul deșteptătorului, apoi se îmbrăcase fără zgomot, lăsase o notă — “Viu la prânz” - în baie, în fața oglinzii de bărbierit, luase în gură o bucată de pâine și ieșise în vârful picioarelor.

Cu câteva zile înainte, plouase. Mai picura chiar și în ajunul manifestației.

— Are să și plouă mâine, prezisese Bibi.

— Dimpotrivă, replicase inginerul, tocmai mâine o să se facă senin. N-ai băgat de seamă de atâtea ani cum ține vremea cu muncitorii din lumea întreagă?

Într-adevăr, vremea ținea cu muncitorii din lumea întreagă, era foarte frumos, un cer atât de albastru, încât, privindu-l, inginerului i se părea că vede mici puncte negre care apar și dispar în safirul din jur, o iluzie optică pe care o avea întotdeauna când privea un cer foarte senin.

Când ieși pe ușă, trecură pe lângă el alergând pe stradă

oameni în treninguri roșii, cu literele unei asociații sportive pe piept și pe spate. Fugeau probabil spre o stradă pe care se forma o coloană. Apoi trecură tineri în maiouri și chiloți de sport, apoi alți oameni în maiouri și chiloți de sport, care nu mai erau tineri. Apoi trecură fete în fustițe foarte scurte de mătase, cu flori artificiale în mâini, zgribulite de răcoarea dimineții. Inginerul înaintă spre centru, ceasul era opt fără un sfert, de peste tot apăreau oameni grăbiți să ajungă undeva, în locul de unde pleca coloana lor.

În Piața Mare deveni greu de mers repede. Inginerul se înghesui la unul din chioșcurile improvizate peste noapte, cu limonadă grețosă, un cazan mare în care fierbeau crenvurști, prăjituri prea dulci și chifle. Fetele în fustițe scurte cereau prăjituri și-și frecau genunchii și coapsele goale de pantalonii bărbaților care ajunseseră la teighea înaintea lor. Inginerul mănca o pereche de crenvurști, aruncă într-un coș deja plin de tot felul de resturi farfuria de carton cu muștarul a cărui culoare tăia pofta de mâncare. Vândătorii grași, bărbați și femei, cu scufii albe imense pe cap, vorbeau ascuțit cu cumpărătorii. În jur, lume grăbită mânca urât ce cumpăraseră, arunca gunoiul în coșuri și pe stradă.

Cerul plin de baloane imense. Trecu coloana unui spital, cu fotografii mărite de prunci nou-născuți. Doctori bătrâni, unii cu aere foarte distinse, mergeau în frunte, unul din ei ținând serios în mână sfoara unui ciorchine multicolor de baloane. De lângă inginer, băiețași din coloana unei școli sportive trăgeau cu "invizibile", vreo șapte baloane se sparseră cu zgomot dintr-o dată, spre delirul băiețașilor, câțiva bătrâni se opriră consternați, ținând în loc după ei toată coloana, se uitară neputincioși la cârpele de cauciuc rămase, apoi, privind în lături, băgară de seamă entuziasmul puștilor, înțeleaseră, unul de ciudă gesticulă cu ochelarii, spunând desigur lucruri foarte adânci, coloana îi împinse din spate și toți se mișcă iar înainte. Urmară carele alegorice ale unor întreprinderi, pline de flori și

steaguri, cu cifre mari reprezentând indici de producție, procente de depășire a planului. În spatele carelor mergea inegal mulțimea amestecată a salariaților. Apoi iar sportivi, pe care cu paralele și bârne, și pe unul chiar un mic ring de box, iar lângă ele stăteau în repaos niște atleți care aveau să treacă prin fața tribunelor în poziții de efort. Apoi iar copii în costume albe, cu flori și cercuri colorate, iar vârstnici cu portrete de conducători înălțate deasupra mulțimii. Lozinci roșii: “Trăiască 1 Mai, ziua...”, “Trăiască prietenia dintre...”, și altele multe; unele coloane repetau tare coruri de lozinci pe care aveau să le spună în fața tribunei. Ca să poată merge mai departe, inginerul se alătură unei coloane. Se lipi de ultimul rând, cei din jur îl priviră, însă nu prea surprinși și numai timp de-o clipă, după care își văzură mai departe de ale lor.

Lângă Universitate, întreg fluxul de demonstranți se opri și stătu pe loc ceva mai mult timp, și asta pentru că de pe bulevardul 6 Martie sosea un alt flux, și încă în pas alergător, agitând steaguri, lozinci și portrete, deoarece se crease un gol de coloane undeva, și ritmul spre îndepărtatele tribune trebuia refăcut. Sub o lozincă mare (“Arta noastră – un bun al întregului popor”) trecură studenții Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică, grup policrom de tineri cu păr lung și ochi languroși, fete minijupiste, cu pleoapele înfrumusețate cu eyeliner de toate culorile, și toți îmbrăcați aiuritor de bine, de elegant, încât bunul lor gust avea în mijlocul lumii celeilalte o înfățișare de carnaval. După ei – o fabrică de pâine, cu pâini uriașe de carton, după ei una de zahăr și alta de prăjituri, cu un car alegoric în formă de tort gigantic, de mucava, din mijlocul căruia țâșnea o fată cu un steag, apoi alte întreprinderi, ale industriei alimentare, cu machete mobile de cutii de conserve, cozonaci și cornuri, snopi de grâu, fructe, roți de cașcaval, sticle și damigene și alte imagini ale prosperității și belșugului. În fine, coloana inginerului se insinuă în urma unui corn al abundenței montat pe patru

biciclete. Lumea vorbea tare, explozii de răs punctau o anecdotă reușită, lângă inginer, doi indivizi, colegi probabil, vorbeau despre ale lor, unul plângându-se de micimea lefii și de lăcomia nevestei, celălalt recomandându-i o filosofie a indiferenței și a trăirilor momentane. Trecură astfel încet printre hotelul Ambasador și hotelul Lido, de la ferestrele cărora străini în pijamale, treziți de larmă, contemplați demonstrația. O haltă mai lungă în Piața Romană.

Inginerul vru acum să se desprindă din manifestație. Era însă foarte greu. Lumea bloca străzile secundare, cordoane ale serviciilor civile de ordine dădeau sensul de mers manifestanților, îndepărtându-i de Calea Victoriei și Calea Dorobanți; inginerul văzu niște tineri explicându-se cu trei bărbați cu însemne rotunde, roșii și albe, ale serviciului de ordine, la butonieră. Tinerii explicau ceva, arătând spre o față pe care o susțineau doi dintre ei (probabil că fetei i se făcuse rău). Tocmai atunci, coloana se urni iar, și inginerul fu prins, din nou în inima ei. Se gândi că de-aici înainte va trebui să continue traseul, că va merge astfel până la capăt, dincolo de tribune, se gândi că Bibi s-a trezit probabil și că e neliniștit de absența lui, dar asta în timp ce se angaja iar în rândul din care făcuse parte și trecea o dată cu toți ceilalți prin fața Observatorului Astronomic Popular. Coloana se rupse deodată, toți o luară la fugă, unii mai sportiv, alții mai astmatic, iar inginerul, împins de rândul din spate, începu să fugă și el. Cineva în față se împiedică și căzu, și cei ce fugeau îl ocoliră, ca să nu-l lovească. Fuga se opri la fel de neașteptat cum începuse, merșeră toți normal, apoi se opriră.

Începea să se facă tot mai cald. Vârstnicii începeau să obosească, sprijineau de copacii care mărgineau bulevardul steagurile și lozincile, se așezau pe gazete și batiste întinse pe bordura trotuarului, se deschiau la gât, își făceau vânt cu pălăriile. Unii, însetați, băteau la ușile de la parter ca să ceară un pahar cu apă.

Inginerul circula somnambul printre ei, prinzând cu ochiul

când o figură,când alta, ori un steag, ori un portret, prinzând cu urechea fraze, râsete, zgomot de pași, cântece. Un sentiment nelămurit de absență îl cuprindea tot mai mult, și nici măcar nu-i provoca vreo reacție. Absența cu care adineauri acceptase ideea de a merge până la capătul traseului lung și obositor al manifestației. Absența cu care-i privea pe cei din jur, remarcând nu mai puțin detaliile, și totuși parcă primindu-le printr-un filtru, printr-o orbire a creierului. Absența cu care auzea freamătul celor din jur, înțelegându-i semnificația, și totuși rămânând străin de el, incapabil de un gând care să fie efectul acestei semnificații. Ridică fruntea spre cer, văzu iar țesătura fină de amprente negre, pâlpâind în albastrul orbitor, coborî ochii pe lumea de forme și culori, îi căscă, încercând să vadă mai bine, să înțeleagă mai mult. Văzu bine, înțelese tot, fără să vadă mai bine, fără să înțeleagă mai mult. Coloana porni din nou. Se abandona cu o plăcere crescândă. Poate o beție a primăverii. Dar beția de primăvară e pentru oamenii sănătoși. Simțea cum îl cuprinde căldura zilei. O dată cu ea – o moleșeală insidioasă, un gol de forță răspândit în tot trupul. Nervii nu răspundeau. Resorturile se împotmoleau. Și-i plăcea propria lui slăbiciune.

Când toți se opriră iar în Piața Victoriei i se păru că vede o împietrire colosală, o tăiere a istoriei într-un punct al ei de către cuțitul atotputernic al unei forțe neînțelese. Dar mișcarea fu reluată. Nu cumva i se păruse că toți s-au oprit? O amintire vagă îi trecu prin somnul minții: odată, demult, se întâmplaseră sub ochii lui niște opriri ciudate. Scurte și inexplicabile, urmate de reluări ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Dar poate că nu i se întâmplaseră lui. Poate citise ori auzise de ele. Făcu un efort, obosi, renunță.

Bulevardul Aviatorilor era limitat de militari în uniformă de paradă, cu mânuși albe, viziera caschetei clădită drept pe fruntea nemișcată și ochii întunecați de căldură și nemișcare. Lumea trecând pe lângă ei le pune a flori în țeava armelor rezemate la picior, așa că toți aveau armele

terminate cu un buchet, ba unora le înțepeniseră în țeavă câte-un tricolor mititel, ori hârtii, iar ei, neavând voie să se miște, priveau și zâmbeau din colțul gurii. Zgomotul creștea. Conducătorii coloanelor, organizatorii, responsabili cu ordinea, cu și fără însemne distinctive, se agitau, aglomerația spori. Inginerul se pomeni împins din spate și lovit în piept, strâns între coatele vecinilor, călcat pe picioare. Șarpele gros și cald de oameni se împărți în două în jurul Monumentului Eroilor Aerului, pe care erau cățărați cu aparatele lor jurnaliști și reporteri de cinema. Trecură pe sub o tribună improvizată, pe care stăteau șapte sau opt civili, inspectând gravi mulțimea. Unul din ei duse la gură un megafon și spuse pe un ton care își domina prost nervozitatea:

— Tovarășii! Mai multă disciplină, mai mult entuziasm, mai mult avânt tineresc! Tovarășii de la Snopul, unde vă e lozinca? Tovarășele în costume naționale, cum țineți florile alea, măi fetelor? Au să se strice dacă le lăsați să atârne în jos, ridicați-le, așa!

Acum se distingeau uralele din piață, tobele, muzica; se auzi un marș bine ritmat, care probabil încheia parada sportivilor. Coloana inginerului fu străbătută de un fior, rândurile începură să se alinieze, intervalele să se corecteze, oamenii să-și armonizeze pasul, să-și îndrepte îmbrăcămintea, să ridice capetele, steagurile și tot materialul sărbătoresc. Busculat, inginerul se regăsi la marginea unui rând, lângă o femeie tânără într-un taior demodat și negru. Cineva care trecea de-a lungul rândurilor controlând alinierea trecu și pe lângă ei, numără din ochi rândul, apoi îi spuse cu imputare femeii în taior negru:

— Perepencea, azi toată ziua mi te-ai zbenguit, mi-ai răs, n-ai avut astâmpăr, ai stricat disciplina oamenilor, să dea naiba să te pleoștești tocmai în fața tribunei! Da floarea unde e? Nu ți-am dat o floare azi-dimineață, eu cu mâna mea? Unde-ai aruncat-o? Era greu de cărat? Aha, da la sindicat știi să vii să plângi că n-ai casă! Bine, pe mine nu

mă interesează, mie să-mi aduci floarea, altfel să știi, nu mai ai zile cu mine!

Apoi se uită cu suspiciune la inginer; dar acesta îi întoarce o privire atât de dură, încât celălalt renunță și dispăru în pas alergător undeva spre primele rânduri.

Intrară în piață sub ploaia de foc topit a unui adevărat soare de iunie. Așa e clima la noi, nu cunoaște nuanțele, trece brusc de la frig la caniculă, își spunea în gând inginerul, întorcând capul spre dreapta, lungind gâtul ca să vadă cât mai bine tribuna oficială. Nu se vedea grozav, din cauza tipilor de la presă și televiziune care umpleau spațiul dintre tribună și demonstranți, ca și din cauza florilor și steagurilor pe care toată lumea le flutura în urale. Inginerul prinse o clipă cu ochiul guvernul țării răspunzând cu mâna sau cu pălăria uralelor; figurile se distingeau greu, erau multe și prea apropiate unele de altele. Simți alături un parfum ieftin și o atingere feminină: era fata de adineauri, acum ridicata pe vârfuri, cu expresia încordată de atenție, cu mâna ridicata aproximativ în semn de salut, în timp ce toată ființa ei, învinsă de curiozitate, tindea spre tribună. Uralele erau asurzitoare. Inginerul văzu mai bine tribuna mai mică din stânga tribunei oficiale, în care erau civili și militari, albi, negri și galbeni, diplomați din toate țările, demnitari români de rang mai mic, artiști, oameni de știință, reprezentanți obștești, cucoane elegante, și chiar în primul rând, pe lângă care trecea el, doi domni foarte bine îmbrăcați și cu părul cărunt râdeau cu poftă de ceea ce spusese unul dintre ei, cu totul neatenți la șuvoiul de oameni ai muncii care le curgea dinainte. Dar nici pe ei nu avu timp să-i vadă cum trebuie. Căci, spre ieșirea din piață, mulțimea grăbea pasul. Încă strigând "Ura!", rândurile se amestecară, și inginerul o văzu pe femeia de adineauri cum o ia literalmente la fugă de lângă el, înainte, strecurându-se abil printre oameni. El însuși fu nevoit să lupte împotriva stării lui de toropeală, căci lumea mergea tot mai repede, dar într-un singur bloc, și-l purta înainte. Steagurile și

portretele erau ținute în așa fel ca să împiedice cât mai puțin la mers; unii își tăiau cu ele spații de trecere în aglomerație. “Păzea! Păzea!” strigară tare câteva glasuri, și inginerul fu lovit dureros în dreptul rinichilor, făcu un salt lateral, îmbrâncind pe cineva care vociferă, și văzu că era un car alegoric, împins în fugă de niște tineri ca o catapultă, în urma carului rămase un coridor liber, în care se repeziră cei ce voiau să înainteze cât mai repede. Coloana de acum cinci minute nu se mai cunoștea, grupurile se amestecaseră, vedeai costume pestrițe, oamenii strigau încercând să se găsească unii pe alții, dar eforturile lor apăreau absurde din cauza îmbulzelii. Nu se putea ieși pe străduțele laterale, serviciile de ordine canalizau lumea spre strada Aviator Radu Beller. În drum, oamenii luau cu asalt tot ce se găsea, goleau chioșcurile, pustiau tarabele, uscau lăzile cu răcoritoare. Ingerul, însetat, reuși să întindă câțiva lei peste o mare de capete, ca să cumpere o sticlă de limonadă, un vânzător țigan îi întinse sticla destupată, dar sticla era udă chiar la gât de scuipatul de pe degetele cu care vânzătorul numărase banii, și inginerul, dezgustat, o aruncă în rigolă, printre hârtii și chifle strivite, și o bătrână se uită chiondorâș la el. Nu putea rămâne mult timp pe loc, oamenii îl împingeau, își pipăi portofelul, îl găsi la locul lui, trecu pe lângă Complexul Sportiv Floreasca, ieși o dată cu ceilalți în Calea Dorobanți. Aici era îmbulzeală și mai mare, lume care se îmbrâncea, se strivea, se înjura, să apuce loc în autobuze sau în tramvaie. Un puști căzu de pe tamponul unui tramvai care pleca și se ridică de jos cu fața plină de sânge. Ingerul încercă mai întâi să apuce pe strada Roma, dar fără succes, pe aici nu aveau acces decât cei care puteau dovedi arătându-și actele că locuiesc în cartier. Porni iar, frânt de oboseală și de sete. În fine, putu s-o ia la stânga pe Șoseaua Ștefan cel Mare, iar după aceea la dreapta, pe strada Polonă. Acum, lumea se mai rărise. Depăși un bărbat scund care purta un portret al lui Marx mai mare decât el, respiră o clipă sub un castan, apoi

merse odihnindu-se într-un ritm neconstrâns. Prin ferestrele deschise se vedeau deja oameni în maiouri, cu fețele încă roșii, abia sosiți de la manifestație. Trecu pe lângă un bufet sordid, în ușa căreia niște bărbați beau bere direct din sticle. Încercă să intre, dar nu era loc nici măcar să bagi capul, iar cineva țipa dinăuntru că să nu mai intre nimeni, loc nu mai era, și berea oricum se terminase.

Merse spre Grădina Icoanei, oprindu-se la un moment dat ca să-și scoată haina, să-și lărgească la gât cravata, să-și suflece mânecile cămășii, apoi să-și atârne haina de un deget petrecut prin agățătoare și s-o ducă așa pe umărul drept. La un moment dat își trecu mâna stângă prin păr și simți cum părul i se încălzise de soare. Iar îl străbătu o undă dulce și tulbure, pe care nu și-o explică, nu și-o explică pentru că simțea acum nu o oboseală, ci o lene mare și grea și plăcută ca o aromă. Traversă bulevardul Dacia, aruncând priviri în dreapta și în stânga spre casele lui somptuoase, cele mai multe ambasade sau reședințe de diplomați, lucru pentru care bucureștenii care locuiesc pe aici chiar numesc bulevardul Dacia "bulevardul ambasadelor". Colțuri și profiluri de case galbene, roz și gri, verdele copacilor, iederă, și orbirea nichelată a câte unui automobil foarte scump și rar pe la noi.

Tot mai incapabil să-și concentreze privirea și atenția asupra celor din jur, intră în Grădina Icoanei. Un parc vechi și strâmt, uitat de primărie, cu copaci bătrâni și bolnavi, cu alei de praf, cu prea multe felinare cu lumină crudă, cu coșuri de gunoi metalice ruginite de atâtea ploii, cu bănci șchioape și pline de însemnări vulgare cu briceagul și cu un bust înnegrit de erou pașoptist la un capăt și un closet public la celălalt. Dar orice primăvară trezește la viață și pe bătrâni, iată că parcul mic și prăpădit era verde și în floare, lume în el cu cărucioare cu copii, copii țipând în praful aleilor, iar pe două bănci alăturate un grup de fete în clasa întâia, îmbrăcate în uniforme călcate, de sărbătoare, venite și ele probabil de la manifestație. Șapte sau opt erau,

gângurind și râzând și umplând aleea cu un ecou fraged de glasuri copilărești. Aproape toate purtau codițe și se trăgeau una pe alta de ele, se ciupeau, alergau în jurul celor două bănci, încercând să se prindă una pe alta, și inginerul se așeză, în prada aceleiași absențe stranie și plăcute, pe o altă bancă, drept în fața lor. La sosirea unui bărbat, zumzetul lor scăzu o clipă așa cum se închide la atingere corola unei flori foarte delicate, apoi reîncepu, dar mai încet și punctat din când în când da câte-un răs mai cochet, mai feminin. Ingerul se uita drept la ele, dar nu la una anume, ci își scâldea ochiul în toate deodată, își ospăta privirea când cu un obraz, când cu o frunte, cu o gură copilărească, un umăr fragil, un piept fără formă, un genunchi ieșind nevinovat de sub marginea rochiei. Și privindu-le, le și zâmbea, fără să-și dea seama.

Chicotind, ele nu se uitau la el decât pe furiș. Își dădeau coate și-și șopteau nimicuri la ureche. Una singură, cea mai mică, pistriuată, cu gura mare și cu părul zbârlit, îl privise de la început țință, înroșindu-se până la urechi.

Erau foarte tinere. Dar se gândi dacă despre ele se putea spune măcar atât. Erau de vârsta primei clase de școală, aveau șapte-opt ani, la vârsta asta cuvântul “tinerețe” nu are sens, asta e o vârstă unică în felul ei, o vârstă fără vârstă, când nu scazi și nu crești, când ești etern și neapăsător de eternitatea ta în niciun fel. Erau foarte drăguțe. Era și foarte cald. Lor nu le era la fel de cald cum îi era lui? Nu, nu putea să le fie la fel de cald.

Fetița pistriuată continua să-l privească țință. Ingerul căzu cu ochiul și asupra ei și o studie o clipă. Atunci, ea închise gura ei mare și se înroși mai tare decât până acum, atât de tare încât pistrii nici nu i se mai văzură. Dar nu-și luă privirea de la el. O fetiță neascultătoare probabil, care a fost dusă la școală cu forța de către niște părinți disperați, lamentându-se tuturor celorlalți părinți din cartier de necazurile pe care le au cu o fiică atât de rea. Părul îi cădea pe frunte în cârlionți dezordonați, i se ridica în creștet ca o

flacăra și nu reușea în lături să-i stăpânească urechile ascuțite, depărtate de cap. Șortul uniformei îi era mototolit, ciorapii albi îi avea suciți pe picioarele slabe până sub genunchii juliți. Inconștient, inginerul o privi ca pe-o femeie, atunci ea se uită la el ca la un bărbat, și o secundă se stăpâniră din ochi.

O doamnă înaltă și cărunță, cu ochi cenușii, cu o rochie de o eleganță austeră, se apropie scârțâind pe pietriș și spunând de departe:

— Gata, fetelor, haideți! și când inginerul, auzind-o, întoarse capul să vadă din ce gură ieșea glasul, ea se uită la el cu nedisimulată indignare, atât de intens încât inginerul, acuzat, trebui să facă un efort ca să nu se ridice de pe bancă. Gata, e târziu, ne-am odihnit destul! și doamna înaltă bătu răsunător din palme.

Fetițele se ridicară și fugiră către ea. Iar ea, o profesoară din vechea generație, cu siguranță, poate de latină, poate de științe naturale, desfăcu protector mâinile, și sub aripile ei se adăpostiră îndată două dintre eleve. Profesoara porni spre ieșirea din parc, cu elevele în cârd sporovăitor după ea, și inginerul abia apucă s-o prindă de mână pe pistruiata cea mică, gata să fugă și ea, ultima, după celelalte.

Ea se întoarse pe călcâiele plate ale sandalelor, din care ieșeau ciorapii chinuiți, și se uită drept în ochii lui, fără să-și smulgă mâna îngustă și tare, pălind acum atât de puternic, încât pistruii îi păreau aproape negri în fața fără sânge.

— Cum te cheamă? făcu inginerul, apucând prima frază care-i venise în minte.

Printre două crengi, soarele cădea drept pe ei, foarte arzător acum, la jumătatea zilei. Avu senzația că acest soare, căzând simultan pe ei amândoi, îi apropia nespus, îi obliga chiar la o apropiere, pe care însă nu știa cum ar putea-o îndeplini.

Ea se uită la el de jos în sus și pronunță un nume; dar atât de pierit, încât nu auzi nimic.

— Cum? și întrebând lăsa un genunchi la pământ, în

praful aleii, ca să fie mai aproape de numele ei. Acum, îngenuncheat, era puțin mai mare decât ea. Spune mai tare, nu te-am auzit.

— Corina! ți-pă deodată fetița, și rămase cu gura întredeschisă, cu mâna închisă în mâna mare a inginerului îngenuncheat în fața ei, parcă speriată de propriul ei nume.

Foarte încet, dar foarte ferm, inginerul o trase spre el de mâna pe care i-o simțea încă osoasă și neformată. Ea rezistă, dar el era prea puternic și în același timp prea gingaș în puterea lui. Când ea era foarte aproape, el închise ochii și speră dureros de tare în atingerea ei pe obrazul lui, o atingere scurtă și ușoară cât a unui fluture.

O căldură fragilă i se așeză pe obraz, dar atât de repede și de dulce încât îi era imposibil să spună dacă era atingerea imaginației, sau chiar a școlăriței pistruiate. Simți că-l arde soarele pe pleoape. Își simți palma deschisă și goală. Deschise ochii.

Fetița fugea spre ieșirea parcului.

Uniforma zbura în jurul corpului ei ireal, arătându-i coapsele albe și subțiri. Părul îi țopăia caraghios pe cap. Dar când să treacă în spatele unui copac mare, se uită înapoi. Apoi ieși din câmpul vizual al bărbatului care îngenunchease în fața ei.

Ridicându-se, se întrebă cine-l văzuse. Inspectă aleea. La un capăt se vedeau o fată și un tânăr care se țineau de braț. Din sens opus veni un bătrân într-un costum *gris-perle*, cu o pălărie tot gri și cu o nua în mână, care-i aruncă o privire indiferentă.

Ieși din parc și porni pe strada Caragiale către strada Batiștei.

Trecând chiar prin fața casei în care locuise Caragiale (o casă gălbuie, fără etaj, cu o singură fereastră la stradă, cu o ușă cu marchiză, trepte și lampion, înăuntru, în curtea strâmtă și plină de lăzi lungi cu pământ de flori, în care creșteau flori de mahala, față-n față cu altă casă, la fel alcătuită, ca două vagoane așezate pe linii vecine),

remarcă o femeie blondă care se grăbea pe trotuar în fața lui. Mergea repede și elastic, deși pe tocuri. Părul blond o aprindea toată. Șoldurile i se roteau cu energie sub rochia deschisă. Brațele însoțeau grațios trupul care tăia aerul însoțit al amiezii.

Fiindcă nu vroia să fugă după ea, ci s-o ajungă firesc, îi trebuia câteva străzi. Aproape de ea, o putea observa tot mai bine. La un moment dat i se păru vag cunoscută, dar nu-și putu răspunde de unde și de când.

Mergea în spatele ei, păstrând distanță de vreo zece pași, silindu-se să nu dea impresia că o urmărește, nevrând să treacă lângă ea și s-o vadă din față, de teamă că o figură nefericită ar fi stricat silueta care se mișca rotund în fața lui pe trotuar. Îi vedea sub marginea rochiei linia tăiată în carne de încheietura genunchilor, mai albă decât restul; picioarele, îndoindu-se și destinzându-se în mers, creau un joc fascinant și ritmic al celor două linii albe, care urcau și coborau una lângă alta, amândouă apropiindu-se și depărtându-se alternativ de marginea rochiei, mereu.

Neluându-și ochii de la genunchii ei, nu-i mai auzea tocurile pe trotuar, nici celelalte zgomote ale străzii, nu mai era atent pe unde-l duce femeia blondă. Cobora cu ochii de la linia genunchilor. Pulpele erau foarte lin rotunjite, iar culoarea lor era culoarea unui obraz. Nu putea să spună nimic precis despre glezne și călcâie, pentru că ea își așeza și-și ridica prea repede picioarele în mers, și dacă se uita la ele prea mult, elicea lor îi ardea ochii.

În sus, coapsa se pierdea sub rochie când femeia făcea un pas înainte, apoi se preciza iar când pășea cu celălalt picior, căpăta un relief de o clipă, dispărea, reapărea, dispărea, ca o iluzie optică. Avea fesele așezate sus, și era, începând de la talie, răsfrântă în afară ca un pupitru. Apoi, corpul se sufoca în talia de viespe și renăștea în spatele cald și grasuț, pe care se ghicea prin rochia deschisă dunga unui sutien negru.

În fine, umerii, brațele, gâtul, soarele blond al capului.

Se mișca atât de candid, de liber, de inconștient, sub lenjeria și rochia ei, de parcă ar fi fost goală de tot, și inginerul chiar resimți ca pe-o lipsă de pudoare naturaleța acestei femei și mai ales modul în care îl ignora pe el, care o urmărea cu ochii ficși, posedat. Dar ea străbătea liniștită străzile din ce în ce mai tăcute și mai pustii pe măsură ce oamenii adormeau obosiți de manifestație, fără să audă gândurile inginerului, fără să se îmbolnăvească sau chiar să cadă otrăvită fulgerător de privirea lui, fără să simtă firul invizibil care-i lega.

Inginerul continua în spatele ei, neslăbind-o din ochi. O clipă, imaginea fetei de adineauri din parc veni și se suprapuse imaginii blondei. Apoi rămase iar blonda, triumfătoare în orașul tot mai pustiu și mai închis, controlat din loc în loc de agenți cafenii ai Pazei Contractuale, plictisiți și fără treabă în lumina lungă a zilei care începea să decline, neobișnuit de caldă chiar pentru luna mai.

Încet-încet, se apropiase totuși foarte mult de ea, înăuntrul limitei de zece pași. I se părea chiar că de la distanța asta îi poate simți parfumul. Un parfum de piele încinsă de soare, de păr încălzit, chiar de puțină transpirație. Un miros cald, de femeie cuprinsă de primăvară. Un miros în care se mai amesteca o undă pe care n-o putea defini. O secreție mai moale, mai vâscoasă, mai tainică. O femeie obosită de drum, aprinsă de ziua de mai, o femeie care curge puțin de propria ei tinerețe și forță, se varsă puțin de prea marea ei bogăție.

Mergând în parfumul ei ca în siajul unei nave, inginerul, învins, câștigat de primăvara acestei femei, luă deodată iarăși cunoștință de sine. Prima zi de mai, urmărea o femeie într-o stradă a Bucureștiului, în trecut și în viitor se zăreau chipuri, se auzeau glasuri, se mișcau gânduri, foarte bine, totul normal și în ordine. Ei, și ce era cu toate astea? De ce se întâmplau? De ce făcea el ce făcea, de ce simțea ceea ce simțea? Ce căuta aici?

O urmărea încă, privind-o neatent, fără să se mai

gândească la ea, părăsit de chemarea pe care o simțise cu o clipă înainte.

Nu era prea greu să-și aducă aminte cauza. Și-o aminti într-o clipă, înlănțui iar toate lucrurile, de la ea până-n clipa de azi, și toate căpătară pe loc celălalt sens, cel adevărat.

Hm! Atâtea se întâmplau, apăreau, încăpeau, se consumau în viața lui, tocmai acum. Poate tocmai de aceea. Tocmai de aceea, pentru că trebuia să moară. Da, trebuia să moară, dar nu mai murea. Nu mai murea odată. Te pomenești că nu avea să mai moară, că moartea lui era o ficțiune. Și totuși, trebuia să moară. Trebuia să se întâmple ceva. Nu se întâmpla nimic.

Blonda încetini pasul, deschizând poșeta, ca să caute ceva în ea, apoi se opri. Inginerul se opri și el, la numai trei pași.

Blonda se întoarse, cu mâna încă scotocind în poșetă, și inginerul văzu că fața ei nu-i e necunoscută. Că o cunoaște chiar foarte bine. Trebuie să fi fost o femeie pe care o întâlnea des, o femeie care locuia nu departe de el, o vecină. Da, era chiar o vecină: Nina.

Atunci se uită în jur. Era pe strada lui. Stăteau amândoi în fața ușii Ninei. Și Nina tocmai scosese din geantă cheia. Peste umărul ei se vedea chiar blocul lui, chiar fereastra lui, și fereastra lui era deschisă.

Cum rămăsese ținut, cu o mină surprinsă, Nina îi vorbea întâi:

— Bonjur, domnule, ce mai faci? Nu mai recunoști lumea?

— Sărut mâinile, făcu cu dificultate inginerul, ba da, ba da, cum să nu, se poate să nu-mi recunosc cea mai. Frumoasă vecină? ("Ce idioteții îmi vine să spun!" se certă în gând.) Eram numai distrat, nu știu de ce. Nici nu știu la ce mă gândeam.

— Era cu siguranță o minciună, dacă ai uitat atât de repede, îl amenință Nina cu degetul. Dar ce-i cu dumneata? Ai slăbit, ești palid, parc-ai fi îndrăgostit!

— Aș, de unde îndrăgostit, am... am lucrat prea mult în

ultimul timp, și...

— Dar de ce lucrezi așa de mult, nu trebuie, ai să-ți ruinezi sănătatea. Uite, eu (râse zglobiu) niciodată nu m-am omorât cu meseria mea. Care țin să te înștiințez că e o meserie foarte grea, mai ales pentru o femeie.

Un moment, inginerul se luptă să-și amintească ce meserie avea Nina. Reuși.

— Fiindcă ați vorbit de meserie, doamnă, de mult voiam să vă spun ce mult îmi place emisiunea pe care o faceți la televizor.

Se întrebă dacă a văzut emisiunea asta numai o dată în viața lui, ori chiar de două ori.

— Ești foarte amabil că-mi spui asta. Probabil pentru că mă vezi la televizor mă neglijezi astfel. Suntem de atâta vreme vecini și nu mi-ai trecut pragul o dată; nu se face!

— Am fost prea ocupat.

— Tocmai fiindcă ai fost prea ocupat ai obosit așa. Acum ar trebui să te mai destinzi. De ce nu vii o dată să bei o cafea?

Și scoase o secundă vârful roz al limbii printre dinți.

— Nu știu dacă să îndrăznesc, pretextă inginerul, dar ea zâmbi ca de-o naivitate.

— Hai, hai, îndrăznește! — și-i întinse mâna ca să i-o sărute și intră pe ușa ei.

Inginerul privi în sus. Bibi era la fereastră. Urcă și fu luat în primire din prag:

— Bine, mă, așa ne-a fost vorba? De ce nu m-ai trezit? Am înnebunit căutându-te, am telefonat la jumătate din București!

Și când eu mă îngrijorez de ce ți s-ar putea întâmpla, tu-ți pierzi vremea cu aia în stradă?

Pe masă era deschisă cartea de telefon și o jumătate de duzină de agende vechi.

— Era să încep să te caut pe la Salvare!

— Gata. Bibi, gata, sunt obosit, îl tăie inginerul. Ce-a fost pe-aici?

- A telefonat frate-tău.
- Radu? Ce-a spus?
- A lăsat un număr și a spus să-l suni acolo diseară.

Radu, fratele vitreg la fel de iubit ca un frate adevărat. Se uită la număr, dar el nu-i aminti nimic. Ce vroia puștiul să-i spună? Poate avea nevoie de niște bani. Uneori se mai împrumuta de la inginer. În sfârșit, o să vedem diseară.

După ce mâncară se culcară, fiecare obosit în felul lui.

Pe la opt și jumătate, se trezică dintr-un somn prea lung. Căscară, se sculară din paturi, se uitară unul la altul, neștiind ce să facă. Inginerul își aminti de numărul de telefon. Ia să vedem despre ce e vorba. Telefonul sună o singură dată, apoi fu ridicat, și în el explodează un jaz puternic, iar în mijlocul lui se auzi vocea lui Radu:

- Alo?
- Alo, Radule, salut, eu sunt, spuse inginerul.
- Salut. Te-am căutat azi de dimineață și nu te-am găsit.
- Mi-a spus Bibi. Ce e?

Mică pauză, după care Radu, cu tonul ezitant al împrejurărilor când cerea bani:

— Nimic... vroiam să te rog să mă ajuți... mi s-a întâmplat o încurcătură, și...

— E-n regulă, răsese inginerul. Exact ce-mi închipuiam. Cât?

— Ei... nu prea mult... așa... (probabil se ferea să nu-l audă cineva)... așa ca rândul trecut!

— Nu mai știu cât a fost rândul trecut. O sută?

— Așa.

— Perfect! Îți trebuie repede?

— Cât mai repede. Astă-seară.

— Vii să-i iei, ori să ies eu?

— Te superi dacă te rog să vii tu?

— Nu mă supăr. Dar văd că nu ești acasă, unde ești?

— La un ceai, aici, pe strada Culmea Veche.

— Ce număr?

- Doi.
- Bine.
- Ascultă, se însufleți Radu, în fond de ce n-ai veni și tu?
- Păi nu vin?
- Adică să vii și să rămâi. Și așa avem prea multe fete.
- Ce fac cu Bibi?
- Vino cu el, n-are a face.
- Peste o jumătate de oră. Salut.

Bibi nu era încântat de perspectivă.

— O să ne amestecăm cu toți mucoșii! Ce naiba căutăm noi între ăia?

— Gura, Bibi, nu mai face pe nebunu! Dacă nu ne place de loc, o întindem într-un sfert de ceas. Dar ai să te antrenezi, te știi eu, degeaba faci mofturi acum, tot ultimul ai să pleci de-acolo.

Radu îi aștepta chiar în poarta unei grădini. Când își dădură mâna, inginerul îi strecură bancnota împăturită, pe care Radu o luă îndemânatic și stăpân pe sine. Și porniră toți trei spre casa care se vedea în fund.

Intrară, pe ușa larg deschisă, într-un hol mare, în jurul căruia se deschideau ușile spre odăi. Dar se opriră aici, căci aici avea loc petrecerea.

Drept la mijloc, pe o masă rotundă, erau așezate sticle de diverse mărimi și culori, mai pline sau mai goale, de țuică, votcă, mastică, vișinată, fernet, în jurul mesei se întindea dușumeaua goală (alte mobile nu mai erau), iar pe dușumea stăteau așezați niște tineri, sprijiniți de pereții goi. De sus lumina un singur bec fără abajur, foarte puternic, învâluind scena într-o lumină de spital.

Tinerii sprijiniți de pereți, un amestec de băieți și fete, purtau bluze colorate și *jeans* de catifea, și unii dintre ei păr lung, mustăți și barbă și ochelari negri. Își treceau din mână-n mână niște sticle. Într-un colț, unul foarte lăptos și cu aspect nespălat cânta la gitară o melodie pe care o fredonau în surdină toți. Chiar când intrau ei, un băiat și o fată se sculară de lângă un perete, se cuprinseră în brațe și

Începură să danseze pe un ritm fără nicio legătură cu ceea ce se cânta.

Nu se făcu nicio prezentare. Niciunul dintre cei dinăuntru nu păru să observe că intraseră doi străini. Stingheriți, Bibi și inginerul căutară din ochi scaune, dar nu erau. Căutară pahare, dar nici ele nu erau. Inginerul se întoarse întrebător spre Radu.

— Așezați-vă și voi ca și ceilalți, n-avem scaune, am să vă aduc o sticlă neînceptă, spuse puștiul, și ieși pe una din ușile laterale.

Inginerul și Bibi se uitară unul la altul, pe jumătate enervați, pe jumătate amuzați. Dar nu aveau de ales, în afară de cazul când se hotărau să întoarcă spatele sindrofiei și să plece imediat. Își făcură loc lângă un perete mai puțin aglomerat și se așezară în mijlocul celorlalți, care-i acceptară imediat lângă ei fără nicio comentariu, fără nicio formalitate, cu aerul cel mai firesc.

Cei mai mulți încă nu păreau să fi împlinit nouăsprezece ani. Majoritatea fetelor păreau chiar mai tinere. Sticlele circulau mereu; deodată, inginerul simți o atingere pe umărul drept: era fata așezată în dreapta lui, care-i întindea o sticlă. Bău un amestec infect; pe cât putu să-și dea seama, era votcă din cele mai ieftine, combinată cu mastică și cu zeamă de lămâie. Îi pasă sticla lui Bibi, care bău lacom o înghițitură prea lungă și se strâmbă tare în timp ce dădea sticla mai departe.

Ghitaristul cânta îndemânatic și cu mult sentiment. În mâinile lui, melodia se prefăcea într-un șarpe lung, care încolăcea toată încăperea, legându-se în jurul gâtului fiecăruia. Cânta cu ochii închiși, cu gura deschisă, cu nările dilatate, cu fruntea încruntată, înghițind din când în când aerul camerei, apoi iar deschizând gura, ca în așteptarea unui cuvânt care nu mai vroia să se prelingă din ea. Avea mâini foarte mici, feminine, cu încheieturi foarte subțiri. Purta sandale romane pe piciorul gol. Cămașa îi era întredeschisă până la talie. Pe pieptul copilăresc nu avea un

fir de păr numai un medalion mic, înnegrit parcă, atârând de un lanț subțire.

Capul blond cu puf pe buza de sus și ochi negri al lui Radu reintră pe ușa laterală. Veni și se așează între ei doi, cu o sticlă de votcă desfăcută în mână.

— Măi, dar voi nu puneți decât tăritură în gură! făcu Bibi, iar Radu, drept răspuns, sorbi primul din sticlă, apoi le-o trecu și lor.

Acum dansau mai multe perechi, în aceeași totală libertate față de ritm. Inginerul observă că una dintre perechi era desculță de tot. O alta dansa în ciorapii de nylon ai fetei și în niște șosete negre găurite ale băiatului.

Sticla cu cocktailul acela infernal ajunsese din nou la el, tot din dreapta, inginerul bău iar și găsi gustul mai suportabil. Se întoarse spre fratele lui și-i întinse sticla:

— Ei, și ce faceți voi aici?

— Ce se vede.

Și fratele bău din sticla oferită, deși o ținea între genunchi pe cealaltă.

— Păi nu prea se vede mare lucru.

— Dansăm. Ascultăm. Simțim viața.

— Asta-i tot?

— Nu e destul?

— Și cât timp o țineți așa?

— Atâta timp cât ne simțim bine.

— Asta înseamnă să simțiți viața?

— Da.

— Și ce simțiți din ea?

— Tot.

— Cum tot?

— N-auzi ce frumos cântă? Lasă-mă să ascult.

Îl lăsă să asculte și ascultă și el.

Da, parcă prindea atmosfera. Ghitaristul trecea pe nesimțite dintr-o melodie în alta; dar toate aveau ritmuri similare. Ceilalți le știau pe toate și le îngâneau pe toate mut. Un fior muzical cuprindea toată asistența, de la

ghitarist în jurul pereților, străbătându-i pe cei de față, ca până la urmă să se întoarcă la el.

El cânta. Desena în jurul lui o casă a ritmului, în colțurile căreia punea din când în când cărămida unei note. Țesea o rețea de timp, în care deschidea uneori un ochi de sunet. Lovea apa netedă a unui lac de tăcere cu vâsla bărcii lui melodice; sau arunca pe întunericul apei un acord, un nufăr alb, care rămânea în urmă și descreștea, până când era uitat.

El cânta. Ghitara lui bătea ca o inimă cu sincope, accentele ei cădeau în cele mai neașteptate momente, și totuși muzica păstra un ritm de extraordinară precizie, un ritm imposibil. Ghitara lui metaliza noaptea. Făcea să foșnească hainele pe trupurile fetelor și băieților care ascultau. Făcea să vibreze neauzit sticlele și paharele, ochelarii negri, să tremure la gât medalioanele, să tresară din rădăcină părul pe capul ascultătorilor, mustața lor copilărească, barba lor rară și inegală.

El cânta și cădea în ascultători, o dată cu alcoolul, cu oboseala, cu ora nopții care înainta, cu dorința tulbure, cu amintirea adormită. Cădea în auz, ieșea rar în ochi și în respirație. Se amesteca în trupul băieților și fetelor, în viața lor, în nevoia lor de apropiere, în buzunarele lor, în gura lor deschisă, în nările lor dilatate. Se elibera iar și plutea peste ei în cameră, îl tăiau siluete duble de dansatori, el rămânea, se hrănea din propria lui ființă, se distrugea pe sine, se reinventa. Apoi trăgea continente lungi și melancolice din rana rotundă a ghitarei, oceane verzi ca albastrul cerului, șosele nesfârșite, pe poleiul cărora pier puncte multicolore de viteză, lampioane de orașe sculptate în munți de un alb răpitor sau montate în bijuteria caldă a nopților tropicale, jungle roșii de fiare negre, fluvii de ceață, deșerturi de oameni, și din nou toate de la început, între mâinile subțiri mișcându-se ca niște flăcări de carne, între coarde și lemnul feminin al ghitarei, și rana ei întunecată ca o chemare.

El cânta. Toți ceilalți, doborâți, gândeau în sinea lor: “Da, da, așa e, chiar așa e cum cântă el”. Nu gândeau altceva, nu simțeau altceva, nu doreau altceva. Suspinau prin toți porii trupului. Uneori, se întorceau unul spre altul și se priveau, apoi ridicau umerii a neputință, cu expresia “Eh, ce să-i faci?”

Lângă inginer, fratele lui vitreg sorbea din sticla pe care o adusese cu el. Inginerul nu-l mai văzuse de mult, și îl găsea schimbat. Se maturizase. Oare se maturizase într-adevăr? Atunci, ce căuta întreăștia de aici? Nu semăna de loc cu ei, nici ca înfățișare, nici ca stil. Dar poate venise numai pentru arta incomparabilă a ghtaristului. Și inginerul se lăsă din nou în voia mării călătorii care-i fura pe toți din colțul camerei în care cânta adolescentul acela.

Radu se întoarse brusc spre el, coborându-și sticla de la gură.

— Mama întreabă mereu de tine. Se plânge că nu te mai arăți, că nu mai dai un semn de viață.

— Ei, nu știi cum dispar eu? surâse forțat inginerul, și binecuvântă în gând faptul că mama lui locuia cu soțul ei într-o jumătate de apartament fără telefon.

— Dispari-dispari, dar acum chiar că te-ai dat la fund de tot. Toată familia se miră ce-i cu tine. Uite, chiar ieri, unchiul Mihai se întreba dacă nu cumva ești bolnav.

— Nu sunt bolnav. Sunt ocupat.

Ura acest “ocupat”, pe care-l invoca în fiecare zi.

— Cu ce ești așa de ocupat? Ai de lucru? Sau poate vreo damă?

Zâmbi de limbajul băiatului. Dar îi venea să se aplece în urechea lui și să-i spună: “Sunt într-adevăr foarte ocupat. Am de lucru. Sunt ocupat să mor. Asta lucrez în clipa de față. E o muncă complicată și destul de obositoare. Să dea Dumnezeu să n-ai parte de ea decât foarte târziu!”

— Am de lucru. Fac un proiect.

— Măcar ai să câștigi ceva bani cu el?

— Știu eu? Poate că am să câștig.

Iar bătaia pe umăr din dreapta. Pentru a câta oară? Luă sticla aproape goală și aruncă o privire fetei care i-o întinsese. Brună, cu părul tuns scurt, cu cap mic, nas mic, gură mică, nici frumoasă, nici urâtă, nimic deosebit, îmbrăcată într-un maiou colant, negru, în pantaloni de piele neagră, în picioare cu niște cizme scurte cu catarama mari de metal. Se uita la ghitarist.

Bău, dădu mai departe, se înclină spre obrazul ei.

— Dansați, domnișoară?

Ea se întoarse.

— Ce?

Nici măcar “Poftim?”; îl privea fără nicio curiozitate, era limpede că nu-l auzise.

— Am întrebat: Dansați?

Ea se sprijini cu familiaritate de umărul lui și se ridică în picioare repede și sprinten. El o privi de jos, își învinse surpriza și se ridică și el cât putu de repede. Făcură doi pași spre mijlocul holului, apoi fata se opri, cu picioarele desfăcute pe dușumea, cu mâinile în lungul corpului, așteptând ca el să vină și să se așeze în fața ei.

Nu reușiră să se potrivească. Ea dansa într-un ritm cu totul al ei, imposibil de prins de cineva din afară, dar probabil foarte precis și organic din punctul ei de vedere. De altfel, se vedea că prea puțin îi pasă de partener. Inginerul fu constrâns să se miște fără grație în fața ei. Numai la o melodie foarte lentă reuși s-o prindă în brațe și s-o conducă atât cât să-i simtă corpul tare și băiețesc. Își trecu brațele în jurul gâtului lui, și inginerul își dădu seama că fata trebuie să fi băut mult mai mult decât el. Ei, și ce era rău în asta? El însuși se simțea suficient de amețit. Atingea în mișcarea dansului corpul fetei, dar nu înțelegea nimic din el, nu reușea să-și dea seama de conturul lui. O strânse mai tare. Ea nu opunea nicio rezistență. O înlănțui toată cu brațele. Ea se lipi de el, cu o docilitate absentă. Vru să-i vorbească. Abia atunci se temu că se îmbătase într-adevăr, poate chiar atât de tare încât să nu-și mai dea

seama dacă ceea ce i se părea lui că spune în șoaptă nu cumva se auzea în toată camera. Îi pronunță în ureche, cu un efort ca să nu i se împleticească limba:

— Hai să ne întâlnim!

— Unde și când?

Un ton de afirmație. Fără să pară mirată sau să se supere.

Aiurit de succes, inginerul vru să întindă brațele și s-o îndepărteze, ca să se poată uita la ea. Dar ea rezistă și rămase încleiată de trupul lui.

— De fapt... am putea chiar acum... adică... am o mașină afară... putem pleca cu ea.

— Ai un ceas?

Se uită la ceas: trecuse de douăsprezece. Când naiba trecuse atâta vreme? Ea avea aerul că calculează ceva mental. Deodată, se îndepărță de el și-l privi critic.

— N-ai băut prea mult? Mai poți să conduci? Unde stai?

Adresa o satisfăcu într-un mod surprinzător.

— Chiar acolo stai? Atunci, e perfect.

— De ce e perfect?

— Pentru că mâine de dimineată trebuie să fac de gardă aproape de tine.

— De gardă? Unde să faci de gardă?

— Unde? Unde lucrez.

— Lucrezi? Da câți ani ai?

— Optsprezece. Ce te uiți așa la mine?

Enervarea ei era logică, iar întrebările lui - cu totul deplasate și prostești.

— Bine, dar dacă trebuie să te scoli devreme, poate e mai bine să lăsăm pe altă dată.

— De ce? Nu stai acolo unde-ai spus că stai?

— Ba da.

— Atunci, e-n regulă. Nici nu e nevoie să te trezești mâine ca să mă duci cu mașina. Fac doi pași până la poartă.

— Atunci, să mergem.

Ea se uită în jur.

— O să ai de așteptat puțin. Trebuie să-i spun lui Dinu.

— Cine e Dinu?

Ea arată cu bărbia spre colțul de unde venea cântecul.

— În cazul ăsta, tot nu putem pleca. Am crezut că ești singură.

— Dinu mă lasă să fac ce vreau. Trebuie numai să-i spun dinainte.

Se eliberă deodată din brațele lui, se duse spre ghitarist, se așează lângă el. Începu să-i spună ceva. El păru întâi că n-o aude, apoi o ascultă cântând mai departe, apoi notele se distanțară, măsura se sfărâmă, melodia muri. Inginerul îi văzu vorbind, apoi fata îl arată cu mâna, ghitaristul îi aruncă o privire, se întoarse iar spre fată, vorbi iar cu ea. Părură că s-au înțeles. Ea veni spre inginer.

— Gata, unde ți-e mașina? cu aceeași voce liniștită, egală.

Inginerul o privi concentrat, dar nu putu surprinde pe figura ei niciun semn că s-ar fi înșelat.

Leșiră împreună, traversară curtea, ajunseră la mașină, inginerul descuie, o ajută să urce.

— Stai puțin aici, să-i spun o vorbă prietenului meu.

Ea scoase capul afară și era lividă de lumina unui neon violet care cădea pe ea din colțul străzii.

— Nu sta mult. Mi-e deja somn.

— Bine.

Reintră în casă, zăpăcit de lipsa ei de rezistență, de firescul cu care-l părăsise pe celălalt ca să se urce ascultătoare în mașina lui. Nu cumva îl plăcuse foarte mult, poate chiar se îndrăgostise de el? Ești beat, băiete!

— Pa, Bibi, eu am întins-o, ia un taxi să te întorci. Am să-ți scot patul de la mine și am să ți-l pun în birou. Cheia ți-o las în fața ușii, sub preș.

— Te duci cu pipița aia? făcu Bibi. Bine, treaba ta, vezi să nu te pomenesci fără portofel!

Radu râdea și-l privea drept în ochi, stânjenindu-l cu

figura lui atât de manifest adolescentă.

— Prostii! La revedere, Radule!

— La revedere! Și mersi!

— Pentru ce? A! Dar ia spune-mi acum, de ce aveai nevoie?

— Dacă tot mi i-ai dat, ce trebuie să mai știi? Mai bine mai bea de-aici.

Și-i întinse ultima picătură din sticlă. Inginerul o supse cu lăcomie, și parcă se simți mai treaz.

— Ai dreptate, n-are niciun rost să știu. Noapte bună.

— Vezi cum conduci! strigă Bibi în urma lui, cu o notă de îngrijorare în glas.

Avea și de ce. Inginerul nimeri greu ușa de fier care dădea în stradă.

Ea îl aștepta tăcută în colțul mașinii. Aprinsese o țigară. Și inginerul, care știa bine de ce pleacă singur înaintea celorlalți, se miră totuși că vede o fată singură în mașina lui, se întrebă ce căuta acolo, apoi își aduse aminte și strânse din dinți cât putu. “Dumnezeule, trebuie să fiu foarte beat, oare am să pot să conduc? Oare ea își dă seama în ce hal sunt?”

Își dădea, fără îndoială. Totuși, nu spuse absolut nimic când el demară violent, smulgând mașina din loc și începu să treacă imprudent de repede pe străzile mici și întortocheate; își dădu seama în ce stare era și i se făcu frică. “Doamne, nu acum, te rog, nu acum, oricând altcândva, mâine chiar, dar nu în noaptea asta!”

Gândul că nu știa de loc dacă sfârșitul era sortit acum, sau mâine, sau în altă zi îl înfioră. Vru să încetinească și să oprească, dar nu putu. Un moment, își deplasă atenția pe propriile lui mâini, pe care nu și le recunoștea strângând cu atâta frenezie volanul. În întunericul mașinii erau albastre, spectrale, înspăimântătoare. Închise ochii să nu le mai vadă și îngheță la gândul că se va sfârâma cu mașina, își duse mâinile la cap, în aceeași fracțiune de secundă deschise ochii, aduse iar mâinile pe volan, văzu că era la larg, pe un

bulevard, respiră adânc. Întoarce o clipă capul spre ea și nu-i văzu decât țigara și profilul negru și-i auzi glasul uscat, enervat, dar nu surprins, în niciun caz surprins:

— Ce faci, ai înnebunit?

Nu-și mai amintea fața ei. Se căzni, dar degeaba. Redeveni stăpân pe el, mișcă capul la dreapta și la stânga ca să se limpezească, reînțelese lumea din jurul lui: era beat, ducea o fată cu el, avea s-o aibă peste câteva minute în patul lui, cu profilul ei întunecat, impersonal, cu vocea ei calmă, care-l excita deodată nemaipomenit, fără să-și poată explica de ce. Poate pentru că liniștea ei însemna că ea cunoștea dinainte desfășurarea lucrurilor, care i se părea normală, și era pregătită. Îl cuprinse o poftă nebună, abia mai putea conduce din cauza ei. O poftă de înecat care se agață de un pai. Se agața de viața acestei fete, pe care n-o cunoștea și al cărei chip îl și uitase.

Casa era întunecată, și inginerul aprinse în ea toate luminile, risipindu-le în neștire peste ei doi. Apoi îi smulse fetei maioul negru, cizmele, pantalonii, sub lumina crudă care cădea abrupt din tavan. Se prăbuși imediat într-un somn de plumb, un somn mortal, greu și dureros ca somnul unui război care abia s-a terminat.

Îl trezi un fâșâit de mișcări. Deschise cu precauție ochii și văzu chiar lângă marginea patului o formă încovoiată. Fata de ieri, care își încălța cizmele ei atât de nepotrivite într-un asemenea anotimp.

Nu-și aducea aminte ce făcuse cu ea aseară. Știa ce se întâmplase, dar nu ținea minte în ce fel. Îi revenea vag corpul ei negricios și slab, subsuorile care miroseau a transpirație, sânii mici cu sfârcuri foarte mari și atât de închise la culoare încât păreau vinete, animalice, nasturi de carne creață.

— Omoară-mă, omoară-mă! țipa ea strângându-l de gât cu brațele vânoase și descărnate, și cuvântul îl îngrozea și-l făcea să nu mai fie bun de nimic.

Fata aproape se îmbrăcase. Își trăgea fermoarul de la pantalonii ei de piele neagră. Își turti cu mâna părul, își îmbracă maioul, făcu mișcări din umeri ca să și-l potrivească pe corp. Nicio privire spre pat, spre el.

— Bună dimineața! spuse inginerul.

Ea tresări, se întoarse spre el, duse mâna la fermoarul pantalonilor și se asigură că era închis, cu un gest care o înstrăina complet de noaptea petrecută împreună.

— Va să zică, nu dormeai! Te prefăceai numai că dormi?

— Nu mă prefăceam; m-am trezit acum un minut. Văd că vrei să pleci fără să-mi spui măcar la revedere.

— De ce să-ți spun? Tot n-o să ne revedem.

Era gata. Își deschisese poșeta mică și neagră în formă de sac și se uita în ea, ignorându-l iar. Inginerul întinse mâna și-și apucă halatul. Îl puse pe el, se sculă, înconjură patul, veni până-n fața ei. Ea ridică ochii și văzu că el îi bloca drumul, dar îi coborî iar în poșetă.

— Nici măcar nu mi-ai spus cum te cheamă.

— Nu, confirmă ea rece.

— Nu vrei să-mi spui?

— Poți să-ți închipui că am orice nume vrei.

— De ce să-mi închipui? Aș prefera să-l știu pe-al tău.

— A, nu! Ca să te apuci pe urmă să povestești pe la prietenii tăi cine știe ce. N-am chef de așa ceva.

Găsise ce căuta în poșetă. O agendă.

— Mă rog, dacă nu vrei, nu vrei. Oricum n-aș fi povestit la nimeni nimic. Pe mine mă cheamă...

Era gata să-i spună, și se mira tocmai de căldura care-l umplea la gândul propriului lui nume. "Sunt încă viu, trăiesc, am un nume! Tocmai îl spun obraznicei ăsteia! Care dracu știe de ce s-a culcat cu mine, și acum face pe virtuoasa!" Dar ea îl tăie scurt:

— Te rog! Nu vreau să știu cum te cheamă. De altfel, n-aș ține minte mai mult de cinci minute.

Asta îl izbi mai mult decât pudoarea ei disprețuitoare de adineauri. Își înghiți numele și-i fu scârbă de parcă ar fi

înghițit un scuipat. Apoi se simți furat, fără nume, fără el însuși, fără nimic. “Așa e, are dreptate, la ce i-ar folosi numele meu, care va dispărea de altfel atât de curând?”

— Dar unde lucrezi?

— Ce-ți pasă?

— Pentru numele lui Dumnezeu, niciodată nu spui nimic despre tine? Nimănui?

Ea îl privi atât de bizar, încât el simți că-și pierde cumpătul. Dar tăcu mai departe.

— Spune-mi, ce întreprindere e pe-aici?

— E un birou de contabilitate. Sunt dactilografă. Ești mulțumit?

Nu era de loc sigur că spune adevărul.

— Acum te rog, fii amabil, lasă-mă să dau un telefon.

— Telefonul e dincolo, spuse el, stându-i în cale.

— Atunci, lasă-mă să ajung acolo.

— Nu te las până nu-mi spui cum te cheamă! — și se așează demonstrativ cu spatele la ușă.

Ea căută din ochi altă ieșire, văzu că nu mai e niciuna, se așează la loc pe pat.

— E inutil, tot n-am să-ți spun. Pot să stau așa aici toată ziua. Tot tu ai să te plictisești întâi. Credeam că ești mai deștept.

— Nu sunt.

— Păcat pentru tine! Unde ai o scrumieră?

— Pe noptieră.

Ea se întinse de-a curmezișul patului ca s-o ia. Reveni în poziția inițială, scoase o țigară din poșetă, dar înainte de a o pune între buze:

— Foarte bine, sunt dispusă să aștept până te potolești, în fond, aici ori în altă parte, tot aia e.

Nu-ți face nicio plăcere să mai stai o clipă cu mine?

Vrusese să fie ironic, dar nu reuși decât să fie surd și brutal. Ea trase primul fum și scutură din cap.

— Nu.

De data asta nu-și mai putu stăpâni furia. Îi venea să-i

spargă cu palmele obraji liniștiți și palizi de prea puțin somn.

— Dar atunci, de ce-ai venit? De ce? Nu ți-a plăcut? Doar nu te-am adus cu forța și nici nu te-am plătit!

Ea izbucni în râs, un râs uscat și nesănătos.

— Ha-ha-ha! Ca-n romane! Nu te ascuți de loc când vorbești? Ești superb! Ești cel mai ridicol tip pe care l-am întâlnit!

— Se vede că ai întâlnit foarte mulți!

Ea dădu din cap cu îngăduință.

— Poate. De ce nu?

— Câți ani ai?

— Optsprezece.

— Ești o fată cam ușuratică pentru vârsta ta!

Pe cât de rece o lăsaseră celelalte, pe atât de mult o scoase din fire ultima replică a inginerului:

— Cum îndrăznești, mitocanule, scârbosule, imbecilule? Ai tupeul să-mi faci morală? Deschide-mi imediat, că altfel strig!

— Strigă, tot nu te-aude nimeni! o sfidă inginerul.

— Porcule! şuieră ea. Cu ce drept, cum îți permiți, am să...

Vocea i se ridicase foarte sus; o vână pe tâmplă i se zbătea de furie. Dar tocmai când deschidea gura ca să țipe mai tare, duse mâna la inimă, dădu ochii peste cap, albi, căzu pe spate în patul inginerului, nu mai mișcă.

El se sperie. Părăsi ușa, se repezi după apă, sosi înapoi cu un pahar plin în mâna tremurândă. Încă nu se trezise din leșin. Albă ca o moartă, i se vedea globul întunecat al ochilor prin transparența palidă a pupilelor. Pieptul i se mișca slab.

O ridică pe sub omoplați cu mâna dreaptă și-i duse cu stânga paharul la buze. Dinții ei clănțăniră tare pe sticla. Gemu sacadat, din cauza frisonului care o zguduia. Murmură ceva ininteligibil.

Nu-și reveni decât peste o jumătate de oră, când,

sprijinită în pat de toate pernele din casă, bea o cafea în care inginerul turnase câteva picături de coniac, pipăindu-și din când în când fruntea cu un gest firav, și spunea aton, ca un criminal obosit în fața judecătorului:

— Sunt bolnavă de când m-am născut. Tata m-a dus la cei mai mari cardiologi din țară. Malformația nu e operabilă. Senzația pe care o am e de sufocație. Tot aștept ca într-o zi să mă sufoc de tot. De altfel, mi s-a spus că inima mea se poate opri în orice clipă. Se poate opri chiar și în clipa asta. N-ai nicio grijă, dacă mor aici, orice doctor își poate da seama că nu m-ai omorât tu.

Inginerul, încremenit, îi urmărea pulsația albastră a vinelor în tâmplă albă ca porțelanul.

— Mi s-au recomandat actele fizice. Fac sufocația să dispară. E un fel de tratament. I-au sfătuit pe ai mei să mă mărite. Eu n-am vrut. De ce să nenorocesc cine știe ce băiat cumsecade? Tot n-am să ajung la treizeci de ani.

(“Nu! Pentru Dumnezeu, nu! Nu din nou! Măcar de data asta nu! Nu mai pot!”)

— Trebuie neapărat să dau un telefon.

O ridică în brațe din pat. Era emoționant de ușoară. O duse la telefon.

— Alo, spuse ea cu o voce ca un fir de iarbă, tu ești, mamă? Bună dimineața. Nu mi s-a întâmplat nimic, ce să mi se întâmple? N-am mai telefonat aseară fiindcă era prea târziu și mi-era frică sănu te scol din somn. Ascultă: am să viu acum acasă. Nu mă mai duc, sunt obosită puțin. Nu te speria. Da, are cine să mă conducă. Stai liniștită, sunt acasă în zece minute. Cine? Nu face nimic, mai sună el, nicio grijă în privința asta.

Așeză receptorul și îi zâmbi slab.

— O să trebuiască să mă conduc, îmi pare rău. Nu mă mai duc la gardă, mă simt prea slabă.

— Sigur, imediat, băigui inginerul, începând să se îmbrace cu o grabă caraghioasă.

O duse cu mașina departe, în Drumul Taberei. Ea stătea

lângă el, cu capul aproape culcat pe marginea scaunului, și-l privea pieziș, din colțul ochilor. Era foarte slabă, băga de seamă abia acum, și de loc frumoasă; toată exuberanța febrilă a serii de ieri dispăruse, lăsând în loc o biată fată cu inima ca hârtia. Avea membrele mici, parcă puțin strâmbe, ca ale copiilor rahitici născuți în familii de proletari în care se mănâncă prost. Tenul era otrăvitor de palid.

— Și de ce lucrezi dacă ești așa bolnavă?

— Ce vrei să fac? Să stau toată ziua acasă și să mă gândesc cât mi-a mai rămas? Și pe urmă, am nevoie de bani.

— Părinții tăi nu lucrează?

— Au pensii. Foarte mici. Am un frate în clasa a doua primară.

— Cât ai stat la mine, am impresia că ai pierdut un telefon important, parcă așa am înțeles: că ți-a telefonat cineva. Nu?

— Ce spui? Da, m-a căutat Dinu. O, Dinu nu contează.

— Cum așa, nu contează?

— Îl găsesc când vreau și-l pierd când vreau.

— Te iubește.

— Să zicem că mă iubește, cu ce mă ajută asta? Cu ce îl ajută pe el? Și el e foarte bolnav. Dar nu de inimă. De nervi. A fost și internat.

— Bine, dar el nu e... nu e... vreau să spun...

— Nu, el nu e condamnat, el are șanse. Dar se condamnă el singur. Ți-a plăcut cum cânta?

— Nu prea mai ții minte mare lucru. Mi se pare că cânta foarte frumos.

— Are mare talent.

— Tot nu vrei să-mi spui cum te cheamă?

— De ce să-ți spun? Nu vreau să te mai văd. Nici tu nu vrei să mă mai vezi. N-are niciun rost.

Tonul îi era sec. Se uită cu coada ochiului la ea și tresări. Avea o expresie foarte emoționată, contrazicându-i cu totul vocea.

— Ce ai?

— Oprește, aici stau.

Opri și se uită să vadă unde oprișe. În fața unei case cu un singur etaj, cu o verandă cu perdele albe, cu un nuc acoperind-o pe jumătate, cu niște șezlonguri sub nuc, totul văzându-se foarte bine peste un gărduleț mic de fier.

Se întoarse spre ea. Îl privea încă, cu aceiași ochi tulburați.

— Ce s-a întâmplat?

— Hm! Parcă ar fi putut să se întâmple ceva! Nu s-a întâmplat nimic, m-am uitat la tine... să văd cum arăți de fapt, și...

— Cum arăt?

— O, atât de... de sănătos, de zdravăn! Îmi plac oamenii sănătoși, nu suport bolnavii, îmi fac o scârbă imensă. Ești sănătos tun, nu-i așa? Pari un om care n-a suferit niciodată de nimic, nici măcar de un guturai. Ești sănătos, nu? Ești sănătos, spune-mi că ești sănătos!

— De ce să-ți spun, ce-ți pasă dacă sunt sănătos sau nu?

— Mă bucură atâta gândul că alții pot fi sănătoși, că nu suferă! Eu am suferit de când m-am născut. Nu știu ce înseamnă să nu suferi! Nu pot să-mi închipui. Îmi închipui lipsa suferinței ca pe-un somn, în care te odihnești, te refaci și nu simți nimic. Așa-i că tu nu suferi? Spune-mi că nu suferi, spune-mi, te rog! Trebuie să fii foarte fericit că nu suferi, nu-i așa? Dar în același timp probabil că nu-ți dai seama cât de fericit ești, nu-ți dai seama ce noroc ai! Fericitul, spune-mi că ești sănătos, spune-mi că ești fericit!

— Sunt sănătos și fericit, spuse inginerul, și se cutremură de ce spusese.

— Ești frumos, ești zdravăn, viața e a ta, ești fericit. Sunt fericit și eu de fericirea ta. Puțin. Sunt. Crede-mă că sunt.

— Taci.

— Nu mă crezi?

— Te cred.

— Sunt nebună că-ți spun toate astea. Dar nu mai

puteam. N-am cu cine vorbi. Ai mei nu mă înțeleg. Nici Dinu nu mă înțelege. Mi s-au terminat țigările, n-ai o țigară?

— Nu fumez.

— Nu fumezi? De-atâta timp n-am întâlnit un bărbat care să nu fumeze! Îți păzești dinții? Să fie mereu frumoși și albi, cum sunt acum. Să atragi cu ei când zâmbești. De ce nu zâmbești? Zâmbește. Zâmbești atât de frumos! Aș fi vrut să fiu o fată ca toate fetele. Să întâlnesc un tip ca tine. Să mă iubesc cu el. Să-l simt, să fiu a lui cu adevărat. Doamne!

Nu plângea. Cuvintele îi cădeau dintre buze, subțiri și palide, ca petalele unei flori care se veștejește.

— Mi-ai plăcut azi-noapte. Nu te gândeai de loc la mine. Nu te gândeai decât la tine. Mă frângeai în brațe ca un disperat. Nici nu bănuiai ce se întâmplă cu mine. Mă credeai o fată obișnuită, o fată sănătoasă. Ți-am fost atât de recunoscătoare că n-ai băgat de seamă nimic!

— Haidem înapoi la mine.

— Nu.

— Hai să ne revedem.

— Nu.

— Astă-seară.

— Nu, nu, nu, n-are niciun rost, vrei să mă omori? M-aș îndrăgosti de tine, m-aș usca pe picioare, la ce bun? Crezi că eu n-am nevoie să iubesc pe cineva? M-aș chinui îngrozitor.

— Atunci?...

— Atunci, nimic. Uită totul. Îmi pare rău că ți-am spus ce ți-am spus. Sunt așa de obosită în ultima vreme, nu mă mai stăpânesc, nu mai știu ce vorbesc. Mai stau numai un minut. Vreau să prind putere. Nu vreau să mă conduci. Vreau să pleci imediat. Promite-mi că ai să pleci imediat, cum mă dau jos din mașină. Că n-ai să te uiți nicio clipă în urma mea.

— Bine.

Își aținti privirea asupra lui. El nu i-o suportă și privi drept înainte prin parbriz strada pustie. O auzi cum râde.

— Ce-i cu tine de ești atât de timid? Lasă-te privit!

Avea impresia că privirea ei îi sugerează obrazul, că-l descărnează, că-l seacă de sânge. Dori ca ea să plece cât mai curând.

— Gata. Am destulă forță. Am să pot ajunge cu bine în casă. Dă drumul la motor.

— De ce?

— Fă ce-ți spun eu.

Dădu drumul la motor și-l ținu pe loc.

— Așa. Acum am să cobor. Să nu te uiți la mine. Când auzi că închid ușa, să pornești cât poți de repede. Am să mă supăr grozav dacă nu faci chiar așa.

— Bine.

— La revedere, ești frumos.

O auzi deschizând ușa, apoi trântind-o, și primele ciocănituri ale cizmelor pe trotuar. Porni, cum îi făgăduise, dar întoarse capul cât putu de iute și-i fură mersul tremurător și subțire, negru, pe pavajul alb, în soarele alb, pe fondul alb al casei și verde al nucului.

Într-o clipă, depăși casa, peisajul se șterse, se înlocui. Ca și când n-ar fi fost. Mergea în viteză pe o stradă pe care n-o cunoștea. Cum arăta? Nu cumva o și uitase cu totul? Îi ținea minte corpul. Foarte vag. Figura i-o ținea minte și mai vag.

Istovit, conduse prin oraș. Era iar o zi foarte frumoasă, o zi care se anunța foarte caldă. Era lume puțină pe străzi, pentru că era sărbătoare, încă devreme, și oamenii se odihneau.

— Bibi! strigă inginerul intrând în apartamentul lui, și deschise ușa biroului.

Bibi dormea încă, pe patul înghesuit între birou și bibliotecă. Era limpede că nu auzise nimic din zgomotele plecării.

— Bibi!

Bibi clipi, deschise ochii, îi strânse de lumină, îi deschise iar, se ridică. Inginerul îl lăsă, intră în bucătărie, puse de cafele.

În maiou, Bibi sosi în bucătărie, încă frecându-se la ochi.

— Salut, Bibi, dar știu că ai dormit! se miră inginerul cu o surpriză forțată.

— A plecat curva? făcu Bibi drept orice răspuns.

— Adineauri am condus-o.

Nu, nu putea să-i explice că lucrurile stau cu totul altfel. Nu era de crezut. Și lui îi venea greu să creadă.

— Slavă Domnului! Când am venit eu făceați un tărăboi de se auzea din stradă. Ce naiba îi tot făceai de țipa așa?

— Cum țipa?

— Cum țipa? Dar ce, ai uitat? Mă mir că n-au venit vecinii.

— Mie nu mi s-a părut că am făcut chiar atâta zgomot.

— Ei, pe dracu! Ce, mă, aveai urechile astupate? Era cumplit.

— Serios? Pe cinstea mea dacă am auzit!

— N-ai auzit, că doar te gândeai la altceva.

— Vezi de cafeaua asta. Vreau să dau drumul la apă în baie.

— Dă. Să nu te zgârcești la săpun. Mai bine așa decât altfel.

— Ce vrei să spui?

— Că nu poți ști niciodată cu astea. Cine le adună de pe drumuri și cu ce le căpătuiește.

— Aiurea!

— Aiurea ai să vezi tu! Te-ai uitat prin casă?

— M-am uitat.

— Dacă n-a luat nimic, tot e bine.

— Nu mai bate câmpii. Mai bine ai grijă de cafea, să nu dea în foc.

Totuși, mai știi, poate că și Bibi avea dreptate, în felul lui. Se spălă minuțios și îndelungat. Apoi făcu un duș rece. Dar ar fi fost absurd să se îmbolnăvească de ceva, în asemenea situații nu te mai ating alte boli, e știut, poate că nu e logic, dar e adevărat, așa se întâmplă întotdeauna.

Când își înroșea trupul cu prosopul, Bibi intră peste el.

— E Puiu la telefon, întreabă dacă mai mergem la baschet.

— La baschet?

— Ce, ai uitat?

— Ce să uit?

— Nu ții minte că acum o săptămână ai spus chiar tu că ai vrea să mai joci un baschet cu băieții, și să-l caut eu pe Puiu, să aranjeze el?

— Ei?...

— Ei, și Puiu a spus că cel mai bine e pe doi mai, nu e nimeni la școală, îi dă el un pol lui Oxigen ca să scoată o minge din depozit și s-o ascundă în vestiar, și ne așteaptă să ne dea drumul în sală să jucăm?

Își amintea. Îl apucase cheful să mai joace baschet într-o zi, ca pe vremuri, în sala de sport a liceului lor. Liceul Spiru Haret, cea mai frumoasă sală de sport dintre toate liceele din București.

— Și ce-a făcut Puiu, a aranjat?

— A aranjat pentru astăzi după masă.

— Bine, spune-i că venim.

Bibi făcu la stânga-mprejur, dar se opri.

— Ascultă, mă, nu ești prea obosit? Ții neapărat să jucăm? N-o să-ți facă rău?

— Nu, o să-mi facă plăcere, nu mă dădăci.

Bibi plecă la telefon, iar inginerul se uită în stradă pe fereastra băii. Verde și soare.

Verde și soare și safir șters de mai, trecători însoriți pe obraz și în păr. Ce vrusese să-și spună lui însuși și uitase? Băieții îi așteptau la liceu peste câteva ore, Eugen Vasile, intendentul surd al liceului, poreclit "Oxigen", scosese special pentru ei una din mingile noi, aveau să joace, ca pe vremuri, în primăverile școlii, când visau vacanțe și femei și alte țări și împliniri nelămurite. Un fel de oglindă strălucitoare a timpului se sparse în pieptul inginerului, îl răni tare, o melancolie intensă îl făcu să tremure în fața ferestrei. Coridoarele mirosind a formol și a hidrogen

sulfurat care duceau spre laboratoarele de naturale și de fizico-chimice, pe care se plimba cu Bibi adeseori, dați afară din clasă de câte-o profesoară nervoasă. Cotul lui Bibi lovindu-l alarmat la lecție când erau scoși să răspundă unul lângă altul. Mâna albă a unei colege uitată o clipă pe banca lui. Puiu mâncând ciocolată în bancă, numit de la catedră, ridicându-se cu gura încadrată de o mustață de ciocolată. O excursie cu liceul în Bulgaria, Belcescu, profesorul de istorie, mic, chel, știrb, cu ochi inteligenți, cu un veșnic surâs ironic pe toată figura, vorbind de eroismul românilor în 1877. Eliminarea pe trei zile, din cauza unei garoafe albe, primită de la o fată și prinsă la butoniera uniformei în ora de economie politică. Ei, și ce era cu toate astea? Întâmplări obișnuite, care se repetă în toate clasele, în toate școlile, în toate generațiile, și atunci, de ce doare inima atât de tare la amintirea lor? Amintiri obscure, dintr-un trecut gătit de ceața albastră a uitării. Un colț de stradă, un felinar, un chip luminat de răs, o carte, pavajul curții liceului între clădirile înalte și oarbe, pe care se rotea cu bicicleta, seara, când nu era nimeni, încrucișa opturile roților pe pavajul neted, era locul cel mai bun din cartier ca să înveți să mergi pe bicicleta abia primită în dar, cumpărată greu de părinți care câștigau puțin. Ce frumoase erau toate, ce ușoare, ce simple, omenești, pline de adevăr, nu e nimic de făcut. Fiorul în spate, gheara în piept, sufletul lovind în coaste ca un vapor întemnițat în docuri. Brațele plumb, ochii de lacrimi, șovăitor printre rânduri, împins, să fie ăsta sfârșitul? E o cruzime să împuști în plin soare, urechile văd, ochii respiră, plămânii aud, e o cruzime și mai mare în somn, pe neașteptate, să nu prinzi de veste, să nu știi când ți-au făcut-o, lașii. Sau poate noaptea să te oprești deodată, ca un ceas, trecând fără somn prin odăi, cu mâinile la spate. Omul acela adunat la spital, făcut bucăți fiindcă sărise de la ultimul. Plângea că nu l-au lăsat, cu disperarea unui copil. Idiotule, cum poți să te sinucizi, când știi că după nu vei mai trăi niciodată? Niciodată după.

După. Îngrozitorul "după". Omul călcat, deschis de tramvai ca o floare albastră și roșie. Roțile picurând de ulei, fierul zăbrelit, praful din străzi, nămolul mecanic, toate s-au dus, au tăiat, au despicat, au intrat una cu alta, ca o injecție monstruoasă, cu moarte, până-n adânc, în ființa cea mai caldă, mai pură, mai fragedă, mai orânduită cu înțelepciune și migală de mâna de sus (ori de jos - ce importanță mai are acum?) care face o dată și niciodată din nou. Căderea plată, zgomotul rupt, oprirea patinată în carne. Tigrul care se sperie de tine și te atacă. A murit un univers de mișcări și procese. Acum, în alte poate patru universuri asemănătoare, mușchi se contractă, se aud expulsii de aer articulat, se emit lacrimi. Doctore, în zadar, moartea mi-a dat un telefon azi-noapte. Nu te speria, puiule, fii sigur că te iau. Îmi pare rău după voi toți. Nu glumesc, nu mint: chiar după toți. Dacă-aș putea invizibil să vă văd, să v-aud după aceea... Poate nu mi-ar mai fi teamă, nu mi-ar mai părea rău. Nu-i vorba că mor, deși nici asta nu-i puțin. Dar n-am să pot nici să-mi dau seama că nu-mi mai dau seama, nici că e liniște, nici că e bine, nici că e nimic, nimic, nimic. Poate că ziua e chiar mâine. Mâine în zori. Poate nu numai pentru mine, poate pentru toți, cu toate vinile noastre deosebite. Dacă aș fi fost chimist. Aș fi putut descoperi zeci de elemente noi în soare. O tinerețe îndoită ca o retortă în jungla de eprubete și țevi. Câte experiențe - niciun răspuns! Mâine, fierul, iodul, fosforul, carbonul din mine vor fi ultima oară împreună înainte de a se despărți. Apoi în pământ, adânc înapoi, ca să nu te bucuri prea mult timp că ai ieșit din închisoarea substanțelor fundamentale. Mâinile mele de laborator, colorate, părul pieptănat cu cărare, ochelarii, buzele care tremură aburite - o, Doamne! Dacă aș fi fost un donjuan! Atâtea femei grăbindu-și în patul meu spasmele iubirii, și eu grăbindu-mi plăcerea, dorind pe buzele lor o nouă femeie. Și ca un făcut, tocmai alaltăieri, fata aceea pe care aș fi vrut s-o iubesc cu adevărat și pe viață! Ce să-i faci? Dacă aș fi fost un hoț de buzunare. Ce

ghinion! Tramvaie, autobuze, parcuri, cinematografe, și peste tot buzunare calde, trecând, trecând, ca niște galioane care se cer prădate. Și în oceanul de veste, pardesie și tunici – mâna mea de pirat, elegantă, subțire. Atâtea ocazii și niciodată un ceas de aur greu, ce ghinion, ce păcat! Dacă aș fi fost poet. Versurile mele, de ce nu v-am scris, de ce nu v-am scris? O singură carte subțire în mână, parcă pierdută din ghiozdanul unui școlar. Sunt liber până-n zori. Ultima noapte de chef și prietenii. Ultima noapte de poezie, femeia aceea roșcată pe care o aduceam sâmbăta în patul meu, în orașul iubit al culorilor și cântecelor în care voi cădea mâine dimineață. Până-n zori. Doamne, am auzit bine? Blestemat fie timpul! La lucru! Până mâine mai pot înnegri câteva pagini, avid, pe nerăsuflăte, fiecare cuvânt – o viață în plus. Numai într-un fel poți fugi de moarte: să n-o aștepți. Să nu stai. Să te zbați urlând că ești viu. Să strigi “nu” până la explozia plămânilor. Să te smucești de la zid, luptând cu brațele, cu gloanțele, cu forța asasină. Să lovești cu ură moartea cu pumnii, cât poți de tare, cu putere, cu răsputare, s-o zăpăcești în bătaie, s-o podidești de sânge, s-o simți înmuindu-se sub pumnul tău, plângând, cerându-ți iertare. Până când îți vor crește în carne treizeci de găuri. Să scapi rupând-o la fugă peste deal, mâncând pământul, cu plumbul din urmă, să nu știi clipa când ești lovit și mori. Doamne, mori după ce-ai trăit. După ce ai trăit, cum mai poți să mori? Trăiești, și mori? Trăim ca să murim? Murim de boală, murim de orice, murim de toate lucrurile care ne înconjoară. Cum trec automobilele sub ferestrele mele, eu tremur de oprirea roților lor. Afară e după-amiază, aici e un om, nu te apropia, moarte pe patru roți, nu te opri, moarte pe patru roți, neagră și lucitoare ca un rechin, rechin care se întoarce pe spate în patul mării ca să te poată înjumătăți mai bine cu gura lui ventrală. Te-ai opri, n-ai ascultat ruga mea de îndurare, pe lângă trotuarul drag vor mai trece și alte mașini, de acum înainte indiferente. Trupul se așază pe

parchetul rece, inima mea se aşază pe un scaun de tortură, timpul se aşază pe mine şi mă sfărâcă, ei s-au oprit la uşa mea, eu m-am oprit, nu mai e nimic de făcut, decât să le ies în întâmpinare, să nu mai jucăm şi comedia băţii în uşă, a surprizei, a aşteptării de o clipă înaintea întrebării “Cine e?” urmată de răspunsul “Oameni buni, deschide!” Trist lucru să tot trăieşti! Foarte trist. În fiecare zi gândind la mâine, când vei trăi din nou, chiar dacă sperî să nu. Uitând de asta, alinându-te cu altele, până *din nou*. Scârba că eşti viu, tot viu, trăind, dorind să mori ca să mai schimbi. Sunt vieţi întregi pe care numai moartea le schimbă. Da, moartea câteodată schimbă viaţa în chip de necrezut. Ce glas e ăsta care mă strigă? Mi-e cunoscut, rosteşte un nume care seamănă cu al meu şi e chiar numele meu, e Bibi, am început să delirez.

— La telefon!

— Cine e?

— Nu ştiu, o femeie.

— Ţi-am spus de-atâtea ori să nu mă mai dai la telefon aşa, la orişicine. Puteai să întrebi. Eşti sigur că mă vrea pe mine?

— Da, te-a cerut pe tine, Ţi-a spus numele, probabil că o cunoşti.

Ridică telefonul şi răspunse. Auzi o voce întinsă, lungind vocalele încât părea chiar că are un uşor accent străin. Întreba de el. Tăcu după întrebare, şi inginerul îi auzi respiraţia. Probabil că ţinea microfonul foarte aproape de gură.

— La telefon, spuse inexpressiv inginerul.

Respiraţia se precipită puţin, ca de o emoţie sau de o surpriză. Femeia îi repetă numele.

— La telefon, domnişoară sau doamnă, spuse inginerul mai tare.

— Tu eşti? Întrebă femeia, şi, deşi vocea îi era la fel de egală, lui i se păru că recunoaşte un anumit tremur în familiaritatea întrebării. Vocea însă nu-i era de loc

cunoscută.

— Chiar eu. Ce doriți? Cine e?

Respirația se precipită iar, de data asta mai tare; femeia părea tulburată; poate chiar speriată.

— Cine e la telefon?

Numai respirația, foarte agitată, sporindu-și zgomotul în pocnetele electrice ale telefonului.

— Alo! strigă inginerul.

Agitația respirației crescuse la culme; părea gâfâitura unei fugi pline de panică, deodată, o curioasă îngrijorare i se transmise inginerului.

— Alo! Ce doriți? De ce nu răspundeți?

Și în aceeași clipă auzi dincolo rostogolirea telefonului la loc în furcă, și apoi reveni nota lungă și enervantă a tonului. Nedumerit, îl puse și el jos pe-al lui.

— Cine era, dragă? se interesă Bibi, intrigat.

— Dracu știe, a închis, trebuie să fi fost o greșeală.

— Cum greșeală, dacă-ți știa numele?

— Parcă numai un câine e scurt de coadă.

— Bine, dar n-a spus numai numele. A spus “Vreau să vorbesc cu domnul inginer...”

— Ce spui, frate?

— Da, da, chiar așa.

— Ei, dacă e chiar așa, atunci e într-adevăr ciudat.

Bibi se uită la el, încercând să-și dea seama dacă era serios sau glumea, și începură să se îmbrace.

— Să trăiți, bine-ați venit, de atâta vreme n-ați mai fost pe-aici! îi întâmpină cu zâmbetul întregii guri și bărbii nerase intendentul școlii.

— Să trăiești și dumneata, bine te-am găsit!

Intrară pe poarta mică de fier, trecură de cușca portarului, se uitară curioși la corpul nou al școlii, dreptunghiular și plat, cu pretenții de modernitate, lipit bizar de cel vechi, mai înalt și mai ascuțit. Ca un fiu bondoc și șters lângă un tată uscățiv și încăpățânat.

— Am luat mingea cea mai bună, poftiți!

Era același intendent care pe vremea când erau școlari le spunea pe numele mic și se răstea la ei când întreceau măsura, acum confundat de respect în fața maturității și succesului lor social. Prin geamul mat de sticlă se vedea lumină jos la vestiar, în subsolul sălii de sport, și se auzea o hărmălaie de nedescris.

— Câți au mai venit? întrebă Bibi.

— Șase, răspunse intendentul, și zâmbi cu mândrie, de parcă ar fi citat cine știe ce realizare merituoasă a lui.

— Mă lăsați și pe mine să intru să mă uit? Seriile astea noi, eh, nu mai știe să joace ca pe vremuri!

— Poftim, sigur. Dar nu-i mai bine să stai pe-afară, să vezi dacă nu vine cineva?

— Cine să vină? Și dacă vine, ce, faceți ceva rău? Doar ați fost elevi ai școlii.

— Dar de gardă nu face nimeni? Vreun profesor?

— Face o doamnă profesoară tânără, abia a venit de câteva luni. Nu vine ea pe-aici.

— E-n ordine.

Coborâra treptele de ciment și intrară imediat în mirosul sportiv alcătuit din praful și transpirația a zeci de generații de elevi, un miros veșnic, o otravă reziduală de care nu scapă niciun vestiar în care se descaltă ghete de baschet încinse pe picior și maiouri lipite pe corpuri ude de joc. Râsetele și țipetele băieților care se echipau crescuseră la intrarea lor.

— Să trăiți, bă! scandă scurt Bibi pășind între ei.

— Ura, uite-i, hai noroc, ce faceți măi? din toate părțile, pe șase voci deodată.

Inginerul se uită în jur. Bibi, Puiu, Sicsache, Gigi, Sandu, Ionel. Erau aproape gata. Puiu se și ridicase, într-un maiou roșu decolorat, pe care scria cu litere ruinate “Școala sportivă nr. 2”, și în picioare cu o pereche de bascheți atât de zdrențuiți și de murdari, încât păreau scoși de la un muzeu.

— Sunt primii mei bascheți! anunță el, și băieții scoaseră toți un strigăt de admirație.

Își agățară în neorânduială hainele în ciocurile de fier ale cuierului, scoaseră din sacii de sport chiloții și maiourile, inginerul se înfioră de răcoarea după-mesei pe corpul gol, apoi de atingerea aspră a echipamentului sportiv nemaiîmbrăcat de mult timp. Pe lângă el trecu Gigi, și echipamentul lui mirosea a oboseală, n-avusese probabil timp să găsească un maiou curat, mă rog, peste o jumătate de oră toți aveau să miroasă la fel. Intrară în sală. Era pustie, lungă și largă, bârnele și caii, inelele, paralelele, scările, lăzile, saltelele, sacii dormeau în lumea de praf. Parchetul lustruit gemea ușor de adeziunea piezișă a tălpilor de cauciuc. Așteptară făcând mișcări de încălzire, îndepărtându-se și revenind ca să sară sub panou, cu o bătaie cât mai puternică, să poată întinde mâna cât mai sus la coș.

— Gata! strigă Sicsache intrând cu o minge galbenă de nouă, pe care o bătu răsunător de parchet, și toată sala vuia muzical de loviturile mingii.

— Cine dă cu banul? Bibi și Puiu, fără îndoială.

Bibi câștigă dreptul de a alege primul și-l alege pe inginer, ca de atâtea ori înainte, amândoi zâmbiră și-și întâlniră zâmbetul. Intendentul intră în sală, merse la comutator, mai aprinse un șir de becuri, apoi se așeză pe o bancă și-și pironi ochii asupra jucătorilor. Patru la patru. Puiu câștigă mingea, o aruncă în sus, toți săriră, Bibi reuși s-o apuce și s-o arunce în partea lor. Sandu o prinse, și imediat aruncă la coș. Mingea aproape intră în coș, dar se împiedică neașteptat de marginea inelului și sări înapoi.

— Greu! strigară cu satisfacție adversarii.

Gigi reluă jocul. Ionel reuși primul coș, Sicsache al doilea, Bibi al treilea, foarte frumos și cu efect, intrară în obișnuința jocului, pasând cât puteau mai scurt și mai repede și strigând: “Hai!” “Și tu!” “Nu singur! Uite-mă liber!” “Acum!”, după fazele jocului.

Corpurile se amestecau, picioarele se strângeau și se destindeau în salt, mâinile transpirate făceau o priză tot mai sigură pe pielea nouă a mingii, inelul coșului vibra panoul bubuia, sala creștea de propriul ei ecou în jurul partidei lor. Pe bancă, intendentul privea jocul cu ochii deschiși atâta cât îi îngăduiau pleoapele greoaie și îmbătrânite și tresărea, cu gâtul lungit și mâinile crispate pe marginea băncii, la fiecare moment mai palpitant. Erau tineri și înalți, cu corpurile suple, jucau foarte frumos, cu un stil puțin demodat, e drept, de oameni care au învățat să joace baschet acum mai bine de doisprezece ani și care n-au fost niciodată jucători de performanță, ci numai amatori dotați. Soarele galben al mingii zigzaga deasupra capetelor lor, iar ei săreau în zigzag sub el, zigzagul lui mai sus, zigzagul jucătorilor mai jos, ca într-o atracție și respingere magnetică.

Jucau. Mușchii ardeau, porii se deschideau, transpirația curgea din păr, pe frunte, în ochi, se ștergeau grăbit și aspru cu brațul, înroșindu-și, zgâriindu-și aproape fruntea udă. Picioarele explodau în ghetetele de baschet, pieptul se umfla ca niște foale, genunchii izbeau aerul ca niște pistoane, fesele lipite în salt se așezau în scaunele aerului. Panoul cu coșul sărea și el în jurul lor, încercând să le scape, să-i dezorienteze, să nu fie nimerit, dar nu reușea prea des, de cele mai multe ori primea mingea, o primea în plin, nici măcar atingând inelul și făcând minuni de echilibru pe marginea lui, ci drept prin mijloc, foșnind scurt fileul. Sala de sport se învârtea cu ei, le dădea ocol, îi privea în ochii galbeni, felini, ai becurilor mari de pe tavan, ferestrele lăsau ziua uimită să intre și să-i privească pe jucătorii de baschet, parchetul lustruit alerga speriat sub pașii lor, îi făcea să se clatine, Puiu căzu la un moment dat, altă dată inginerul sări atât de sus, încât aproape lovi cu capul marginea panoului, se dezechilibra, alunecă și se lăsa într-un genunchi. Caii și paralelele tremurau în nemișcarea lor de câte ori mingea vâjâia pe lângă ei.

— Nu există, ce-i porcăria asta, escrocilor, acum batem *noi!* țița Sicsache cu energia disperării.

Pe tușă, intendentul era beat, hipnotizat, halucinat de mișcărilor lor.

Jucau. Drogul jocului li se răspândea în toate firele creierului. Inginerul nu simțea oboseala, nici căldura mingii înfierbântate de mâinile lor, nu-și simțea nici trupul în delir, nu simțea nimic. Juca. Cu ochii tigri, gata să apuce orice direcție a mingii, cu brațele șerpi, singur cu sine, singur fără sine, în partida care depășea timpul și eterniza sala, mingea, pe ei. Nu simțea nimic, era fericit. Asta să fie oare? Asta să fie ce? Lucrul la care ne gândim mereu? Cum ne gândim: cu teamă, ori cu speranță? Nu e timp de explicații, lăsăm pe altă dată. Uite, Ionel pasează perfect, o minune joacă băiatul ăsta, mingea mă caută, se uită lacom după mine, mă dau ei. Bine, dar dacă răspunsul ar putea fi aflat acum? După joc nu se poate, mai târziu e prea târziu. Așa o fi, dar ce să fac, sunt și eu un om, nu pot rezista, joc. Bine, poate că tu ai dreptate. Deși, dacă mingea s-ar opri acum, dacă sala toată s-ar opri acum... Nu e cu puțință, nu mai cred. Nu mai vreau. Vezi că nu se oprește?

— Cristoșii mă-si, nu știu ce am azi de ratez atât de des! (Gigi ratând un coș atât de aproape, încât a-l rata era mai greu decât a-l marca.)

Mingea zbura ca o nebună, ca o planetă, ca altceva, orice altceva mai bun și mai iute, ca un soare sub care ei se zbăteau disperați, bolnavi, să-l ajungă, și-l atingeau, dar el rămânea mai ușor și sărea mereu mai sus decât ei, și el mereu mai sus, și ei mereu mai sus în urma lui, și el iar și mai sus, și ei încălziți de joc, cu toți mușchii în acțiune, cu tot procesul interior al corpului într-o precipitată luptă, ciocnire, reacție și rezolvare, făcând un nou efort ca să sară mai sus; mingea iar mai sus decât ei, un coș, încă unul, nu mai ține nimeni socoteala punctelor, jocul e de amorul artei, după-masa lumina tot mai puțin sala, tot mai mult becurile de sus se răsfrângeau în globul mingii, dușurile

așteptau jos să-i spele, intendentul bătrân se îneca de priveliște, timpul mergea, funcționa, ei încă nu simțeau oboseala, iar mingea, vrăjindu-le mișcările, sus mingea, tot mai sus, și ei, cu jocul lor, cu întreaga sală de sport, cu tot liceul, se înălțau încet, în urma mingii, spre cer.

VARA ÎNCEPE TORID LA BUCUREȘTI, încă de la jumătatea lui mai. Casele curg în asfaltul muiat, cerul albește de atâta soare, copacii transpiră, oamenii se zgribulesc pe stradă de frisonul căldurii la fel cum se zgribuleau de frig acum trei luni. Dimineața, cozi la dughenile cu gheață, toată ziua cozi la vânzătorii de răcoritoare, oameni descheiați la cămăși până la talie în ultimele rânduri ale sălilor de cinematograf, somnul cu toate ferestrele deschise, înghesuială la ștranduri, fuga din București ori de câte ori se poate, la Băneasa ori la Snagov. Bucureștiul se dă pe față, își arată vechea natură, cea mai adevărată. Curțile mici cu leandri, zorele, cârciumărese, mușcate, pansele, cu oameni în pijama, sorbind asfințitul în cești, grădinile de vară cu sifoane fără acid și vin acru, halbele de bere amară cu gust de butoi, parcurile cu bande vesele cu ghitare, chioșcurile cu râsete și obscenități spuse în șoaptă și foșnet de îmbrăcăminte mototolită de mâini lacome. Apoi iar birourile râncede, în care funcționari bătrâni păzesc câte-o floare într-un pahar cu apă încălzită, iar piețele cu gospodine certărețe în rochii înflorate cu desene și culori imposibile, iar restaurantele cu conversații politice de ore și ore în jurul unui singur pahar, iar partidele de șah și de table ale pensionarilor în Cișmigiu, iar spectacolele ieftine de la Tănase, cu dansatoarele ale căror coapse lucesc de căldură, răscolind imaginația publicului din primele rânduri, iar Băneasa, Pipera și Snagovul cu automobile și motociclete, și hârtii călcate în picioare și resturi de picnic scăpate din coșuri, și relații care se leagă ori se rup. În oraș, blocurile suferă de căldură cel mai tare, pielea le crapă, se fărâmițează sub lovitura repetată a soarelui, zgomotul străzii le dă dureri de cap, lifturile gem surd ca niște crize, în mădularele de beton, în măselele de

fier se simte o turbare înceată. Copiii nu mai pot fi stăpâniți, fac un scandal nemaipomenit în locurile virane unde joacă fotbal cu cele mai neașteptate mingi. La Capșa și la Nestor, unde e foarte cald, obișnuiții locului se văietă și evocă împreună cu chelnerii alți ani cu vipii teribile, începute prea timpuriu. În frizerii și saloane de coafură te îneacă mirosul de păr încălzit. La subsoluri bolesc portărese. Câinii și pisicile leșină și fac pace. La Mon Jardin se sting chefuri sub cerul nopții scurte cu stele mici, câte-un scandal, câte-o bătaie, în societatea tinerilor actori și a proaspetelor cântărețe de bar, dimineața chelnerii încercănați mai găsesc plutind prin frapiere bucăți dintr-o cravată sfâșiată. La Katanga discută pretențios scriitorii și regizorii de filme; pe terasă la Lido ori la cafeneaua Turist din Piața Romană (poreclită "La graniță" (?) bârfesc ziaristi și funcționarii de la Radio și Televiziune. Acum pleacă nevestele cu copiii la Mangalia și Eforie, la Tușnad și Călimănești, uneori pleacă și soacrele, atunci când sunt mai mulți copii de strunit, și soții, capii de familie ocupați de ieri, sar într-un picior ca niște școlari și chiuie veseli noaptea pe străzile orașului. Într-un cuvânt: viața e frumoasă, deși lumea trece iar prin momente de încordare, deși pacea e amenințată, deși un stat mic și democratic din centrul Africii a fost atacat peste noapte de vecinii mai numeroși, dar mai înapoiați și mai săraci, care au călcat toate tratatele în numele unor nobile idei ale umanismului și progresului. La Națiunile Unite se ceartă acum puterile mari și mici, între timp, în orașele și satele țării ocupate invadatorii nimicesc cu tancurile casele băștinașilor, apoi chiar pe băștinași, trag cu mitraliera într-o față care a scos limba cotropitorilor, iar în forurile internaționale diplomații demonstrează negru pe alb că agresiunea nu e nici mai mult, nici mai puțin decât salvarea națiunii ocupate de la nu știu ce îngrozitoare primejdie. Opinia publică mondială protestează viguros, oamenii cumsecade se întristează, dar ce pot să facă ei în fața echilibrului marilor puteri? Inginerul

și Bibi urmăreau la televizor scene cutremurătoare: mitraliere și tancuri așezate unul lângă altul în străzi africane (amestec de arhitectură și boababi formidabili), confruntate cu grupuri de studenți fragili, în cămăși deschise, cu drapele naționale și slogane; iar tancuri, oprite față în față la o întretăiere de drumuri, cu țevile tunurilor întâlnite, iar pe sub țevile tunurilor, aplecându-și capul mereu, ca sub niște furci caudine ale zilei de azi, un grup de învinși trecând îmbrânciți cu patul armei de ocupații. Președintele republicii ocupate ținând un discurs cu lacrimi mari curgându-i pe obraji. Oameni bătuți, arestați, duși cine știe unde în mașini închise, suprimarea libertăților democratice, sfârșitul presei. Iar tancuri, pline de soldați cu fețe dure, cu ochi opaci, veniți de pe altă lume, neînțelegând unde se află, ce se petrece, ce caută ei acolo. Oameni plângând pe străzi. Apoi cadavre. Întâi câte unul, asupra cărora obiectivul întârzie, apoi altele, rare, apoi mai dese, apoi tot mai dese, obișnuind ochiul. Corpuri terciuite, făcute foiță de țigară de șenile, pete de sânge pe asfaltul drumurilor și străzilor, fețe care nu mai au nimic omenesc, mădulare care nu se mai recunosc, mâini, picioare, degete stricate, oare astea au servit vreodată la ceva, au fost ale unui om, se folosea de ele, cu ele vroia să se apere? Te apucă un râs oribil dacă te uiți la ele mai mult timp. Apoi iar mișcare: uite-i pe ocupații cum sar dintr-un vehicul și fug în urma unui grup de demonstrați, îi ajung, îi izbesc, un băiat cu un steag încasează o lovitură chiar în moalele capului, și faptul că lovitura se aude e un zgomot mai cutremurător decât orice zgomot de os spart, de țeastă găurită. Iar studenți așezați pe jos, strângându-și genunchii în mâini, în fața tancurilor. Tancurile înaintează, ei nu se ridică, se lasă călcați de ele, asta se numește în țara lor rezistență pasivă, urletele nu se aud, se văd doar tancurile netezind trupurile în fața lor, uneori clătinându-se puțin, derapând în carne. Iar soldații ocupații, care par furioși, ba chiar plini de ură, pe cine? Pe învinșii care nu opun rezistență, pe altcineva?

— Formidabil de curajoși sunt reporterii ăștia, mi-au rupt gura! fluieră Bibi, și chiar în aceeași clipă, un soldat îndreptă arma spre camera de televiziune, i se văzu expresia de exasperare fizică și morală, ura, încăpățânarea, neînțelegerea și rușinea, apoi lăasă arma și astupă o clipă obiectivul cu palma, apoi arma se văzu iar, și imaginea se tăie fără să se audă rafala. Apoi un demnitar al agresorilor, bine îmbrăcat, la o conferință de presă spunând că totuși cooperarea între națiuni nu trebuie să fie stânjenită de asemenea crize, e drept, dureroase și regretabile, dar că interesul tuturor e mai important decât acela al unui singur popor. Apoi alt demnitar bine îmbrăcat dezaprobandu-l, acuzându-l de cruzime, de imoralitate, de interese meschine. Apoi un altul dându-i dreptate celui dintâi, apreciindu-i poziția realistă și lucidă. Apoi tot mai mulți dându-i dreptate celui dintâi. Și iar tancuri rulând încet pe străzi pavate de cadavre.

— E înspăimântător ce se întâmplă! Ce minciună, ce porcărie, ce crimă! Dar ai să vezi, lumea o să uite și asta, cum a uitat atâtea altele. Noi ce putem face? Actele noastre de solidaritate, de simpatie nu înclină balanța, oricât de sincere și de dezinteresate ar fi. Marile interese au să impună sacrificarea nenorociților ăloră, vai de capul lor, îi plâng, sunt un popor bătut de Dumnezeu! Au să-și dea seama și ei, cu ocazia asta, în ce lume urâtă trăim! rezumă Bibi filosofia acestor evenimente închizând televizorul, și plecând să mai aducă o sticlă de bere rece din frigider.

Învinșii declarau că nu vor înceta nicio clipă să lupte pentru libertate. Ceilalți afirmau și ei că acțiunea lor e o luptă pentru libertate. Care libertate? Libertate pentru cine? Pe cine să crezi? Uite un cuvânt din care nu se mai înțelege mare lucru. Prea îl folosesc toți, tot timpul, fiecare altfel. Să ne gândim mai bine la libertatea de a trăi. Inginerul luă din mâna lui Bibi un pahar de bere neagră. Era rece, era grozavă. Să ne gândim mai bine la libertatea de a muri. Nu, moartea nu poate fi o libertate. Mai știi?... În orice caz, nu

pentru mine, cel puțin nu în starea în care mă găsesc azi. Moartea mă constrânge, mă închide, nu mă eliberează. Eu lupt împotriva ei. Dacă lupt împotriva morții, înseamnă că lupt pentru libertate. Sunt și eu un luptător pentru libertate. Da, de ce nu?

Prea multe gânduri. Prea multe adevăruri. Gândurile, adevărurile consumă omul și nu lasă nimic în urma lor. Decât tot viața și moartea, la fel de necunoscute și de insolubile. Am slăbit. Voi slăbi din ce în ce mai mult. Curând, boala mea va deveni evidentă. Banii sunt pe terminate. E și firesc, luni de zile de când nu câștigăm nimic, și totuși mâncăm, bem, ne îmbrăcăm. Ca niște paraziți. Morții sunt niște paraziți. Bibi nu știe, totuși în aceste luni, alături de mine, a fost și el un parazit, a fost și el puțin mort. Dar după moartea mea va reveni la normal. La viață. Va învia. Bunul Bibi, dragul de el, mă ajută și el cum poate. Îmi poartă de grijă. Aleargă în piață după cumpărături, lucru care altădată i s-ar fi părut nelalocul lui în viața unui bărbat. A învățat chiar să gătească. Mă însoțește, mă apără, îmi aduce aminte să-mi iau medicamentele la timp. Încearcă să mă distreze, să mă facă să uit. Nu mă poate face să uit. Pentru că, într-un sens, am și uitat. Și el a uitat. Nu că nu m-ar iubi. Dacă în clipa asta i-aș spune să se gândească la moartea mea, la faptul că mai are parte de mine numai câteva luni, cu siguranță că ar fi foarte tulburat. Ar începe chiar să plângă, așa mare și zdravăn cum e. După un timp, s-ar liniști. M-ar întreba ce vreau să mănânc diseară. Totuși, el a plâns cu adevărat. Lacrimile lui au fost din inimă. Ce înseamnă asta? Că s-a obișnuit cu gândul. Dacă l-ar fi studiat mai adânc nu s-ar fi putut obișnui cu el. Dar nu l-a studiat mai adânc. Nu că n-ar fi vrut. Nu că n-ar fi putut. Nu i-a trecut prin cap, n-a simțit nevoia, așa e el. Și totuși, nu e un superficial, e un om normal. Și eu sunt normal. Cum m-aș fi purtat eu în locul lui dacă el ar fi fost cel ales, nu eu?

Am putea vinde mașina ca să facem rost de bani. O s-o și

vindem până la urmă. Nu, Bibi nu s-a obișnuit. Însă se preface că s-a obișnuit. Se preface mai mult față de el însuși decât față de mine, ca să poată suporta. Se apără. Oribili erau studenții ăia negri striviți de tancuri! Au murit pentru o cauză. Eu nu mor pentru o cauză. Dar lor nu le-a fost mai ușor, sunt sigur. Poate mi-e mai ușor mie decât le e lor. Ce să fac până o să mor, cu ce să-mi umplu timpul? Nu trebuie să-mi bat capul, timpul se umple de la sine. Se umple cu groază. Se umple cu nimic. Unde-i adevărul? Nu-l căutați, băieți, ca să nu dați greș, vă spun eu, fiindcă am încercat. Unde-i adevărul morții mele? Dracu știe. Dracul. Nu m-am gândit niciodată la el. Poate că moartea e Dracul. Sunt lucruri la care nu mă pricep. Bibi o să fie trist când am să mă duc. Ce-o să se facă el după moartea mea? Nu-mi pot închipui viața lui după moartea mea. Desigur, o parte din viața lui va muri o dată cu mine. Ce să-i las lui Bibi? Ce să las după mine în viață? O să-i las lui Bibi niște bani. Mașina o s-o vând înainte. Apartamentul. Aș putea fericii pe cineva cu el, pe criza asta de locuințe. M-ar pomeni: Bietul băiat, tânăr, ce suflet ales etc. O să-i las lui Radu cărțile. N-au cine știe ce valoare, ale lui sunt mai bune. O să-i las hainele, schiurile, magnetofonul, televizorul, radioul. O să-i las mamei aragazul și butelia. Mama o să afle abia atunci, nu trebuie cu niciun preț să afle înainte, n-aș putea suporta. Radu m-a privit foarte curios ultima oară când ne-am văzut, nu cumva și-a dat seama? Bibi fumează. Ar trebui poate să mă apuc și eu de fumat. N-am fumat niciodată, din cauza unui jurământ copilăresc, la școală, cu un prieten, ce-o fi devenit, habar n-am. Am scăpat de fumat la liceu, la facultate, la armată, crezusem că am scăpat de tot. Poate acum ar fi momentul, nu, te pomenești că descopăr o voluptate care o să-mi facă sfârșitul și mai greu, mai bine nu. Mi-e frică să mă cântăresc. Diminuez, declin, asfințesc, scad, mă sting, mă topesc, mă evapor, câte cuvinte se pot spune! Se poate spune și unul singur: mor. Unde am văzut scufundarea unui pachetbot? Da, la cinema. Un film despre

Titanic. Un vapor mare de tot, cel mai mare la vremea lui, cu patru coșuri imense, ducând 2200 de pasageri, din care n-au scăpat decât 700. Doi din trei au murit. Noaptea, la ora 11 și 40, coliziune cu un iceberg în largul Oceanului Atlantic. Un vapor atât de mare și de zdravăn, cine să-și închipuie că un ciob de gheață îl poate răni mortal? La 12 și 5, ordin de pregătire a bărcilor, atât de puține față de numărul de oameni de pe bord. La 12 și un sfert — primul apel de ajutor la radio. La 12 și trei sferturi, prima barcă e coborâtă pe apă. La 1 și 40 e lansată de pe punte ultima rachetă cerând ajutor. La 2 și 5 e pusă pe apă ultima barcă. La 2 și 10 - ultimul mesaj la radio. La 2 și 18, lumina electrică se stinge pe vaporul gigantic, care se apleacă tot mai mult, își scufundă prova în valuri, se ridică perpendicular din apă, cu elicele spre cer, ca un deget atrăgând atenția Domnului asupra dramelor mării. La 2 și 20, vaporul dispare, oceanul se închide asupra lui, se regăsește singur. Vaporul înecat coboară încet spre fundul oceanului, ducând cu el un manuscris original unic al lui Omar Khayyam, sute de lăzi cu nuci, mii de lăzi de bere, mingi și crose de golf, rachete de tenis, cărbuni, ouă proaspete care nu avuseseră timp să fie gătite, palmieri în lăzi cu pământ speciale, cinci plane cu coadă, și cadavre. Rămân deasupra plutind, pe locul tulburat al naufragiului, câteva fotolii, perne, colaci de salvare, bărci abandonate și un singur trup. O agonie mai scurtă de trei ore. Câte emoții, câte tragedii, câte violențe, câte speranțe într-o salvare miraculoasă, câte disperări, clipe de nebunie, nervi zdrobiți, trupuri care se revoltă sau cedează, toate cuprinse în trei ore. Andrea Doria s-a scufundat în unsprezece ore. Cu cât mai lungă agonia, cu atât mai dureroasă, iar sfârșitul mereu același, dispariția într-un vârtej fantastic și înămolirea în abisul orb al oceanului. Mă scufund ca un vapor. Întâi mă înclin puțin, înainte și pe partea dreaptă, vibrez din tot corpul de fier și lemn, mă rotesc în jurul propriei mele axe, valurile mă clatină, scufundarea se oprește o clipă, mă înalț

iar, s-ar părea că am scăpat, nu, mă aplec pe o parte, foarte tare, tot mai tare, mă culc pe flancul drept ca un animal rănit, valurile mă acoperă, apoi mă ridic iar deasupra lor, mă întorc iar în jurul meu, cufund capul în valuri, tremur tot, mă duc, ridic la suprafață jumătate din mine, arăt cerul, cobor, nu mai sunt jumătate, sunt o treime, un sfert, o cincime, o zecime, dispar într-o bulboană colosală, tras de capul tot mai greu, care mă duce la fund. Nu rămân la suprafață prin nimic, valurile se liniștesc, oceanul redevine egal. Zori, soare, culoare unică, păsări marine, fum de la alte vapoare care leagă țărături refuzate mie.

Bibi mă cheamă la masă. Mi-e foame, simt un gol în stomac ca o zgârietură, ca o mâncărime, trebuie să mănânc mai mult, doar am slăbit. Ce gust o fi având mâncarea de astă-seară? Ce gust o fi având mâncarea? Am uitat, ori nu l-am simțit niciodată cum trebuie, de când sunt? Durerea din stomac se transmite spinării, am un junghi între omoplați, de foame, desigur. Îmi simt stomacul ca pe-un buzunar gol, ca pe-un sifon din care apa s-a scurs, dar acidul a rămas. Un nod în gât, ca un duminicat fără gust. Ia să vedem. Asta e scrumbie oceanică, pescuită de flota noastră cine știe unde, asta e maioneza pe care s-a căznit azi-dimineață s-o frece Bibi, înjurând că nu se leagă din cauza căldurii. I-ar mai trebui un pic de lămâie. Asta e pâine intermediară, singura care-mi place, i-am impus-o și lui Bibi, care o preferă pe cea albă; proaspătă, pârâind ușor, plin, când o rup. O furculiță plină cu scrumbie, pe care așez în echilibru o picătură mare de maioneză, pe care așez o bucată de coajă de pâine. Sunt curios ce gust poate avea. Deschid gura mare, ca să pot așeza în ea edificiul atât de înalt de pește, maioneză și pâine. Încap în gură. Închid gura, care e foarte plină, turtesc mâncarea spre marginile gurii, stau o clipă fără să mestec, simt cum îmi curge saliva, amestecându-se în mâncare, respir, nu mestec, deși abia mă pot abține. Simt un gust copt, brun, bogat, matur, bărbătesc, drept. Mestec.

Fiecare tăietură a fălcilor parcă îmi dă putere, cresc, capăt greutate, mă echilibrez, mă simt mai viril, ochii plutesc într-o dulce odihnă pe masă, în cameră, cad pe Bibi, care se odihnește și el mâncând. Gata, nu mai pot mesteca, trebuie să înghit, înghit. Simt în gâtleej un zgomot surd și rotund, ca deschiderea. Unei bulbucături în care pătrunde aerul. Înghițitura se duce în jos, e puțin prea mare: o vagă, plăcută durere în esofag, întind mâna la paharul de bere neagră, beau amărăciunea lui dulce și groasă, e rece, mă arde în piept, se sparge în firișoare reci în toate colțurile pieptului, e îmbătător, e divin. Îmi mai torn un pahar. Face o spumă brună ca frișca amestecată cu pudră de cacao. Sorb spuma, îmi umplu gura cu ea, o mestec, parcă e un cozonac foarte pufos. Beau iar, beau mai repede decât ar trebui, mă forțez puțin, simt cum stomacul se umple prea repede, cum berea se așază peste berea celui alt pahar, prea mult lichid, prea puțin solid. Încă puțin pește.

O îmbucătură la fel de mare. Niște brânză. Brânza e foarte sărată și iute, când o apropii de gură îi simt dinainte mirosul și gustul, stomacul se golește ca prin farmec, brânza e moale și friabilă și albă, pâinea e întunecată și tare, unirea lor ca acuplarea a doi parteneri de rase diferite, pe care eu îi și decapitez în gură. Simt cum iuțeala brânzei îmi atacă stomacul. Îmi place. M-am umplut pe dinăuntru. Să mă gândesc, de fiecare dată când mănânc câte ceva, ce simt. Așa am să simt mai bine, am să înțeleg mai bine, am să trăiesc mai bine. Cafea. Are puțin caimac. Ceașca are o rotunzime fierbinte, feminină, cafeaua abia a fost luată de pe foc, sfârâie foarte fin. O apropii de buze, și temperatura ceștii mă frige. Sorb fără să ating ceașca, aducând cafeaua în gură, prin aer, numai prin forța absorbției. Îmi ard limba, nu simt gustul, să aștept puțin. Acum, cafeaua e puțin mai dulce ca de obicei, dar bună, Bibi ăsta știe să facă cafea. O înghit deodată, cu o explozie a gâtului, explozie pe care o simt agreabil, voluptuos, ca o ruptură a cărnii spre interior. Mirosul fundului ceștii de cafea se apropie. Nu, mai am

totuși cafea. Mă liniștesc. Sentimentul ceștii care știi că se golește, bucuria că mai descoperi ceva pe fund, ba chiar că nu poți bea totul dintr-o dată, că mai rămâne un pic. Bucurie repetată, bucurie în timp, eternitate a mâncării, a înghițirii, a încorporării, a cuprinderii, a instinctului vital, gata, gustul de saț, mirosul gros de zaț, întorc ceașca. Ce bine-a fost! Oare ce-am simțit? A avut un gust excelent. Care? Uite că Bibi iar lasă receptorul jos și se apropie, iar mă cheamă pe mine, cine naiba m-o fi pisând la telefon de atâta vreme?

— Bună seara, spuse femeia.

O voce pe care o recunoștea: dreaptă, netedă, limpede, puțin fără intonație. Dar nu-și mai putea aminti dacă o mai auzise numai la telefon, sau dacă o și cunoscuse pe posesoarea acestei voci. Nu, parcă nu o cunoscuse.

— Bună seara, răspunse inginerul, binevoitor și moderat.

— Ce făceai?

Tocmai am terminat de mâncat.

— Iartă-mă dacă te-am deranjat. Pot să închid acum și să revin mai târziu. Numai să-mi spui peste cât timp.

Ar fi fost interesant s-o roage să revină peste un ceas. Numai așa, ca să vadă dacă va reveni într-adevăr, dacă va fi punctuală. Gândul îi trecu prin cap și fu gata să-i spună să revină. Dar, subit, se temu că ea nu va reveni. Absurd. Ce importanță putea să aibă dacă ea revenea sau nu? O femeie necunoscută. Nici măcar nu știa ce vrea de la el.

— Nu, nu m-ai deranjat de loc, putem vorbi.

Îi făcea chiar o anumită plăcere curioasă să răspundă atât de firesc, cu o voce care nu arăta nicio mirare, să intre în joc, ca și cum s-ar fi așteptat la toate astea.

— Mersi, spuse femeia.

Iar un ton serios, fără umbră de veselie sau de ironie.

— N-ai pentru ce, răspunse inginerul. Ce vroiai să-mi spui?

— Vroiam să te întreb... cum te simți.

Făcuse o mică pauză, era sigur că nu se înșelase. Vocea i

se schimbase, se introdusese în ea o notă de timiditate. Nu, timiditate nu era bine spus. De regret, de tristețe, de vinovăție, de rușine? Câte puțin din fiecare.

— Mulțumesc, așa și-așa. Adică... ce vrei să spui: cum mă simt? Vrei să știi cum stau cu sănătatea?

Pauză cu intensificarea respirației.

— Alo?

— Da.

— Asta vroiai să știi?

— Da.

Acum un “da” suflat, abia auzit.

— Cu sănătatea, hm, bine, perfect. Vreau să zic normal, nu văd de ce mă întrebi tocmai de asta...

Dumnezeule mare, te pomenești că femeia asta știa totul despre el!

— Cine e la telefon?

Ea tăcea.

— Cine e la telefon? strigă inginerul foarte tare, și Bibi, de pe pat, ridică ochii dintr-o gazetă și se uită la el, dar inginerul nu-l observă.

— Te rog, te rog, nu striga!

Vocea ei își pierduse acum tot echilibrul și tremura ca de o lovitură.

— Răspunde-mi!

Ea suspină puternic în telefon și se luptă cu ea însăși.

— E inutil, nu pot să-ți spun;

— De ce?

— Nu mă întreba, tot nu-ți pot spune!

— Dacă nu-mi spui cine ești, atunci de ce să vorbim la telefon?

— Bine, dacă nu vrei să mai vorbim, atunci pot să închid.

— Dar nu e vorba dacă vreau să mai vorbim ori nu vreau să mai vorbim! Dar toată lumea are dreptul să știe cine o caută la telefon, cu cine vorbește, mi se pare legitim, nu?

Încercând să fie convingător, ridicase tonul.

— Bine, văd că te-am enervat și-mi pare rău. La

revedere.

— Stai! strigă inginerul ca după cineva care fuge, cu spaima că-l va vedea într-o secundă dispărând după colț.

Și într-adevăr, silueta pieri după colț, nu se opri, nu se întoarse. Auzi zgomotul telefonului pus la loc.

Ascultă încă o clipă în neștire golul plin de tensiune al telefonului, apoi închise și el, înciudat și oarecum neliniștit.

Rămase pe scaunul de lângă telefon, nehotărându-se dacă să-l părăsească sau nu.

— Cine-a fost? întrebă Bibi.

— Dumnezeu știe.

— Nu era aia de la 1 Mai?

Aia de la 1 Mai? Aha, da. Nu, nu părea să fie ea.

— Apropo, dar de aia nu mai știi nimic?

— Habar n-am. N-am revăzut-o, și de telefonat n-a telefonat.

— Nu înțeleg de loc ce era cu fata aia, insistă Bibi.

— Ce găsești că e de neînțeles?

— O fată așa... pe care n-ai mai întâlnit-o niciodată... să vină la tine din prima seară... fără să știe cine ești...

Mofturi. Parcă Bibi nu mai auzise de asemenea cazuri, parcă unele dintre ele nu i se întâmplaseră chiar lui? Dar acum încerca, de loc subtil, să-l tragă de limbă, of, Bibi, ce copil ești!

— O fi fost limfomană.

— Nimfomană, îl corectă inginerul.

— Nimfomană. Ce crezi, o fi fost?

— Tot ce se poate. N-am idee.

— Ieșim?

— Unde? N-am chef să merg nicăieri.

— La Izvorul Vechi.

— Nu azi, sunt prea obosit.

— Atunci, bem ceva?

— Las-o mai moale pe căldura asta. A venit vara, și tu tot cu tăria îi tragi, ca-n mijlocul iernii.

— Măcar un vermut cu sifon. Nu poate să ne strice.

— Ți-am spus eu să nu bei?

— Îți fac și ție unul.

— Ești un caraghios.

Bibi ieși spre bucătărie, iar telefonul sună lângă cotul inginerului, făcându-l să tresară. Ridică.

— Așteptai să te sun?

Tot ea era.

— De ce să aștept să mă suni?

Și își dădu seama că e încântat s-o asculte din nou. Îi veni să râdă de propria lui infantilitate.

— Pentru că ai răspuns imediat. Abia formasem numărul.

Ce voce liniștitoare avea femeia asta! Răspunsul ei era logic, firesc, plin de o mare tranchilitate, de un calm unic. Și în același timp de o mare candoare, de o mare căldură. Imposibil. I se păreau lui toate astea. Răspunsese imediat pentru că rămăsese pe scaun lângă telefon. Nu, ea avea dreptate, li aștepta telefonul. Altfel, de ce-ar fi rămas pe scaun?

— Ai dreptate, așteptam să mă suni.

— Ești drăguț.

— Nu știu de ce așteptam să mă suni. Și abia în clipa asta, când mi-ai spus, mi-am dat seama că e chiar așa.

— Ești foarte drăguț.

Un accent atât de fraged pe “foarte”, încât, deși nu-și închipuia de loc cum arată, i se păru că-i vede gura rotunjită în jurul cuvântului, i se păru că-i vede ochii îngustându-se puțin de expresia intensității, i se păru că o simte.

— Da, sunt... adică nu... în sfârșit... ce-ai uitat să-mi spui?

— A, n-am uitat să-ți spun nimic. Mi-am dat seama că nu te-am auzit destul.

Care e bărbatul, oricât de inteligent, oricât de obosit de experiență, care să nu tresară la așa ceva? Tresări și inginerul, își dădu seama ce se întâmplă cu el, de ce se lasă furat în vreme ce timpul lui se scurtează; se gândi la

aparatele de radio care continuă să transmită adormitoarea armonie a unui concert în vreme ce incendiul vuitor prefăce casa din jur într-un rug uriaș.

— Cum așa, nu m-ai auzit destul?

— De fapt, de asta telefonasem prima oară. Vroiam să văd ce fel de voce ai.

— Ei, și nu ți-ai dat seama?

— Prima oară nu mi-am dat seama. Abia acum îmi dau seama.

— Și cum e?

— Ești curios să afli ceva despre tine?

Acum un an n-ar fi avut niciun fel de curiozitate să afle ceva nou despre el însuși. Nici chiar o asemenea conversație nu i se părea posibilă acum un an.

— Da.

— Ai o voce foarte greu de ținut minte.

— De ce?

— E foarte închisă. E o voce care nu spune nimic.

— Cum nu spune nimic?

— Nu spune nimic în plus față de ce spune. Față de ce spun cuvintele. Ai o voce monotonă. Accentuezi toate silabele la fel, nu pot să-mi dau seama care cuvânt îți place, care e al tău. Pronunți foarte distinct fiecare cuvânt, mai distinct decât trebuie, fără însă să vorbești tare. Ești parcă puțin obosit, puțin plictisit. Ești foarte impersonal când vorbești.

Ei drăcie, ce spirit de observație, ce putere deductivă!

— Într-un cuvânt: ai o voce mai mult neplăcută.

— Interesant! făcu inginerul, vexat.

— Serios! N-ai o voce prea plăcută. Parcă n-ar fi a ta.

— Ei, asta-i bună!

— Da, da! După ce te vede cineva își închipuie că ai o cu totul altă voce. O voce mai tânără. Ești mult mai bătrân la voce decât la înfățișare.

— Spune-mi: unde ne-am văzut?

— Ultima oară, ori mai înainte?

— Ne-am văzut de atât de multe ori?
— Nu *ne-am* văzut, te-am văzut.
— Dacă nu *ne-am* văzut, ci m-ai văzut, de unde știi cum mă cheamă? De unde-mi știi numărul de telefon? Înseamnă că ne-am întâlnit. Și ne-am cunoscut, că ne-a făcut cunoștință cineva.

— Ții la fleacurile astea?
— Da.
— Eu nu țin. Am și uitat unde ne-am cunoscut și cine te-a prezentat. Cum de altfel ai uitat și tu.

— Dar nu mi-ai uitat numărul de telefon și numele.

— Asta nu.

— Înseamnă că nu m-ai uitat pe mine.

— Nu te-am uitat.

— De ce nu m-ai uitat?

— Nu te-am putut uita.

— De ce?

— Nu știu. Am vrut.

— Și n-a mers?

Bibi, în pragul ușii care dădea spre bucătărie, cu două pahare așezate unul în altul într-o mână, cu un sifon agățat de degetul arătător al celeilalte mâini și ținând și sticla de vermut cu degetele rămase libere, se uita la el, neștiind dacă să intre, sau să plece iar, discret, de unde venise.

— Nu te-am putut uita de loc. Tot timpul mă gândesc la tine.

— Minți, nu-i așa?

— Foarte puțin.

— Unde ne-am întâlnit?

— Nu deveni curios. Era atât de bine adineauri! Nu întrebai nimic.

Bibi își făcu curaj și înaintă în cameră. Trase un scaun, se așează, făcu băuturile, privindu-l întrebător pe inginer.

— Domnișoară, dumneata ai totuși prea mult timp de pierdut.

— Ești mal puțin deștept decât credeam. Dar n-am chiar

atât de mult timp de pierdut. Noapte bună!

— Alo! strigă inginerul. Nu te-ai supărat, nu-i așa?

Închiderea îi izbi urechea. Imposibil să-și dea seama dacă ea auzise sau nu ultima lui frază. Se întoarse, luă paharul din mâna lui Bibi și-l bău dintr-o singură înghițitură.

Peste o oră, agitația aproape îi trecuse. Cine știe, ce importanță are? Se culcară, nu reuși să doarmă, se zvârcoli în pat, ațipi greu și se trezi părându-i-se că sunase telefonul. Adormi la loc.

Dimineață se trezi târziu și obosit. Bibi ieșise. Nu-și amintea ziua de ieri. Se bărbieri mașinal, se îmbracă, se duse la telefon, gata să compună numărul. Dar își dădu seama că nu putea compune numărul. Nu-l putea compune pur și simplu pentru că nu-l știa. Se uită după cartea de telefon. Nu se vedea. Începu s-o caute. Dar abandonă înainte de a o găsi, pentru că își amintise că nici numele nu i-l știa.

Fluieră lung, jumătate enervat, jumătate bucurat de un gând vag, își puse haina albă, ieși în vara de afară.

Ar fi mințit dacă ar fi spus că se aștepta câtuși de puțin. Primi a doua zi de dimineață un colet în formă de carte. Nu se sculase încă din pat, îl auzi de acolo pe Bibi schimbând "bună dimineața" cu cineva. Bibi sosi cu pachetul în formă de carte, ținându-l chiar ca pe-o carte, spunându-i inginerului;

— Ai primit o carte de la cineva.

— De la cine?

— Nu știu. Trebuie să scrie înăuntru.

— Nu scrie pe pachet expeditorul?

— Nu.

— Atunci, cum naiba i l-au primit la poștă?

— Păi n-a venit prin poșta.

— Cum n-a venit prin poștă?

— Nu era poștașul. L-a adus un băiețel.

— Ce băiețel?

— Ei, pe dracu, ce băiețel? Un băiețel ca toți băiețelii. Adică un băiat așa, poate o fi fost prin clasa a patra primară, de unde să știu eu, nu l-am întrebat.

— Ce tot cânti acolo?

— Ce ți se pare atât de anormal?

— De ce nu l-ai întrebat cum îl cheamă? Cine l-a trimis?

— Ei, asta-i bună! Credeam că e o carte pe care o așteptai. Dacă știam, îi luam un interogatoriu, n-ai nicio grijă, trebuia numai să-mi spui.

— Ia dă-o-ncoace!

La pipăit, cartea era foarte dură. Pachetul nu se putea îndoi. Poate că era o carte broșată. Se întrebă cine i-ar fi putut trimite o carte broșată. De fapt, cine i-ar fi putut trimite orice fel de carte?

— Acum, dacă tot a venit, de ce n-o desfaci?

— Dar ce e cu tine? Ce ești așa de curios?

— Eu curios? Nu sunt curios de loc. Mă uit numai la tine ce caraghios ești, tot întorci cartea aia parcă ți-ar fi frică de ea, să nu se întâmple cine știe ce dacă o desfaci și vezi ce e.

— Poate că e mai bine să n-o desfac. Mai știi?...

— Firește! Firește că e mai bine! Tocmai asta vream să-ți spun și eu: să nu care cumva s-o desfaci. Nu de alta, dar ce rost are? De primit ai primit-o, ce trebuie s-o mai desfaci? Mai știi, poate e vreo bombă în ea.

E curios Bibi. E și puțin nervos. Starea asta, zilele astea. Să tot păzești un bolnav, mai ales când ești din fire un om atât de sănătos. Nu e de neînțeles ce se întâmplă cu el.

Nu era o carte. Era o bucată plată de lemn, întunecată, pe care, dezvelind-o, inginerul era cât pe-aci s-o ia, în prima secundă, drept o glumă proastă.

Era pictată pe una din părți. Avea laturile tăiate inegal. Pe un fond de aur, un fond de aur fără strălucire, patinat, cu lumina pierdută, pătat cu întuneric, un cuplu gol înconjurând un copac.

— Ce mai e și asta?

Venise să se uite peste umărul lui.

Era o scenă biblică. Adam și Eva, copacul, șarpele, roșul mărului.

Aurul raiului tulburat de violetul unor flori plutitoare. Niște flori crescute în aerul de aur, sădite în greutatea lui. În aerul de aur, în aurul de aer. Adam în stânga pomului, desenat foarte primitiv, inginerul nu-și putea da seama dacă era o stângăcie dorită sau una reală. Corp disproporționat, cu capul mare, prins în haloul părului unit cu barba, cu sprâncenele groase trase într-o singură linie cu nasul, cu ochi goi, în care lucea o pupilă mare, tot de aur, cu obraji plini, atât de plini încât deveneau absenți, cu, o gură roșie, ca mărul din pom. Apoi gâtul scurt, așezat asimetric între umerii inegali, unul mai mic și mai ridicat, altul mai obosit, mai moale, mai căutător de alt trup. Apoi pectoralii ușor căzuți, animalici. Apoi curgerea îngustată a corpului, din bust în șolduri, din șolduri în coapse, strângând silueta tot mai mult, până la picioare, desenate cu neglijență aproape agresivă. Undeva pe marea trupului, o ceață – sexul. Atât de tulbure, de pierdut în pata culorii, încât inginerul se întrebă dacă cel care desenase avea vreo noțiune de anatomie intimă.

Adam întindea amândouă mâinile lateral, spre copacul păcatelor, astfel încât palma stângă i se și ascundea în dosul trunchiului.

În jurul trunchiului se încolăcea de câteva ori un șarpe gros și verde. Verde crud. Scotea capul de partea cealaltă și-și împărțea limba până sub subsuoara Evei. Arăta un ochi rotund și mare, roșu, în relief pe suprafața picturii; un ochi prin nimic reptilin, un ochi omenesc și roșu. Și purta pe cap o coroană stelată. Ca și cum ar fi purtat pe cap o jumătate de stea. Un șarpe împărătesc.

Eva nu se ferea de limba șarpelui, care o pătrundea sub brațul stâng, ridicat spre unul dintre mere, ajungându-l, cuprinzându-l, mărul cel mai mare și mai aprins din pom, în formă de inimă, așezat între două frunze ca niște aripi. Eva

avea păr lung, bătându-i umerii, un păr deșirat, puțin mai brun pe aurul fondului, avea sâni mari și rotunzi, încheiați cu vârfurile rotunde și roșii ca ochii șarpelui, împliniți cu o linie mal groasă, ca o umbră pe corp. Ochii și nasul nu se deosebeau de loc de ai lui Adam; numai gura, strâmbată puțin de satisfacție, ca de amintirea sau închipuirea unul gust. Sub sâni se îngusta, punctul negru al mijlocului arăta unde ar fi trebuit să fie șoldurile care nu erau, se topeau în coapse, genunchi, pulpe. Mâna dreaptă curgea și ea pe trup, mințea, nu acoperea nimic. Carnea roz a Evei se pierdea și ea în patina tabloului. Era puțin mai înaltă decât Adam, era mai mișcată, de un păgânism mai modern, mai viu, ca și cum cel care desenase ar fi cunoscut-o mai bine ori ar fi fost chiar ea.

Peste ei ploua palmierul cu mere, cu frunze albastre în formă de pasăre sau de mână deschisă care se zbate, pom firav, cu frunze atât de puține, rare, prețioase, înșirate cu grijă una câte una, ca să-l acopere tot, agățate acolo de Dumnezeu, care nu vroia să-și sperie copiii, care vroia să-i ducă în ispită curajoși și încrezători și lipsiți de gând.

Cei doi nu se priveau. Erau delicați, fragili, parcă abia se țineau pe picioare. Însă fiecare în alt fel. Adam, mai palid, părea mistuit de un rău interior, îmbolnăvit de o slăbiciune, de o lipsă numai a lui. Eva era mâncată de lipsa lui Adam.

Era frumos.

Era frumos, îi plăcea; îi plăcuse de la prima privire, într-un mod mai inconștient, iar acum își dădea într-adevăr seama că-i plăcea. Și pentru că-și dădea seama, parcă-i plăcea și mai tare.

— De la cine naiba e chestia asta?

În colțuri nu se vedea vreo semnătură. Inginerul o întoarse.

Spatele, de lemn, era tot afumat. Numai la mijloc, arsura se vindeca într-un petic de aur, foarte zdrențuit, parcă salvat de flacără în ultima clipă. Pe aur era scris un nume cu o peniță, subțire și roșie.

- Cine-i asta?
- Nu știi. Poate nu e pentru mine.
- Cum să nu fi fost pentru tine? Puștiul știa numele.
- N-o cunosc.
- Ai uitat.
- Nu cred. Cred că într-adevăr n-o cunosc.
- De ce ți-a trimis tocmai așa ceva?

Inginerul se uită la Bibi. Bibi crezu că privirea lui ascunde o înțelegere. Crezu că e momentul să înțeleagă și el. Crezu că e momentul să zâmbească complice. Poate chiar să facă cu ochiul. Atunci, inginerul se încruntă atât de tare, încât îl sperie. Descumpănit, Bibi își otrăvi zâmbetul, se ridică de lângă inginer, pași prin cameră.

- Ce-ai de gând să faci cu ea?
- Nu-ți place?
- Ba da, e frumoasă.
- E foarte frumoasă. Am să mi-o agăț pe perete.

Și tresări descoperind pe spatele lemnului, sus, o ureche mică, făcută dintr-un cui îndoit, pentru agățat pe perete.

- Chiar nu-ți poți da seama de unde vine?
- Adu-mi un ciocan și un cui.
- Unde le ții?
- În cămară.

Se mai uită o dată la nume, înainte de a o agăța. Într-un fel, îi părea rău că agățând-o îi va ascunde numele. Dar putea oricând s-o dea jos din cui ca să se uite la nume.

“Corina”.

În Bucureștiul cu oameni palizi de căldură, cu turiști străini grăbiți, în trecere spre Mamaia, cu grădini de vară pline și săli de spectacol goale, inginerul se ducea la cinematograf. Pentru că sălile erau goale, și unele cinematografe rula în continuare, neavând suficienți spectatori. Un timp, se duse aproape în fiecare zi. Era plăcut și trist. Nu trist. Melancolic, nostalgic. I se părea uneori că-și vede trecutul uitat sau neîntâmpnat, viitorul

improbabil sau imposibil. Nu întotdeauna urmărea filmul, niciodată nu-l urmărea uitând de toate. De multe ori cu Bibi, de multe ori singur. Se îmbrăca într-o cămașă deschisă, alegea din dulap o pereche de pantaloni, uneori își punea un costum de vară foarte subțire, cu o culoare de frunză uscată, uneori își lega și cravata, pe care de obicei și-o desfăcea după o oră, ori chiar o scotea de tot, și o punea în buzunar. Într-o zi descoperi în fundul dulapului o pereche de *black-jeans* atât de tociți și de albiți, încât parcă fuseseră scufundați într-o baie de sare. Își aminti de ei. Îi avea din vremea liceului. Erau zdrențuiți la manșete, cu cusăturile întrerupte, marginile buzunarelor făceau franjuri, nasturii căzuseră, erau un mozaic de decolorări și pete. Îi încercă. Slăbise, și acum îi veneau din nou. Le cusu nasturii și-i îmbrăcă de câteva ori, până când Bibi găsi mijlocul să pună mâna pe ei și să-i ascundă.

Într-o după-masă văzu un film făcut din documente istorice. Reportaje cinematografice, începând cu tranșeele franceze și germane la Verdun. Sonorizarea fusese adăugată mai târziu, și senzația de divorț între peliculă și banda sonoră era permanentă. Pe ecran – explozii ca niște baloturi de vată, atacuri la baionetă cu soldați alergând tremurat ca niște marionete, tunuri trăgând și săltând înapoi în reful, de parcă ar fi fost de carton, avioane șubrede ȝopăind caraghios pe aerodrom înainte de a se înălȝa în luptă, morȝi mulȝi, pe câmp, în gropi de obuz, în băltoace și mlaștini, nefirești, falși, ca niște manechine. Totuși, erau morȝii adevăraȝi și terifiant de mulȝi, ai marelui război, ai primului măcel mondial. Trupe înaintând spre câmpul de luptă, în coloană pe șosele, cu figurile gri, sub căștile gri, sub ploaia gri a anotimpului gri, imposibil de deosebit oamenii unul de altul. Apoi, soldaȝi înaintând sub foc, gri pe pământul gri, în mâini cu arme gri (fier gri, lemn gri). Și iar morȝi. Morȝi. Prea mulȝi. Atât de mulȝi, încât deveneau inutile și neconvingători. Ca niște paieȝe, ca niște momâi, prea multe, rămase în urma unui circ imens, care a

dat faliment. Apoi semnarea păcii. Domni în jobene, redingote și mănuși, ținând discursuri care nu se auzeau, salutând ridicol mulțimea. Parada aliaților învingători. Apoi Europa tulbure dintre războaie, mizeria, șomajul, grevele, pesta brună, Hitler vorbind la Berlin. Un omuleț spasmodic, cu ochi alergând ca niște șoareci, cu gura mișcându-se repede în toate sensurile. Acesta era marele conducător? Cum ajunsese un asemenea om la putere, prin ce hipnoză îi convinsese, îi subjugase, îi orbise, îi furase cu el pe toți? Și vocea: metal spart împins de-a valma în fraze ciocănite de un puternic accent proletar. O voce de om neinteligent, incult, instinctiv, vocea unui neamț oarecare care citea un discurs al lui Hitler. Apoi iar lupte, orașe în flăcări ca niște machete, avioane ca niște muște disciplinate, bombe ca niște pachete poștale, un rezervor petrolifer arzând ca un pahar cu *punch*, morți. Moarte multă, dărâmături, ruine, case înjumătățite ca un decor, cimitire, statui, mausolee, iar semnarea păcii, iar discursuri ale învingătorilor.

Nu mai așteptă sfârșitul. Plecă simțindu-se trădat de cele ce văzuse. Trădat în ce știa, în ce credea, în ce învățase, în sentimentele lui despre istoria contemporană, pe care și-o închipuise altfel. Negreșit, toate astea erau adevărate. Și armele, și morții. Dar păreau atât de meschine, de neînsemnate, în ultimă instanță nu te convingeau de loc de realitatea, de importanța, de necesitatea lor. Cum oare istoria se poate nega astfel pe sine, prin chiar singurele probe convingătoare pe care le poate ea oferi urmașilor? Nu cumva filmul ăsta fusese tot fabricat în studio? Nu, la început se dădeau asigurări asupra autenticității materialelor folosite. Chiar atât de penibil să fi fost Hitler? Sigur că nu se așteptase la o figură măreață, de măcar la una care sa poată fixa suficient atenția și curiozitatea obiectivă a unui spectator indiferent. În cele zece minute cât apăruse pe ecran, pe el, unul, îl plictisise. Și apoi morții. Atâția, netrezind niciun sentiment, nicio senzație, decât cea a numărului. Istoria, desigur, nu e o închipuire. Dar să fi fost

chiar ăsta chipul ei? ăsta era chipul ei adevărat, ăsta care părea atât de fabricat? Iar cel închipuit de el până azi ca adevărat, era fals? Oricum, cât de puține dovezi lăsa istoria în urma ei! Și mai ales cât de puține lasă în urma lui fiecare om! Nicio dovadă. Mormanele de morți confundați în gropi comune, șterși în timp, pierduți prin arhive și hârtii, putreziți în cimitirele birocratice ale dosarelor militare și civile, ce lăsaseră în urma lor? Unii – copil. Dar nimic din ființa lor fizică, trecătoare, nimic din miracolul lor muritor și cald și cunoscut într-un instantaneu pământean de câțiva bărbați și câteva femei care i-au urmat și ei în moarte, nu mult mai târziu.

Intră la un *western*. Ca să se dreagă. Aici era cu totul altceva. Totul era fals, și de la bun început recunoscut ca atare. Dar arăta atât de adevărat! Îți creștea inima. Lee Marvin juca în rolul principal, cu gura lui cărnăsoasă, cu obrajii lui plini și juvenili, cu părul alb ciudat pe capul vioi, pe trupul zdravăn. Un păr alb des și zbârlit, puternic, încă neobosit. Și aici erau morți. Cădeau ciuruiți de revolverele eroilor. Cădeau atât de convingător, cămășile li se deschideau de gloanțe, țâșnea sângele, se târau în agonie, dădeau ochii peste cap, expirau magistral, mare clasă, înalta școală. Uite-l pe Lee Marvin sărind din spatele unei stânci ca să salveze un prieten prins și torturat de partida adversă, de firma concurentă. Cu o mână întărită de un revolver albastru în lumina de pustiu mexican, face un semn celorlalți să-l elibereze pe prietenul legat cobză. Dar unul dintre adversari scoate și el o armă. Se ochesc unul pe altul. Tensiunea îi face să tremure. Amândoi sunt gata să tragă, dacă trag amândoi își vor găsi amândoi moartea. Țevile revolverelor sug lumea în ele, adună în golul lor inima spectatorilor. Tensiunea e tăiată de un fapt din afară. Adversarul se întoarce, rămâne descoperit, Lee Marvin trage cât poate de repede și de tare, rupând trăgaciul sub deget. Cu cât apeși pe trăgaci mai tare, cu atât îl împuști pe celălalt mai adânc și mai dureros, îl omori mai tare, mai

bine, mai definitiv, se știe. Dușmanul cade, horcăie, sfârșește. Cine-a mai rămas? Lee Marvin îndreaptă revolverul spre sală; groplan cu gura țevii. Ce-o fi în ea? De ce nu trage, asta ar fi interesant de văzut ca trucaj. Uite-l că apasă. Un țcănit sec. A fost ultimul glonț. Și vin iar acoliții banditului, trag în el, îi deschid o stea de glonț sub steaua de șerif, îl termină, muzică, peisaj, regret, lumină în sală.

Ce plină, ce grea e o armă încărcată! Mult mai bogată, mai adâncă, mai tainică decât una surprinsă în descărcare. Descărcarea e spectaculoasă, dar pieritoare, momentană. Arma încărcată e totul. Insinuantă, subtilă, semnificativă, un moment de adevăr, o clipă de meditație, o redescoperire a sensului vieții. O fi și cum arată americanii ăștia, nimeni nu zice că nu, dar parcă e prea ușor, prea simplu. Poate că ei se simt bine trăind așa, strânși între ei înșiși și propriile lor revolve. Flecăre cu metoda lui. Dacă tot mori, de ce să-ți mai bați capul cu moartea? Foarte bun *western*! Cam prea mulți morți; împușcați prea ușor, uitați prea repede, e ceva suspect în asta. Ori poate că lucrurile s-au întâmplat chiar așa? — ei știu mai bine decât noi.

Își amintea o întâmplare de pe vremea armatei. Subunitatea lui făcea de gardă la o cazarmă din marginea Bucureștiului. Bărbieritul lună, curățarea echipamentului, lustruirea bocancilor, frecarea armei înainte de intrarea în gardă, schimbarea gărzii în prezența ofițerului de serviciu în curtea pătrată și încinsă a cazarmii, după încărcarea armelor cu gloanțe de război. Ca și la trageri, se uitau cu curiozitate la gloanțele galbene cu cap portocaliu, pe care scria anul și țara fabricării. Plecarea la posturi, în frunte cu caporalul de schimb. Trei ore de odihnă, trei ore de veghe, trei ore în post.

Postul lui era poarta parcului de automobile și camioane al cazarmii. În urma unui accident, poarta fusese distrusă, și până la înlocuire o păzea un militar din gardă. Consemn de a nu lăsa să intre niciun om și niciun vehicul. Plimbarea

cu pași mici prin fața porții parcului, în cuptorul amiezii. În stânga — garajele și remizele parcului. În dreapta — strada pe care treceau oameni, casele de dincolo, turla cu cruce a unei biserici.

De unde dracu apăruse camionul ăsta mare, care întoarce în stradă și mai că nu intră înăuntru? Sări să-l oprească, așezându-se cu picioarele desfăcute în fața lui, iar șoferul, civil, abia avu timp să frâneze, dar tot îl atinse cu bara din față, încinsă și tremurând de rotirea motorului, în dreptul centurii, și inginerul zgârie cu catarama nouă cu stema patriei bara de pe care se cojea vopseaua.

— Dă-te la o parte! țipă șoferul, scoțând capul din cabină.

Și-l înjură rău, cum nu mai fusese înjurat inginerul niciodată. Dar santinela nu răspunde decât caporalului de schimb sau comandantului gărzii.

— Dă-te la o parte, bă boue, că trec peste tine! Tâmpitul, am adus material, trebuie să-l bag înăuntru, n-o să-l las în stradă, nu? De ce nu răspunzi? Ești surd? Cine dracu te-a mai pus și pe tine aici?

Dăduse însă camionul înapoi, parcase lângă trotuar, coborâse, venise să parlamenteze. Ținea cu orice preț să intre în parc. Se enervase. Se ruga de santinelă, apoi iar începea s-o înjure. Avea vreo patruzeci de ani, era gras, mirosea a benzină, avea cap de mitocan din București.

— Așa mi se întâmplă întotdeauna când fac de gardă elevii! Cu trupa poți să te înțelegi. Elevii fac pe deștepții și încurcă lucrurile! Crezi că mi-e frică să intru? Nu mi-e frică de tine, ce, dacă ieși sublocotenent peste câteva luni e mare lucru de capul tău? Ai să fii și tu un scuipat de rezervist!

Inginerul simțea în spate atenția amuzată a oamenilor care lucrau în parcul auto, militari și civili, a șoferilor, a soldaților de la batalionul de întreținere. Se bucurau de acest spectacol neașteptat și gratuit, erau curioși să vadă cine o să cedeze: șoferul, sau elevul ofițer? Șoferul le auzea râsetele, se simțea încurajat.

— Nu te mai uita urât la mine, am să intru, na, ce-ai să-mi faci?

Făcuse într-adevăr doi pași ca să treacă pe lângă el, să intre, încă alți doi pași, și era gata intrat. Inginerul coborâse pârghia armei de la “sigur” la “foc cu foc”.

Nu fusese nevoie să-l mai someze. Gestul de punere a armei în stare de funcționare îl siderase pe șofer. Din neînsuflețită, placidă, albastră, arma se trezise, era vie, era gata să latre. Toți oamenii care urmăriseră scena din parc rămăseseră încremenți. Șoferul, cu obrazul pământiu, se retrăsese de-a-ndăratelea, cu pași mărunți, neslăbind din ochi mâinile santinei și arma. Se depărtase pe trotuar, ajunsese lângă camion, dibuise cu mâna clanța portierei, se urcase, demarase, dispăruse, în curtea parcului se risipise liniștea încordată a momentului, toți își văzuseră iar de treabă, santinela își reîncepuse plimbarea în fața porții, și peste un ceas fu înlocuită din post.

Simțise atunci ce înseamnă amenințarea unei arme încărcate asupra unui om neînarmat, oricât de voinic și de sigur pe el. Dar simțise mai ales otrava rea și primejdioasă a puterii pe care ți-o dă arma încărcată ție, cel care o ai în mână și care poți s-o folosești la adăpostul unui consemn, care te descarcă moralmente de crimă, transformându-ți actul brutal într-o nobilă împlinire a datoriei. Dureroasă schimbarea la față a șoferului atât de moț și de obraznic cu un minut înainte! Dureroasă plăcerea pe care o simțise el însuși când răsplătise obrazniciile șoferului cu un gest atât de energic încât se învecina cu moartea!

Lumina se stinse iar în sală și începu cealaltă reprezentație. Inginerul așteptă să se termine jurnalul, ca să vadă începutul *western*-ului, pe care-l ratase. Urmări fără interes secvențe dintr-o uzină, apoi de pe ogoarele unei cooperative agricole, apoi chiar oftă plictisit când citi pe ecran titlul unei rubrici de anchete sociale. Trecu și asta. “Pe teme de circulație”. Iar niște discursuri plicticoase despre cum să trecem strada. Chiar așa. Camera de filmat

își făcea loc prin mijlocul traficului, surprinzând pietonii indisciplinați, iar un crainic cu intonații părintești explica pericolul neatenției, al ignorării legilor circulației, al confundării culorilor indicatorului, arăta cât de grea e munca lucrătorilor din miliție, cât de ușurați ar fi ei în sarcina lor de o cât de mică dorință de colaborare a trecătorilor. "Priviți-l pe acest cetățean, a cărui identitate nu am putut-o din păcate stabili, care aleargă pur și simplu pe străzi, nesocotind cele mai elementare norme ale vieții în colectiv și circulației în comun, nestăpânit de nimeni și de nimic, dorind parcă să bată recordul miei de metri prin mijlocul unui oraș cu o circulație cum e aceea a capitalei noastre. Vă puteți da seama și dumneavoastră la ce rezultate tragice poate duce o asemenea lipsă de conștiință cetățenească, un asemenea spirit de indisciplină, o asemenea iresponsabilitate." Inginerul văzu într-adevăr un individ care gonea nebunește pe o stradă plină de automobile și oameni, îmbrâncind lumea. Avea capul gol, părul îi inunda fruntea, nu putea să-i distingă figura; scena fusese filmată la începutul primăverii, pentru că individul purta un pardesiu; un pardesiu care semăna leit cu al lui; se întâmplă, azi toată lumea se îmbracă la fel, mănâncă la fel, gândește la fel. Reporterii îl filmau dintr-un automobil, dar abia se puteau ține după el, atât de repede fugea individul. După îmbrăcămintă, nu arăta a hoț de buzunare. Avea ceva disperat în fuga lui, ori i se părea? Poate că aflase cine știe ce veste: un copil bolnav acasă, ori poate nevasta lovită de tramvai. Tipul fugea pe o stradă largă și cu circulație mai rară, și băieții de la Cinematografie îl ajungeau din urmă, mergeau paralel cu el, căutau să-l întreacă, să-l poată arăta din față. Iată, îl întreceau, întorceau camera de filmat, îi prindeau fuga în prin plan, un om tânăr, palid, cu hainele răvășite sub pardesiul descheiat, cu cravata sucită la gât, cu trăsăturile crispate, ERA CHIAR EL! Imposibil de confundat, nu se înșelase, el era, el însuși, filmat probabil acum mai multe luni, fără ca el să prindă de veste. Era el,

alergând disperat, stăpânit de groaza morții, uitând de toate, nevăzând nimic în jur, nevăzându-i nici pe băieții care-l filmau în scopuri educative, dar ce-are-a face asta, *tot el era!* Și în mintea speriată îi trecu ca un cuțit amintirea reală a zilei aceleia întâmplată, când alerga ca un nebun prin oraș, îngrozit de priveliștea unui om pe care îl omorâse un automobil. Se privi fugind, recunoscându-se și în același timp nevenindu-i să-și creadă ochilor, nevenindu-i să se creadă. I se păru ciudată înfățișarea lui: parcă era o fotografie întoarsă. Apoi își dădu seama că de fapt nu era ciudată. Se cunoștea din oglindă, în fața căreia se bărbiera ori își lega cravata, și oglinda îi trimitea o imagine întoarsă, cu care se obișnuise. Aici, se vedea pe sine chiar așa cum era, privit drept în față de aparatul de filmat. Și se urmări dispărând într-o stradă lungă și îngustă, își văzu fuga micșorându-se și pierzându-se între colțurile caselor, se văzu murind în vârtejul străzii aceleia. Iar reporterii cinematografici se opriră, nemaiputându-l urmări, pentru că silueta lui se topise într-o stradă închisă mașinilor de un semn de sens unic.

Începu filmul principal. Primi în ochii rămași deschiși dureros literele roșii ale genericului, apoi primele secvențe, cele pe care le scăpase, pe care rămăsese să le aștepte, le înregistra mecanic în creier, nu le înțelese. Se gândea la imaginea lui, întrezărită nu mai departe de adineauri. Asta avea să lase în urma lui. O imagine grăbită într-un document cinematografic. O imagine pe care timpul o va roade, o va desfigura, o va face nefiresc de albă pe un fond nefiresc de întunecat, va ploua asupra ei cu stelele căzătoare ale filmelor degradate. Acest jurnal va fi aruncat într-o arhivă, ștampilat și notat într-un registru, ani de zile toată lumea îl va uita, nu-l va mai privi nimeni. Apoi, într-o zi, niște cinești, ori poate niște istorici, ori naiba mai știe cine, vor veni la arhivă ca să revadă, într-un scop oarecare, documente cinematografice vechi. Și-l vor revedea și pe el fugind pe stradă, urmărit de moartea lui. Și nu vor înțelege

nimic. Vor remarca poate tăietura demodată a hainelor. Amintirea imaginii lui va stăruia în memoria lor câteva clipe, se va stinge imediat după proiecție, căci el, oameni tineri sau vârstnici, vor avea problemele lor, reale și interesante, problemele vieții lor, viața lor, care-i va duce încet și sigur către moartea lor, o moarte care nu va ști nimic, nu va bănuia nimic despre moartea lui. Filmul va fi apoi așezat din nou în receptacolul lui în formă de disc, împins iar într-un raft uitat, ori poate va fi răstăcit, va fi pierdut, ori poate va arde într-un incendiu, o dată cu multe alte materiale și chiar cu toată clădirea, pe scurt: nici filmul nu va supraviețui prea mult omului lovit de moarte care aleargă în el.

Western-ul îi trecu iar prin fața ochilor, se aprinse lumina, apoi lumina se stinse, și inginerul se văzu iar fugind în jurnal, însoțit de comentariul înțelept al crainicului. Era ultima reprezentație, acum toate scaunele din cinematograf erau ocupate, ba chiar lângă pereți erau și oameni care nu mai găsiseră decât locuri în picioare. Se uită la dreapta și văzu un bărbat care stătea rezemat de perete. Să plece, să-l lase locul? Se ridică, individul văzu și-și schimbă poziția, gata să ocupe scaunul care avea să devină liber, atunci inginerul se așază la loc. Celălalt făcu o mutră enervată și întoarse iar ochii spre ecran, iar inginerul simți o curioasă înțepătură de satisfacție.

Ultima reprezentație luă și ea sfârșit, lumea ieși, inginerul fu alungat din sală de niște femei cu măști și găleți de apă, care găsindu-l încă în scaun după ce toată lumea ieșise îl crezură beat. Inginerul ieși, în hol nu mai era nimeni, și luminile se stingeau una câte una, văzu la stânga o scară, urcă pe ea.

Ajunse sus, la cabina operatorului. Stătu în fața ei, întrebându-se cum să intre și să fure filmul.

De ce? N-avea niciun rost. Foamea asta de sine nu se rezolva în niciun fel dacă avea acasă pe masă un film care din întâmplare îl cuprindea și pe el. Mai bine să-l lase aici.

Să fie văzut de cât mai multă lume. Iată un mod de a mai compensa toate întâlnirile omenești care-i erau refuzate, toate dăruirile către oameni necunoscuți pentru care timpul avea să-i lipsească.

Acasă, Bibi se prăpădea de râs, ținând în mână o hârtie.

— Am găsit-o băgată sub ușă când am venit, explică el. Am crezut că fac un atac de cord. Așa ceva nu mi-am închipuit că se poate întâlni, ha-ha-ha! Poftim, citește.

Era o somație. Dacă nu plătea în termen de zece zile suma de 70 (șaptezeci) bani restanță la chiria pe luna august a anului trecut, îl aștepta, conform decretului numărul cutare din 1952, “executarea silită”, cu toate cheltuielile plătite de către restanțier.

— Epocal! țipa Bibi. Ce dracu ne facem dacă nu găsim pe nimeni de la care să putem împrumuta șaptezeci de bani? O să ne pună la amendă, și pe aia de unde o mai plătim? Trebuie să vindem ceva din casă, și încă repede. Uite, haina asta a ta, de pildă! Crezi că luăm pe ea un leu? E cam veche. Cu cât ai cumpărat-o tu? Cu doi lei și cincizeci?

Înnebunise. Sărea prin casă cu somația în mână, sufocându-se de râs.

— Potolește-te, Bibi, ce, e prima oară când vezi așa ceva?

— Prima oară, pe cinstea mea!

— În cazul ăsta, mai ai încă multe de învățat de la viață.

— Așa-mi ziceam și eu! Că mai am încă multe de învățat de la viață! Dar chiar chinezării birocratice cum e asta?

— Da, chiar și chinezării birocratice cum e asta. De ce nu? Dar se gândi: Uite la ce folosește numele meu viu. Uite cum rămâne el în urma mea. Pecetluit pe un petic de hârtie, în slava spiritului funcționăresc al secolului nostru atomic.

Și telefonul sună. Bibi întinse mâna să-l ridice, iar inginerul îl prinse de mână cu atâta forță, încât Bibi se strâmbă de durere.

— Ce, ai înnebunit? Dă-mi drumul!

— A sunat în lipsa mea?

— Cine? N-a sunat nimeni, cine vroiai să sune?

— Chiar nimeni?

Telefonul suna, răspândindu-și panica în inginer.

— A sunat cineva de vreo două-trei ori și a închis când am răspuns.

— N-a spus niciun cuvânt?

Tonul urgent al inginerului îl sperie pe Bibi.

— Niciun cuvânt, dar ce e? Trebuia să sune cineva? S-a întâmplat ceva?

— Nu, nimic. Răspunde la telefon.

Docil, Bibi ridică receptorul:

— Alo, da! Da, da. Da, bună seara, duduie. Nu știu dacă e acasă, abia acum am picat, abia am intrat pe ușă. Stați să mă uit prin casă. Poftim? Nu, dacă doarme nu-l scol. Da. Dar cine întreabă, vă rog? Da, imediat.

Acoperi telefonul cu palma:

— E o femeie. Spune că o cheamă Corina.

— Corina? Nu cunosc nicio femeie cu numele ăsta.

— Mă rog, cunoști ori nu cunoști, vrea să vorbească cu tine.

— Spune-i că nu... Stai. Dă-mi-o.

Îi transpirase deodată mâna, simți asta după cum i se lipise în palmă receptorul. Ce dracu? Ascultă o clipă, dar nu distinse niciun zgomot viu.

— Alo! spuse, și se miră singur cât de slab, cât de secăt de putere vorbea.

Nu răspunse nimeni.

— Alo, Corina? făcu nesigur inginerul, întrebându-se dacă Bibi îi înțelesese bine fetei numele.

Tăcere.

— Corina, de ce nu răs... și amuți deodată: în telefon se auzi un oftat, un oftat lung, limpede, un oftat de durere sufletească prea mult conținută, gata să se desprindă din cleștele șoaptei, să se prefacă în glas, să sune.

Femeia închise imediat.

— Ce e cu ea, de ce nu răspunde? Am așteptat mereu

zilele astea să telefoneze! Și acum, când telefonează, de ce nu vorbește, de ce închide? I-ai spus ceva? Bibi! Nu cumva ai țipat la ea, ori chiar ai înjurat-o? Nu mă minți! Spune-mi, ai țipat la ea cumva? Dumnezeu, nu știu ce-mi vine să-ți fac! Așa ești tu, nu ești capabil să nu te înfurii dacă te deranjezi de două ori până la telefon! Ce i-ai spus?

Îl apucase de piept.

— Ce, mă, ți-ai ieșit din fire? Ce să-i spun? Cui să-i spun? Nici n-am avut timp să spun “Alo” cum trebuie, că ea și închidea, dă-mi drumul, că-mi rupi cămașa! N-auzi?

Îl lăsase.

— Cine era la telefon?

— Nu știu. Nu mi-a spus nimic. A oftat numai.

— O cunoști? Știi cine e?

— Nu.

— Atunci, liniștește-te. De unde știi că era tot aia care-mi închidea mie?

— Ea era! Nu se poate să fi fost altcineva, Bibi! Ea era!

— Care ea?

— Ea! Fata care a telefonat acum zece zile!

— Care fată?

— Una care nu voia să-și spună numele. Acum, măcar îi știu numele.

— Cum îi știi numele? Zici că n-a vorbit. După ce-ai recunoscut-o?

— După tot. Cu siguranță că era ea.

— După care tot?

— Vreau să spun după stil. Am recunoscut-o perfect. Ea era. Ea e. Cum de n-ai recunoscut-o și tu? Doar tu m-ai dat la telefon de fiecare dată. Și atunci, și acum.

— N-am recunoscut pe nimeni.

— Ești un prost. Se vede de la o poștă. La ce te poți gândi uneori, mă întreb!

— Nu vrei un calmant?

— Ce? Nu. Dă-mi unul.

Discret, Bibi îi dizolvă în pahar două pastile.

O visă. Avea ochii lungi, picioarele lungi, mișcările lungi, părul lung, îmbrățișarea lungă, accentul prelung când îi spunea, scuturând ușor capul, în jurul căruia îi pluteau suvițele lungi de păr:

— Nu te apropia, vreau să rămân necunoscută, vreau să rămân pură, apropierea ta mă poate tulbura, mă poate îmbolnăvi. Nu te aprinde, nu mă iubi, viața mea nu e viața ta.

Și se desprindea din brațele lui ca un fum, se risipea, el rămânea gol și singur, cu o ciudată, tristă senzație de virginitate, repetându-i în vis numele. Și, așa cum se întâmplă deseori în vis, deși îi repeta numele, nu i-l pronunța; nu-l putea vorbi, închipui în sunete și litere, îl uitase, nu știa cum o cheamă, știa numai că știe cum o cheamă; restul nu mai conta, nu mai avea nevoie de numele ei, nu mai avea nevoie decât de ea. Bibi avu o insomnie. Stătea pe marginea patului, cu picioarele goale pe parchetul cald, întrebându-se ce se întâmplase, spunându-și că niciodată nu-și mai văzuse prietenul atât de nervos, atât de excitat.

Bibi adormi spre dimineață, pe la vreo cinci. Puțin timp după ce adormise el, inginerul se trezi. Își aminti visul. Se bucură de amintire, se scaldă în ea. Își aduse aminte că în vis rostea numele ei. Și-și aduse aminte însuși numele. Se gândi la numele ei. O chemă în șoptă pe nume, i se făcu puțin teamă de numele ei, ca și cum numele ar fi putut s-o îndepărteze de el. Numele ei, acum, încă străin, avea o ciudată față. Nu i se părea nici urât, nici frumos, nici bizar, nici obișnuit, nici firesc, nici potrivit. Se ruga în șoptă, rotunjind cuvintele în gură cu toată seriozitatea, ca și cum ar fi putut fi auzit de o ureche anume, s-o poată întâlni. S-o cunoască. Să-i cunoască numele atât de bine încât să-l uite, să-i cunoască ființa atât de bine încât această ființă să umple numele, să i-l facă atât de puternic încât el să nu mai evoce nimic.

Coborî din pat, deschise fereastra, se așeză la ea,

contemplă, înfiorat ușor de răcoare, începutul zilei. Deși devreme, se auzeau zgomote de uși care se deschiau și se închideau, frânturi de conversație în stradă, apropiindu-se și depărtându-se de ureche, purtate de gurile cine știe căror matinali, apoi tăcere, apoi un fragment de cântec fredonat la o fereastră de mai jos. Și alte zgomote, domestice, din lumea complicată, sonorizate de liniște.

Se simțea bine. Odihnit, deși dormise puțin. Se simțea simplu și limpede, o nouă bună dispoziție, poate ultimul impuls vital. Dar nu se întrebă dacă era ultimul. Senin, zâmbind fără motiv din când în când, se plimbă prin cameră, domol, ca să nu-l trezească pe Bibi. Uitase ceva. Nu știa ce. Nu se întreba. Nu se speria de faptul că uitase ceva.

La ora opt nu mai avu răbdare. Despiedică telefonul și se așează de gardă lângă el. Îl privea și-i spunea: "Sună. Vreau să te aud sunând. Vreau. Așa va fi."

Sună fix la nouă fără un sfert.

— Alo, Corina? strigă inginerul atât de tare, încât Bibi sări din somn.

Ea se sperie de vocea lui.

— Bună dimineața. De ce vorbești atât de tare?

— Trebuie să te întâlnesc.

— Nu.

— Trebuie.

— Mi-ar face foarte rău.

— Mie mi-ar face mult bine.

— Știu. Mie însă nu.

— Trebuie! Te rog!

— Mă faci să-mi pară rău că ți-am telefonat.

— Ascultă. Dacă nu ne întâlnim, am să te caut. Am să răscolesc întreg Bucureștiul. Am să dau anunțuri la ziare. Am să mă duc la miliție. Tot am să te găsesc.

— N-ai să mă găsești.

— Ba da. De aceea e mai bine să vii.

— Nu.

— Ba da. Vino.

Ea suspină, și lui îi fu frică să nu audă încă o dată telefonul închizându-se. Dar ea spuse, parcă gâfâit, temându-se că o aude cineva, că o surprinde cineva:

— Bine. Azi la douăsprezece. La revedere.

— Stai! Azi la douăsprezece unde?

— Ai dreptate. La douăsprezece la Universitate.

— Unde la Universitate?

— În strada Edgar Quinet.

— De ce tocmai acolo?

— Acolo sau nicăieri. Te duci la bibliotecă. În sala mare de la etajul întâi. Te așezi la o masă. Mă aștepți acolo.

— Ai să vii?

— Nu știu. Cred că am să viu.

— Ce să fac dacă nu vii?

— Dacă nu vii, înseamnă că n-o să ne întâlnim.

— Dacă o să ne întâlnim, nu?

— Nu știu. Sper că nu. Probabil că da.

— Te rog.

— Nu mă ruga. Dacă mă rogi, fac tot ce vrei tu. Ascultă, joci baschet frumos.

— Eu? Unde m-ai văzut?

— Încearcă să ghicești. La revedere.

— Mai spune-mi ceva.

— Uite: dacă nu vii, n-ai să mă cunoști. Pentru cazul că nu vii, să știi că te-am iubit foarte mult. Adică nu. Te iubesc foarte mult. Dacă vii, și mi-e teamă că am să vii, nu te gândi nicio clipă că te-aș putea iubi.

— Vreau să vii, chiar dacă nu mă iubești.

— Știu. Bănuiam asta de la bun început. Preferi să ne cunoaștem decât să te iubesc. Ce prost ești!

Vocea avea un accent de o tulburătoare tandrețe.

— Bine. Am vorbit destul. Așteaptă-mă. Am să întârzii cu siguranță. La revedere.

Închise înainte ca el să-i poată întoarce salutul. El se ridică de lângă telefon și i se păru că odaia explodează în

jurul lui.

NU-ȘI MAI SPARSE CAPUL ÎNTRE-
bându-se cum poate arăta. Chipul ei nu se putea descrie.
Ca și vocea ei. Ca și numele ei. De frică să nu-i tremure
mâna și să se taie, îl puse pe Bibi să-l bărbierească. Dar tot
se alese cu o tăietură, pentru că bărbia îi zvâcnea nervos
sub lamă. Înșiră pe pat toate cămășile albe și toate
cravatele, până să se decidă cu care să se îmbrace, ce
cravată să-și lege, ce butoni să-și încheie la mâneci. Își
puse costumul lui de vară cel mai frumos, de un gri foarte
palid, ca solzul de pește.

— Ai să turbezi de căldură, făcu Bibi. Te întorci la prânz?

— Nu știu. Nu știu nimic.

Era zece și jumătate. Se pieptănă un sfert de oră. Apoi
simți că plesnește dacă nu iese din casă.

— M-am dus. Dă-mi toți banii pe care-i mai ai la tine.

— Am o sută și patruzeci și trei de lei. Ce-o să ne facem
de-acum înainte?

— Bine că mi-ai amintit! Vindem mașina. Caută un
cumpărător.

— Un cumpărător la ce preț?

— Dacă o ia imediat, o dau cu douăzeci și cinci de mii.

— Douăzeci și cinci? Cine-a auzit de un preț ca ăsta? O
mașină în bună stare! Păcat de Dumnezeu!

— Tu n-ai douăzeci și cinci?

— Eu? Aș putea poate împrumuta vreo zece, și mai am
eu zece puși deoparte.

— Perfect! Găsește banii, și mașina e a ta. Salut!

— Stai, mă, stai! Vorbești serios?

— Foarte serios. Fă rost de bani. Și lasă-mă acum, sunt
grăbit, o să ajung în întârziere.

— Pot să fac rost de bani în trei zile.

— Foarte bine! Atunci, ne-am înțeleș. La revedere!

— lei mașina azi?

— Nu, ia-o tu. De-acum înainte e a ta.

Strânsese bani ani de zile ca să-și cumpere mașina asta. Ani care acum îl interesau mai puțin decât fiecare minut pe care îl pierdea aici, stând de vorbă cu Bibi, când de fapt ar fi trebuit deja să se afle hăt-departe. Alergă pe scări, cât pe-aci să cadă.

Strada îl mai liniști. După prima sută de metri mergea cu pas normal, începea să gândească cum trebuie. O cheamă Corina. Cu siguranță că ăsta îi e numele, de ce l-ar fi mințit? Nu-și amintea nicio femeie cu numele ăsta care să fi întretăiat vreodată viața lui, fie și numai o clipă. Deși nu e un nume foarte rar. Dar iată că i s-a întâmplat să nu se întâlnească cu el niciodată. Cum o mai cheamă nu are nicio importanță, întâlnirea se realiza între numele lor individuale, singurele care-i cuprindeau și-i exprimau. Îl văzuse jucând baschet. De mult? Mai de curând? Își aminti că jucase baschet la liceu, cu băieții, în ziua de 2 mai. Nu cumva era și ea acolo? Deși nu-și amintea să fi văzut vreo femeie. Intendentul spusese parcă ceva despre o profesoară. O doamnă profesoară tânără, venită doar de câteva luni, care făcea de gardă. Te pomenești că era ea! De reținut și de cercetat în cazul când nu venea la întâlnire.

De ce alesese locul ăsta? Poate că nu era totuși profesoara de la liceu (și atunci, întâlnirea de la meciul de baschet trebuia căutată mai departe în trecut), poate că era o studentă. Era frumoasă? Dar alungă ideea frumuseții ei ca pe ceva comun și neimportant, se gândi la ea numai ca la o ființă foarte liniștitoare. Așa cum o auzise de fiecare dată la telefon.

Fiindcă veni vorba de telefon, dacă Bibi avea totuși dreptate? Primise patru-cinci telefoane, de unde știa că erau de la aceeași femeie, care se personaliza acum sub numele de Corina? Deodată, făcu legătura cu o serie de telefoane pe care le primise în cursul acestui an, telefoane care tot sunau și se tot închideau fără un cuvânt după ce el

răspundea; dacă erau toate de la ea? De la care “ea”? De la Corina. Dar cine era Corina? Corina era ea. Simțea că atât îi e suficient. Bine, dar la telefon vorbiseră niște fleacuri, niște banalități, nimic original și zguduitor, de unde impresia de pur, de unic, de înalt? Nu erau toate scoase din capul lui? Și ea mărturisea că-l iubește. O glumă.

Da, dar el râse de toate aceste raționamente. Râse, convins de autenticitatea a ceea ce părea închipuire, apoi își aminti iar tremurul pe care-l simțise la telefon azi-dimineață, fu convins că și ea tremurase egal la auzul vocii lui. Azi era o zi în care nu încăpeau îndoieli. Văzu de departe, din fața spitalului Colțea, trupul cenușiu al Universității și se simți îndrăgostit nebunește de această femeie pe care n-o văzuse niciodată, pe care avea s-o aștepte, care avea să vină sau să nu vină.

Nu, nu putea fi altfel decât își închipuia. E adevărat, datele reale erau foarte puține, și nici deducțiile și raționamentele nu erau mai multe. Dar totul confirma aceste date, aceste deducții și raționamente. Totul. Mai ales starea lui interioară. Atmosfera care-l înconjura. Aerul zilei de iunie. Și deodată își dădu seama mental că această zi e a o sută treizeci și noua zi de când aflase că e condamnat.

Se mai învârti un timp în jurul Universității. Se gândi dacă să cumpere o floare, dar cum să aștepte cu ea în sala de lectură? La unsprezece și un sfert pătrunse prin intrarea din Edgar Quinet în holul mare, plin de studenți fără treabă. Coti la dreapta. Urcă între pereții verzi, înconjură tunelul vertical al liftului. Ajunse în fața ușii sălii de lectură. Își surprinse inima bătând foarte tare. Intră repezit, trecu într-o clipă de masa bibliotecarelor, ca un student întors în sală la cărțile lăsate deschise pe masă, după o absență de zece minute. Merse pe covorul de lângă mese, depășind capete aplecate pe cărți și notițe în pregătirea ultimului examen din sesiune. Găsi locuri libere tocmai la ultima masă, în fund. Se așeză cu fața la ușă.

Își scoase ceasul de la mână și și-l așează în față. Era puțin peste unsprezece și șaisprezece. Stătea cu mâinile împreunate deasupra ceasului, pe masa goală. Se simți demascat față de cei din jur, unii având maldăre de cursuri și cărți. Scoase stiloul din buzunar, îl deschise, îl așează lângă mâna dreaptă. Scoase și agenda. O deschise la o pagină albă. Așa putea da impresia că are ceva de făcut. Așteptă.

Capetele stăteau aplecate, ușile stăteau închise, ceasul se întorcea ca floarea-soarelui, oare era posibil ca trupul ei să treacă pe lângă această clădire fără să se tulbure de așteptarea lui dinăuntru? Nu, și-l închipuia rodând prin apropiere, peste puțin timp el va apărea, el va fi. Vino, dacă nu vei veni voi fi pierdut pentru tine, voi fi pierdut. Vino, dacă vei veni te voi uide cu recunoștința mea, te voi iubi foarte mult, mă simt în stare acum să te iubesc foarte mult. Să te iubesc cum n-am iubit. Să iubesc. Vino ca să nu mă risipesc în închipuiri, vino, deși e atât de târziu.

Încet, ceasul trecu de douăsprezece. Înaintă spre jumătatea lui douăsprezece. Inginerul își atinse obrazii cu palma. Ardeau, chiar și în căldura asta. Era foarte cald. Transpirația o să-i mototolească gulerul proaspăt al cămășii. Își simți sub apăsarea mâinii oasele obrazului. Am slăbit. Mi-au ieșit pomeții. Sunt palid. Sunt încercănat și tras la față, pentru că am dormit puțin. Se sperie. Sunt urât, sunt îngrozitor de urât, a trecut timpul întâlnirilor, ar trebui să plec înainte ca ea să vină, să nu-i surprind pe față crisparea unei dezamăgiri, a unei repulsii.

Douăsprezece și jumătate. A întârziat, cum însăși spunea; asta înseamnă că e foarte aproape, că va intra într-o clipă. Chiar acum. Dar ea nu intră. Dacă nu venea era decis s-o aștepte. Oricât de mult. Până când avea să vină. Se întrebă dacă biblioteca nu se închide pentru pauza de prânz. Nu, pe cât ținea el minte, de pe vremea când fusese el însuși student, în sesiune biblioteca era deschisă toată ziua.

Ca un făcut, câteva minute intrară și ieșiră pe ușa bibliotecii o mulțime de studenți. Se întrebă dacă se așezase într-un loc prea ascuns. Dar nu avu forța să se ridice și să caute un altul. Se simți foarte lipsit de forță. Remisiunea după tensiunea neîntreruptă de azi-dimineață. Apoi nu mai intră nimeni; în sală, liniștea era roasă numai de foșnetul paginilor întoarse și al trupurilor mișcate în scaun. Încordarea îi fugea încet-încet din trup, lăsa loc unui somn cu ochii deschiși, aproape unei perplexități. Se uită la ceas: era unu fără zece. Se gândi că ea nu va veni, că trebuia să plece.

Se simțea atât de vulnerabil, încât avea impresia că dacă îndepărtează puțin mâna de corp va primi sub braț o lovitură mortală. Se simțea chiar trist? Încă nu. Golit, ars, pământiu, lutos, pasiv, obrajii nu-i mai ardeau, se uita chiar cu oarecare surpriză în jur, gata să se întrebe ce caută acolo.

La unu și un sfert, ea intră, și el văzu din prima clipă că e înaltă, că are părul lung și că l-a văzut și ea pe el din prima clipă. Ea se opri la masa bibliotecarelor și adresă uneia dintre ele un zâmbet de salut, care pe ei îl mușcă, nefiindu-i adresat lui. Femeia căreia îi zâmbise ea era o femeie grasă și în vârstă, care probabil că o cunoștea bine, pentru că răspunse zâmbetului cu un zâmbet la fel de larg, matern; inginerul văzu de departe toate astea, peste capetele studenților aplecați învățând, în partea cealaltă a sălii lungi a bibliotecii.

Poate că nu schimbară mai mult de un cuvânt. Apoi ea porni spre el, pe covorul care mărginea capetele meselor lungi de lectură. Mergea spre el, fixându-l atât de intens și de evident, încât era imposibil să nu-și dea seama. Îi zâmbea, dar un zâmbet bizar, reticent, zâmbet care spunea o poveste mai veche, pe care el n-o cunoștea.

El, rămas pe scaun, se gândi că ar fi trebuit să se ridice. Se gândi că ar fi trebuit cel puțin să-și schimbe expresia, să facă un gest oarecare. Dar slăbiciunea de adineauri îl

paraliza. O privea în ochi pe femeia care se apropia uitându-se în ochii lui, și privind-o și cunoscând-o încă nu-și putea da seama cum arată ea, nu-și putea traduce în cuvintele vorbirii interioare înfățișarea ei. Ea se apropia, se apropia repede, drumul de la ușă până la el nici măcar nu era atât de lung, și totuși, el o vedea ca pe-o navă care ca să intre în port trebuia să taie tot spațiul de la mal până la orizont.

Cu un gest absolut firesc, ea mișcă un scaun și se așează chiar în fața lui, la masa de lectură înnegrită de cerneala atâtor studenți.

I se păru că toată sala de lectură se aprinsese de lumina și de forța ei. Privi surâsul ei; i se păru că acest surâs înseamnă că ea în ziua aceea se iubește pe sine însăși și e fericită. Văzu că mâna ei, lungă, albă, urmată de un braț gol până la umăr, se așază pur pe masa neagră, ținând o poșetă mică și un caiet. Un caiet nou, obișnuit, care în contact cu ființa ei părea nu un caiet, ci un detaliu ornamental. Ea puse și a doua mână pe masă, și inginerului i se păru că simte sub palma lui cum lemnul mesei se înfioară de această atingere.

Era luminoasă, dar nu foarte caldă. Aerul dintre ei se răcise de puritatea acestor ochi care-l priveau pe inginer, atent și totuși ca și cum l-ar fi cunoscut foarte bine, ca și cum nu l-ar fi pierdut niciodată prea mult timp. Uitându-se la ea, inginerul se gândi într-o secundă la felul în care oamenii apar în fața ochilor altor oameni, gata să dispară în clipa următoare, atât de mulți încât unii dintre ei ar putea, murind din câmpul vizual, să moară cu totul, să se stingă fără ca lipsa lor să se facă simțită. Amintirea i-ar continua, adăugându-i comorii vii care alcătuiește orice ființă. Indiferent dacă ei sunt valorificați sau nu de cei care-i privesc, ei devin încetul cu încetul puncte de reper în destinul individual, se bucură de atenție și de afecție, și asta numai pentru că pot fi legați de o anumită clipă a trecutului, de o scenă unică mereu reluată în memorie.

Lucru adevărat pentru toți oamenii, nu însă și pentru această femeie. Ea îl privea atât de concentrat, încât inginerul avu senzația că privirea ei pur și simplu îi sculpează obrazul. Ochii ei se culcaseră pe ochii lui. Le simțea greutatea. Chipul ei se suprapusese chipului lui. Vedea prin filtrul acestui chip lumea, strânsă în sala de lectură, în ziua prea caldă, în anul morții lui.

Se simțea îngrozitor de slab și de părăsit, acum, când dorința de a o întâlni i se împlinise.

— Bună ziua, bine te-am găsit, spuse ea cu vocea de la telefon, întinsă și goală de subtext, o voce ca un corp tânăr și asexuat, alb și fără relief pe un fond ultramarin.

El înclină capul și zâmbi, fără să scoată o vorbă. Pentru că ea vorbise prima, iar el încă nu răspunsese nimic, îl cuprinse un sentiment de securitate.

— Ultima oară când te-am văzut arătai foarte întunecat. Acum, la lumină, ești altul.

— Poate că ai dreptate, răspuse el. Dar fără cuvinte. Gândi numai fraza, tăcu mai departe, zâmbi iar, închise agenda, închise stiloul, le puse pe amândouă în buzunar, își dădu seama că nu știe cum să-i vorbească, se temu de primele cuvinte pe care avea să le spună.

— E drept, te-am văzut de câteva ori și ziua. Dar azi arăți altfel decât oricând. Ești cu totul schimbat.

Da, avea o voce cu adevărat pură. O voce ca o mângâiere răcoroasă și îndepărtată, o voce care trezea o tulbure gelozie, gelozie pe intonația absentă, înaltă, care trecea peste capul lui, către alt cer.

— Unde m-ai văzut ultima dată?

Senzația propriului lui glas aproape îl ului.

— Nu ți-am spus că joci baschet frumos?

— La liceu? Nu te-am văzut.

— Eu te-am văzut. V-am văzut pe toți. De sus, din laborator.

Nu știu ce să răspundă și nici n-avu timp. Ea spuse:

— Predau desenul la școala la care ai învățat tu - și îi

zâmbi acum cu totul altfel, cald și intim, un zâmbet justificat de o atingere a vieților lor, atingere pe care o cunoșteau numai ei doi.

— Jucai mai frumos decât toți ceilalți. Erai mai rapid. Săreai mai sus. Mi-a plăcut mult cum jucai.

Într-adevăr, fereastra de la laborator. Prin ea se putea vedea o fereastră a sălii de sport. Prin fereastră putuse fi văzut el însuși. Jucase sub ochii ei.

— Bine, dar era prea departe, eram greu de deosebit.

— Nu-i adevărat, se vedea foarte bine. Cel puțin ție ți-am distins trăsăturile perfect. Jucai cu o expresie de exaltare. De fiecare dată când săreai la coș, parcă-ți luai zborul. Fața îți strălucea. Erai fericit. Părea că nimic nu ți-a plăcut vreodată mai mult în viață decât să joci baschet.

O, dacă toată viața ar putea fi un joc de baschet! Un neîntrerupt, grațios delir al mușchilor. O muzică a mișcării, atât de frumoasă și de plină încât să nu mai lase loc nici unui gând.

— Interesant loc de întâlnire ai ales! spuse el, și în aceeași clipă se simți grozav de stupid.

Ea însă înregistrează fraza lui cu indiferență.

— Găsești? Da, poate că nu e locul cel mai potrivit. Mie însă îmi place mult biblioteca asta. De pe vremea când eram studentă. Am făcut întâi doi ani de Filologie. Cred că au fost cei mai fericiți ani ai mei. Uneori trec pe-aici, așa, când n-am nicio treabă, stau un sfert de oră, fără să citesc nimic, plec iar. Mă liniștește sala asta. Probabil pentru că o cunosc foarte bine. Când eram studentă stăteam în ea ceasuri întregi, zile chiar. Când am vorbit la telefon am spus locul care mi-a venit întâi în minte. Țista.

— Mie nu-mi plac bibliotecile; nici cărțile care nu sunt ale mele; nu-mi place nici biblioteca asta, în ea parcă mă simt prins între coperti.

Ea îl privi foarte puternic, inundându-l cu ochii.

— Pentru prima întâlnire e mai bun un loc ca ăsta. Un loc în care să ne pierdem în neatenția altora.

O depărtare foarte mare între ochii ei și vocea ei. Ca și adineauri, când povestise două-trei lucruri despre ea. Vocea comunica, egală, căzând constant și neutru în auzul inginerului, apoi ieșind din auzul lui, neschimbată. Ochii rupeau bucăți din el, îl aspirau tot. Cuvintele povesteau ceva, iar ochii atrăgeau atenția: “Bagă de seamă, nimic din ce auzi nu e important, nu e adevărat”.

— Aș vrea să ieșim de-aici.

Din cauză că ea îl privea tot timpul, îi era aproape teamă să se uite la ea. Avea impresia că-și vorbesc printr-un ecran.

— Nu vrei să mai rămânem puțin?

— Nu. Nu mă simt bine aici... toți oamenii ăștia... pereții... cărțile... aș vrea să...

Vocea îi lipsi și se simți iar slab. Dumnezeuule, în ce hal am ajuns, în ce stare jalnică, oare cum arăt în clipa asta în ochii ei?

— *Corina*, spuse el.

Simțea că dacă ar scrie numele ei n-ar putea pune punct după el. Ca și cum i-ar fi fost frică să nu-i omoare numele cu numărătoarea literelor și a duratei lor în timp. Îi repetă numele, cu ochii aproape închiși, atât de încet încât abia se auzi el însuși. Numele ei exotic, lagune, golfuri și maluri cu plante carnivore ascunzând ochi carnivori și alte surprize feroci cu înfățișări suave, cum să facă el ca să se topească tot, trup, creier, gânduri, trecut, om, în numele ei?

Ea îi luă mâna.

— Încă o dată.

Simțindu-i mâna, îl apucă o rușine curioasă de mâna lui.

— *Corina!* — și deschise larg ochii și se uită la ea.

O văzu. Îi plăcuse atât de tare numele ei expirat pe buzele lui, încât își legănă părul lung, prinsă în mijlocul unei ape care o ametea.

— Bine. Să mergem.

Se ridică înainte ca el să poată face o mișcare și se uită de sus la el, chemându-l. Se ridică și el. Ieșiră împreună, pe

lângă mesele cu cărți și salutul bibliotecarei.

În larma străzii, în căldura îmbolnăvitoare a amiezii de vară, i se păru că miracolul dispare. Dispare lăsând însă în urma lui o femeie înaltă și subțire, care se opri lângă el pe trotuar și-l privi întrebător. Era numai cu puțin mai mică decât el. Cuvintele, adevărate și false, care zburaseră între ei, căzuseră. Ei doi rămăseseră. Totul putea fi reluat.

Acum o vedea cu adevărat. Îi înțelegea înfățișarea. Avea poate douăzeci și opt de ani. Dar era foarte tânără. Genele lungi îi închideau ochii dacă și le cobora. Când și le ridica, avea niște ochi căprui, pe care soarele îi ducea spre verzi, niște ochi foarte mari, niște ochi foarte lungi, cu lumina grea, prin care nu se putea trece. În lumina lor se opri inginerul ca s-o privească. Rochia îi era albă, și corpul îi strălucea sub ea. Părul castaniu și moale îi încadra albul figurii. Cum de putea suporta vara un păr atât de lung? Văzu că toată înfățișarea ei e neatinsă de căldura din jur. Obrazul îi era alb, dar nu palid de căldură. Fruntea îi era albă. Ținea gura închisă. În închiderea gurii se simțea o ușoară distanță față de toate, chiar și față de inginerul cu care se întâlnise, căruia îi făcuse la telefon o declarație atât de limpede și de directă. Privirea ei dădea tot, spunea tot. Înfățișarea ei impunea. Înțelese că, așa de atrăgătoare și de bine făcută, ea putea fi profesoară. Dar tot într-un mod nesilit, firesc, perfect. O profesoară de care se îndrăgostesc timid colegii de cancelarie și puștii din clasele primare.

— Unde mergem?

— Mergem unde vrei tu, spuse ea, și-l luă de braț.

Zăpăcit de brațul ei, inginerul traversă. Merseră puțin împreună fără să-și spună nimic. Ea, la brațul lui, îl urma cu o încredere deplină, așteptând ca el s-o ducă undeva, oriunde, nebănuind lipsa lui de direcție.

— Hai să intrăm aici, făcu inginerul, salvat.

Un salon internațional de artă fotografică. La sala Dalles. În răcoarea mecanică a ventilatoarelor, a fotografiilor metalice.

Nu era nimeni. Doar la intrare – o femeie dormitând pe un scaun. Făcură câțiva pași de-a lungul pereților de carton, în care se deschideau ochii fotografici ai tuturor țărilor Europei și lumii. Se uitară la câteva clișee premiate. Citiră automat numele artiștilor fotografi.

Lumina venea din cilindri de aluminiu suspendați din tavan, în care se ascundeau becuri. O lumină de atelier, arzând albul și negrul dizolvat în nuanțe prin filtre, țesături, structuri, plase de cenușiu.

O răcoare stilizată domnea în expoziție. Curat și pustiu. Răcoarea, curățenia, pustiuul artei. La mijloc, ei doi se opriră și se întoarseră unul spre altul:

— Și acum?...

— Acum...

Inginerul caută un cuvânt care să deschidă o perspectivă nouă, nu-l găsi, caută iar, găsi un lucru firesc:

— E târziu, mi-e sete, să mergem în altă parte.

— Te simți rău azi?

— Nu, azi nu, azi mă simt chiar foarte bine. Însă o ușoară slăbiciune. N-am prea dormit.

— De ce n-ai dormit? *Trebuie* să dormi.

Accentul lui “trebuie” îl făcu să caute în ochii ei.

— Trebuie? De ce trebuie?

— Lasă. Nu acum.

— De cât timp ne cunoaștem?

— De o jumătate de ceas.

— De cât timp mă cunoști?

— Ce importanță are?

— Ce știi tu despre mine?

Ea îl apucă de mână.

— N-ai spus că plecăm?

Se prelinseră împreună de-a lungul reflexelor de pe pereți, ieșiră, se regăsiră așezați la o masă.

Era limpede, ea nu mai vroia să-i vorbească. Pentru că dacă vorbeau nu puteau ocoli ceea ce vroiau să ocolească amândoi. Își puteau spune la revedere. Dar niciunul nu

spuse la revedere. Soarele prea tare prezisese toată dimineața o ploaie. Ea căzu brusc și tare, lumea alergă pe străzi ca să scape de ea. Văzură fulgere, auziră tunete de la fereastra unei cafenele.

Nu stătură decât foarte puțin, neschimbând nici zece cuvinte. Plecară cum încetă ploaia.

— Du-mă undeva.

— Unde?

Treceau pe lângă un perete cu afișe.

— Du-mă la asta, spuse ea.

El se uită. Un meci de fotbal cu o echipă străină. În aceeași zi, peste nicio oră.

— Ce să căutăm la așa ceva? Pe urmă, e probabil imposibil de găsit un bilet.

— Să mergem acolo. Fă tot ce poți. Vreau să fim împreună acolo.

Îl se schimbase vocea. Începea să deosebească în ea accidente, surprize, comprimări ale unor lucruri mai adânci.

— Bine, să încercăm. Ar trebui însă să dăm un telefon.

Se gândi că numai Bibi i-ar putea face rost de niște bilete la meci, așa, bătând din palme. Firește, dacă-l găsea acasă.

Ea intră cu el în cabină și nu se feri de atingerea lui în spațiul strâmt.

Minuni se întâmplă uneori. Bibi era acasă. Putea chiar face rost de bilete. Să-l mai sune o dată peste zece minute.

Lipiți unul de altul, rămăseseră în cabină. Trebuiră însă să plece din ea, pentru că un grăsan bătu cu o monedă de douăzeci și cinci de bani în fereastră.

Se plimbară zece minute, ținându-se de braț, întorcând capul și întâlnindu-și privirea, fără să-și vorbească.

Reveniră la aceeași cabină, ca să telefoneze iar. Stând atât de aproape de ea, inginerul încercă să-i simtă parfumul, dar nu reuși.

Era în regulă. Bibi făcuse rost de bilete. Se vor întâlni la poartă cu Jenică. Jenică va purta un costum ca măslinea și le va vinde biletele cu suprapreț. Îl întrebă pe inginer cum se

simte și dacă totul decurge normal.

În taxi se ținură de mână. Mâna ei se încălzise de mâna lui. Inginerul o privea și se întreba ce se întâmplă cu ei doi. Nu înțelegea, dar ziua nu se sfârșise: ei doi încă nu se despărțiseră.

Jenică le vându două bilete la peluză. Corina o luă înaintea lui pe treptele de piatră. O ajunse, își găsiră rândul, se așezară alături pe niște ziare pe care le cumpărase prevăzător inginerul, gândindu-se că băncile ar mai putea fi ude după ropotul de ploaie. Stadionul era arhiplin, umărul ei și al lui erau strânși tare unul în altul de presiunea din dreapta și din stânga. Contactul ăsta îl calma, îl făcea să se uite liniștit la teren.

Intrară întâi spaniolii. Apoi românii, și tot coliseul pestriț se dărmă de sentiment național. Galeria fantastică pe care o poate avea doar sportul românesc sufla în trompete, bătea în tobe, fluiera, aplauda, cutremura cerul cu dorința ei de victorie.

Meciul începu ezitant de ambele părți. Adversarii se pipăiau, încercau să se ghicească. Galeria urla, nerăbdătoare. Inginerul o simți pe Corina tremurând ușor lângă umărul lui, imprimându-i și lui un tremur. O strânse de mână. Ea se întoarse și-l liniști cu ochii.

— Nu-i nimic.

— Nu ți-e frig?

— Nu.

— Oricum, sunt aici.

— E foarte bine că ești aici.

Și-i întoarse strângerea mâinii. El tot nu-i simțea parfumul. Poate că femeia asta mirosea a aer.

— Bine, băieții! tuna publicul în jur.

Și pe neașteptate echipa străină marcă un gol, și un țipăt de indignare înlocui clamoarea de entuziasm de adineauri.

Se uita pe teren când ea se întoarse spre el și-i spuse la ureche, înfiorându-l cu atingerea buzelor:

— E destul, hai să plecăm.

— Să plecăm și de-aici? N-o să putem ieși.

Ea se și sculase și pornise, fără să-i pese că lovea genunchi și trezea un cor de proteste. Fu nevoit s-o urmeze și auzi la adresa lui mârâituri mai marcate, înjurături. Din fericire, avuseseră locuri foarte aproape de capul rândului, care era unul dintre cele de mai sus, și nu fu nevoie să sară peste picioarele multor băieți care se așezaseră chiar pe trepte.

— Ei bine, de ce-am venit aici?

Sub bolțile sure, țigări strivite, afișe mototolite, pe care Corina le călca sub tălpile înguste ale pantofilor albi atât de repede încât inginerului i se părea că plutește deasupra, lor.

Ieșiră de sub bolți, și ea se rezemă de o balustradă de fier. Figura i se albise mai tare. Părea epuizată.

— Poți să-mi spui ce rost avea să venim aici?

Ea căuta ceva în poșetă.

— N-avea niciun rost. Am vrut să mergem undeva. Oriunde e multă lume. Ca să nu putem vorbi.

Scoase tremurător o țigară și o puse între buze. Țigara era abia mai albă decât fața ei.

Sus se auzi o ovație imensă. Mingea, izbită între jucători, smulsese, iar toate sufletele din piepturi. Deasupra lor, din optzeci de mii de respirații, o ceață de viață se ridica spre cerul încă înnorat.

— Trebuie să-ți fie frig. Ploaia asta a răcit aerul.

— Nu.

— Nu vrei haina mea?

— Nu.

Nu reușea să-și aprindă țigara. Rupse un chibrit și-l aruncă. Cu țigara între buze, îi trimise o privire care cerea ajutor.

Deodată, el se repezi și o sărută violent. Țigara se rupse și se risipi între buzele lor, buzele le plesniră, sângele le țâșni în același timp. Inginerul simți gust de tutun, apoi de sânge și-și apăsă mai tare sărutarea pe gura ei. Tot gust de

tutun și de sânge, apoi gustul ei. Era atât de conștient de gura ei, încât nu era conștient de loc de trupul ei, lipit tot de al lui, cu genunchii loviți de ai lui.

Se despărțiră clătînându-se, slabi amândoi, și inginerul întrebă, cu respirația întretăiată:

— De ce vrei să nu putem vorbi?

Ea făcu un pas, se împletici, se ajută de balustradă. Ingerul sări s-o sprijine în brațele lui.

— Spune-mi. Acum trebuie să-mi spui.

Aproape plângea.

— Lasă-mă!

— De ce să te las?

— Lasă-mă. Vreau să mă lași. Vreau să plec.

— Unde să pleci?

— Am greșit că am venit. De ce m-ai sărutat? Ce ți-a venit? Ce ți-am făcut? Cum poți fi atât de rău?

— Rău? făcu inginerul, uluit.

Cu capul plecat, cu fața ascunsă în părul ei lung, Corina se îndepărtă de el, încet și șovăitor. Se opri la câțiva pași, căută iar în poșetă, scoase ceva, și inginerul își dădu seama din spate că ea își șterge lacrimile.

Ajunse lângă ea, dar nu îndrăzni s-o mai atingă. Plângea.

— Corina, încercă el.

— De ce, de ce trebuia să mă săruți? Tocmai asta, tocmai tu, o, Doamne! La revedere, să ne despărțim acum, te rog, sunt prea tulburată, lasă-mă să plec!

— Când ne revedem?

Ea tăcea, suspinând tot mai slab.

— Nu vrei să spui că e ultima oară când te văd, nu?

— Nu. Vreau să te mai văd.

— Mâine?

— Nu pot mâine.

— Poimâine?

— Nu. Vineri.

— Tocmai vineri! Sunt patru zile până atunci!

— Vineri.

— Ai să vii sigur?

— Vineri seară. Am să viu eu la tine.

— Stau pe...

Dar ea îl tăie cu un zâmbet înlăcrimat:

— Nu-i nevoie. Știu așa de, bine unde stai!

— Așa de bine? făcu inginerul, dezarmat.

— Cum nu-ți închipui.

— Ai să-mi spui atunci?

— Ce să-ți spun?

— Tot. Ce se întâmplă cu tine. Ce se întâmplă cu noi.

— Am să-ți spun. Poate că ți-aș fi spus și astă-seară.

Acum tot nu mai e nimic de făcut.

Nu înțelese de loc cum și de ce nu mai era nimic de făcut și-l sperie destul fraza ei. Nu avu însă curajul să mai întrebe.

— La revedere.

Se depărtă de el pe aleea de asfalt. Pe măsură ce se micșora, mersul îi devenea mai ferm, silueta mai suplă, capul i se ridica, părul îi plutea pe umeri.

Dispăru. Inginerul își trecu mâna pe frunte.

Uitase pur și simplu unde era. Făcu un efort ca să se orienteze. În cele din urmă se urni, ajunse la capătul unei linii de tramvai, se urcă într-un vagon gol, se uită pe fereastră, așteptând ca vagonul să plece. Se întunecase aproape, din cauza norilor care iar dominau cerul. Sosea o ploaie nouă.

A doua zi îi telefonă Paul Plopescu.

— Trebuie neapărat să te văd!

— S-a întâmplat ceva?

— Da!

— Ce s-a întâmplat?

— Nu-ți pot spune prin telefon. Trebuie să stăm de vorbă.

— Mă rog. Azi?

— Nu, azi nu, am o mulțime de lucruri de rezolvat azi.

Mâine.

— Bine. Unde, când?

— Stai. Nu e bine mâine. Uitasem. Și mâine sunt ocupat. Vineri.

— Vineri? făcu inginerul, alarmat. Când vineri?

— Vineri dimineață. La zece. Neapărat!

Nici nu știu cum trecură acele zile. Nu pentru că ar fi fost curios să afle ce vrea Paul de la el. Ci fiindcă aștepta seara zilei de vineri.

La zece dimineața, vineri. Paul îl aștepta pe terasă la Lido (locul îl propusese el, iar inginerul îl acceptase). Inginerul sosi cu un sfert de oră întârziere. Intră prin bulevardul Magheru, coborî în barul dezertat, urcă din bar și ieși între șezlonguri pe care se tolăneau fete frumos bronzate, cu ochelari de soare și pălării, unele date cu cremă pe nas ca să nu le ardă soarele prea tare. Simțindu-se ridicol în ținuta lui de oraș între atâtea corpuri goale, sui pe terasă. La mese nu stăteau decât tineri și tinere în costume de baie. Numai la una, singur și încruntat, discorda într-un costum deschis Paul Plopescu.

— Bonjur, spuse inginerul, cordial.

Dar celălalt, cu un pahar de pepsi cola strâns în pumn, îl privi urât și spuse, nedându-i timp să se așeze cum trebuie:

— Salut. S-o lași în pace pe vară-mea. Ai auzit?

— Poftim? făcu inginerul, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

— Așa cum ai auzit: s-o lași în pace pe vară-mea. Și cât mai repede.

— Pe cine?

— Cum pe cine? Pe vară-mea. Pe Corina. Nu te mai face că nu pricepi.

O lumină se aprinse în memoria inginerului: fata aceea curioasă, care intrase și nu scosese niciun cuvânt, atunci, în seara tulbure și violentă, primăvara, când stătuse de vorbă cu scriitorii, cum de nu și-o amintise?

— S-o las în pace? Dar ce, i-am făcut ceva?

— Ba bine că nu! Acum câteva zile v-ați întâlnit, nu? A

venit acasă într-un hal fără hal! A făcut o criză de nervi, a plâns, în sfârșit...

— În sfârșit ce?

— În sfârșit, e limpede! Dacă s-a îndrăgostit de tine, fiindcă e tânără și fără experiență, asta nu înseamnă că tu trebuie să profiți și s-o scoți din minți de tot!

Nu mai încăpea nicio îndoială: Corina era verișoara lui Paul Plopescu. Îi veni să râdă.

— Ascultă, Paul, am impresia că tu știi despre treaba asta mai mult decât știu eu.

— Nu te mai prefacă că ești atât de nevinovat! Abuzezi de candoarea ei!

Era supărat foc. Capul de băiețandru, tuns scurt, i se transfigurase de o seriozitate aproape comică.

— Dar, Paul, de ce vorbești de candoare? Mi se pare că tu ești la fel de tânăr ca și ea, nu?

— Ei, și ce dacă sunt? Da, sunt! E adevărat, nu-i sunt nici tată, nici tutore. Dar, oricum, îi sunt văr, trebuie să am grijă de ea!

— Bine, vrei să te calmezi o clipă și să-mi explici ce s-a întâmplat?

— Ce s-a întâmplat? Ce să se întâmple? N-a găsit pe altul pe care să-l iubească decât pe tine! Nebună cum e, cine știe ce e în stare să facă?!

— Ce să facă, mă?

— Dumnezeu știe ce, vreun lucru necugetat. Nu te mai uita așa de neîncrezător! Habar n-ai că treaba asta durează de patru ani!

— De patru ani?

— Da, de patru ani! V-ați cunoscut la o logodnă. Tu, firește, ai uitat imediat, ce treabă aveai tu să ții minte?! Iar ea, proasta, de atunci nu te mai uită. Venea uneori la mine, ori mă duceam la ea, și o găseam schimbată toată și tremurând ca o frunză. Nu era nevoie s-o întreb, știam precis cu cine se întâlneau, întâmplător, câteva secunde, cine știe pe ce stradă ori în ce tramvai!

— Bine, Paul, dar am fost colegi, suntem amici, de ce nu mi-ai spus niciodată nimic?

— De ce ți-aș fi spus? Am tot așteptat să-i treacă! Ați venit atunci la mine, tu și cu Bibi. În primăvară. Mă bucuram că ea o să fie de față. Oricum, e fată deșteaptă. Așteptam să deschizi gura ca să se lămurească cu cine are de-a face. Dar ai început cu povestea aia cu boala ta! După ce-ai plecat s-a înmuiat ca o cârpă, a căzut la pat, a zăcut, vroia să te caute, abia am putut s-o liniștesc!

— Paul! Povestea aia nu era chiar o poveste! Ce v-am spus la toți atunci e adevărat!

— Și ce dacă e adevărat? Sigur, foarte trist, sunt alături de tine, mă revoltă un asemenea destin, în fine! Dar ce sens are s-o chinuiești pe ea?

— Dar ce? Am vrut eu s-o chinuiesc?

— Atunci, poate că n-ai vrut. Dar acum?... Dacă începeți să vă întâlniți, ce-o să se întâmple cu ea?

— Paul, dar de ce-ar fi rău s-o întâlnesc pe vara ta? Ea m-a căutat pe mine, nu eu pe ea. Pe urmă, n-o să mai treacă mult timp și n-am să mai plictisesc pe nimeni. De ce să nu ne întâlnim? Corina vrea să ne întâlnim.

— Îi spui pe nume!

— Ei, asta-i bună! surâse inginerul. Cum ai vrea să-i spun?

— Nu, nu, nu! Ai s-o faci să sufere îngrozitor, are s-o doară. E o fată frumoasă, deșteaptă, cuminte, fină, sensibilă, cultivată, are mult talent, e o artistă, nu merită așa ceva!

— E prea bună pentru mine, nu?

— Dacă vrei să știi adevărul, da! E prea bună pentru tine!

— Asta ai putea să lași la aprecierea ei.

— Nu pot să las la aprecierea ei! Așa orbită cum e, nu e în stare să înțeleagă nimic! Crezi că n-am încercat să-i deschid ochii, să-i spun ce fel de om ești?

— Dar, mă rog, ce fel de om sunt?

Ei drăcie, poate că băiețașul era gelos, mai știi?

— Nu te cunoști? Să știi că din partea mea nu trebuie să te aștepți la niciun fel de prietenie când e vorba de Corina! Am să fiu necruțător! Am să te descriu exact! De altfel, am și făcut-o!

Inginerul se stăpâni greu.

— Da? Sunt curios să știi ce-ai putut să invenți!

— N-am inventat nimic, am spus adevărul gol! Cu ce fel de femei ai umblat, cum te porți cu ele; cum ai să te porți, probabil, și cu ea! Crezi că nu știu? Întotdeauna mi-am dat seama după felul în care tratai o femeie că nu ești un om de calitate! Încă de la Politehnică. Tu și cu Bibi! Frumoșii anului! Când mă gândesc, m-apucă greața.

Lovit, inginerul vru să strige că nu-i adevărat. Că nu s-a purtat niciodată urât cu o femeie. Că nu se va purta niciodată urât cu fata asta. Fata asta. Pe care trebuia s-o întâlnească deseară. Într-un coridor al creierului, șopti: Dumnezeu, mi-e foarte dor de ea. Vreau s-o văd astăseară. Vreau ca Paul să nu fi făcut nimic care s-o împiedice să ne întâlnim.

Se uită la fața roșie de căldură și de indignare a lui Paul și simți că e zadarnic orice argument.

— Te credeam în stare de lucruri mai bărbătești.

Și-și dădu pe loc seama că celălalt asta și aștepta. Un prilej să sară la bătaie. Șuieră printre dinți:

— Paul, nu fi prea curajos; chiar în halul în care sunt, tot îți pot arăta care e mai tare dintre noi doi. Numai să încerci, și te arunc în bazin de-aici de la masă!

O voce profesională se așeză între ei:

— Ce-au mai dorit domnii?

— Mie încă o pepsi cola, spuse Paul.

Se uită la inginer și spuse gâtuit:

— Și pentru domnul una!

— Mersi! apăasă metalic inginerul.

Paul deschise gura, apoi o închise la loc, privi în stânga, spre bazin. Inginerul se uită și el. Aici, pe terasă, sub parasoluri, era umbră. La niciun metru distanță, aerul era

alb de soare. Jos – albastrul mozaicului din bazin, clătinat de mișcarea apei; în jur – pereții de galben arzător ai hotelului, ai celorlalte blocuri; deasupra – orbirea cerului în care suiau verde câțiva copaci. Și policromia trupurilor. Uite o fată înaltă și subțire, într-un costum roșu, care s-a urcat sus pe trambulină. Strigă ceva spre un grup de prieteni care fac gălăgie jos. Poate că au făcut un pariu. Sare și se înșurubează de două ori în aer înainte să împuște apa. Corina trebuie să aibă un corp ca al ei.

Se întoarce spre Paul.

— Gata, Paul. Ai strigat, te-ai liniștit, acum facem pace, nu?

Paul Ploescu negă din cap și spuse, mai rece, dar la fel de hotărât:

— N-avem de ce să facem pace. Nu ne-am certat. Ne înțelegem. Trebuie însă s-o lași în pace pe Corina. Voi doi nu vă potriviți. Crede-mă. Chiar dacă ea te iubește.

— Crezi că mă iubește?

Și nu avu forța să se uite la el. Se uită în acidul brun al paharului de pepsi cola.

— Te iubește foarte mult. Ca o nebună.

De bucurie, îi veni să zâmbească până la urechi și înțeală dinții.

— Bănuiala mea e însă că te iubește mai mult de când a auzit de boala ta. Ce vrei, femeile sunt sentimentale. Însă boala ta nu are nicio importanță. Toți suntem muritori. Uite, și eu: pot ieși de-aici, după ce-am vorbit cu tine, și mă poate omorî în stradă o cărămidă care-mi cade în cap. E atât de simplu! Pot oricând să mor tânăr; fără să fi scris nicio zecime din ceea ce trebuie să scriu, lăsând în urmă o fărâmbă minusculă din ce am de lăsat.

Într-adevăr, și el poate muri, poate muri atât de tânăr. E foarte tânăr. Are vârsta mea.

— Așa că vezi că am dreptate. Renunță de bunăvoie. E mai bine pentru toți.

Pe tonul celei mai convingătoare logici, pe care numai un

alienat n-o acceptă.

— Ce nevoie era să-i spui tot felul de prostii pe socoteala mea?

— Ce sens are să mai vorbim? De altfel (se uită la ceas), trebuie să plec, am întârziat la editură.

— Publici ceva?

— Un volum nou.

Se îmbujoră ca un copil care a luat nota 10.

— Bine. Eu am să mai rămân puțin.

Dar văzu că el tot nu pleca.

— Ei, ce e? Nu ziceai că ai întârziat?

— Ba da. Plec imediat. Promite-mi că nu te întâlnești cu ea astă-seară.

— Nici măcar astă-seară?

— Nici. E mai bine. Știu că vine la tine. Pleacă de-acasă. Ori, dacă stai acasă, n-o primi. Nu-i răspunde la sonerie. Să n-ai nicio grijă. Am să-i explic eu mâine că nu vrei s-o mai vezi. Am să-i spun că m-ai rugat tu să-i transmit. Ne-am înțeles?

— Nu ne-am înțeles. Vreau s-o văd astă-seară. Vreau s-o văd măcar astă-seară.

— Dar n-am discutat adineaori?

— Chiar dacă am discutat.

— Va să zică, nu ești un om de cuvânt?

— Nu sunt.

Pe figura lui se răspândiră iar petele roșii cu care-l primise.

— Bine! Știam eu că n-o să înțelegi! Treaba ta! N-aveți decât să vă întâlniți! Dar să nu-ți închipui că n-am să-i spun tot! Tot ce știi! Și când n-am să mai știi, am să invent! Nicio grijă, pot inventa tot felul de lucruri amuzante! Am să... am să-i spun că poți s-o îmbolnăvești! Am să fac tot ce-am să pot! Am s-o conving că ești un escroc sentimental! Am să...

Plecuse, vociferând și împiedicându-se printre mese, și inginerul nu mai prinse finalul frazei.

Sosi chelnerul cu nota; inginerul plăti pentru amândoi; ieși și el și se îndoi sub povara soarelui. O luă spre casă.

Ajunse transpirat și visând un duș rece. Sună îndelung, dar nu răspunse nimeni. Bibi încă nu se întoarse. Scoase cheia și descuie. Până și căutarea cheii în buzunar, printre banii mărunți, îl obosi peste măsură. Se duse în baie, deschise robinetul.

Nu curgea apa.

Asta fusese una din plăcerile pe care blocul le oferise locatarilor în primii doi ani după darea în folosință: apă numai câteva ore pe zi, niciodată aceleași, apă caldă numai câteva luni pe an. Apoi, situația se remediase. Dar din când în când, în momentele cele mai neașteptate, se întâmpla iar ca robinetele să sece, uneori minute, alteori ceasuri, aparent fără nicio cauză, pentru că apa continua să curgă nu numai în cartierul vecin, ci chiar în casele vecine. Interpelat, mecanicul Gyula mormăia sacrosancti termeni tehnici (bransament, boiler, instalație), apoi își făcea de lucru și dispărea cum putea mai repede, nereapărând decât după ce pana se rezolva de la sine. În toate ședințele comitetului de bloc (care se țineau pe scară, între etajul întâi și etajul doi, deoarece niciun locatar nu acceptase să-și pună la dispoziție apartamentul), situația fusese evocată în termenii cei mai critici, și fiecare administrator nou ales făgăduise corpului elector o grabnică schimbare. Însă fără rezultat. Inginerul se așeză pe marginea căzii și așteaptă un sfert de oră. Apoi se duse în bucătărie și căută ceva de băut în frigider. Nu găsi nimic, nici măcar un rest de sifon. Se întoarse în casă. Era infernal de cald. Aruncă hainele de pe el, se plimbă prin casă desculț, simți praful sub tălpi, se întrebă oare de cât timp nu mai fusese măturată casa. Scoase mătura și fârașul și mătură cu grijă peste tot, în pielea goală. Apoi își puse halatul, ieși pe balconul de serviciu, aruncă gunoiul pe burlan.

Trecu pe lângă telefon și avu chef să telefoneze cuiva. Cui? Încercă numărul Pisicii. Telefonul nu făcea apel. Apăsă

furca. Acum nu mai avea ton. Mai încercă de două ori, dar degeaba, telefonul nu mergea. Nimic nu mai mergea.

Lăsase deschisă ușa băii, ca să poată auzi. În fine, robinetul fluieră ca un șarpe și veni apa. Apoi veni însuși Bibi, și-l găsi pe inginer sub duș.

— Ai mâncat?

— Nu. Te-am așteptat.

— Ce-a vrut Paul?

— Fleacuri. Nimic interesant.

Auzi clănțănit de sticle pe care Bibi le înghesuia în frigider. Apoi auzi așezarea farfuriilor pe masă. Ieși din baie cu părul ud tocmai când Bibi turna în farfurii o supă în plic. O supă verde și groasă, de mazăre, cu ciuperci și bucățele mici de carne, bună.

— Se așezară la masă, dar Bibi își aminti de ceva, se ridică iar, veni cu un pachet nu prea mare și i-l înmână cu un aer oarecum solemn inginerului.

— Uite, așa cum ne-am înțelese.

— Ce-i aici?

— Douăzeci de mii.

— Douăzeci de mii?

— Pe mașină. Te-ai răzgândit?

— A, da. Nu, nu, e foarte bine. E-n regulă.

Luă pachetul și-l lăsa să alunece nedesfăcut în buzunarul hainei cu care îmbrăcase speteaza scaunului.

— Acolo-i pui? O să-i pierzi.

— Unde vrei să-i pun?

— Pune-i în portofel.

— Crezi că încap toți în portofel?

— Ia numai o parte la tine, și restul pune-l undeva într-un sertar.

Vocea bunului-simț. Îi făcea rău.

— Vreau să fiu singur după masă.

— Pe la ce oră?

— Pe la șapte.

Bibi clipi discret din ochi.

— Perfect! Tot aveam eu o treabă în oraș.

Terminară de mâncat și spălară împreună vasele.

Dormi puțin după masă, poate nici douăzeci de minute. Era cald, obrazul i se lipea de perna umezită. Se trezi, încerca să readoarmă, renunță.

Îl găsi pe Bibi canonindu-se cu ceva lângă fereastră.

— Ce faci acolo?

Bibi tresări și ridică capul. În mâini îi sclipeau niște chei.

— Cheia asta... am vrut s-o leg la un loc cu celelalte... nu se potrivește...

Și roși. Inginerul se uită: era cheia mașinii.

— N-ai plecat încă?

— Parcă spuneai la șapte.

— Du-te de-acum. Cine știe?!

Bibi începu să se îmbrace. Se îmbracă, făcu iar un efort să treacă lanțul celorlalte chei prin urechea cheii de la mașină. Respiră adânc, puse cheile în buzunar.

— Bine. Am întins-o. Mă duc cu mașina la spălat.

— La spălat?

— Da. S-o spele, s-o grezeze, s-o șprițuiască nițel. Tu ai lăsat-o cam mult timp așa. Ai îngrijit-o prea rar, păcat de ea, oricum, până la urmă tot se degradează.

— Da, poate că ai dreptate.

— Când să vin deseară?

— După unsprezece. Am să-ți pun patul în birou.

Bibi trânti ușa.

Se așeză iar în pat și închise ochii. Poate că astfel va mai trece timpul. Dar era neliniștit. Se uita la ceas din zece-n zece minute. La un moment dat se enervă atât de tare, încât se îmbracă, coborî, se plimbă o jumătate de oră în jurul casei. Era tot foarte cald. Soarele încă nu apusese. Orașul, amestecat într-un praf roșcat, semăna cu o caravană înaintând într-un deșert. Lin deșert atât de lipsit de repere, încât înaintarea era stare pe loc.

Dacă venise deja, intrase fără ca el să bage de seamă, sunase la ușă, nu-i răspunsese nimeni? Se uită la ceas. Îl

uitase sus.

O rupse la fugă spre casă. Ajunse gâfâind. Alergă la telefon. Cum să afle dacă sunase sau nu?

Era încă foarte devreme. Șase și cinci.

Peste o oră, apatia îl biruise din nou. Își făcu o cafea. O bău foarte fierbinte, se simți ceva mai bine. Începu să facă ordine prin casă.

Aprinse lampa de lângă pat, o umbri cu abajurul roz. Lăsă storurile cu grijă, să nu rămână nicio crăpătură. Potrivi mai bine covorul lângă pat. În așa fel încât piciorul să nu întâlnească podeaua goală.

Se uită prin casă. Strânse toată lenjeria și o închise în dulap. Căută să vadă dacă rămăseseră afară fotografiile ori alte lucruri nepotrivite. Găsi o carte veche, dăruită cu dedicație. O aruncă în birou.

Făcu patul. Potrivi perna. Aranjă lampa în așa fel încât butonul ei să nu fie depărtat de pat decât cu o lungime de braț.

Scoase papucii lui și o pereche de sandale. Le așeză sub pat. Să nu se vadă, dar să fie la îndemână.

Intră în baie, aprinse lumina, inspectă, smulse prosoapele și le aruncă în coșul cu rufe murdare, puse în loc altele proaspete.

Se mai gândi puțin. Practic însă, nu vedea ce alte pregătiri ar mai putea face. Aduse din bucătărie două pahare pe o tavă și le puse aproape de pat. Vermutul și sifonul le lăsă la gheață, n-avea sens să le scoată de pe acum.

Scoase scaunele, împrăștiindu-le prin celelalte odăi. Acum nu mai era nimic pe care să te poți așeza. Afară de podea și de pat.

Cu gesturi tot mai mecanice, încercă cheia de la camera lui și cheia de la baie; se întorceau perfect, fără să facă zgomot.

Se uită în jur și simți tulbure că e mulțumit. Totul era în ordine. Ca de obicei. Stinse lampa de lângă pat și se așeză

să aștepte în birou. Îl sâcâia ceva. Nu-și putea da seama ce. Se uită la ceas. Șapte. Mai avea de așteptat poate încă un ceas. Cum însă acel ceva îl sâcâia tare, insuportabil de tare, fu nevoit să analizeze, să încerce să descopere. Ce făcea el acum? Acum, în chiar clipa asta. Ce să facă și el? Aștepta o femeie. Adică pe Corina.

O aștepta pe Corina. Pentru ea făcuse pregătirile astea. Care pregătiri? Ei, care pregătiri! Pregătirile pe care le face orice bărbat când așteaptă o femeie, pregătirile care se fac de obicei. Chiar pregătirile care se fac de obicei, atât și nimic mai mult, nicio schimbare, totul la fel ca de obicei? Nu, nu chiar la fel. Cu mai multă grijă decât de obicei.

Demascat, se învârti nervos prin casă.

Ei bine, bine, totuși să nu exagerăm! Dacă ea își închipuie că eu o aștept tocmai în felul ăsta? Ceea ce nu o împiedică să vină. Nu spunea Paul că ea mă iubește? Nu există lucruri rușinoase în iubire. Iubirea doar e un tot.

Simți că ar fi trebuit, dacă vroia într-adevăr să se liniștească, să desfacă patul, să facă în camera lui o harababură de nedescris, să împrăstie haine peste tot, ca să n-o mai poată primi acolo.

Își privi patul. Un pat nu cine știe ce deosebit. Larg, cu arcuri bune, comod. Dormise în el. Fusesse de câteva ori bolnav în el. Iubise câteva femei în el. Nu dormise numai el în acest pat. Dormise în el uneori câte-un prieten. Asta când el era plecat din București. De câteva ori împrumutase odaia unui prieten. Așa se întâmplă în tinerețe. Mai ales după război, de când stă lumea înghesuită, și o cameră personală e un adevărat lux.

Își amintea starea de spirit în care aștepta altădată câte-o femeie. Era agitat, nerăbdător, i se părea că nu mai trece timpul. Când sosea în sfârșit, intrarea ei i se părea o minune.

Dar nu ca acum. În niciun caz ca acum. Acum era scos din minți de așteptare cum nu fusese vreodată. Surzea ascultând apartamentul gol. Strângea pumnul și gâtuia

timpul mort. Nu se gândea decât la venirea ei. La nimic altceva, nici măcar la moartea lui. Da, chiar dacă nu era de crezut, așa era; în clipa asta, puțin îi păsa dacă va muri sau nu; nu-i păsa decât de venirea ei, de întârzierea ei, de absența ei. Știu că dacă va veni o va iubi nebunește.

Se simțea bolnav. În casă era cald. Făcu un duș. Se schimbă.

Era ceasul opt. Ea nu mai venea. El nici nu mai respira de frica trecerii timpului, și i se părea că fiecare secundă trece pe trupul lui cu o greutate infinită. Dacă Paul n-o lăsa să vină? Dacă o încuiase în casă? Nu era exclus cu băiatul ăsta, făcuse el și lucruri mai tari decât atât, doar era scriitor!

Dar dacă ea ajunsese chiar acum în fața ușii? Peste o fracțiune de secundă avea să sune. Și apoi? Avea să intre. Și apoi? El avea s-o înfășoare toată în brațele lui. Și apoi? Se gândi și se cutremură de gând.

Dar dacă ea ajunsese în fața ușii lui și nu îndrăznea să sune? Dacă se gândea, se lupta cu ea însăși, nu se hotăra, teama era mai tare, renunța să mai sune, fugea pe trepte în jos, fugea de el?

Se năpusti și smulse ușa din țățâni.

În golul palierului, albă, Corina încremenise cu mâna ridicată, gata să apese soneria. Inginerul se opri, ca lovit drept în mijlocul frunții. Încercă să spună "Bună seara" și nu reuși decât să icnească.

Ea îi zâmbi, și el băgă de seama că-i tremurau ușor colțurile gurii.

— Bună seara. Pleci? N-ai mai avut răbdare să aștepti?

— Da, am vrut... nu... vroiam numai să-ți deschid.

— Dar nu sunasem încă.

— M-am... gândit că n-o sa mai suni.

— De ce să nu sun?

— Așa, pentru că... n-ai vorbit cu Paul?

Și se făcu imbecil în gând.

— Ba da, am vorbit. Nu mă lași să intru?

— Iartă-mă. Poftim.

Era îmbrăcată cu o rochie violentă și avea cercei. Purta sandale pe piciorul gol. Avea gura vopsită puțin. Făcuse un efort ca să se gătească? Îi venea bine. În același timp, îi dădea un aer trist, o schimba. Deodată, din memoria inginerului crescuse o fată bizară lângă o bibliotecă plină de cotoarele întunecate ale unor cărți vechi: Corina, în seara aceea de primăvară, când se întâlniseră cu scriitorii și vorbiseră niște fleacuri pe care nu și le mai amintea, mută și enigmatică. Își aminti privirea ei fixă, mâna pe care i-o întinsese la plecare, obrazul bătut de părul moale și cald.

Corina intră în birou, se uită repede în jur, observă abundența de scaune și patul lui Bibi.

— De ce e atâta înghesuială aici?

— Am făcut curat dincolo, și astea au rămas aici. (Nu stai bine? Putem merge la mine. E mult mai plăcut.) – dar nu reuși s-o spună tare.

Ea se așezase pe scaunul lui de la birou.

— Stau foarte bine.

Încurcat, își trase și el un scaun; se așeză, cu sentimentul că întâlnirea debutează prost; atât de prost, încât nu le mai rămânea nimic de făcut; poate doar să se despartă imediat și să se întâlnească altă dată, când atmosfera penibilă de acum nu se va repeta.

Corina își aprinse imediat o țigară, merse cu ochii prin cameră, îi așeză pe inginer, iar merse cu ei prin cameră, stinse țigara abia începută și-l privi.

— E foarte cald afară; mi-e sete.

Se duse și scoase din frigider vermutul și sifonul. Căută tava ca să aducă pe ea paharele, și n-o găsi. Își aminti că a uitat-o în camera lui, lângă pat, o aduse, intră cu toate în birou, amestecă băutura în două pahare, îi întinse unul ei, cu un gest decis, așteptă să termine de băut ca s-o poată întreba. Ea bău cu lăcomie, până la fund. Avea ochii roșii parcă. Inginerul se întrebă dacă dormise cu o noapte înainte. O întrebă din ochi dacă să-i mai toarne un pahar,

iar ea dădu din cap, da.

Atunci, amestecându-i un alt pahar:

— Ei bine, ce ți-a spus vărul tău?

— Ce-ți veni?

— Vreau să știu ce ți-a spus.

— De ce?

— Vreau să văd dacă a schimbat ceva în tine.

— Ce putea să schimbe?

— Nu știu. Tocmai de ăia te întreb.

— Altceva nu vrei să știi?

— Asta vreau să știu întâi.

— Cred că trebuie să aprinzi ceva. Abia te mai văd.

Numai lumina indirectă a străzii. Da, o lampă ar fi de folos.

— Ascultă. N-are nicio importanță ce mi-a spus. Nici măcar pentru mine. N-are importanță nici dacă a mințit, sau a spus adevărul. De ce să vorbim despre asta? A mai rămas atât de puțin timp! Tot ce ți s-a întâmplat ție, tot ce-ai făcut tu, tot ce-ai gândit, tot ce-ai vrut nu mai are nicio importanță în clipa asta. Nici măcar nu mai există. Acum o săptămână nu existam nici eu. Am venit. Sunt aici. Nu fi copil.

— Mă găsești prost?

— Nu te înțeleg. Oare nici acum nu știi ce-ți lipsește? Nu știi de ce ai nevoie?

— Nu, nu știu.

— Minți?

— Nu mint. Nu știu de ce am nevoie. De fapt, nu știu dacă am nevoie de ceva. Poate că n-am nevoie de nimic.

— Nu e posibil.

— Ba da, de ce nu? Tu nu-ți dai seama că asta e partea cea mai monstruoasă? Nu știu de ce am nevoie. Și în fond, s-ar putea să nu am nevoie de nimic.

— Bine, dar atunci înseamnă că ți-e foarte ușor.

— Nu. Mi-e foarte greu. Dar cred că m-am obișnuit. M-am obișnuit chiar să-mi fie foarte greu. În măsura în care un om

se poate obișnui și cu așa ceva. Nu spun că m-am adaptat. M-am obișnuit numai.

— Cum te simți?

— De ce mă întrebi mereu cum mă simt? Cred că m-ai întrebat asta de trei ori mai des decât ne-am întâlnit până acum.

— Pentru că niciodată n-ai răspuns cu adevărat.

— Bine. Simt că se apropie.

— Ți-e tot mai rău?

— Mi-e destul de rău.

— Des?

— O dată la două-trei zile am o criză.

— N-ai mai văzut niciun doctor?

— Acum trei săptămâni. Mi-a spus: două-trei luni. Dacă mă îngrijesc foarte bine.

— Nu te îngrijești, nu?

— Nu.

Ea își bău iar paharul dintr-o singură sorbitură. Nu purta ciorapi. Sigur, era cald afară. Picioarele îi porneau goale din șold, goale îi ieșeau de sub rochie, goale se legau în sandalele atât de subțiri încât dădeau impresia pasului pe pământul gol, pe pavajul gol, pe parchetul gol.

— Ești frumoasă. Ai un corp foarte frumos.

— Nu e frumos. Câteva părți din el sunt frumoase. Câteva mai puțin. Am să-ți arăt într-o zi.

— Arată-mi curând.

— Bine. Ai răbdare.

— Am răbdare. Nu știu dacă am să am timp.

— Pentru asta ai să ai. Am să am eu grijă ca să ai.

— Spune-mi că vroiai să ne întâlnim. Că nu te-am silit eu.

— E inutil. Tot tu m-ai silit.

— Cum te-am silit eu?

— M-ai îndrăgostit de tine. Puteai să mă silești mai tare?

— De ce-ai plâns după ce te-am sărutat?

— Aș fi vrut atât de mult să nu se întâmple! Eram pregătită să mă feresc de tine, să-ți rezist. Ți-aș fi scăpat.

M-ai luat prin surprindere. M-ai otrăvit. Țin minte când ne întâlneam uneori, înainte să aflu de boala ta. Era mult după logodna aceea, nu mă mai cunoșteai. Uneori nu erai singur. Mă gândeam dacă o să se întâmple să ne întâlnim.

— Vroiai să ne întâlnim, nu?

— Da. Mă gândeam cum o să fie când o să ne întâlnim. Ce-ai să-mi spui. Ce-o să-ți răspund. Cum o să încerci să mă iei în brațe. Mă întrebam dacă am să mă feresc sau nu. Fleacuri. Lucruri normale. Era o fată normală. Vedeam în tine tot un om normal. Vroiam să ne întâlnim cum se întâlnește toată lumea, să ne iubim normal, nu știam că o să-mi fie dată o iubire atât de deosebită.

— Deosebită, da.

— Da, deosebită.

— E mult de când ne-am cunoscut?

— La o logodnă, acum patru ani. Nu mai ții minte de loc?

— Nu.

— Era în 19 octombrie.

— Ții minte ziua?

— Dacă aș ține minte numai ziua... Se logodea o prietenă a mea, Cela. S-a măritat cu un englez. A plecat din țară. I-am scris o dată. Vroiam s-o rog să-mi aducă aminte logodna ei în cele mai mici amănunte, să văd dacă o țineam eu minte chiar așa cum s-a întâmplat. Nu mi-a răspuns. Cred că am scris adresa greșit.

— Și eu ce căutam acolo?

— De fapt, nu prea știu ce căutai tu acolo. Nu erai prieten cu ea. Veniseși cu o fată. Mi se pare că ea era prietenă cu Cela. Te plictiseai. Stăteai la masă chiar lângă logodnic. Era un băiat blond și slab, foarte roșu la față, nu știu dacă de emoție, pentru că tot timpul n-a scos o vorbă. Părea foarte fericit. La un moment dat erai atât de exasperat de tăcerea lui, încât te-ai întors și ai întrebat tare, încât a auzit toată masa:

— Mă, ăsta e englez, ori se face? Toți au râs, iar eu m-am înecat îngrozitor cu un os, a trebuit să ies, când m-am

întors mi-era foarte rușine de tine.

— E fantastic cum nu țin minte nimic. Ți-am fost prezentat totuși, nu?

— Da. Dar nici eu nu ți-am ținut minte numele la început. Am dat mâna cu prea multă lume. Te-am văzut foarte fugitiv când am dat mâna. La masă stăteai aproape de mine. Îmi plăceai. Pe urmă ai început să vorbești și nu mi-ai mai plăcut. Cred că te-aș fi uitat. Dar, întâmplător, te-am revăzut chiar a doua zi. Era ora cinci după masă, mă duceam la Poșta Centrală ca să iau o scrisoare recomandată, iar tu mergeai pe trotuar chiar în fața mea și țineai de braț o fată cât tine de înaltă și voinică. Era îmbrăcată aproape la fel ca mine, chiar îmi semăna puțin. M-am uitat la tine, așteptam să mă recunoști și să mă saluți. Tu te-ai uitat la mine ca și cum atunci mă vedeai prima oară. Asta nu pentru că te-ar fi preocupat peste măsură fata cu care erai. Păreai chiar plictisit de ea. Pe urmă nu te-am văzut câteva săptămâni. Tot nu aflasem cum te cheamă. Nu știam unde stai. Într-o seară eram cu Paul pe Calea Victoriei. Ne-am încrucișat. Nu mai erai cu fata care semăna cu mine. Erai cu una mai mică de statură, cu un cap de evreică. Tot plictisit păreai, și te-ai salutat cu Paul. Pe mine cred că nu m-ai văzut. Ai trecut, l-am întrebat pe Paul cine ești, mi-a spus, a băgat de seamă că eram tulburată, a început să glumească pe socoteala ta. Spunea că nu ești băiat rău, dar că ești foarte plat, că nu te distingi prin nimic, că nu ai talent decât pentru inginerie. Asta pentru Paul nu poate fi un talent. L-am întrebat de ce nu vă vedeți mai des și s-a uitat bănuitor la mine. L-am întrebat dacă știe unde lucrezi sau unde locuiești. Mi-a spus că nu știe. Poate că într-adevăr nu știa. Aș fi vrut să-l întreb dacă știe ceva despre fata cu care erai, dar n-am mai îndrăznit. Bucureștiul mi s-a părut deodată atât de mare! Strivitor de mare. Sufocant de plin. Mi se părea că mă zbat în marea lui și nu găsesc niciun mal. Am început să mă gândesc la tine. În gând îmi erai foarte apropiat. Din când în când te

revedeam cine știe unde. Atunci aveam de fiecare dată o surpriză. Mi se părea ciudat ca un om pe care eu îl simt atât de intim să poată avea și o viață publică. În prima clipă nu te recunoșteam. Apoi te recunoșteam și îmi plăceai de fiecare dată mai mult decât ultima oară și mai mult decât în gând. De cele mai multe ori nu te întâlneam singur. Erai mereu cu o fată. Asta mă rănea, dar pe de altă parte îmi părea bine. Mă comparam cu fiecare din ele, și dacă descopeream vreo trăsătură asemănătoare mă bucura. Am băgat de seamă ce fel de fete îți plăceau. Mi-am spus că am șanse să mă placi și pe mine. Trebuia numai să găsesc momentul cel mai potrivit. Momentul în care să-ți dai seama că eu sunt cea mai frumoasă femeie pe care ai întâlnit-o și că te pot iubi mai mult decât oricare alta.

— Și l-ai găsit?

— Nu vezi că l-am găsit?

Intonația ei albise iar, se destinsese iar, se îndepărtase. Ca la telefon. Spunea lucruri obișnuite. leftine poate în altă gură. Cu o mare puritate, cu o mare sinceritate, cu un firesc dezarmant. Inginerul, cu paharul gol în mână, cu ochii ațintiți asupra ei, cu gura deschisă, o asculta.

— Apoi te-am reîntâlnit la niște concerte de jaz. Întâi când a fost Armstrong la București. Ții minte? Negrii aceia bătrâni și grași, dansând cu instrumentele pe scenă, ca niște curcani, vorbind aici la București așa cum vorbesc ei în America unui public de negri, făcând niște glume de mahala neagră, cântând ca într-un local popular. Și jos publicul nostru, atât de gătit, și noi între ei. Stăteai chiar în fața mea. Erai cu fata cu trăsături de evreică. Poate că fuseși certăți, și acum vă împăcaseți. Ei nu-i plăcea spectacolul. Ție da. În pauză am stat foarte aproape de voi, lângă un stâlp, și am auzit-o pe ea explicându-ți superioritatea jazului universitar. Se pricepea mult mai bine ca tine sau ca mine. Îți vorbea despre un jaz academic, rece, științific, stilizat, fără nicio spontaneitate. Iar tu răspundeai că îl preferi pe ăsta, că jaz-ul cult e prea

impersonal, că de fapt nici nu e jaz. Îmi venea să strig că ai dreptate. Am trecut de două ori prin fața voastră. Purtam o rochie nouă, ah, dacă mi-ai fi observat măcar rochia! Ea mi-a observat rochia. Tu nu. Pe urmă s-a întâmplat să vină orchestra de jaz a unei universități. Ne-am întâlnit iar. Erai tot cu fata aceea. M-am întrebat: Oare cât timp îi trebuie ca să se sature de ea?

Pe urmă nu te-am mai văzut foarte mult timp. Aproape un an. Către sfârșitul intervalului, nici nu mă mai gândeam la tine. Mă simțeam îngrozitor de singură. Nu ieșeam, nu făceam nimic. Deodată, te-am văzut la Capșa. Mâncai cu un domn care părea străin. Vorbea prost românește. Era foarte elegant. Țin minte că purta un costum negru, cu reverul îngust ca o pană, o cămașă care te orbea, o cravată albă cu un singur punct de aur, șevalieră pe deget, o insignă pe rever. Avea ochelari mari și pătrați, cu rame negre, purta o mustață îngrijită și mică, dădea o impresie de virilitate foarte civilizată. Vorbea mult și repede și mânca cu poftă, dar era totuși foarte manierat. Un bărbat bine, cum se spune. Femeile din local se uitau la el. El însă vorbea foarte aprins cu tine, un subiect de specialitate, fără îndoială. Tu nu arătai prea bine. Slăbiseși, erai nervos și palid, nu mâncai, beai mult și fărâmițai pâinea pe masă. Domnul acela avea păr negru foarte des și ondulat, despărțit la dreapta cu o cărare atât de subțire, încât abia se vedea. Eram cu o prietenă care nu se uita decât la el. Eu nu mă uitam decât la tine. Cred că n-am să uit niciodată seara aceea, cu hainele negre, cu scaunele roșii, cu mesele albe. Am făcut nota și am așteptat s-o faceți și voi. Ne-am ridicat înaintea voastră, în așa fel încât să ne vedeți. Prietena mea e o fată drăguță. Domnul cu care erai ne-a observat pe amândouă și ți-a spus ceva măgulitor despre fetele din România, l-am auzit, îmi încordasem urechea atât de tare încât te puteam auzi respirând. Tu nu știi la ce te gândea.

Am început iar să ies și să te întâlnesc. Te vedeam mai cu seamă sâmbăta. Lucrai mult probabil în timpul

săptămânii. Sâmbăta erai mereu cu câte-o femeie, ori cu câțiva prieteni, mereu aceiași. Acum știam precis unde mergeai cu femeile care-ți plăceau. Cocktailuri la Katanga, plimbări la lacuri, seara la Teatrul de Comedie, pe urmă la Cina sau în altă parte. La operă nu te duceai. O dată te-am văzut la Grădina zoologică. Duminică dimineață, într-un sfârșit de mai. Uneori nu-mi doream de loc să mă iubești. Vroiam numai să devin amanta ta. Aș fi știut după aceea să te fac să mă iubești.

Cred că nu trecea zi în care ceva să nu-mi amintească de tine. Uneori îți vedeam mașina. Alteori întâlneam câte-un prieten de-al tău. Aflasem unde lucrezi, unde stai, știam totul despre ai tăi, am cunoscut o fostă colegă de liceu a fratelui tău, căreia fratele tău îi făcea curte.

Privindu-te de departe, mi se părea că ești un bărbat foarte cald. Un bărbat care simte o femeie, care știe s-o ghicească și s-o ajute. Mă întrebam cât timp va mai trece până când o întâmplare sau alta ne va pune față-n față. Visul crescuse prea mult. Mă înăbușea. Uneori ajungeam foarte aproape, mai lipsea o fracțiune de secundă, o mișcare, un cuvânt, pentru ca tu să întorci capul, să mă vezi, să mă placi, să mă legi de tine. Dar atunci mi se făcea mie frică și fugeam.

Într-o seară am ieșit singură dintr-un cinematograful în care văzusem un film vechi și foarte lacrimogen. Eram prost dispusă, fără să știu de ce. Ți-am văzut mașina trasă lângă trotuar. Nu erai singur în ea. Sărutai o fată. În spate era un prieten al tău, cu altă fată. Și ei se sărutau. Cred că veneați de undeva unde băuseți ceva. Am fost cumplit de revoltată. Am simțit un imens dezgust pentru tine. Am simțit un și mai mare dezgust pentru mine, și asta pentru că primul meu impuls fusese să deschid ușa mașinii, s-o trag afară de păr pe fata care te săruta și să mă așez eu în locul ei. Stăteam lângă mașină și vă priveam. Cred că am stat așa destul de mult timp. Tu erai prea ocupat ca să-ți dai seama că te priveam. Dar am plecat foarte ușurată. Îmi

spuneam: “De data asta gata! De data asta sigur am terminat cu el!”

Și iar nu te-am mai văzut foarte mult timp. Poate un an. Într-o zi te-am zărit prin geam în barul mic din Piața Romană. Am intrat. Dar nu mi-am spus “Acum, ori niciodată”. Vroiam doar să te văd, fiindcă nu te mai văzusem de mult. Nu vroiam să-mi vorbești. Erai foarte trist și cufundat în ale tale. Dacă nu te-aș fi știut, aș fi crezut că dinadins nu te-ai uitat la mine când m-am așezat la masa ta. Dar știam că așa ești tu. Am stat un sfert de oră față-n față și nu mă săturam uitându-mă la tine. Îmi spuneam că totul s-a terminat. Pentru tine, chiar se terminase, fără să fi început. Eram convinsă că s-a terminat. De altfel, eu însămi hotărâsem că s-a terminat. Tocmai de aceea mă uitam la tine atât de lacom. Și cu o anumită curiozitate. Acum, dacă se terminase, vroiam să-mi dau seama ce fusese cu adevărat. De ce fusesem atât de fascinată de tine, un bărbat prin nimic deosebit de alții, potrivit de atrăgător, pe care nu-l auzisem spunând mai mult de zece fraze. Nu găseam într-adevăr niciun motiv și mă bucuram că te văd, îmi era foarte dor de privirea ta, pe care tu niciodată n-ai așezat-o pe mine decât întâmplător și-n treacăt; țineai ochii plecați; vroiam să te fac să-i ridici; nu ca să mă vezi; ca să te văd eu pe tine. Nu știam ce să fac ca să-ți atrag atenția. Masa era foarte mică, stăteam aproape nas în nas, mă aplecasem spre tine, am luat zahărul de la cafea și l-am spart în dinți cât am putut de zgomotos, dar erai atât de absorbit, încât n-ai auzit. Aș fi vrut să te trag de mânecă, ori să-ți spun ceva, dar mi-era rușine de băieții ăia străini care stăteau cu noi la masă. Ai plecat. Am mers un timp pe stradă foarte aproape de tine. Îmi închipuiam că suntem împreună, că nu vorbim pentru că ne-am certat, că ne vom împăca acasă, printre sărutări. Tu mergeai, eu mergeam cât mai aproape de tine, tu ești înalt și ai pasul larg, dar și eu sunt înaltă, și eu pot merge repede. Te-ai oprit la colțul unei străzi, m-am oprit și eu lângă tine, erau oameni în jur,

m-am sprijinit de umărul tău, o clipă n-am mai existat. Apoi mi-am spus: "La ce bun?" Tu ai traversat, și eu nu te-am urmat. Am rămas, ca un mal de care se îndepărtează un vapor.

Inginerul lăasă capul pe spate și închise ochii.

— Ce ai? Ți-e rău?

— Dimpotrivă. Mi-e foarte bine. Mai departe.

— Te-am revăzut într-o zi când ai trecut pe lângă mine ca o săgeată. Fugeai ca un om urmărit.

— Mai departe.

— Paul mi-a spus că ai să vii într-o seară să stai de vorbă cu el. Mi-a spus să vin și eu, dar nu chiar la început. Nu știu ce-a fost atunci în capul lui.

— Paul e puțin îndrăgostit de tine.

— Paul mi-e văr.

— Chiar dacă ți-e văr. Verii nu se pot îndrăgosti?

— Ne știm de mici.

— Nu-i niciun motiv.

— De ce nu deschizi ochii? Nici acum nu vrei să mă vezi?

— Vreau să te ascult.

— Nu știu ce-a vrut Paul. Când mi-a spus, m-am roșit toată. Atunci a zâmbit cu un zâmbet foarte rău. Niciodată nu l-am văzut înainte zâmbind cu o asemenea cruzime, el e un băiat bun la suflet. A zis: "Vino să-ți vezi idolul. Ai să vezi ce e în stare să spună". M-am supărat pe el. Dar de venit, tot am venit. Nu știu de ce vroia să mă convingă cu orice preț că ești un om lipsit de interes.

— Într-un fel, are dreptate. Nu sunt un om care prezintă mare interes. Nu pentru el, în orice caz, ori pentru prietenii lui. Nu mă pricep de loc la lucrurile la care se pricepe el. Sunt un om fără niciun talent.

— Și?

— Uite, el are talent. El spune și despre tine că ai talent. Asta ne deosebește, nu?

— Doamne, ce prostii! Oare există om care să știe ce înseamnă talent?

— Eu nu știu în niciun caz.

— Taci. Paul e gelos, asta-i tot. Să știi că a fost foarte tulburat de ce i-ai spus în noaptea aia, când a venit la tine. Dar el are încă tot felul de copilării. Și e prea vanitos. E atât de mândru că e scriitor, încât își închipuie că orice alt bărbat e foarte șters în comparație cu el. De altfel, ce importanță are? Ție puțin îți pasă de asta, nu?

— În clipa asta nu-mi mai pasă decât de tine.

— Dă-mi să beau.

— Seara de atunci abia mi-o aduc aminte.

— Când am venit eu, vorbeai. Cred că de asta mă chemase Paul mai târziu. Ca să intru în mijlocul discuției și să aud din prima clipă ce spui, ce păreri ai, cum ți le exprimi. Vezi ce prost poate fi un om inteligent?

— Ce spuneam?

— Spuneai că vei muri curând.

— Ce-ai simțit?

— Am simțit prea multe ca să-mi pot da seama precis ce anume. Se răsturnau în mine toate lucrurile pe care le gândisem despre tine. Vorbeai foarte fluent, foarte logic, frumos chiar, erai atât de stăpân pe tine, m-am întrebat în prima clipă dacă spui adevărul. Aveai aceeași voce, cea pe care ți-o știam, pe care ți-o auzisem spunând niște fleacuri. Erai tu. Nu erai tu. Erai chiar frumos vorbind despre tine și despre moartea ta. Îmi plăceai foarte mult. Nu știu de ce. Toți ceilalți te ascultau atent. Erau mișcați de ce spuneai tu. Dar tu nu-i disprețuiai. Le vorbeai cu multă încredere. Ca unor egali. Și ei nu erau egali cu tine. Ei nu sunt egali cu tine, nu au fost nici măcar în clipa aceea. Tu însă le vorbeai din inimă, te frământai ca să fii înțeleș. Ca un profesor preocupat să fie înțeleș cum trebuie de elevii lui. Parcă le explicai principiul de funcționare al unui motor și cauza opririi lui. Se vedea că subiectul te preocupă, că-l cunoști bine, că el te obsedează și chiar ți-a devenit favorit. Oricum, ei tot nu înțelegeau. Le vorbeai cu atâta forță! Tu ești un om de forță, tu faci totul cu forță, chiar și când vei

muri vei muri cu forță.

— Acum mă simt foarte slab. Spune.

— Eram atât de uluită de ce auzeam și vedeam, încât uitasem cu totul de mine, de iubirea mea pentru tine, de hotărârea mea. Știrea morții tale mi te înstrăinase într-un chip foarte ciudat. Tu nu te opreai din vorbit. Erai tot mai convingător. Erai admirabil. Îmi venea să strig: Te înșeli, ți se pare, smulge-te din coșmar, cum poți tu să mori?

Ai tăcut. Ai părut obosit de efort. Arătai foarte singur între toți ceilalți. Chiar și prietenul tău nu părea să te fi înțeles. Te-ai ridicat să pleci. Mi-ai sărutat mâna. Am simțit că ieși pe ușa dintre moartea ta și viața mea. Am fost bolnavă săptămâni de zile. Restul îl știi.

— Vreau să te sărut.

— Nu acum.

— Când?

— Arată-mi casa ta.

Inginerul se ridică, își lăasă paharul, îi întinse mâna. Ea i-o dădu imediat pe a ei. Se simți mișcat.

— Asta e biroul meu, nu e prea interesant pentru tine.

— Tot ce e al tău e interesant pentru mine. Eu trebuie să adaug acum tot ce-am pierdut. Trebuie să recuperez în cea mai mare grabă. Dacă aș fi știut, aș fi dat buzna în viața ta mai demult. N-am știut. Asta e nenorocirea mea.

— N-ai știut ce?

— N-am știut că ai să mori atât de curând. Uneori mi se pare că fugi de mine ca un hoț, că scapi de mine în moartea ta.

— Dumnezeuule, Corina! Cum poți vorbi asemenea nebunii?

— De ce nebunii? Tu mi-ai spus foarte sincer adineauri că de fapt nu ai nevoie de nimic. Cu toate că mori. Eu am nevoie de tine. Am o uriașă nevoie de tine. Nu pot să te mint. Trebuie să mă ajuți. Trebuie să încerci să mă mulțumești. Să mă sature. Poate că ai să ai timp. Roagă-te lui Dumnezeu să ai timp. Am aflat de curând la ce liceu ai

învăţat. Am făcut imposibilul ca să fiu angajată profesoară de desen acolo. Am descoperit clasele în care ai învăţat. M-am aşezat în băncile în care ai stat tu. Unii profesori te mai ţin minte, alţii nu. Sunt prietenă cu cei care te ţin minte.

— Îţi place meseria asta? Mie mi s-a părut întotdeauna cea mai plicticoasă din lume.

— Nu-i adevărat. Copiii sunt foarte drăguţi. Şi foarte obositori. Când am un elev preferat, ştii ce fac cu el?

— Ce?

— Îl aşez în banca în care stăteai tu. De ce te-ai oprit? Arată-mi casa.

Ținându-se de mână, trecură din cameră-n cameră, încet, plimbându-și ochii peste tot. Corina se uita la toate ca și cum ar fi vrut să le distrugă. Inginerul se uita și el la toate și i se păreau schimbate într-un fel ciudat.

— Asta e bucătăria.

— Vreau să văd paharele din care bei, tacâmul cu care mănânci, solnița din care îți pui sare. Vreau să văd tot. Vreau să văd săpunul cu care te speli, vreau să văd pieptenele cu care te piepteni, acul cu care îți coși un nasture. Știi să-ți coși un nasture? Am să-ți rup nasturii ca să ți-i pot coase eu pe toți. Vreau să văd cămășile pe care le îmbraci, cravatele pe care ți le pui la gât. Vreau să văd toată casa, să nu-mi scape un centimetru din podeaua pe care-o calci!

— Și ce mai vrei să vezi?

— Vreau să văd aerul pe care-l respiri. Vreau să-ți văd inima bătând. Vreau să-ți văd sufletul gol, să-ți sărut sufletul gol! Vreau să văd cu ochii mei moartea ta! Vreau să mă lupt cu ea, s-o rog și s-o înduplec!

— Corina! șopti el, înspăimântat de exaltarea ei.

— Ce ai aici?

— Tabloul ăsta? Nu știu de cine e. E cadoul unei mătuși. Eram mic.

Peisaj pastoral cu maci mulți și un bătrân adormit sub cerul care apunea.

— E foarte urât, cum de-l poți ține pe perete? Bănuiam eu că n-ai niciun fel de gust la așa ceva.

— Asta-i camera mea. Aici dorm.

Ea se uită la patul lui larg și făcut cu grijă.

— Asta e patul pe care l-ai pregătit pentru noi?

— Da, suflă inginerul.

Ea privi iar patul, toată camera din jur, șarpele împărătesc între Adam și Eva, în miezul raiului, pe inginer, iar patul.

— Ce e?

— Noi ne-am întâlnit într-un oraș, în orașul ăsta, în care tu te-ai născut, în care poate că ai să mori. Ai fost bolnav în camera asta. Ai fost bolnav în patul ăsta. În patul ăsta ai căzut înjunghiat de vestea pe care ai aflat-o. Nu se poate aici. Eu nu pot.

— Unde, atunci?

— Oriunde vrei. Nu în patul ăsta, nu în casa asta, nu în orașul ăsta.

— Unde-am putea merge?

— Alege tu locul. Mi-e indiferent.

— Vrei la mare?

— N-am mai văzut marea de mult. Nu știu. Unde te duci?

— La telefon.

Se așează lângă telefon, iar ea se așează strâns în brațele lui, și inginerului îi tremură vocea când ceru Gara de Nord și întrebă orele trenurilor spre litoral.

— E un tren la ora unu. Un tren de noapte. Ajungem dimineața. Cred că nu e grozav. Altul mai devreme nu e. Îl luăm?

— Da.

— Ar trebui să-mi fac bagajul.

— Vreau să ți-l fac eu. Unde-ți ții hainele?

— Aici.

Inginerul comandă un taxi, apoi se așează la masa de lucru și scrie cu litere mari pe o foaie luată dintr-un bloc de desen.

“DRAGĂ BIBI, PLEC LA MARE ÎN NOAPTEA ASTA CU TRENUL DE UNU. VOI AJUNGE MÂINE DIMINEAȚA. FĂ TOT POSIBILUL (DĂ O TELEGRAMĂ, VORBEȘTE LA TELEFON CU OAMENII PE CARE-I CUNOȘTI ETC.) CA SĂ-MI FACI ROST DE O CAMERĂ LA HOTEL LA MAMAIA. VREAU CÂND AJUNG LA OFICIUL TURISTIC SĂ O GĂSESC REȚINUTĂ PE NUMELE MEU. ARATĂ-MI CĂ EȘTI BĂIAT ÎNTREPRINZĂTOR. ÎȚI VOI TELEFONA MÂINE SEARĂ. SĂRUTĂRI.” Și iscăli.

O puse în birou pe patul lui Bibi, ca s-o vadă mai repede. Aruncă ochii pe fereastră. Se vedea un taxi oprit lângă trotuar. Se gândi puțin, alegea câteva mii de lei din pachetul de bani pe care i-l adusese Bibi, le puse pe scrisoare, renunță să mai scrie un P.S., o chemă pe Corina, ea nu-i răspunse.

— Corina! strigă mai tare inginerul.

Vocea îi răsună în casa goală. Se repezi în camera lui.

Nu dispăruse. Era acolo. Îngenuncheată lângă o valiză deschisă, cu mâinile așezate mângâietor pe maieurile și cămășile lui. Cu ochii mari plini de lacrimi mari.

— A venit mașina, îngăimă el.

Ea făcu un efort și-i zâmbi printre lacrimi.

— O, atât de repede? Bine să ne grăbim. Uită-te și spune-mi dacă ți-am pus tot ce-ți trebuie.

Se uită în valiză.

— Tot. Nu lipsești decât tu. Haidem, e foarte târziu.

Un șofer cu cap de armean îi duse repede în noaptea caldă până la intrarea Forestierilor.

— Așteaptă-mă, vin în cinci minute, spuse Corina, îi atinse mâna în întunericul mașinii, coborî.

— Unde mergeți după aia? Întrebă șoferul.

— La Gara de Nord.

Șoferul întoarse mașina cu botul spre Calea Moșilor. Neonul obosit al unei cârciumi însângera trotuarul. Ferestrele dormeau. Cu pasul nesigur de alcool, trecu un

cuplu deosebit: un negru și o fată blondă.

Un negru și o fată blondă. Da, Bucureștiul e plin de străini, popoarele se amestecă în el, cele dinăuntru și din afară, armeanul ăsta de șofer, nas coroiat, păr orbitor, piept lat și boltit, între alți armeni, greci, țigani, evrei, bulgari, mâine la Constanța vom vedea și turci. Toți împreună, toate în bună pace, cum a dat Dumnezeu de mult.

Se uită prin geam, o văzu pe Corina sosind cu o valiză mai mare decât a lui, sări afară din mașină ca s-o ajute. I se păru că e grea valiza ei. Ori poate era atât de slăbit încât nu mai era în stare să ducă valiza unei femei?

— Ce-ai pus în ea de e așa de grea?

— Grea? N-am pus decât câteva rochii, strictul necesar, n-am avut timp să-mi fac bagajele cum trebuie. Cred că mi-am uitat periuța de dinți.

— Nu face nimic, o să cumpărăm.

La gară, șoferul ajută la valize, primi bacșișul fără să mulțumească, dispăru. Gara era plină de lume. Găsiră cu greu ultimele bilete de clasa a doua la trenul lor, urcară, se așezară alături. Inginerul puse capul pe umărul Corinei. Umăr fraged, dulce atingere a părului, ea îl mângâie pe obraz, era cald în compartiment, cineva stinse lumina, se simți bine, adormi fără să mai aștepte smucitura trenului care se rupea din loc.

TRENUL, CEL MAI PROST TREN PE

care l-ar fi putut lua, un personal de noapte, ales de oameni care vroiau să câştige o dimineaţă de concediu contra o noapte de voiaj, intră pe întuneric în judeţul Ialomiţa, trezi câmpia cu semnalul lui, arse iarba de pe marginea terasamentului, acea iarbă care creşte de ani de zile în respiraţia trenurilor, însufleţi gări de cărămidă roşie, cu petunii şi crăiţe, cu fântâni de piatra la care se apleacă să bea însetaţi ţărani şi soldaţi veniţi în permisie, cu barăci de lemn verde din care iese sau în care intră câte-un ceferist indiferent la goana plină de ochi omeneşti a trenului care trece pe lângă la fel de omeneştile lui nevoi, cu bănci pe care se tolăneşte în răcoarea nopţii câte-un tânăr într-un maiou soios, fără treabă, aşteptând sa-şi poată oferi serviciile ca hamal, ori câte-o femeie desculţă, strângând între picioare o boccea, toate sugerând o lume stagnantă, ca o balta care seacă. Câmpia e largă, noaptea împrăştie aerul mai mult decât în Bucureşti, se luminează foarte devreme, inginerul deschise ochii, simţi mirosul de tren, privi pe fereastră fără să ridice capul de pe umărul Corinei, văzu cum trenul sfârteca o staţie care se numea chiar Bărăganu, văzu că mai toţi moţăiau în jur, încercă să readoarmă.

Terenul trecea printre culturi drepte, care se desfăşurau şi se strâneau la loc, ca o armonică în perspectiva schimbătoare a ferestrei, ocolea puncte de salcâmi. Câmpia părea îngheţată, ceţuri uşoare întâmpinau trenul, un fior străbătu trupul inginerului. Bărăganul atât de mare, văzu egal în dreapta şi stânga, prin cele două ferestre ale vagonului; dincolo de marginea lui era marginea pământului, marginea universului, iar trenul despica simetric această lume atât de simplă. Răsări la patru şi

jumătate, puțin înainte de Fetești, un soare imens ca un cataclism, ca o bombă atomică, pluti nefiresc la orizont, schimbă fața tuturor lucrurilor, urcă, semăna a soare. Peisajul se schimbă, se simți Dunărea, verdele de luncă spori, trenul traversa Borcea. Jos, în bălți, sălciile păreau de aluminiu, frunzele lor sclipeau dur, ceață pe maluri, niște bivoli sub pod, mici ca niște jucării. Încă un pod. Valurile arhitecturii de fier spărgeau auzul. Podul cel mare. Fluviul ducea dedesubt un șlep cu steag unguresc, pe faleze sclipea soarele în spărturile galbene ale pietrei dezgolite de pomi, ceața îneca perspectiva în susul și în josul apei. Dunărea era cafenie, părea foarte grea, de piatră, mișcarea ei uluia ochiul. Trenul își făcu loc printre dorobanți, intră în Dobrogea, încetini pe un terasament pe care-l reparau muncitori în uniforme vechi, își reluă viteza, merse monoton printr-o fâșie de câmpie, terenul începu să se schimbe tot mai mult, în compartiment se trezi o familie de funcționari cu doi copii, copiii făcură gălăgie, tatăl gras cârpi pe unul din ei, mama bondoacă amenință pe celălalt, inginerul ridică obrazul de pe umărul Corinei, o privi. Ea îi surâse încercănat.

— N-ai dormit?

— Ai dormit tu.

Închiși în compartimentul verzui, cu capul pe inițialele Căilor Ferate scrise în pielea canapelei, așezați în viteza trenului, fură luminați de soarele tot mai mare. Gările se înmulțeau. Gospodăriile, casele vorbeau despre un oraș. Se ridică și ieșiră pe coridor, coborâra fereastra, se înviorară de briza trenului.

— Uite marea.

— Imposibil. Cum o să se vadă de-aici?

— Uite-o.

— Unde?

— Acolo, în dreapta. Deasupra copacilor. Uite-te bine.

Marginea copacilor și a caselor sfârșea în cer. Dar, într-adevăr, până la cer mai era o dungă de un albastru mai

întunecat, abia perceptibilă.

— Nu poate fi marea.

— Ce altceva ar putea fi?

Ea era. Se văzu brusc, într-o despicătură a malului. Era atât de albastră, încât făcea rău privirii. Ca un miraj. Dar un petrolier gros de tot, negru și roșu, descărcat, muncindu-se spre port, convingea de realitatea mării.

Era șase și ceva când coborâră la Constanța, inginerul în urma Corinei, cu o valiză în fiecare mână. Era răcoare, aerul mirosea altfel, hainele lor bucureștene erau nepotrivite aici, le simțiră stânjenitoare, inginerul își lărgi cravata. Cu un taxi străbătură Constanța veche și nouă. Drumuri, poduri, întrețâieri de șosele cu căi ferate, camioane pline, vagoane goale, macarale, semnale, felinare, depozite, magazii, comerț și producție, blocuri noi și fără haz, case vechi în seducătorul amestec al trecutului constănțean și mangaliot, vile cu nume de femei de acum patruzeci de ani, cum e vremea pe aici?

— Frumos și cald, de-aia e plin de lume, vine toți - cu mic, cu mare, și români și străini, la București tot cald, nu? Ei, nu-i rău să fie cald, mai ales vara, da dacă avem parte iar de secetă, ca anul trecut? Că dacă e secetă și nu se face, degeaba ai mașini, de care scrie ei toată ziua la ziar. O cameră nu doriți? Hotel? Vă duc eu și la hotel. Stați mult? Dacă vreți să stați și mai încolo, când se mai termină sezonul, că n-o să aveți bani să stați numai la hotel, costă scump al dracului, veniți la mine, o odăiță - pahar, nu altceva, Panait mă cheamă Panait Stamatiadi, nevastă-mea gătește ce n-ați pomenit dumneavoastră, am și telefon, stau unde-i zicea înainte Trei Papuci mă știe toți.

Soveja dormea încă. Tataia era plină de bărci negre întoarse cu fundul în sus pe mal. Încă puțină lume pe plajă, maniacii razelor ultraviolete. La oficiul turistic, inginerul își spuse numele, și funcționara se luminează imediat.

— Cum să nu, domnul inginer Pogoneanu ne-a telefonat, am reținut o cameră la hotelul Perla.

Se urcară iar în taxiul care aștepta afară, merseră la hotel.

La opt și jumătate erau complet instalați într-o cameră de la ultimul etaj, în care intra toată priveliștea mării, și băiatul care adusese sus geamantanele căpătase câțiva lei și închisese ușa în urma lui. Inginerul se uită nehotărât la Corina. Ea își desfăcuse valiza și scotea din ea un costum de baie.

— Ce faci? Nu coborâm?

— Ba da, făcu el, fără să-și dea: seama de ce-l supăra ideea acestei coborâri.

Ea se schimbă în cameră, el în baie. O găsi într-o rochie tropicală, de plajă, foarte scurtă și fără mâneci.

Încuiară, coborâră, băură cafea cu chifle, traversară autostrada, își umplură pantofii de nisip, și-i scoaseră, găsiră un loc, inginerul întinse un cearșaf, se întoarse, o văzu într-un bikini negru, care-i albea carnea și mai tare. Uită ce făcea, o privi.

Avea un corp alb, puternic, de o sănătate copilărească. Cu mâini și picioare mici. Un corp pe care privindu-l inginerul simți că-și pierde respirația. Pe carnea albă a coapsei, marginea costumului lăsa o umbră de păr puberal. Era zveltă și în același timp plină. De o frăgezime atât de nevinovată, încât devenea puțin nerușinată. Șocat, privi în jur și văzu alte corpuri goale, oameni cu expresii normale și indiferente. Corina se așeză, își prinse genunchii în inelul brațelor. Se așeză lângă ea, își sprijini umărul de al ei, ea răspunse contactului lui.

Priviră marea.

Era puțin agitată sub soarele fierbinte, sub cerul fără nici un nor, sub aerul netulburat de vânt. O frământare a adâncului, o transmitere a unei îndepărtate furtuni? Valurile veneau, se spărgeau, piereau, reveneau, un zgomot atât de deosebit de orașul părăsit cu, o noapte în urmă, de trenul care-i adusese. Un zgomot care așeza în creier o mare liniște. Obrazul Corinei era alb de noaptea nedormită, la fel

de alb ca tot corpul ei. Se uita în larg. Prin gratiile șuvițelor de păr, inginerul îi vedea ochiul imobil, genele lungi, nemișcate.

Un fum de vapor. Apoi puțin nor, crescând încet peste linia orizontului. Albastru. Verde. Din cauza soarelui, pescărușii păreau când cenușii, când roz. Sentiment îndepărtat de gravură, de carte de aventuri, de copilărie.

Plaja se umplea. În jur se vorbeau mai multe limbi. Soarele lovea în cap.

— Să mergem, în prima zi nu se stă mult, spuse Corina.

Traversară înapoi, luară cheia. Camera era plină de soare. Se putea face plajă și pe balcon. Corina trase perdelele colorate. Se făcu un întuneric mediocru, cu umbre mișcătoare de teatru chinezesc pe pereți. Atunci, ei se apropiară unul de altul și se sărutară a doua oară. Lung de data asta, cu dorința unei cât mai adânci cunoașteri, ea îi luă capul în mâini, își așează gura pe ochii lui, îi închise ochii, își purtă buzele pe fața lui, îl cutremură tot.

Când deschise ochii, ea îl aștepta. Nu era destul de întuneric. O vedea foarte bine.

Era atât de emoționat, încât ea îl ajută să se dezbrace. O dorea atât de mult, încât aproape nu era bun de nimic. Tremură ca de febră până se ascunse lângă ea în patul străin, își îngropă ochii în părul ei, obrazul în cuibul rotund al gâtului și umărului, o simți toată, se pierdu în ea, înnebuni. În mare înotau corpuri, pe asfalt treceau prin fața hotelului automobile și oameni, pe orizont treceau nave, pe cer se ducea soarele.

Spre prânz, marea se liniști cu totul. Fără valuri, mare de untdelemn, caldă. Respirația zilei bătea hotelurile. Rar se auzea fluierul unui salvamar. Îndrăgostiții de soare mâncau pe plajă ouă tari, roșii încă nerotunjite bine, cireșe care începeau să se treacă. Copt de soare, ghiolul mirosea. În camere miroseau corpurile a piele arsă, a sare marină, amară, a viață fierbinte, împunsă de vară. Pescărușii

zburau fără răgaz de la țărm spre larg și înapoi. Lumina ireală a mării schimba lumea.

Tocmai când nimeni nu se aștepta, se înecă o fată tânără. Expertă înotătoare, venită tocmai din Danemarca aici, în grecimea pestriță, ca să se bucure de soarele unui țărm vestit. Era singură, nu o cunoștea nimeni. Un cârcel. Băieții de la Salvamar o ajunseseră repede, o scosese din apă inertă. O ambulanță o duse în goană la Constanța. Dar era limpede, nu se mai putea face nimic.

Nu află de accident decât foarte puțină lume. Cei mai mulți prânzeau ori se culcaseră. Turiștii nu trebuie demoralizați. Marea care o omorâse rămăsese la fel de frumoasă. Peste trei sferturi de oră, chiar puținii care aflaseră vorbeau despre altceva. Pe plajă se auzeau șansonete și bucăți de jaz, transmise de postul stațiunii. Se povestea că în larg, câțiva înotători de clasă văzuseră niște delfini.

Corpul Corinei mirosea tare a ce? A propria sa căldură, a aerul cu care se înconjura; a nimic, un tulburător nimic numai al ei? Inginerul dormi ciudat, un somn amestecat cu corpul ei. Se deștepta când și când, se îngropa mai adânc lângă ea, își oprea suspinul de fericire, ca să n-o trezească din somn, readormea, se simțea în același timp foarte gol și foarte plin. Se iubiseră furios și de mai multe ori, dar oare el nu mai era cel de pe vremuri? Altfel îi lovea acum apropierea de o femeie, altfel o simțea până în adâncul întunecat al ființei. Poate fusese și prea obosit, fizic și psihic; prea multe se întâmplaseră prea repede; orizontul lui se schimba mereu, certitudinile deveneau incerte, incertitudinile căpătau substanță, reperele se mișcau mai iute decât el însuși, puterile îi fuseseră depășite. Se simțea ocrotit, sigur, liniștit? Mirosul corpului ei era un parfum alb, un parfum al unei extraordinare imaculări. Poate i se părea. Poate i se părea totul. Dar când ajungi să ți se pară asemenea lucruri e semn că sfârșitul se apropie, și când

sfârșitul nu e departe, tot ce ți se pare e de fapt absolut adevărat.

Puse cu o infinită precauție picioarele pe parchet. Atât de încet, de parcă ori picioarele, ori parchetul ar fi fost de sticlă. Lumina diminuase prin perdelele colorate viu. Își văzu pantofii licărind negru lângă ușă. Călcă peste ei, intră în baia strâmtă. Și aici – miros de plastic, de lemn nou, de loc și vopsele aromate. Își încadră figura în geamul strâmt. Ghiolul la stânga, marea la dreapta, asfințind amândouă la fel de albastru, între ele fâșia strâmtă de nisip, cu pomișorii pitici plantați de curând, cu pomii bătrâni, dinainte de război, cu plaja, automobilele, cutiile hotelurilor, umbrelele de soare vârgate, restaurantul în formă de moschee, păsările, și el.

Cu fața suptă în fereastra mică și pătrată, cu ochii duși, uitând de tot corpul lui, se simți pe marginea leșinului, căderii, sfârșitului, îi fu groază. O groază adevărată, groaza de a nu se mai putea întoarce în cameră, de a nu muri la picioarele patului, ci aici, pe cimentul cadrilat, lângă cada rece. Mârâi feroce spre cerul asfințitor:

— Nu, încă nu, mai am, nu veni, LASĂ-MA!

Răul trecu. Se desprinsе de fereastră, se spală cu mâini tremurânde, bău apă, se așeză gol cum era pe marginea băii, faianța rece îl făcu să tresară. Slăbiciunea sosi iar.

— Lasă-mă, așteaptă, încă puțin!

Se temu să nu-și piardă echilibrul, să nu cadă pe spate în cadă, să se lovească la cap. Se aplecă în față, se uită dureros la covorașul de plastic de sub chiuvetă. Foarte încet, își reveni.

În patul alb, Corina făcea o pată brună, prelungă. Fața îi era ascunsă sub un braț și sub părul desfăcut. Îngenunche lângă pat, înclină capul, îi căută gura sub brațul îndoit, printre șuvițele de păr. Părea adormită. Dar când o sărută, ea încolăci brațul în jurul gâtului lui, îl apropie de ea, îl prinse, tot fără să deschidă ochii. El îi cedă. Respirațiile lor se amestecară. Îl întrebă la ureche, încet și șuierător

— La ce te gândești?
— La tine.
— Gândește-te la mine. Așa. Nu te gândi decât la mine.
Să nu-ți pese de altceva.
— Nu mă gândesc decât la tine. Nu-mi pasă de altceva.
— Jură că nu-ți pasă, jură că te gândești numai la mine,
că ai uitat totul în afară de mine, jură, jură!
— Jur. Doar la tine. Am uitat totul. Afară de tine.

Cearșaful se udase de transpirația lor, pernele zburaseră din pat. Inginerul își simțea inima rupându-se de efort, era foarte bine așa, o moarte frumoasă, moartea pe buzele ei. Brațele lor erau atât de strânse în jurul corpului celuilalt, încât o durere surdă pulsa în omoplați, în umeri, în coaste, în încheieturile mâinilor. — Nu te gândi decât la mine.
— Numai la tine. — Nu te gândi că vei muri. Nu-mi pasă că vei muri. Gândește-te numai la mine. Acum nu exist decât eu. — TU. — EU. — TU. — AȘA! IUBITULE!

Încercă să-i vadă fața, dar afară se întunecase prea tare. Îi căută strălucirea ochilor; nu văzu nimic, îi ținea închiși. Ea îi trase capul spre pieptul ei, îi strivi obrazul de sânul ei, îl strânse într-o convulsie dementă, el îi răspunse cât putu mai tare, strânsoarea ei crescua el făcu un efort mai mare, cu teama că nu o va putea învinge, îi rupse corpul cu o singură mișcare; ea țipă și-i dădu drumul, un leșin tulbure și împăcat curse între ei; căldura mirositoare a corpurilor lor umpluse camera; în deschizătura dintre perdele clipi o stea ca un ochi; niciun gând, numai tremurul mușchilor, remisiunea șovăitoare ca o ieșire din ceață. Ea îl săruta tot, îl mângâia, îl aducea la viață, el surâdea în întunericul patului, incapabil de un gest sau un sunet. Pentru că era sfârșit, pentru că nu mai putea răspunde atingerilor, mâinile ei îl chinuiau acum și mai tare. Ea aprinse lumina, se mișcă goală prin cameră, îi aduse apă, îi zâmbi.

Inginerul nu-și mai simțea genunchii. Coborî ca în vis, la brațul ei. În ascensor o privea cu coada ochiului. Era radioasă. Telefonară la București, și Bibi, care stătea lângă

telefon, sări imediat și răspunse.

— Totul e-n ordine, fii liniștit!

— Slavă Domnului! Cameră ți-au dat? Am vorbit azi-dimineață la telefon, nu cu mult înainte să ajungi tu, probabil.

— Da, una cu vedere la mare, mersi, ai fost foarte drăguț.

— Ce drăguț, mă, fii serios! De ce nu m-ai anunțat dinainte, să fi venit și eu? Oricum, cunosc Constanța și litoralul mai bine, îi știu pe toți tipii de peste tot, aș fi putut să-ți fiu de folos.

— Nu, nu, stai mai bine în București, profită de o mică vacanță, vroiam să fiu singur, e mai bine așa.

— Nu te-aș fi plictisit dacă veneam. Puteam chiar să nu ne vedem.

— Ei, asta-i bună, atunci, ce sens ar fi avut? Hai, lasă fleacurile, ascultă ce-ti spun eu.

— Să nu vii pe la voi, așa, o zi, două? N-ai nevoie de mașină?

— Dacă vrei, la sfârșitul săptămânii viitoare, dar să nu stai mai mult.

— *Week-end-ul*, și gata.

— Perfect. Auzi, Bibi?

— Aud, ce e?

— Nu veni singur.

— De ce? A, mă rog, pot veni cu o fată.

— Așa.

— Altceva nou?

— Ai dat de banii ăia?

— Da. Aoleo! Ascultă! Răspunde-mi cu da și nu.

— Ce e?

— Corina e lângă tine?

— Da.

— Aude ce-ți spun cu?

— Nu.

— Bine. A venit azi-dimineață Paul Plopescu pe-aici. A

făcut scandal. Nu prea am înțeles ce vroia.

— Și?...

— Și nimic. A fost foarte obraznic și l-am amenințat că-l dau afară. S-a potolit. A întrebat unde ați plecat.

— Și?...

— l-am spus că nu știu, și că dacă știam, tot nu-i spuneam.

— Ești băiat deștept.

— Cum te simți?

— Fericit.

— Poftim?

— Fericit.

— Cum fericit?

— Fericit, mă, nu știi ce-i aia fericit?

— Ba da, ba da, sigur. Ai băut ceva?

— Hai că ești prost, salut, ne vedem săptămâna viitoare – și-i dădu numele hotelului și numărul camerei.

Plăti convorbirea și se întoarse spre ea. Îi zâmbi strălucitor, ca un copil într-un vis frumos, ochii îi erau umezi, obrații roșii și plini, toate trăsăturile foarte destinse, arăta bine, îmbrățișările n-o desfigurau, cum se întâmplă cu alte femei; dimpotrivă. Se aplecă și o sărută lângă ureche, fără să-i pese de domnișoarele de la recepție, de lumea din hol, de bărbații de la bar care-i vedeau prin ușile mari de sticlă.

— Mi-e foame, spuse ea.

— Mergem să mâncăm.

Leșiră. Marea mirosea tare. Era tot cald, mult mai cald decât se întâmplă de obicei înainte de mijlocul sezonului. Merseră lipiți pe trotuarul autostradei, cu hotelurile în stânga și marea în dreapta, spre Rex. Inginerul o ținea strâns de talie și-i simțea șoldul rotunjindu-se în mers o dată cu al lui. Treceau pe lângă ei automobile sport, unele numai cu două locuri, cu numere străine. Gălăgia motoarelor lor vorbea de o putere mare, veselă, nerușinată, trăind o viață fără legi, obișnuită să nu dea socoteală

nimănui. Depășeau restaurante pline, părând de departe inundate de o spumă ciudată: părul luminat în plin al neamurilor blonde care mâncau la mese —cehi, nemți, suedezi olandezi.

Se așezară. Se auzea marea între zgomotele cuțitelor și furculițelor. Repede, nu se mai auzi nimic altceva, pentru că începu o orchestră, începu o dizeuză focoasă cu sprâncene groase și picioare puțin cam scurte, care scâlcia o melodie străină, pentru beneficiul turiștilor germani, cei mai numeroși în local și pe toată coasta. Mâncară amândoi mult și cu poftă, băură bere blondă. Deasupra lor atârna o creangă a unei sălcii mari. Undeva în salcie era ascuns un bec roșu. Se uită în sus, văzu printre frunzele roșii de lumina teatrală câteva stele adevărate. Căută mirosul mării, deasupra mirosului de mâncare, de oameni. Corina se rezemase în fotoliul de paie și-l privea țintă. Fixitatea ochilor ei era însă liniștită, netedă. Îi cuprindea pe amândoi un somn cu ochii deschiși. Era prea multă viață în jur.

Se duseră pe țărm. În spate, zgomotul și muzica păliră, rămase din ele un ecou nesigur, aproape o închipuire. Marea venea spre ei cu frunțile albe ale valurilor. Făcea mai mult zgomot acum. Se așezară pe nisip.

La extrema dreaptă - un far. La extrema stângă - altul. Nu luminau la fel de des. Uneori se potriveau: apoi se despărțeau iar; și iar se întâlneau. Nicio lumină pe mare. Apa era neagră, spuma era violetă. O senzație geologică. Inginerul se uită drept în fața lui. Întunericul cerului se topea în întunericul apei. Zgomotul de timp spărgându-se mereu pe mal, fiecare val absolut asemănător cu celălalt, absolut deosebit de celălalt. Timp mârâind dușmănos și expirând pe nisip.

Născându-se iar, murind iar. Ca un om. Cine știe?! Măine dimineață nu mai răsare soarele.

Tot cald era nisipul. Abia acum aerul se răcorea puțin. Răchita care mărginea plaja foșni în spatele lor. Inginerul se lăsă pe spate. Fără să-i pese, își culcă umerii și capul în

nisip. Simți nisipul sub ceafă, în păr, mișcă din cap, ca să-și modeleze perna. Desfăcu brațele.

Stelele îi cădeau în ochi. Erau foarte mari. Însăpăimântătoare. I se păru că vin toate deodată spre el, crescând alături în spațiu, gata să nu mai încapă, să-și unească lumina într-un imens alb, care să-l ardă tot, să nu lase din el nici măcar cenușa. Dar nu veneau ele. El cădea în lumina lor, târând după el pământul, pământul lipit în spinarea lui ca o cocoașă.

Între stele și el, Corina se aplecă și-l sărută.

— Hai.

Nu. Aveau răbdare să meargă omenește. Fugiră de mână, obositor prin nisipul care-i dezechilibra, le pătrundea în pantofi, foșnind neplăcut, călcară pe asfalt, fugiră mai repede, intrară alergând în hotel, urcară la ei, ajunseră, căzură unul în celălalt, uitară.

Trecuse de unu noaptea când simți că ea adoarme. Se duse să se spele, clătinându-se din nou. Se văzu verde în oglindă. Nu-și mai simțea nicio parte a trupului. Urina cu durere. Făcu un duș, își cufundă capul în apă rece.

Privi de la fereastra băii. Dar nu se vedea mare lucru. Își puse halatul, ieși fără zgomot, urcă pe terasa de pe acoperiș.

Mai erau oameni care nu se culcaseră. Se vedeau puncte de țigări, se auzeau gălgâituri, ciocniri de sticle, râsete. Stătu pe un șezlong. Stele în cer, becuri risipite mirific pe țarm, înmulțindu-se spre Constanța. Curios: ghiolul și marea parcă se deosebeau mai bine acum, noaptea, decât ziua. Marea răsună, spuma i se vedea. Ghiolul era liniștit; pe suprafața lui luminile găseau răsfrângere.

Era răcoare. Spre ziuă va fi chiar puțin frig. Coborî, pentru ca să nu adoarmă în șezlong. Camera i se păru insuportabil de caldă. Corpul Corinei frigea. Se temu că nu va dormi și căzu imediat într-un somn mortal.

A doua zi, marea era smarald. Un verde imposibil, absurd, cum nu poate produce decât natura. Tot foarte cald, încă din primele ore ale dimineții. Sosi în autobuze un val nou de turiști. Pe la douăsprezece, chiar și cei care se culcaseră în zori fură nevoiți să se trezească. Zgomotul era al unui elicopter care se învârtea deasupra stațiunii, ca o insectă monstruoasă, uneori atât de jos încât cei care făceau plajă pe acoperișurile hotelurilor se speriau. Un elicopter militar, pus la dispoziția unui grup de cinești sosiți tocmai de la București, grăbiră să tragă un film publicitar nemaipomenit, în culori, despre frumusețile patriei.

NU EXISTĂ PRIVELIȘTE NESCHIMBĂ-
toare. Dar mai ales marea. Neașteptat, urmară două zile de ploaie. Aburi se înălțau deasupra plăjii ude. Ceață dimineața, seara. Marea era cenușie ca o perlă. Valuri înalte, straturi de alge negre aruncate pe țărm, firele ploii bătând în asfalt, în automobilele închise, în pereții blocurilor, în nisip, în valuri. Nu mai era cald. Mergeau pe plajă cu părul plin de apă, cu umerii sub haina de ploaie a inginerului. În larg nu se vedea, ceața coborâse mult linia orizontului, valuri mari, urlătoare, soseau de foarte aproape, din nimic. Păsările mării nu sufereau de vreme. Prin ușile de sticlă ale hotelurilor, popoarele blonde priveau plaja cu pahare de coniac în mâini, își aminteau de țărmurile lor. În camere, ferestrele lăsate deschise aduceau o răcoare de munte, umezeau paturile. În noaptea de joi spre vineri, vântul gemu atât de tare, încât nimeni nu dormi. Pe fereastră, marea era neagră, violacee, verzuie pe măsură ce se lumina. Era ultima răbufnire. La prânz ieși soarele.

Sâmbăta dimineață - senin de vis. Pescărușii păreau tăiați în cer, copacii se scuturaseră de ploaie, florile se deschideau iar în straturile de la marginea trotuarelor, marea înnebunea ochii, și cine se dădea jos zâmbitor din automobil în fața hotelului, îmbrăcat într-un sacou albastru cu nasturi de metal, pantaloni albi și o șapcă neagră de căpitan de vapor, dacă nu chiar Bibi? Ingerul și el se sărutară, râzând și punându-și întrebări al căror răspuns nu-l așteptau.

— Ce faceați?

— Ne duceam pe plajă. Hai!

— Stai numai puțin, eu și Mihaela n-am mâncat nimic, ne e foame, eu am plecat din București în zori, am trecut pe la

Constanța pe la ea și am luat-o din pat, nici măcar o cafea n-am pus în gură, se poate mânca aici, nu?

— Firește.

Inginerul sărută mâna unei fete plinuțe, toată numai piept, șolduri și fese, care coborâse din mașină în urma lui Bibi; își aminti, sărutându-i mâna, că el însuși îi recomandase lui Bibi să nu vină singur, apoi mai vag că parcă Bibi îi vorbise o dată de o prietenă a lui de la Constanța care se numea chiar Mihaela. Se uită cu neliniște la Corina, ca să vadă dacă pe fața ei nu se zugrăvește vreo neplăcere. Dar ea îi întinse mâna cu grație lui Bibi, ca unui vechi prieten și al ei, apoi se saluta cordial cu fata cea durdulie.

Bibi se declară obosit de drum.

— Poate că vrei să te întinzi nițel la noi, să ațipești un ceas.

— Ei, aș! Cum o să pierd vremea când avem noroc de o zi ca asta? Să beau numai o cafea neagră, și sunt ca renăscut!

Și bău într-adevăr o cafea neagră mare, cu un cotlet și două sticle de bere alături. Stăteau la o masă prea mică pentru patru, fiecare pereche față-n față. Fata plinuță mănca și ea o jumătate de duzină de sandvișuri cu unt și cu miere. Printre capetele lor aplecate înfometat spre farfurii, Corina și inginerul se uitau unul la altul și-și zâmbeau.

— Hai să-i tragem o partidă ca pe vremuri! propunea Bibi.

— Perfect.

— Dar mă lași pe mine s-o organizez, nu? Bine. Unde facem plajă azi? Nu aici, nisipul e ud, am văzut adineauri.

— Atunci, unde să mergem?

— Mergem mai la sud, la Vamă, de pildă. Stăm toată dimineața. Ne întoarcem, mâncăm la Constanța. Venim aici, dormim nițel, seara dansăm undeva.

— La bar! La bar! aplauda Mihaela cu entuziasm.

— Foarte bine. Și mâine?

— Mâine? Mâine facem plajă aici, o să se mai usuce până atunci. Dar nu stăm mult – o oră, două. Pe urmă, mergem la Istria. Seara vedem un film la Constanța.

— Seara eu nu pot, anunță Mihaela.

— De ce nu poți?

— Sunt invitată la masă la o mătușă a mea.

— Foarte bine, o să...

— Cum foarte bine?

— Stai, dragă, lasă-mă să termin. Te duci la mătușă ta, la masă. Și venim și noi. Nu e bine așa?

— Bibi, fii serios, cum o să mergem toți? făcu inginerul.

— De ce nu? Coana Caliopi o să fie încântată, o știu eu, se prăpădește după tineret, mai ales după mine! Și gătește...! Gata, s-a aranjat, Mihaela, îi dai azi un telefon și-i spui să mai pună niște tacâmuri! Îi spui că aduc eu un vin grozav. Când o să audă nenea Nicu de vin! Numai că o să trebuiască să înghițiți niște amintiri, nenea Nicu nu poate fără amintiri. Dar povestește cu haz, o să vedeți că o să vă placă. Meștere, plata, suntem foarte grăbiți!

Ieșiră, Bibi își aminti ceva, fugi înapoi, reapăru cu o sticlă de votcă. Așa, ca să fie. Aruncară câteva haine în mașină, porniră. Pe locurile din spate, scuturați de virajele lui Bibi, inginerul se întoarse spre Corina, o sărută, o întrebă din ochi dacă totul e în regulă. Ea închise scurt ochii, în semn că da. Vâjâiră prin Constanța, ieșiră în șosea, Agigea, Lazu, Eforie, apoi întinderea mai lungă spre Mangalia. Tichiile roșii ale caselor, lanurile, viile, multe vii, pe araci înalți și groși, ca niște stâlpi, salcâmi, din când în când vile izolate, șoseaua se apropia de mare, albastrul se vedea, apoi se depărta iar, urca un deal, îl cobora, urca alt deal, camioane-frigorifer, mari de tot, cu lapte ori cu fructe, rămâneau în urma lor, Bibi, dispus, anunță că va cânta. Dar că nu poate cânta decât împreună cu Mihaela. Ea se codi, el o rugă, ea se învoi, cântară împreună, erau nepotriviți și foarte comici. Bibi sucea savant volanul, umplea mașina cu vocea, era irezistibil, inginerului îi venea să se prăpădească de râs, se

uită la Corina și văzu că și ea râde. Bibi cerea sticla de votcă. Amenința că nu mai conduce.

— Bine, dar numai o picătură, făcu inginerul, și i-o întinse, deschisă, iar Bibi, fără să ia mâinile de pe volan, dădu capul pe spate să soarbă. Cât pe-aci să intre într-un stâlp. Fetele țipară. Bibi opri ca să-și vină în fire, se îneca, inginerul îl lovi tare între omoplați, porniră iar, meraseră cu zece pe oră, țipând și certându-se, în fine, ajunseră la Mangalia, și Bibi se dădu jos să cumpere țigări. La drum. Aveau noroc, podul nu era desfăcut, intrară în 2 Mai, pe șosea se vedeau copii de lipoveni atât de blonzi încât păreau că poartă peruci, artiști bărboși și zdrențaroși, plecați cu sacoșe la Mangalia după cumpărături, se încrucișară cu o căruță mititică la care era înhămat un măgar, apoi depășiră un convoi de tractoare rablagite care se îndreptau și ele spre sud. Între două coline, așezată în golful inegal, ascunsă sub salcâmi mari, între mare și câmpia vălurită de grâu, Vama Veche, cu casele sărace, gardurile de piatră și lut, praful ulițelor, Bibi intră cu mașina pe plajă, scrâșni cu roțile în nisip. Nu era lume. În stânga, într-un golfuleț, se vedeau siluete goale cu totul, oameni care făceau nudism pentru că erau prea departe ca să poată fi recunoscuți. Marea liberă, faleza roșcată, se dezbrăcară, Bibi și Mihaela se repeziră imediat în apă. Corina își pusese o pălărie de soare foarte mare, și ochii nu i se vedeau de sub ea.

— Ți-e bine?

— Da, da.

Era el îngrijorat de sănătatea ei, de nervii ei. Pentru că bănuia că de fapt ea se stăpânește cu mare greutate, pentru că simțea sub vocea ei destinsă și palidă lucrătura înceată și sigură a unui gând, mereu același. Ea se întinse pe cearșaf, cu fața-n sus, umbrindu-și ochii cu pălăria de pai. Corpul ei era somnolent, mai bronzat decât al lui. Nu-și dădea seama ce-i place la ea, poate faptul că, la urma urmei, el îi plăcea ei. Nu-și dădea seama ce iubește în ea,

poate tocmai iubirea ei pentru el, faptul că era el însuși iubit. Când o dorea, nuditatea ei i se părea plină de surprize, o căuta atât de tare încât ar fi vrut să poată înconjura tot corpul ei cu al lui. Apoi actul, întotdeauna prea scurt ca să poți înțelege ceea ce carnea înțelege atât de ușor, știe atât de bine, nu uită nicio clipă, până-n fiorul morții. Pe urmă oboseala melancolică, și trupurile care rămân tot ele, tot închise, tot nedescoperite, neepuizate, deși s-au atins, senzația dublă, satisfacția și nesațul, foamea mințită numai cu pâine și apă, conștiința care nu poate fi ucisă cu niciun chip, imposibilitatea rătăcirii în sine sau în celălalt, trezia, să auzi fiecare oftat care-ți scapă, să fii sincer și să-ți dai seama că ești sincer, să alungi din minte sfârșitul, lăsându-l mereu acolo, la locul lui, loc pe care și l-a câștigat prin luptă și înțelege să și-l păstreze.

Ce se întâmplase cu ea înainte de a se întâlni, atunci, la logodna uitată? Ce bărbat se plimbase ca un stăpân prin viața ei, măsurând-o cu pasul, cu mâinile în buzunare, cu buzele mișcate într-un zâmbet sigur de sine, cu privirea golită de orice grijă? Dar poate niciunul, poate nimeni – și de altfel, ce importanță avea? Își imagina cât de preocupat ar fi fost, în condiții normale, de trecutul ei. Ei, da. Și acum? ... Ar fi vrut s-o uzeze el, numai el, pe această femeie de nici treizeci de ani, tânără, prea tânără, care va rămâne întreagă în urma lui, întreagă, sănătoasă, frumoasă, supusă tinereții și sănătății ei. Să se mărite, să nască. Bibi și Mihaela umpleau dimineața cu țipetele lor. Ieșeau din apă, stropindu-se, întâi Bibi, musculos ca Hercule, apoi Mihaela, cu coapsele ei rotunde cu sâni ei ca niște bombe, toată o bombă de sex, amândoi cădeau cu răsuflarea tăiată pe cearșaf, se întindeau spre sticla de votcă.

— E bună apa?

— Grozavă, du-te să vezi.

Pe plajă se făcuse foarte cald. Dar, ajuns la marginea ei, inginerul se zgribuli de atingerea primului val, își făcu curaj, intră, sări deodată și se scufundă cu totul, înotă cu capul

sub apă, tremurând interior de răceala ei, nu scoase capul să respire decât când simți că-i plesnește pieptul, îl lăsa imediat iar în apă. Apa era foarte rece. O răcise ploaia. Fundul era tulbure, îl tulburaseră valurile. Înotă cu ochii deschiși, dar nu vedea decât o ceață verde, groasă, mișcată vâscos de valuri. Pe măsură ce înainta, se obișnuia cu apa, se răcorea, era bine, deodată intră într-un curent mai rece, frisonul aproape îi strică mișcările, înotă cu efort, simțind impulsul să se oprească, să se strângă de frig. Se întoarse pe spate și făcu pluta, încălzit pe obraji de soare. Erau valuri mici, dar unul îi intră în gură, înghiți apa scârboasă, se scutură dezgustat, înotă grăbit înapoi. Acum, apa se încălzea, lângă țărm era dezagreabil de caldă. Ieși și merse drept la sticla de votcă.

— Bună apa?

Se scutură de gustul mării. Gust nefiresc, otrăvit; visul din copilărie al unei mări dulci, în care să înoți și să bei în același timp, să-ți potolești setea întregii vieți, să nu te poți îneca; dulce și votca asta, să ne înecăm în ea, să cădem sub soare, cu fața-n sus, să ne coacem pleoapele în focul lui, pielea arde la fel pe corpul tuturor, întinde mâna, corpul femeii de lângă tine nu s-a topit în mare ca un miraj, bucură-te că ți-a rămas, apropie-te de el, ai noroc, nu poți pieri atâta vreme cât sunt de față prietenii.

Adormi, Corina se ridică, îi acoperi fața cu pălăria ei, Bibi o privi mirat.

— Credeam că erai ațipită.

— Nu.

— Cum îi e?

— Cum îl vezi.

Mihaela se uită la ei doi cu ochii rotunzi de curiozitate. Deschise gura să se amestece, să întrebe, să nu rămână în afara problemei. Dar Bibi o privi, și ea închise gura la loc și se jucă cu ochelarii de soare.

Corina și Bibi nu se cunoscuseră de loc. Înainte. Acum se simțeau foarte prieteni. Își vorbeau cu multă familiaritate, și

asta le făcea plăcere. Se simțeau amândoi mai apropiați de bărbatul slab care dormea pe nisip, nu departe de ei, cu chipul ascuns de pălăria femeiască de pai. Vorbeau despre el și se simțeau bine, încălziți sufletește, fiecare în felul lui, chiar dacă erau foarte triști, chiar dacă trăiau o tragedie. Erau prieteni pentru că amândoi îl iubeau pe el.

— Nu crezi că soarele poate să-i facă rău?

— Cred că trebuie să-l trezesc din somn. Întinde cortul.

Bibi plecă să caute o piatră în formă de ciocan; Mihaela fugi la mașină, să scoată sandvișurile și termosul cu apă minerală rece. Corina îl trezi pe inginer.

Ridică cortul vârgat, se așezară sub el, mâncară uitându-se la mare. O adiere de vânt se simțea sub cort. Înceta îndată ce ieșeau din el, în soare. Marea lua ochii, topea mințile, spăla creierul de amintiri, marea era totul.

Pe la patru și jumătate se săturară de plajă. Pe Mihaela o durea capul de soare. Le era foame, le era sete, nu mai aveau nimic, se îndreptară spre mașină. Inginerul, toropit de soare, nu vroia să se îmbrace.

— Vreau să rămân în costum, costumul meu s-a uscat.

— Ne vede un milițian mai deștept și încasăm o amendă. Nu fii copil!

Corina îi ținu cearșaful în jurul șoldurilor. Se schimbă, se urcă ultimul în mașină. Coborâră toate ferestrele. Aerul repede care intra prin ele era însă tot cald. Mai bine fără lovitura lui. Le închiseră.

Înfometat, Bibi vroia la Mangalia. Inginerul susținea Constanța. Fetele îl sprijiniră. Constanța se impuse. Ajunseră, și Bibi vru să oprească la un restaurant din centru, dar inginerul ținu morțiș la Cazino.

— Mai mult ca sigur că e închis, ăștia lucrează seara.

— Te duci la director și-i spui să ne pună o masă, parcă ziceai că tu cunoști pe toată lumea de-aici.

— Sigur că cunosc pe toată lumea.

— Atunci, dă-i drumul, vreau să văd cât de bine o

cunoști.

Destul de contrariat, Bibi îi lăsa să aștepte în mașină.

Fetele, obosite, tăceau. Așteptară un sfert de oră. Deodată, Bibi reapăru zâmbind.

— Gata, s-a aranjat, duceți-vă înainte, eu rămân să încui.

O masă pe terasă, cum și-o dorise inginerul, sub o umbrelă de pânză, sub pescăruși, cu valurile bubuind la picioare. Peste dig se vedeau siluetele portului. Se auzea sirena mică, sacadată și urâtă, ca un bulldog, a unui remorcher. Lumina aprindea vinul în pahare. Un vas alb intra în port, și băieții se contraziceau dacă e sau nu e Transilvania.

— Nu poate fi Transilvania, Transilvania e mai mare.

— Să mergem pe dig, să vedem.

La cafea erau cu toții foarte toropiți. Inginerul ținea morțiș să meargă să vadă dacă e Transilvania.

— Lasă, frate, ce sunt copilăriile astea, eu nu mai pot, sunt frânt, e Transilvania, e orice vrei tu, hai să mergem să ne culcăm.

— Ne face bine puțină mișcare după masă.

Îi târî după el pe dig. Valurile crescuseră, îi stropeau spărgându-se în stânga lor, erau amețiți după masă și vin, Bibi făcu un pas greșit, cât pe-aci să se ducă în mare cu capul înainte, inginerul îl apucă de braț și-l opri. Se luară de mâini. Erau vase multe, încărcau, descărcau, pavilioanele murdare se mișcau, literele gălbui pe flancurile întunecate se citeau, porturi ale lumii, țări neștiute, nume care duc cu gândul. Fetele se descălțară. Pescărușii zburau jos, de-a curmezișul digului, zăpăcindu-i mai tare. Inginerul își simțea și el oboseala, se încăpățâna, vedea apa lângă el, își dădea seama că unul dintre ei ar putea aluneca pe piatra îngustă, ar putea cădea, și totuși gândul nu-și făcea efectul, el nu dădea semnalul de întoarcere, își muncea înainte membrele grele de oboseală, încotro? Un fenomen ciudat: către sfârșit, digul era plin de buburuzi. Întâi câte unul, perechi, grupuri, tot mai mulți, pete roșii de buburuzi pe

albul digului. Nu zburau. Îi adusesese vântul? Păreau amortiți. Bibi călcă câțiva, Mihaela țipă, Bibi își luă seama, începu să-i ocolească, apropiindu-se primejdios de marginea digului. Ce căutau aici, înconjurați de mare, gândăceii ăștia de câmp și de pădurice, roșii cu șapte puncte negre? Inginerul îi privea și râdea prosteste, fără să ghicească un sens, ajunseră pe platforma pătrată care termina digul, se așezară pe jos, epuizați, sprijinindu-se spate la spate, se uitară în jur, portul, digul, farurile, cazinoul ca un cap dolofan și cârlionțat, Constanța, marea, și unde-i Transilvania, pentru care am venit până aici?

— O să vedem la întoarcere.

Se clătinară înapoi, dar tot nu reușiră să vadă dacă era Transilvania sau altceva, vasul intrase într-un bazin mai depărtat, printre alte nave, bordajul îi era mascat tocmai în locul în care era scris numele, coșul nu se vede, nici pavilioanele.

— Dă-l dracului, oricare-o fi, unde mergem să dormim? Veniți la mine, nu?

— Ai loc pentru toți?

— Am două paturi și un șezlong.

Bibi avea două camere într-un bloc nou, ferestrele dădeau chiar deasupra portului de iahturi. Dedesubt - faleza leproasă, mâncată, bălăriile, pietrele, toate înghesuite de năvala mării.

— Mă, toată afacerea asta o să se prăbușească în apă într-o zi, cu blocul tău cu tot. Cui dracu i-a dat prin cap să-l construiască tocmai aici?

— Eh, sper să fiu plecat la București în ziua în care o să înceapă s-o ia la vale.

— Nu-i sigur.

— Oricum, asta n-o să se întâmple tocmai azi. O să dormiți voi în patul ăsta. Noi o să ne aranjăm dincolo, cum o să putem. Pun ceasul să ne scoale pe la opt, bine? Somn ușor!

Între cele două camere nu era ușă, dar Bibi trase o

perdea. Patul era un divan-studio larg și destul de vulgar. Fotografii ale lui Bibi pe pereți, unele în costum de baie, altele îmbrăcat de seară, dansând cu Mihaela, la o masă cu un grup de tineri, într-o mulțime cu flori pe scările unei primării, probabil la nunta cuiva. Inginerul se întinse lângă Corina, o atinse cu corpul încălzit de ziua prea lungă și prea însorită.

— Vino.

Se auzeau mici zgomote de dincolo, râsul înfundat al lui Bibi, vocea Mihaelei, care protesta nu se știe în legătură cu ce, dar nu le păsa, erau oriunde singuri, dormiră îmbrățișați, ca să nu se piardă unul de altul în somn.

La opt, Bibi sculă toată compania cu un ibric fumegând de cafea. Îi durea puțin capul, cum se întâmplă după un somn de după masă prea lung.

— La ce bar mergem?

— Hotărăți-vă, să știu și eu la cine să telefoniez, altfel nu mai găsim nicio masă.

— La, Mamaia, firește, la Melody.

Corina se trezea greu, își ascundea ochii în mâini, își împrăștia părul pe toată fața.

— E bine?

— Da, totul e foarte bine.

— Ești încă obosită?

— Nu, am să mă scol imediat. Dă-mi rochia.

— Poftim.

— Am visat ceva.

— Ce?

— Nu țin minte. Un vis fără tine.

Bibi se găti, merseă la Mihaela, o lăsară să se îmbrace, Bibi îi duse la Mamaia.

— Făceți-vă gata mai repede. Mă duc s-o aduc pe Mihaela. Sper că a avut destul timp. Vin într-o jumătate de oră. Vă așteptăm jos la bar.

Expresia Corinei îl neliniștea pe inginer. Dimineața, în

drum spre Vama Veche, râsese mult și fusese foarte veselă. La masă păruse la început preocupată de ceva, dar asta nu ținuse multă vreme. Se înveselise din nou. Adineauri, venind înapoi, râdea la toate prostiile lui Bibi. Un exces de veselie. Și Bibi avea un exces de veselie. Dar Bibi, chiar dacă era foarte trist, putea fi înveselit atât de ușor! Acum, ea se dezbrăca de lucrurile ușoare de plajă, cântând ceva fără cuvinte. Avea o voce foarte ușoară, în care nu pătrundea nimic, niciun subtext, niciun ecou, toată lumea era a ei, inginerul se bucura foarte tare, se emoționa de dispoziția ei, se îngrijora de ea.

— Ce-i cu tine?

— Nimic, nimic! și-l săruta repede și adânc, dar cu privirea fugitivă, cu trăsăturile spunând altceva. Vrei să mă închei la spate? Nu mă pot încheia la ultimul nasture.

El veni în spatele ei. Dar în loc s-o încheie la ultimul nasture, o descheie la toți ceilalți.

— Ce faci?

— Scoate-o.

— E târziu.

— Te rog.

— Au să vină.

— Au să aștepte jos. N-ai nicio grijă. Bibi o să fie încântat să bea ceva singur.

O strânse în brațe atât de tare, încât ea își stăpâni un țipăt, o frământă cu furie, ea încercă, să-i țină piept.

— Mestecă-mă!

Dar tot el era mai puternic. Se rătăciră iar. Inginerului îi venea să vorbească. Să pună întrebări. Dar se temea că-i va spune lucruri obișnuite, că-i va pune întrebări pe care le-a mai pus își însângera creierul căutând o frază unică, n-o găsea, cum Dumnezeu să fii original când iubești, aici nu se pot spune decât lucruri foarte știute, foarte vechi, nu reușea să șoptească decât: "Tu!" cu toată energia de care era în stare.

Ea îi mânca urechea, — Ești cu mine? — Sunt cu tine.

— Cu mine? — Numai cu tine. — Te gândești la ceva - Nu.
— Nu te gândești la nimic. — Nu - La nimic. — Cum vrei tu.
— În clipa asta la nimic. — La tine. — Numai la mine.
Spune-mi. — Ce? — Spune-mi că mă iubești. Nu. Nu-mi
spune. Spune-mi. — Ce să-ți spun? — Că vrei să mori așa.
— Așa. — ACUM!

Inginerul tipă îngrozitor: - VREAU! VREAU! VREAU SA
MOR! ACUM! ACUM! ACUM!

Speriată, îi săruta părul, îi sorbea lacrimile de pe obraz.

— Taci, taci, nu mai plânge, te rog, comoara mea, lumina
mea, viața mea, sunt atât de nefericită, atât de nefericită!

Și telefonul, cu sunetul lui hidos de rece, de mecanic, de
inanimat. Amândoi își astupară urechile.

— Nu răspunde, lasă-i să creadă că suntem în lift, că nu
mai suntem aici.

Erau grăbiți să se îmbrace. Să coboare. Să fie în lumini și
în lume. Să nu-și vorbească. Le era tot mai greu să-și
vorbească. Să se sfâșie unul pe altul cu vorbe care spun
adevărul, numai adevărul, insuportabilul adevăr. Bibi băuse
un pahar mare de ceva tare, se vedea după cum rânjea,
Mihaela scliffea în lame violet:

— Bonsoar, copii, hai să ne pierdem identitatea, hai să ne
alienăm în barurile în care se exprimă tragismul secolului!

Într-adevăr, vorba lui Bibi, tragismul secolului: plângea
trompeta blondă a lui Petrică, șeful unei formații de jaz de
puști din București, niște băieți cu un viitor de aur înainte,
ondulând sala, scaunele, mesele, oamenii cu notele lor,
adunând bani aici pe litoral pentru toamna și iarna cu
greutăți și repetiții în pulovere în camere neîncălzite.
Plângea trompeta, și cu ea - toată formația, plângeau
becurile metalice drept în paharele înalte, se așezară la o
masă și imediat apăru nu se știe de unde un individ mare,
taurin, cu un început de chelie, care se înclină nesigur și o
invită pe Corina să danseze. Ea îl refuză, și individul surâse
și se așeză la o masă, destul de aproape de ei, unde-l
așteptau alți trei bărbați.

Bibi comandă o sticlă de whisky și șampanie. Și marea seară începu.

Show-ul era mediocru. Dansatoarele erau frumoșele, dar fără grație, niște neprofesioniste stângace. Clovnul care prezenta n-avea haz. Dar orchestra nu era rea, sala nu era dezagreabilă, combinația de umbră și lumină – odihnitoare, serviciul – prompt, băutura – bună. Mai ales băutura. Bibi o aprecia cu deosebire. Se amețise devreme. Dar când și când își dădea seama că asta nu e o seară obișnuită. Era o seară de amintire, de retrăire a tuturor serilor de acest fel, o sinteză, o concluzie. Sentimentul final îi aducea aminte de starea celui mai bun prieten al lui. Se uita peste masă și-l vedea pe acest cel mai bun prieten. Se întrista. Lupta cu tristețea. Dar nu putea lupta și cu alcoolul. Din când în când, îl întreba pe inginer:

— E totul în ordine?

— Sigur.

— Cum te simți?

— Pozitiv. Tu?

— Similar.

Și râdeau și Bibi se liniștea o clipă, apoi ciclul reîncepea.

Băutura trezește foamea. Aici se putea și mânca. Inginerul mănca atât de mult, încât ceilalți se speriară. El, îi calmă cu un zâmbet, împinse cuțitul și furculița în farfurie, încetă să mănânce, începu să bea. La fel de mult.

— Noroc.

— Noroc, ani mulți, tot ce vă doriți, să fiți fericiți împreună! ura Mihaela, destul de amețită și ea, cuprinzând cealaltă pereche într-o privire maternă. Apoi se întorcea spre Bibi, cobora delicat vocea, îi șoptea: Noroc, dragule, la mulți ani, tot ce vrei *tu!* — și-i surâdea special, și se aplecau unul spre altul și se sărutau, gata să-și verse paharele.

Individul cât un taur veni iar s-o invite pe Corina la dans. Inginerul strânse enervat fălcile. Corina îl refuză iar.

Tipul plecă, dar cu o expresie ofensată, care spunea:

„Bineee! O să mai vedem noi!” Bibi și Mihaela dansau deja a treia oară. Corina îl ridică pe inginer de la masă și trecură pe ring.

— Știi ce zi e azi?

— Ce zi?

— De fapt, nu e o zi, e o seară. Seara în care dansăm prima oară.

Nicio notă de ironie ori de ușurință în glas. Îl privea cu seriozitate.

— Am așteptat mult seara asta.

— Patru ani?

— Patru ani.

Ar fi convins pe cel mai neîncrezător dintre oameni.

— Mă iubești?

Și cu tot alcoolul, își auzi vocea, îi fu rușine de ea. O voce care de fapt nu întreba, care afirma; sigură de ea, vanitoasă, goală, mulțumită.

Șoapta ei, dimpotrivă: o dăruire sfărâmată, agonică.

— Da. Numai pe tine. Strânge-mă tare.

Nu se putea spune că dansau. Se mișcau pe ring. Nici măcar nu se mișcau. Îi mișca pasta umană din jur, în care erau prinși, încleiați, pierduți. Alte perechi îi împinseră spre orchestră. Trompeta îi asurzi. Inginerul mirosea părul Corinei. Lipsa de parfum a acestui păr îi era cunoscută. O deosebea, o recunoștea, îi plăcea. Îi respiră părul. Avu impresia că miroase a soare. O strânse în brațe. O strânse cât putea de tare, oricum, în înghesuiala asta nimeni nu putea observa, și ce le păsa nemților din jur, veniți aici să-și cheltuiască banii? Melodia se termină, toți aplaudară în jur, formația de jaz își șterse frunțile transpirate. Pauză. Dansatorii se retraseră ca un val de pe un țărm. Se întâlniră cu Mihaela și Bibi, care râdeau foarte tare, se îndreptară toți spre masa lor.

Chiar lângă masă, în picioare, cu un aer demn, aștepta tipul cu invitația la dans. Îi privea apropiindu-se.

— Ce-i cu ăsta, mă, ce vrea? se miră Bibi, identificându-l

abia acum cu cel care se mai apropiase de două ori de ei.

Inginerul dădu din umeri. Omul avea dreptul să invite la dans, aici, într-un bar în care toată lumea practica maniera asta, și atâta vreme cât nu întrecea măsura, nimeni nu-și putea arăta supărarea în chip deschis. Dar o simți pe Corina devenind rigidă lângă el.

Stătea deci lângă masa lor, blocând chiar scaunul Corinei. Muzica nu mai umplea sala, dansatorii vorbeau scăzut la mese, obosiți de dans, inginerului i se păru exagerată tăcerea în care individul deschise gura și spuse vâscos:

— Duduiță, sper că n-o să mă refuzați a treia oară, nu? Am văzut că ați dansat adineauri, prin urmare nu sunteți chiar atât de obosită cum spuneți. *Insist* să dansați și cu mine. O singură dată.

— Mulțumesc, domnule, ești prea amabil, dar sunt într-adevăr obosită, spuse ea cu destulă răceală.

— Cum obosită? Adineauri erați foarte odihnită. Am văzut, ochiul meu nu mă înșală.

Și râse gros.

— Adineauri eram foarte odihnită, iar acum sunt foarte obosită. De altfel, e inutil: muzică tot nu e.

— Nu e? Așa e! Nu e! Ei, și ce dacă nu e? N-are-a face! Omul poate dansa și fără muzică, numai un pic de imaginație...

— Mi-e teamă că n-am destulă imaginație. Nu te supăra, vreau să mă așez.

— Vă împiedic eu?

— Da, fiindcă stai în fața scaunului meu.

— Ei bine, am să plec. Dar promiteți-mi că primul dans e al meu. Da?

Zâmbi solicitant, atât de larg încât îi trăsni pe toți patru, cât erau de băuți, cu o duhoare de alcool neînchipuită. O duhoare de alcool care n-o ascundea pe una de vărsătură proaspătă. Inginerul îi văzu ochii. Ei drăcie, ăsta o ține așa de câteva zile în șir.

— Ascultă, domnule, dumneata nu înțelege că domnișoara nu vrea să danseze cu dumneata? *Nu vrea. Te refuză.* E nevoie să ți-o spun eu?

Bețivul se întoarse, și inginerul îi măsură clin ochi talia și umerii de jucător de rugby.

— Eu pe duduia am întrebat-o, nu pe dumneata. Cine ești dumneata? Nu te știu, nu vreau să te știu. Eu vreau să-mi răspundă duduia.

Și vru să pună mâna pe umărul ei.

Ochii ei erau plini de oroare. Se dădu înapoi, ca să scape de mâna lui. Din două părți, băieții îl apucară pe individ, îndepărtându-l de ea.

— Bagă de seamă, amice, să nu te trezești unde nu vroiai să ajungi! făcu Bibi printre dinți.

Grasul se smuci tare, dar era ținut prea bine. Toată lumea din local îi vedea. Sosi un *maître d'hotel*:

— Ce s-a întâmplat, domnii nu se înțeleg?

— Domnul e prea vesel, spuse Bibi, făceți-l să fie mai serios!

Maître d'hotel-ul îl recunoscu pe Bibi.

— Bună seara, să trăiți, nicio grijă, nimeni n-a fost jignit, nimeni nu e supărat, nu?

Tovarășii grasului veneau și ei să-l liniștească. Îl duseră vociferând tare, încât se auzea frânturi:

— Ai dracului... ăștia din București... numai un dans... fac pe nebunii... huo...

Corina era palidă când se reasezară la masă. Tremura, și inginerul încerca zadarnic s-o liniștească în șoaptă. Deodată, ea își împinse scaunul:

— Nu mai pot! Vreau să plec!

— Corina, se poate, din cauza unui dobitoc? începu Bibi.

Dar Mihaela se ridică și ea.

— Poate ar trebuie să mergem toți, e târziu, eu sunt foarte obosită, cred că și voi sunteți, mitocanul ăsta mi-a stricat tot cheful.

— Ei, poftim!

Bibi era dezolat.

— Du-ne pe noi, voi vă puteți întoarce. Bibi, te rog!

Inginerul plăti în grabă nota și le urmară. Bosumflat, Bibi conduse la Constanța. Mihaela le spuse noapte bună, îi spuse lui Bibi la ce oră să vină s-o ia mâine dimineață, coborî.

Bibi se întoarse spre cei rămași.

— Ei, copiii s-au dus la culcare. Noi unde mergem?

— Mie mi-e foarte somn, spuse Corina.

— Chiar atât de somn?

— Foarte somn. Vreau neapărat să mă culc acum, altfel am să fiu mai târziu prea obosită și am să dorm prost.

Traseră în fața hotelului.

— Vrei să viu cu tine? Întrebă inginerul,

— Rămâi, dacă-ți face plăcere. Nu sta târziu. Nu bea prea mult.

Îl sărută prin portiera întredeschisă.

— Ce-i cu fetele astea, le impresionează atât de tare un bădăran? Întrebă Bibi cu bun-simț după ce rămăseseră singuri, dar inginerul se uita pe fereastră și părea că vrea să-și reamintească ceva, nu-l asculta.

— Ce e, mă, cu tine? Dacă te-a dat peste cap atât de tare caraghioslâcul ăsta, de ce nu l-ai cârpit?

— Nu fi prost, nu-i vorba de asta.

— Mergem înapoi la Melody?

— Fie și la Melody.

Barul începuse să se potolească. Bibi ceru o nouă sticlă de whisky și suspină după ce rămăsese în cea veche. Băură un pahar tăcând, trăgând cu urechea, muzica se subția, își pierdea culoarea, trecea la notele de metal alb, tăcea pe rând în instrumente, până nu mai rămânea decât unul, un singur instrument, singur ca un om pierind subtil.

— E foarte frumoasă.

Inginerul tresări cu paharul la gură.

— Cine?

— Corina.

— Da? Găsești?

— E frumoasă. Adică nu e nici măcar frumoasă. Cum să-ți spun... E atât de altfel, încât frumusețea nici nu mai contează. Chiar dacă nu e frumoasă, tot frumoasă e. Devine frumoasă. Pentru că e atât de altfel.

— Altfel decât ce?

— Altfel.

— Ești complicat astă-seară.

— Ce-ai de gând?

— Cu ce?

— Cu ea.

— Nimic. Ce să am de gând?

— Ești nebun? Nu vezi cât de tare te iubește?

— Poate că văd, dar de unde vezi tu?

— De unde să văd? De unde vede toată lumea. Veneam cu Mihaela încoace. Să vă luăm pe voi. Și ea tocmai asta îmi spunea: "Ce-i cu ăștia doi? Se sorb din ochi cum n-am mai pomenit."

— Bine, asta vroiai să-mi spui?

— Asta vroiam să-ți spun: că te iubește foarte mult și trebuie să știi ce ai de gând să faci.

— La ce bun să știi ce am de gând să fac? Chiar dacă mă iubește cum n-a mai fost iubit alt bărbat, tot nu-mi poate prelungi viața.

— Dar e vorba și de viața ei.

— Sigur, răsese inginerul, acum e vorba de viața ei, de ce-ar mai fi vorba de viața mea? A mea e atât de aproape de sfârșit, încât pur și simplu nu mai există, ce să mai vorbim și de ea?

— Știi cum arăți?

— Nu prea mă mai uit în oglindă.

— Știi cum arăți?

— Foarte prost, probabil. Ce-i cu tine de ești atât de drăguț?

— Crezi că ăsta e cel mai potrivit lucru acum? O patimă ca asta? Și pentru tine, și pentru ea? Te iubește, se leagă

de tine, știi cum sunt unele femei, dacă face, Doamne păzește, vreo nebunie?

— Sper că e mai deșteaptă decât crezi tu.

— Poți să știi ce face ea acum, singură la hotel, așteptându-te pe tine?

— Lasă asta.

— I-am spus lui Sorin că ai plecat la mare cu o fată. Mi-a spus că e un act pur și simplu iresponsabil.

— N-am să mai ies pe plajă. Niciodată nu mi-a plăcut mie soarele prea mult.

— Dacă vrei să rămâi cu ea, cel puțin nu aici.

— Eu aș vrea altceva. Și ce vreau eu nu se poate. Atunci - ori aici, ori acolo.

— Sorin mi-a spus ce ți-am spus. Și bagă de seamă: Sorin e medic.

— Tocmai. Sorin e medic. Tu vrei ca moartea s-o învingă medicii? Și unde să plec? Aici sunt cu ea. E bine. La ce bun un alt drum? Mi-e și frică de un alt drum.

— De ce mi-ai spus la telefon că ești fericit?

— Pentru că sunt. Poate că mă agăț ca înecatul de un pai. Dar înecatul e fericit că găsește un pai, chiar dacă știe că nu e decât un pai.

— O iubești.

— Nu m-am întrebat încă, probabil, tot ce se poate, în starea mea, nu văd cum aș putea altfel. Mai e ceva în sticla aia?

— O iubești și ești fericit. Cum de asta nu-ți face... nu te face să... nu te...

— Cum de nu-mi face sfârșitul mai greu? Nu știu. Poate mai târziu. Poate mai târziu o să mi-l facă încă și mai ușor.

— Mă cutremur când te văd atât de liniștit.

— Bibi, te rog, la ce bun atâtea vorbe? De ce să vorbim de o mie de ori, dacă de murit tot nu-mi e dat decât o dată? De ce ești curios? Ce mai vrei să afli? Și așa ai aflat destule; ai să fii prea bine pregătit la moartea ta. Despre mine ce să-ți mai spun? Te supără că nu mă mai tăvălesc pe jos de

groază? Probabil că nu mai pot. Îmi privesc moartea cu o tristețe resemnata care seamănă cu indiferența. Așa mi se întâmplă mie, un caz între alte sute pe pământ. Poate că trebuia să privesc altfel, să simt altfel, să spun altceva. Poate trebuia să găsesc altă cale. Nici nu știu dacă am căutat-o. Sunt probabil un om slab. De ce să mai vorbesc despre sfârșitul meu, să-l degradez mereu în cuvinte, să mă obișnuiesc și mai mult cu el? Vreau ca moartea mea să fie numai a mea. Să fie frumoasă pentru că e numai a mea. S-o iubesc chiar pentru că e numai a mea.

— Vrei să te însori cu ea?

— Cu Corina?

— Da.

— Nu știu dacă ar fi bine. Mi-e greu să-i vorbesc de așa ceva.

— Tot ce poate lăsa mai bun omul în urma lui e totuși un copil.

— Bibi, prietene, ce matur te-ai făcut, ce frumos judeci, vezi cum te împlinește experiența altora? Dă-mi să beau, vreau să mă îmbăt. Vreau să mă îmbăt turtă. Să nu mai văd de beat.

— Bea.

Băură. Băură o dată, încă o dată, de mai multe ori, fără să-și mai spună nimic – ce să-și mai spună? Poate că Mihaela adormise deja, la Constanța, în interiorul ei amestecat, capitală și provincie, mătuși și ultimele dansuri, fotografii din reviste de filme și vis de căsnicie cu milionari. Adormise și nu-și mai punea în somn întrebările la care nu găsise răspuns azi. Iar Corina... Ei, Corina...

Marea afară își ducea sunetul. Din larg până la țărm și înapoi. Aici, înăuntru, toate luminile se stinseră deodată, ca un semnal. Se reaprinsesă, ca întârziații să vadă, să poată plăti. Era foarte târziu.

— Ia uite colo!

Se auzeau glasuri încleiate. Încleiate, dar furioase. Inginerul se uită în direcția zgomotului. Desigur, se putea

altfel, bețivul de adineaurei, menținut cu greu de câțiva oameni, arătând spre ei doi, încercând să scape, să vină spre ei!

— Țsta ne așteaptă ca să ne bată, făcu Bibi.

— Hai să mergem.

— Hai prin dos. Știu eu pe unde.

— Prin dos? Ce, Bibi, am ajuns să ne fie frică de ăsta?

— E beat și vrea să facă scandal. Vrei și tu scandal? Credeam că ești mai puțin beat decât el.

— Cine vorbește! Adineaurei ți se împletea limba-n gură.

— Adineaurei. Acum nu.

— Poți să te duci pe unde vrei. Eu ies prin față.

Bibi îl urmă. Trecură foarte aproape de omul-taur. Acesta scăpă și se repezi după ei.

— Ce atâta grabă? Unde vă cărați așa iute? Vă așteaptă ele... ca să... până veniți... numai o clipă... să vorbim...

Și vru să-l apuce pe Bibi de mânecă. Bibi se scutură.

— Du-te, mă, să te culci, nu te mai face de râs pe-aici!

Dar afară mai erau trei, care aruncară țigările imediat când apărură ei, înaintea omului-taur.

— Ura i-a adus! țipă unul dintre ei cu o bucurie beată, și inginerul crezu că nu vede bine și clipi: ba da, văzuse bine, nu se înșela, era chiar un chelner.

Nu avură timp nici măcar să se așeze spate la spate. Omul-taur se năpusti la inginer. Inginerul se aplecă, lovi el primul, dar fără efect. Tipul reveni, îl atinse dureros în bărbie, inginerul izbi cu tot trupul asfaltul tare al peronului.

Cu ochii cețoși de durere, zâmbi totuși la un gând: Chiar așa slab am ajuns, dar de ce nu, e firesc! și zâmbetul îi lărgi ruptura buzelor, sângele îi curse pe bărbie, pe gulerul cămășii, se uită să vadă care dintre ei se va repezi primul să-l izbească cu piciorul. Poate chiar chelnerul. Da, chelnerul, el sau oricare altul, n-avea importanță. Văzu pe unul dintre ei, nu distinse care închise ochii să primească lovitura.

Chelnerul era. Dar Bibi îl pocni cu atâta sete, încât îl

întoarse patru pași înapoi. Ceilalți doi se retraseră imediat, îl lăsară înaintea pe omul-taur, avea să-l lămurească el și pe asta, desigur, ei nu trebuiau să se amestece, n-aveau decât să urmărească meciul-vedetă. Bibi evită *în extremis* un pumn cât un cap, profită de dezechilibrul celui alt, îl lovi cu amândoi pumnii uniți drept în stomacul scârbos și mare. — HOARC! făcu omul-taur și începu să vomite pe loc, atât de zdravăn încât Bibi trebui să sară într-o parte ca să nu fie stropit, în timp ce învinsul se strângea, se așeza în genunchi, se uda tot cu întorsătura propriului lui stomac.

Incidentul era închis. Bibi, gâfâind, întreba spart:

— Mai are cineva ceva de zis? E cineva nemulțumit? Vrea să-mi spună mie ceva? Bine, credeam că mai aveți vreo nelămurire. Ce faci acolo? Scoate mâna din buzunar, CĂ TE USUC! răcnii el deodată la unul din cei rămași în picioare, care scoase imediat mâinile din buzunare cu frică.

— Ai fi în stare, nu? Ai fi în stare! Ce noroc ai că n-am timp să-ți fac capul cât un butoi!

Se sprijiniră unul pe altul. Bibi îl îndreptă spre mașină.

— Nu... întâi... îngâna inginerul.

— Unde vrei?

— La...

— Ce-ți vine? Hai acasă să...

— O clipă numai... vreau...

Pe țarm, inginerul căzu cu fața în jos, se spală de sânge în valuri, își cufundă tot capul în apă, apa îi intră în urechi, îi muie părul, Bibi îl trase de umeri.

— Ce faci, mă? Fii cuminte!

De ce nu-l lăsa, ar fi fost un sfârșit dulce, un înec tihnit, cuvios, pașnic. Înghiți o gură de apă scârboasă la gust, se trezi.

Stătură pe nisip, fără să vorbească. Bibi își smulse gulerul și cravata, ca să gâfâie în voie.

Ce s-ar fi făcut dacă ar fi fost singur? Dar îl lăsa absolut indiferent imaginea: el însuși, terciuit în picioare de niște derbedei. N-ar fi simțit durerea. Ar fi încercat să lupte, dar

numai așa, din obișnuință. În el însuși n-ar fi luptat. Oricum, n-ar fi avut multă treabă cu el.

Fusese stupidă lupta de adineauri. Imbecilă. Atât de imbecilă, încât devenea ciudată. Un om beat căutând ceartă altuia, care nu i-a făcut nimic. Foarte ciudat. Ciudat ca o boală căutând pricină unui nevinovat; unui om care niciodată nu s-a făcut vinovat față de ea; cu nimic.

— Hai să mergem.

— Te simți bine?

Sprijinindu-se iar, se întoarseră, se așezară în mașină, hainele lor pline de nisip scârțâiră pe pielea scaunelor, Bibi îl lăsă la hotel.

— Pe mâine.

Se urcă în lift, și fata care apăsa butoanele făcu ochii mari văzându-l cum arată și nu spuse nimic. Cum să n-o sperie însă pe Corina? Intră în vârful picioarelor, stătu pe loc ca să-i audă respirația. Dormea. Dar numai după respirație ghici că dormea agitat.

În baie se uită cu frică la el însuși. Chipul îi era tumefiat, cum își închipuise. Dar, paradoxal, semnele bății parcă-i făceau să arate mai bine, parcă-l întinereau. Poate pentru că-i aduceau aminte de anii fără griji.

Râse cu gura strâmbată de durere, se spală din nou pe față, apoi își scoase pantofii, ca să nu facă zgomot, îi lăsă în baie, intră în ciorapi.

Și chiar atunci, ea gemu tare în somn, ca strivită sub o greutate, poate sub greutatea coșmarului. Gemu de mai multe ori, fără să se miște din patul luminat slab de ușa deschisă a băii, în care el se oprișe încremenit. Înțelese că ea încerca să se trezească și nu reușea, și chinul îi înmulțea gemetele. Sări s-o cutremure în brațe, o deșteptă, ea mai gemu o dată, cu ochii larg deschiși, fără să-l recunoască, apoi îl recunoscu și izbucni în plâns.

Tulburat, o strângea în brațe, o liniștea. Dar visul ei îl tulbură mult mai tare.

— Eram pe plajă. Toți patru, așa cum a fost. Erai lângă

mine, ne vorbeam. Nu țin minte ce spuneai, dar te ascultam cu sentimentul că totul e în ordine. Ne pregăteam parcă să plecăm. Îmi arătai un nor. Și am vrut să mai înot o dată. Tu mă rugai să renunț. Nu înțelegeam de ce. Îmi explicai, nu te ascultam, te-am lăsat pe mal, am intrat în apă. Atunci ai strigat în urma mea, te-am auzit foarte limpede, țin minte ce mi-ai spus: NU E BINE. Am înotat, m-am îndepărtat de țărm, apoi m-am uitat înapoi. Stăteai și mă urmăreai cu privirea, și deși erai departe vedeam pe fața ta că ești îngrijorat. Ceilalți doi se vedeau și ei, dar foarte mici, fără chip. Am înotat mai departe. Soarele a intrat într-un nor, și marea s-a făcut neagră. Era încă destulă lumină, dar norul era mare. M-am uitat iar spre țărm. Erăi tot acolo și mă priveai, ai ridicat brațul și mi-ai făcut un semn. Am vrut să-ți răspund, să ridic mâna din apă, și atunci am lovit cu piciorul ceva. Am tresărit de o spaimă vecină cu nebunia: era un înecat, un înecat cu ochii închiși, cu fața umflată și vântată de apă, cu hainele răvășite de apă, tu erai înecatul acela! Te vedeam înfiorător de limpede în apa neagră. Aveai parcă niște pantaloni albi și o cămașă albastră cu mâneci scurte, și în jurul gâtului ți se încolăcea ceva, dar n-am putut să-mi dau seama ce. Am făcut un efort disperat să fug înot, dar, nu știu cum, te-am atins cu piciorul din nou. Am încercat să nu mișc picioarele, dar mă scufundam, trebuia, să dau din picioare ca să mă mențin la suprafață, și-mi era frică să nu te ating iar, o, era îngrozitor. M-am uitat spre țărm: era foarte departe, deși nu înotasem mult în larg, și te vedeam pe țărm, mă priveai, îmi făceai semne să mă întorc! Am înotat spre țărm, dar trupul tău înecat venea după mine. Creștea, se lătea, umplea toată marea, mă lovea din spate, mă arunca afară din mare cu creșterea lui, mă împingea spre mal. Am vrut să strig că nu ești tu, nu puteai fi tu, pentru că te vedeam cum îmi faci semne de pe mal. Și atunci ai deschis un ochi.

Inginerul sări ca mușcat de șarpe.

— Un ochi?

— Un ochi, numai unul, în fața grasă de apă, un ochi mare, care se deschidea încet în obrazul înecat, se lărgea, iar privirea lui se înțelegea foarte bine în apa care o acoperea: e privire batjocoritoare, care știe mai mult, o privire rea de cunoaștere. O privire care spunea: “Degeaba încerci; chiar dacă el e pe mal, eu tot aici rămân!” Și pluteai mai departe, lățit în mare, cutremurat încet și vâscos de valuri, carnea brațelor părea de caracatiță, umpleai toată marea, un picior îți plutea chiar pe orizont, și tot tu erai, TOT TU! Am ieșit din apă, m-am repezit pe mal să te ajung, mi-ai ieșit în întâmpinare, m-ai luat în brațe întrebându-mă ce s-a întâmplat. Ți-am arătat marea, care de fapt dispăruse; nu mai erai decât tu, bățând țărmul cu înecul tău uriaș; aproape ne atingeai picioarele cu valurile mici ale trupului tău turtit de apă, ochiul sarcastic se uita la noi, părea și mai vesel de perechea noastră; și m-ai întrebat pe un ton perfect egal: “Ei, ce e? Nu văd nimic de speriat.” “Uită-te mai bine!” am spus eu. Te-ai apropiat de tine însuși înecat, te-ai uitat cu atenție, ai părut că recunoști cadavrul, ai spus: “A, asta? Nu e nimic, sunt eu, nu-ți aduci aminte că ți-am povestit?” Și ai vrut să dai cu piciorul în trupul care acoperise marea, încât nu se mai vedea de loc apa, încât nu mai era apă, nu mai era decât pământul făcut jumătate din plaja pe care stăteam noi, iar jumătate – din cadavrul tău uriaș. Trupul nu mai mișca, pentru că nu-l mai clătina apa, iar ochiul, tot deschis, parcă înghețase. Ai vrut să-l lovești cu piciorul, am strâns pleoapele ca să nu văd, dar totuși vedeam prin ele, țineam ochii închiși și aveam pleoapele transparente, cum se întâmplă în vis, și am țipat și m-am trezit și te-am găsit aici.

— Sunt aici.

— Să nu mai pleci!

— Nu.

Și o strânse tare în brațe, ca să-i stăpânească tremurul de spaimă și de oroare. Dar pe când, mângâiată, ea se liniștea, încet-încet, oftatul respirației îi scădea, ațipea, el,

treaz de șocul povestirii, se ruga în gând să adoarmă și să nu viseze și el același lucru.

A doua zi, după plajă, plecară la Istria.

Ajunseră puțin după prânz. Între movile și valuri de pământ, cetatea nu se bănuia. Traversară printr-o poartă sârma ghimpată, care păzea ca un lagăr pietrele vechi de două mii șase sute de ani.

— Știți, spunea Bibi, trebuie să vă fac o mărturisire: e prima oară când văd Istria. Rușinos, sunt de acord. N-am avut timp. Deși vroiam de mult să văd unde-au trăit strămoșii mei!

— Mai ales ai mei! sări Mihaela. Eu sunt, dintre noi, singura dobrogeancă! Părinții mei sunt născuți aici, tatăcu mereu îmi spunea că ne tragem dintr-o familie foarte veche, care a trăit de când lumea la Caranasuf! și făcea un gest larg cu brațul grăsuț, cuprinzând în dulceața lui arcuită toată Dacia scitică din jur.

Soarele începea să se așeze pe șesul întunecat și secetos, iar ei ajunseră întâi la o casă joasă și albă, veche și părăsită ca înfățișare.

— Să vedem dacă-l găsim pe Șerban, spuse Bibi.

— Șerban?

— Un băiat pe care-l știu eu, arheolog, lucrează la Constanța, la muzeu, dar de fapt mai mult pe-aici își face veacul, vrea să scrie un tratat despre Istria.

— Dar tu unde l-ai cunoscut?

— La Constanța, venise o dată la primărie, nu știu cu ce poveste, să nu se construiască blocuri noi pe unde credeau ei că pot găsi vestigii, sau cam așa ceva. Pe urmă l-am mai întâlnit, mă tot ruga să vii aici să văd cetatea. Șerban! strigă el în fața uneia dintre ferestrele casei albe și vechi, pe peretele căreia inginerul zări deodată o firmă în care se amestecau cuvintele “arheologic”, “județean” și “muzeu”.

Fereastra era deschisă, împărțită în trei de două gratii de fier învelit în rugină. Spațiul ei negru se coloră deodată de o figură, care se strecură între gratii. Prins în cadrul ferestrei,

între liniile de metal, un individ cu obrazul foarte slab și ridat, cu părul blond-închis, îmbrăcat într-un pulover roșu și vechi, se uită afară cu ochi de miop; rămase așa un moment, nemișcat, cu fața brăzdată și mai mult de efortul privirii, cu mâinile încleștate de gratiile care-i păzeau capul. Avea nasul destul de mare, gura mare de-a binelea, părând și mai mare între obrajii supti, ochii de un albastru șters, cu gene scurte și rare, bărbia lată, mâinile mari și bătrânești, cu încheieturi groase.

— Salut! Ce făceai, lucreai? se interesă vesel Bibi.

Individul zâmbi și dispăru de la fereastră.

Când ieși afară, își pusese ochelarii și arăta mai slab, foarte slab, aproape cașectic. Din cămașa ieftină, cadrilată, îi ieșea gâtul vânos cu un măr al lui Adam cum inginerul nu mai văzuse niciodată. Purta pantaloni foarte strâmți, care-l descărnau mai tare.

— Carapetre! se prezentă el cu un glas puternic, dar în același timp foarte rezervat, ca și cum ar fi adăugat o dată cu numele: "Deocamdată atât!"

O luă imediat înaintea grupului, cu pași mari distanțându-se repede, trecu regal de indiferent pe o portiță păzită de o vânzătoare de bilete, care-i lăsă pe ceilalți să intre gratuit pentru că erau prietenii tânărului savant, merse drept și energic spre ruinele cetății grecești și apoi romane. Cei patru se grăbiră după el, uitând despre ce vorbiseră mai înainte, și inginerul băgă de seamă că Bibi, deși părând foarte degajat, ascundea o anumită stânjeneală; tăcuse, se uita cu atenție în jur, se gândea probabil ce trebuie să spună și cum trebuie să se poarte în clipa în care arheologul avea să fie iar în mijlocul lor.

Arheologul însă nu părea dornic de conversație. Se opri lângă ușa cetății și-i așteptă, apoi, cu mâinile în buzunare, îi însoți printre zidurile scunde, turtite de timp, pe care crescuseră buruieni. Intrând pe poarta cea mare a orașului antic, apărută pe patru turnuri, două înăuntru și două în afară, inginerul păși cu curiozitate pe pavajul de piatră și

marmoră în care se mai văd săpate urmele de roți ale unor care de mult prefăcute în pulbere și cenușă. I se părea ciudat, aproape hazliu, faptul că putea să-și așeze pantofii lui negri de oraș pe locul unde căzuseră călcâiele greco-latine, se întoarse în afara zidurilor și intră din nou, căutând să pășească pe partea cea mai patinată a drumului, să adâncească și el, cu mersul lui, albia de pași a timpului.

Se vedeau în ziduri pietre de mărimi diferite, unele evident mai vechi. Uneori, la rădăcina construcției apăreau fragmente de stâlpi de marmoră, probabil dintr-un templu dărâmat, pe care istrienii le socotiseră încă bune ca să întărească temelia. Trecură de-a lungul laturii de sud, se opriră o clipă lângă urma unei porți, și arheologul le explică originea treptei de prag, care, neobișnuit, purta o inscripție: treapta era de fapt o piatră de mormânt a tatălui unui subofițer din escadronul al doilea al arabacilor, care își avea garnizoana la Carsium. O piatră mai veche decât pragul, o piatră pe care istrienii o socoteau antică. Ce înseamnă Carsium? Hârșova. Porniră mai departe, strecurându-se la întâmplare printre ruine, oprindu-se când ici, când colo, se despărțiră, inginerul și arheologul rămaseră singuri într-o stradă a orașului dezgropat, se priviră de câteva ori și nu știută ce să-și spună. Arheologul fluiera ceva printre dinți. Însă privirea îi era concentrată, și de câte ori se așeza pe vreun fragment de zidire străveche se bănuia în spatele ei un febril proces mintal; cu siguranță că omul lucra și în clipa de față, în gând, la tratatul pe care plănuia să-l scrie.

Cetatea părea surprinzător de mică. Așa cum pare mic trecutul când îl privești peste umăr, fără să te oprești din drum, încetinind însă pașii, până când chiar te oprești, te întorci, îți potrivești ochiul în ochean și studiezi orizontul care nu mai e. Tot mic ți se pare trecutul, mereu mic, mereu mai mic, înecându-se, dispărând, și nu există metodă mai sigură de a distruge trecutul, de a-l omorî cu desăvârșire, decât încercarea de a-l cerceta și cunoaște, cum poate nu există metodă mai sigură de a schimba și

pulveriza istoria decât aceea de a o scrie, însă inginerul, trecând de mai multe ori în sensuri diferite pe urmele de străzi, privind des, din deosebite unghiuri, urmele de case, băi și piețe, simți în genunchi și în tălpi oboseala ca și cum ar fi umblat printr-un oraș nou și mare.

Se așază pe dărâmătura unui perete. Soarele înroșea peisajul. Era ciudată realitatea acestui perete, care susținuse atâtea secole și-l susținea acum și pe el. Simți nevoia să urineze, se uită în jur: nu se vedea niciunul din ceilalți. Se ridică și plouă grăbit pământul strămoșilor. Un sentiment de absurditate îi ținea sufletul în loc. Se mișcă, merse fără scop, ca să nu se gândească. Într-un coridor plin de bălării o văzu pe Corina.

Era cu spatele la el, privind un colț de cetate. Carnea îi era foarte albă în mijlocul pământului și pietrei. Albă și grea, învingătoare. Deși victoria nu era a ei, ci, dimpotrivă, a pietrei și pământului. Ingerul îi vedea călcâiele, palide față de restul picioarelor, așezate în sandale printre iarbă și cioburi de trecut. Un oftat de vânt îi legănă deodată părul, i-l adună pe umărul stâng; ceafa îi era netedă ca piatra lustruită a cetății, liniștită, parcă aștepta. I se păru că prinde un parfum deosebit, respiră cu poftă, își spuse că nu se înșală: era chiar parfumul ei, pe care încercase și nu reușise să-l înțeleagă până acum. Acum îl simțea. Nu se putea îndoi de el. Un parfum moale, ușor ars. Îi văzu brațele pline și goale, de mâncat, i se păru că mirosul ars crește. Stătu perfect imobil, chinându-se să nu gândească nimic, ca să poată cuprinde și înțelege acest parfum.

Întâi nu-și putu lămuri senzația. Își spuse că i-ar trebui poate un alt dar olfactiv. Încercă iar. Numai arsura părea sigură. Dar iată că dedesubt își făcu loc o notă plină, tare, rotundă, ca pulpa unui fruct. Era un miros de pâine, de făină caldă. Apoi i se păru că trupul ei miroase a leșin, miroase a suferință femeiască, nepătrunsă pentru el. Mai ales leșinul i se părea că descrie bine parfumul ei.

Făcu un pas mai aproape.

Sub unda leșinului era altceva. O coacere înceată, mai greu de distins. Nu numai o coacere. O distilare. Inginerul își hrăni nările cu ele. Coacerea era fierbinte, aproape sfârâitoare, pocnea și se rupea de forța combustiei de dedesubt. Peste poate – o picătură amară. Ca un început foarte vag de trecere, ca o închipuire de putrefacție. Trase aer în piept, și nuanțele se amestecară, rămase parfumul însuși, consistent, trainic, de netăgăduit, cum de i se păruse până acum dimpotrivă? Și iar chemarea plină începu să se împartă, purtându-l pe toate treptele trupului ei. Undeva era și o moliciune de blană nordică, un înec într-o ducere și întoarcere pufoasă, el fu cât pe-acți să întoarcă obrazul, într-atât de multe simțea dintr-o dată. O nouă curiozitate, o nouă lăcomie de corpul ei îl făcu să se întrebe dacă se uitase cum trebuie la ea. Oare o văzuse, o simțise, o apropiase de el? Întâlnirea lor avusese cu adevărat loc? Da, avusese cu adevărat, dar amândoi sufereau sufletește prea tare pentru ca acest adevăr să fi fost mai mult decât o părere. Ce se întâmplase li se păruse numai. Doar ce i se părea în clipa de față începea să fie adevărat. Dori să fie singur cu ea, ca să ia totul de la capăt, ca s-o sărute cu adevărat, să-i vorbească cu adevărat, să fie al ei cu adevărat, într-un timp real, într-un pat real, într-o istovire reală, atunci ea, încă nesimțindu-l în spatele ei, își scutură părul și tulbură toate apele dulci din jurul ei, și dintr-un alt capăt al cetății se auzi apropierea unor voci. Se întoarseră amândoi în aceeași clipă spre ceilalți trei.

Bibi și Mihaela îi propuneau arheologului să se alăture grupului, să vină cu ei la Constanța. Fără să fie nepoliticos, slăbănogul refuză net. Avea de lucru.

— Unde lucrezi? Arată-ne și nouă, îl rugă Bibi.

Slăbănogul își scufundă mai mult pumnii în buzunarele pantalonilor strâmți, își îngustă ochii în dosul ochelarilor, părând că rezolvă o ecuație foarte importantă, acceptă brusc.

— Haidem!

O luă iar înaintea celorlalți, intră primul în casa albă, lăasă ușa deschisă în urma lui. Pătrunseră după el, surprinși de lumina dinăuntru: casa avea un luminator mare în tavan, odaia în care se aflau era foarte largă, ca un hambar, nu departe de ușa se găsea o masă lungă plină de cărți, hârtii, o mașină de scris, într-un colț erau atârunate niște haine de doc, sub ele, niște cizme de cauciuc sprijineau peretele. Mai erau un dulap mic și alb, pe care era pictată o cruce roșie, o armă de vânătoare, o lampă de spirt, iar departe, în capătul celălalt, se zărea o colecție de lopeți, cazmale și târnăcoape. În rest, așezate direct pe dușumea, unele încă nescuturate bine de pământ, pietre străvechi, zdrențe de istorie, și pe un suport special – o machetă a Istriei.

Arheologul închise ușa după ce ei intrară, trântind-o cu mult zgomot, apoi, fără să pară conștient de modul în care bruschetea lui îi surprindea pe oaspeți, se duse la dulapul medical, îl deschise tot violent și scoase din el o sticlă și cinci pahărele de metal, și le turnă, umplând științific paharele până sus, un vin galben și voluptuos, scârbos de bun, cu ecouri amare de stepă dobrogeană. Apoi se așeză la masa de lucru, dintr-un singur impuls se întoarse (scaunul era rotitor) și le făcu semn să stea toți patru alături, pe o bancă de lemn, singura mobilă pe care se puteau așeza. Ei se așezară cu paharele în mâini, ca la școală în fața unui profesor, și atunci arheologul își scoase ochelarii și deveni apropiat și simpatic. Vorbiră întâi fleacuri, laudând vinul, întrebând de unde e.

— Cu așa ceva în dulap, înțeleg că-ți place să stai aici, dragă Șerbane! râdea Bibi, și plescăia după ce bea din vinul otrăvitor de dulce.

— A, să nu crezi că mă ține vinul. Sunt prins, înțelegi? *prins* de locul ăsta. Are un farmec pe care nu-l poți bănuși, te îmbolnăvește, nu mai poți fără el. Eu, cel puțin, nu mai pot fără el. În afară de interesul monumentului; nu știu cum, calci pe locurile astea și le simți foarte pline sub picior. Un pământ greu de câte are în el. Simți țara când

umbli pe-aici.

— Familia dumneavoastră e de mult stabilită aici? întrebă Mihaela.

— De foarte puțin. Ai mei sunt români macedoneni, au venit din Grecia, eu sunt primul în familie născut în România.

— Așa!

Inginerul se uita pe fereastra pe care ieșise acum un ceas capul slab al arheologului. Printre gratiile de fier înroșit de rugină se vedea cetatea aprinsă de apus.

— E mică Istria, se auzi spunând.

Șerban Carapetre îi aruncă o privire profesională, dar nu spuse decât:

— La vremea ei, era destul de însemnată.

— Vremea ei nu e vremea noastră, continuă neglijent inginerul, uitându-se pe fereastră.

Arheologul îl privi din nou, vru să răspundă ceva, se răzgândi; zise:

— Crezi dumneata? Aparent, poate. Dar de fapt, vremea de atunci și vremea de acum sunt foarte legate între ele, atât de legate încât îmi vine uneori să spun nu că se continuă, ci că pur și simplu se confundă. Într-un fel, timpurile sunt simultane în istorie. Dar mă rog, ăsta e un lucru prea complicat.

Era, firește, prea complicat pentru ei, profani, iar specialistul acesta le-o spunea aproape în față, cu o siguranță de care inginerul surâse, schimbând vorba:

— Săpături se mai fac?

Arheologul se strâmbă.

— Nu cine știe ce. Vine prea multă lume pe-aici. Să nu credeți că vorbesc de voi, firește că nu; dar totuși vine prea multă lume. E plin de străini, fel de fel de operatori de cinema vin să facă filme turistice, mă și mir că azi nu e nimeni. Ați avut noroc.

— Dacă vine atât de multă lume, de ce naiba e înconjurată cetatea cu sârmă? Arată ca vai de capul ei, ce-

or fi zicând oamenii când dau cu ochii de țarcul ăsta? făcu Bibi.

Arheologul zâmbi subțire.

— Ei, cine știe cum sunt administrați banii alocați pentru treaba asta?! Mai beți?

Le umplu paharele.

— Și cetatea arată azi chiar așa cum arăta în anul în care a fost dezgropată? întrebă Bibi.

— Ei, sigur că nu. În primul rând, n-a fost dezgropată într-un singur an. Pe urmă, după ce-a fost dezgropată a mai avut de suferit. Pârvan și-a început săpăturile în 1914. Pe vremea aia nu se vedeau aici decât niște ridicături de pământ. Cetatea a fost eliberată complet de dărâmături și de pământ în 1922. Însă în timpul războiului săpăturile au fost întrerupte. Cetatea nu mai arată cum arăta înainte de luptele care s-au dat pe-aici. De exemplu, una din cortinele de pe latura de vest, cea în care se găsea o piatră scrisă, cu o închinare făcută de istrienii împăratului Antoninus, cam prin anii 139— 151, a fost dărâmată în 1917, de bulgari. Au mai fost obiecte și fragmente pe care probabil le-au luat nemții. Fotografii s-au păstrat. Dar după război, cetatea nu mai era cum a fost dezgropată înainte de război. Norocul a fost că nu s-a tras mult cu tunul pe aici, cum s-a întâmplat în alte părți în Dobrogea, unde uneori exploziile au dezgropat schelete care erau cu siguranță din perioada elenistică.

— Da, da, râse inginerul, așa e, istoria câteodată te omoară de mai multe ori.

De data asta, arheologul se uită la Bibi, care însă nu-i făcu niciun semn explicativ. Se întoarse spre inginer tocmai la timp ca să primească o întrebare:

— Cum mureau oamenii de pe-aici?

— Poftim?

— Vreau să spun: cum se comportau față de ideea de moarte oamenii care trăiau prin locurile astea?

— Oamenii care trăiau prin locurile astea când anume?

— Ei, când?... Atunci... adică pe vremea romanizării... înțelegeți.

— Pe vremea romanizării? făcu gânditor arheologul, și sorbi ultima picătură din pahar. Își turnă iar, gustă, continuă cu prudență: Depinde. De fapt, fiecare în felul lui.

— Sigur, sigur, fiecare în felul lui. Dar totuși... popoarele de aici... băștinașii...

— Hm! Grecii și latinii mai rafinați, mă rog, aveau o anume perspectivă științifică. A fenomenului; spre deosebire de neamurile localnice. Geții au avut, cu secole înaintea creștinismului, o viziune despre moarte proprie: credeau în nemurire. Grecii i-au numit “geții nemuritori” tocmai de asta. Dar nu e vorba numai de ideea nemuririi, în fond neoriginală. Aveau un cult pentru morți destul de neobișnuit. Se poate deduce din modul în care se sărbătoreau Rusaliile. Mortul, dus pe lumea cealaltă, devenea un spirit protector al celor rămași în viață. Sărbătoarea era însă dedicată egal morților și viilor, care se bucurau împreună, se întâlneau. Exista deci, măcar implicat, gândul că morții și viii nu sunt despărțiți, că între ei e numai o perdea, nu numai nedefinitivă, dar chiar foarte transparentă. Mortul continua să facă parte din lumea vie. În același sens s-ar putea spune că omul viu făcea de la bun început, prin însuși acest spirit, de solidaritate cu cei dispăruți, pe care niciodată nu s-ar fi gândit să-l nege, parte din lumea morților. Astfel, morții nu erau subiect de oroare fizică ori psihică. Ei erau niște prieteni, niște protectori, niște *eroi*. *Eroul* era un zeu călăreț (imaginea clasică, cu mantia fâlfâind de goana calului, de care e plină Dobrogea), care se reproducea pe piatra de mormânt; obiceiul de a-l pune pe piatra funerară l-au adoptat și grecii, și romanii, deși inițial *eroul* era strict autohton. Există deci date care ne fac să credem că în genere atitudinea autohtonă față de moarte nu era atunci una de răzvrătire. Nici nu exista o înclinație relativistă, o apologie a momentului, a certitudinii prezente, fie ea minoră, ca efect al dezamăgirilor pe care le

provoca istoria contemporană, ori ca rezultat al instrucției științifice. În genere, moartea era privită senin. Ca o odihnă. Cât despre ideea de nemurire, unii spun că e expresia primitivismului, a unei mari naivități și așa mai departe. Însă...

Tăcu și urmări privirea inginerului. Acesta se uita tot pe fereastră, spre cetatea pe care albastrul cerului cădea în falduri tot mai grele.

— Însă?

— Însă toată problema e departe de a fi atât de simplă. De fapt, omul modern, produs al unei civilizații mult mai complexe, în care dezvoltările științifice joacă un asemenea rol, crede și el în nemurire. Atât doar, că nu mărturisește ori nu-și dă seama. Uneori, necrezând, năzuiește să creadă. Pentru că, în fond, competiția cu moartea în care intră fiecare individ nu s-a schimbat cu nimic. Omul acceptă, nu-i așa, ideea că e muritor; dar nu pentru el însuși, chiar dacă s-a obișnuit cu cuvinte care confirmă asta; ci pentru specie, deci în abstract. Singur, vrea să depășească moartea într-un fel sau într-altul. Ambiția genetică de a depăși moartea chiar în tiparele vieții, nu în sublimări, cum ar fi construcția, opera artistică, e poate superioară. În orice caz, mai frumoasă. Oricum, nu putem ști.

— Cum nu putem ști? Întrebă inginerul.

— Foarte simplu, râse arheologul, cum nu se poate mai simplu: nu putem. Pentru că moartea nu e decât a fiecăruia. Nu e decât individuală. Atunci, de unde să aflu eu dacă se îngrozea sau nu de moarte individul de acum două mii de ani când nu pot să aflu, de pildă, ce simți în fața ideii de moarte dumneata?!

— Într-adevăr.

— De altfel, sunt greu de aflat alte lucruri, la prima vedere mai limpezi. Mă plimb uneori noaptea prin cetate.

— Trebuie să fie foarte frumos, spuse Mihaela.

— Frumos, da. Însă altceva vroiam să spun. Când e senin, văd uneori luna, uneori stelele. Nu știu cum le apărea

lumea, viața, moartea, strămoșilor de acum două mii de ani. Dar stelele și luna știu sigur că le apăreau la fel. Mă plimb prin dărâmătura cetății și mă uit numai la cer. Cunoscut bine cetatea, pot merge prin ea cu ochii închiși. Mă uit însă la cer. Tot cerul ăsta infinit se vedea la fel acum două mii de ani. Tot cerul. Atunci, cum să nu-mi vină să cred că sunt un grec, sau un dac romanizat, sau un oriental venit ca auxiliar al armatei de la marginea imperiului și că prezentul pe care-l trăiesc azi nu e de fapt decât un viitor pe care-l visez? Sau cum să nu cred că trăiesc de două mii de ani o viață de două mii de ani, în care amintirile antichității nu sunt de fapt ale altora, ci chiar ale mele? Că lucrurile citite, auzite, închipuite, stabilite prin procese mentale nu sunt chiar trăite de mine însumi? O dovada absolut palpabilă că nu e așa nu am. Sensul istoriei deci – chestie complicată.

— Te gândești uneori la Dumnezeu? Întrebă inginerul.

Arheologul păru surprins.

— La Dumnezeu? Apoi se înveseli iar. Nu, domnule, asta ar fi prea mult pentru un om de știință! Și pe urmă, eu sunt specialist în secolele patru – unu înaintea erei noastre: Dumnezeu nu e subiectul meu. Mai beți?

— Nu mai bem că e târziu, trebuie să plecăm, spuse Bibi.

Lângă inginer, așezată pe banca tare, Corina tăcuse tot timpul. Își lipi coapsa de a lui, el simți, o privi. Însă ea se uita la omul de știință.

— Hai atunci să mai trecem o dată printre ziduri. Acum e și mai frumos.

Soarele dispărea. Albastrul se prelingea pe pietre, le răcea, le întrista. Buruienile se luptau cu adierea. În scăderea luminii, cetatea se întuneca și creștea. Urmele se rotunjeau, se întregeau, căpătau realitate. Cioburile de marmură păreau mai albe, piatra – mai cenușie. Coloanele se înălțau, vârfurile ieșeau mai mult în cer. Se duse cu totul soarele, și lumea se strânse în jurul cetății. Plecară.

La Constanța, opriră întâi în fața unei curți turcești cu zid

înalt, în care Bibi dispăru doar o clipă și se întoarse cu o damigeană. Apoi, repede la coana Caliopi. De sus, dintr-o verandă plină de flori, le făcu semn cu mâna stângă un bărbat cărunț într-o cămașă albă.

— Nene Nicule, am venit! strigară Mihaela și Bibi într-un glas.

— Repede sus! tună bătrânul, cu o voce surprinzător de puternică și de tinerească.

Urcară pe scară auzind același glas poruncitor, lungit puțin în strigătul îndreptat desigur spre bucătărie:

— Caliopi! Au venit copiii!

Tuns scurt, zdravăn, cu fața roșie, nenea Nicu le ieși înaintea, Mihaela și Bibi îl sărutară zgomotos pe obraji, iar el întinse mâna stângă Corinei și apoi inginerului, și atunci inginerul văzu: îi lipsea mâna dreaptă din umăr și piciorul drept din șold.

Bătrânul îi prinse privirea imediat.

— Războiul, războiul, domnule dragă, ce, crezi că toți au scăpat întregi? Dar pe același ton optimist și energic ca și cum ar fi spus: "Pocherul, domnule, ce parcă toți câștigă? Uite că eu am pierdut!" Cu aceeași energie, bătrânul îi împinse în casă. Hai, mai repede, v-am tot așteptat, Caliopi aproape a ars mâncarea. Caliopi!

O femeie mititică și zâmbitoare trecu ca fulgerul prin spațiul unei uși.

— Nicu, așază-i tu la masă, trebuie să mă îmbrac!

Inginerul presimți o seară de belșug provincial, între oameni obositor de primitivi.

Chiar așa se întâmplă: mâncară aterine prăjite care se topeau în gură, salată de vinete, scordolea de raci, lufar, baclavale și se opriră să respire numai când bătrânul așază pe masă un turchestan mare și ceru cuțitul special, cu care nu tăia decât penii.

Masa, prea bogată și prea bună, fusese rapidă, pentru că bătrânul, mâncând mult și vorbind tare între înghițituri, îi dusesse pe toți cu el într-un ritm accelerat. Abia acum

inginerul putu să cerceteze mai atent casa. Gustul era banal. Numai fotografiile bătrânului atrăgeau atenția. Întâi în uniformă școlii militare, apoi săltând din grad în grad. Ultima îl arăta colonel. Colonel în armata burgheză. Purtând frumos, cu aceeași forță cu care vorbea și mânca, uniforma de croială veche. Fotografiile erau toate cețoase de timp. Și încă o fotografie, în care inginerul văzu un rănit pe un pat de spital, cu trupul albit de bandaje, cu fața de nerecunoscut, și înțelege că tot bătrânul era.

Cafele și dulceață și apă rece. Numai colonelul își păstră paharul cu vin. Mai sec, vinul lui Bibi era bun după cel prea dulce de la Istria, dar băieții tot nu putură să bea cât bea colonelul. Coana Caliopi își pusese o rochie înflorată, care avea douăzeci de ani, și surâdea fericită de câte ori invitații își aduceau aminte să laude masa.

— Așa scordolea, coană Caliopi! Cum o faceți?

— Asta nu eu, răspunse cu timiditate femeia.

— Dar cine?

— Scordoleaua? sări tare bătrânul, zguduind casa. Scordoleaua, EU! Celelalte sigur, Caliopi, se pricepe ea bine, ați văzut și dumneavoastră, eu n-am răbdare; dar scordoleaua, în casa asta... N-a fost grozavă? Nu mai sunt racii de altădată!

Nu numai racii nu mai erau cei de altădată. Nici armata asta, în care disciplina nu-i ca pe vremuri.

— Azi, tinerilor nu le mai e frică de armata! Auzi dumneata? Nici tehnica de luptă nu mai e ce-a fost. Acum, totul e pe aviație. S-a terminat ce era mai frumos din război!

Nenea Nicu mai bea un pahar, mai spunea o glumă, apoi o ciupea pe Mihaela, se lăuda:

— Ia uitați-vă ce nepoțică frumoasă am! Nepoțica chicotea și-l călca pe sub masă pe Bibi. Bibi îi făcea cu ochiul inginerului. Prea plin de mâncare, inginerul abia mai găsea forța să-i facă și el cu ochiul drept răspuns, pe furiș, să nu bage de seamă bătrânii. Era foarte bine.

Corina era amabilă și rezervată și nu ieșea din starea de liniște stranie pe care o arăta de ieri, din clipa în care nu mai fuseseră singuri. Inginerului îi venea s-o întrebe ce are, dar se temea; îi venea s-o atingă, dar îi vedea pe ceilalți și-și lua seama. Se întorcea spre colonel, și privirea îi cădea imediat pe mâneca goală a cămășii, apoi pe piciorul de lemn, care ieșea crud din pantalonul negru.

Bătrânul, întâlnindu-i a patra oară privirea, se întrerupse și se adresă inginerului:

— E urât fără ele, nu-i așa? Vrei să știi unde le-am pierdut?

Inginerul vru să se împotrivească întrebării, să nege, dar își dădu seama că era în zadar: în timpul mesei se uitase de mai multe ori la bătrân, care mânca surprinzător de îndemânatic și de curat cu mâna stângă; omul îl văzuse, poate chiar se bucurase de interesul lui; povestea acestor răni era probabil tema lui favorită.

— Rănila se vindecaseră, dar nu se vindecaseră cum trebuie, carnea n-a mai suferit alte răni, a trebuit până la urmă să-i las să mă taie.

— Trebuie să fi fost îngrozitor.

— Am avut dureri foarte mari, da. Unii mor la asemenea dureri. Însă eu nu. Cum era s-o las singură pe Caliopi?

— Și se uita la femeia mică, înduioșat de vin, și o strângea la el cu brațul stâng, atât de tare, încât ea, se vedea, încleșta dinții.

— Are un sertar de decorații, spuse coana Caliopi.

— Trebuie să fi fost o încercare destul de grea, spuse Bibi.

— Aud? făcu bătrânul aplecându-se spre el.

— Am spus că trebuie să fi fost o încercare grea...

Bătrânul se gândi o clipă.

— Știu eu?... Poate pentru cei care credeau în războiul ăsta, fiindcă aveau idei politice. Pentru noi, ofițerii de carieră, armata e armată, datoria noastră era să luptăm.

Și bău un pahar întreg, ca să sublinieze ce simplu e.

Inginerul îi privea obrazul întins și plin, stepa țepoasă de păr cărunț, stuful des al sprâncenelor, bustul zdravăn, brațul stâng, musculos sub mâneca albă a cămășii ca o bielă de locomotivă, talia groasă strânsă într-o curea lată, și deodată căderea absurdă în lemnul protezei. Mușchii scurtați ai piciorului retezat bat cu furie în lemnul protezei, ca într-o ușă de întuneric, dincolo de care răspunsul tace mereu.

Un sertar plin de decorații. Ofițer curajos. Curajos într-un mod gratuit și absurd. Și raționamentele lui, atât de sărace încât în prima clipă te izbeau ca niște adevăruri. Un om cu gândire simplă nu e un om prost. Ce-i dăduse viața? Ce-i luase înapoi? Ce-i lăsase?

— Dar dacă n-ați fi luptat? Atunci...

Și făcu semn cu capul spre jumătatea infirmă.

— Atunci aș fi rămas întreg? Poate că da, poate că nu. Poate că n-aș fi rămas de loc.

Și surâse hoțeste și-și mai turnă un pahar de vin.

— Și azi?...

— Azi, cum vedeți. Nu pot spune nimic rău. Duc viața pe care visam s-o duc. Sau aproape. De ce să supăr pe Dumnezeu?

— Nu vă gândiți niciodată că ați greșit cândva... în viață?

— Eu? Nu, de ce-aș gândi așa ceva?

— Pentru că... la urma urmei... dumneavoastră... oameni ca dumneavoastră... au făcut istoria țării.

— Da? Crezi?

Se uită la inginer cu o batjocură neascunsă.

— Poate au făcut-o. Poate am făcut-o și eu. Ceva sânge am vărsat, nu pot spune că nu. Și alții au vărsat. Dar poate nu și-au dat seama. Sau nu le place să-și dea seama. Nu vor să-și mai aducă aminte și reușesc să uite. E obositor să te gândești că viața ta e o cărămidă la temelia țării. E mai ușor să te gândești că viața ta e doar viața ta. Atât și nimic mai mult.

— Da, firește, făcu inginerul, ca să răspundă ceva.

— Pe unde v-ați plimbat azi?

— Am fost la Istria, se însufleți Mihaela, vai, ce frumos a fost! Era acolo un arheolog, ne-a explicat despre geți, spunea...

— Caliopi! țâșni deodată moșneagul. Ai făcut cafelele prea dulci! Ia-o de-aici, nu se poate bea, mai pune cafea și apă!

Femeia le zâmbi neputincios musafirilor și dispăru.

— Ce ziceai?

— Despre geți, reîncepu descumpănită Mihaela.

— A, da, despre geți, foarte interesant. Eu la Istria n-am mai fost din '27. De când s-a recăsătorit mama și nu i-a mai făcut parastas tatei. Tata căzut pe lângă Istria. Era căpitan, în războiul cel mare.

Păru îngândurat de amintire.

— Geții! Da. Geții erau oameni înțelepți: atacau pe greci și pe romani când se simțeau puternici, făceau pace când erau slabi. Decebal a luptat cât se putea lupta. Pe urmă a făcut pace, ca să se retragă romanii. Cum s-au retras, a ridicat capul iar. Asta la romani se numea trădare. Dar țara putea s-o numească trădare?

Și se uită în ochii băieților.

— Așa și toți domnitorii mari. Au plătit turcilor ca țara să rămână neocupată. S-au aliat cu păgânii ca să poată rămâne creștini. Decât să piară, au semnat păci care au părut rușinoase. Dar ce înseamnă trădarea când e vorba de supraviețuire? Dacă trădezi ca să trăiești, se mai poate spune că trădezi? Să trădezi ca să rămâi în viață și în istorie nu înseamnă să trădezi. Să mori înseamnă să trădezi. Când mori, trădezi pe toată lumea; și întâi pe tine.

Își dădu seama că era ascultat într-o liniște desăvârșită.

— Ei, vorbesc și eu prostii, mai bine nu m-ați asculta. Caliopi! Ce-i cu cafeaua, nu mai vrea să fiarbă?

Își luară rămas bun cu mare greutate. Coana Caliopi vroia să-i dăruiască Corinei un borcan cu dulceață de caise, "pentru că o văzuse tristă", și Corina nu știa cum să se

împotrivească. Colonelul le strânse mâna tare cu mâna lui bună și le spuse (poruncitor, cu vocea cu care înfiora soldații la apelul de seară, în mlaștini și zăpezi, la numărătoarea morților):

— Duceți-vă sănătoși și să mai veniți!

Duminica murea. Șoseaua spre Mamaia era plină de mașini care se întorceau la Constanța. Ajunseră și trecură printr-o clipă stânjenitoare, neștiind cum să se despartă. Într-un elan generos, Mihaela o îmbrățișă pe Corina. Bibi și inginerul se priveau.

Bibi părea pătruns de moment, dar nu zguduit. Poate că se stăpânea foarte bine. Poate credea că se vor revedea. Inginerul îl privea și simțea că trebuie să-i spună "Adio!" Nu-i spunea pentru că avusese întotdeauna oroare de acest cuvânt. I se păruse gol și melodramatic. Acum se întreba dacă nu se înșelase. Azi, cuvântul i se părea absolut obișnuit și neutru. Parcă-l învăța în clipa asta. Du-te, prietene, ești tânăr, ești frumos și zdravăn, și nici prost nu ești, caută în lipsa mea să faci așa cum ai fi făcut dacă am mai fi putut să ne sfătuim noi doi.

Dumnezeule mare! Bibi pleacă și nu-l voi mai revedea, și eu nu cred în lumea de apoi, nenorocitul de mine! De ce mă port ca un imbecil, de ce mi-au secăt vorbele în gură? Pleacă; acum e aici, acum nu mai e. Trebuie... Da, trebuie! Trebuie să-i spun, să-i mărturisesc... Ce să-i spun? Ce mai pot să-i mărturisesc? Trebuie să fac ceva, ceva care să ne topească fierul din piept! Ce? Dar dacă totuși îl voi mai întâlni? Nu-l voi mai întâlni, e exclus.

Doamne, dă-mi putere! Acum trebuie făcut ceva, spus ceva, scris ceva, arătat ceva. Pentru ca prietenia noastră, lungă cât toată viața mea, lungă cât o treime din viața lui, să nu rămână stearpă. Dar eu nu mă pricep ce! E târziu. Împrejur e noapte plină. Hotelurile se liniștesc. Lumea doarme pentru că marea e obositoare, iar mâine e o zi nouă. Și eu nu mă pricep ce. Ce nu mă pricep? Nici asta nu mai știu.

Mi-am închipuit cu totul altfel o asemenea despărțire. Nu pot să spun nimic cu miez. Pentru că nu pot să mă despart de el. Asta e! Am înțeles! Bibi, prietene, rămâi! Dacă rămâi, înseamnă că nu sunt condamnat, înseamnă că viața mea mai are o durată! Și dacă mai are o durată, înseamnă că mai are și un sens!

Zâmbetul acesta! Buzele acestea care se despart ca să facă loc unei glume! Ochi aceștia în care plutește spiritul râsului! Spiritul înțelegerii între noi doi! Spiritul prieteniei! Vocea aceasta! Care spune “La revedere!” Tocmai “La revedere!” Nu, nu asta, nu acum, altceva!

— BIBI! spuse inginerul; și-l fulgeră o despărțire care se întâmplase în iarnă, pe peronul Gării de Nord.

— Ce e?

— Pleci!

— Da, nu vezi?

Surâdea cum surâzi unui copii.

— Plec, da, spune, ce s-a întâmplat?

— La revedere!

— S-a întâmplat ceva?

— Nimic. Vroiam să-ți spun... Nu. La revedere. La revedere de tot.

— Pe curând!

Bibi îl sărută pe inginer pe amândoi obrazii. Se depărtă de-a-ndăratelea câțiva pași, îi zâmbi iar, ridică mâna în semn de salut. Se întoarce. Înconjură mașina, în care, cu obrazul plin lipit de fereastră, îl aștepta fata aceea. O fată despre care inginerul nu avea să mai afle dacă-i era sortit să joace un rol mai lung în viața celui mai bun prieten al lui. Să-i fie soție, să-i dăruiască un copil, ori mai mulți.

Se urcă în mașină, și fata îi spuse ceva. Însă Bibi nu-i răspunse, ci se aplecă să mai vadă o dată prin parbriz figura celui mai bun prieten. Îi făcu semn cu mâna. Un semn liniștitor, încurajator. Apoi se concentra asupra volanului. Inginerul nu-i mai văzu decât umerii lați. Mașina deodată se mișcă. Demară încet, își mări neașteptat viteza,

duse cu ea acești umeri lați, duse cu ea totul; tot ce rămăsese nespus, neîntrebat, neaflat, netrăit; și inginerul se uită în jur, căutând-o pe Corina.

Bibi plecase.

Nu era greu de spus, și chiar de înțeles, o asemenea frază. Bibi plecase. Probabil că definitiv. Nu pentru că Bibi n-ar mai fi vrut să se întoarcă. Ci pentru că nu mai exista timpul obiectiv. Inginerul raționează în acest fel, stabili că nu-și va mai vedea prietenul și, brusc, își dădu seama că nici nu mai vroia să-l vadă. Nu mai vroia să-l vadă deși îl durea despărțirea. De fapt, mai vroia să-l vadă; dar își dădea seama că *nu mai trebuie*.

Era obosit de prietenul lui cel mai bun, pe care-l iubea mult, căruia nu i-ar fi putut reproșa nimic. Era obosit de el, simțea că era destul; că apropierea dintre ei doi durase cât trebuie să dureze și că acum trebuia să ia sfârșit. Necesitatea acestui sfârșit îl răni. "Oare nu cumva simt că e nevoie să sfârșesc eu însumi? că eu însumi am durat destul?" Și în mijlocul sentimentului de necesitate crescun dor nebun pentru prietenul dispărut; o foame cumplită de ultimele lui gesturi și cuvinte, o dorință sfâșietoare de întoarcere a timpului, o mortală melancolie.

Se uitase în jur, căutând-o pe Corina. N-o găsi.

Era singur.

Mecanic, intră în hol. Dar ea nu putea fi sus. Pentru că fata de la recepție îi întinse cu un zâmbet stereotip cheia camerei.

Trebuie însă epuizate toate posibilitățile. Poate că, din distracție, ea urcase fără să mai ceară cheia. Ajunse. Nu era nimeni în fața ușii, pe care o zgudui zadarnic.

Coborî, se informă, nu află nimic, se duse neliniștit la bar, din bar trecu în restaurant, n-o găsi. Ieși, uitându-se rătăcit în susul și-n josul perspectivei, neștiind încotro să se îndrepte mai întâi, blestemându-și clipa de neatenție. Porni spre Rex, uitându-se îndelung și cu dureros efort în toate localurile, în toate grupurile, cercetând de departe fiecare

femeie singură care-i cădea sub ochi. Umblă o oră fără s-o găsească. Își spuse că poate s-a încrucișat pe drum cu ea. Reveni spre hotel, cu speranța crescându-i pe măsură ce drumul se scurta.

Nu se întorsese. Fata de la recepție îl privi cu curiozitate, chiar cu o anumită ironie. Nu, doamna nici nu intrase, nici nu ieșise. Nici nu lăsase vreo vorbă mai devreme. Nu cumva avea o întâlnire cu o prietenă, întâlnire de care domnul știa și uitase?

Alb ca zăpada, inginerul negă din cap. Atunci, poate că doamna a pus în buzunarul domnului vreun bilet. Cine nu vrea să facă o glumă din când în când? Un bilet în care se explică totul. Neîncrezător, inginerul se caută, sperând pe jumătate în improbabilul raționament al fetei, și nu găsi nimic.

Vru să iasă, iar și simți că s-ar putea să nu mai aibă putere. O învătă pe fata de la recepție să-l cheme imediat dacă o vede pe Corina, intră în bar, bău un gin, ieși. Fata de la recepție nu văzuse pe nimeni.

Întărit de gin, dar acum foarte înspăimântat, ieși și începu din nou s-o caute printre hoteluri, până obosi, până când groaza că n-o va mai vedea îl cuprinse cu totul, până când o descoperi pe neașteptate pe plajă, la nici trei sute de metri de hotel.

Din cauza plânsului, fața îi era toată o mască de nisip, care o făcea de nerecunoscut. Și mai ales o urătea. Nu-și închipuia că o mască de nisip ar putea-o face așa de urâtă.

Era prea obosit ca să-i vorbească imediat. Se așeză lângă ea, o mângâie pe umeri, care-i creșteau și-i scădeau în ritmul plânsului. Era pe jumătate îngrozit – din cauza stării în care o găsisese, pe jumătate liniștit – pentru că o găsisese.

Ea îl simți aproape și se ascunse în brațele lui. El îi curăță obrazul de nisip. Chiar și genele îi erau pline de nisip. Plânsese probabil atât de disperat, încât, ca să-și stăpânească plânsul, își apăsase fața în nisip, săpase cu ea un adăpost în nisip.

Era gata s-o întrebe “De ce plângi?” când își dădu seama cum ar suna o asemenea întrebare. Dar nu găsea nimic altceva de spus și, neputincios, o strângea în brațe, iar ea răspundea cuprinderii lui. O sărută, mestecă nisip, închise ochii și o sărută iar, se îmbrățișară culcați pe nisip.

Se șterseră pe obraz de nisip cu batista inginerului, ca să poată să intre din nou în lume, să se întoarcă. Farurile sclipeau. Era mai răcoare decât în alte seri. Ea plângea mai departe. Dar acum liniștit și tăcut, încât plânsul ei avea înfățișarea firescului. Inginerul îi ștergea lacrimile și murmură din când în când, fără rost și de cele mai multe ori auzit numai de el însuși:

— Taci, nu mai plânge, te rog!

Iar deasupra lor trecu zborul întârziat al unei păsări. Corina, deschizând ochii orbiți de nisip și de lacrimi, văzu pasărea și se înfioră.

Se întorceau foarte încet, pas cu pas. Însă, singur cu ea, inginerul simțea cum lumea se strânge în jurul lui, cum îl amenință din ce în ce mai mult. Rămăsese singur cu ea, și amândoi înțelegeau asta. Rămăseseră numai ei doi. Adică fiecare singur în el însuși; singur în luptă cu primejdia care nu se putea înlătura. Fata de la recepție nu mai pricepu nimic văzându-i pe amândoi cu fața plină de nisip și nu întreabă nimic, pentru că era instruită să nu întrebe nimic. Cu gesturi de bolnavi, ei luară cheia camerei, meraseră către ascensor, se opriră în fața lui; ascensorul coborî, urcară în el, șovăitori ca și cum ar fi fost de sticlă, și ușa mată se închise în urma lor.

PARTEA A TREIA

TRECURĂ SĂPTĂMÂNI, ȘI MAREA ÎN-
cepea să se răcească. În fiecare zi, soarele aprindea
orizontul; așeza pe mare un drum bătut cu pulbere roșie,
creștea ca o rană, își schimba culoarea, se echilibra pe cer;
apunea, luna așeza pe mare alt drum, galben și fără viață,
ca un drum în deșert; și așa mai departe; inginerul se mira
în fiecare zi, petrecea în fiecare zi o clipă de sinceră uimire
în fața neprefacerii lumii. Apoi își amintea că lumea se
schimbă mai încet decât viața unui om, zâmbea, se culca
din nou în patul de iubire și suferință al acestei odăi străine.

Primi câteva scrisori (între care două de la Bibi), pe care
le aruncă necitite. De câteva ori fu chemat la telefon și nu
răspunse. Peisajul din jur era în fiecare zi mai frumos,
toamna de aur a acestor pământuri, dar el nu cobora
niciodată dimineața. Uneori nu cobora toată ziua. Corina îl
lăsa în fiecare dimineață adormit, se întorcea după două
ore de plajă. Ieșeau spre seară, și câteodată nu se
îndepărtau de hotel mai mult de o sută de pași.

Lumea în jur se schimba imperceptibil. Erau singuri
împreună.

Era frumos.

Corpul Corinei, ars în fiecare zi de soare, era acum brun
ca un corp de mulatră. Pentru că era albă, făcuse întâi
arsuri; pielea i se cojise, se închisese din nou, atinsese în
sfârșit o nuanță stabilă. Acum era mereu la fel de brună.
Fața, ascunsă sub pălărie, îi rămăsese mai palidă decât
trupul. Corpul lui, ferit de soare, se îngălbenea. Tenul îi era
otrăvit, și uneori, coborând din galben în măsliniu, ajungea
pe calea palorii la culoarea pe care o câștigase ea stând la
soare.

Soarele îi făcea prea rău. Renunțase să mai iasă pe plajă.

Stătea întins cea mai mare parte din zi. Își cruța forțele. Avea nevoie de ultima fărâmbă de energie, de ultimul strop de vitalitate. Nu-și putea îngădui să le risipească fără rost. Avea nevoie de ele pentru întâlnirea violentă dintre ei doi, care reîncepea în fiecare zi cu sporită lăcomie, ca și cum un gol atotputernic al memoriei i-ar fi împiedicat mereu să se sature, să aștepte, plini, un cât de scurt moment, înainte de a se aduna iar la un loc.

Era foarte bine așa. Cel puțin pentru el. Încerca să nu se gândească la nimic, și uneori reușea.

Se bucura și era gata să strige triumfător: "Iată, sunt fericit, nu mă gândesc nici la ea, nici la mine!" Dar ea era mereu lângă el, o avea în fața ochilor. Oare nu există un gând al privirii? Se întâlneau pe calea trupurilor, și cine poate spune că trupurile nu duc totul cu ele, și gândurile, și sufletul, în năzuința lor spre alte trupuri?

— Nu te gândi la moartea ta! Nu te gândi decât la mine! Când te gândești la mine, când mă ai pe mine, nu trebuie să-ți mai pese de moartea ta! Nici mie nu-mi mai pasă de moartea ta când te am în brațele mele! Moartea ta nu există, nu exist decât eu! Strânge-mă tare, topește-mă în tine, mestecă-mă, înghite-mă! Dacă ai putea să mă bei toată într-o respirație! Dacă aş putea să cresc toată în tine, să-ți dau corpul meu, puterea mea, viața mea, Doamne!

Abia acum îi descoperea corpul, din care nu știuse decât frumusețea. Frumusețea și atât. Prea puțin. Îi simțea greutatea sânilor. Avea sâni mari și frumoși, și el nu știa să-și spună lui însuși mai mult decât că avea sâni frumoși și că asta nu ajungea, nu însemna, nu descria nimic din ea. Avea sâni ca niște păsări ucise când el se ridica și o lăsa singură în patul plin de mirosul lor, și se îndrepta spre fereastră, scotea capul, se îneca într-o ceașcă de aer sărat. Se întorcea și se apleca deasupra patului, cuprinzându-i sâni în fiecare mână, sprijinindu-se de carnea ei, cu ciocanul inimii spărgându-i pieptul, cu ecoul inimii ei auzit în mâna închisă. Cobora în mirosul ei otrăvitor, deschis ca pulpa

unui fruct atacat de căldură, la chemarea căruia țipă nebune insectele. Cobora în ea, își îneca sufletul în amețitoarea mișcare, apropie-te, fii puternic, lovește drept, nu te da bătut, rupe-te cu furie, vino și du-te, mâine, chiar dacă acest mâine e azi ori e peste multe săptămâni, tot mâine e, și mâine vei îngălbeni, vei sfârși, vei fi mort, vei fi cu totul mort, vei fi foarte mort.

Era cald, transpirau, viața curgea din ei prin porii deschiși, se scăldau în pat și unul în celălalt. Inginerul orbea încet-încet. Corpul ei se așeza tot mai mult pe orizont, uneori în adâncitura spatelui ei brun se mai vedea albastrul mării ca între două coline. Apoi, pământul ei bun și cald și roditor acoperea totul, cădea pe el, îl îngropa, sufocat de țărâna dulce a îmbrățișărilor ei, nu mai vedea înaintea ochilor decât parfumul întunericului, se răsturna tot în amețeala numelui ei, o striga în ureche cât putea de tare, și strigătul nu se auzea mai mult decât o găfâitură agonică. Dimineața, când se trezea, corpul ei îl înconjura din toate părțile; seara se îneca în mlaștină, în frunzișul greu, muiat de ape subterane, în floarea despicață până la sânge, unde uita că a existat. Corpul lui devenea tot mai ușor, corpul ei devenea tot mai greu. El scădea, și însăși scăderea lui însemna creșterea ei. Dar era încă mai puternic; ori în clipele când era ea puternică, această putere a ei devenea o slăbiciune. Tristețea frumoasă, tristețea împăcată a acestor zile de toamnăli se agăța în părul strivit de perne, se strângea în jurul degetelor mâinilor țesute împreună în panica îmbrățișării, în pândirea sfârșitului, se făcea răcoare pe cruciulița care mai atârna la gâtul lui slăbit, cu vinele și oasele desenate. Marea, toamna, întoarce inimile pe dos, iar înăuntru, în trupul părăsit sortii lui, celula se împarte repede, din ce în ce mai repede, sare în focul împărțirii, scoate scântei, explodează, și iar se divide, până devine infinitesimală, infinită, inutilă, nulă, dispare, și atunci pe ce să mai așezi oase și piele, pe ce să mai clădești speranțe?

Moartea înainta, dar cauza ei se fărâmița, dispărea, se

dovedea a nu fi spus adevărul. Nu sunt bolnav de nimic, n-am suferit de nimic. Mă caut în tot trupul fără să găsesc undeva vreun morb. Nu o boală poate lumina moartea mea. Ori însăși moartea e acea boală, însăși moartea se luminează pe sine. Viața e, moartea e, atât. Nu țin minte să fi vorbit cu vreun doctor, să fi fost vreodată examinat, cântărit, ghicit, etichetat. Dacă-mi aduce aminte cineva de așa ceva, asta înseamnă că el își închipuie. Că eu îmi închipui. Ce el își închipuie că eu îmi închipui. Nu, nu sunt bolnav. Mor fără să fiu bolnav. Mor acum, când, obosit de plăcerea sfârșietoare pe care mi-o aprinde în trupul slab frumusețea ucigașă a acestei femei, simt mărunț, microscopic, într-un capăt, într-un sfârșit al ființei mele, cum mă golesc de viitor, cum mă arunc afară pe mine însumi, cum pierd tot ce am mai de preț, și această pierdere mă bucura sălbatic, îmi dă într-o halucinație miezul tuturor timpurilor și locurilor, bărbaților și zidurilor, femeilor și ideilor. Cu gândul oprit, aștept să sfârșesc, caut să mă sfârșesc cât mai tare, cât mai definitiv, să nu mai rămână din mine decât mănua veche și goală a trupului, scorjită, plesnită, aruncată în gunoiul timpului, să mă bucur cât mai cuprinzător de întoarcerea mea pe dos, de jupuirea mea de tot ce mă ascunde, de găsirea adevărului meu și de părăsirea lui undeva într-un colț al lumii, unde ne silește lipsa de putere; cu speranța nebună că măcar o sămânță o să încolțească. Nu-mi pasă nici mie că mor, uită asta, uită tot, afară de faptul că mă iubești pe mine, pe mine, numai pe mine.

Într-o zi, valurile aruncară pe plajă un delfin mort și mare. Ei văzură de sus, de la fereastră, un belșug de păsări, dar hoitul fu luat și ars repede, și turiștii străini nici nu știură. Cehii, nemții, nordicii plecau, în fiecare seară cântece de adio cutremurau pereții și sticla hotelurilor. O iubea pe Corina, nu mai încăpea nicio îndoială, avea sentimentul primei îndrăgostiri, ea avea corpul cald și bun, de mâncat tot, și ea îl devora pe el cu viața ei, și toată camera lor

mirosea a unirea lor, care se împlinea tot timpul.

— Ce faci? surâdea el, scobit și fără puteri în patul răvășit ca marea de o furtună. Vrei să mă omori?

— Da, vreau să te omor, vreau să te sfârșesc cu zile, vreau să te iau tot cu mine, vreau să te fur în iubirea mea pentru tine! Vreau să te scap de moartea cealaltă, vreau să te omor eu, vreau să te omor cu dragostea mea, iubitule, inima mea caldă, trupul meu, ochii mei, gândul meu, răsuflarea mea!

Și iar începea legea de neschimbat a apropierei lor, și fiecare vroia să-l ia pe celălalt cu el; fiecare în felul lui; – unul în viață, celălalt în altă parte, despre care încă mult nu știa. Nu mai era o femeie frumoasă, cu coapsele de aur turnat până-n inima ochilor care le urmăresc apropierea și deschiderea spre prăpastia strănerii în brațe, cu pântecul navă aromată prin aer, cu strâmtoarea taliei gâtuind vorba pe buze, era mai mult decât atât, era tot și nimic, și el agățat cu disperare de ea, cu mușchii murind de efortul supraomenesc al rămânerii. Parfumul ei îl îmbolnăvea mai tare, căuta uneori să fugă din el ca să-l poată regăsi, ca să se prăbușească iar sub greutatea lui, simțită straturi pe umeri, pe creștet, pe pleoape. Oare cât timp să mai fi rămas? I se părea mult timp de când se întâlniseră (parcă într-o sală cu oameni mulți în jur?) și i se părea o veșnicie de când o avusese prima dată, o veșnicie mai mică de când se învățase turbat la gustul ei imposibil. Iar în jur, dincolo de insula în formă de trup de femeie, niciun vapor, nicio mare, niciun văzduh, nimic, și se îngropa în insula lui, cu o diabolică forță, care poate venea de la Dumnezeu.

Trecură acele săptămâni, mai trecură câteva.

Apa devenise rece. Pe uscat era cald numai când soarele era sus. Pomii, înainte să îngălbenească, erau foarte verzi, izbeau cerul cu pumnul mai verde ca niciodată, într-un ultim vis de oprire a timpului. Marea mișca, lacul nemișca, timpul cădea pe amândouă, pământul se dădea peste cap de răul anotimpului, avea spasme, țipa trecând dintr-o

vârstă în altă vârstă. O barcă albă, cu pânze, se scufundă în ghiol și rămase afară doar vârful catargului, clătinat din când în când de mișcările adânci ale curenților, Corina, în numele tău s-a strâns întreaga lume, în numele tău am așezat toată lumea mea și ce a mai rămas din mine, du-ne cu tine pe toți, ție îți e sortit ceea ce nouă tuturor nu ne-a fost, pierim cu toții, doar tu rămâi.

Zilnic își dădea seama că uita tot mai multe lucruri din trecutul lui și că această uitare nu-l întristează, îi e cu totul indiferentă. Corina, ai să râzi, din viața mea nu te mai țin minte decât pe tine. Poate că numai pe tine te-am trăit. Cât trăiești gândești, și gândurile nu pot fi decât amintiri așezate în viitor, în prezent, în trecut. Ne-am întâlnit într-un oraș, se gândea el uneori, simțind pe umărul gol pasărea respirației ei. Ne născusem acolo, și am trăit unul fără altul până când ne-am întâlnit. Când ne-am întâlnit, viața s-a desfășurat înaintea noastră; cealaltă viață, cea adevărată, cea chinuitor de scurtă. Am făcut și noi doi eforturi, ca toată lumea, ca toți ceilalți condamnați la moarte, să umplem această viață cu evenimente cât mai supranaturale, poate am reușit, iar acum am început să le uităm. Ne-am întâlnit într-un oraș, un oraș – oh, da, un oraș... Gândea această frază fără să vadă orașul, fără să revadă întâlnirea; vedea doar fraza, cuvintele ei, distanțele dintre literele lor. Apoi începea să deducă dintr-un cuvânt altele. Oraș? Da, desigur, străzi, case, strada cu casa în care ne-am cunoscut, ne-am cunoscut prin alții, pe care i-am cunoscut în urma altora, ne-am cunoscut pătrunzând fiecare în timpul celui alt, tot mai mult, aproape dându-l pe celălalt afară. Doamne, oare cum arătam în ziua când ne-am întâlnit, oare cum eram îmbrăcat, cum stăteau pe mine hainele, hainele cu care am atins-o când am sărutat-o cu forța? Hainele acelea, după ce am atins-o pe ea, au redevenit hainele mele, haine fără amintiri, haine, atât și nimic mai mult. Nu-mi pot închipui cum eram îmbrăcat, ba chiar nu-mi pot închipui că eram îmbrăcat, mi se pare atât

de ridicol să fi purtat sacou și cravată! Acum, când am uitat ce înseamnă să fii îmbrăcat în anume feluri după anume împrejurări, acum, când, gol în fața iubirii și morții, nu mai sunt decât eu însumi, imaginile astea mi se par grotești, imposibile, de altă lume. A fost odată o planetă pe care ființele vii erau împărțite în două sexe, și o anumită specie își începea ritualul perpetuării cu pantofi de lac și pantaloni cu dungă și rochie ispititoare și flori, ca să ajungă pe acest drum bizar tot la copii, singurul chip de a rămâne în viață mai mult decât poți, mai mult decât visezi, mai mult decât meriți.

Oră după oră, își uita trecutul tot mai mult, îl înțelegea tot mai puțin; și în același timp simțea mereu mai slabă nevoia acestui trecut; se întorcea în el fără rost, și pleca la fel de gol cum venise.

Era adevărat, chiar dacă nu se putea crede: își privea trecutul și-l vedea topindu-se, făcându-se tot mai mic, dispărând, lăsând în urmă lucruri care păreau neîntâmplute, detalii înșelătoare, semănând a frânturi din cărți, a note rămase în auz cine știe și unde, a împrejurări zărite în viața altora. Căuta instrumente cu care să-și privească trecutul, să se convingă că totul nu e o năzărire. Arunca un instrument, căuta un altul mai perfecționat, încorda ochiul până la durere, începea o cursă între creșterea lentilelor și topirea amintirilor, stăpânit de gândul că odată nu va mai avea nimic de cercetat, că va trebui să invente. Dar de ce să invente? Ce nevoie de trecut mai avea? Pentru cât îi rămăsese, putea s-o scoată la capăt fără niciun trecut, fără viața trăită, tot mai mică, mai ștearsă, mai scurtă, ducând fără îndoială spre dispariția desăvârșită. Devenea un om fără trecut. Ei, și? Un om fără trecut și fără viitor. Foarte bine! Un om fără trecut și fără viitor oare se poate spune că mai are măcar un prezent? Fie și un om fără nimic. Acum, fără nimic, timpul trece îngrozitor de încet. De altfel, întotdeauna i se păruse că timpul trece plicticos de încet. Deși nu era din fire un nerăbdător. Și mai

ales i se părea asta de la începutul bolii lui. Care boală? Într-adevăr, nu există nicio boală. Atunci, de la începutul acestei stări neobișnuite, ce mai vorbă, de la începutul sfârșitului.

Sfârșitul se va întâmpla în aceeași clipă în care mii de mântuiți pe întregul pământ se supun psalmului: "Lăudați pe Dumnezeu în locașul lui cel sfânt, lăudați-l în întinderea cerului, unde se arată puterea lui! Lăudați-l pentru faptele lui cele mari! Lăudați-l după mărima lui nemărginită! Lăudați-l cu sunet de trâmbiță! Lăudați-l cu alăuta și harfa! Tot ce are suflare să laude pe Domnul!" Nefericitule, închis afară, în noroiul rece, în vântul hain, strivit pe ușa dincolo de care cheamă cântarea voioasă a adunării aleșilor, nu huli, chiar dacă nu ți-a mai rămas în viață altceva! O, Doamne, mulțumesc măcar pentru femeia nefericită ce s-a întâmplat să mă iubească; mă fură în ea, mă prinde cu apelul ei irezistibil, fug iar în carnea ei. Marea e rece ca un trup care se învechește, pe mal se târăsc cețuri.

Uneori vorbeau.

Vorbeau? Despre ce-ar fi putut să vorbească? Ce să spună în cuvinte din ce puteau spune mai bine cu acoperirea perfectă a trupurilor? Ce să evoce dintre lucrurile de neatins, dintre miracolele de nevisat? Trecutul și viitorul, față-n față, își arătau unul altuia opacitatea ușilor lor închise, închise și identice, imposibil de spus care dintre ele duce înainte sau înapoi, care e care. Încât bietului om prins între ele nu-i mai rămâne decât să înnebunească.

Și totuși, își vorbeau mereu; câteodată foloseau chiar cuvinte, în mod normal, așa cum făcuseră cândva. Cândva, pe vremuri, demult, cine știe...

Corina povestea bucăți din adolescența ei, în timp ce-l desena pe inginer, care, culcat în pat, uneori o asculta, alteori se uita în tavan, alteori aștepta cu ecoul vocii ei în urechi, tranchilizat de muzica albă a vocii ei. Ea îl desena o dată în fiecare zi. Urcând și coborând cu vârful creionului pe carton, povestea ceva despre un pictor despre care ea știa

foarte multe, iar el numai auzise și nu ținea minte mai mult decât câteva fraze, ori nici atât.

Erau foarte bune desenele. Inginerul ieșea din ele așa cum se știa. Deosebiriile dintre ele erau de cele mai multe ori imperceptibile pentru el. Căci ea îl desena mereu în aceeași poziție, căutând o nuanță care lui îi scăpa. Uneori ea se enerva, nereușind probabil să prindă ceea ce urmărea mai cu îndârjire, și el își dădea seama după faptul că nu mai găsea niciun desen prin camera, ieri încă plină de ele. Corina le strânsese pe toate și le aruncase. Treceau zile, ea sosea cu un bloc nou, ciclul reîncepea, reîncepeau povestirile despre pictori ori despre adolescența ei, în care inginerul găsea când și când fotografii înnegrite care-l înfățișau pe el.

În asemenea momente se poate spune că vorbeau; puține asemenea momente față de cele în care își șuierau pătimaș la ureche. Erau zile când se simțea rău; ea îl sprijinea când se dădea jos din pat, îl ajuta să se spele și să se radă, dar mișcându-se domestic în jurul lui îl stârnea iar; o dorință de fier sufla în tot trupul minat, brațele lui o cuprindeau cu o forță supremă, ea se ruga sub apăsarea lui.

Își reveneau, se regăseau împreună, erau fericiți de uimire.

- Corina!
- Iubitule!
- Nu vreau!
- Taci, nu te amenință nimic!
- Fii a mea!
- Nu sunt decât a ta!
- A mea pentru mult timp!
- Da.
- Oricât de mult?

— Pentru noi doi nu există timp. Eu sunt pentru totdeauna a ta!

Greutatea corpului ei creștea. Parcă și sânii îi erau mai

plini. Parfumul ei se sălbăticea tot mai tare, dragostea lor inundase odaia, un străin ar fi tușit dacă ar fi intrat. Ei se căutau mereu, se găseau tot timpul. Marea în octombrie începe să se închidă. Nu aveau la ei lucruri mai groase. Corina merse într-o zi la Constanța, cumpără la întâmplare, întârzie puțin, îl găsi alb de spaima singurătății. Vântul zguduia obloanele, deși ziua încă era caldă. Hotelurile, făcute pentru vară, nu țineau piept coborârii nordului. Plecase multă lume. Inginerul se simțea bine cu ea. Bine cu ea, numai cu ea, fericit singur pe insula lui de carne, cu formă și glas și căldură de femeie, ațipea cu obrazul bărbos îngropat în pământul ei. Se trezea, se uita în jurul insulei. Nu vedea, nu-și amintea. Adormea la loc, visa să viseze trecutul. Nu se întâmpla. Trecutul dispăruse cu totul. În fața morții rămăsese cu nimic.

Timpul trecea la fel de încet. Dar dacă totuși eu sunt omul care nu poate să moară pur și simplu pentru că nu e pregătit? Nu pentru că nu ar vrea, pentru că i-ar fi prea teamă. Ci pentru că nu e pregătit? Ori dacă după moarte toate vor rămâne la fel? Cum la fel? Uite-așa, la fel. Camera asta străină care mi-a devenit mai apropiată decât toate care le-am avut și nu mi le mai amintesc, aerul ăsta în care se simt plutind corpurile noastre, anotimpul ăsta fără nume, cu răcoarea care trage pe sub ferestre și uși, timpul incert, și iubirea insidioasă care acum a întins mâna în somn și m-a mângâiat fără să știe, a atins carnea mea, virilitatea mea, m-a făcut gelos pentru că atingerea n-a fost voluntară, n-a fost semnul chemării? Dacă toate astea ar rămâne pe loc? Pe loc, așa cum sunt? Da, de ce nu? Și moartea? Moartea? Ei, moartea s-ar întâmpla, firește, dar scurt și fără urme, și am reveni după aceea la starea de acum. Bine, dar asta mai e moarte? De ce fel de moarte mai poate fi vorba dacă toate rămân exact așa cum au fost? Tocmai de moartea cea mai adevărată. Dacă nu se mai întâmplă nimic, înseamnă că asta e moartea. Căci moartea e nimic. Așa o fi, dar eu nu înțeleg moartea așa, eu nu înțeleg moartea, eu

nu înțeleg nimic.

Să mor tocmai când am găsit? Ce am găsit? O femeie rară. Alți bărbați s-au sinucis pentru că n-au găsit-o. Sau au găsit-o, dar ea nu i-a iubit. Unchiul Mitică de pildă, inginer de poduri și șosele, care s-a împușcat pentru că femeia pe care o iubea nu vroia să-și părăsească bărbatul și să se remărite cu el. Povestea romantică a familiei. Despre unchiul Mitică, prietenii lui povesteau amintiri: era înalt și frumos, era o capacitate în specialitatea lui, era în floarea vârstei, avea succese, câștiga, și scrisoarea aceea îngălbenită, adresată unei mătuși a inginerului, soră cu sinucigașul, o scrisoare scurtă, măsurată economic de un condei precis: “Buc., 3 Nov. 1923. Scumpă Lizico. Sunt deznădăjduit. Metresa mea, doamna al cărei nume tu știi că îl trec sub tăcere în scris, ca să nu rămână vreo urmă ce ar putea-o răni după moartea mea, a plecat ieri din B. Fără să mă revadă. Tu caută de-o întâlnește la S. Și vorbește-i de durerea mea. Poate pe tine să te creadă. Dacă nici asta nu va avea vreo urmare, atunci înseamnă că nu-mi mai rămâne decât ultima soluție, aceea a disperărilor. Iartă-mă. Te sărut, Mitică”, și mirarea copilărească a inginerului, care nu înțelesese cuvântul “metresă” și palma exasperată a mamei, care nu mai știa ce să se facă din cauza acestui fiu peste măsură de neastâmpărat. Și totuși, femeia îl iubise pe unchiul Mitică. Dar nu vrusese să părăsească securitatea căminului cu celălalt? Sunt și femei care iubesc și nu regretă.

— Corina. CORINA!

— Ce e?

— Dormeai?

— Ațipisem. Ți-e rău?

— Trebuie să ne căsătorim.

— De ce nu încerci să dormi?

— Trebuie.

Ea aprinse lumina, își puse palma pe ochi, pipăi în jur, găsi ceasul.

- E patru. N-ai dormit de loc?
- Cred că nu.
- De ce nu m-ai sculat?
- De ce nu-mi răspunzi la ce te întreb?

Înaltă și brună de soare, stătu goală lângă pat, uitându-se în jur, văzu ce căuta. Puse ceva pe ea, sosi cu un pahar cu apă și eu o pastilă.

— Bea.

Îndemnul unei femei, grija unei mame. Inginerul înghiți calmantul și se culcară din nou. Dar îndată ce lumina se stinse, el se lipi de urechea ei.

- Trebuie să ne căsătorim. Răspunde-mi ceva.
- Vrei să-ți răspund ceva anume? Ce să-ți răspund?
- Răspunde-mi “da”.
- De ce ții să ne căsătorim?

— Vreau să știu că ești nevasta mea. Că ai apucat să fii nevasta mea. Înainte să mă sfârșesc.

— Ce-ar adăuga asta? Ce-ar schimba? Nu sunt întreagă a ta? De ce vrei să știi că am apucat să fiu nevasta ta, că ai apucat să fii bărbatul meu înainte să te sfârșești? Dacă rămânem așa, e ca și cum sfârșitul n-ar veni. De ce să ne căsătorim? Pentru că ne silește sfârșitul tău? De ce pui sfârșitul tău între noi doi? E îngrozitor ce vrei!

— Nu vorbi prostii.

— Nu vorbesc prostii. Unii oameni se gândesc să termine ceva înainte de a muri: o lucrare, un plan, o carte. Ceva. Eu de pildă aș vrea să pictez ceva la care mă gândesc de mult. Mă gândesc de mult și mi-e frică să încep. Tu nu te-ai gândit niciodată la așa ceva?

— Nu. Și e prea târziu să încep acum. Când nu știam că am să mor, nu mă gândeam că trebuie neapărat să fac ceva în viață. Acum știu. Și vreau să fac în viață un singur lucru: să mă însor cu tine!

— Pentru Dumnezeu, te rog, nu mă mai chinui!

— Nu te chinuiesc, te lămuresc. Trebuie să mă mărturisesc și eu cuiva, nu?

— De ce nu vrei să încerci să dormi? Dacă mai vorbești mult, tot efectul calmantului se pierde.

— Au să spună despre tine prietenii mei când au să te întâlnească: cine e femeia asta atât de frumoasă? Cum, n-o știi? E Corina. A fost nevasta celui mai bun prieten al nostru, nu-ți amintești? Și am să aud asta de oriunde am să fiu, am să simt asta, nu se poate să nu simt! Ei au să te întâlnească pe tine, au să se gândească la mine, și astfel am să rămân mai mult în amintirea lor. O să li se pară că am fost mai bun și mai frumos decât am fost cu adevărat când au să te vadă pe tine atât de frumoasă și de bună.

— Dacă nu taci, plec! Fug unde văd cu ochii! jur?

— Stai!

— Dormi?

— Vreau să dorm în tine.

— Vino.

Expresia asta însemna să ațipească în brațele ei. Nimic nu-l liniștea mai ușor, și în ultimul timp, pentru că altfel nu putea adormi, dormea mereu în brațele ei. Pentru ea, evident, asemenea nopți erau o tortură, din care se ridica a doua zi vânăta de cearcăne, beată de oboseală și iubindu-l ca o nebună.

Slavă în veci rasei ipohondrilor! Ei sunt una din minunile Domnului! Își fac repede o injecție antitetanos când aud că în America de Sud casele se clădesc din găinațul vrăbiilor, o, vrăbiile de prin partea locului, mari cât curcanii, vopsite în culorile raiului! Lăudați ipohondrii, cântați-i pe harfa cu opt coarde a regelui David! Căci ei răscumpără inconștiența omenirii cu teroarea lor zilnică de fiecare coș încolțit în bărbie, de fiecare neg răsărit în vizuina subsuorilor! Angoasa lor e ca o rugăciune pentru sănătatea celorlalți! Ei tremură, plâng, fac pe ei de frică și ar fi gata să se tăvălească chiar în scârnavia lor, doar-doar li s-ar arăta un semn că vor fi mereu sănătoși și zdraveni! Doctorii cei mari, învățații, soțiile, copiii, toți caută să-i întoarcă pe calea

sănătății minții! Dar cine poate născoci cheia cu care se întorc creierii ce s-au oprit într-un ceas rău? Ipohondrii plâng mai departe, se îmbolnăvesc de bănuială, înnebunesc în labirintul îndoielilor și ghicitorilor, se întorc și arată cu degetul restul lumii și o acuză că nu vrea să moară în locul lor, zi de zi, secundă de secundă, bubă de bubă, zgaibă de zgaibă, coptură de coptură, leșin de leșin!

Dar astfel râde Dumnezeu de noi. Căci mereu sănătoși mor, nu bolnavii din fire și de profesie. Și doar rareori se întâmplă dreapta pedeapsă. Moartea dăruită celui ce o cheamă mereu cu spaima lui de ea. Ce ai visat, împlinescă-se. Cum oare se ține cântarul cel mare de sus, de se prăpădesc și se duc din paturi și din case tocmai soțul cel destoinic, fiul cel mare în care se sădiseră marile nădejdi, mama abia de curând roditoare, fratele zdravăn ca un stejar, și nicicând slăbănogul de peste drum, paralizica din scaunul de fier cu roate, gângavul fără minte, pacoste pentru cei din jur, și hoțul cel mare, ticălosul, sperjurul din vecini, care se trezește în fiecare dimineață mai mustind de putere și se duce iar să răspândească, în lume puroiul nerăsplătitei lui demonii? O, solidaritate cu toate și cu toți, prietenie cu cerul și pământul, frăție cu însuflețitele și neînsuflețitele, înrudire cu necuvântătoarele și cuvântătoarele! O, solidaritate cu toți cei vii, cu toți cei sănătoși, cu toți cei bolnavi, cu toți cei morți, cu pustiul negru de timp în care în veci nu se mai numără nisipul uriaș al uitaților!

Medicina consemnă un fenomen care poartă numele de “moarte aparentă”: bolnavul pare mort, e rece și fără culoare, deși viața continuă în ei, însă surdinată la maximum. Un șoc exterior restabilește circuitul vital. Dar stările se repetă, pot deveni tot mai îndelungate, necesitând șocuri din ce în ce mai puternice, care odată și odată devin inutile, nu pot crește la infinit, ca să nu aducă ele însele moartea omului pe care vor să-l scape de moarte.

Sau, pur și simplu, toți cei din jur se înșală, chiar și specialiștii, pun omul viu în sicriu, Dumnezeu să-l ierte, fie-i țărâna ușoară, muzici solemne, drapele și salve (dacă e cazul), bulgări pe capacul de lemn, plecarea ostenită a tuturor, zgomotul ruginit al porților mari, pace. Și deodată, mortul se trezește. În sicriu, sub pământ. Iese din leșinul lung o clipă prea târziu. Cu creierul înnorat, nu înțelege unde e, caută disperat cu ochiul un atom de lumină, respiră, într-o clipă înghite tot aerul care rămăsese în sicriu, expiră bioxid de carbon, pregătindu-și propria sufocare, încearcă să se miște, spațiul e prea strâmt, vrea să strige, îi lipsește aerul și vocea, simte că a fost asasinat de cei ce l-au dus cu durerea în suflet pe drumul din urmă, și gata. Gata din nou, de data asta de tot. Iată de ce unii oameni lasă în testament instrucțiuni ca să fie arși. De teamă că un asemenea moment de iad li s-ar putea întâmpla și lor: o trezire în mormânt, fie ea scurtă de-o clipă, dar ce clipă! (Mai umani erau egiptenii când îngropau condamnații pentru cele mai înalte trădări sub templul vreunui zeu, într-o încăpere largă și neagră, în care agonia se putea bucura de zbateri, de goana oarbă, de sfărâmarea țestei de pereți.) Ori pentru că nu suportă ideea de a trece prin metamorfoza morții. Mai bine de loc, decât prefăcuți în altceva. Citim în ziare despre incinerarea la crematoriul Cenușa. Cel mai bun nume. Cenușa. Cenușa și atât. Un membru al familiei, cel mai puțin slab de înger, rămâne de față până la consumarea completă, pe care o poate verifica printr-o fereastră specială, ca să confirme celorlalți că scumpul dispărut a sfârșit în foc, nu pe vreo masă de disecție. Cine știe însă cât vor mai dura toate astea, care sunt niște metode tradiționale, învechite, neștiințifice de a dispune de ultimul lucru pe care-l dăruiește obștii omul: trupul lui țeapăn. Mai cu seamă că acum oamenii nu se mai înțeleg asupra morții. Unii spun că moartea înseamnă ceva, alții – cu totul altceva, se adună în colocvii, se ceartă, pleacă supărați unii pe alții, scriu replici distrugătoare în revistele

de specialitate, devin mine de aur pentru jurnalele de scandal, intervine biserica, papa dă enciclice, și nici asta nu ajunge, pentru că medicul de la care a pornit toată disputa nu vrea să renunțe la ideea lui, pe care o confirmă miraculos niște experiențe istorice! Când putem declara că omul e mort cu adevărat, ca să putem să-l îngropăm și să-l lăsăm în pace? Nu e suficientă oprirea inimii. De altfel, se pot face transplanturi. Nu e suficient înghețul pulsului, înghețul cărnii. Medicina legală consideră metode noi pentru a constata decesul. Să așteptăm până când încep să se topească ochii. Atunci putem fi siguri că nu l-am omorât noi pe nefericitul acela, cu graba noastră igienică de apărători ai curăteniei orașului. Biologic, nu se mai știe bine ce e moartea; dintr-o singură situație unanim acceptată se desprind acum opțiuni, atitudini, raționamente, școli de gândire, adevărul scapă, iată cum uneori știința ne duce în neștiință! În fine, o teorie pare cea mai valabilă, se impune, autorul ia Premiul Nobel. Apoi încep cele mai violente contestații. Și omul? Bietul om? Pe el cine-l apără, cine-l mântuie, când în jurul lui ipotezele se înfruntă ca șacalii, care dintre ele să-l împruțineze mai întâi? El cui rămâne? El pentru cine moare? El pentru cine s-a mai născut?

— Nu cred. Mi-aș fi dat seama, răspunse ea.

— Gândește-te bine, n-ai observat niciun semn?

— Nu.

— Nu se poate. Suntem totuși de destulă vreme împreună. Nici măcar așa, o greață când simți mirosul mâncării? Sau fumul țigării altcuiva?

Afară ploua bătut, strâns, temeinic; snopea pământul, plaja, asfaltul.

— Au să ne dea afară de-aici, spuse ea.

— De ce? Nu plătim?

— Ba da. Dar au plecat aproape toți.

— Ești sigură că n-ai observat nimic?

— Dumnezeuule, ce încăpățânat ești! Știu că m-ai fi pisat dacă te-aș fi luat de bărbat! Ce crezi tu? Că nu ți-aș spune

imediat dacă aş băga de seamă așa ceva?

— Poate nu poți să faci copii.

— Doamne ferește! De ce să nu pot?

— Te chinuiesc mult?

— Destul. Ești mulțumit?

— Te chinuiesc într-adevăr?

— Prostule, nu mă chinuiești, nu te mai chinui, te iubesc, ce vrei acum?

— Vreau să rămâi însărcinată cu mine!

— Nebunule! Mă doare!

— Vreau să rămâi însărcinată cu mine, trebuie, înțelegeți că trebuie?

— Potolește-te, mă lovești foarte, tare, nu e nevoie să mă faci bucăți ca să-ți dau un copil!

— Dacă aş avea norocul să-mi faci doi dintr-o dată...

— Șase dintr-o dată nu vrei? Au! O să ne-audă!

— Cine? N-ai spus c-au plecat toți? Te iubesc!

— Iubitule! Bucuria mea! Nefericirea mea!

El se oprea, gâfâind atât de tare încât fiecare gâfâitură era un geamăt, începea din nou, strângea ochii, își măcina dinții în gură, își înghițea respirația, își oprea creierul, și deodată scăpa, și țipa nefiresc, cum țipă bărbații când rămân lipsiți cu totul de apărare, ca niște animale rănite, cu trupul tremurând rugător. Cădea singur, stors, în patul din care ea fugea, cădea parcă iar în trupul ei, care-l răscolea ca un pat de nesomn. Adormea învăluit în trupul ei, învelit în ea, încălzit, apărat, salvat, visa că se preface într-o geană a ei, într-un deget al ei, că se ascunde într-un bob al sânilor ei, că ea îl duce departe de moartea lui, închis în trupul ei de nedescris.

— Trebuie să ne căsătorim. Mergem mâine la Constanța și ne căsătorim.

— Trebuie acte. Trebuie martori. Nu se poate face totul într-o zi.

— Ce acte?

— Actele de naștere. Pe urmă, certificate de sănătate.

Plămânii. Nervii. Dacă nu ai boli venerice. Care doctor ți le poate da într-o singură zi?

— Oricum, odată tot trebuie să începem. Mergem mâine la primărie.

— Actele de naștere sunt la București.

— Telegrafiem la București. Le putem primi prin poștă. De ce nu vrei, spune, de ce nu vrei? Dacă trăiam, nu te-ai fi căsătorit cu mine?

— Nu știu dacă ceva din tot ce s-a întâmplat s-ar mai fi întâmplat atunci.

— De ce? N-aș fi avut niciun haz dacă aș fi avut norocul să trăiesc? Spuneai că te-ai îndrăgostit de mine ca o femeie normală de un bărbat normal!

— Ești imposibil! Nu înțelegi nimic! Lasă-mă-n pace!

— Unde pleci?

— Jos. Vreau puțin aer curat. Îmi dai voie, nu?

— Numai cu mine.

Cum o fi iarna prin locurile astea? Seara bruma lămpile, le închidea în halouri de aer albastru și rece; asfaltul cânta lung, până departe spre sud, nota egală a luminii răsfrânte în tăria lui cenușie și violetă; lemnul verde al grădinilor de vară se zgârcea de frig; trotuarele țipau după undele automobilelor; automobilele verii, ca niște unde, ca niște fiori, ca niște femei; stuful ghiolului foșnea atât de uscat, atât de puternic, încât zgomotul părea nu natural, ci mecanic, încât te temei ca din fricțiunea atât de uscată să nu se nască un foc.

Stătură față-n față la o masă de tablă, pe două scaune de metal și plastic, lângă o buvetă închisă din clipa aceasta și până-n maiul anului celuilalt.

— E frumos.

— Da. E foarte frumos.

— A fost frumos. Nu?

— Da, a fost frumos tot timpul.

Scaunele erau reci sub ei, prin hainele prea subțiri, îmbrăcate unele peste altele ca să țină mai cald.

- Uită-te la mare.
- Nu se vede.
- Se vede foarte bine.

Un val ridică fruntea albă dintre celelalte, se încorda, se arcui, sări, căzu într-o explozie de spumă pe nisip. O clipă de răgaz. Marea era foarte neagră, efectul spumei era aproape fosforescent. Alt val.

Ea nu privea marea. Îl privea pe el.

- Ce e?
- Nimic. Te iubesc.
- Ne căsătorim?

Ea deschise buzele ca pentru un oftat și-l prinse într-o privire lichidă. Dar se stăpâni.

- Dă-mi mâna.
- Mi-e frig.

Ea purta pantaloni. Mâinile și le adâncise în buzunarele pantalonilor. Purta o pereche de pantaloni de-ai lui. Aveau picioarele la fel de lungi.

- Am fost fericit cu tine aici.
- Da.

— Cred că am reușit să fiu fericit, cu tine, aici. Am reușit să-mi înving sfârșitul lângă tine, aici.

— Da.

— Te iubesc. Te iubesc foarte mult. Cum nu am iubit. Cred că într-adevăr IUBESC.

— Da.

— Ia-mă de bărbat. Dacă nu mă iei de bărbat acum, cât mai am timp, un cât de scurt timp, ca să fiu bărbatul tău, atunci am să fiu foarte nefericit.

Ea se întoarse spre mare.

— Mai nefericit decât am fost vreodată până acum. Mai nefericit decât am fost în tot acest an la un loc.

Ea se uita la mare.

- Mă auzi?
- Te aud, răspunse ea fără să se întoarcă.
- Corina.

— Da.

— Te rog.

O lovitură a vântului căzu deodată chiar între ei. Strică părul lui crescut prea lung, pieptănat cu cărare. Îl flutură lung pe al ei.

— Crezi că numai tu ai fost nefericit în acest an? Crezi că numai tu ai mai putea fi și mai nefericit decât ai fost? De ce nu mă întrebi pe mine cât am fost de nefericită? De ce nu mă întrebi cât de nefericită voi mai fi? Eu voi fi mult mai nefericită decât tine. Tu pleci într-o clipă. Eu rămân fără tine. Nu înțelegi?

— Să plecăm mâine dimineață la București.

— Mi-ai spus că ai fost fericit aici.

— Să mergem la București ca să ne căsătorim. Am să fiu mult mai fericit.

Ea se uită iar la el. Foarte lung și concentrat, încât el nu-i mai pătrunse privirea.

— Bine, spuse deodată, cu oboseală în glas. Bine, să plecăm mâine.

El se ridică de pe scaunul lui, îi căzu îndată în genunchi pe treptele umede și-i îmbrățișă genunchii, dar expresia fericită i se îngrijoră de un gând nou.

— Dar vrei și tu, nu?

— Ce să vreau și eu?

— Vrei și tu, nu-i așa? Nu te silesc eu să mă iei, nu o faci din milă, spune-mi!

De frica răspunsului, îi îmbrățișă iar strâns genunchii, își lipi obrazul de coapsele ei. Îi simți mâna în păr. O clipă fu copil sub mâna ei.

— Ridică-te de acolo. Sigur că vreau și eu. Ridică-te.

— E foarte bine așa.

— Sunt ude pietrele. Ai să răcești, ai să te îmbolnăvești.

Dar înainte ca el s-o întrebe dacă mai avea timp să se îmbolnăvească, dacă încă se mai putea îmbolnăvi, ea însăși își dădu seama de ce spusese și țipă disperată, strângându-l nebunește în brațe, mângâindu-i sălbatic cu amândouă

palmele deschise cât mai larg (ca să cuprindă cât mai mult din carnea lui) obrazii, părul, umerii:

— Ah, Dumnezeu, ce-am să mă fac, CE-AM SĂ MĂ FAC?

— CORINA!

— NU MAI POT! NU MAI AM PUTERE! MĂ COPLEȘEȘTE ÎNTUNERICUL! UNDE SĂ FUG? AM SĂ MOR ȘI EU, AM SĂ MOR NEBUNĂ DE DURERE!

— TACI!

Trecu pe lângă ei un ofițer de marină cu o valiză mică în mână, îi privi, și inginerul acoperi cu palma desfăcută trăsăturile Corinei, pulverizate în explozia țipătului. Amândoi ar fi vrut, ar fi putut, ar fi simțit nevoia să plângă, să urle, să se tăvălească pe jos, să-și smulgă părul, să-și strivească obrazul pe piatra udă, să-și zdrențuiască hainele târându-se; ca niște șerpi striviți, să se facă de nerecunoscut; ca să se poată măcar așa, măcar o secundă, pierde de ei înșși.

Se stăpâniră amândoi. Se ridicară. Plecară pe malul negru, cu valuri, cu vânturi urlătoare.

Urmă iar o noapte de descompunere a ființelor. Mișcările își pierdeau înțelesul, cuvintele trezeau un răs de delir, corpurile erau ude și grele, se mișcau inert, ca niște cadavre de înecați. Părul ei se udase tot, de la rădăcină până-n vârful cosițelor lungi. Spatele lui era întreg o rană de căutarea isterică a mâinilor ei. Oasele îi dureau. El nu-și mai simțea tăria, și-o pierduse de tot, se tocise, se sfărâmasese, nu mai exista nu mai era. Coapsele ei, soldurile ei se învinețiseră, carnea i se muiase, se făcuse de măr bătut. Ochii li se stingeau. Corina cerea apă cu o voce pierită; el se ridica; ea – mai slabă decât el – tremura când vedea lângă obraz strălucirea paharului. Căutară un ceas, ca să vadă cât e de târziu. Îl găsiră întâi pe unul, apoi pe celălalt. Neîntoarse, stătuseră amândouă.

Ea adormi răpusă, și el se ridică iar din pat și începu să se plimbe în jurul patului. De unde îi venea forța – cine ar fi putut spune? O privea. Gândul plecării îl învia. Nu mai avea

răbdare până mâine. Se uita pe fereastră, pândea să prindă întâia bănuială a luminii. Între timp, o privea din nou. O iubea cu ochii. O iubea.

Ziua sosi în sfârșit. Părea obosită, ea nu se trezea. Gândindu-se la oboseala ei, se simți și el obosit. Atât de obosit, încât se gândi să se întindă puțin. Numai o jumătate de oră, ca să prindă puteri. Culcat lângă ea, luptă cu dorința de a o săruta și învinse. N-avea rost s-o trezească din somn acum. Peste câțva timp aveau să se trezească amândoi, aveau să fie iar împreună, și orice dorință i se putea îndeplini din nou.

DRICUL MERGEA ADORMITOR DE

încet. Însă, clătinat în sicriu, inginerul încerca zadarnic să adoarmă. Dimpotrivă, de câte ori se producea o oprire (ce-a ajuns circulația în orașul ăsta!) simțea tot mai mult cum plictiseala i se transformă în indignare. Cât pe ce să se dea jos din raclă ca să intervină. Însă își amintea adevărul situației lui și se supunea iar simțului social. La un moment dat, urcând pe o stradă în pantă, convoiul păru că se imobilizează de tot. Din unghiul în care îi fusese ridicat capul, putea să vadă acum, deschizând cu multă prudență pleoapele, grupul cernit care se oprise și el și părea că dezbate o problemă. Parcă îl auzea pe Bibi certându-se cu cineva. Într-adevăr, capul lui Bibi trecu pe lângă marginea dricului, foarte aproape, și Bibi îl privi. Inginerul îi întoarse privirea, gata să șuiere printre dinți: “Ce paștele mă-si e porcăria asta, nu ești în stare să pui lucrurile la punct, e nevoie să mă scol eu?”, însă Bibi îi clipi liniștitor dintr-un ochi și dispăru iar, prea repede. Mișcarea tot întârzia, Doamne, ce oameni, nici să mori la timp nu poți în țara asta!

Vedea acum prin filtru genelor pe îndurerații cei mai apropiați. Gina, nevasta de treizeci de ani a unchiului Vasile, de cincizeci și cinci și arătând de șaiszeci și cinci, fără păr, fără dinți, coșcovit de tot. Gina e pofticioasă la mâncare, lenevește în pat, altfel cum o fi? Se uită la omul tânăr din sicriu și se gândește că era mai potrivit lângă ea, între îndurerați, jelindu-l împreună pe unchiul Vasile. Nu arată de loc bine unchiul Vasile. Oare de ce s-o fi dezumflat așa? Pe cuvânt de onoare, singurul loc în care ar arăta la locul lui ar fi în sicriu. Biata Gina, bietul Vasile, și deodată, har Domnului, dricul se urni.

Ajunseră cu chiu, cu vai. Tot la Sfânta Vineri, lângă

rudele celelalte. Între mâinile plângătoare ale plopilor, lângă fluierile trenurilor. Slujba în capelă. Punerea sicriului pe un fel de cărucior special și ducerea la groapă. Ultimele cuvinte ale slujbei. Bulgării. Scăderea progresivă a zgomotelor de afară, asurzite de creșterea stratului de pământ.

În sfârșit, plecară. Nu se mai auzea de sus absolut nimic. Pământul de pe coșciug începea să se așeze în el însuși. Din când în când, în câte-un punct interior al grămezii, un echilibru precar era înlocuit de altul mai bun. Un bulgăre se spărgea, și pulberea lui curgea printre ceilalți bulgări. Țărâna bătută se bătea mai tare pe țărâna îndesată dedesubt.

Acum, peste el curgea un vânt nesfârșit. Un nesfârșit vânt al Câmpiei Române, un vânt al acestor nesfârșite câmpii și păduri. El trecea, trecea singur, și tăcea din gură, credincios unei promisiuni de a nu se amesteca. Aproape, bătu clopotul cimitirului. Alt mort. Apoi o chemare de tren. Nu era rău. Era bine. Știu unii oameni ceva.

Slavă Domnului, am făcut-o și pe asta, am trăit-o și pe asta. Oricum, mai avea de așteptat câteva ore înainte să poată ieși fără să fie surprins de vreo privire indiscretă. Se mișcă în locul îngust, în barca de întuneric, se așează mai bine. O lovitură se auzi în pământul de deasupra. Încă una, mai multe, foarte multe, puhoi. O ploaie scurtă. Ce curios se aud picăturile, amplificate, normal era ca zgomotul lor să fie abia bănuț. Ploaia asta o să lipească pământul, o să-l aglutineze, o să-l facă să țină mai bine la un loc.

Socoti că venise timpul. Poate că era încă imprudent, dar nu mai avea răbdare. Se încordă deodată și dintr-o singură mișcare se întoarce cu fața în jos. Bun. Mare parte era ca și făcută. Cu penibil efort, răbindu-și coatele, reuși să aducă mâinile sub el. Atunci, începu să se înalțe încet în mâini, ca un cric. Spinarea îi ardea de tăria lemnului.

Cu un bufnet, pământul de deasupra crăpă. Dar tocmai atunci, forțele îl părăsiră, și căzu la loc, ba chiar lovindu-se

la față de fundul tare al sicriului. Încă o dată. Acum, pământul se spărsese, era mai ușor. Deodată, lumina intră peste el. Înlătură în două părți coșciugul și capacul, stătu în picioare în groapă, gâfâind de oboseală. Însă imediat, gândul prudent îl făcu să arunce în jur priviri speriate. O babă cerșetoare! Nici măcar prea departe! Văzuse? Nu-și putu da seama, pentru că deja alerga nebunește printre morminte, până când căzu la adăpost în spatele unui cavou mare, cine știe ce familie de cavaleri de industrie o fi îngropată aici!

Poate că baba nu-l văzuse. Însă erau șanse să descopere mormântul despicat. Prezența lui aici devenea nesigură. Trebuia să încerce să iasă pe poarta mare chiar acum. Așa ceva nu prevăzuse.

Se uită la el însuși. Mama insistase să-l îmbrace în jachetă neagră și pantalon reiat. Rămase de la un alt unchi, prăpădit în război; ideile mamei; într-adevăr, de ce să ia cu el un costum din ziua de azi, aproape nou, pe care-l puteau purta cei rămași? În fine, n-avea de ales. Sări gardul din fund, atent să nu-și rupă hainele, se pierdu în dedalul de străzi înguste. Înserase de tot. Era călduț pentru timpul ăsta al anului.

Mergea foarte repede, pentru ca oamenii cu care se încrucișa să nu-l poată privi îndelung, să observe ceva deosebit. Ieși în Calea Griviței. Trecând prin fața câtorva vitrine, se uită la el însuși. Din coada ochiului, totul părea în ordine. Se uită la ceas. Ce târziu e! Ajungea la timp acasă ca să se culce. Era foarte obosit de ziua de azi. Trecuse prin ceva prea neobișnuit. În fine, opt ore de somn reparator erau de ajuns. Opt ore, nu mai puțin, altfel mâine la slujbă era iar toropit, iar scăpa tocul din mână pe la ora două jumătate, cu două ceasuri înainte de terminarea programului.

Văzu un tramvai foarte plin, își făcu curaj, sări pe scară, în înghesuiala asta nu i se vedeau hainele. Se întrebă dacă nu e prea galben la față, atât de galben încât să dea de

bănuir.

Dar toți păreau galbeni în lumina asta chioară.

De pe scara tramvaiului, care mergea destul de încet, văzu o femeie pe trotuar. Tramvaiul o ajungea, o depășea. Era înaltă și albă, mergea frumos. Când trecură de ea, se răsuci pe scara tramvaiului, ca s-o poată vedea în față. Fața îi era destul de închisă. Bronzată de soarele verii trecute.

O recunoștea. Cine era? O cunoștea într-adevăr? Viteza crescândă a tramvaiului îl îndepărta de ea. Parcă vedea o secvență dintr-un film în care juca o actriță necunoscută, însă semănând bine cu o femeie pe care-o cunoștea.

Viziunea se risipi.

— Corina! strigă el, și camera de hotel îi răspunse cu golul ei.

Nu era în baie. Nu era nicăieri. Unde era? Unde-i erau rochiile? Unde-i erau lucrurile?

— Doamna v-a lăsat asta când a plecat, spuse fata de la recepție, și îi întinse un plic.

— A PLECAT?

Numai câteva cuvinte. "Iartă-mă. Te iubesc. Te voi revedea."

Și numele ei. Numele ei, pe care-l citi, îl reciti, îl reciti, îl mai citi o dată, simțind că înnebunește.

— Aveți o mașină care pleacă la Constanța chiar acum?

— Dane! strigă fata de la recepție, întorcând din drum un flăcău de doi metri înălțime și de unul și jumătate lățime.

— Ce e?

— Pleci cu autobuzul la Constanța?

— Peste zece minute.

— Îl iei și pe domnul?

În zece minute, inginerul plăti hotelul și se schimbă. Coborî fără valiză, pentru că nu mai avusese timp să și-o facă.

— La ce adresă să vă trimitem lucrurile?

— La... Dar nu era capabil să-și mai amintească propria lui adresă. Nu mi le mai trimiteți.

— Ce să facem cu ele?

— Ardeți-le.

Cât ai clipi din ochi, fu la Constanța, zbârnâind pe șosea în autobuzul imens și gol, lângă șoferul imens, fu la gară, se repezi la bilete.

— Rapidul Tomis?

— Rapidul Tomis nu mai merge, s-a terminat sezonul.

— Alt tren care să facă numai două ore până la București nu mai e?

— Nu.

— Atunci, dați-mi la primul.

În așteptarea trenului, își legă șireturile la pantofi. Era foarte puțină lume în tren. Căzu pe spate pe una din băncile unui compartiment gol.

Nici măcar nu putea fi sigur că plecase la București. Dar unde în altă parte ar fi avut vreun sens să plece? Recitea biletul ei, și până și felul în care erau rotunjite literele îl ardea până-n fundul inimii.

Unde avea să-l revadă? Când? Intrară în compartiment doi indivizi bătrâni și bărboși, unul dintre ei aprinse o pipă, începură să vorbească cu glas scăzut despre ale lor.

Nu era în stare să se gândească la nimic. Tot citind biletul ei, îl făcu până la urmă bucăți. Adună bucățile și le puse în buzunarul de la piept. Apoi începu să le scoată de acolo, să le așeze lângă el, potrivindu-le, până când frânturile recăpătați sens.

— Am fost închis zece ani, spunea bărbosul cu pipă. Dintre care, un an și jumătate am tot stat încadrat în litera H. Știi ce-i asta? paragraful H? Pedeapsa cu moartea. După aia am luat zece ani. Pe urmă s-a constatat că a fost o eroare judiciară.

— Ce să-i faci, erori se întâmplă mereu și peste tot. Ștefanopol e un nume foarte grecesc.

— Ei, grecesc! Nu suntem români, domnule, mai români ca noi nu se află! Mama, Dumnezeu s-o odihnească, era născută Xifando. Dar era româncă sadea, grecesc era doar

numele. Așa și tata.

— Ce-o fi cu via asta de a rămas neculeasă?

— N-or fi având mână de lucru. Afară doar dacă n-o fi șef vreun inginer agronom prea tâmpit. Ia stai! Pe-aici pe undeva am lucrat și eu la un cules de vie, când eram închis.

— N-o fi chiar asta?

— S-ar putea, nu mai țin minte. Și cum îi zicea am uitat.

— Era frumos la cules?

— Grozav. Dar eram prea puțini. Asta e o operație care nu se poate face decât manual. Mașini de cules via nu știu să se fi inventat.

— Și rămânea neculeasă?

— Ba bine că nu! În anul ăla, că era o vie mare de tot, au rămas neculese o sută de hectare de vie. O sută de hectare! Îți dai seama? Vagoane și vagoane de struguri!

— Trebuie să fi fost îngrozitor timpul cât ai așteptat sentința. Mai ales dacă o așteptai pe cea capitală.

— Ajunsesem la patruzeci și două de kilograme. Ce vrei, toate dovezile erau împotriva mea. Pe urmă am stat zece ani nevinovat printre borfași și asasini adevărați. Ei ispășeau ce făcuseră. Dar sunt pe pământul ăsta atâția care pătimesc nevinovați, și n-au cum să-și arate nevinovăția. Trec printr-o pacoste. Nu plătesc că au făcut ori au crezut ceva. Așa trăiește omul și cade pacostea pe el din cer. Și asta întotdeauna s-a întâmplat și întotdeauna se va întâmpla.

— Pe la via aia ai mai fost?

— Nu.

— Ce s-o fi făcut cu strugurii pe care nu i-au cules?

— Habar n-am. S-or fi făcut stafide pe araci. Și tocmai în anul ăla inginerul-șef a încasat patruzeci de mii de lei. Patruzeci de mii. Ca primă personală. Pentru cât de bine a administrat el via.

— Cum așa?

— Păi uite-așa, că numai el știa cât poate să producă via, și a fost prevăzător și și-a fixat niște cifre de plan mult sub

posibilitățile ei. Le-a depășit cu sută la sută, chiar așa, cu o sută de hectare rămase neculese, și toată lumea a zis: Bravo, ce om muncitor!

— De necrezut!

— Câte sunt de necrezut și se întâmplă!

Iartă-mă, te iubesc, te voi revedea, Corina, iartă-mă, te iubesc, te voi revedea, Corina. Când, Dumnezeuule, când? Corina, unde ești, de ce-ai fugit, cu ce-am greșit până și în fața ta? Intrară într-o ploaie sub care îi aștepta Bucureștiul.

NU O PUTEA CĂUTA DECÂT ÎN
câteva locuri. Și nu o găsi în niciunul dintre ele.

Sub ploaie nu mai recunoștea orașul. Ce oraș e ăsta? București? Ce nume e ăsta? În după-amiaza neprietenoasă, taxiul alergă de colo-colo, apoi obosi de drumuri fără rezultat și-l duse acasă.

Acasă! Praf, miros de închis, de lipsă de căldură omenească, deschise toate ferestrele, aprinse toate luminile, își trase scaunul în fața ferestrei spre oraș, puse un pahar plin pe pervaz, se așeză. În jurul paharului, orașul sclișea de rouă multicoloră. Îl amesteca ploaia. Toate ca de obicei. Ultimul "de obicei". Îi veni să plângă cu hohote de mila lui, dar nu vru să plângă, nici nu putu, se întrebă dacă-i venise cu adevărat. Nu, nu-i venise, era un impuls care nu-i aparținea, însă, prea cunoscut fiindu-i, și-l aplicase mecanic și lui.

Scoase o altă foaie de hârtie albă din teancul neatins, găsi un creion scris:

"N-am să semnez nici la început, nici la sfârșit; și fără nume, textul tot al meu rămâne; iar viața și moartea nu se împiedică de numele meu.

Poate că mi se va naște un copil. Pot interpreta astfel sensul frazei «Te voi revedea». Mă va revedea în ceva, obiect sau ființă. În ce m-aș putea oglindi mai bine decât într-un copil al meu?

Corina, iubirea mea mare, nu-ți pot lăsa prea multe cuvinte. Tu mă vei trăi pe mine mult mai adânc și mai înalt decât am putut eu însumi să mă trăiesc.

În față nu văd nimic, în spate nu las nimic, nu văd nimic. Trecutul vieții și viitorul morții sunt probabil amândouă prea aproape ca să mai poată căpăta chip. Alții în locul meu le-ar putea descrie cu prisosință. Eu trebuie să pun punct. Viața

a fost, pe câte-mi amintesc, minunată, a făcut toți banii, tot creierul, tot sângele, tot pământul și cerul câte am putut eu cheltui într-un număr de ani atât de mic.”

Se opri, sorbi ultima oară din pahar. Privi orașul. Se desfăcu la gât, își scoase crucea de aur.

“Aș fi vrut ca picătura asta de aur să cadă în mâinile copilului meu. Poate se va întâmpla chiar așa. Toate celelalte lucruri pe care le las sunt cu totul obișnuite și orice om e demn de ele. Plecând, am senzația că toți oamenii care rămân după mine sunt mai tineri decât mine. Am senzația că toți oamenii rămași sunt copiii mei. Chiar mama copilului meu mi se pare, straniu, că ar fi fiica mea. Aș vrea să las ceva mai de preț copiilor. De ce? N-aș îndrăzni să-i binecuvântez, căci mă îndoiesc că moartea mea îmi dă o singură fărâmbă de har.”

Se mai gândi, apropie iar creionul de hârtie, îl ridică. Asta era tot. Mai departe nu putea merge. Puse cruciulița de aur pe cuvintele pe care le scrisese. Se ridică, se uită prin fereastră în orașul lui.

Cum rămâne cu toate astea? Ce se va întâmpla cu ele? Deznodământul era aproape, dar nu-l simțea apăsându-l. Curios, pentru că acum câteva ore avusese o stare insuportabilă în tren. Simțise că moare înainte de a ajunge. Culcat pe bancă, lângă sporovăiala celor doi, nu se putea mișca, se sufoca, inima îl făcea bucăți, avea febră. Își luase singur pulsul și înlemnise: avea o sută optsprezece bătăi pe minut. Corespondentul a patruzeci și unu de grade febră. Privea tavanul vagonului, știa că nu poate împinge timpul, simțea că nu mai poate respira, bolovani îi apăsau capul și pieptul, îi venea să se ridice, să iasă în coridor, să se agite, să urle. Era convins că dacă s-ar fi sculat să dea din mâini și să răcnească, moartea s-ar fi îndepărtat. Dar nu se putea ridica. Apoi venise gândul copilului.

Acum, fizicește era slab. Sufletește nu-l apăsa nimic. Mai nimic. Amintiri vagi. Corina, iubirea, durerea, amintirea, mântuirea mea. Și orașul ăsta. Frumusețea asta de oraș,

viața și moartea asta de oraș, boala de care suferise el de când se născuse între case și străzi, Bucureștiul lui, prea frumos ca să i se mai vadă frumusețea, prea dulce ca să i se mai cunoască gustul. Ce avea să rămână din el după moartea lui? Ce avea să rămână chiar din țara înconjurătoare, mica, grea, ascunsă, dureroasă, veche, întinsă din începutul timpului până-n sfârșitul lui? Tot atât și din oraș, și din țară, nimic mai mult, prea puțin mai puțin.

O, Bucureștiul, orchestră solemnă a îngerilor cu cap de muritori, roată nebunesc învârtită de timp și spațiu, luciu de ochi de fiară în zăpada lumii, palmier al Balcanilor, nebunie de soare alungat de nori, treaptă spre cer, prăpastie spre inima omului, floare de sânge a țărâniei din jur, mă duc în tine, mă scufund în tine, fără să știu de ce ori cum, fără să-mi înțeleg dispariția, singur, tânăr, român, cad pe nicovala ta, mă fac praf sub ciocanele tale, mă risipesc ca un fum sub luna orașului, nu mai sunt. Mă uit la tine cu durerea ochilor, până sap cu privirea tunele în casele și oamenii tăi, doar-doar te-aș putea lua cu mine, doar-doar m-ai putea duce cu tine. Undeva trece o stradă, călcând cu picioarele ei de aur pe inima ta, pe inima mea, o femeie în care ai să mă regăsești, deasupra fantasticul cer al orașului înțelege mai mult decât mine. Străzile nu sunt drepte niciodată, casele nu sunt așezate niciodată în aceeași linie, ci mereu de vârste, culori, mărimi, stiluri, frumuseți și urâțenii diferite, încât tot orașul e o istorie a lumii și a mea, în care fiecare nuanță viețuiește cu celelalte. Ruperea pe asfalt a unui automobil, ca ultima picătură de sânge care se mișcă într-o vână. Timpul căderii a sosit. Într-o casă e o carte din care am citit de mult, pricepând puțin, uitând repede, niște cuvinte ca: "Eu sunt viața, voi mlădițele. Cine rămâne în Mine și în cine rămân Eu aduce multă roadă; căci despărțiți de Mine nu puteți face nimic." Le-am uitat. Dacă le-aș fi ținut minte, poate altfel ar fi fost totul acum. Cred însă că erau *frumoase*. Încrederea în *frumusețea* lor, nici moartea nu mi-o poate doborî.

Era târziu. Se duse și descuie ușa apartamentului. Spargerea ei a doua zi n-ar fi avut rost. Se uită să vadă dacă totul rămâne în bună rânduială. Apoi stinse toate luminile. Risipa nu e bună niciodată, așa că de ce ar fi fost bună tocmai acum? Veni la fereastră și mai bău o dată în ochi veșnicia orașului. Răcoarea luminilor, gustul culorilor amețeau privirea. Apoi ieși pe fereastră. Chipul, întors spre acoperișul de văzduh al orașului, nu mai era al lui de atâta adâncime.

Făcu primii pași cu o infinită prudență. Dar aerul îl susținea, așa că după câteva minute curajul îi spori, merse mai energic și mai repede, și în mersul lui începea să se ghicească o direcție, un scop. Pe străzi erau oameni puțini, grăbiți să ajungă acasă în ora târzie, nimeni nu privea în sus, ca să-i observe mersul aerian. El trecu printre case, de-a lungul etajelor, dedesubt orașul gonea în timp, cu imposibila lui viteză care se judecă în vieți de om, totul frumos și de necrezut, în uimirea lumii. Continuă, cu pași siguri în cerul răcoros al nopții, până când începu să se îndepărteze, să se vadă tot mai indistinct, dispăru de câteva ori, reapăru în orizontul inegal al orașului, dispăru iar, noaptea respira pașnic, somnul ei pregătea o zi, pe cer nu se vedea nimic.

București, octombrie 1968 - februarie 1969